Henry James

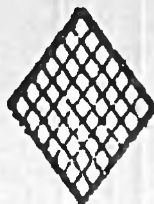

Vîrsta ingrată

Editura Eminescu

Coperta colecţei : Val Munteanu
Ilustraţia copertei : George Măluşel

1978
Bucureşti, Piaţa Scînteii 1

Henry
James

Vîrsta ingrată

În românește de
Ștefan Stoenescu

Editura Eminescu

Henry James

THE AWKWARD AGE

The Bodley Head Ltd.
London

CARTEA ÎNTÎI

LADY JULIA

I

CÎND DIN ÎNTÎMPLARE NU PLOUA, Vanderbank se întorcea pe jos acasă ; de obicei însă cînd ploaia era moderată lua un cupeu, iar cînd turna cu găleata recurgea la expedientul filozofului. În seara aceasta, de îndată ce servitorul îi deschise ușa, descoperi o armonie între vreme și trăsura care, în strada pustie și în năvala de lumină, aștepta pe patru roate șiroind sclipiri negre. Valetul îl informă că era singura ce o putuse găsi pe o noapte atît de cumplită, iar Vanderbank, replicîndu-i din prag că e bună oricum, își deschidea umbrela pentru a se năpusti spre birjă. Chiar atunci își auzi numele rostit de cineva din urmă și, întorcîndu-se, se pomeni alături de oaspetele mai vîrstnic cu care discutase după dineu și despre care încercase mai tîrziu s-o tragă de limbă pe amfitrioană. Era clar că în momentul de față se punea problema cum ar putea ajunge acasă această persoană amabilă și rezervată — dacă nu era posibil să se găsească un alt cupeu, în așteptarea căruia unul din valeți, cu fluierul în gură, își întindea gîtul, în susul și în josul străzii, încordîndu-și auzul în vuietul furtunii. Domnul Longdon îl întrebă pe Vanderbank dacă nu aveau din întîmplare același drum ; și tînărul nostru prieten se declară gata să-l conducă la destinație, indiferent în ce direcție. Cum sunetele fluierului se irosiră în zadar, se urcară amîndoi în trăsură, unde, după cîteva clipe, Vanderbank își dădu seama că indicase drept punct terminus reședința sa. Decît despărțirea în ploaie, n-ar fi totuși o ambianță mai potrivită pentru a încheia o asemenea seară ? Se simțea atras de bărbatul acesta, noua sa cunoștință, care, dîndu-i impresia că se

agață cumva de el, locuind într-un hotel cu aspect pare-se destul de lugubru la acea oră și mărturisindu-i cu o modestie firească faptul că are o relație vagă la un club unde nu puteai aduce oaspeți, acceptă după multe insistențe invitația sa. Odată ajunși, Vanderbank fu amuzat de extravaganța sporită a tonului pe care oaspetele său anunță că reține trăsura : evident trăia intens ideea că vor petrece o noapte deosebită.

„Voi tinerii, presupun, le rețineți ore în șir, hm ? Cel puțin așa procedau tinerii pe vremea mea“, rîse bătrînul — „cei mai zvăpăiați ! Dar dacă mă gîndesc mai bine, toți păreau zvăpăiați. Aș spune că stabilindu-te în oraș înveți pînă la urmă să te descurci ; știi, mă tem că eu m-am dezobișnuit complet. Am senzația că am prins mucegai. Au trecut totuși treizeci de ani buni !“

„De cînd n-ați mai fost la Londra ?“

„Niciodată, ai cuvîntul meu, n-am stat mai mult de cîteva zile. N-ai să înțelegi — și aș spune că nici eu însumi nu înțeleg prea bine — cum am acceptat pînă la urmă ideea stranie de a mă supune sorții și a mă reîntoarce. Sînt absolut convins, dacă vei fi atît de bun să-mi îngădui, că o să apelez din cînd în cînd la dumneata pentru cîte o sugestie ; înțelegi, în legătură cu modul în care trebuie să mă comport ca nu cumva — care-i expresia folosită de voi ? — să *calc în străchini*. De pildă, unul din lucrurile *astea* — !“

Unul din lucrurile astea era liftul care, fără prea mare viteză și cu multe uruieli și troznituri, acționat de portar, îi transportă pe cei doi gentlemani la înălțimea alarmantă, așa cum domnul Longdon estimă zborul lor, unde-și avea Vanderbank cuibul.

Impresia pe care-o lăsă asupra lui această mașinărie nu îl arăta a fi un ins sofisticat ; totuși, odată ajunși sus, cînd amfitrionul său, conducîndu-l înăuntru, făcu printr-un singur gest să izbucnească lumina și îl privi din nou cum stătea în fața căminului din încăperea primitoare și roșietică unde totul era plăcut și avea stil, în atitudinea oaspetelui nu se întrezări nimic care să trădeze nedumerirea. Puțin la trup și cu o structură delicată, domnul Longdon avea o înfățișare îngrijită, o expresie pătrunzătoare și totuși blîndă, sprîncene negre, stufoase și frumos arcuite, părul lins, cu firele argintii scoase în evidență de șuvițe întunecate. Nu purta nici favoriți nici mustață

iar pîlpîirea vie din ochii căprui și zîmbetul luminos păreau să reprezinte chiar mai mult decît echivalentul a ceea ce la o privire fugară și superficială ți-ar fi lăsat impresia că îi lipsește : masivitatea, opulența, prestanța — ceea ce într-un limbaj popular este denumit *greutate*. De fapt nu-ți impunea prin nimic, ci crea doar un anume efect. Văzîndu-l, ai fi spus că e chiar preot, dacă, așa cum îi trecu prin minte lui Vanderbank, preoții ar putea arăta vreodată ca niște adevărați *dandy*. Oricum, era evident că trecuse de *Cumpăna Vieții* — adică nu mai avea cum să-și serbeze vîrsta de cincizeci și cinci de ani : era pe deplin conștient că lăsase în urmă semnalul de avertizare oarecum sumbru al balizei din dreptul acestui promontoriu. Totuși, deși nu putea apărea tînăr unuia ca Vanderbank — în chip ciudat și amuzant — arăta destul de proaspăt ; după scurgerea unui minut faptul reieșea mai cu seamă din croiala fără cusur a fracului și eleganța deosebită a pelerinei comandată, evident, spre a fi purtată împreună cu costumul, amîndouă îmbrăcate, foarte posibil, acum pentru prima oară. La dineul de la doamna Brookenham îi vorbise lui Vanderbank despre așezarea Beccles și despre ținutul Suffolk ; dar aceste veșminte nu fuseseră croite nici la Beccles și nici în altă localitate a comitatului. Oricît de dezinteresat ar fi părut în intenții, el îi prezentase interlocutorului său regiunea într-o lumină favorabilă. În această privință Vanderbank poseda genul de imaginație ce gustă plăcerea de a plasa un obiect pînă la limita unde acesta dispare în contextul împrejurărilor care i-au dat naștere ; vedea de pe acum colțișorul probabil foarte plăcut și vechi care reușise să conserve atîta prospețime într-un om inteligent, menținîndu-i în același timp toate virtuțile. Exemplarul din Beccles acceptă oricum o țigaretă — deși mai mult cu aerul unei glume și a unei aventuri — și privi în jur de parcă i-ar fi făcut chiar mai mult plăcere decît se așteptase. Apoi izbucni de dincolo de *pince-nez*-ul său într-o exclamație ce părea a fi un acces trecător de invidie și regret. „Ei, voi tinerii, voi tinerii — !"

„Și în definitiv ce-i cu noi ?" Tonul lui Vanderbank încuraja politețea complimentului. „Și fiindcă veni vorba, dacă stai să te gîndești, nu mai sînt chiar atît de tînăr."

„Și, mă rog, cam ce vîrstă ai, atunci ?"

„Am împlinit de curînd treizeci și patru."

„Dacă dumneata numeşti asta vîrstă, atunci eu am împlinit o sută trei !“ Domnul Longdon îşi scoase ceasul. „Nu e decît unsprezece şi un sfert.“ Apoi, abătînd brusc discuţia în altă direcţie : „Şi ce funcţie publică spuneai că deţii ?“ se interesă el.

„Vice-preşedinte la Curtea de conturi.“

„Nu mai spune !“ domnul Longdon se uită la el ca la un edificiu cu cincizeci de ferestre. „Ce cap trebuie să ai !“

„O ! da, — capul nostru este Sir Digby Dence.“

„Şi cu ce contribuie lumea la asta ?“

„Lumea ? lumea poleieşte bomboana, deşi nu prea mult. Dar e un locşor călduţ.“

„Un locşor pentru care o mulţime de indivizi şi-ar tăia chiar şi o livră de carne din trup ca să-l obţină ?“

Bătrînul nu părea să fie încîntat de descrierea prea vagă, aşa încît tovarăşul său abandonă toate scrupulele. „Sînt omul cel mai invidiat — şi dacă aş fi numai cu o idee mai puţin amabil m-aş număra printre persoanele cele mai hulite.“

Domnul Longdon rîse, deşi n-avea aerul că glumeşte. „Înţeleg, manierele dumitale te scot la liman.“

Vanderbank totuşi nu adoptă un ton prea grav. „N-aş ieşi la liman oricum ?“

Avu din nou impresia că, de dincolo de *pince-nez*, vizitatorul îi aşează deasupra capului una din cornişele palatului Whitehall *. „S-ar cuveni, socot, să-ţi dau de ştire că te studiez. Cinstea mi-o cere să te previn“, continuă el cu o fermitate ce nu era cîtuşi de puţin subminată de aerul satisfăcut al lui Vanderbank. Dar nu te îngrijora ! N-are nici o importanţă !“ adăugă el pe un ton liniştitor, oprindu-se în faţa unei fotografii atîrnate pe perete. „E mama dumitale !“ exclamă aproape cu încîntarea unui copil care face o descoperire sau dezleagă o şaradă. „Nu te desluşesc încă în trăsăturile ei — aşa cum mi-o aduc aminte, şi, după cum ţi-am spus, mi-o aduc aminte perfect ; dar sînt convins că nu va trece mult şi voi izbuti.“

Vanderbank îşi dădea tot mai bine seama că genul de expansivitate pe care o stîrnea nu putea în nici un caz să-i zăgăzuiască afecţiunea. „Da' te rog, nu văd nici un motiv să te grăbeşti.“

* În incinta căruia regele Carol I Stuart a fost executat prin decapitare în 1649.

Domnul Longdon se uită din nou la ceas. „Crezi că ar *fi* mai bine s-o rețin ?“

„Ce anume ? trăsura ?“ Vanderbank îl simpatiza într-atît, descoperea în el promisiunea unor lucruri atît de plăcute, încît se simți aproape ispitit să-i spună : *Mult stimate și iubite domn, nu te mai preocupa de această chestiune, voi achita eu însumi staționarea de o noapte !* Oricum încuviințarea lui fu deplină. „Negreșit. Numai procedînd astfel n-ai să te mai gîndești la ea.“

„O, voi tinerii, voi tinerii !“ murmură din nou oaspetele său. Trecuse la fotografia unei alte rubedenii — Vanderbank avea multe, chiar prea multe fotografii — și rămase locului ștergîndu-și ochelarii cu rame de aur prin care aruncase priviri admirative și receptase licăririle piezișe ale unor momente de uimire. „Lasă fleacurile astea“, continuă el, în timp ce prietenul său mai încercă o dată să se opună. „Eu aparțin unei perioade istorice diferite. În seara asta s-au petrecut o serie de lucruri care m-au făcut să mă simt de parcă aș fi fost deshumat — scos pur și simplu la suprafață după un somn lung. Țin să te asigur că ăsta e adevărul“ — insistă el cu toată seriozitatea.

O clipă Vanderbank se întrebă care anume puteau fi aceste lucruri ; se pomeni îmboldit de dorința de-a înțelege tot ceea ce reprezenta vizitatorul său : să pătrundă în conștiința acestuia și să vadă lucrurile, ca să ne exprimăm astfel, din perspectiva lui. Se agăță cu o intenție dezinvolt sarcastică, de o posibilitate facilă. „Vitalitatea extraordinară a clanului Brookenham ?“

Deși îl fixă prin *pince-nez* cu multă gravitate, domnul Longdon nu reuși totuși să-l împiedice să descopere în ochii dindărătul lentilelor o reflexie palidă a ironiei sale. „O, clanul Brookenham ! Trebuie să-mi povestești totul despre membrii lui.“

„Îmi dau seama atunci că nu te-ai referit la asta.“

Domnul Longdon nu încercă deloc să tăgăduiască. „Mă întreb dacă ai să înțelegi la ce m-am referit de fapt.“ Vanderbank se simți electrizat de dorința de a fi pus la încercare, dar avîntul îi fu retezat mai înainte de-a ajunge să-și dezvăluie dorința. „Și ce funcție deține *el* — Brookenham ?“

„O, gospodărirea rîurilor și a lacurilor — o chestie extrem de lucrativă. A obținut-o anul trecut.“

Domnul Longdon se miră, dar nu prea fățiș. „Și cum a obținut-o ?"
Vanderbank rîse. „Foarte simplu, prin intervenția *ei*."
Prietenul său își păstră aerul grav. „Și cam la cît se ridică acum ?"
„O ! cam la o mie două sute de lire — și o mulțime de avantaje, ambarcațiuni și tot soiul de alte lucruri. Ca să-și facă datoria", exclamă Vanderbank tot pe un ton ușor frivol.
„Și în *ce* constă datoria ?"
Tînărul ezită. „Întreabă-l pe *el*. Îi va face plăcere să-ți povestească."
„Nu părea totuși să aibă prea multe de povestit." Domnul Longdon cîntări din nou lucrurile cu minuție.
„A ! nu însă cînd e vorba de asta. Pune-l la încercare."
Bătrînul își privi amfitrionul cu mai mare concentrare ca și cînd ar fi avut o vagă bănuială că i se întinde o cursă ; apoi, tot atît de vag, oftă : „Păi tocmai de asta am venit la Londra, ca să vă pun pe toți la încercare. Dar e oare singurul lor mijloc de existență ?" continuă el.
Vanderbank avu din nou o ezitare. „Nu poți ști exact, din ce trăiesc. Dar au mijloace — și tocmai acest fapt a dovedit, dacă îmi aduc bine aminte, că funcția la care ne referim nu e pentru Brookenham o simplă slujbă. Vreau să spun că i-a fost oferită nu atît ținîndu-se seama de nevoile sale casnice, cît de binecunoscuta lui eficiență. Are o proprietate — o cabană urîtă și mică în Gloucestershire — pe care o închiriază uneori. Fratele său mai mare are una mai confortabilă, *dar* încropesc totuși un venit."
O clipă domnul Longdon se pierdu. „Da, îmi amintesc că se vorbea despre asta pe vremuri. Și *ea* trebuie să fi avut ceva."
„Da, într-adevăr, a avut și ea ceva — și în plus posedă o inteligență viguroasă. Se pricepe fantastic să se descurce. O duc extrem de bine."
„Extrem de bine", repetă domnul Longdon, semn că a înțeles. „Dar o casă situată în Buckingham Crescent, ținînd cont de modul în care se pare că au construit pretutindeni în tot felul de zone..."
„O, nu le port eu lor de grijă", replică Vanderbank pe un ton împăciuitor.
„Este plăcut să poți face asemenea constatări în legătură cu oamenii în casa cărora ai cinat. Au patru copii ?" continuă prietenul său.

„Băiatul mai mare, pe care l-ai văzut, în felul lui o minunăție, fata mai mare pe care trebuie neapărat s-o cunoști, și doi mezini, băiat și fată, de care trebuie să te ferești."

Se prea poate ca în acest moment, odată cu creșterea interesului pentru subiectul discuției, domnul Longdon să fi avut impresia că aproape nimic nu e îndeajuns de straniu ca să-i stîrnească temeri. „Vrei să spui că mezinii sînt — nereușiți ?"

„Nu, asemeni tuturor tinerilor de acum, după părerea mea, sînt doar misterioși, niște mici mistere care te pun într-o încurcătură teribilă." Vanderbank fusese din nou cuprins de veselie — această veselie pîlpîia într-o asemenea măsură pe fața prietenului său, încît uneori devenea de-a dreptul alarmantă, cînd explicațiile sale adînceau și mai mult taina. Atunci cu interes sporit se reîntorcea la punctul de unde plecase. „Știu la ce te-ai referit adineaori — știu ce ți se pare straniu." Își etală descoperirea cu entuziasm. „Conversația." Auzind aceasta domnul Longdon îl privi în tăcere, cu și mai mare atenție, dar Vanderbank continuă sigur pe sine. „Da, conversația — pentru că, după părerea mea conversăm, asta facem." Oaspetele său nu-i oferi, totuși, nici un punct de sprijin, fixîndu-l doar, la auzul explicației, cu un gen de ambiguitate în priviri. Și bătrînul lichidă ceea ce ar fi vrut să spună printr-un murmur abia articulat ; se întoarse din nou spre seria de portrete, și în timp ce examina unul din ele, Vanderbank vorbi din nou : „Mi-ai stîrnit tot interesul acolo, auzind de la dumneata, după ce ne-au părăsit doamnele, cîte legături vechi ești gata să reînnozi."

Domnul Longdon se oprise. „Sînt un flăcău tomnatec care-și amintește de mamele voastre" răspunse el în cele din urmă.

„Da, mi-ai spus ce bine ți-o amintești pe mama doamnei Brookenham."

„O, o !" — și trecu la alt subiect. „Asta trebuie să fie sora ta Mary."

„Da ; e o poză tare nereușită, dar cum Mary e moartă..."

— „Cum moartă ? Dumnezeule !"

„Oh, de multă vreme" — îl liniști Vanderbank. „E o încîntare să știu", continuă el, „că ai cunoscut atîtea din rudele mele."

Domnul Longdon se desprinse din contemplare cu o dificultate evidentă. „Mă simt îndatorat față de dumneata că te exprimi astfel ; ar fi fost foarte posibil — niciodată nu poți ști — să nu te fi amuzat de loc. Așa cum ți-am spus acolo, primul meu impuls a fost s-o întreb pe Fernanda despre ceilalți invitați ; și cînd ți-a menționat numele, m-am interesat imediat : *I-ar face plăcere să-i vorbesc ?*"

„Și ce a răspuns Fernanda ?"

Domnul Longdon îl privi fix. „*Dumneata* îi spui Fernanda ?"

Vanderbank se simți efectiv mai stînjenit decît s-ar fi așteptat. „Crezi că e deplasat modul în care ne-am referit la ea adineaori ?"

Prietenul său ezită. Apoi cu un zîmbet întrucîtva straniu : „Cu voia dumitale, eu unul nu m-am referit".

„Așa-i, dumneata nu... ; și scrupulele dumitale au fost de-a dreptul impresionante. De fapt", continuă Vanderbank, „nu îi spun doamnei Brookenham pe numele mic."

Ochii limpezi ai domnului Longdon îl interogară. „Decît atunci cînd vorbești despre ea cu alții ?" Părea într-adevăr interesat să afle.

Vanderbank se grăbi să-i satisfacă dorința. „Mă tem că dăm impresia unor oameni cam vulgari. Îmi dau bine seama că nu acesta este tonul pe care se vorbește despre doamne la Beccles."

„O ! dacă mă iei peste picior..." Și bătrînul se îndreptă spre ușă.

„Să nu amenințî, spuse Vanderbank, că odată îi dau drumul trăsurii. Bineînțeles că știu ce ai vrut să spui. Ar fi extrem de interesant să auzi cum reacționează urechea dumitale nepervertită față de situația asta în care ne-am lăsat antrenați — de *ce* să n-o recunoaștem ? Te rog mai ia o țigară. Și deși dumitale îți apar probabil fără speranță, să știi că și pe mine mă șochează uneori. Dar nu sînt prea sigur că în privința doamnei Brookenham, pe care o cunosc de multă vreme..."

Domnul Longdon îl luă din nou din scurt. „Ce înțelegeți voi ăștia prin *multă vreme ?*"

Vanderbank stătu pe gînduri. „Aha, asta e problema... ! Și acum am devenit *noi ăștia !* Așa ne trebuie ; învață-ne minte. Sînt sigur că într-un fel sau altul o merităm cu prisosință. Află atunci că o cunosc de zece ani. Și încă foarte bine."

„Ce înţelegeţi prin *foarte bine ?*“

„Noi ăştia ?“ Cum anchetatorul lui Vanderbank, cu perspicacitatea sa veşnic neobosită, se apropiase de el, tînărul îi puse mîna pe umăr cu extremă politeţe. „Oare nu ceri prea mult ? Dar nu“, adăogă el, repede şi vesel, „bineînţeles că nu ; dacă nu sînt atent o să las asupra dumitale exact impresia pe care nu vreau s-o las. Să spunem că nu-mi dau seama *cît* de bine o cunosc pe doamna Brookenham. Oare nu e nevoie să verifici cumva un asemenea lucru ? Ceea ce am vrut să spun adineaori e că n-aş fi numit-o — cel puţin sper că nu s-ar fi cuvenit — aşa cum am făcut, dacă nu m-aş fi adresat unui vechi prieten de-al ei.“

Domnul Longdon se arătă pe dată satisfăcut şi împăcat. „Probabil că m-ai auzit chiar pe mine adresîndu-mă ei astfel.“

„E adevărat, dar dumneata ai drepturile dumitale şi faptul nu constituie o scuză pentru mine. Singura mea scuză e că mă duc să-i fac o vizită în fiecare duminică.“

Domnul Longdon chibzui ; apoi, oarecum spre surprinderea lui Vanderbank şi oricum spre amuzamentul său sporit, întrebă candid : „Numai Fernandei ? Nici unei alte doamne ?“

„O, ba da, şi altor doamne.“

Domnul Longdon avu aerul să audă asta cu plăcere. „Foarte bine faci. Noi la Beccles nu profităm destul de duminici.“

„O, noi profităm din plin de ele la Londra !“ exclamă Vanderbank. Şi cred că e în avantajul meu să pomenesc faptul că doamna Brookenham îmi spune...“

Privirile în care îl învălui oaspetele erau atît de interesate încît acţionară ca o oprelişte. „Îţi spune pe numele mic ?“ Şi înainte ca Vanderbank să-l poată contracara cît de cît, îl întrebă : „Care ţi-e numele de botez ?“

Brusc, Vanderbank fu cuprins de un sentiment vecin cu vinovăţia — ca şi cînd răspunsul n-ar fi făcut altceva decît să pună pe umerii doamnei această extravaganţă. „Numele meu de botez“ — şi se împurpură pînă la rădăcina părului rostindu-l — „este Gustavus.“

Prietenul său execută un salt calculat şi năstruşnic. „Şi-ţi spune Gussy ?“

„Nu, nici măcar atît. Dar nu prea cred că s-ar cădea să ţi-o spun“, continuă el, „dacă ea însăşi nu te-a lăsat să vezi acest lucru. Orice bănuială că ea ar fi evitat cu bună

ştiinţă te-ar putea determina să dai lucrurilor o semnificaţie mai adîncă decît o au."

Vanderbank vorbea cu o nonşalanţă plină de tîlc, dar după o clipă interlocutorul său îi dezvălui un chip care exprima — cu oarecare regret — viziunea eventualităţii înlăturate prin glumă. „O ! nu-s chiar atît de răutăcios !" exclamă domnul Longdon cu modestie.

„Ştii, n-o face totdeauna", rîse Vanderbank, „şi în plus nu e nici pe departe ce li se spune unora. Păi, era un individ acolo..." Se înfrînă, totuşi şi gîndindu-se mai bine alese un alt exemplu. „Ducesa — nu i-ai fost prezentat Ducesei ? — nu-mi spune altfel decît *Vanderbank* cînd nu-mi zice *caro mio*. Nu i-ar fi trebuit mult să ţi se adreseze şi *dumitale* cu *Ia ascultă, Longdon !* Parcă o şi aud."

Concentrînd efectul descrierii, domnul Longdon îi sublinie morala, exprimînd pe un ton plin de indulgenţă : „O, cînd e vorba de o ducesă *străină !*" Se pricepea să facă distincţii.

„Da, străinul din ea se manifestă cu brutalitate şi cruzime", îşi exprimă acordul Vanderbank : „De fapt n-am mai văzut pînă acum o femeie care să se prevaleze cu atîta inteligenţă, compensînd oprobriul situaţiei, de privilegiile şi imunităţile pe care aceasta le presupune. A înflorit în sera văduviei sale — e o napolitană clocită la incubator."

„E napolitană ?" — foarte afabil, domnul Longdon părea să regrete că nu ştiuse asta.

„Soţul ei era din Napoli ; dar după cîte cred eu, la Napoli ducii sînt tot atît de numeroşi ca şi prinţii la Petersburg. Oricum, sărmanul om a murit şi ea s-a întors aici să-şi ducă zilele."

„În posomorală, bănui — după viaţa de la Napoli ?" se lansă domnul Longdon.

„O, nici măcar un trecut napolitan n-ar ajunge să... ! Oricum", adăogă tînărul redobîndindu-şi controlul, „nu trăieşte prin ceea ce a lăsat în urmă, ci prin ceea ce îi stă înainte — trăieşte prin micuţa şi nepreţuita ei Aggie."

„Micuţa Aggie ?" domnul Longdon îşi dezvălui interesul cu prudenţă.

„Aici nu-mi permit libertăţi", zîmbi Vanderbank. „Nu fac decît să mă refer la tînăra Agnesina, o copilă, nepoata Ducesei, sau mai degrabă a soţului ei, pe care ea a adoptat-o — să umple golul lăsat de o fiică dispărută timpuriu — şi pe care a adus-o în Anglia ca s-o mărite."

„A ! bineînțeles, cu un om de vază."

Vanderbank cugetă. „Nu știu." Scoase un oftat vag, dar expresiv. „E chiar fermecătoare, micuța Aggie."

Domnul Longdon își luă un aer de o subtilitate remarcabilă. „În cazul ăsta poate că *dumneata* ești bărbatul..."

„Arăt eu a om de vază ?" îl întrerupse Vanderbank.

Întorcîndu-și privirile de la el, oaspetele său își aruncă din nou ochii roată prin cameră. „O, Doamne, da !"

„Ei bine, ca să-ți arăt cîtă dreptate ai, uite-o pe tînără." Indică spre un obiect de pe una din măsuțe, o fotografie mică cu o ramă foarte lată din ceva ce arăta a blană stacojie.

Domnul Longdon luă în mînă fotografia ; avea un aer serios acum. „E foarte frumoasă — dar nu e o copilă."

„La Napoli se dezvoltă repede. Nu are mai mult de șaptesprezece-optsprezece ani, presupun ; dar nu mă pricep deloc cît de mari și nici cît de mici sînt fetele și nu pot să-ți spun cu precizie. În orice caz, o mătușă nu are nici un motiv să-i ascundă vîrsta. Este *deosebit* de drăguță — cu părul nemaipomenit de roșu și un ten care se armonizează perfect ; îmi închipui că e un lucru întîlnit foarte rar la această seminție și la această latitudine geografică. Ea mi-a dăruit portretul, cu ramă cu tot. Că rama e napolitană se vede de la o poștă, dar micuța Aggie e fermecătoare." Apoi Vanderbank completă : „Dar nu atît de fermecătoare ca micuța Nanda".

„Micuța Nanda ? — o ai și pe *ea ?*" Bătrînul se topea de curiozitate.

„Uite-o acolo lîngă veioză — e tot un dar primit din partea originalului."

II

DOMNUL LONGDON SE ÎNDREPTASE spre locul indicat — micuța Nanda era înrămată în lemn alb lustruit. O ridică și o ținu la oarecare distanță ; o clipă nu spuse nimic, dar de îndată își îndreptă spre amfitrionul său, pe deasupra ochelarilor, priviri mai pătrunzătoare decît cele care scrutaseră imaginea îngălbenită. „Așa se obișnuiește acum, să-și ofere portretele ?"

„Cine, copilele — mielușeii nevinovați ? Normal, vechilor prieteni. Nu procedau la fel și pe vremea dumitale ?"

Domnul Longdon studie din nou portretul ; apoi, cu o izbucnire ce oscila între superioritate şi regret, răspunse : „Mie nu mi-au oferit niciodată".

„Ei bine, acum poţi obţine tot ce vrei !" rîse Vanderbank.

Prietenul său clătină din cap uşor dar hîtru. „Acum nu mai am ce face cu ele !"

„Stimate domn, ai mai putea încă să te descurci", continuă Vanderbank, „în acelaşi stil, punct cu punct, cum reuşesc *şi eu* !"

„Sînt convins că nu faci nimic ce nu se cade." Domnul Longdon rămăsese cu fotografia în mînă şi continua s-o privească. „Maică-sa mi-a vorbit despre ea şi mi-a promis că o s-o văd cu proxima ocazie."

„Trebuie neapărat s-o cunoşti — e o foarte bună prietenă de a mea."

Domnul Longdon căzu pe gînduri. „E inteligentă ?"

Vanderbank chibzui. „O să te rog pe dumneata să-mi spui dacă-ţi face această impresie."

„A ! cînd e vorba de-o copilă de şaptesprezece ani... !" murmură domnul Longdon ca şi cînd i-ar fi fost groază la gîndul că trebuie să se pronunţe. „Şi ea *tot* şaptesprezece ani are ?"

Vanderbank rămase din nou pe gînduri. „Optsprezece." Se controlă din nou, apoi exclamă : „Hm ! ai putea spune chiar nouăsprezece. I-am sărbătorit zilele de naştere", rîse el.

Interlocutorul său se agăţă de această idee. „Ai cuvîntul meu că mi-ar face şi *mie* plăcere ! Cînd e următoarea aniversare ?"

„Mai ai o groază de timp pînă atunci — la cincisprezece iunie."

„Îmi pare foarte rău că am atîta de aşteptat." Punînd la loc obiectul pe care-l examinase, domnul Longdon mai făcu o dată înconjurul camerei şi prin felul său de a se comporta parcă îi cerea amfitrionului să-i accepte agitaţia, încît din colţul canapelei acesta îi arunca priviri încurajatoare. „Adineaori, îţi spuneam că le-am cunoscut pe mame, dar aş fi fost mai aproape de adevăr dacă spuneam pe bunicile lor." Se opri în faţa canapelei, apoi făcu un semn cu capul spre imaginea Nandei. „Pe *a ei* am cunoscut-o. Mi-a dat-o drept mai mică."

Vanderbank nu prea înţelegea. „Bătrîna ? Ce ţi-a dat ?"

O clipă pe fața domnului Longdon s-a putut vedea că înaintează cu prudență. „Mă refer la doamna Brookenham. Spunea că fiica ei ar avea doar șaisprezece ani."

Auzindu-i tonul, interlocutorul său izbucni amuzat. „O face de obicei ! O face de vreun an, doi dacă nu mă înșel."

Domnul Longdon se lăsă să cadă pe canapea ca și cînd ar fi fost brusc împovărat de ceva nou ; apoi, de unde ședea, cu un gest scurt și precipitat, aruncă în foc mucul țigării. Vanderbank îi oferi încă una, era a doua, și cum oaspetele său o acceptă și o aprinse, spuse : „Nu știu ce ai de gînd cu mine, acasă nu fumez niciodată atît de mult !" Dar nu trăgea în piept și stînd atît de aproape, își lăsă mîna pe brațul lui Vanderbank, de parcă ar fi vrut să găsească un sprijin ca să poată rosti ceva prea delicat fără o pavăză și totuși prea important să nu merite riscul. „Vezi, ăsta e genul de lucruri la care mă refeream — cînd vorbeam de impresiile mele." Vanderbank rămase tot nedumerit, dar Longdon continuă : „Mă refer — dacă nu-mi iei în nume de rău remarca — la ceea ce spuneai adineaori".

Amfitrionul își dădea seama că e stăpînit de o dorință profundă de a-l descoase cu orice preț pe oaspetele său ; aceasta se profila cumva atît de distinct încît ce avea mai bun în el dobîndea în același timp un caracter cu totul personal. Dar tînărul nostru prieten se văzu nevoit să chibzuiască o clipă. „Înțeleg, înțeleg. E foarte probabil că am spus ceva dezgustător ; dar care anume din calomniile rostite... ?"

„Ei bine, faptul de a mă fi informat că o întinerește pe fiica ei..."

„Ca să se întinerească pe sine ?" îl obligă Vanderbank să se pronunțe. „Ți s-a părut asta un lucru dezgustător din partea mea ? Va să zică așa gîndești ? Da, da : am cam dat-o de gol și dumneata ai fost șocat — și e o reacție deosebit de frumoasă — pentru că, în toate privințele aparții unei tradiții superioare și, știind că doamna Brookenham mi-e prietenă, nu poți concepe că e posibil să-i joci un renghi atît de vulgar și odios unei prietene. Și îți lasă probabil impresia că e genul de îndeletnicire pe care-o practicăm în mod constant ; te șochează, pesemne, că ne tot dăm de gol unii pe alții în dreapta și în stînga. Ca să fiu sincer, aș spune chiar că asta și facem.

Da, *dacă ajungi să-ţi pui această întrebare,* aşa cum se spune în America, asta şi facem. Dar cum să-ţi explic ? In mod practic o ştim şi o tolerăm cu toţii, şi nu scapă nimeni. Şi în definitiv la ce se reduce viaţa londoneză, dacă nu la un asemenea schimb în natură ?"

„A ! dar ce mai rămîne atunci din prietenie ?" întrebă domnul Longdon cu toată seriozitatea şi convingerea, ţinîndu-l în continuare pe Vanderbank de braţ, ca şi cînd ar fi rămas sub vraja explicaţiei savuroase ce i se oferise.

Tînărul îşi ridică privirile dar cu mai multă afabilitate. „Prietenie ?"

„Da, prietenie." Domnul Longdon sublinie deplina valoare a cuvîntului.

„Ei bine", îndrăzni interlocutorul său, „aş spune că în Londra prietenia înseamnă cu totul altceva decît la Beccles. Şi nu e o figură de stil", adăugă Vanderbank cu convingere ; „n-am crezut niciodată cu adevărat în existenţa prieteniei în societăţile mari — în oraşele mari, şi în aglomerările mari. E o plantă care are nevoie de timp şi de spaţiu şi de aer ; şi societatea londoneză este o *budincă* uriaşă cum o numim noi elegant — o gloată care-şi face loc cu coatele, cleveteşte, asudă şi se îmbrînceşte."

„A ! nu afirm *asta* despre voi !" murmură domnul Longdon ridicîndu-şi mîna şi exprimînd evident scrupule pentru concesia atotcuprinzătoare pe care o determinase.

„Dar afirm-o totuşi — pentru numele lui Dumnezeu ; trebuie să fie cineva care s-o afirme, ca să se ajungă undeva, nu interesează unde. E imposibil să afirmi prea mult — e imposibil chiar să afirmi suficient. Nimic din ce se poate afirma nu-mi repugnă."

„Asta dovedeşte că de fapt nu-ţi pasă" replică bătrînul cu perspicacitate.

„O ! fără îndoială, nu mai putem fi salvaţi, dacă asta vrei să spui !" rîse Vanderbank.

„*Nu-ţi pasă, nu-ţi pasă !" repetă oaspetele său, „şi* — ca să fiu cinstit faţă de dumneata — sînt pe jumătate convins că e un păcat destul de mare."

„Păcat că nu-mi pasă ?"

„Ar trebui să-ţi pese, zău că da." Domnul Longdon făcu o pauză. „Îmi permiţi să-ţi spun tot ce gîndesc ?"

„Poţi să te bizui pe întreg asentimentul *meu* ! Eşti colosal de interesant."

„Şi dumneata la fel, dacă se pune problema aşa. Chiar la asta mă gîndeam şi eu. Mi se pare că întrezăresc ceva anume în dumneata... !“ Abandonă totuşi brusc acest subiect, continuînd pe altă linie. „Mi-i amintesc pe ceilalţi din familia dumitale, dar de ce nu te-am întîlnit niciodată pe *dumneata* ?“

„Eram, probabil, la şcoală — la colegiu. Poate că i-ai cunoscut pe fraţii mei, pe cel mai mare şi pe cel mai mic.“

„Era un băiat cu mama dumitale la Malvern. M-am aflat în preajma ei acolo — trei luni, în ce an *să fi fost* ?“

„Da, ştiu“, răspunse Vanderbank, în timp ce oaspetele său încerca să stabilească data. „Era fratele meu Miles. Era nemaipomenit de deştept, dar nu prea sănătos, sărmanul băiat, şi l-am pierdut cînd împlinise şaptesprezece ani. Mama tot închiria case prin asemenea regiuni — sperau că i-ar putea face bine.“

Domnul Longdon asculta dînd semne că îşi aminteşte. „Băiatul vorbea adeseori cu mine — ţin minte că îmi punea întrebări la care nu-i puteam răspunde şi mă simţeam nespus de ruşinat. Dar îi împrumutam cărţi — în parte, îţi dau cuvîntul meu, din dorinţa de a-l face să creadă că de vreme ce le aveam, ştiam şi eu cîte ceva. Le citea pe toate şi făcea multe comentarii în legătură cu ele. Îi tot spuneam mamei dumitale că îl aşteaptă un viitor mare.“

Vanderbank clătină din cap cuprins de emoţie şi tristeţe. „Şi aşa şi era. Şi ţi-o aminteşti pe Nancy cea frumoasă, care îi însoţea de obicei ?“ continuă el.

Domnul Longdon arăta atît de nedumerit, încît el îl lămuri că se referă la cealaltă soră ; auzindu-l, interlocutorul său exclamă : „O, ea ? Da, era încîntătoare — neîndoios era şi ea de viitor.“

„Ei bine, se află în plin viitor. E măritată.“

„Şi cu cine s-a măritat ?“

„Cu un individ pe nume Toovey. Un tip din City.“

„O !“ exclamă domnul Longdon destul de vag. Apoi ca şi cum ar fi încercat să salveze lipsa sa de entuziasm : „Dar de ce îi spui Nancy ? Parcă numele ei era Blanche ?“

„Exact — Blanche Bertha Vanderbank.“

Domnul Longdon părea pe jumătate derutat, pe jumătate mîhnit. „Şi acum a devenit Nancy Toovey ?“

Vanderbank izbucni în rîs văzîndu-i uluirea. „Aşa îi spune toată lumea.“

„Dar de ce ?“

„Nimeni n-are habar. Vezi, ai avut dreptate în privința viitorului ei.“

Domnul Longdon lăsă să-i scape din nou unul din suspinele sale înăbușite și domoale ; reveni la prima fotografie, pe care-o privi mai cu luare aminte. „Știi, nu era stilul *ei*.“

„Al mamei ? Nu, bineînțeles. O ! stilul mamei... !“ Vanderbank așteptă, apoi adăugă cu gravitate : „A plecat dintre noi la timp.“

Domnul Longdon îi aruncă o privire de parcă ar fi fost pe punctul să răspundă ceva ; în schimb, însă, se dedică din nou examinării ovalului expresiv din rama de pluș roșu. O ridică pe Aggie, care părea să-l intereseze și remarcă pe neașteptate : „Nanda nu-i chiar atît de nostimă.“

„Nu, nici pe departe. Se pune chiar întrebarea dacă Nanda e cît de cît nostimă.“

Domnul Longdon continuă să examineze chipul prietenei părtinite de soartă ; ceea ce-l făcu să adauge după o secundă : „S-ar cădea să fie, știi ? Bunica ei era“.

„O ! și maică-sa“, remarcă Vanderbank. „Nu ești de părere că doamna Brookenham e încîntătoare ?“

Domnul Longdon îl lăsă să aștepte puțin. „Nu, nu tot atît de încîntătoare ca Lady Julia. Lady Julia era...“ Ezită ; apoi ca și cînd ar fi avut prea multe de spus, lichidă problema : „Lady Julia era întruchiparea perfecțiunii“.

Tonul pe care rostise asta făcu asupra lui Vanderbank o impresie atît de puternică, încît îl determină să fie cît se poate de diplomat. „Dar nu găsești că și doamna Brookenham este înzestrată în egală măsură ?“

De data aceasta bătrînul fu prompt. „Da, este plină de strălucire, dar într-un chip cu totul diferit.“ O lăsă jos pe micuța Aggie și se îndepărtă aparent fără un scop anume ; dar Vanderbank își dădu seama imediat că de fapt scopul era să-și mai arunce o privire la cealaltă tînără. Oarecum absent și, ca din întîmplare se aplecă din nou asupra portretului Nandei. „Lady Julia era desăvîrșită și copila asta îi seamănă leit.“

Tot mai conștient de ceva ce se petrece în sufletul lui, interesul lui Vanderbank crescu. „Dacă Nanda îi seamănă leit, e oare posibil ca ea *să fi fost* desăvîrșită ?“ se aventură el.

„O, da ; toată lumea era de acord în privința asta." Domnul Longdon avea privirile plecate asupra chipului din imagine încercînd cumva — îi făcu impresia lui Vanderbank — să și-l ascundă pe al său. „Era una din marile frumuseți ale epocii ei."

„E oare posibil atunci să-i semene Nanda leit ?" insistă Vanderbank amuzat de candoarea prietenului său.

„Fantastic. Maică-sa mi-a povestit totul despre ea."

„Ți-a spus că e tot atît de frumoasă ca și bunica ei ?"

Domnul Longdon chibzui. „Știu eu ? mi-a spus că are chiar expresia Ladyei Julia. Și o *are* neîndoios. O văd aici în portret." Siguranța lui era încîntătoare. „Se apropie mult mai mult de tipul de frumusețe dispărută, decît de cel al zilelor noastre."

În această afirmație Vanderbank descifră mult prea multe lucruri adînci ca să nu pornească pe firul lor. Și în primul rînd, unul din aceste lucruri era faptul că, printr-o originalitate rafinată, prietenul său nu căzuse nici pe departe pradă farmecelor doamnei Brookenham, dacă nu le rezistase chiar pe deplin. Pentru un observator atît de versat în privința acestei doamne faptul era încîntător și incitant. Un alt indiciu era furnizat de împrejurarea că în ciuda unei asemenea întreruperi în arborele genealogic, bătrînul își descoperea o predispoziție marcată pentru Nanda. „Atunci dacă îi seamănă atît de izbitor Ladyei Julia", își pierdu răbdarea tînărul, „de ce te frapează ca fiind mult mai puțin nostimă decît prietena ei napolitană de colo, care nici ea nu e la urma urmelor minunea întruchipată ?"

Cu una dintre fotografii în mînă, interlocutorul chestionat își aruncă o privire spre cealaltă, în timp ce chibzuia. Apoi, cu o subtilitate care pe moment o egala pe a lui Vanderbank, răspunse : „Dumneata însuți mi-ai spus că micuța străină..."

„Este mult mai nostimă decît cealaltă ? Da, recunosc că așa am spus. Și ai fost de acord cu asta fără nici o ezitare. E prima oară", continuă Vanderbank, ca să nu-l dezamăgească prea mult, „că o aud pe doamna Brookenham consimțind că tînăra e reușită."

„Recunoscînd asta despre propria ei fiică ?"

„Mă refer la faptul că a susținut măcar că arată bine așa cum arată. Mie unul, trebuie să ți-o spun, îmi place

extrem de mult. Consider că pe chipul nepoatei Ladyei Julia se citeşte ceva ce în ciuda tuturor lucrurilor..."

„Ce vrei să spui cu asta ?" izbucni domnul Longdon pe un ton atît de înrudit cu indignarea, încît amuzamentul amfitrionului său nu mai cunoscu margini.

„Ai să-ţi dai seama — cînd ai s-o vezi. Nu are trăsături bine desenate. Nu, nici măcar una singură", continuă Vanderbank inexorabil ; „afară de cazul în care declari că are vreo două, trei în plus. Ceea ce voiam să spun este că i se reflectă în expresie tot ceea ce e fermecător în firea ei. Dar frumuseţea, în Londra..." şi, simţind că i-a captat atenţia oaspetelui său îşi oferi plăcerea de a-şi etala ideea nestînjenit — „frumuseţea evidentă, orbitoare, remarcabilă, care să te facă praf, frumuseţea care să fie tot atît de grăitoare ca un afiş pe un perete, ca o reclamă de săpun sau de whisky, ceva care să se adreseze direct mulţimii şi să păşească dincolo de luminile rampei, obţine un asemenea preţ pe piaţă, încît absenţa ei e un coşmar neîntrerupt pentru o femeie care are o fată de măritat, şi constituie pentru nefericita pereche — ca să nu mă refer decît la mamă şi la fiică — un gen de faliment social. Londra nu preţuieşte ceea ce e latent şi ascuns, nu are nici timp, nici gust, nici puterea de a percepe ceva ce e mai puţin frapant decît fanionul roşu din faţa tăvălugului de nivelat drumuri. Are nevoie de bani pe tejghea şi de litere de trei stînjeni. Vezi, deci, că deocamdată asta reprezintă o problemă cam sumbră pentru biata Nanda — o problemă care într-un fel ocupă prim-planul preţioasei şi zeloasei vieţi a maică-si. Oare cum va arăta, ce părere va avea lumea despre ea, şi ce va reuşi ea însăşi să facă pentru sine ? Este la vîrsta cînd toate latenţele — dacă ne referim la înfăţişare, la farmecul care o să apară, poate — sînt încă învăluite cumva în pîclă. Şi totul depinde *de asta.*"

Între timp domnul Longdon îşi revenise. „Scuză-mă că te întreb din nou — pentru că faci asemenea salturi : ce înţelegi de fapt prin totul ?"

„Cum, mă refer fireşte la căsătoria ei. Şi mai cu seamă la o căsătorie timpurie."

Domnul Longdon se afla acum în dreptul canapelei. „Ce înţelegi prin timpurie ?"

„Ştiu, fără-ndoială, că dimineaţa ne sculăm mai tîrziu decît la Beccles ; şi ca atare zilele noastre sînt mai scurte.

înţeleg, peste doi, trei ani. Destul de curînd" completă Vanderbank, „ca să mai atenueze încordarea." Şi se opri vesel cînd observă expresia de pe chipul prietenului.

„Ce vrei să spui cu *încordarea ?*"

„Hm, complicaţia pe care o constituie prezenţa ei acolo."

„Unde anume ?"

„Da' nu te laşi deloc pînă nu-i dai de capăt !" rîse Vanderbank. Se dovedi însă a fi perfect pregătit. „În faţa şemineului maică-si, din salonul maică-si, cînd o să iasă din camera de studiu unde se află acum."

Domnul Longdon făcu ochii mari. „Şi unde mă rog, s-ar cădea să fie ?"

„Acasă la soţul ei, nu-ţi dai seama ?"

Domnul Longdon arăta de parcă ar fi înţeles acum bine, şi totuşi în privinţa primei provocări nu avea nici cea mai mică intenţie să se lase desconsiderat. „A ! de bună seamă", răspunse cu oarecare rigiditate, „dar nici chiar aşa pe nepusă masă. Totul la timpul său."

Vanderbank îl atacă folosindu-se de propriile sale arme. „Ce înţelegi prin *la timpul său ?*"

„Mă refer la timpul de care are nevoie ca să se facă iubită."

Vanderbank păru nedumerit. „De bărbaţii care intră acolo în casă ?"

Domnul Longdon atenuă puţin modul acesta de-a pune problema. „Da — şi de cei care fac parte din cercul familial. Nu văd în ce constă *încordarea* pricinuită de acceptarea ei ca membră a acestui cerc."

III

AUZIND ASTA VANDERBANK SE ridică din colţul său de pe canapea şi, cu mîinile în buzunare şi un aer atît de amuzat că putea fi luat drept o stare de surescitare, făcu cîţiva paşi prin cameră, în timp ce interlocutorul său îl urmărea din priviri aşteptîndu-i reacţia. Cum reacţia se lăsă aşteptată un minut, bătrînul consideră că i-a venit rîndul să se aşeze şi Vanderbank se opri în faţa lui cu chipul radiind de o lumină şi mai vie. „Mă întrebi mai mult decît îţi pot răspunde. Mă întrebi mai mult decît îmi închipui că ai putea bănui. Trebuie să

mai treci din nou să mă vezi — trebuie să-mi permiţi să viu să te vizitez. Pui întrebări neînchipuit de interesante şi mai curînd sau mai tîrziu trebuie să le clarificăm."

Domnul Longdon părea încîntat de această perspectivă, dar îşi scoase din nou ceasul. „Nu mai sînt decît cinci minute pînă la miezul nopţii, înseamnă că a sosit timpul să plec."

„Ba deloc. Trebuie să-mi oferi la rîndul dumitale o serie de compensaţii." Cu o mînă căreia nu i se putea rezista, Vanderbank îl obligă să rămînă unde se afla şi îi oferi cu insistenţă încă o ţigară. Nu opunea o rezistenţă convingătoare — era evident, socotea domnul Longdon, că împrejurarea impunea unele sacrificii. Pe de altă parte şi interlocutorul său vedea lucrurile tot atît de nuanţat. „Ştii, mai sînt atîtea lucruri pe care trebuie să mi le spui, aşa ascultînd de o bunăvoinţă lăuntrică."

Domnul Longdon rămase locului asemeni unui cîntăreţ timid invitat să se producă. „Ţi-am spus totul la cina de la doamna Brookenham. Abia acum îmi dau seama cum ţi-am căzut pe cap."

„Ceea ce mi-ai spus, atît cît mi-ai spus, a fost excelent", replică Vanderbank ; „dar la urma urmelor s-a limitat la faptul că, ajungîndu-ţi numele meu la ureche, ai întrebat-o pe prietena dumitale dacă sînt din acelaşi neam cu persoane pe care le-ai cunoscut cu mulţi ani în urmă şi apoi ai fost atît de amabil să afirmi că din ceea ce ţi-a spus ea, ai descoperit cu deosebită plăcere că le sînt rudă. De aceea m-ai abordat după cină şi mi-ai făcut astfel şi mai mare plăcere. Dar asta nu rezolvă decît parţial problema." Domnul Longdon nu spuse nimic, dar tăcerile sale deliberate vădeau o opinie favorabilă ; erau un tribut adus reuşitelor frecvente ale tînărului său prieten. Şi într-adevăr acest personaj părea tot mai mult înclinat să le interpreteze ca atare, fapt ce se repercuta cumva asupra bunei sale dispoziţii. În cele din urmă, permiţîndu-şi oarecari libertăţi puse capăt tăcerii. „Ai iubit-o pe Lady Julia." Apoi, cum atitudinea oaspetelui său, care-l privi cu seninătate în ochi, reprezenta în mod practic participarea sa la acest subiect, continuă, avînd sentimentul că neîndoielnic îi făcuse plăcere : „Ai pierdut-o şi ai rămas singur."

Zîmbetul domnului Longdon de-a dreptul frumos — oferea atîtea înţelesuri, încît în clipa în care începu să

vorbească păru aproape să-și fi relatat jumătate din poveste. „Fiindcă mă întrebi, în cele din urmă viața mea a asumat o formă. Trebuia să se întîmple asta, căci altfel nu știu ce s-ar fi ales de mine, și o serie de lucruri care au intervenit toate dintr-odată m-au ajutat să ies la liman. Mi-a murit tatăl — iar mie mi-a revenit proprietatea aceea mică din Suffolk. Sora mea, unica mea soră, care se măritase și era mai în vîrstă decît mine, și-a pierdut în intervalul a mai puțin de doi ani și soțul și fiul. I-am oferit la țară un cămin, pentru că necazul ei era mai mare decît oricare din necazurile mele. A venit și a rămas, și așa a mers de la un an la altul și ne-am trăit viața împreună acolo. Fiecăruia îi era milă de celălalt și într-un fel ni se potrivea. Dar acum doi ani a murit."

Vanderbank îl urmări cu mare atenție dorind numai — dorind chiar cu oarecare gingășie acum — să-i arate că descifra absolut tot ceea ce rămînea nerostit, undeva în adîncuri. Umplu din nou una din pauzele prietenului său. „Și iată-te aici." Apoi îl invită pe domnul Longdon să facă el însuși pasul. „Ei bine, ai să te bucuri de mare succes."

„Ce vrei să spui cu asta ?"

„Știu eu ? că o să ne atașăm atît de mult de dumneata, încît viața o să-ți devină o povară. Ai să vezi destul de repede ce-am vrut să spun."

„Tot ce se poate", replică bătrînul ; „ca să te înțeleg pe dumneata o să trebuiască s-o fac. Te referi la ceva despre care n-am încă nici cea mai mică idee, deși în mod practic viața mea se apropie de punctul terminus. Ca tînăr, n-am știut ce înseamnă succesul. Mă refer la acel gen de succes care ar fi schimbat esențial lucrurile. Nimeni nu m-a luat vreodată în seamă."

„Află că *noi* o să te luăm", declară Vanderbank. Apoi continuă. „La cine faci aluzie ?" Și înainte ca prietenul său să-i poată răspunde — „La Lady Julia ?"

Domnul Longdon confirmă numai prin gest. „A ! și nu ea a fost cea mai crudă ! Vreau să spun că ceea ce agrava situația", continuă el, „era faptul că toate mă simpatizau cu adevărat. Și cred că mama dumitale — cînd e vorba de *acest* gen de simpatie cumplită și consolatoare le întrecea chiar pe toate."

„Mama ?" făcu Vanderbank surprins. „Vrei să spui că s-a pus vreodată problema... ?"

„O! numai o fracţiune de minut. Nu i-a trebuit mai mult. Asta s-a întîmplat la cinci ani după ce a murit tatăl dumitale." Explicaţia fu oferită cu multă delicateţe. „Ar fi *putut* să se recăsătorească."

„Dar ştii, presupun, că aşa s-a întîmplat", replică Vanderbank.

„Am aflat-o chiar prea repede!" Spunînd asta, brusc, domnul Longdon făcu un gest să se ridice. „Noapte bună, noapte bună."

„Noapte bună", făcu Vanderbank. „Dar asta nu s-a întîmplat *după* Lady Julia ?"

Pe marginea canapelei, sprijinindu-se în mîini, domnul Longdon rămase cu privirile aţintite în gol. „După Lady Julia n-a mai fost nimic."

„Înţeleg", zîmbi interlocutorul său. „Mama a fost mai înainte."

„S-a arătat extrem de bună faţă de mine. Nu mă refer la perioada aceea de la Malvern — asta s-a petrecut mai tîrziu."

„Inţeleg perfect. Te referi la primii ei ani de văduvie."

Domnul Longdon ezită puţin. „Eu i-aş numi mai degrabă ultimii. Şase luni mai tîrziu a avut loc a doua căsătorie."

Interesul lui Vanderbank crescu în mod evident. „A! deci *atunci* ? Aveam şase ani împliniţi la vremea aceea." Făcu efortul să-şi amintească o serie de lucruri şi să le lege între ele. „Dar trebuie să fi fost mai în vîrstă decît dumneata."

„Da, cu puţin. Oricum pentru mine a fost întruchiparea bunătăţii, şi atunci şi după aceea. Asta a dat atîta farmec săptămînilor acelora petrecute la Malvern!"

„Acum înţeleg", rîse tînărul. „Farmecul provenea tocmai din faptul că îţi reveniseşi."

„O, vai, deloc!" exclamă domnul Longdon spre surprinderea tînărului. „Mă tem că nu-mi revenisem deloc — dacă la asta te referi — nu ieşisem din starea de deznădejde şi melancolie. Şi ea ştia că nu *mi-am revenit* — şi tocmai de aceea a fost atît de frumos din partea ei. Era o persoană cu care puteam vorbi despre ea."

Vanderbank avu nevoie de cîteva clipe ca să elucideze ambiguitatea. „O, vrei să spui că puteai vorbi despre *cealaltă* ! Nu-ţi reveniseşi încă din suferinţa provocată de Lady Julia."

Domnul Longdon îi zîmbi trist. „Nici acum nu mi-am revenit !“ Apoi, ca să nu pară totuşi prea tînguitor făcu eforturi să fie lucid. „Prima rană a fost grea, dar din asta îţi revii întotdeauna. Mama dumitale, draga de ea, se pricepuse să mă ajute. Pe vremea aceea Lady Julia era prietena ei intimă — ea însăşi m-a prezentat acolo în casă. N-a avut cum să dreagă lucrurile — deşi a făcut tot ce i-a stat în puteri. Adineaori mă refeream la faptul că în perioada care a urmat, cînd se ivea împrejurarea, era singura persoană cu care puteam vorbi oricînd şi care mă înţelegea întotdeauna.“ O clipă domnul Longdon dădu impresia că s-a pierdut printre amintirile adînc îngropate, pe care el singur le putea confirma ca unic supravieţuitor ; apoi oftă, ca şi cînd aroma lor s-ar fi redeşteptat în sufletul lui cu o nostalgie stinsă : „Am senzaţia că amîndouă s-au purtat cumva cu multă bunătate faţă de mine. In zilele de la Malvern — în perioada anume pe care ţi-am pomenit-o — Lady Julia era căsătorită, şi în cursul acelor primi ani a fost dusă de vîrtej departe de mine. Apoi chiar şi în viaţa ei lucrurile au luat o întorsătură mai calmă ; ne-am întîlnit din nou ; o bună bucată de vreme am vizitat-o adesea acasă. Cred că îi făcea chiar plăcere văzînd la ce stare mă redusese deşi, ştii, nu abuza deloc de asta. Cu cît e mai bună o femeie — m-a frapat adeseori fenomenul — cu atît mai mare e plăcerea pe care o gustă, în tihnă, la gîndul că un bărbat a fost nefericit, chinuit şi disperat — *din pricina ei.* Să spunem că aş merge chiar atît de departe, încît să susţin că deşi Lady Julia insista să mă căsătoresc, în fond nu s-ar fi bucurat prea tare dacă *aş fi făcut-o.* Oricum atunci am văzut-o pe fiica ei încetînd să mai fie o copilă — fetiţa pe care timpul avea s-o preschimbe în persoana atît de diferită la care am cinat astă seară. Şi amintirea mi-a fost redeşteptată acum cînd te-am auzit afirmînd că, la rîndul ei, fiică-sa a atins această vîrstă.“

„Te ascult cu un soi de înţelegere“, spuse Vanderbank. „Situaţia se repetă.“

„A ! în parte — nu în totalitate. Lucrurile care nu seamănă între ele, ei bine, sînt *atît de* diferite.“ După care, o clipă, domnul Longdon îşi aţinti interlocutorul cu priviri ce trădau unul din salturile acelea mărunte şi neas-

tîmpărate, proprii minţii sale. „Am impresia, doar ţi-am spus adineaori, că descopăr ceva anume la dumneata."

„Ceva făcut pentru lucruri mai de seamă ?" Vanderbank îi luă vorba din gură cu voioşie. „*Există* ceva, sînt convins — sortit unor lucruri mult mai de seamă. Sînt tocmai lucrurile pentru care mi-ar place să se creadă că aş avea o afinitate reală. Ajută-mă să ajung la ele, domnule Longdon, ajută-mă să ajung la ele, şi zău, nu ştiu nici eu ce n-aş face pentru dumneata !"

„In cazul ăsta, la urma urmelor" — şi bătrînul îşi sublinie vorbele cu o fermitate inocentă — „*nu eşti* cu totul irecuperabil !"

„Ştii, luat ca individ — cum să-ţi explic ? Dacă ţi-aş spune", continuă Vanderbank, „că în ce mă priveşte elementul salvator este acel punct de sprijin pe care cel puţin îl găsesc în conştiinţa profundă şi în absenţa celei mai umile fărîme de iluzie, o să-ţi las poate impresia că mă consider diferit de lumea în care trăiesc şi în consecinţă mă înfăţişez ca un tip superior şi plin de sine. Oricum, dă-ţi osteneala cu mine. Dă-mi posibilitatea să arăt ce pot. Nu mă abandona. Încearcă să vezi ce e de făcut cu mine. Poate că la urma urmelor, constitui un caz. Să ştii că o să mă agăţ de dumneata."

„Sînteţi prea deştepţi — sînteţi prea deştepţi : asta-i hiba voastră a tuturor !" oftă domnul Longdon.

„A noastră a *tuturor ?*" repetă Vanderbank ca un ecou. „Stimate domnule Longdon, e prima oară cînd aud aşa ceva. Dacă te-ai fi referit anume numai la *mine* în mod special, ei, atunci s-ar putea să existe un sîmbure de adevăr. Ceea ce vrei să spui, în orice caz — acum văd unde baţi — este că sîntem reci, sarcastici, cinici, lipsiţi de acea duioşie omenească. Părerea mea este că ne flatezi chiar şi atunci cînd încerci să ne avertizezi ; dar oricum, după cîte îmi dau seama, lucrul cel mai interesant este că în seara aceasta am lăsat cu toţii asupra dumitale, într-un mod deosebit, — o impresie colectivă — ceva în care se îmbină toate particularităţile noastre insignifiante." Auzind aceasta chipul vizitatorului său păru să-i spună că îşi expune perfect cazul şi în consecinţă se simţi îndemnat să continue. „A fost ceva anume care n-a reuşit deloc să te frapeze *în mod favorabil.*"

Chipul limpede al domnului Longdon, care, nu încăpea îndoială, trăda cu ușurință orice schimbare în starea sa sufletească exprima în același timp jena că i se atrage atenția asupra unei greșeli comise cît și admirația față de perspicacitatea prietenului său. Dar acceptă situația. „Nu putea să-mi scape tonul vostru."

„Vrei să sugerezi că ți s-a părut atît de vulgar ?"

Domnul Longdon, care zîmbise la început, adoptă acum un aer grav. „Chiar vrei să știi ?"

„Ce anume impresie a făcut asupra dumitale ? Țin să te asigur, că nu există în clipa de față nimic care să mă preocupe într-o măsură mai mare."

„Eu nu sînt judecător", continuă bătrînul ; „nu sînt critic ; nu sînt un *causeur*. Sînt învechit, obtuz și opac. Ani de zile am trăit într-un loc uitat de lume. Nu sînt un om de societate."

Vanderbank îl măsură cu o bunăvoință, o căldură aprobatoare pe care pur și simplu trebuia s-o țină în frîu de teamă să nu-i dea impresia că îl tutelează. „Nici unul dintre noi nu te poate atinge cu ceva. Ești încîntător, ești minunat și sînt deosebit de curios să te ascult", continuă tînărul. „Spune-mi, oare am fost chiar atît de odioși ?" Confruntat cu chipul nedumerit și în cele din urmă aproape îndurerat al prietenului său, avînd aerul că apreciază atîta candoare și totuși nu vede cu ochi buni atîta dezinvoltură, tînărul reuși doar să depună sforțări ca să-i netezească drumul și să arunce mai multă lumină asupra problemei. „Vezi, n-avem habar ce-i cu noi. Sîntem pierduți — și dumneata ne descoperi." În timp ce el vorbea, domnul Longdon se pregătise în cele din urmă de plecare, ajungînd la ușă într-un chip care totuși nu exprima cîtuși de puțin saturație, ci mai degrabă o atenție ce se resimțea clar de atîta solicitare. Vanderbank îl ajutase să-și pună pelerina impecabilă și cu un gest îl reținu o clipă locului : „Fă-mi te rog o favoare și spune-mi. *Am discutat* noi oare... ?"

„Prea familiar ?" Cu ochii săi limpezi, netulburați de scurgerea timpului, domnul Longdon murmură pe un ton speculativ.

„Peste măsură de scandalos. Dar vreau să aflu adevărul."

Evident, domnului Longdon îi venea greu să rostească adevărul. „Ei bine, dacă vrei — sînt convins că era altfel."

„In comparaţie cu dumneata şi Lady Julia, înţeleg. Ei, fără îndoială, cu trecerea timpului e firesc să se producă *unele* schimbări, nu-i aşa ? Dar chiar de o natură atît de diferită." insistă Vanderbank, „încît să fi de-a dreptul şocat ?"

Auzind asta oaspetele său zîmbi, dar cumva zîmbetul îi conferi chipului şi mai mare gravitate. „Cred că m-am cam speriat. Noapte bună."

CARTEA A DOUA
MICUȚA AGGIE

IV

DOAMNA BROOKENHAM SE OPRI în prag vădit surprinsă la vederea fiului ei și în întrebarea pe care i-o aruncă apropiindu-se agale de el răsună o undă de dezamăgire mai degrabă îndurerată decît iritată. „Dacă te tot foiești pe aici fără nici o treabă de ce mi-ai spus acum două ore că pleci imediat ?“

Afundat în brocartul unui fotoliu încăpător, cu picioarele-i scurte întinse spre foc, arăta atît de destins de parcă ar fi stat culcat pe spate. Evident îl trezise din somn și el nu reuși să ofere vreo explicație asupra prezenței lui acolo decît după cîteva minute, timp în care, fără să-i mai arunce vreo privire, ea veni pînă în dreptul unui frumos și vechi *secretaire* franțuzesc, o piesă reușită, stil Louis Quinze. „M-am răzgîndit — n-am mai putut pleca.“

„Vrei să spui că nu mai ai de gînd să pleci ?“

„Știu și eu, nu m-am hotărît încă. Ce-i mai bine să facă un om în situația mea ?“ Se așeză mai comod în fotoliu privind fix la foc cu o solemnitate deliberată, și dacă ar fi fost vorba — dar nu era cazul — de una din sîcîielile la care se aștepta ea în general din partea lui, maică-sa ar fi putut rămîne cu impresia că împurpurarea fiului se datora fierbințelii provocate de băutură.

„Să facă bine și să nu stea în cale“, replică ea — „după ce a trezit atîtea speranțe.“ În broasca *secretaire*-ului atîrna o legătură de chei și rostind aceste vorbe, doamna Brookenham luă cheile cu sine. De îndată ce le remarcase, adoptase brusc aerul cuiva care se află în căutarea lor și o clipă mai tîrziu după ce traversă camera, ele poposiră

în buzunarul ei. „Și ce pretext ai să invoci dacă nu te duci ?“

„Față de *tine*, mămico ?“

Stătea în picioare în fața lui și îl privea acum întunecată. „Ce-i cu tine ? Tocmai acum ți-ai găsit și tu momentul să te lași pradă somnului !“

El se afundase din nou în fotoliu și din adîncul acestuia îi întîlni privirile. „Păi e momentul *cel mai potrivit*, mămico. Special l-am ales. Sînt în stare să adorm oricînd, la comandă. Poți fi sigură că te ajută s-o scoți la capăt.“

Ea plecă de lîngă el enervată și aruncîndu-și privirile prin cameră observă pe o măsuță de același stil cu *secretaire*-ul o carte destul de masivă cu eticheta unei biblioteci de împrumut, carte pe care o ridică din dorința de a șterge impresia lăsată de fiu. El îi observă mișcările și o urmări apoi oprindu-se puțin în dreptul ferestrei largi contemplînd priveliștea din Buckingham Crescent ramificîndu-se încîntător în depărtare ; o îngrămădeală de cărămizi afumate și *stucco* pestriț, de calcane netencuite, de geamuri dezgustător de murdare, de acoperișuri și hornuri și grajduri nefiresc de apropiate unele de altele — una dintre priveliștile domestice care la Londra, în cartierele selecte, umflă chiria, cum se spune. Oricum, în momentul de față, aspectul pe care ploaia rece de primăvară îl conferea scenei nu furniza nici un indiciu asupra cuantumului acesteia. În plus împrejurimile vădeau o dezolare ce distona cu anotimpul. După toate aparențele, în momentul de față, își alesese tăcerea ca atitudine semnificativă în relațiile ei cu Harold ; totuși curînd nu izbuti să reziste unui motiv destul de anemic pentru a o întrerupe : „Fii atît de bun, te rog, și eliberează-mi fotoliul.“

„Ce-mi oferi în schimb dacă îți fac acest hatîr ?“

El se clinti de acolo — doar atît cît s-o poată înfrunta mai direct și pe un ton mai familiar — iar ea rămase în picioare în fața șemineului cercetîndu-i chipul mic și straniu. „Nu știu exact ce se întîmplă, dar uneori mă faci să mă cutremur.“

„Să te cutremuri, mami ?“

Ea își găsi un alt fotoliu în care se lăsă fără vlagă, deschizînd cartea, iar el se ridică în clipa următoare și veni s-o sărute, gest ce-o făcu să-și ferească obrazul cu un aer agasat. „Mă plictisești de moarte“, oftă ea, „așa că te las în plata Domnului.“

„Ce vrei să spui cu plata Domnului ?"

„O ! ceva înspăimîntător — fie și numai dacă te gîndești că ai ajuns de rîsul lumii." Frunzărea într-o doară paginile cărții. „Ești prea egoist — te apucă sila."

„Ts', Ts', Ts' !" făcu el a uimire urnindu-se din nou spre carpeta din fața șemineului unde zăbovi un timp, cu mîinile la spate. Era scund și puțin adus de umeri, ceea ce îi conferea cumva individualitate — o individualitate de tip oarecum insidios, revelată într-un soi de ascuțime, greu identificabilă ca sorginte, a chipului său neted și blond, delimitat numai prin linii curbe combinate cu o expresie acidă. Avea vocea unui bărbat de patruzeci de ani iar stilul îmbrăcămintii — vădind o croială ce parcă anume nu era menită pentru Londra — sugera o experiență în perfect acord cu vocea. Își aranjă vesta și-și netezi hainele, își potrivi părul lins și își examină pantofii ; apoi i se adresă maică-si : „Ți-am luat cinci lire în bancnote și două în aur. Ți-am lăsat două lire și 10 șilingi." Auzind asta, ea-și ridică brusc capul ; cuprinsă de panică sări în picioare și se îndreptă din nou spre *secretaire*. „Așa e cum ți-am spus", insistă el ; „ar fi trebuit să-l încui mai *devreme*, mai e cazul să ți-o spun ? Îmi rînjea de acolo cu toate alămurile alea ademenitoare iar eu ce puteam face ? Mămico dragă, nu *puteam* pleca — ăsta e adevărul. Îmi închipuiam că o să găsesc ceva — observasem eu ; și sper din tot sufletul că o să-mi permiți să le păstrez, pentru că dacă nu mă lași s-a zis cu mine. Am rămas înadins — adică înadins ca să-ți spun ce am făcut. Cum îi poți spune altfel dacă nu simțul onoarei ? Și cînd colo tu stai și mă străpungi cu privirea."

La cei patruzeci și unu de ani cîți număra doamna Brookenham era încă nemaipomenit de atrăgătoare și strădania de a riposta în clipa de față fiului ei îi dădu, în disperarea care o cuprinsese, un aer magnific. Radia încă lumina neumbrită a tinereții — ce n-avea să se destrame nicicînd ; capul, silueta, supletea mișcărilor, fluxul și refluxul culorilor, ochii atracțioși dar inexpresivi, timbrul tremurător și totuși firesc, toate concurau să creeze acest efect printr-un truc ce nu se lăsase încă descifrat. Cu totul remarcabil era și faptul că rareori arbora un aer voios — cel puțin în sînul familiei — chiar și în împrejurări mai puțin încordate decît cea de față ; de cele mai multe ori lăsa impresia unor dureri neîncercate încă și

de-a dreptul somptuoase, sugerînd frămîntări și necazuri stranii precum și cultivarea unor indiferențe rafinate. Acesta era însemnul ei distinctiv — o inocență vag tragică. Îi sublinia cu deosebită pregnanță celelalte resurse. Descuie *secretaire*-ul cu cheia pe care-o găsi repede, apoi, cu ajutorul alteia trase zdrăngănind un sertăraș, ca după asta să-l împingă îndărăt și să încuie totul. „Mă faci să mă cutremur — mă faci să mă cutremur", exclamă ea din nou.

„Cum poți să-mi spui așa ceva cînd mi-ai demonstrat chiar adineaori cît de bine mă cunoști ? Oare n-ai scos cheile de îndată ce ai venit, tocmai pentru că te-ai temut de ce aș putea face ?" Harold avea *un* fel al său de a se exprima mult mai limpede ori de cîte ori avea prilejul să vorbească despre sine.

„Ești din cale afară de dezgustător și am să vorbesc cu taică-tău" ; și spunînd asta se îndreptă spre fotoliul la care Harold renunțase, cufundîndu-se în el cu roman cu tot. În voce, totuși, nu i se distingea mînie și nici măcar stridența unui vaier ; doar o dezamăgire indiferentă și resemnată. Suprema răzvrătire a doamnei Brookenham împotriva sorții era să exprime pur și simplu, cu ultima rămășiță de franchețe, cît este de plictisită.

„Nu, mămico scumpă, n-ai să-i spui tatei, ai face orice altceva, numai asta nu", replică Harold ca și cînd plin de solicitudine i-ar fi deslușit maică-si propriul ei caracter. „Îți mulțumesc din toată ființa pentru felul încîntător în care reacționezi la ceea ce am făcut ; te-am așteptat ca să te informez, tocmai pentru că eram convins de asta. Recunoști și tu că am făcut ce se cuvine spunîndu-ți că o să plec în vizită — dar cum naiba puteam să plec fără nici un ban în pungă ? Nu înțelegi că dacă vrei să mă învîrt prin lume, e neapărată nevoie să participi și tu la obligațiile cărora trebuie să le fac față ?"

„Pe toți sfinții, pleacă o dată de lîngă mine — ieși o dată din casă !", continuă doamna Brookenham fără să-și ridice privirile.

Harold își scoase ceasul. „Ei, mamă, acum mă *simt* pregătit ; mai înainte nici gînd de așa ceva. Dar asta înseamnă, știi, că plec în căutarea norocului. Spune-mi — trebuie să aflu odată ce gîndești — crezi oare că o s-o scot în cele din urmă la capăt ?"

Ea îl țintui, în sfîrșit, cu privirile grele de un patos drăgălaș. „Adică vrei să afli dacă e bine să te duci la Branderi ?"

„Știi doar", răspunse el în felul rău de a-i pune în față propria ei atitudine, „știi, doar, că încerci să mă împingi spre lucruri pe care tu însăți nu le-ai face nici în ruptul capului. Cel puțin, *sper* că nu le-ai face. Și nu-ți dai seama că de vreme ce merg atît de departe ca să-ți fac pe plac trebuie cel puțin să fiu plătit pentru asta ?"

Maică-sa se rezemă de spătarul fotoliului, își aținti o clipă privirile în tavan, apoi închise ochii. „*Ești* înfiorător", făcu ea, „ești înspăimîntător."

„Întotdeauna vrei să scapi de mine din casă", continuă el ; „cred că vrei să scapi de *noi toți* pentru că pe Nanda reușești s-o ții la distanță chiar mai mult decît pe mine. Nu-ți consideri copiii destul de reușiți, mami dragă ? Oricum, este clar ca lumina zilei că dacă nu ne ții acasă, este absolut necesar să ne asiguri existența în alte părți. Nu poți trăi nicăieri pe gratis — e curată neghiobie să-ți închipui că scapi de cheltuială locuind pe la prieteni. Nu știu cum or fi stînd lucrurile cu doamnele, dar un bărbat pur și simplu se trezește în ..."

„Tu ai să mă bagi în mormînt, Harold", îl întrerupse doamna Brookenham îndurerată. În clipa următoare întrebă însă cu aceeași melancolie distantă : „Nu era vorba de o *invitație* — la Branderi ?"

„Treburile au rămas exact așa cum ți-am povestit. Ea a spus că o să scrie stabilind data ; dar n-a mai scris nici un rînd."

„Și dacă i-ai scrie *tu*..."

„Crezi că-i totuna, ce *zici* ? — asta e întrebarea. Vreau să spun — dacă primind biletul meu, ea n-ar răspunde. Poți oare, așa, pur și simplu, să te consideri așteptat ? Vreau să aflu aceste lucruri *de la tine*, mamă. Zău, am să cred orice îmi spui ; dar ca să mă simt în siguranță și așa cum trebuie, e neapărat nevoie să le *aflu* de la tine. Ce spui, crezi că *m-ar primi* oricine cu brațele deschise ?"

Doamna Brookenham făcu ochii mari dar nu și-i desprinse încă de pe cornișe. „Dacă n-ar fi vrut să te primească ți-ar fi scris. Într-o casă mare ca a lor e întotdeauna destul spațiu."

Tînărul o privi o clipă. „Cum îți mai *place* să ne bagi în scutece ca apoi să petreci toată noaptea! ce anume ai de gînd să faci ? Ce tot *pui la cale*, mămico ?"

Auzind aceste vorbe se ridică, rotindu-și ochii prin cameră, cuprinsă parcă de chinuri inimaginabile sau tulburată de gînduri profunde. Cînd vorbi totuși, expresia i se schimbă, o expresie care i-ar fi putut apărea unui observator drept o ilustrare revelatoare a nepotrivirii dintre calitățile ei, stîrnind adeseori rîsul în asemenea măsură, încît îi asigura succesul monden. „În cazul ăsta ai cheltuit peste patru lire în cinci zile. Doar ți le-am dat abia vineri. Pentru numele Domnului, unde îți închipui că o să ajung ?"

Harold continuă să o privească de parcă problema cerea o rezolvare cu adevărat utilă. „Cheltuim mai mult decît ne putem permite ?"

De data asta ea își aținti privirile în pămînt. „Fă-mi, te rog, *plăcerea* și ieși !"

„Fac orice numai să-ți vin în ajutor. Dar dacă o să *constat* că nu sînt dorit, atunci..."

O clipă mai tîrziu ea îi întîlni privirile, și drăgălășenia fadă și nătîngă ce se citea pe chipul ei nu fusese niciodată mai străvezie. „Fă-te dorit și n-ai să mai constați asta. Ești odios, dar nu ești un nătărău."

El o cuprinse în brațe, în chip de rămas bun și ea se supuse ca și cînd i-ar fi fost absolut indiferent la pieptul cui se lăsa strînsă. „Scumpa mea", spuse el rîzînd, „te pricepi să spui lucruri atît de dulci !" și cu aceste vorbe deschizînd ușa, se opri brusc la auzul unor sunete venite de la parter. „Ducesa ! Urcă !"

Doamna Brookenham își roti grăbit privirile prin salon vorbind însă cu o dezinvoltură totală. „N-are decît să vină."

„Eu aș spune n-are decît să plece. E un semn bun, înseamnă că *nu va fi* la Branderi." Rămas cu mîna pe clanță, lansă în grabă un nou apel. „Și după marți ?"

Doamna Brookenham străbătu cam jumătate din cameră cu acea alunecare ce-i dădea un aer de apatie, dar care de fapt era o formă remarcabilă de activitate, îndreptînd ici, colo, pe canapea sau pe scaune vreo trei, patru perne. Totul era înfăptuit cu o expresie tristă și cu

o înclinare a capului sugerînd un crin cu lujerul frînt. „Trebuie să rămîi acolo pînă în douăzeci-şi-patru."

„Dar dacă-mi fac vînt ?"

Ea reflectă asupra întrebării exact ca un crin cu lujerul frînt. „Atunci n-ai decît să-i vizitezi pe Mangeri."

„Bună idee ! Să le scriu ?"

Maică-sa ridică puţin unul din transperante. „Nu — o să le scriu eu."

„Ce mămică delicioasă !" Şi Harold îi trimise o bezea.

„Ba, mai bine —" se corectă ea. „Scrie-le tu neapărat — de la Branderi. E tocmai felul potrivit de a-i trata pe Mangeri. Sau chiar telegrafiază-le."

„Şi una şi alta ?" rîse tînărul. „O, răţuşco !" izbucni el. „Şi *tu* de unde o să-i anunţi ?"

„De la Pewbury", răspunse ea fără să tresară. „O să le scriu duminică."

„Bun. Respectele mele, Ducesă !" — şi înainte de-a se face nevăzut, Harold salută cu o concentrare rapidă a tuturor nuanţelor de familiaritate o doamnă voinică şi înaltă, vizitatoarea pe care o anunţase, ivită acum în uşă, în stilul unei persoane obişnuită să intre în case aşa cum lumea coboară în gări — cu speranţa că va fi *întîmpinată*.

V

„LA REVEDERE. ŞI-A LUAT ZBORul", îi explică doamna Brookenham, rămasă în mijlocul camerei, prietenei ei.

„Încotro ?" se interesă aceasta înaintînd indiferentă şi cu privirile îndreptate mai mult spre pernele rearanjate decît spre amfitrioană.

„O, spre mai multe destinaţii. Astăzi spre Branderi."

„Da, ştiu că voiajează !" Şi aruncînd cîte o privire ici şi colo Ducesa se lăsă pe canapeaua spre care se îndreptase din proprie iniţiativă. Doamna Brookenham înţelegea la perfecţie sensul acestei priviri : dintre toate piesele pe care le avea, numai trei sau patru erau mai reuşite, în vreme ce Ducesa, îmbogăţită de prăzile din Italia, număra printre ale sale doar trei, patru relativ mai puţin reuşite. Acesta era raportul de forţe pe care — ca între prietene intime — Ducesa îl prefera făţiş, şi era într-adevăr lipsit

de orice temei, ca făcîndu-ți apariția în salonul din Buckingham Crescent să arborezi o expresie de dubiu asupra loialității. Ducesa era o femeie care-și cultiva pasiunile în asemenea măsură, încît ar fi luat-o drept un semn de neloialitate dacă în mod clandestin ar fi apărut vreo nouă piesă de mobilier — adică fără să se fi apelat la ea, cea mai înaltă autoritate, și fără să i se fi oferit, deci, prilejul de a înăbuși eroarea în germene. Doamna Brookenham se întrebase adeseori cum naiba să facă rost de atîția bani încît să ajungă în situația de a păcătui prin neloialitate. Posibilitățile materiale ale Ducesei erau atît de mari ! De fapt se potriveau cu toate celelalte particularități ale ei, care erau, ca deobicei, evidente și acum cînd se afla instalată acolo, pretinzînd parcă să i se servească ceaiul înainte de vreme. Întotdeauna pretindea parcă aducerea ceaiului înainte de ora orînduită, iar prietena ei suna întotdeauna cerînd să fie adus, de fiecare dată însă cu o altă tentă de melancolie. „Cine mai vine la Branderi ?“ întrebă Ducesa.

„N-am nici cea mai vagă idee — nu mi-a spus. Dar întotdeauna vine acolo o grămadă de lume.“

„O, știu — cele mai neașteptate combinații. A mai fost și altă dată ?“

Doamna Brookenham se gîndi puțin. „O, da — dacă nu mă înșel a fost de mai multe ori. De fapt invitația — pe care mi-a arătat-o el, dar care nu specifica decît *cîțiva prieteni,* conținea un soi de rugăminte în temeiul a nu știu cărui lucru ce se petrecuse acolo ultima oară.“

Ducesa nu comentă decît după o scurtă pauză. „Compune cele mai neașteptate invitații.“

„Gestul mi s-a părut deosebit de amabil“, spuse doamna Brookenham, „din partea unei femei de vîrsta ei și cu poziția formidabilă pe care o deține, mai ales că se adresează unui bărbat atît de tînăr.“

Ducesa rămase din nou pe gînduri. „Draga mea, dar nu-i nici americancă, nici nu joacă pe scenă. Nu sînt acestea unicele situații care reprezintă *poziția* pentru voi, în Anglia ? Și dacă te gîndești n-are o sută de ani.“

„Da, dar Harold nu e decît un țînc.“

„În cazul ăsta, nu s-ar spune că duce lipsa dădacelor !“ replică Ducesa. Și zîmbindu-i prietenei sale : „Copiii tăi seamănă cu mama lor — rămîn veșnic tineri.“

„Păi sigur, că doar *n-am* o sută de ani !“ gemu doamna Brookenham, ca și cînd printr-o perversitate inexplicabilă ar fi regretat că nu-i are. „Oricum, toată lumea este uluitor de amabilă cu Harold.“ Așteptă o clipă ca să-i ofere musafirei sale prilejul să declare că e cît se poate de firesc, dar nu apăru nici o asemenea declarație — nu apăru decît valetul care răspunsese la sonerie și căruia îi ceru să aducă ceaiul. „Și *tu* unde spuneai că te duci ?“ se interesă ea mai tîrziu.

„De Paști ?“ Ducesa reuși o confruntare directă cu ochii ei fermecători — ceea ce de obicei nu era chiar ușor de realizat. „N-am spus că am de gînd să mă duc undeva. Nu mi-am schimbat obiceiurile, așa dintr-o dată. Doar știi că nu mă despart de copila mea — afară de cazurile cînd o las așa cum am făcut acum o oră la Cursul de literatură mondenă, pe care-l ține domnul Garlick. Trebuie să recunosc, am o oarecare strîngere de inimă în privința temelor abordate și de aceea mă duc s-o iau la cinci.“

„Și unde o duci de acolo ?“

„Acasă, să-și ia ceaiul, da' ce-ți închipui ?“

Doamna Brookenham își declină, în legătură cu această chestiune, orice răspundere de a-și închipui ceva ; și oricum, repurtă un succes mult mai mare cînd o clipă mai tîrziu spuse : „Da' știu că îi *ești devotată !*“

„Domnișoara Merriman e liberă azi după amiază — n-am nici cea mai vagă idee cum își petrec după amiezele ființele astea“, continuă Ducesa. „Dar trebuie să se întoarcă în camera de studiu la ora șapte.“

„Și Aggie e a ta pînă atunci ?“

„Da, pînă atunci“, răspunse Ducesa veselă. „De Paști te duci la... unde anume ?“ continuă ea.

Doamna Brookenham primise fără să se trădeze prin vreo schimbare de culoare, diversele împunsături pe care i le administrase vizitatoarea sa și, deocamdată, unica ei răzbunare a fost să se arate dulce și resemnată, de parcă ar fi văzut foarte clar tot ce vizau. Unde se duceau de Paști ? Trebui să se gîndească o clipă ca apoi să spună : „O, la Pewbury — am promis să le facem o vizită de atîta timp că și uitasem. Ne ducem o dată pe an — știi, de dragul lui Edward.“

„Ah ! îl răsfeți !“ zîmbi Ducesa. „Cine o să mai fie acolo ?“

„O ! obişnuiţii casei, bănui. O grămadă dintre susţinătorii ăia plicticoşi ai domniei sale.“

„E un mod de a se revanşa ? În cazul ăsta de ce vă invită pe bieţii de voi ?“

Auzind reflexia, doamna Brookenham îşi luă un aer adorabil, de o gravitate interogativă. „De unde să ştiu, draga mea Jane, de ce oare ne tot invită lumea pretutindeni ? Imaginează-ţi şi tu că pot fi oameni care să-i ducă lipsa lui Edward !“ se bîlbîi ea cu stupefacţie. „Şi totuşi nu putem să scăpăm niciodată de Pewbury.“

„Te pricepi mai bine, *cara mia*, să întreţii relaţiile decît să scapi de ele !“ replică Ducesa mieros. Era o persoană a cărei prezenţă nu putea fi trecută cu vederea, şi deşi nu părea greoaie, se remarca printr-o masivitate stăpînită cu oarecare artă. Capul şi bărbia şi le ţinea încă foarte drepte şi tot aşa şi umerii şi nu renunţase la cultivarea unei *siluete* şi nici la vreunul din considerentele evident mai distilate de a trece drept o femeie bine. Mai mult, în această strădanie se lupta în taină atît cu un duşman ascuns, cît şi cu unul public, şi îşi dădea perfect seama că dacă nu arată bine era foarte posibil ca uneori şi, Doamne cît de cumplit, să arate *înfloritor*. Existau căi precise de scăpare şi ea n-o neglija pe nici una, iar din însumarea lor, aşa cum se îmbăta cu gîndul, rezulta aproape matematic aerul ei de distincţie. Acest aer se potrivea superficial sonorităţilor calabreze pe care le dobîndise odată cu opulentul ei titlu nobiliar, dar părul spălăcit, fruntea nebrăzdată de pasiune, obrazul blajin şi buzele posace ale matroanei britanice — tipul uman care îşi lăsase de foarte timpuriu amprenta asupra ei — reprezentau trăsături greu de manevrat şi de aceea, uneori, tocmai acestea erau sesizate de un observator sagace. Calul de bătaie îl constituia pericolul obsedant al contaminării burgheze. Nu-i lăsă doamnei Brookenham răgaz să se arate vexată de ultima ei remarcă şi se interesă dacă Nanda o să-şi însoţească părinţii.

„Slavă Domnului, nu, — n-a fost invitată.“ Cînd era vorba de Nanda, doamna Brookenham pur şi simplu radia un deplin mister. „Copiii mei nu merg niciodată unde nu sînt invitaţi.“

„Am afirmat eu vreodată aşa ceva, scumpo ?“ replică Ducesa. „Dar ce faci cu ea în situaţia asta ?“

„Dacă ai în vedere aspectul monden" — doamna Brookenham avea aerul că undeva într-o sferă îndepărtată, după care aproape tînjea, ar exista pentru o mamă condiții cu totul deosebite de cele de față — „dacă te referi la aspectul monden, păi, nu mă preocupă cîtuși de puțin. Știi tot atît de bine ca și mine, dragă Jane, că n-am întreprins încă nimic." Amfitrioana lui Jane vorbea acum cu tot atîta hotărîre și simplitate ca un copil care ține să i se dea crezare. Scoase un oftat vag și resemnat. „Presupun însă că ar trebui să încep !"

O vreme Ducesa păstră o tăcere cam sumbră. „Cîți ani are — douăzeci ?"

„Ba, treizeci !" spuse doamna Brookenham cu o suavitate distilată. Apoi fără vreo schimbare în ton : „S-a dus să petreacă vreo cîteva zile la Tishy Grendon."

„La țară ?"

„Astă seară o să rămînă la ea în Hill Street. Or să plece mîine dimineață din Londra. De ce n-a venit și Aggie ?" continuă doamna Brookenham.

Ducesa o privi fix dar cu grație. „Unde să vină ?"

„Cum unde, aici — s-o vadă pe Nanda."

„Aici ?" repetă Ducesa ca un ecou, rotindu-și din nou privirile prin cameră. „E Nanda vreodată aici ?"

„Știi bine că are acum camera ei — o cămăruță încîntătoare, fără pereche." Doamna Brookenham era în culmea fericirii cînd se vedea obligată să dea explicații. „Are acolo sus absolut tot ce-și poate dori o fată."

„Femeie dragă", întrebă ducesa, „o mai are cîteodată și pe propria ei mamă ?"

Slujitorii intraseră acum să așeze măsuța pentru ceai iar doamna Brookenham urmărea mișcările valetului cu părul roșu. „N-ai decît s-o întrebi chiar pe ea."

Ducesa era sinceră și jovială. „Îți promit s-o fac, dacă apuc s-o văd ! Dar femeia aia nu e tot timpul cu ea ?"

Doamna Brookenham aranjă *milieu*-ul brodat de pe măsuța de ceai. „Te referi la Tishy ?"

Ducesa făcu din nou una din acele pauze care într-adevăr erau atît de frecvente în conversațiile ei cu această prietenă intimă, încît un observator s-ar fi putut uneori întreba ce fel de supapă reprezentau. Ar fi putut constitui o precauție izvorîtă din teama de-a nu trăda o iritare nejustificată. Dacă Ducesa și-ar fi arătat față de doamna Brookenham toată iritarea care ar fi ieșit

probabil la iveală fără asemenea pauze, ar fi fost necesar ca, ţinînd seama de această agasare, să găsească o explicaţie pentru vizitele sale frecvente. „Dar *tu* cum îi spui ?" o întrebă ea.

„Cum să-i spun ? de vreme ce e prietena cea mai bună a Nandei — dacă nu chiar singura ei prietenă. Mi-ar fi *plăcut* să fie Aggie în locul ei", încheie doamna Brookenham zîmbind cu toată graţia de care era capabilă.

Auzind asta Ducesa uită să se mai controleze şi dădu frîu liber voioşiei. „Scumpa mea, eşti o folie. Aggie *în balanţă* cu Tishy, straşnică idee. De vreme ce ai fost atît de amabilă ca să te interesezi de ce nu se mai arată Aggie, îmi dai voie să-ţi comunic că ai menţionat singură cauza. Ştii încă de cînd ne-am întors în Anglia care sînt părerile mele despre genul de relaţii ce se cade sau nu se cade să le cultive fata mea. Relaţiile cu persoane de teapa lui Tishy Grendon sînt departe de a fi cele indicate."

Un scurt răstimp doamna Brookenham se dedică preparativelor în vederea ceaiului. „Şi de ce nu spui deschis, Jane" — şi tonul ei lansînd acest apel sună aproape infantil — „că în cele din urmă ai ajuns s-o plasezi chiar şi pe sărmana Nanda, de dragul anturajului strălucit pe care-l doreşti pentru Aggie, în aceeaşi categorie imposibilă."

Ducesa nu se grăbi dar în cele din urmă îşi asumă riscurile. „Ei bine, dacă ţii neapărat, să ţi-o spun deschis. Îmi cunoşti părerile. Dacă nu intră în vederile mele despre modul cum trebuie educată o fată ideea de a o expune în fragedă tinereţe la o intimitate cu o tînără căsătorită care este şi nefericită şi proastă, şi nu ştie unde să se oprească atunci cînd face conversaţie, şi spune tot ce-i trece prin minte, şi-i îndrugă sărmanei copile verzi şi uscate — dacă nu aş accepta în ruptul capului un asemenea aranjament pentru nepoata mea, mi se pare tot atît de greu de conceput s-o pun *prea mult* în contact, nu-ţi dai seama ? cu o tînără expusă unei atari companii. Desigur n-ar fi decît firesc" — şi în ciuda firescului Ducesa nu sublinie decît cu moderaţie acest punct — „ca, de vreme ce Edward îmi este văr, Aggie s-o întîlnească pe Nanda cel puţin tot atît de des ca şi pe oricare tînără de vîrsta lor. Dar ce să-i faci ? Trebuie să recunosc că mă aflu în mare încurcătură din pricina evoluţiei din ce în ce mai neaşteptate a moravurilor din Anglia. Numai Dumnezeu ştie cît

de mult s-au schimbat lucrurile, de pe vremea cînd eram de vîrsta lui Aggie, dar nimic nu este mai de nerecunoscut decît modul în care vă purtați voi mamele cu fiicele voastre. Totul nu este decît o harababură, un compromis, o monstruozitate, ca și celelalte lucruri pe care le creați ; nimic nu mai merge ca pe roate. *Eu* nu văd decît o singură cale consecventă și anume calea veche și frumoasă urmată în străinătate și care — în clasele suprapuse, și ține te rog cont, doar acestea mă interesează, — creează *des femmes bien gracieuses.* Mă refer la obiceiurile imemoriale ale seminției soțului meu, care s-au dovedit destul de bune pentru maică-sa și pentru mama maică-si, pentru mama lui Aggie, pentru celelalte surori ale lui, pentru *toutes ces dames.* Ar fi fost foarte bine pentru copila mea, așa cum o numesc — soțul meu drag o numea copila *lui* — dacă nu și-ar fi pierdut părinții, să fi rămas în propria ei țară. Acolo ar fi fost crescută sub priviri grijulii — asta este problema capitală ; ar fi fost crescută acasă, cu devotament și tandrețe, — acordîndu-se față de lucrurile ce nu se cade să le afle — pînă la momentul cuvenit — aceeași atenție arătată și în cazul celorlalte. Nu-mi rămîne decît să îi continui educația în acest spirit și să fac din ea, cu ajutorul providenței, ceea ce consider că ar trebui să fie o tînără de condiția ei, cu numele ei și cu tradițiile ei deosebite. *Voilà, ma chère.* De mi-ai pune cumva întrebarea dacă eu consider că nu o înconjuri pe Nanda de asemenea precauții, n-aș avea încotro și chiar dacă te-aș jigni, ți-aș răspunde deschis. Concluzia este, în două cuvinte, că Nanda trebuie să aleagă între Aggie și Tishy. Mi-e teamă că te-aș șoca spunîndu-ți ce aș gîndi despre mine dacă aș expedia-o pe copila *mea,* de una singură, timp de o săptămînă, la doamna Grendon."

Printre multele daruri pe care le avea doamna Brookenham, poate nici unul nu-i fusese util de atîtea ori ca acela de a asculta lăsînd impresia că a căzut în transă. Așa o asculta pe menajeră la întrevederile lor matinale obișnuite și dacă intervențiile ei păreau adeseori să n-aibă nimic comun cu felul în care-și urmărea interlocutoarea, ele nu reprezentau o nedumerire decît pentru aceasta. „Mie-mi spui, bineînțeles că-ți știu teoria, dragă Jane, și aș spune chiar că e fermecătoare și demodată și, dacă vrei, aristocratică într-un chip fistichiu și irațional de învechit — deși s-ar mai putea spune cîte ceva

chiar și în legătură cu asta. N-am încotro, te felicit că o găsești mai practică decît pot *eu* spera vreodată să-mi apară. Dacă tu te simți într-adevăr pregătită să faci sacrificiile de care vorbești, eu una nu sînt deloc. Nu sînt de părere că aș fi chiar un monstru, dar nici nu pretind să fiu o sfîntă. Sînt o nevastă englezoaică și o mamă englezoaică și trăiesc în lumea asta englezească pestriță. Fiica mea, oricum, tot fiica mea rămîne — slavă cerului, și aparține unei ramuri englezești neaoșe ; nu este unica nepoată a răposatului meu soț italian, și bineînțeles nici nu se trage — în ciuda originei ei excelente — dintr-o stirpe atît de fantastic de impresionantă cum e cea a lui Aggie. Eu trebuie să-mi trăiesc viața și Nanda reprezintă doar o latură a ei. Vrei zahăr ?" încheie ea pe un ton și mai dulce, în timp ce-i întindea ceașca de ceai.

„Niciodată ! Ei bine, în ce *mă* privește", spuse Ducesa cu strășnicie, „ea reprezintă de bună seamă totul."

„*Totul* spune prea puțin ! Viața este alcătuită din nenumărate lucruri", glasul doamnei Brookenham sună blajin — „din ițe atît de variat întrețesute !" Apoi cu aceleași sonorități de clopoțel de argint, întrebă : „N-ai deloc impresia că Tishy ar fi drăguță ?"

„Mie mi se pare că fetițele ar trebui să trăiască numai printre fetițe, cît despre tinerele *femmes du monde* atît de formidabil de inițiate — ei bine", spuse Ducesa cu o mișcare bruscă a capului, „trebuie lăsate în plata lor. *Nu văd*, ce amestec au unele cu altele, *chiar nu văd !*"

„Ei bine, draga mea, dacă Tishy te frapează ca fiind *inițiată*, singura întrebare ce se poate pune este : În ce anume e inițiată ? Mie nu mi-ar fi venit să-i aplic un asemenea termen după cum nu mi-ar fi venit să-l aplic unei mielușele proaspăt tunse și înfiorate. După teoria ta, continuă doamna Brookenham, înseamnă oare ca nefericitele noastre fiice nemăritate să nu aibă prietene inteligente ?"

„Cu adevărat nefericite", strigă Ducesa, „tocmai *pentru că* sînt nemăritate, și dacă îmi permiți să ți-o spun, multe din ele sînt nemăritate pentru că sînt de nemăritat. La urma urmelor — bărbații amabili — și îi înțeleg prin asta pe cei care pot reprezenta o partidă — nu stau la pîndă după micuțe mirese care au prietene atît de versate. Ei nu-și doresc ca fetele pe care le iau de neveste să fi fost trecute la întîmplare, prin practic, absolut toate —

prin conversaţii şi contacte şi vizite şi ziare şi prin modul în care aceste biete creaturi gonesc de colo pînă colo şi prin toate lucrurile nemaiauzite pe care le fac. Cea mai inteligentă prietenă a unei fete este maică-sa sau ruda care îndeplineşte acest rol. Sau socoţi, poate, că Tishy îţi ţine locul ?“

Doamna Brookenham aşteptă atîta ca să spună care-i este părerea încît, înainte de a deschide gura, lăsă impresia că întrebarea fusese uitată. Apoi răspunse cu aerul că şi-a amintit brusc de obligaţiile ei de amfitrioană : „Nu iei nimic ?“ Arătînd spre o anumită farfurie. „Una din astea mici şi rotunde ?“ Ducesa îşi adjudecă una mică, rotundă şi apetisantă iar amfitrioana continuă pe dată : „Nu trebuie să uit — să nu le mîncăm pe *toate*. Am convingerea că Lordul Petherton vine anume pentru ele.“

Ducesa termină de mestecat imperturbabilă înainte de a replica la asta. „Vine chiar atît de des ?“

Doamna Brookenham ezită. „Nu ştiu ce consideră el prin des ; dar ieri a spus că o să vină azi. Am făcut ceaiul mai devreme de dragul tău“, continuă ea cu amabilitatea sa extrem de melancolică — „iar el întîrzie întotdeauna. Dar trebuie să ne reţinem amîndouă de a lăsa platoul lins-prelins.“

Ducesa se armoniză cu mare uşurinţă tonului interlocutoarei. „O ! nu mă simt deloc obligată să ţin seama de el, pentru că în ultima vreme nu s-a prea dat peste cap să-mi facă voia. Nici nu mai ţin minte de cînd n-a mai fost să mă viziteze şi ultima dată cînd a venit l-a adus pe domnul Mitchett.“

„La mine lucrurile s-au petrecut pe dos. Domnul Mitchett mi l-a adus anul trecut pe Lordul Petherton.“

„Şi pe domnul Mitchett cine l-a adus prima oară ?“ întrebă Ducesa.

Întîlnind privirile prietenei ei, Doamna Brookenham avu o clipă aerul că face efortul să-şi aducă aminte. „Mă las păgubaşă. Încurc începuturile.“

„Nu contează, dacă le *faci* totuşi“, zîmbi Ducesa.

„Nu, nu-i aşa ?“ La care doamna Brookenham adăogă : „L-a adus pe domnul Mitchett pentru Aggie ?“

„Dacă pentru asta l-a adus, bănui că au rămas dezamăgiţi. Nici unul din ei nu i-a văzut vîrful nasului măcar cît au stat în casa mea.“ Ducesa anunţă această întîmplare cu o trufie plină de pompă.

„A ! dar ideile astea ale tale nu devin o piedică ?"
„La ce să devină o piedică ?"
„Păi, la ceea ce bănui că numiţi voi *pourparlers.*"
„Pentru mîna lui Aggie ? Draga mea", spuse Ducesa, „mă bucur că nu mă subestimezi cînd consideri că nu sînt din categoria celor care să scape ocazia. Nu apariţia domnului Mitchett m-a împins să mă preocup de chestiunea mîinii lui Aggie, așa cum s-ar părea că îţi aminteşti tu. Mi-ar fi rușine de mine dacă n-ar fi o chestiune care să mă preocupe neîncetat și dacă nu mi-aş întinde antenele în mult mai multe direcţii. Dar la domnul Mitchett nici nu m-am gîndit măcar — oricît de bogat ar fi, rămîne fiul unui pantofar și mai e şi cît se poate de respingător — dintr-un motiv pe care nu mă jenez să ţi-l comunic. Să nu te simţi jignită dacă o să-ţi spun că de multă vreme trag nădejde că tu însăţi ai să profiţi de pe urma lui aşa cum se cuvine." Se opri — îşi pierdu o clipă încrederea în sine, dar îşi reveni, ca să continue cu o izbucnire de hotărîre de-a dreptul nobilă : „Iartă-mă dacă-ţi spun o dată pentru totdeauna cum apreciez eu lucrurile. Sînt uluită văzînd că nu pari să-ţi dai seama nici de interesele, nici de îndatoririle tale. O ! știu că faci eforturi, dar mie mi se pare că, aşa plină de bune intenţii cum arăţi, desigur, ești total debusolată. Interesul și datoria sînt unul şi acelaşi lucru, nu crezi ? Oare nu e clar ca lumina zilei că singurul lucru pe care-l poţi face pentru Nanda e pur şi simplu s-o măriţi — şi încă repede ? Ăsta e lucru cel mai important — fă-l atîta vreme cît *poţi*. Dacă nu o vrei în salon — fapt de care, dă-mi voie să ţi-o spun, nu mă mir deloc — remediul este să alegi alternativa corectă. N-o trimite la Tishy".
„S-o trimet la domnul Mitchett ?" ezită doamna Brookenham fără pic de ironie în glas. În timpul alocuţiunii musafirei sale, culoarea i se intensificase evident, dar vocea ei nu trăda iritare. „De unde ştii Jane, că nu vreau s-o am în salon ?"
Ducesa o privi cu o îndrăzneală ce-şi găsea un punct de sprijin în însăşi absenţa de pe chipul interlocutoarei sale a unei alte expresii decît cea tînguioasă. „Uite unde aţi ajuns voi englezii cu eternele voastre false postùri ! *J'aime, moi, les situations nettes — je n'en comprends*

pas d'autres *. Nu ţi-ar face nici o cinste — şi nu mai puţin discreţiei tale — să ţii cu tot *dinadinsul* să-ţi plantezi fiica în salon, într-o casă imposibilă ca asta. Dar modul tău de-a o ţine la distanţă numai pentru a o arunca în ceva şi mai rău..."

„Da' ştiu Jane că nu te sfieşti să-mi spui o serie de lucruri !" o întrerupse doamna Brookenham mieros. Se cufundă din nou în fotoliu ; şi aşa cum stătea cu mîinile împreunate în poală, zîmbetul ei şters trezi cîte o lacrimă în amîndoi ochii prin însuşi efortul ce-l făcea să-şi mobilizeze inteligenţa. Ai fi putut remarca în expresia ei o ciudă cumplită că nu-şi poate ascunde frămîntările şi că mai are şi alte nemulţumiri pe deasupra. „Ştii, dacă ar fi să ia cineva în serios o parte din toate cîte le spui... !" Şi suspină chiar de amuzamentul iscat din lucrurile a căror existenţă fusese semnalată prin lacrimi.

Ducesa reuşi să se ridice la înălţimea indiferenţei ei. „Bine, bine, copila mea, n-ai decît *să le iei* în serios ; dacă ai acţiona deschis în această direcţie, cu fiecare în parte, ai face chiar foarte mult din ceea ce mi-ar place să te determin să întreprinzi. Înţelegi ?" Neputinţa doamnei Brookenham de a repudia tabloul oferit păru suficientă şi musafira ei făcu plină de vioiciune un salt mai departe. „N-are decît să stea cît o vrea cu Tishy — *după aceea*. Dar nu înainte."

„După ce anume ?"

„Ee — să spunem după domnul Mitchett. Domnul Mitchett n-o s-o mai accepte după prietenia cu doamna Grendon."

„Şi ce motive te fac să presupui că ar accepta-o cît de cît ?" Apoi pentru că Ducesa ezită o clipă : „Ai aflat-o cumva din întîmplare de la Lordul Petherton ?"

Ochii celor două femei se întîlniră o clipă ca urmare a întrebării şi s-ar putea ca aceasta să fi influenţat întrucîtva răspunsul. „Am aflat-o pentru că nu mă las prostită. Îţi repet că bărbaţii vor ca fetele pe care le iau în căsătorie..."

„O, ţi-am învăţat pe de rost melodia ! S-ar părea că pe noi ne preocupă mai tare în momentul de faţă felul în care le-ar place să fie fetele cu care *n-or* să se însoare",

* Mie îmi plac situaţiile clare — nu concep altele (în franc. în original).

spuse doamna Brookenham pe gînduri. „Ar fi poate mai bine să aştepţi pînă cînd îi făureşti viitorul lui Aggie, ca abia atunci, eventual, să fii atît de sigură de eficacitatea sistemului tău. Iartă-mă, draga mea, dacă nu te iau drept exemplu pînă cînd nu-mi demonstrezi ceva mai convingător că ţi-ai cîştigat acest drept. Oricum, genul de bărbaţi despre care ştiu şi *eu* cîte ceva nu sînt în căutare de păpuşi mecanice. Ei caută tinere englezoaice cu judecată, cuminţi şi isteţe."

Ducesa se uită la ceas. „Domnul Vanderbank ce caută ?"

Amfitrioana păru să-i facă pe plac gîndindu-se cu concentrare. „O !, *el*, mă tem că sărmanul de el — nu caută absolut nimic !"

Ducesa îşi scosese o mănuşă ca să-şi domolească apetitul şi acum, trăgînd-o, o netezea. „Cred că-şi are şi el ideile lui."

„Aceleaşi cu ale tale ?"

„Ei bine, mai aproape de ele decît de ale tale."

„Ah, poate — pentru că noi doi", spuse doamna Brookenham, „ne contrazicem în toate privinţele. Consideri, deci, că sărmanul Mitchy", continuă ea, „care e fiul unui pantofar şi ar putea tot atît de bine să fie şi descendentul mai îndepărtat al unei lăcuste, e destul de bun pentru copila mea ?"

Ducesa aprecie o clipă croiala desăvîrşită a mănuşii. „Eu privesc lucrurile în faţă. E exact ceea ce fac şi cînd e vorba de Aggie." Apoi izbucni cu un soi de dezinvoltură deliberată : „Ce-i dai fetei ?"

Dar doamna Brookenham primi fără nici o tresărire, ceea ce, situîndu-se undeva între ruda autoritară şi frivolitatea demascată, putea constitui înţepătura. „Asta pe Edward trebuie să-l întrebi. N-am nici cea mai vagă idee."

„Poftim, iată-te din nou în postura virtuoasei mame englezoaice ! Eu ţin averea lui Aggie într-un ciorap vechi şi o tot număr noapte de noapte. Dacă tu n-ai un ciorap vechi pentru Nanda există şi destine mai negre decît cele legate de pantofari sau lăcuste. Şi ştii, chiar şi *avînd* un ciorap, sînt departe de a susţine că aş strîmba din nas cînd e vorba de sărmanul Mitchy. Trebuie să ne mulţumim cu ceea ce putem obţine şi voi fi prima care să fac acest lucru. Nu poţi avea totul pentru cîţiva bănuţi." Şi Ducesa

se ridică strălucind, totuși, de lumina mărturisită a unei fantezii. „Vorbește-i draga mea, vorbește-i !“

„Cum adică, să-i ofer copila ?“

Ducesa rîse auzind intonația. „Poftim, încă o dovadă că așa sînteți voi — *vous autres !* Dacă sînteți șocate de idee vă luați *drôlement* drept scut discreția. Pe copila mea aș oferi-o și fiului unui hornar, dacă ar exista garanțiile esențiale. Nanda e fermecătoare — tu o subestimezi. Nu spun că domnul Mitchett ar fi chipeș sau nobil, și n-are distincție nici cît gămălia unui ac. Mai mult, în conversație își cam dă în petec — dar asta,“ adăugă Ducesa cu hotărîre, „depinde foarte mult de persoanele cu care discută. Și după căsătorie ce mai contează ? Are un venit de patruzeci de mii de lire pe an, se pricepe perfect cum să-l gospodărească, are și o fire plăcută.“

Doamna Brookenham stătea nemișcată ; își ridicase doar privirile spre prietena ei. „Prin filiera lordului Petherton deții informația privitoare la ideea lui nemaipomenită ?“

Ducesa nu ascunse că observase provocarea, însă o primi cu îngăduință. „Eu mă ghidez după propriile mele impresii. Dar Lordul Petherton mi l-a *vorbit* de bine.“

„Era și cazul“ spuse doamna Brookenham — „de vreme ce trăiește numai pe spinarea lui.“

„Lordul Petherton — pe spinarea lui Mitchett ?“ Ducesa privi uimită, dar mai mult amuzată decît dezgustată. „Păi n-are... o proprietate ?“

„Cea mai încîntătoare. Domnul Mitchett este proprietatea lui. Nu știai asta ?“ Nu era nici urmă de artificiu în tonul tînguitor cu care doamna Brookenham își exprimă surpriza.

„De unde să aflu — eu o simplă străină care adesea mă simt chiar fericită că sînt astfel, alegîndu-mi prietenii și bîjbîind destul de mult — pot să te asigur — de unde ai vrea să aflu despre toate scandalurile și poveștile din societatea voastră ?“

„O, noi nu numim *asta* scandal public !“ replică doamna Brookenham pe un ton inimitabil.

„Ei bine, dacă ai dori într-adevăr să-i pui capăt, ți-ar sta la îndemînă mijlocul de care ți-am pomenit. Abate cursul bogăției lui Mitchett.“

„O, are din belşug pentru toţi !" Doamna Brookenham replică pe acelaşi ton. „Ne oferă tot timpul cîte ceva — bomboane, mese şi loje la operă."

„*Mie* nu mi-a oferit nimic din toate astea", declară Ducesa pe un ton satisfăcut.

Doamna Brookenham făcu o scurtă pauză. „Lordului Petherton îi revine rolul să ofere unele dintre ele. Îmi închipui că de cînd e n-a făcut atîtea cadouri."

„Vezi, e penibil să n-ai nimic !" Apoi înainte de a ajunge la uşă, Ducesa schimbă subiectul. „Te plîngi că n-o aduc niciodată pe Aggie. Dacă ţii, mă întorc cu ea."

Doamna Brookenham se miră : „Vrei să spui că te întorci azi ?"

„Da, după ce-o iau de la curs. Aş avea cum să-i umplu timpul pînă cînd poate s-o ia în primire domnişoara Merriman."

„Sînt încîntată, scumpa mea ; adu-o negreşit. Şi cred că va trebui neapărat să-l *cunoască* pe domnul Mitchett."

„Asta înseamnă că o să-l găsesc şi pe el aici ?"

„O, încearcă-ţi norocul."

Asupra acestei remarci, cele două femei schimbară tacit de la distanţă — Ducesa din dreptul uşii unde apăruse un servitor să i-o deschidă iar doamna Brookenham tot de lîngă măsuţa de ceai — încă o comunicare la auzul căreia de astă dată, nu cea de pe urmă, a fost cea dintîi care să-şi coboare privirile. „Cred că am dat dovadă de toate scrupulele posibile", spuse Ducesa, „dar înţeleg, deci, că îmi dai cale liberă."

„Precum paserile cerului, dragă Jane."

„Bine." Apoi, cînd tocmai ieşea : „Ah ! dragul şi scumpul meu Edward !" exclamă musafira. Ruda ei, aşa cum îi făcea ei plăcere să-l numească, ajunsese în capul scărilor iar doamna Brookenham, de lîngă şemineu, îi auzi salutîndu-se pe palier — o auzi şi pe Ducesă insistînd să nu mai coboare ca s-o însoţească pînă jos. Ascultînd exclamaţiile, doamna Brookenham spera ca Edward să dea curs insistenţelor şi să considere că e suficient s-o lase în seama valetului. Ideea, pe care o împărtăşeau amîndoi, idee din care nu lipsea satisfacţia că le este întrucîtva verişoară, se acorda perfect cu opinia la care ajunseseră demult, cum că ar fi absurd să te dai prea mult peste cap din pricina ei.

VI

CÎND DOMNUL BROOKENHAM apăru, soția sa îl înștiință prompt : „Se întoarce pentru Lordul Petherton."

„O !" exclamă el fără să mai adauge o vorbă.

„E ceva între ei."

„O !" repetă el pur și simplu. Dar ar fi avut nevoie de o mulțime de asemenea sunete ca să poată sugera spiritul replicii sale ce rămînea altminteri indescifrabil pentru oricine în afara soției.

„Au mai fost și alte indicii înainte", continuă ea, „dar n-aș fi putut să bag mîna în foc. Știi și tu că se întîmplă uneori să ai cîte o intuiție."

Domnul Edward Brookenham, care ca să se așeze trebuia parcă să îndoaie mai multe balamale decît majoritatea bărbaților, nu lăsa impresia că ar ști asta, nici nimic de felul acesta. Avea un chip palid și rece, cu niște trăsături dure, ce îl marcau și îi confereau regularitate și într-un fel chiar frumusețe deși, oricît de ciudat ar părea, nu-i imprimau nici un accent și nu evidențiau nici o semnificație. Fața rasă și un început de chelie, ochii cenușii, lipsiți de scăpărări, și gura care-ți sugera că nu articulează fără dificultate, îți rechemau în minte desenul în hașuri al unui maestru minor. Cum mai era și slab, și țeapăn, și-ți dădea impresia că ar avea în trup pe ici pe colo cîte un os mai mult decît era necesar, de vreo două ori, la baluri mascate, polarizase atenția părînd un ins cu totul aparte, așa cum era înveștmîntat, într-o costumație copiată după unul din portretele engleze ale lui Holbein. Dar odată cuibărit în minte sensul unor asemenea impresii, a trebuit să treacă multă vreme să-i poată fi dislocat — un timp mai lung chiar decît cel necesar fie ca el să se dea total în spectacol, fie ca altcineva să-și mai bată capul cu studiul acestei probleme. Dacă la urma urmelor te mai puteai aștepta la ceva deosebit din partea lui, nu putea fi altceva decît un rezumat sau o explicație a lucrurilor pe care nu le spusese niciodată ; era ceva anume în firea lui care de multă vreme domolise orice nerăbdare și adormise curiozitatea. În viața lui nu răspunsese la o întrebare similară celeia pusă acum de soție, întrebare pe care ea nu i-ar mai fi adresat-o dacă s-ar fi temut că va primi un răspuns. Era atît de uscat și decent, și chiar distins, de

parcă ar fi fost creat anume să se armonizeze cu un alt tip de bună cuviinţă şi să se potrivească unui alt tip de femeie, încît soţia sa, cu renumitul ei fler, nu i-ar fi cerut în mod serios să se pronunţe într-o chestiune atît de generală, după cum n-ar fi apăsat nici pe butonul soneriei din salon în căutarea unei asemenea dezlegări. Oricum, lumea era de acord că, în general, Edward se adapta perfect. „Şi ce anume e între ei ?" întrebă el.

„Ce e între orice femeie şi bărbatul pe care pune ochii."

„Păi de multe ori se prea poate să nu fie nimic. Nici măcar nu ştiam că l-ar cunoaşte mai bine", adăogă Brookenham.

„Este exact lucrul pe care ar vrea să-l împiedice să se răspîndească şi faptul că vine aici ca să fie cu el cînd ştie că eu ştiu că *ştie* — nu-ţi dai seama ? — că o să vină şi el, face parte din acele calcule *într-atît* de subtile ce pot într-adevăr să deruteze o femeie cu un nas nici pe jumătate atît de fin ca al meu." În timp ce vorbea, prin felul drăgălaş în care şi-l ridica în vînt, citind parcă în stele, doamna Brookenham avea aerul să ofere proba materială a faptului că se află în posesia deplină a unei asemenea însuşiri. „Nu mi-am format încă o opinie prea clară dar te trezeşti destul de repede cînd e vorba de asemenea lucruri."

„Îşi face ea oare visuri, crezi, că el o s-o ceară în căsătorie ?" întrebă Brookenham în felul lui incolor.

„Dragul meu Edward !" murmură soţia lui ca unic răspuns.

„Dar de vreme ce poate să-l întîlnească în alte locuri de ce l-ar mai întîlni aici ?" însăilă Edward pe un ton total lipsit de orice inflexiuni.

Doamna Brookenham se cam săturase de asta. „Te referi la faptul că ar putea să-l întîlnească în propria lui casă ?"

„Fără frişcă, te rog", făcu Edward. „Dar n-are şi ea casa ei ?"

„Da, dar bîntuită dintr-un cap în altul de Aggie şi de domnişoara Merriman."

„Oh !" remarcă Brookenham.

„A existat întotdeauna un bărbat — întotdeauna ! şi eu am ştiut-o. Şi acum e Petherton", făcu interlocutoarea sa.

„Dar în ce constă atracţia ?"

„Te referi la el ? Păi ar putea să-ți vorbească despre asta o grămadă de femei. Petherton a făcut o adevărată carieră."

„Dar eu mă refeream la draga de Jane."

„Eu cred că ar putea să ți-o spună o mulțime de bărbați. Nu e mai în vîrstă decît multe altele. Și pe deasupra are atîtea atuuri demne de luat în seamă."

„O ! aș spune că nu face nimănui nici un rău". replică Brookenham de parcă i-ar fi secat interesul față de acest caz. Aveai senzația că ți-ar putea deveni chiar simpatic ajungînd la concluzia că într-un grup atît de populat încerca întotdeauna un sentiment vecin cu sastiseala.

„Vreau să spun, de pildă, că are idei atît de mărețe în privința simțului datoriei. Socotește că sîntem vai de capul nostru."

„Cum, vai de capul nostru ?"

„În privința copiilor — și a vieții noastre de familie. Este cumplit de pornită împotriva lui Tishy."

„Tishy" — o clipă Brookenham avu aerul că nu înțelege despre cine e vorba.

„Tishy Grendon — și obsesia ei pentru Nanda."

„E obsedată de Nanda ?"

„Doar ți-am spus că Nanda o să petreacă Paștele la ea."

„Se prea poate", reflectă Brookenham, „dar nu mi-ai pomenit nimic despre obsesie. Și Harold unde e ?" continuă el.

„Acasă la Branderi. Vreau să spun că o să ajungă acolo cam pe la cină. A plecat adineaori."

„Și cum ajunge acolo ?"

„Pe linia sud-est. O să trimeată să-l aștepte la gară."

Brookenham păru să considere o clipă această afirmație în lumina neiertătoare a experienței. „O să trimită numai dacă mai vin și alții."

„Bineînțeles că la ora aceea o să mai fie și alții — o mulțime. Cu cît vor fi mai mulți, cu atît va fi mai bine pentru Harold."

O vreme tatăl tînărului nu mai spuse nimic. „Poate — dacă n-o să se joace pe mize prea mari."

„Ah !" făcu maică-sa, „indiferent cum joacă, Harold are el stilul lui de a cîștiga."

„Mai are și stilul de a fi un prost fără pereche. Ce am vrut eu să te întreb e cum de a ajuns acolo ?" lămuri lucrurile Brookenham.

„Ei cum, cum ajunge oricine — printr-o invitaţie. I-a scris ea încă de acum cîteva săptămîni."

Brookenham fu evident impresionat de acest fapt, dar ar fi fost greu de spus dacă satisfacţia îi întrecea surpriza. „Adresată lui Harold ? Foarte drăguţ din partea ei." Mai rămase puţin pe gînduri după care continuă : „Dacă n-or să trimeată nimic la gară, o să se pomenească angajînd o birjă pentru vreo cinci mile — şi vizitiul n-o să se lase pînă nu-şi primeşte banii."

„O să trimeată *neapărat* — judecînd după invitaţia ei."

„Specifica asta ?"

Ochii melancolici ai doamnei Brookenham păreau, de la distanţă, că ar reciti în viteză invitaţia. „Nu-mi mai amintesc, dar era atît de cordială."

Brookenham medită din nou. „Asta nu te scuteşte să te vezi uşurat de zece şilingi."

În această previziune era mai multă întunecare decît ar fi dorit să stîrnească soţia lui. „Ei bine, dragul meu Edward, ce vrei să fac ? Orice ar întreprinde un tînăr, asta e părerea mea, tot se vede uşurat de zece şilingi pînă la urmă."

„Ah ! dar nu trebuie să i se întîmple neapărat asta — cel puţin aşa cred. *Eu* nu păţeam aşa ceva la vîrsta lui."

Mama lui Harold se cufundă din nou în carte. „Poate că nici nu te bucurai de atîta succes ! Mă refer la invitaţii în asemenea case."

„Păi, nici nu împrumutam bani ca să mă bucur de atîta succes — aşa cum am aproape certitudinea că o face tînărul nostru pierde-vară."

Doamna Brookenham ezită. „De la cine să împrumute — de la evrei ?"

O cercetă ca şi cînd această incertitudine putea fi mimată. „Nu. După cîte înţeleg, ei nu se arată tot atît de *cordiali* faţă de el, ca să mă folosesc de expresia ta, aşa cum sînt doamnele vîrstnice. Face rost de parale de la *Mitchy.*"

„Oh !" făcu doamna Brookenham. „Eşti chiar sigur de asta ?" întrebă ea apoi.

El se ridică şi îşi puse ceaşca goală pe măsuţa de ceai, plimbîndu-se de colo-colo prin cameră şi privind pe geam, aşa cum făcuse soţia sa cu jumătate de oră în urmă, la ploaia mohorîtă şi la decorul sordid care acum era şi mai sumbru. În această atitudine reveni, fără să-şi dea absolut

deloc seama că stîrneşte iritare, la o chestiune pe care s-ar fi crezut că o lăsaseră baltă. „O să aibă parte de o călătorie frumoasă pentru banii pe care-i dă !“ Interlocutoarea sa nu răspunse însă nimic şi el reveni imediat. „Nu, nu sînt absolut sigur — că i-ar fi obţinut de la Mitchy. Dacă aş fi, n-aş sta cu mîinile în sîn.“

„Şi ce ai face, mă rog ?“ Îi puse ea întrebarea, de parcă n-ar fi putut să-şi imagineze absolut nimic.

„Aş vorbi cu el.“

„Cu Harold ?“

„Nu — nu vreau să-i dau eu ideea.“ Brookenham se plimbă puţin dintr-un capăt în altul al camerei cu mîinile în buzunare ; apoi nedezvăluind nici una din treptele intermediare întrebă : „Unde cinăm astă seară ?“

„Nicăieri, slavă cerului. Ne onorăm propria noastră masă.“

„Oh ! — cu indivizii ăia de care vorbeai şi cu Jane.“

„Nu era vorba despre cină. Familia Baggar şi Mary Pinthorpe şi — pe cuvîntul meu că nu mai ştiu cine.“

„Ai să-ţi aduci aminte cînd ea o să apară“, sugeră Brookenham, postat din nou în dreptul geamului.

„Nu este o *ea* — sînt doi sau trei *ei*, cel puţin aşa cred“, răspunse soţia lui cu neliniştea ei indiferentă. „Dar nu mai ştiu de care cină e vorba“, se gîndi ea. „S-ar putea să fie vorba de cea de după sărbători. În cazul ăsta, ceilalţi sînt pentru cea de azi“. adugă ea cufundîndu-şi din nou privirile în carte.

„Hm ! e o adevărată plăcere să cinezi acasă“ — şi Brookenham începu să se învîrtească prin cameră. „Fii te rog amabilă şi află !“ o rugă cu oarecare bruscheţe.

„Ce să aflu, cine vine la cină ?

„Nu, asta n-are importanţă. Află dacă Mitchy *s-a lăsat* tapat.“

„Nu pot s-o aflu decît întrebîndu-l pe el.“

„Oh ! de fapt aş putea să-l întreb *eu*.“ Părea dezamăgit de lipsa de idei pe care o demonstra soţia lui.

„Şi nu vrei s-o faci ?“

El privi cu răceală de unde se oprise în faţa şemineului, peste şatenul coafurei ei frumos aranjate. „Dacă o să recunoască, se va naşte o situaţie al naibii de penibilă.“

„Şi îţi închipui că sărmana de mine pot să-l determin să nu recunoască ?“ Puse întrebarea de parcă asta ar fi preocupat-o într-adevăr şi pe ea, dar formau un cuplu ale

cărui jumătăți puteau chiar și confruntîndu-se și în pofida augurilor din altar să ia act de asemenea lucruri fără să rîdă. „Și *în cazul* în care ar recunoaște totuși“, îl provoacă doamna Brookenham, „ai să-mi dai banii... ?“

„Ce bani ?“

„Să-i înapoiez lui Mitchy.“

Își ridicase ochii spre soțul ei acum, dar întorcîndu-și capul el îi evită privirile. „O să nege.“

„Ei bine, dacă neagă cu toții“, remarcă ea imediat, „chestiunea e destul de simplă. Bineînțeles că nu vreau să se năpustească asupra noastră ! Dar ăsta e avantajul“, continuă ea aproape gungurind, „de a avea atîția prieteni fermecători — nu se năpustesc asupră-ți.“

Din nou aceasta fu o remarcă de o asemenea anvergură, încît se părea că în mintea lui Brookenham nu exista ceva care s-o contrabalanseze ; așa că fără să mai apuce să se oprească din dute-vino-ul pe care-l reluase, nu spuse decît : „La cine te referi cînd spui *toți* ?“

„Păi dacă a luat ceva de la Mitchy, bănui că a luat ceva și de la Van.“

„O !“ făcu Brookenham ca și cînd interesul i-ar fi scăzut și mai mult.

„Ei n-ar trebui să facă așa ceva, declară ea ; s-ar cădea să ne înștiințeze, și dacă nu procedează astfel, să le fie de învățătură.“ Nici măcar această remarcă nu reuși să trezească vreo reacție din partea soțului ei, și, așa cum își crease obișnuința mai demult, își răspunse pe un ton filozofic : „Dar presupun că nu o fac cu un gînd ascuns.“

Era mai puțin evident decît oricînd ce presupunea Edward. „O ! Van n-are bani de aruncat pe fereastră.“

„A ! mă gîndeam doar la cîte o liră, cînd și cînd.“

„Ei bine“, replică Brookenham după ce-și termină turul camerei, „știi, consider că Van te privește numai pe tine.“

„Se pare că *totul* mă privește numai pe mine!“ exclamă ea cu un vaer mult prea îndurerat ca să aibă alt efect decît cel comic. „*Și bineînțeles că o să mă privească* și mai mult dacă o să înceapă cumva să apeleze la domnul Longdon.“

„Trebuie să-i interzicem asta din timp.“

„Vrei cumva să spui că ar trebui să-l avertizăm pe domnul Longdon și să-i cerem să ne înștiințeze de îndată ? Asta n-ar fi prea plăcut“, oftă doamna Brookenham.

„Atunci, așteaptă și ai să vezi.“

Nu aşteptă decît un minut — și ai fi putut crede că și vedea. „Vreau ca domnul Longdon să fie atent cu Harold şi n-am motive să nu sper că va proceda astfel."

„Da, dar îmi închipui că-și va spune că ăsta e modul prin care îl poate împiedica să facă datorii. Părerea mea e că n-ar fi cazul să ne facem probleme în legătură cu el", adăugă Brookenham. „E capabil să se descurce singur."

„După toate aparenţele s-a descurcat de minune în toţi anii ăștia", spuse soția sa dusă pe gînduri. „Îl văd exact așa cum îl vedeam în copilărie şi îmi dau seama acum că vedeam chiar şi pe vremea aceea cît de fantastic o iubea pe mama. E nemaipomenit de drăguţ cînd vine vorba de mămica", continuă doamna Brookenham.

„O !" făcu soţul ei.

Trecutul acesta atît de tandru o reţinu un timp. „Acum îmi dau seama că probabil știam o groază de lucruri cînd eram copil."

„O !" repetă interlocutorul ei.

„Aș vrea să-i stîrnim interesul. Mai ales faţă de copii. Ar trebui să-i fim simpatici" — își continuă ea ideea. „Ar veni ca un fel de *justiţie poetică.* El singur își dă seama de motive și nu avem dreptul să împiedicăm asta." Chibzui o clipă asupra posibilităţilor dar efectul fu doar un alt vaer înăbușit. „Ceea ce mă frămîntă e că nu văd deloc cum *l-ar putea* simpatiza pe Harold."

„In cazul ăsta n-o să-i împrumute bani", spuse Brookenham.

Se gîndi și la această posibilitate. „Mă faci să mă simt de parcă aș vrea să procedeze așa — și asta-i mult prea cumplit. Și am impresia că nici *pe mine* nu mă simpatizează cu adevărat", continuă ea.

„O !" exclamă din nou soţul ei.

„Vreau să spun că nu chiar fără rezerve. Va trebui să facă eforturi. Dar asta n-o să aibă nici o importanţă", remarcă ea, apoi.

„Te referi la eforturile lui ?" se interesă Brookenham.

„Nu — mă refer la faptul că nu reuşeşte. Tot aşa o să se poarte." Vedea problema cu intensitate şi o vedea în toată amploarea ei. „De dragul mămichii."

Cu simţul lui clar asupra a ceea ce se cade, soţul său își puse întrebarea : „Și, de dragul mamei tale — o să mă simpatizeze și pe *mine* ?"

Doamna Brookenham cîntări lucrurile. „Nu, Edward." Il învălui în expresia ei cea mai drăgăstoasă. „Nici pe tine n-o să te simpatizeze prea mult. Dar n-o să conteze." De data asta reușise să-l stîrnească.

„Ce o să mai conteze atunci dacă nu-l simpatizează pe Harold, pe tine, sau pe mine ?" Era clar că Brookenham nu se vedea în stare să accepte decît premisa.

„Va fi perfect loial. Totul va fi în avantajul mămichii !" exclamă doamna Brookenham. „Să știi, Edward, că mămica", — vorbi ea cu o izbucnire de solemnitate — „mămica *era* minunată. Au existat momente cînd am avut sentimentul că mai e și acum printre noi, dar domnul Longdon îi insuflă și mai multă viață. Dacă mămica e sau nu cu mine, oricum este cu *el ;* așa încît, cînd el este alături de mine, nu-ți dai seama ?"

„E cam același lucru ?" întrebă soțul ei pe un ton plin de înțelegere. „Văd acum. Și cînd a fost la tine ultima oară ?"

„N-a mai venit din ziua în care a fost invitat la cină — dar asta s-a petrecut abia săptămîna trecută. O să vină curînd — o știu de la Van."

„Și Van ce știe ?"

„O, tot soiul de lucruri. A făcut o pasiune năprasnică pentru el."

„Bătrînul — pentru Van ?"

„Van — pentru domnul Longdon. Și-n celălalt sens, nu mai puțin. Domnul Longdon s-a arătat nespus de cald față de el."

Brookenham continuă să se plimbe de colo-colo. „Ei bine, dacă îl place pe Van și nu ne place pe *noi,* ce profit avem ?"

„Ai înțelege destul de ușor dacă ai simți cît de loial e Van !"

„O, ce multe lucruri te aștepți să simt eu, scumpa mea!" Edward Brookenham gemu ușor.

„Lasă asta, n-are importanță. Dar *este* tot atît de loial față de mine ca și domnul Longdon față de mămica."

Afirmația trezi în mintea lui Brookenham o viziune neobișnuită a comediei situațiilor. *Pentru fiecare Jenny există cîte un Jockey!* * Și poate următoarele cuvinte dove-

* Proverb englez.

diră — în chip cu totul remarcabil — chiar mai multă imaginaţie. „Şi de ce mijloace dispune ?“

„Domnul Longdon ? O, excelente. Mămica n-ar fi fost oricum în pierdere. Nu că i-ar fi păsat. *Trebuie* s-o placă pe Nanda“, conchise doamna Brookenham.

Interlocutorul ei păru să examineze ideea şi apoi să-i ţină piept. „Mai întîi trebuie s-o vadă.“

„O ! Are s-o vadă !“ decretă doamna Brookenham. „Oricum i-a sosit timpul să coboare în salon.“

„Ştii doar că după părerea *mea* îi sosise timpul de-acum un an.“

„Da, ştiu că asta era părerea ta. Dar nu sosise totuşi.“

Vorbise cu hotărîre, şi oricum se părea că el nu se arată dispus să cedeze. „Tu însăţi ai recunoscut că sosise timpul.“

„E drept — sosise timpul pentru *ea*. Dar nu sosise pentru mine. A sosit acum“, proclamă doamna Brookenham subliniind cu graţie adverbul în timp ce se întorcea spre uşa din pragul căreia valetul anunţa — „Lordul Petherton şi domnul Mitchett“, ceea ce ar fi putut de îndată să-i sugereze unui observator raţiunea schimbării din starea ei de spirit.

VII

LORDUL PETHERTON, UN BĂRBAT de vreo treizeci şi cinci de ani, a cărui structură robustă dar simetrică făcea ca haina sa bleumarin, la două rînduri, să arate puţin cam fest, gata-gata să-l compromită pe croitor, avea ca trăsătură facială caracteristică o oarecare brutalitate plăcută, efect al unui „set“ agresiv, viguros, de dinţi carnivori, şi al expresiei nasului, ce sugera că această podoabă avusese de plătit întrucîtva în focul tinereţei pentru vreo încăerare anume, admirată pe vremea aceea şi comemorată chiar public. Ar fi fost un bărbat de-a dreptul urît, declara el cu tărie, dacă n-ar fi fost fericit ; ar fi fost primejdios dacă n-ar fi prezentat alte garanţii. Fărăndoială multe lucruri îndeplineau pentru el această funcţie, dar nici unul în asemenea măsură ca timbrul încîntător al glasului — glas ce părea să aparţină altcuiva, cu o fire înnobilată, supercivilizată şi adaptată *tachinăriilor* perpetue, făcîndu-l să zîmbească fără-ntrerupere, într-un chip

ce ar fi reprezentat o greșeală și chiar o imposibilitate, dacă el ar fi fost cu adevărat spiritual. Familiaritatea sa spumoasă era aceea a unui tînăr prinț a cărui încredere în sine nu avusese de ce să scadă, și singurul lucru ce limita în vreun fel această asemănare era familiaritatea similară stîrnită în supușii săi.

Trăsăturile domnului. Mitchett erau atît de puțin specifice, încît un observator s-ar fi simțit îndatorat să noteze ca într-o agendă bulbucarea neobișnuită a ochilor lui spălăciți și atenția expresă pe care o solicita bărbia lui, prin modul precipitat de a se eschiva din calea privirilor. Pe de altă parte, cum se îmbrăca diferit de stilul adoptat de obicei de gentlemani în Londra, cînd aceștia intenționează să-și aducă omagiile sexului frumos — etalînd veșminte ale căror piese n-aveau în comun decît că erau țipătoare și de croieli cu totul aparte — stîrnea bănuiala că în disperarea umilinței dorea să facă public faptul că renunțase total la efortul de a place. Dădea impresia, absolut prin totul, că odată pentru totdeauna chibzuise asupra condiției sale și că de vreme ce firea sa, înclinată în mod superficial spre veselie, îl lipsea de subterfugiile oferite de timiditate și rezervă, era foarte probabil să nu-i scape efectul comic atîta vreme cît se degaja dintr-un salt curajos în inima lucrurilor. Comică era deci forma melonului și culoarea cămășii cu buline și mai cu seamă discrepanța sistematică dintre haină, vestă și pantaloni. Numai după ce îl cunoșteai mai bine îți dădeai seama că nenumăratele căi ingenioase prin care arăta că e conștient de lipsa lui de distincție puteau fi tot atîtea mărturii ale unei discreții de-a dreptul rare.

„Și unde e copila, de rîndul ăsta ?“ o întrebă pe amfitrioană imediat ce se așeză alături de ea.

„De ce spui *de rîndul ăsta ?* — ca și cum ar fi ceva deosebit de alte situații !“ răspunse ea, în timp ce-i oferea ceaiul.

„Numai și numai pentru că trec lunile și anii și de fiecare dată cînd n-o văd, se creează o enigmă tot mai greu de deslegat în legătură cu felul cum își umple timpul — sau cum i-l umpli dumneata. Am senzația că un lucru macar e limpede. Ceea ce poate demonstra, presupun“, continuă domnul Mitchett, „că nu-și dă deloc osteneala să mă vadă.“

„Dragul meu Mitchy", spuse doamna Brookenham, „ce știi *tu* ce-i aia *osteneală* — cînd e vorba fie de Nanda, fie de mine, fie de oricare altul ? N-ai fost niciodată în situația să-ți dai osteneala ; ești copilul răsfățat al sorții și plutești la suprafața lucrurilor într-un mod care adeseori îți dă aerul că ți i-ai închipui pe toți ceilalți cu aripi. Cea mai mare parte a celorlalți, însă, rămîn înfipți în lutul care i-a zămislit."

„Spui lut, doamnă Brook — lut, lut ?" vociferă el urmărind la oarecare distanță pe celălalt oaspete întreținîndu-se cu stăpînul casei, plimbîndu-și apoi privirile prin cameră, insistînd din nou asupra *secretaire*-ului *Louis Quinze,* mai reușit închis decît deschis, și pe care-l apreciase întotdeauna cu un ochi de expert. „Un lut cu totul încîntător, trebuie s-o recunoaștem !"

„Ei bine, cam așa ne apare, de fapt, în zilele noastre o bună parte din această substanță, dacă stai să te gîndești ; și ca să luăm un exemplu și să vorbim mai precis, dragă Mitchy, cele două cărți franțuzești pe care ai fost atît de amabil să mi le trimiți și care... zău, de data asta, ești fantastic, ce mai !" Se lăsă pe spătar cu un gest de reproș prietenesc, născut din efectul pe care acestea îl avuseseră asupra ei, renunțînd pe moment să se mai exprime altfel decît dîndu-și ochii peste cap.

„Da' de ce ? ți s-au părut mai înfiorătoare decît altele?" Mitchy era sincer surprins. „Mie mi-a plăcut mai mult cea în coperțile roz — cum naiba îi zice ? — mi s-a părut că avea ceva mai deosebit." Își aruncase privirile în jur ca și cînd ar fi vrut să prindă din zbor titlul uitat iar ea cu o vagă bună dispoziție receptă întrebarea așa cum o lansase el.

„Un soi de modernitate morbidă ? Asta găsește în carte", încuviință ea vag concesiv.

„Așa i se spune ? Strașnică expresie. Ai prins-o probabil de la amicul Van", declară el vesel.

„Recunosc că ai ghicit. De la el prind lucrurile bune și de la tine pe cele rele. Dar să nu-ți închipui cumva, continuă doamna Brookenham, că am discutat cu el cartea aia înfiorătoare pe care mi-ai dat-o."

„Hai s-o lăsăm !" obiectă domnul Mitchett ; „te-am văzut cu romane primite de la Vanderbank, pe care dacă

le-ai discutat cu el — ei bine", spuse el rîzînd, „mi-ar fi făcut plăcere să fiu de față !"

„Nu m-ai văzut cu un singur volum care să semene nici măcar pe departe cu cel primit de la tine — nu, nu, niciodată, niciodată !" îi vorbi ea pe un ton vehement. Spre deosebire de tine, el te previne cu multă grijă, își cere scuze dinainte pentru lucruri de care — cum să-ți spun — n-a murit încă nimeni."

„Care poate, după atîtea preveniri, au dezamăgit puțin ?"

Doamna Brookenham nu băgă de seamă această plezanterie ; pur și simplu se încăpățîna să-și apere teza ei. „Fiecare ne-am luat porția și nu sîntem chiar atît de neghiobi încît să rămînem surzi la inflexiuni adevărate și proaspete dacă apar totuși. Dar cînd e vorba de la început pînă la sfîrșit numai de porcării abjecte, oribile și compromițătoare..."

„Le-ai citit pînă la sfîrșit, deci ?" interveni domnul Mitchett.

„Le-am citit să văd de ce mi-oi fi trimes asemenea cărți și pentru că atîta vreme cît erau în miinile mele nu erau în ale altora. Te rog pe viitor să nu uiți că pe aici circulă de colo-colo copiii și că Harold și Nanda își vîră nasul peste tot."

„Promit că n-o să uit". replică domnul Mitchett, „de îndată ce ai să-l convingi și pe amicul Van să facă același lucru."

„Pe amicul Van reușesc să-l conving — pe amicul Van îl trezesc la realitate mult mai ușor decît reușesc cu tine. Trebuie să recunosc", continuă doamna Brookenham, „că sînteți în faza în care aveți nevoie, luați laolaltă, în general, de un anume grad din ceea ce ar putea fi numit operație de stilizare !" Și slobozi unul din oftaturile acelea universal valabile și caraghioase ale ei. „Oricum, cărțile tale le țin sub cheie și ți-aș fi recunoscătoare dacă ai trimite după ele în scurt timp ; te neliniștește gîndul că oricînd ți s-ar putea întîmpla ceva și că după moarte asemenea obiecte ți-ar fi găsite printre lucruri. Încîntătoare vestigii literare, n-am ce zice !" rîse ea.

Amabilul Mitchy se amuza și el copios. „Fii pe pace, lucrurile înfiorătoare nu rămîn nedescoperite pînă la urmă. Ai auzit de bătrînul Randage și peste ce au dat de curînd executorii lui testamentari ? Cel mai abominabil..."

„N-am auzit", îl întrerupse ea „şi nici nu vreau ; dar mă faci să mă cutremur şi te implor să găseşti mijlocul de a-ţi recupera tomurile, pentru că nici măcar nu-mi poate trece prin minte să le fac să-ţi parvină prin cineva din casa asta. Aş putea să le ard în toiul nopţii, dar chiar şi aşa aş fi cumplit de tulburată."

„Atunci o să-l trimet pe mesagerul meu obişnuit", spuse Mitchy, „persoană pe care-o ţin pentru astfel de treburi, pe deplin versată, cum bănui că-ţi închipui, şi de o discreţie — cum se spune ? — *à toute épreuve*. Dă-mi voie să-ţi comunic că mi-a plăcut groaza dumitale în privinţa lui Harold ! Îţi imaginezi oare că-şi trece vremea cu imnurile doctorului Watts ?" *

Doamna Brookenham şovăi puţin şi, în general, nimic nu o avantaja mai mult ca momentele ei de ezitare. „Dragul meu Mitchy, nici nu-ţi închipui cît voiam să vorbesc cu tine în legătură cu Harold !"

„În legătură cu lecturile lui, doamnă Brook ?" Mitchy reacţionă arătînd interes. „Cu cît sînt mai mediocre, dă-mi voie să te instruiesc în această direcţie, cu atît par într-adevăr să fie mai bune pentru dezvoltarea simţului limbii. Lucrările mediocre sînt cele care dau mai multă bătaie de cap — şi cu asta am spus mult. Toţi tinerii ştiu asta — toţi cei care se prepară pentru examene."

O clipă ea îşi aţinti ochii asupra Lordului Petherton şi a soţului ei ; apoi, ca şi cînd n-ar fi auzit ceea ce-i spusese interlocutorul, îşi învinse ultimele scrupule : „Dragul meu Mitchy, a stors bani de la tine ?"

Acesta îşi aţinti asupra ei ochii săi buni şi bulbucaţi — izbucni în rîs. „Ei asta-i bună ? Dar chiar dacă ar fi făcut-o cum îţi închipui că ţi-aş spune ?"

„N-a împrumutat chiar sume îngrozitoare, nu ?"

Mitchy se distra copios. „De ce-ar fi făcut-o ? Ce motive ar fi avut, mă rog ?"

„Asta îmi spun şi eu — ce motive ar fi avut ? Ce face cu atîţia bani ? Unde se duc ?"

„Ee !" sugeră Mitchy, „economiseşte ca să pună pe picioare o afacere. Harold e ireproşabil — n-are nici urmă de viciu. Cine ştie, cu vremurile astea, ce se poate întîmpla ?

*Isaac Watts (1764—1748), cleric (doctor în teologie) şi cunoscut autor de imnuri religioase şi cîntece moralizatoare pentru copii. A fost parodiat în sec. al 19-lea de Lewis Carroll în binecunoscuta sa carte **Alice în ţara minunilor.**

Vede lucrurile mai departe decît oricare altul din tinerii pe care-i cunosc. Zău, lasă-l să pună de-o parte."

Ea fixă un punct în zare cu aerul ei dulce exprimînd zădărnicia lucrurilor. „Dacă n-ai fi un înger m-aș simți îngrozitor văzîndu-mă nevoită să te abordez. Dar țin ne-apărat să aflu." Insistă cu privirile-i absurd de patetice ațintite asupra lui. „Ce fel de sume ?"

„N-o să afli niciodată, niciodată", răspunse domnul Mitchett cu o fermitate extravagantă. „Harold constituie unul din marile mele amuzamente — și crede-mă, îmi permit extrem de puține ; și dacă mă lipsești de el, înseamnă că ai ceva diabolic în dumneata. Sînt vreo două trei lucruri pentru care vreau să trăiesc iar unul dintre ele este să văd cît de departe va ajunge Harold. Mai toarnă-mi te rog puțin ceai."

„Ești gata să juri ?" — îl întrebă ea cu fervoare în timp ce-i oferea ceaiul. Apoi, fără să aștepte răspunsul : „Sper că ai atîta milă față de noi încît să-ți dai seama în ce situație ne-ai pune. Imaginează-ți-l pe Edward... !" insinuă ea cu o austeritate extremă.

Auzind asta domnul Mitchett, la rîndul său, ezită : „Își închipuie oare Edward... ?"

„Dragul meu prieten, de cînd îl știu, Edward nu și-a *închipuit* niciodată nimic." Mai stătea și acum cu ochii ațintiți asupra interlocutorului. „Dacă *vede* deci ceva, nu-ți dai seama ? trebuie să existe."

O vreme Mitchy îl privi fix pe personajul mai sus pomenit care stătea cu celălalt musafir, dar indiferent ce ar fi văzut personajul în cauză nu reuși să-l vadă pe interlocutorul soției sale, ale cărui priviri nu i le întîlni deloc. Chipul său se oferea asemeni unui receptacol casnic și curat avînd calitatea aparte de a primi fără a se umple totuși, șuvoiul locvace al Lordului Petherton. „Atunci nu-i permite să se bage. Să rămînă numai între noi doi", pledă domnul Mitchett ; „fă-l să tacă — nu-l lăsa să mă abordeze." Prin această plăcută extravaganță a lui părea să sugereze că Edward are un caracter primejdios și cu aceeași logică dezinvoltă continuă : „Asta să fie mica *noastră* sfadă."

Existau diverse căi de a replica unui asemenea ton, dar alegerea doamnei Brookenham se dovedi extrem de promptă. „Am senzația că nu înțeleg prea bine ce glumă sinistră oi fi făcînd, dar aș spune că dacă într-adevăr i-ai

fi permis lui Harold să se împrumute, te-ai comporta altfel; oricum eram și așa hotărîtă să lămuresc chestiunea cu dumneata."

„Hai ca întotdeauna, între noi, lucrurile să fie pe deplin lămurite — așa concep eu. Dumneata ești aceea", spuse domnul Mitchett, „care nu reușești nici pe departe să fii întotdeauna pe atît de sinceră cu mine cum bunăoară recunosc eu acuma — și vai! din tot *sufletul!* — ce mult trebuie să te fi costat să deschizi discuția asupra acestui fleac cu privire la Harold. Un lucru e sigur, doamnă Brook, dumneata nu poți tăgădui că te eschivezi."

„Cum adică mă eschivez, dragul meu Mitchy?" întrebă doamna Brook cu multă tandrețe.

„Păi cînd te întreb despre cealaltă odraslă a dumitale o zbughești ca o căprioară speriată. S-a întîmplat vreodată să te întreb de ea iar dumneata să-mi răspunzi: *Dragul meu Mitchy, o să sun și o invit să coboare și n-ai decît s-o vezi cu ochii tăi* — s-a întîmplat vreodată așa ceva?"

„Acum înțeleg", făcu doamna Brookenham pe gînduri; „consideri că o sacrific. Sînteți foarte interesanți cu toții și nici vorbă că am un anturaj încîntător. Ducesa mi-a servit-o cum nu se poate mai fierbinte și întrucît se va întoarce foarte curînd, o să ai ocazia să-ți unești forțele cu ale ei."

Mitchy păru puțin cam încurcat. „Pe tema sacrificării dumitale?"

„Nu, a fiicei mele, cea nevinovată și neajutorată și în același timp, totuși, drept urmare a cinismului meu, cumplit de compromisă și decăzută." Doamna Brookenham observă o clipă uluirea vagă produsă de vorbele ei față de care pînă și o inteligență atît de versată cum era cea a domnului Mitchett nu rămăsese impermeabilă; apoi, cu o mișcare abia schițată a capului spre celălalt colț al camerei făcu una din cele mai neașteptate treceri. „Ce *este* de fapt între ea și el?"

Mitchy privi uimit spre ceilalți doi. „Între Edward și fată?"

„Lasă prostiile. Între Petherton și Jane."

Mitchy se rezumă să se holbeze, reflexele calde și învăluitoare din priviri contracarîndu-i pe de-a-ntregul urîțenia. „Ce *este* de fapt? Dar chiar este ceva?"

„E nemaipomenit de frumoasă", oftă doamna Brookenham apreciativ, „relația asta a ta cu el ! Refuzi să-l compromiți."

„Ar fi și mai frumos din partea mea", rîse Mitchy, „să refuz s-o compromit pe *ea*."

„O ! pe Jane !" insinuă doamna Brookenham. „Spune, o place ? Tu trebuie să știi."

„Ah ! și tocmai faptul că o știu constituie frumusețea loialității mele — a delicateței mele." Își avea și el salturile lui neașteptate. „Nu mi-e dat să văd copila niciodată, chiar niciodată ?"

Întrebarea avu darul s-o îndreptățească și mai mult pe interlocutoare să contemple latura emotivă a firii lui. „Ești tipul cel mai delicat pe care l-am cunoscut și în modul cel mai straniu asta iese la iveală în intervalul dintre momentele tale de depravare. Conversația ta este mai tot timpul exasperantă ; nu respecți nici vîrsta, nici sexul, nici condiția ; nimeni nu poate ghici ce ai de gînd să spui sau să faci în clipa următoare ; și lumea se vede obligată să-ți înapoieze cărțile — *c'est tout dire* — pe sub mînă și în taină. Și totuși, în ciuda acestor lucruri, în adîncurile ființei tale zace o drăgălășenie nebănuită și delicioasă, o sensibilitate plină de duioșie, încît ne vedem obligați, ca semeni, oricît de șocați am fi perpetuu de comportarea ta, să ne ținem respirația și să ne controlăm gesturile ca nu cumva s-o tulburăm sau s-o vătămăm. Nu există nimeni" — continuă ea drăgăstos — „față de care să nu mă surprind cît de cît tentată să mă înfrînez brusc în mijlocul conversației. Ai mult mai multe puncte vulnerabile decît am eu însămi, deși pretinzi că nu : am în vedere aspectul moral, înțelegi ce vreau să spun, cu toate că și eu am atîtea, încît ce n-aș da să le suprim. Nu-ți dai nici cea mai mică osteneală să mă cruți — nu, nu faci asta : nu e forma pe care s-o îmbrace delicatețea ta. Dar cred că ai să înțelegi totuși la ce mă refer cînd o să-ți spun că există nenumărate situații în care *eu te cruț !*"

Domnul Mitchett se aprinsese de-a binelea în candoarea solicitudinii sale. „Să înțeleg la ce te referi dumneata, scumpă doamnă ? Cum poate un om handicapat la culme ca mine, un om cu sorgintea și înfățișarea mea, cu slăbiciunile și defectele mele, un om care se simte cumplit de îndatorat față de toți din jur, ca să mă exprim astfel, pentru primii pași în societate pe care prietenii mei, simt

asta, au fost atît de amabili să mă ajute să-i fac . cum ar fi posibil ca un asemenea om să nu fie conştient, clipă de clipă, că absolut toţi cei din preajmă merg pe vîrfuri schimbînd ochiade ? Ce anume aţi putea vorbi în prezenţa mea, bieţii de voi, care să nu mă vizeze direct !"

O clipă doamna Brookenham îşi plecă asupra lui chipul aşa cum în nici un tablou Madona nu s-a aplecat vreodată asupra pruncului de la piept. „Dar lucrul cel mai nobil pe care-l ai este mîndria asta a ta nespus, nespus de frumoasă ! Eşti mai mîndru decît noi toţi la un loc." Ea îi opri un gest pe care el îl schiţase în semn de protest probabil — şi continuă cu sfătoşenia ei estompată : „*Eşti* singurul om pe lume pe care Petherton n-a reuşit să-l facă să pară vulgar. El nu este vulgar — cel puţin nu din cale afară ; dar face parte dintre acei oameni, o categorie îndeobşte cunoscută nouă, care, în ţara asta, stîrnesc în chip atît de odios vulgaritatea altora. Atîta cît pot eu să-mi dau seama — lui îi datorez propria mea vulgaritate — şi chiar şi pe a sărmanului Edward. Pentru că eu *sînt* vulgară, dragă Mitchy — foarte adesea ; şi ceea ce transformă cazul tău într-o minune este că tu nu eşti niciodată astfel."

„Îţi mulţumesc pentru toate. Şi mai mult decît orice îţi mulţumesc pentru *minune !*" rînji Mitchy.

„O, ştiu eu bine ce spun !" — făcu ea fără să roşească. „Să-ţi destăinui un lucru", continuă pe acelaşi ton grav, „dacă promiţi să nu-l divulgi nimănui, dar absolut nimănui. Dacă tu eşti mîndru, află că eu nu sînt. Poftim ! Este faptul cel mai uluitor şi încerc să-l ascund, chiar şi faţă de mine însămi ; dar nu încape nici un dubiu în privinţa asta — nu sînt mîndră nici *pour deux sous*. Şi într-o bună zi, într-o situaţie disperată, am s-o dovedesc. Aşa că — te previn. Ai să mă mai iubeşti şi atunci ?"

„Pînă-n pînzele albe", răspunse Mitchy loial. „Pentru că nu înţeleg cum *ar putea,* cum ar avea nevoie *să fie mîndră* o femeie care este atît de nefiresc de deşteaptă ? Mîndria nu foloseşte decît atunci cînd eşuează spiritul — e trenul pe care-l ia ciclistul cînd a rămas pe jantă. Cînd accidentul ăsta o să i se întîmple bicicletei *dumitale,* doamnă Brook, să mă anunţi. Şi zău, mă faci să mă întreb chiar în clipa asta", mărturisi el, „de ce îţi iei precauţii atît de fantastice, scoţîndu-mi în cale o asemenea puzderie de hărţuitori ? Dacă vrei să mă lichidezi ajunge şi un singur

glonte." Nu ezită decît o clipă înainte de a rotunji sensul. „Cu alte cuvinte vrei să mă faci să înțeleg că Nanda mă detestă și singurul lucru bun ce mi-ar mai rămîne ar fi să renunț de a mă mai interesa de ea."

„Chiar vorbești serios ?" îl întrebă interlocutoarea lui după cîteva clipe. „O placi mult și cu adevărat, Mitchy ?".

„O plac atît cît îndrăznesc — atît cît o poate place un bărbat pe o fată cînd, din clipa în care a văzut-o și-a format o opinie în legătură cu ea, dîndu-si totodată seama și realizînd și toate motivele că nu-i rămîne chiar nici o șansă. Bineînțeles că ținînd cont de toate astea, s-a străduit din răsputeri să nu se lase dus de val. Dar sînt momente", adăugă domnul Mitchett mîhnit, „cînd ar simți o alinare miraculoasă dacă nu s-ar mai opune atracției vîrtejului."

„Părerea mea e că exagerezi dificultățile ce-ți stau în cale", răspunse amfitrioana. „Ce înțelegi prin *toate motivele* ?"

„Păi am și menționat unul din ele. O trec fiorii numai cînd mă vede."

„Scumpul meu Mitchy !" gemu doamna Brookenham contestînd.

„Celălalt — un motiv cum nu se poate mai firesc — e faptul că e îndrăgostită."

„Și de cine mă rog, sub soare ?"

Cu privirea ei speriată doamna Brookenham se uitase țintă în ochii lui destul de mult ca să fi intuit ceva mai înainte ca el să i se adreseze din nou. „Chiar n-ai avut nici cea mai vagă bănuială ? De cine altcineva, dacă nu de amicul Van ?"

„Nanda îndrăgostită de amicul Van ?" uluirea ei totală era aproape de neredat în cuvinte. „Cum, că-i doar de două ori mai mare ca ea — a văzut-o în rochiță și șorțuleț, murdară pe la gură și încasînd și palme pentru asta : chiar n-avea cum să-i treacă prin minte așa ceva."

„Draga mea, cum e oare posibil ca o femeie cu simțul dumitale de pătrundere", întrebă Mitchy, „să considere că asemenea fleacuri ar avea cît de cît legătură cu situația în sine ? Spune-mi și mie cum e cu putință ca avînd prin preajmă un individ atît de fioros de chipeș, atît de infernal de pus la punct în domeniul *culturii* încît îi reduce pe toți la tăcere în toate privințele, să te aștepți totuși ca să lipsească din sînul familiei tale cronica domniilor unor regi destoinici ? Dacă dumneata ai fi copilă, nu te-ai îmbujora

ca para focului ? Dacă aş fi cu fată nu m-aş îmbujora — sau mai probabil, nu m-aş înverzi ?"

Doamna Brookenham fu adînc impresionată. „Cum, Nanda se îmbujorează ?"

„În cele mai fermecătoare nuanţe care s-au văzut vreodată. E de-a dreptul absurd să nu fi remarcat asta."

Ţinea de natura generoasă a doamnei Brookenham ca de îndată ce sesiză brusc semnificaţia acestei noi lumini, să se arate pe deplin dispusă să-şi recunoască limitele. „Există atîtea lucruri în viaţa noastră ; o pornim pe atîtea urme false ; nu discernem totul dintr-o dată. Dacă nu cumva te înşeli, atunci trebuie să mă ajuţi. Trebuie să stăm mai mult cu ochii pe ea."

„Da' mie la ce mi-ar putea folosi ?" se interesă Mitchy.

„Nu te preocupă îndeajuns soarta ei ca să vrei *s-o ajuţi* ?" Apoi înainte de a-i da timp să răspundă. „Sărăcuţa, draga şi scumpa de ea !" — exclamă amfitrioana lui cu duioşie. „Oare ce-şi imaginează sau ce visează ea ? La drept vorbind se risipeşte în iluzii !"

„O ! el o place", spuse Mitchy. „De fapt o place extrem de mult."

„Vrei să-mi spui că ţi-a mărturisit-o chiar el ?"

„O ! nu — nu vorbim niciodată despre asta ! Dar o place", repetă domnul Mitchy cu încăpăţînare. „Şi este un om care niciodată nu se dă după deget."

O clipă doamna Brookenham chibzui asupra acestor lucruri ; apoi se lansă într-un mod care-l surprinse vizibil. „Nu afirmi asta pentru că ai urmări să-l ponegreşti, nu-i aşa ? — fiindcă ştiu că şi tu la rîndu-ţi îl simpatizezi. Te porţi atît de minunat cu prietenii tăi" — O, îi dădea mîna să-l lasă să vadă că ştie ! — „şi încă într-o manieră atît de nuanţată şi desăvîrşită. Sînt unii, ca *el*" — făcu semn spre celălalt musafir — „care obţin totul de la tine şi pe care s-ar spune că îi simpatizezi cu adevărat sau cel puţin că îi suporţi, tocmai *pentru* acest motiv. Apoi sînt cei care nu cer nimic — şi pe care-i simpatizezi în ciuda acestui fapt."

Auzindu-i panegiricul, Mitchy se afundă în canapea, cu mîinile împreunate, urmărind-o cu o oarecare emoţie deghizată. Rînjea cam prea mult, doar aşa din simplu amuzament. „Asta e categoria căreia îi aparţii *dumneata.*"

„E cea mai bună“, replică amfitrioana „şi mă străduiesc să rămîn în limitele ei. Dumneata încerci, mituindu-ne, să ne împingi în categoria inferioară, pentru că, aşa mîndru cum eşti, te cam plictiseşte ideea că ne simpatizezi atît de mult. Dar n-o să ne lăsăm, cel puţin *eu* n-o s-o fac. N-ai decît să-l împingi pe Van“ — continuă ea cu multă dezinvoltură. „Eşti gata să-i faci sau să-i dai orice pe lumea asta.“ Mitchy îi arunca priviri admirative de unde stătea, clătinînd încet din cap. „Este exact tipul de bărbat — fără avere, şi aşa cum ţi-ai fi dorit să fii, pînă la cele mai mici amănunte — pe care-l invidiezi din plin şi faţă de care te arăţi totuşi atît de generos, încît pari dispus la orice sacrificiu.“

Recunoştinţa lui Mitchy se intensifică într-atît, încît îi năvăli tot sîngele în faţă. „Uluitor, uluitor, doamnă Brook ! Pentru numele lui Dumnezeu, ce-i fi urmărind ?“

„Deci, aşa cum spuneam“, continuă ea imperturbabil, „nu ca să-i joci un renghi susţii ceea ce mi-ai spus adineaori.“

Un minut domnul Mitchett nu reacţionă altfel decît prin împurpurarea sa şi licărul straniu ce i se aprinse în priviri. „Cum ar putea asta să-l pună într-o lumină defavorabilă ?“

„O ! *ar fi* o cale, nu-ţi dai seama ? ca să-mi pui în faţă necesitatea de a-i face vînt. Căci s-ar putea s-o *placă* pe Nanda cît ai vrea dumneata de mult : dar niciodată, niciodată“, se poticni cu îndîrjire în glas doamna Brookenham — „niciodată n-o să ajungă pînă acolo. Şi animată fiind de un asemenea sentiment, după cum *bine vezi*“, explică ea, „singura mea reacţie, înţelegi ? nu poate fi decît aceea de a o salva.“

S-ar fi putut spune că în cele din urmă bietul Mitchy ajunsese să vadă. „Curmînd răul la timp ! Interzicîndu-i lui să mai pună piciorul aici în casă ?“

Ea avea aerul unei persoane ce-ar sta cu foarfecele de grădină într-o dumbravă a alternativelor. „Sau expediind-o pe *ea* de aici. Vrei să mă ajuţi s-o salvez ?“ izbucni din nou o clipă mai tîrziu doamna Brookenham. „Nu e adevărat“, continuă apoi, „că ar avea vreo aversiune faţă de tine.“

„Ai învinuit-o de asta ?“ o întrebă Mitchy cu un curaj ce echivala cu o bravură de zile mari.

O inspiră de îndată pe interlocutoarea lui ; iar propria ei bravură, care acum se ridică aproape la înălţimea diplomaţiei ei, ceea ce la drept vorbind însemna foarte mult, nu se arătă mai prejos decît a lui Mitchy. „Da, bunul meu prieten, ţi-o spun deschis."

„Bun. Ştiu atunci ce ţi-a spus ea."

„A negat pur şi simplu."

„Da, aşa fac întotdeauna, pentru că le e milă de mine", zîmbi Mitchy. „A spus ceea ce spun ele întotdeauna, că deşi efectul pe care-l produc în primul moment e deconcertant, descoperă încetul cu încetul că e posibil să se obişnuiască cu mine. E plină lumea de persoane care se obişnuiesc cu mine", încheie domnul Mitchett.

„E un lucru pe care *eu* n-o să-l fac niciodată, pentru că eşti mult prea încîntător", declară doamna Brookenham. „Dacă nu te-am descusut *din fir a păr* în legătură cu Nanda", continuă ea, „a fost din pricina unor scrupule de un fel anume, pe care voi, subestimînd femeia, nu i le atribuiţi niciodată. Ai devenit ţinta unor proiecte care dispun de mult prea multe atuuri ca să nu iasă în evidenţă.".

Auzind asta, domnul Mitchett sări în sus ; neîndoios îşi dădea seama de încordarea sa nervoasă ; făcu cîţiva paşi cuprins de agitaţie, apoi, ţinîndu-şi mîinile în buzunare o fixă pe amfitrioană cu o căutătură mult mai controlată. „Ce vrea să spună Ducesa cînd susţine despre fiica ta — asta fiindcă, dacă nu mă înşel, la ea ai făcut aluzie adineaori — că este *compromisă şi decăzută ?*"

Doamna Brookenham se lumină toată — pur şi simplu — răsări din fotoliu numai zîmbete. „Da-i vii mănuşă. Nici nu ştii cît de mult te-ar vrea pentru micuţa Aggie !"

„Da' ce vrea să spună, da' ce vrea să spună ?" repetă Mitchy.

În timp ce insista asupra chestiunii, uşa fu dată de perete ; doamna Brookenham îşi îndreptă privirile într-acolo. „Ai ocazia s-o afli chiar de la ea." Ducesa se întorsese cu micuţa Aggie păşind timid în urma ei.

VIII

DIN ACEASTĂ PERSPECTIVĂ tînăra era fără-ndoială o apariţie ce putea sugera o bază pentru cele mai avîntate speranţe. Pe cît de subţire şi de albă, pe atît de încîntător de delicată — asemeni unui crin

îmbobocit cules atunci din grădină, rod al educației admirabile ce o primise — micuța Aggie părea a fi oferită tuturor din vîrful unor degete ce abia o atingeau. Oricum se socotea atît de puțin îndreptățită să fie prezentată, încît timidă și supusă, așteptînd cuvîntul de îndrumare, înconjurată de amabilitatea generală, se opri brusc pînă cînd doamna Brookenham, ca s-o poată întîmpina, deveni la rîndul ei o tînără timidă — întinzîndu-i o mînă sfioasă și privind-o cu ochi nevinovați și uluiți ce se întrebau dacă să îndrăznească s-o sărute de bun venit. «O ! micuța mea bună, stranie și dragă, n-ai mai venit aici de nu mai țin minte, oricum, e o *adevărată* bucurie să te văd și îndrăznesc să sper că ți-ai adus și păpușa !» — cam ăsta ar fi putut fi sensul șoaptelor calde ale prietenei noastre, în vreme ce, cu o reală plăcere, o îmbrățișa din priviri, din creștet pînă-n tălpi, îmbiind-o pe această făptură rară spre o canapea. Din creștet pînă-n tălpi micuța Aggie etala o combinație vestimentară în armonie perfectă cu vîrsta, cu tenul și cu aerul ei izbitor de feciorelnic. Puteai foarte bine să-ți închipui că fusese pregătită pentru vizită de un grup de călugărițe devotate, fiice schivnice ale unor familii străvechi și educatoare ale unor odrasle din aceeași lume, al căror gust rafinat de generații se elaborase în izolare într-un chip atît de încîntător, atît de straniu, încît orice atingeau rămînea marcat de nuanța aparte a distincției. Cu fata alături, Ducesa răspîndea un aer de siguranță sporită, a cărui motivație nu i-ar fi scăpat unui observator, asocierea dintre ele fiind, evident, favorabilă amîndurora. Cea mai tînără desăvîrșea stilul prezenței mătușii ei, asemeni personajelor din fundal introduse cu artă în portretele vechi. Pe de altă parte Ducesa părea să preia de la nepoată, cu blîndețea cuvenită, demnitatea unui soi de funcție protocolară — aceea de guvernantă ereditară a odraslelor de sînge. Micuța Aggie zîmbea cu luminozitatea învăluită a zorilor din ținuturi meridionale, și prietenii rudei sale schimbau priviri, potrivit obiceiului practicat în salonul doamnei Brookenham, comunicîndu-și nestînjenit încîntarea. În ciuda acestui fapt, interesul domnului Mitchett nu fu aproape deloc distras de la ocazia asupra căreia doamna Brookenham tocmai îi atrăsese luarea aminte.

„Mult stimata mea Ducesă", i se adresă el cu promptitudine, „ai vrea să fii atît de amabilă să mă lămurești

și pe mine în legătură cu o părere de-a dumitale — cum să spun, cu totul aparte, de care am aflat de curînd ?"

Făcînd un pas înapoi, Ducesa o cîntări o clipă din priviri pe micuța ei prințesă de ivoriu. „Sînt întotdeauna pregătită, domnule Mitchett, să-mi justific opiniile; dar dacă se pune problema să intrăm în amănunte în legătură cu unele din subiectele lor, atunci poate că ar fi mai bine, dacă n-ai nimic împotrivă, să cădem de acord asupra momentului și locului potrivit."

„Pentru nerăbdarea mea", replică domnul Mitchett, „nu există timp mai favorabil decît momentul de față — dar dacă ai motive să vrei un loc mai nimerit, de ce să nu ne ducem chiar acum în altă încăpere ?"

La auzul acestei propuneri, Lordul Petherton fu cuprins de o veselie nestăpînită. „Ia te uită, cine s-ar fi așteptat la una ca asta de la Mitchy cel rece — știe să insiste, nu-i așa, doamnă Brook ? Ce vrei să faci în altă încăpere ?" îl întrebă pe prietenul său. „Chiar așa, Ducesă, chiar sub nasul acelor... ?"

După un prim val de sînge în obraji, Ducesa se arătă dispusă să le facă jocul. „Și mă rog, Petherton, sub nasul cui ? — Îl desfid să-și termine fraza !" făcu ea zîmbind celorlalți.

„Sub nasul acelora", spuse Lordul, „care se mîngîie cu gîndul că atunci cînd îi întîlnești totuși din întîmplare în vreun loc, primul dumitale impuls nu este să te năpustești asupra unui pretext ca să dispari altundeva. Și mai cu seamă", continuă el să glumească, „cu cineva de reputația dubioasă a lui Mitchy."

„Oh !" exclamă Edward Brookenham la auzul acestor vorbe, dar sugerînd un soi de alinare dulce.

„Oferta lui Mitchy e cît se poate de inofensivă, țin atunci să-l înștiințez", remarcă amfitrioana, pentru că întîmplarea face să am certitudinea că nimic n-ar determina-o pe Jane s-o lase pe Aggie măcar cinci minute aici printre noi, fără să rămînă și ea să supravegheze ca nu cumva să ne dăm în petec."

„Ei bine, dacă ne-am aventurat atît de departe pe calea asta", reluă Lordul Petherton, „Dumnezeu știe unde *am putea* ajunge în absența supravegherii tale. Te previn Ducesă", continuă el plin de vervă, „că de îndată ce ieși pe ușă cu Mitchy, o să mă port îngrozitor".

În cursul acestei scurte înfruntări, Ducesa nu-și luă ochii de la nepoata ei, care îi răsplătea atenția cu dulceața unei dependențe consimțite. Originea străină a copilei era înscrisă atît de delicat dar precis în toate trăsăturile ei desăvîrșite, încît aerul ei ar fi putut exprima detașarea sfielnică a unei persoane ce nu cunoștea limba celor în societatea cărora se afla. Ducesa își plimbă apoi privirile roată de la unul la altul. „Sînteți un gen de creaturi foarte stranii, cu toții, și nu știu dacă vă dați seama că frizați ridicolul. Aggie și cu mine sîntem niște ființe simple din altă lume ; există o mulțime de lucruri aici pe care nu le înțelegem ; totuși ne speriem foarte ușor. Domnule Mitchett", întrebă ea, „în ce anume chip ți-am rănit susceptibilitățile ?"

Domnul Mitchett ezită ; se părea că avusese timp acum să reflecteze asupra grabei sale nesăbuite. „Văd bine ce și-a pus Petherton în minte și n-o s-o expun pe nepoata dumitale solicitîndu-te chiar acum în altă parte, astfel încît s-o pun de îndată pe doamna Brook în situația să o înșface și să fugă cu ea. Dar prima oară cînd o să te găsesc mai puțin impresurată — în fine", rîse el, emițînd niște sunete cam voalate, „tot ce pot să-ți spun, dragă Ducesă, e că n-ai să-mi scapi ușor !"

„E în legătură cu părerea ta, Jane", explică pe un ton placid doamna Brookenham, „că Nanda e moralmente prejudiciată, nu-i așa ? de faptul că o neglijez. N-aș relata despre tine nimic ce să nu poată fi afirmat cu îndrăzneală și în prezența ta ; așadar, de vreme ce s-a năpustit cu asta, recunosc că am apelat la el cerîndu-i să-mi spună — ca un prieten bun și vechi ce-mi este — ce crede *el* despre alegația ta."

„Dar pentru numele lui Dumnezeu, care *este* alegația lui Jane ?" întrebă Edward Brookenham ca și cînd ar fi intrat într-un impas la jocul de cărți.

„Zău așa, absolut toți", replică Ducesa cu o detașare deplină, „alegeți cele mai neașteptate împrejurări pentru a discuta probleme delicate. Nu încape îndoială că sînt nenumărate chestiunile în legătură cu care nu simțim la fel. Chiar în clipa de față purtarea voastră este cu totul de neînțeles. *Je ne peux pourtant pas la mettre à la porte,*

cette chérie"*, pe care o învălui din nou cu solicitudinea veselă ce părea să ascundă vibrația unei implorări personale : „Ferește-te să înțelegi, scumpa mea dragă — ferește-te !"

Micuța Aggie privea în jur cu o politețe imparțială care, fiind expresia instinctului orb că se află pur și simplu la cheremul unor persoane ce au libertatea deplină fie s-o întineze fie s-o cruțe, era destul de emoționată ca să le stoarcă tuturor lacrimi. Probabil că exista o relație între această politețe și emoția intempestivă exprimată acum într-o manieră cu totul diferită de doamna Brookenham prin încă o îmbrățișare ; la aceasta, poate se adăugau și acele cuvinte răspicate și pline de promisiuni adresate ei de doamna în cauză : „Între noi două, ți-o spun deschis, draga mea, ca de la prietenă la prietenă, sînt convinsă că n-ai să te îndoiești niciodată că totul va fi impecabil ! — I-am vorbit bietului Mitchy", continuă ea adresîndu-i-se Ducesei, „doar despre părerea cumplită pe care o ai în legătură cu faptul c-o las pe Nada să-i facă vizite prelungite lui Tishy — și bineînțeles despre problema generală a inoportunității oricăror legături dintre tinerele nemăritate și cele măritate. Domnul Mitchett arată destul interes față de noi, Jane, ca să mi se pară firesc să-l iau drept sfetnic într-una din încercările prin care trecem. Pe de altă parte ne bucură solicitudinea ta, și nu mai e nevoie să-ți spun în stadiul în care am ajuns, ce greutate au pentru noi, în toate privințele, judecățile tale. Va fi *deci* o încercare pentru noi, *cara mia*, nu-ți dai seama ? dacă hotărîm brusc sub vraja influenței tale că fiica noastră trebuie să pună capăt unei prietenii — va fi *deci* o încercare pentru noi să-i prezentăm Nandei însăși lucrurile în asemenea chip, ca ea să-și poată da seama cît de cît ce ne-a apucat. Apoi va urma misiunea și mai ingrată de a-i lămuri problema sărmanei Tishy. Și, totuși, de vreme ce casa ei *este* un loc imposibil, ce altceva ne rămîne de făcut ? O să fie acolo și Carrie Donner, iar Carrie Donner e o fire aparte ; dar cum poți să-i ceri chiar și unei mielușele ca Tishy să renunțe la propria ei soră ?"

* Și totuși n-o pot da pe micuța asta pe ușă afară (în franc. în original).

Întrebarea fusese lansată cu un ascuțiș polemic ce o făcu să domine o clipă atmosfera, și înainte ca măcar un singur membru al grupului să-și poată lua inima în dinți, efectul produs de doamna Brookenham fu umbrit de reapariția valetului. „Hei dragă, nu țipa așa !" e tot ce putu să rostească Edward Brookenham în chip de avertisment, ca aproape simultan cu anunțarea numelui, o doamnă să-și facă apariția în cadrul ușii. „Doamna Beach Donner !" — cum era și firesc surpriza a fost deosebit de puternică. Aproape fiecare s-a trădat într-un fel, cu excepția doamnei Brookenham care, mai mult decît ceilalți, realizase, pare-se, că printr-un fericit concurs de împrejurări, vizitatoarea nu auzise ce se discuta. Nou venita, o tînără șocantă, cu alură excentrică sugerînd în maniera unor intrări și grilajuri lucitoare existența prin apropiere a anunțului *proaspăt vopsit*, se pomeni, cu o jenă ce intra într-un contrast straniu cu stridențele tenului ei, în prezența unui grup unde descoperi totuși imediat că, evident, fiecare îi e prieten. Din dorința de a lăsa impresia că nu se dăduse nici unul de gol, fiecare spuse ceva pe un ton total relaxat ; așa încît o clipă mai tîrziu, doar biata doamnă Donner, așezată alături de amfitrioană, mai avea aerul că greșise cu ceva. Și într-adevăr greșeala îi aparținea în esență, într-atît de strigătoare la cer se vădea anomalia de a fi recurs, fără a dispune de mijloacele pentru a o susține, la serviciile unei *palete coloristice* care pur și simplu constituia o paradă a curajului. O figură plăcută, dar asimetrică și înfiorător de timidă, era retușată de la rădăcina părului pînă-n ascuțișul bărbiei ca o poză de mahala — morala fiind pur și simplu că ar fi fost cazul sau să se fi lăsat mai mult în seama firii, sau să fi apelat mai mult la artă. Ducesa se alătură repede vărului său, șuierîndu-i înăbușit : „Edward, dragă, pentru numele lui Dumnezeu, ia-o pe Aggie !" și cîteva minute mai tîrziu înjghebase în acest scop într-una din *nișele* elegante ale doamnei Brookenham, o societate căreia i se alăturaseră și Lordul Petherton și domnul Mitchett, cel din urmă privind spre doamna Donner, aflată în celălalt capăt al camerei, cu o uimire și o compasiune elocventă.

„Fiți pe pace, fiți pe pace — e atît de speriată că nici ei nu-i vine să creadă."

Ducesa o privea de parcă s-ar fi aflat într-o lojă la teatru, protejată convenabil, ca în vremurile de demult

cînd mergea la operă în Napoli, bucurîndu-se de societatea galantă a doi prieteni. „Sînteţi cea mai interesantă naţie de pe lume. Niciodată nu ştii unde încetează repulsia voastră faţă de *nuance*. Ce pedeapsă veţi fi avînd oare de ispăşit de vreme ce ca să executaţi încă de pe acum o bună parte din ea a fost nevoie ca din leagăn să fiţi lipsiţi de sentimentul lucrului ce se cade, de armonia părţilor ? Uitaţi-vă la rochiţa ei neagră — destul de reuşită, dar nu pe cît s-ar cuveni să fie şi luaţi aminte la toate celelalte lucruri amestecate laolaltă : tipul ei de frumuseţe, de timiditate, de răutate, de notorietate şi de *impudeur*. Numai în ţara asta e cu putinţă ca o femeie să fie totodată atît de şocantă şi de fragilă." Insatisfacţia Ducesei era debordantă. „Dacă nu se pricepe să se poarte cum se cuvine în lume..."

„Să ştie atunci cel puţin să se poarte cum nu se cuvine ? A !" replică Mitchy, „iritarea dumitale pledează cu mai multă vigoare decît orice altceva în favoarea geniului nostru specific sau a absenţei lui specifice. Viciul nostru este exasperant de inhibat — dacă s-ar putea cît de cît pune chestiunea viciului cu privire la o copilă atît de fermecătoare, care arată asemenea afişelor moderne, în sensul unei *modernităţi morbide,* cum s-ar exprima doamna Brook, numai că mult mai extravagant şi mai comic decît orice s-a încercat pînă acum. Îmi amintesc", continuă el, „că în ultima vreme doamna Brook mi-a descris-o ca fiind nestăpînită. Nestăpînită, — păi, e pur şi simplu blîndeţea în persoană. O asemenea etichetare nu arată decît gradul de domesticire la care ne-a redus doamna Brook pe noi ceilalţi."

„Oricum, domesticirea la care v-a redus doamna Brook nu vă împiedică pe unii din voi să fiţi respingători", declară Ducesa. „Zău nu înţeleg deloc ce ţi-a venit cînd mi-ai cerut adineaori să explic de faţă cu Aggie această chestiune serioasă a modului în care se expune Nanda ?" Apoi, recăpătîndu-şi controlul înainte ca domnul Mitchett să fi putut spune ceva continuă : „Ce oare o fi găsit Edward să-i spună odorului meu ?"

Brookenham se aşezase alături de copilă pe o canapea situată la oarecare distanţă, dar din expresia celor doi nu-ţi puteai da seama dacă schimbaseră vreo vorbă de cînd erau alături. Felul de a fi discret al lui Aggie era prea rafinat ca să exteriorizeze ceva ; cît despre cel al

amfitrionului nu era suficient de dezvoltat pentru asta. „O ! este înfiorător de prudent", remarcă Lordul Petherton pe un ton liniștitor. „Dacă *tu* sau eu sau Mitchy spunem ceva deplasat, se întîmplă desigur fără să ne dăm seama și fără să avem nici cea mai mică intenție, amicul Edward însă o face cu bună-știință..." !

„O face în asemenea măsură, încît în general nu îndrăznește să deschidă gura ?" întrebă Ducesa. „Asta îl zugrăvește destul de bine ținînd seama că mai tot timpul tace mîlc. Oare ce-o fi în capul lui ?"

„E nepătruns ca o genune — e uluitor", rîse domnul Mitchett. „Nu cunosc alt om cu o înțelegere atît de profundă și care să fie totuși atît de neajutorat și atunci cînd e vorba să replice și atunci cînd e vorba să se crispeze. Dacă, ținînd seama de aceleași reacții, eu par *dezgustător* așa cum îmi spui", continuă el, „este numai pentru că în toate privințele sînt înfiorător de superficial. Oricum, uneori intru în substanța lucrurilor și ca atare țin neapărat să aflu", izbucni el din nou, „la ce anume te-ai referit cînd i-ai spus doamnei Brook, ceea ce la rîndul ei mi-a comunicat, cu privire la Nanda."

„Ții neapărat, spui, om nătîng ce ești" — Ducesa virase puțin spre familiaritate. „Și mă rog, în baza căror drepturi procedezi astfel ?"

Sărmanul Mitchy lăsă să se vadă, dar numai pentru o clipă, că se simte sub interdicție. „Te gîndești la situația unei fete ce răspunde atît de anemic tipului care o place atît de mult ?"

„Nu mă gîndesc la nimic", replică Ducesa, „care să te conducă la impresia că aș fi chiar atît de vulgară și nesuferită încît să încerc să-ți destram visurile pe care ți le-ai făcut în legătură cu o ființă deosebit de interesantă și nefericită ; și nu-mi dau încă prea bine seama — deși bănui că am să descopăr curînd ! ce anume urmărește prietena noastră cînd de îndată ce-am întors capul, se apucă să trăncănească despre asemenea chestiuni cu tine. Petherton o să-ți povestească — mă mir că n-a făcut-o pînă acum — de ce doamna Grendon, deși n-a atins chiar stadiul înfloririi maxime, a ajuns fără-ndoială foarte aproape de roza perfecțiunii."

„O ! Petherton nu-mi spune niciodată nimic !" replica lui Mitchy veni cu iuțeală și iritare, dar evident cu tot

atîta sinceritate de parcă persoana la care făcuse aluzie n-ar fi fost de față.

Intre timp persoana la care se făcuse aluzie — după ce se foise pe scaun fără pic de jenă cînd întinzîndu-și picioarele, cînd proptindu-se cu coatele pe genunchi — ajunsese la concluzia că nu poate profita decît infim de pe urma acestei discuții. Starea de plictis în care se afla — dacă era într-adevăr plictis în el impulsul sincer — așa cum probabil și-a făcut el socoteala — de a limpezi atmosfera. Arătă spre doamna Donner cu o remarcabilă lipsă de precauție. „Păi Ducesa face aluzie la oful ăla stupid al sărmanei mele surori, Fanny — sînt sigur că ai auzit despre asta." O clipă sugeră cu o intensitate stranie natura alegațiilor emise de ruda sa, iar relativul cinism cu care le trata deveni de-a dreptul persiflant în lumina atitudinii și expresiei pe care în clipa aceasta le etala persoana incriminată. „Cumnatul meu e în relații prea strînse cu ea. Dar Cashmore e un dobitoc fără cusur. Este extrem de neplăcut", adăugă el, „pentru că lucrurile au luat întorsătura ce de la o zi la alta ar putea duce la ceva care să facă ocolul societății. Închipuie-ți un bărbat", reflectă el cu glas tare, în timp ce toți trei examinau mai pe îndelete obiectul spre care se îndrepta atenția doamnei Brookenham — „închipuie-ți un bărbat cu o asemenea încurcătură pe cap ! Frumusețea e că după cît se pare cele două femei nu au rupt deloc relațiile. Să mă bată Dumnezeu dacă nu continuă și acum să se viziteze."

Ducesa trecu în grabă asupra acestei remarci ca și asupra tuturor celorlalte. „Eh ! cum să înflorească nestingherit ura fără hrana furnizată de aceste *vizite* obișnuite ce nu se pot alimenta decît din ceea ce denumiți voi aici prietenie la cataramă ? De ce se dau petreceri în Londra dacă nu să le ofere prilejuri de întîlnire unor oameni care se dușmănesc ? Îți spun drept că e de neconceput ca soțul unei ființe superbe așa cum e sora dumitale să găsească mai mare satisfacție în preajma unui obiect *comme cette petite* care arată ca un ștergător de penițe — cum și l-ar imagina o actriță — făcut parcă anume pentru un spectacol de bîlci. In același timp, dacă-mi permiți să-ți spun asta, aproape că nu te mai contrariază faptul că sora ta dă dovadă de o asemenea imprudență lăsîndu-i ei toate atuurile. Este cea mai frumoasă femeie din Anglia, dar cînd e vorba de *ésprit de conduite* nu se mai ridică chiar la

același nivel. Nu le poți avea pe toate!" oftă ea plină de înțelepciune.

Lordul Petherton îi primi replica cu suficientă degajare văzînd-o că pleacă de la premisa că este obiectiv. „Dacă vrei să spui prin asta că e cea mai mare gîscă din lume sînt gata să fiu de acord cu tine. E tocmai ceea ce mă înspăimîntă. Și totuși", întrebă el, „cum pot pronunța cu decență care anume este acest lucru ?"

Ducesa se mai situa încă la înălțimea de la care își putea manifesta spiritul critic. „Care anume dacă nu una din acele uluitoare situații endemice aici în Anglia cînd porniți să vă spălați rufele murdare în public ? Nu este absolut nevoie să-l *pronunți !*" rîse ea. „Dacă există ceva mai ieșit din comun decît aceste purificări, e tocmai acea tihnă domestică ce, odată trecută criza, vi-o umpleți amuzîndu-vă cu articolele purificate."

„Și în întreaga chestiune nu facem decît să revenim", sugeră cu un aer didactic domnul Mitchett, „la aceeași fatală și națională lipsă de stil. Dragă Ducesă, n-o să primim niciodată îndeajuns de multe lecții și poate că în clipa de față nu există o funcție care să fie îndeplinită cu mai mult folos printre noi decît modul în care dumneata contribui cu atîta amabilitate la răspîndirea unor metode mai elegante."

Mai avusese încă o idee, dar înainte de a ajunge la ea, prietenul lui îl întrerupse cu voioșie. „Colosal de amabil din partea dumitale, Ducesă — dar mă văd obligat să spun că, deși ești femeie deșteaptă, te-ai dat de gol ! Oricum încerc în momentul de față un sentiment de tihnă", continuă Lordul Petherton, „la gîndul relațiilor care devin tot mai cordiale între biata Fanny și doamna Brook. Doamna Brook este din cale-afară de bună și din cale-afară de pătrunzătoare, și Fanny o să accepte de la ea o serie de sfaturi pe care nu le-ar înghiți dacă ar fi sugerate de mine. Tot îi spun doamnei Brook — nu știi ? *Ține-o din scurt și nu te arăta prea blîndă. Ai cuvîntul meu că nu mă are decît pe mine în lumea asta.*"

„A ! și știm foarte bine cît se poate bizui pe o asemenea resursă !" exclamă Ducesa cu asprime.

„Tocmai asta spune și Fanny — că știe *ea*", încuviință Petherton bine dispus. „Spune că ipocrizia mea josnică îi face greață. Sînt oameni", continuă el să trăncănească

amuzat, „care nu se zgîrcesc deloc cînd e vorba de sfaturi, dar cele mai multe sînt bune doar de aruncat la gunoi. Nu așa stau lucrurile cu doamna Brook, pe cuvîntul meu — am avut și eu ocazia să mă folosesc de unele din ele !“

„Vorbești de parcă ar fi ceva dezgustător și preparat în casă — vin de agrișe, de pildă“, rîse Ducesa ; „dar nu poți avea pretenția că o cunoști pe Fernanda dacă nu știi că a înființat pentru folosul prietenilor un mic birou de consultații. Ascultă cazul, își mîngîie bărbia și prescrie...“

„Și partea frumoasă“, strigă Lordul Petherton, „este că nu pretinde nici un fel de onorariu !“

„Pe moment nu-ți ia un sfanț, dar s-ar putea să-ți primești mai tîrziu contul“, replică Ducesa. „Știm cu toții că afacerile ei de bază se axează pe soți și soții.“

„S-ar părea că astăzi e ziua soțiilor !“ interveni domnul Mitchett, dîndu-și primul seama de ilustrarea cu care imaginea Ducesei era tocmai investită atunci. „Lady Fanny Cashmore !“ Valetul se afla pe cîmpul de bătaie și toți cei prezenți, cu excepția doamnei Donner care rămase așezată, își dădură evident seama de o rumoare ce și de data asta îi făcu să se ridice, cu și mai mare vioiciune decît la apariția lui Aggie.

IX

„TU DU-TE DIRECT LA EA — FII amabil cu ea ; ai probabil nenumărate lucruri să-i spui. Iar tu rămîi cu mine — avem treburile noastre de discutat.“ Acest ultim ordin Ducesa i-l adresă domnului Mitchett, în timp ce companionul lor, dînd ascultare primei porunci și afectat se pare de un accent familiar necontrolat, care după toate aparențele trezi o nouă pîlpîire în rînjetul lui Mitchy, o întîmpină pe noua venită în mijlocul încăperii mai înainte ca doamna Brookenham să fi avut timp să ajungă în dreptul ei. Reașezîndu-se imediat, Ducesa urmări o clipă tamponarea inexpresivă a celor două siluete înalte, frate și soră ; apoi după ce Mitchy se lăsă din nou pe canapea continuă : „Ca seminție sînteți lipsiți de inteligență, sînteți lipsiți de delicatețe, sînteți lipsiți de judecată,

dar scoateți niște exemplare deosebit de reușite sub raport fizic. *Vous avez parfois la grande beauté.*"*

Mitchy se arăta foarte amuzat. „Crezi într-adevăr asta și cînd e vorba de Petherton ?"

Ducesa rămase pe poziții. „Amîndoi au în mare, atît lăuntric cît și în exterior, aceleași trăsături generale, numai că la fiecare din ei s-au orientat pe direcții diferite, mai sigure cînd e vorba de el, ca bărbat, și mai încununate de succese cînd e vorba de ea ca — oricum ai vrea s-o numești ! Ce poate face oare o femeie", medită ea profund, „cu o frumusețe ca asta ?"

„Dacă nu să vină disperată să-i ceară sfaturi doamnei Brook" — Mitchy își asumă obligația să completeze întrebarea ei — „cum să profite mai mult de pe urma acestui dar ? Ia uită-te", adăugă el imediat, „cîtă competență pare acum să respire prietena noastră cînd e vorba s-o îndrume." Amfitrioana făcuse cîțiva pași spre Lady Fanny cu mîna întinsă, entuziasmul salutului topindu-se puțin în dulcea precumpănire a uluirii precum și în acea atitudine evidentă în asemenea momente, specifică lujerului unduios al crinului. În general, nimic nu putea fi mai eliberat de convenționalism plat decît genul de primire de care s-a bucurat în salonul doamnei Brookenham acel element aparte — elementul de splendoare fizică total lipsit de discrepanțele ce fac irelevante întrebările altora — întruchipat în prezența Ladyei Fanny. Era locul unde confruntați în orice moment cu obiecte interesante invitații în unanimitatea lor erau aproape mai preocupați de reacțiile fiecăruia din ei decît de orice altceva, se pricepeau cumva mai bine să schimbe priviri mute și iscoditoare decît să și le ațintească asupra obiectului însuși. Totuși, în cazul Ladyei Fanny, obiectul în sine — și chiar în virtutea aceleiași legi care acționase, deși mai puțin profund la apariția micuței Aggie — puse capăt obișnuitei comuniuni extaziate cam în același fel în care ar fi reușit să-și impună prezența o tigroaică frumoasă și îmblînzită. În chipul în care doamna Brookenham își ridică privirile spre ea se întrezărea renunțarea vagă și deznădăjduită la ideea unor confidențe împărtășite. Impozantă, simplă și prostuță, Lady Fanny avea aproape aceeași statură ca și

* Sînteți uneori înzestrați cu o frumusețe desăvîrșită (în franc. în original).

fratele său, o frunte cum nu se poate mai îngustă și un aer de concentrare sumbră, abia corectat de ceva anume din gesturile ei, care totuși nu reușeau să-i confere o semnificație. Ochii albaștri erau greoi, în ciuda faptului că aveau o limpezime întrucîtva prea accentuată iar bogăția părului negru — maniera întru totul originală în care se dispuneau volutele lui masive — avea poate un luciu satinat care nu mai era ținut la mare preț de moda zilei. Te impresiona însă faptul că printr-un eroism de care nu-și dădea seama rămînea neîndoios ea însăși ; și la urma urmelor ce altceva erau doamna Brook și intimii doamnei Brook în modul cum se abandonau de bună voie jocului percepțiilor, decît o coaliție eficace menită să o mențină pe ea în această stare. Ducesa fu cuprinsă de cea mai vie admirație văzînd afabilitatea simplă și măreață a întîlnirii ei cu doamna Donner, o combinație în care într-adevăr se punea problema dacă ea sau doamna Brook apăreau în lumina cea mai avantajoasă. Biata doamnă Donner — lipsită de subtilitatea doamnei Brook în suficiența ei, și nu îndeajuns de simplă ca Lady Fanny — a fost aceea care a avut cea mai searbădă apariție. Ducesa îi atrase imediat atenția lui Mitchy asupra modului cum nu se poate mai caracteristic în care amfitrioana lor, în loc s-o lase pe una din invitate să se îndepărteze, le ținea alături printr-o ingenuitate suavă ; în timp ce Lordul Petherton, abandonînd-o pe soră-sa, li se alătură lui Edward și lui Aggie în celălalt colț, doamna Brook se așeză între ele ca și cînd, urmărind o stratagemă extrem de abilă, le-ar fi ținut pe fiecare de mînă. Domnul Mitchett, bineînțeles, nu voia să nedreptățească pe nimeni, sau cel puțin, așa cum reieși dintr-o întrebare pe care o puse fără întîrziere, dorea din răsputeri să nu eșueze în această direcție. „Și chiar credeți că Lady Fanny ar avea temeiuri serioase... ?"

„Să fie geloasă pe această femeiușcă absurdă ? Dragul meu Mitchett", reluă Ducesa după un moment de reflecție, „dacă ești atît de nechibzuit să vrei să afli opinia mea *reală* în privința oricăreia din aceste legături, meriți să-ți răspund absolut cum s-o nimeri." Penalizarea pe care Mitchy și-o atrăsese asupră-și părea să fie destul de gravă, de vreme ce o făcu pe interlocutoarea lui să ezite înainte de a i-o administra ; ceea ce îi dădu ocazia să răspundă că femeiușca nu era poate cu nimic mai absurdă decît alții, că avea ceva anume care lui aproape că-i plăcea

și că sînt multe și felurite căile în care o femeie poate fi interesantă. Și tocmai această nouă dovadă de frivolitate îl lăsă cu totul descoperit. „Vrei să spui că te afli de atîta vreme în preajma lui Petherton fără să-ți dai seama că e înfiorător de abătut ?“

„Draga mea Ducesă“, zîmbi Mitchy, „Petherton își arborează necazurile cu atîta bravură ! Sînt atît de numeroase că am renunțat de multă vreme să le mai țin socoteala ; și, în general, m-am simțit înclinat să le las să treacă neobservate atunci cînd nu-l pot ajuta să le înfrunte. *Dumneata* ai reușit — îmi dau seama“, continuă el, „să te folosești poate mai bine de prilejuri mai puțin favorabile — dar care, oricum, îți dau posibilitatea să descifrezi mai adînc decît mine sensul iritării exprimate adineaori de el.“

Ducesa era admirabilă în felul cum neglija în conversație tot ceea ce nu era esențial efectului urmărit pe moment. „O femeie ca Lady Fanny nu poate avea *temeiuri* pentru nimic — vreau să spun pentru nici un fel de indignare sau pentru nici un fel de răzbunare, fie ea și de doi bani. În cazul de față, oricum, acestea au fost sacrificate cu atîta extravaganță, încît, în calitate de soție ultragiată n-a avut prevederea să-și rezerve nici măcar o palmă de teren atît cît să-și poată ține echilibrul. Nu-i rămîne absolut nimic de făcut.“

„Deci adopți punctul de vedere... ?“ Mitchy care la urma urmelor își avea reținerile lui se înfrînă întrezărind parcă un nume.

„Adopt acest punct de vedere“, spuse Ducesa, „și știu precis de ce. *Elle se les passe* — micile ei fantezii ! E un fenomen, drăguța de ea. Și toate — cum să mă exprim — în absența remușcărilor pustiitoare ale unei bune mame gospodine, preocupată numai de menținerea balanței între cheltuieli și venitul familial. Are aerul unei sfinte mînioase și de aceea o iubesc cei de aici cînd spun *Luați seama la ce face !* dar nu este nici sfîntă și, ca să fim perfect cinstiți față de ea, nici nu este cu adevărat mînioasă. Are doar atîta dram de judecată cît să-și dea seama că într-o bună zi s-ar putea să profite oarecum de pe urma faptului că în ceea ce-l privește soțul ei s-a compromis și el ; și în taină este cît se poate de mulțumită să știe sigur cu cine anume. Oricum“, adăugă Ducesa pe un ton și mai casant, „micuța noastră prietenă Nanda, chiar nu văd de ce

nu ţi-aş comunica acest lucru, este de părerea — şi din cîte înţeleg e foarte dispusă să şi-o susţină — că Lady Fanny nu are dreptate."

Sărmanul Mitchy se pomeni holbînd ochii. „Dar ce legătură are micuţa noastră prietenă Nanda cu asta ?"

„Cum ce legătură, Domnul s-o aibă în pază ! Totuşi, dacă insişti să pui întrebări trebuie să-ţi asumi, după părerea mea, riscurile. Sînt zile cînd reuşiţi cu toţii să mă lăsaţi cu gura căscată. Într-o asemenea zi m-am trezit, cam cu o lună în urmă, că fac o aluzie la dovada fermecătoare a gustului desăvîrşit al domnului Cashmore, dovadă pe care-o vedem acolo în faţa noastră, şi nu mică mi-a fost mirarea să aud tonul adoptat de doamna Brook dezminţind în apărarea micuţei doamne, această timidă punere sub acuzaţie. Faptul că s-a întîmplat ceva a constituit o greşeală de neiertat — doamnei Donner nu i s-a clintit nici un fir de păr în toată această poveste. Nu fusese în primejdie decît vreo două zile, cel mult, pentru că familia şi prietenii ei — influenţele cele mai eficiente — îşi uniseră forţele ca s-o sprijine ; furtuna s-a domolit. Acum se afla în perfectă siguranţă. Ai impresia că arată astfel ?" întrebă Ducesa.

Era o chestiune pe care Mitchy n-avea conştiinţa c-o poate examina cu toată imparţialitatea. „Dacă înţeleg bine, vrei să spui că Nanda este în acest caz autoritatea pe care se bazează maică-sa ?"

„In ce priveşte nuanţa precisă a intimităţii dintre cele două prietene şi stadiul informaţiilor doamnei Brook ? Fără discuţie — *erau ştirile de ultimă oră înainte de apariţia ediţiei. De la corespondentul nostru special !* Maică-sa a citat-o."

Domnul Mitchett era vizibil uimit. „Dar în ce chip ar putea Nanda afla ?"

„Ceva în legătură cu chestiunea asta ? Întreabă-te mai bine cum e posibil să nu ştie *chiar* totul ? Sper să nu fi uitat faptul că doamna în cauză şi doamna Grendon sînt surori. Este absolut firesc ca situaţia lui Carrie şi primejdiile ce o pîndesc să fie veşnic prezente în mintea lui Tishy cea aproape total lipsită de preocupări, neavînd nici o căsătorie reuşită şi nici copii, şi în a cărei casă aşa cum nu e greu să-ţi închipui pluteşte o atmosferă densă de militantism partizan. Şi, cum pentru Nanda, dacă priveşti lucrurile din unghiul *ei*, nu există problemă s-o

absoarbă mai mult decît buna ei prietenă Tishy, unde locuieşte în momentul de faţă, şi sub al cărui acoperiş o întîlneşte fără încetare pe această victimă a unor împroşcări nedrepte..."

„Vrei să sugerezi că din asta reiese clar întreaga situaţie ?" Sub influenţa acestei evocări rapide domnul Mitchett îşi adoptase deja strategia. „Ei bine", spuse el cu mult curaj, „Nanda nu e o gîscă."

Faptul că Ducesa nu-i răspunse imediat putea fi interpretat drept un tribut adus curajului său. „Nu. Întîmplarea face ca în chestiunea aceasta să nu fiu de acord cu ea ; dar lucrul cel mai rău ce l-am spus vreodată despre Nanda e că există probleme în faţa cărora nu a dat deloc dovadă că ar fi pusă în dificultate. Şi convingerea mea este că privind lucrurile astfel, în baza micii mele şarade — laşi clar să se străvadă că ţi-ai primit răspunsul."

Mitchy întoarse replica pe toate feţele. „Mi-am primit răspunsul ?"

„În disputa ce ai ţinut cu tot dinadinsul mai adineaori s-o angajezi cu mine. Problema abordată cu maică-sa se referea la gama stranie de aspecte şi interese pe care Nanda se vede nevoită să le cultive ca urmare a relaţiilor neobişnuit de strînse ce i le permite doamna Brook. Poftim, astea sînt ; nu i-am spus nimic mai mult. N-ai decît să-ţi faci singur o părere asupra lor."

Şi rostind aceste vorbe Ducesa se ridică, lucru pe care-l făcuseră şi doamna Donner şi doamna Brookenham : domnul Mitchett era şi el în picioare ca reacţie la acest ultim îndemn. Doamna Donner îşi lua rămas bun şi în această împrejurare cele trei doamne făcură un schimb ostentativ de politeţuri. Observînd aceasta, domnul Mitchett se proclamă brusc amuzat. „Doamne sfinte se şi pupă — se lasă îmbrăţişată de Lady Fanny !" Dar exuberanţa lui avea să crească şi mai mult. „Şi poftim, Lady Fanny este în braţele doamnei Brook !"

„Oh ! pe *mine* asemenea lucruri mă depăşesc cu totul !" exclamă Ducesa ; şi vacrul neputinţei ei de a-şi imagina dobîndi aproape tonul auster al unei plîngeri.

„Da' deloc — se simt perfect. Doamna Brook a fost în rol", continuă Mitchy.

„O, nu mă refeream la faptul că nu şi-l *joacă* !" izbucni interlocutoarea lui.

Acum, pe cînd traversa încăperea, pe chipul doamnei Donner se putea citi ceva ce semăna cu ravagiile unei lupte pe viață și pe moarte între eleganța firească și cea artificială a înfățișării ei. „Bine, bine“, spuse Mitchy cu hotărîre prinzînd expresia, „o susțin pe Nanda.“ Și în vreme ce o șfichiuire batjocoritoare îl plezni venind dinspre Ducesă el murmură : „Nu s-a întîmplat *chiar* nimic !“

Ca și cînd ar fi intenționat să-l răsplătească pentru această remarcă binevoitoare pe care probabil mai curînd a ghicit-o decît a auzit-o, vizitatoarea se apropie de el cu acea cutezanță a stîngăciei. „Vineri mă duc la sora mea, unde o s-o găsesc pe Nanda Brookenham. Vrei să-i transmit vreun mesaj ?“

Pe obrazul domnului Mitchett apăru o spuzeală care foarte bine putea fi doar reflectată. „Cum de v-a putut trece prin minte că ea ar aștepta așa ceva de la mine ?“

„Oh ! făcu Ducesa cu o veselie care nu-i netezi decît în parte asperitățile, „probabil că doamna Brook i-a spus doamnei Donner să te întrebe !“

Auzind sugestia, doamna Donner zăbovi cu priviri nedumerite asupra Ducesei, gest ce se datora poate în oarecare măsură unei izbucniri de spirit surprinzătoare din partea lui Mitchy. „Spune-i, te rog, — presupun că ai venit aici ca s-o întrebi același lucru și pe maică-sa — că adorația mea față de ea sporește și mai mult pentru faptul că întreține relații atît de cordiale cu dumneata, încît îmi dă astfel posibilitatea să te întîlnesc.“

Covîrșită, doamna Donner își luă zborul cu un rîs nervos, lăsîndu-i pe Mitchett și pe Ducesă să se înfrunte mai departe. Cele două doamne nu schimbară nici măcar o privire și totuși s-ar fi putut spune că în ochii celei mai vîrstnice se ivi ceva anume ; apoi după o clipă de tăcere își mută privirile de la vizitatoarea ce se îndepărta, luată acum în primire cu toată pompa de Edward Brookenham, spre Lady Fanny și amfitrioană, rămase tot împreună în ciuda îmbrățișărilor din care abia se desprinseseră, în timp ce doamna Brook își ridică ochii într-o înțelegere exaltată. „Ce casă năstrușnică“ făcu Ducesa în cele din urmă. „Îmi face o asemenea scenă că n-o aduc și pe Aggie, și pe deasupra mai e și indignată cînd îi sugerez vag motivele mele, încît îmboldită de păreri de rău mă pun pe loc în mișcare să repar excesul meu de prudență. Mă reîntorc

gîfîind împreună cu nepoată-mea — și uite în ce societate o introduc !"

Interlocutorul ei își îndreptă privirile spre copila fermecătoare căreia Lordul Petherton i se adresa cu o amabilitate și veselie evidentă — conjunctură ce fără-ndoială îi stîrnea interesul lui Mitchy. „Înseamnă oare că *noi* avem permisiunea s-o cunoaștem ?" întrebă el pe un ton plin de șagă. „Dacă are el permisiunea — o mai am și eu?"

Ațintiți spre el, ochii Ducesei dobîndiseră o nouă strălucire. Mitchy rămase chiar puțin cu gura căscată descoperind expresia ce era complinită de tonul vorbelor ei. „Du-te și vorbește-i, creatură îndărătnică ce ești și pe el trimite-mi-l mie." Cîteva clipe mai tîrziu Lordul Petherton i se alăturase ; Brookenham ieșise din salon împreună cu doamna Donner ; soția lui și Lady Fanny conversau cu și mai mare aprindere ; iar tînăra Agnesina, deși evident puțin speriată de înfățișarea stranie a lui Mitchy, începuse, în maniera în care o abordase el pe doamna Brook să invoce în chip politicos ajutorul oferit de ideea de obișnuință. „Știi ce — trebuie să mă ajuți" îi spuse Ducesa lui Petherton. „Poți foarte bine s-o faci — și e primul lucru pe care ți-l cer."

„Ha ! ha ! ha !" rîse interlocutorul ei.

„Trebuie neapărat să pun mîna pe Mitchy", continuă Ducesa fără să remarce nuanța aparte de humor din tonul lui.

„Și pe Mitchy ?" — el nu disimula faptul că n-are nici o intenție să-i lase vreun dubiu.

„Cît poți fi de vulgar !" replică ea fără ocol. „Sînt momente cînd mă scoți din minți. Ți-e superior în toate privințele și îmi place atît de mult încît, ei bine — trebuie să ajungă *s-o placă.* Fă-l să-și dea seama că așa simte."

Lordul Petherton chibzui asupra acestei propuneri ca și cînd ar fi fost o problemă practică. „Nu i-aș putea dori decît să se prindă. Văd în ea un viitor plin de făgăduințe !" continuă el rîzînd.

„Nu mai trebuie să-mi spui mie că vezi asta! Eu una le descopăr la Mitchett și mă înțelegi, sper, cînd spun că fac apel la tine."

„Adresează-i apelul direct *lui.* E mult mai bine", remarcă Petherton cu multă detașare.

O clipă Ducesa arboră un aer cum nu se poate mai demn, ceea ce o făcu, în condițiile de față, să apară deosebit de blîndă. „Pe mine nu mă simpatizează."

Interlocutorul o privi cu toată brutalitatea lui spirituală. „O, draga mea, pot să pun o vorbă bună pentru tine, dacă *asta*-i ce-ți lipsește !"

Ducesa îl privi în ochi și o clipă se scrutară reciproc. „Ești atît de înfiorător de necioplit încît deseori mă întreb..." Dar, cum ușa se deschise din nou în clipa aceea, ea se reținu. Faptul se datora unei siluete care evident venea în direcția ei. „Taci. Uite-l pe Edward."

CARTEA A TREIA

DOMNUL LONGDON

X

DINCOLO DE PLĂCEREA NEÎNSEMNATĂ ce şi-o putea oferi astfel, sosirea lui Mitchy exact la ora fixată n-a fost deloc o întîmplare ci rezultatul unui calcul menit să-i dea posibilitatea de a discuta zece minute bune cu amfitrionul lui, pe care arareori se întîmpla să-l găsească singur. Avea ideile sale atunci cînd voia să cerceteze un lucru cu tot dinadinsul, să-l sondeze sau să-şi întindă spre el antenele ; pe scurt se cufundase într-o stare de spirit diplomatică şi anxioasă. Dar de îndată ce trecu pragul, speranţele sale înregistrară o cădere bruscă. Excesul lui de precauţie nu îi prilejui decît plăcerea companiei unui străin, pentru că persoana din cameră, căreia îi fusese anunţat de servitor, nu era amicul Van. Pe de altă parte acest domn părea evident destul de vîrstnic. Oare ce chestiune să i se fi părut atît de importantă individului ăluia de Vanderbank încît să trebuiască să *i-o comunice negreşit* ? Şi însemna oare că aveau să servească pur şi simplu ceaiul acolo împreună? Nu ; persoana ce aspira să-l cunoască pe domnul Mitchett ca şi cînd ar fi ghicit pe moment temerile acestuia, menţionă de îndată că amfitrionul va apare fără întîrziere : sosise de curînd în mare grabă, îngrijorat că întîrziase şi se năpustise în camera lui să se schimbe. „Din fericire“, spuse vorbitorul oferindu-şi explicaţia ca şi cînd ar fi fost obsedat de aceasta, „din fericire n-au sosit încă doamnele.“

„Oh ! sînt *aşteptate* şi doamne ?“ făcu domnul Mitchett pe un ton afabil.

Celălalt oaspete timid şi vizibil agitat se învîrti puţin prin cameră legănînd un *pince-nez* şi aruncînd totuşi

priviri oarecum furișe asemeni unei păsări, de la un obiect la altul. „Doamna Edward Brookenham, dacă nu mă înșel."

„Oh !" Mitchy însuși își dădu seama, de îndată ce exclamația i se desprinse de pe buze, că această reacție — pe care admiratorii doamnei Edward Brookenham se obișnuiseră să-o treacă veșnic cu vederea — i-ar fi sugerat pînă și unui străin că el i-a recunoscut mîna în acest aranjament. Totuși exista ceva în înfățișarea interlocutorului care te invita în oarecare măsură la sinceritate ; din surpriză păstra numai comunicabilitatea — nu și răceala ei. Mitchy își dădu seama imediat că prietenul ăsta al amicului Van n-o să-l înțeleagă niciodată pe deplin ; deși un asemenea lucru îl făcea uneori să simpatizeze o serie de oameni după cum alteori din exact același motiv să-i antipatizeze pe alții. De fapt se simțea mai curînd tentat să mistifice în general lucrurile, tocmai atunci cînd îi simpatiza în mod deosebit. „Numai doamna Brook ? Nimeni altcineva ? "

„Doamna Brook ?" reluă interlocutorul său, privind fix ca și cînd n-ar fi înțeles exact legătura ; dar apoi fără a mai zăbovi, ca să-i arate că nu e neghiob — și într-adevăr asta îl făcu să-i apară extrem de simpatic — îi zîmbi cu un subînțeles de-a dreptul extravagant. „Se cade oare să spui astfel ?"

Mitchy rîse împăciuitor. „Ei da, mă tem că nu se prea cade."

„O ! n-am avut intenția să te corectez", se grăbi să declare interlocutorul său ; „dimpotrivă urmăream să aflu dacă s-ar cuveni ca și eu să... ?"

Ochii foarte bulbucați ai lui Mitchy îl fixară cu mult interes. „Fă o încercare."

„Cu *ea* ?"

„Cu fiecare."

„Cu soțul ei ?"

„O ! cu Edward", rîse Mitchy din nou *„perfect !"*

„Și trebuie să-i spun chiar pe nume, *Edward* ?"

„Orice ai face va fi la locul său", replică Mitchy — „chiar și dacă uneori s-ar nimeri că fie ceea ce fac *eu*."

Ca și cum ar fi vrut să se uite la el, să poată aprecia cum se cuvine cele spuse, interlocutorul său încetă să-și mai legene *pince-nez*-ul, fixîndu-l pe nas. „Voi londonezii aveți un mod plăcut de a..."

„O ! da !“ — îi preluă Mitchy replica cu o emfază voioasă. Începuse totuși să-și dea seama de confuzia care, în cazul de față, avea să derive din însăși intervenția sa inspirată.

„Domnul Vanderbank“, remarcă victima sa, poate cu o rezervă ceva mai nuanțată, „mi-a povestit o mulțime de lucruri despre voi.“ După care, ca și cum ar fi intenționat printr-o atitudine și mai rafinată să nu îndrepte discuția asupra lor, continuă : „Cunoaște un număr impresionant de doamne.“

„O ! da, bietul de el, n-are încotro. Oriunde se întoarce dă de cîte o doamnă.“

Străinul primi afirmația nu fără a se arăta însă oarecum sceptic. „Ei, asta-ți mai dă curaj cînd ajungi uneori să ai impresia că sînt mai puține.“

„Mai puține ca în trecut ? — ah ! da, văd ce vrei să spui“, făcu Mitchy. „Dar e extrem de interesant că te-a frapat asta.“ Îi scăpărară ochii, rînji și rămase pe gînduri. „Mă cam surprinde.“

„Ei, atunci, rămîne de văzut.“ Se părea că prietenul său nu voia să prezinte lucrurile într-un chip dogmatic.

„*Rămîne de văzut ?*“ Mitchy cîntări din nou afirmația în lumina ei foarte sugestivă. „Dumneata o să vezi — mă întreb însă cum o să văd eu ?“ Apoi se controlă brusc, roșindu-se. „Ce tîmpenii mă trezesc spunînd — de parcă numai vîrsta te-ar putea face să vezi !“

Tovarășul său dădu acum frîu liber glumei. „Ce altceva ar mai putea fi — de vreme ce *eu* am fost primul să remarc asta.“

„Păi, sînt înseși faptele și bunul gust și mai presus de toate ceva anume *qui ne court pas les rues* *, dobîndirea unei experiențe a ceea ce înseamnă o adevărată lady.“ Reflexia pătrunzătoare a tînărului păru să se amplifice într-o viziune a șanselor, care puse în umbră totul din jur. „Scuză-mă că insist asupra vîrstei dumitale — dar ai *avut* într-adevăr ocazia să cunoști cîteva asemenea exemplare ?“ Întrebarea izvora dintr-o curiozitate atît de profundă că el o și porni pe firul ei. „O ! ce încîntător să poți discuta cu cineva care să-ți confirme propria concepție asupra femeilor cu adevărat distinse de pe vre-

* ce nu se găsește pe toate drumurile (în franc. în original).

muri. O, de te-aș putea determina", continuă el. „să accepți inițierea unui schimb de păreri pe această temă !"

La care celălalt oaspete făcu, după o pauză, o tentativă și mai hotărîtă de a-l evalua direct, pe față. „Ești sigur că te afli în posesia unei asemenea păreri ?"

Domnul Mitchett făcu un efort evident de gîndire. „Nu. Poate că tocmai de aceea apelez la dumneata. Și deci nu o fac pentru confirmare, nu ?" continuă el. „Înseamnă, deci, că o fac numai și numai pentru acea frumoasă aluzie inițială."

Jucîndu-se nervos cu *pince-nez*-ul, interlocutorul său se învîrti puțin prin cameră ca și cînd ar fi fost în chip vizibil emoționat de acest subiect. Dar parcă însăși această emoție îl făcea să se simtă vag stînjenit. „Da' acum nu mai există femei cu suflet ales ?"

„O, ba da, există probabil nenumărate. De fapt eu însumi cunosc o droaie."

Afirmația avu darul să-l pună în gardă pe străin. „Ah ! *o droaie !* Asta e !"

„Da", spuse Mitchy, „imaginează-ți o *lady* în lumea asta forfotitoare. Ai venit la Londra punîndu-ți probabil întrebarea ce se petrece aici — pentru că Vanderbank a lăsat să-i scape, dacă nu mă înșel, că ai venit de fapt — în urmărirea ei ?"

„Ah !" rîse subiectul informației lui Vanderbank. „Mă tem că în ceea ce mă privește *urmărirea* iese din discuție."

„Da' cum", replică Mitchy, „ești la vîrsta cînd se atinge cea mai desăvîrșită formă a ei : Observația."

„Și totuși, îmi face impresia, că n-ai așteptat vîrsta mea ca să cultivi această formă." Urmă o desmințire printr-o clătinare hotărîtă a capului. „Nu observația mă animă. Ci ura."

„Asta nu înseamnă decît că îți păstrezi observațiile pentru egalii dumitale", comentă Mitchy — „lucru admirabil deși nu tocmai prudent. Dar între frica ce o resimt într-o privință și dorința pe care o încerc în cealaltă", adăugă el, într-o doară, „nu mai știu nici eu cum să mă recomand. Trebuie să studiez terenul. Pînă una alta, ți-a *relatat* amicul Van chiar atît de multe în legătură cu mine ?"

În loc să-i răspundă imediat, confidentul prezumtiv al amicului Van își fixă din nou *pince-nez*-ul. „Așa îi spui ?"

„Da, în mod curent, de dragul conciziei."
„Şi în egală măsură — ezită vorbitorul, „din considerente de stimă ?"
Mitchy izbucni în rîs. „Din veneraţie ! Ori de cîte ori lăsăm impresia unei lipse de respect, zic eu, o facem din afecţiune şi pentru nimic în lume nu ne-am referi la o persoană care ne displace numindu-l sau numind-o într-un chip atît de simpatic, înţelegi ?"
Inchizitorul său îi aruncă o privire scurtă de parcă ar fi înţeles. „Vrei să spui într-un chip atît de plăcut şi totodată vulgar ?"
Voioşia lui Mitchy luă proporţii. „Această discriminare e singura austeritate de care sîntem capabili. Trebuie să te adaptezi."
„În cazul ăsta mie cum mi-aţi spune ?"
„Cum să-ţi spunem ?" apoi cu multă vioiciune, îi dezvălui prietenul nostru, „eu, de pildă, sînt *Mitchy.*"
Interlocutorul său îl privi cam ciudat. „Nu-mi face impresia că pot începe chiar aşa. Eu sînt domnul Longdon", articulă el aproape împurpurîndu-se.
„În mod absolut şi esenţial — subscriu fără rezerve şi eu. Îl desfid pe cel care ar putea să te vadă, în altă lumină", declară Mitchy. „şi în privinţa asta vei fi unic printre noi."
Domnul Longdon păru să accepte perspectiva izolării cu carecare gravitate. „Din cîte înţeleg de la dumneata şi din cîte am înţeles de la domnul Vanderbank — formaţi un fel de mic grup ai căror membri sînt foarte strîns uniţi."
„O, da ! de fapt nu este un grup constituit şi nici o societate secretă — şi cu atît mai puţin o *bandă periculoasă* sau o organizaţie cu ţel precis. Formăm pur şi simplu o colecţie de afinităţi fireşti" explică Mitchy ; „ne întîlnim cu precădere în salonul doamnei Brook — deşi uneori şi la amicul Van, după cum vezi, iar alteori chiar şi la mine — oricum sub influenţa doamnei Brook care, oriunde ne-am afla, ne domină fluxul şi refluxul misterios cam în acelaşi mod cum luna controlează mareea. După cum am spus," continuă Mitchy, „trebuie să ni te alături. Dar dacă Van a pus mîna pe dumneata", adăugă el, „sau dumneata ai pus mîna pe el, înseamnă că de fapt *ni te-ai şi alăturat.* Nu sîntem chiar atît de mulţi pe cît mi-ar fi plăcut şi ducem lipsă de variaţie ; ducem lipsă de ceva ce sînt sigur

că ai să aduci prin venirea dumitale — un ochi proaspăt, o minte venită dinafară."

Un minut domnul Longdon avu aerul unei persoane care-şi dă prea bine seama de importanţa faptului că este solicitat să adere. „Prietenul meu Vanderbank spune atît de puţin despre sine, încît am impresia că discuţia noastră de acum, mai degrabă decît cele avute cu el, lasă să se desprindă ideea..."

„Că ar fi o figură de vază a grupului ? Nu ştiu ce ţi-o fi spus dumitale sau ce ţi-o fi ascuns, dar poţi să afli de la mine — şi asta aşa între noi, ştii — că în mai toate privinţele e cel mai reuşit exemplar din cercul nostru. De fapt, dacă vrei cu adevărat o opinie candidă", şi Mitchy se lumina la chip pe măsură ce vorbea, „amicul Van e făcut pentru o sferă evident mai înaltă. Aş merge chiar pînă acolo încît să afirm că, rămînînd la nivelul nostru, *se iroseşte* pur şi simplu."

„Şi eşti foarte sigur că nu te iroseşti şi dumneata ?" întrebă domnul Longdon cu un zîmbet.

„Ferească sfîntul. Eu sînt în elementul meu. Elementul meu e să mă prosternez în faţa lui Van. N-ai decît să mă priveşti ca să descoperi, aşa cum probabil ai şi făcut-o, că la mine găseşti toate trăsăturile detestabile care la el lipsesc cu desăvîrşire. Dar l-ai văzut cu ochii dumitale — nu mai are sens să-ţi povestesc eu !" exclamă Mitchy.

Ca şi cum s-ar fi simţit apăsat de atîta încredere, domnul Longdon rămase locului un timp mai lung decît pînă acum şi vraja continuă chiar şi după ce Mitchy se opri. Apoi agitat şi abrupt se întoarse şi prietenul său îl urmări cum se preumblă cam fără ţel. Revenind în dreptul lui îi spuse : „Amfitrionul nostru mi-a vorbit despre dumneata în termeni foarte elogioşi. Nu le-ai putea găsi nici un cusur."

Mitchy primi această afirmaţie cu faţa iluminată. „Îmi dau seama acum, din faptul că ai făcut efortul să-ţi aminteşti asta, cît de mult ţi-a plăcut şi te-a impresionat ceea ce ţi-am spus despre el. Înseamnă că dumneata şi cu mine constituim un grupuleţ ; sîntem o asociaţie de doi, oricum, şi n-avem încotro. Asta-i — e un lucru stabilit." Privi ceasul de pe şemineu. „Dar ce-o fi cu Van ?"

„Voi, gentlemanii vă îmbrăcaţi atît de elaborat!", spuse domnul Longdon.

Mitchy încercă să iasă în întîmpinarea explicației. „*Eu* mă străduiesc să arăt excentric, dar de ce ar face-o Apollo însuși ?"

Domnul Longdon cîntări remarca. „Îl consideri asemenea lui Apollo ?"

„E leit. Întreab-o pe oricare dintre femei !"

„Dar *ele* știu oare... ?"

„Cum trebuie să arate Apollo ?" Mitchy rămase pe gînduri. „Păi, așa cum stau lucrurile, își fac o imagine tocmai din înfățișarea lui Van, și apoi, nu-ți dai seama ? au un termen de comparație. Nu asta numim oare cerc vicios ? Am împrumutat și eu ceva din acest viciu al lor."

Domnul Longdon care se arătase din nou surprins, din nou se puse în mișcare. Apoi vorbi din celălalt capăt al unei mese lungi, acoperită cu cărțile ce nu mai aveau loc pe rafturile din jur — înțesate la rîndul lor cu mape, casete vechi îmbrăcate în piele, cu documente clădite ordonat. Era o colecție de lucruri variate care departe de a reprezenta o harababură oferea imaginea unei ordini desăvîrșite. „Dacă formăm o asociație de două persoane, dumneata și cu mine, permite-mi, ca acceptînd ideea dumitale, să fac ceea ce — ținînd seama de faptul că ne aflăm sub acoperișul unui gentleman și ne bucurăm de ospitalitatea lui — în condiții normale mi-ar fi apărut întrucîtva o încălcare a politeței."

„O ! dă-i drumul", rîse Mitchy. E posibil ca expresia să fi acționat ca un duș rece asupra interlocutorului său care rămase tăcut din nou un răstimp atît de îndelungat, încît în cele din urmă tînărul îi preluă firul gîndurilor. „Te întrebi, adică, de ce nu se însoară ?"

Domnul Longdon roși văzîndu-se descoperit. „Ești foarte pătrunzător, dar ținînd seama de toate cîte le observăm — de ce n-o face ?"

De data asta, în ciuda metamorfozelor pe care le zugrăvise, Mitchy continuă vizibil să se amuze pe seama a ceea ce observau ei. Dar după o clipă furniză un răspuns cu intenția vădită de a găsi o rezolvare problemei. „Consideră că nu are mijloacele necesare. Are idei cu totul remarcabile în privința lucrurilor pe care un bărbat trebuie să i le ofere unei femei."

O vreme privirile domnului Longdon se plimbară pe deasupra elementelor de confort din jurul său. „Cînd e vorba doar de el nu mai are asemenea păreri..."

„Încît să considere că îi ajunge ceea ce posedă ? Nu", spuse Mitchy. „Nu prea cred să aibă păreri prea grozave nici cînd e vorba numai de el. Şi de vreme ce tot ardem tămîia chiar sub nasul lui", adăugă tînărul, „mie îmi face impresia că nu are alte venituri personale. Londonezele au asemenea pretenţii..."

Domnul Longdon rămase tăcut o vreme. „Da, nişte pretenţii exorbitante, aş spune."

„O ! da, de-a dreptul fantastice. Doresc totul. Mă refer la genul de femei din anturajul lui. Un ins modest — care mai e şi sărac — n-are ce să spere. Oricum, asta e părerea lui. Există o mulţime de femei ce ar fi bucuroase — şi încă foarte bucuroase — *să-l iubească aşa cum este ;* dar lucrurile sînt mai încîlcite, şi asemenea creaturi nu au întotdeauna calităţile pe care le caută, iar el în orice caz nu ştie încotro să privească. Oricum s-a hotărît să aştepte."

„Să aştepte să-şi dea seama dacă e îndrăgostit ?"

Mitchy avu o uşoară ezitare. „Păi noi vorbeam de căsătorie. Bineînţeles că o să-mi spui că există femei cu bani. Există, e adevărat" — păru el să mediteze cîteva clipe „dar sînt cumplite !"

După această replică cei doi bărbaţi rămaseră aşa privindu-se. „Nu trebuie să facă una ca asta."

Mitchy ezită din nou. „N-o s-o facă."

Domnul Longdon păstră şi el tăcerea căreia îi puse peste puţin timp capăt, începînd din nou, brusc, să circule. „N-o va face !"

Mitchy îl urmări şi de astă dată evoluînd prin cameră dar acum, mai familiar şi totuşi cu o subliniere abruptă, reluă discuţia din proprie iniţiativă. „Ascultă, domnule Longdon. Îl iei cu adevărat sub protecţia dumitale ?"

Din nou, auzind tonul pe care fusese lansat apelul, bătrînul se coloră perceptibil. Era ca şi cînd prietenul său scosese la suprafaţă o emoţie lăuntrică, iar el rîse stînjenit. „Interpretezi lucrurile cu o libertate... !"

„Da, şi tot aşa le şi exprim. Ştiu că le văd printr-un *raccourci ;* dar la urma urmelor n-avem timp de pierdut şi oricum, văd că ne înţelegem bine. Deocamdată nu vreau decît să remarc" — şi Mitchy vorbi cu o simplitate şi o gravitate la care nu mai recursese pînă acum — „că dacă interesul ce i-l porţi te va împinge vreodată să faci ceva anume *pentru* el (nu contează ce, înţelegi ?)...",

Văzîndu-l că ezită, domnul Longdon, plin de blîndețe, păru să se mire totuși. „Da ?"

„Știi", spuse Mitchy stîrnit, „te rog, pe tot ce am mai sfînt, să mă lași și pe mine să contribui cu ceva."

Uluirea pe care-o manifestă domnul Longdon pe moment se datora poate în mod firesc prudenței sale caracteristice. „Să contribui dumneata cu ceva ?"

„Vreau să spun — să mă lași să ajut și eu cu ceva."

„O !" suspină bătrînul îngîndurat și fără să-l privească în ochi.

Mitchy, cu aerul unui om care mai are ceva de adăugat, îl măsură o clipă, apoi, înainte de a vorbi, se replie. „Atenție ! vine !"

Auzind scîrțîitul ușii prin care intrase și el, domnul Longdon își îndreptă într-acolo privirile ; dar la început apăru doar valetul lui Vanderbank. „Domnișoara Brookenham !" anunță acesta ; și prin intervenția aproape violentă a vocii slujitorului, cei doi se pomeniră brusc alături, realizînd o comuniune a surprinderii.

XI

JUDECÎND DUPĂ APARENȚE, SE puteau spune multe despre Nanda, nu însă că s-ar pierde ușor, pentru că, deși rămase locului o clipă negăsind în cameră persoana la a cărei invitație dăduse curs, în secunda următoare avansă de parcă oricare din cei doi domni ar fi putut la fel de bine să-i țină locul. „Bună ziua, domnule Mitchy ! Bună ziua, domnule Longdon !" Nu făcu nici o deosebire, adresîndu-i-se celui mai vîrstnic pe care nu-l întîlnise pînă acum, ca și cînd s-ar fi cunoscut cu un prilej anterior. Mai trebuie ținut seama și de faptul că în momentul de față personajul acesta avea o expresie ce nu prea încuraja o asemenea siguranță : în chipul cel mai straniu, apariția ei îl surprinsese în asemenea măsură, încît îi pierise graiul și, neîntinzîndu-i mîna, rămase cu ochii pironiți asupra ei, cam țeapăn și fără să zîmbească. Un observator dispus să interpreteze scena și-ar fi putut închipui că se simțea puțin dezorientat de tonul familiar pe care i se adresa tînăra sau chiar că, printr-o reacție stranie în fața aplombului ei, adopta o rezervă și mai profundă. Cît o privea pe Nanda, cu stăpînirea ei de sine,

nu dădea semne c-ar lua în seamnă situaţia ingrată ; siguranţa ei era sporită de faptul că se purta aproape nefiresc de grav ; pînă la urmă se concretiză în acestă întrebare imperioasă ; „Şi vreţi să spuneţi că Van n-a sosit încă ? Am venit fără mama, care mi-a spus că *pot* să-l întîlnesc“, continuă ea adresîndu-i-se mai cu seamă lui Mitchy. „Dar n-a spus că aş putea proceda la fel şi în cazul *tău*.“

Dacă exista o nuanţă de seriozitate în comportarea Nandei şi ceva nedefinit în cea a companionului lor, la domnul Mitchett, cel puţin aparent, nu se observa nimic altceva decît şuvoiul său obişnuit de voioşie. „Şi chiar te-a expediat aşa de una singură ?“ Şi apoi cînd chipul fetei se îndreptă spre el mărturisindu-i fără înconjur aceasta, el întrebă cu o bună dispoziţie debordantă : „Nu-i aşa că orice ai spune e formidabilă ? Şi cam ce crezi că urmăreşte ?“ Nanda îşi întoarse acum privirile spre domnul Longdon pe care-l fixă cu fermitatea ei afabilă ; asta îl făcu pe Mitchy să continue, repetînd cu insistenţă : „Nu-i aşa că e încîntătoare doamna Brook ? Şi cam ce crezi că urmăreşte ?“

Era un salt în mister, un salt pe care celălalt vizitator nu-l sesiză, continuînd s-o privească pe Nanda cu aceeaşi uluire şi detaşare. Pe toată durata acestei clipe domnul Longdon rămase într-o încremenire fără expresie, dar în cele din urmă dădu semne că reacţia sa fusese doar amînată. Şi totuşi era ceva solemn în modul în care îi întinse mîna. „Încîntat ! — încîntat ! Mă bucur nespus... !“

Nanda dădu mîna cu el ca şi cînd ar mai fi făcut gestul înainte, deşi nu este exclus ca tocmai privirea ei plină de curiozitate să-i fi estompat întrucîtva amuzamentul de pe figură. „Mama a ţinut nespus de mult să te cunosc. M-a rugat să-ţi transmit întreaga ei afecţiune“, spuse ea. Apoi adăugă cu o lipsă de legătură foarte stranie : „N-am venit cu trăsura, nici cu birja, nici cu omnibuzul.“

„Ai venit pe bicicletă ?“ se interesă Mitchy.

„Nu, am venit pe jos.“ Vorbea pe acelaşi ton neutru. „Mama vrea să le fac pe toate.“

„Chiar şi să mergi pe jos ?“ rîse Mitchy. „Da, în vremurile astea trebuie să ne păstrăm în formă.“ Poate că observatorul pătrunzător la care ne-am referit adineaori ar fi detectat în creşterea susţinută a bunei dispoziţii a acestui oaspete lipsa acelei relaxări exclusiv lăuntrice.

Ea nu remarcase deloc efectul pe care îl avu asupra lui referirea făcută la maică-sa, nici nu lăsase impresia că își dădea seama de felul de a fi și de a se exprima al domnului Longdon. Și cîtă vreme cei doi bărbați, fără s-o invite nici unul din ei să ia loc, se pierdură pur și simplu în reveriile lor tot mai profunde, ea se mulțumi să-și concentreze atenția asupra interiorului, cercetînd cărțile, tablourile și alte obiecte mai aparte și mai cu seamă măsuța pregătită pentru ceai, pe care slujitorul ce o introdusese în cameră așeză acum un ceainic aburind. „Nu-i așa că e fermecător aici ? Mai sînt așteptate și alte persoane ? Unde este *de fapt* domnul Van ? Să vă pregătesc *eu* ceaiul ?" Succesiunea foarte rapidă a acestor izbucniri dovedea că intenționează să domine situația fără a reuși pe deplin. Între timp slujitorul așezase apa fierbinte deasupra spirtierei de argint și părăsi camera.

„Crezi că s-a întîmplat ceva ? Oare nu s-ar cădea ca omul acesta — sau știi cumva unde se află camera amfitrionului nostru ?" Adresîndu-i-se lui Mitchy cu solicitudine, domnul Longdon demonstra acum printr-o expresie mai puțin apatică redobîndirea simțului său pentru etichetă. Era ca și cînd i se întîmplase ceva și se grăbea să traducă aceste semne într-o aparentă grijă față de bunele maniere.

„O ! nu" spuse Mitchy, „pur și simplu Van se dichisește — și această explicație în legătură cu absența amfitrionului a fost oarecum întărită de apariția lui Van în cadrul ușii din celălalt capăt al încăperii.

Vanderbank intră cu o grabă afabilă — proaspăt, aproape roz, cu părul lins și nasturii încheiați la repezeală — avînd oarecum aerul unui om care se ivise cu respirația sacadată de sub abluții plăcute și înviorătoare. „Ce crasă lipsă de politețe să mă las așteptat ! Cînd vin de la birou sînt de-a dreptul jegos. Bună ziua, bună ziua, bună ziua ! Ce-i cu voi de stați așa înghesuiți unii într-alții, de parcă v-ați trezit toți odată la o intersecție ? Sigur că vreau să vă simțiți în casa asta la adăpost, dar nu ca pe un refugiu în mijlocul traficului !" rîse el. „Da' luați loc, pentru numele lui Dumnezeu ; așezați-vă unde doriți, simțiți-vă la largul vostru. Îmi închipui că ați făcut cunoștință ; doar dacă Mitchy n-a fost prea timid ! Ceaiul ! Ceaiul !" și se năpusti spre măsuța unde, peste o clipă, se dovedi cam neîndemînatic : „Nanda, copilă scumpă, te-ar *deranja* dacă

l-ai pregăti tu ? Ce drăguț din partea voastră ! — Vă simțiți bine ?“ Și spunînd asta, păru că abia acum își dă seama de absența cuiva. „Maică-ta nu vine ? Te-a lăsat singură ? Ce drăguț din partea ei !“ Scoțîndu-și mănușile Nanda îi sări imediat în ajutor ; atunci el se îndepărtă de măsuță și prinzîndu-l pe după umeri pe domnul Longdon ca să-l conducă spre o canapea, continuă să vorbească, pe un ton al cărui humor trăda starea sa de surescitare. „Ce drăguț din partea dumitale că ai acceptat să vii — cît de amabil ! Sper că mama nu se simte rău ? Hai Mitchy, te rog ia loc. Hai Mitchy, hai ! — numai așa pot să fiu sigur că vă țin aici.“ Nu se opri să capete informațiile în legătură cu starea sănătății doamnei Brookenham — iar spectatorului nostru sagace i s-ar fi părut grăitor și faptul că sosirea neînsoțită a fiicei nu-l surprinsese deloc.

„Mă descurc frumușel cu ceaiul“, spuse ea din spatele măsuței. „Mama m-a învățat azi dimineață tot ce trebuie să fac.“

„Azi dimineață ?“ și stînd în fața șemineului, tot în picioare, după ce refuzase să se lase așezat, Mitchy primi remarca ingenuă a fetei cu o explozie de voioșie : „Scumpă domnișoară, în viața mea n-am văzut familie mai delicioasă !“

„Mi-a arătat la micul dejun toate nimicurile de care trebuie să ții seama. S-a gîndit că s-ar putea să fie nevoie să-l pregătesc aici și mi-a spus să mă ofer“, continuă tînăra. „Acasă încă nu l-am pregătit în felul ăsta — de obicei beau ceaiul la mine sus. Mi-l aduc în ceașcă gata făcut și foarte slab, cu o tartină cu unt alături. Asta pentru că sînt încă atît de tînără. Nici Tishy nu mă lasă niciodată să mă ating de ceaiul ei ; așa încît a trebuit să recuperăm timpul pierdut. Așa spunea mama“ — își continuă ea povestea și era evident că exactitatea ei naivă avu oarecare influență asupra concentrării ce se exterioriza printr-o paloare aparte pe chipul domnului Longdon. „Mama nu e bolnavă, da’ mi-a spus încă de ieri că n-o să vină. A spus că de fapt totul e în cinstea *mea* și sper, zău, că așa e !“ — și spunînd asta în ochi îi scînteie vag dar poate tocmai de aceea cu farmec sporit prima geană a unei bune dispoziții luminoase. „M-a asigurat că n-ai să te superi, domnule Van — dacă ai să ții seama de ceva ce i-ai spus. Și anume să-l întîlnesc pe domnul Longdon fără ca prezența ei să încarce atmosfera — cel puțin așa își închipuie.“

„O ! draga mea copilă, *cum s-o încarce !*" se impacientă Vanderbank, luîndu-i din mînă ceașca de ceai pentru a o oferi prietenului lor. „Cînd s-a mai pomenit ca maică-ta să încarce atmosfera ? I-am spus că domnul Longdon vrea să te vadă, dar n-am spus nimic din care să reiasă că n-ar duce dorul celorlalți membri ai familiei în egală măsură."

Un sunet nu foarte distinct de încuviințare scăpă de pe buzele gentlemanului mai sus numit, dar Nanda continuă să se achite de obligațiile ei. „Mi-a spus să întreb de ce n-a mai trecut s-o viziteze. Nu dorești puțin zahăr, domnule Mitchy ? Așa se întreabă, nu ? Trei bucățele ? Și eu tot atîtea pun, numai că de multe ori îmi pun chiar cinci." Mitchy se repezi să-și primească ceaiul ; ea i-l oferi, apoi adăugă, cu ochii ațintiți asupra domnului Longdon, ale cărei priviri le receptă imediat : „Mi-a spus să te întreb tot soiul de lucruri."

Bătrînul se ridicase să-și ia ceașca de la Vanderbank, care cu cealaltă mînă încerca, totuși, să-l determine să se așeze. Opunînd rezistență, domnul Longdon rămase în picioare și scoase un oftat înăbușit pe care nu-l auzi decît amfitrionul său, din imediata apropiere. Faptul păru să confirme pe dată impresia pe care și-o formase Vanderbank o clipă mai înainte cînd atingîndu-l, avusese senzația stranie că oaspetele său era atît de tulburat, încît vibra din tot trupul. Îl făcu chiar să exclame „*O, Doamne !*" dar nici nu apucă bine să dea glas uimirii că domnul Longdon, alb ca varul, dar cu un zîmbet ce nu exprima doar durerea, păru să-l implore să se abțină de la vreo remarcă ; și nu era el omul care să aibă nevoie de mai mult pentru a intui rapid și profund. „Și cînd te gîndești că de Paști ne-am împrăștiat ca potîrnichile, nu ?" i se adresă el Nandei. „Domnul Longdon a fost acasă, părinții tăi s-au ținut de vizite, eu însumi am fost plecat din Londra, Mitchy a fost la Paris, și tu — O ! da, știu unde ai fost."

„A ! știm cu toții — s-a făcut atîta tapaj în legătură cu asta !" spuse Mitchy.

„Da, am auzit cam ce se crede", replică Nanda. „Relațiile mele cu Tishy sînt considerate un lucru de-a dreptul înspăimîntător, din cale afară de înspăimîntător."

Cu ajutorul deghizat al lui Vanderbank domnul Longdon dădu impresia că și-a revenit și se lăsă din nou pe canapea preocupat de ceașca de ceai. Auzind cele spuse, poate în intenția de a arăta că se simte la largul său, se întoarse

cu un zîmbet binevoitor spre fată : „Dar, draga mea, ce ai de obiectat ?"

Ea își plimbă privirile grave de la el spre Vanderbank și spre Mitchy și din nou înapoi de la unul la altul. „Se cade oare să vorbesc ?"

Amîndoi rîseră și amîndoi părură să aibă dubii, dar Vanderbank vorbi primul. „Nu-mi vine să cred, Nanda, că știi chiar despre ce e vorba."

„Nu, — ca familie întruchipați perfecțiunea !" izbucni Mitchy. Stînd din nou în fața șemineului, cu ceașca de ceai în mînă, își îndreptă voioșia spre domnul Longdon. „Ți-am povestit o groază de lucruri, nu ? Dar despre asta nu ți-am vorbit."

Bătrînul își păstră, deși cu oarecare ambiguitate, atitudinea de curiozitate binevoitoare. „Despre... ăă... despre familie ?"

„Mda", zîmbi Mitchy, „despre ramificațiile ei. Această tînără a legat o prietenie fantastică — și, pe scurt, totul este foarte complicat."

„Draga mea, Nanda", spuse Vanderbank, „totul e foarte simplu. Să nu crezi o iotă din cîte se vîntură."

Vorbise ca și cînd ar fi fost animat de un optimism aerian și generos, dar era clar că fata avea ceva anume ce te obliga întotdeauna la raționalitate. „În legătură cu Carrie Donner vrei să spui ? Chiar *nu cred* nimic și oricum, consider că n-ar trebui să-și bage nimeni nasul. N-aș putea avea o părere prea bună despre cineva care ar rupe o prietenie." Nanda se opri brusc, evident cu sentimentul că spune mai mult decît intenționase, deși, într-un chip straniu, ca și cînd s-ar fi datorat temperamentului și glasului ei, nu se simțea nici aroganță și nici patimă în tonul mărturisirii pe care tocmai o făcuse. Deși, neașteptat, nu părea să știe nici ce înseamnă timiditatea și nici frivolitatea, evident nu lăsa deloc impresia că ar fi sigură pe sine — era extrem de simplă. Domnul Longdon o privi acum vizibil acaparat de interesul viu pe care i-l purta, și era firesc să fie uluit văzînd-o atît de hotărîtă și totuși vădind gingășia proaspătă și suavă a tinereții.

„Așa-i, așa-i stimată domnișoară : să nu rupi niciodată o prietenie orice ți-ar spune lumea !" Mitchy fu acela de pe buzele căruia răsună această înțelepciune plină de vervă, avînd asupra domnului Longdon efectul — dacă nu cumva efectul se datora altui lucru — de a-l face pe acest per-

sonaj să sară din nou brusc în picioare și spre uimirea celorlalți să-și așeze cu grijă ceașca pe o masă de alături, ca apoi să se depărteze fără o vorbă — de parcă n-ar fi fost nimeni de față — și să iasă agale prin ușa lăsată de perete la intrarea lui Vanderbank. Ușa dădea într-un al doilea salon mai mic, unde se retrase urmărit de privirile ușor încordate ale celorlalți.

„Ce s-a întîmplat ?" întrebă Nanda. „I s-a făcut rău ?"

„*E un original*, dragul meu Van", spuse Mitchy ; „dar ai dreptate — cît șarm și cîtă distincție ! Pe scurt e tocmai ceea ce ne trebuie nouă."

„Exact lucrul pe care *ni-l dorim*, aș spune !" rîse Vanderbank. „Dar nu e genul de lucru pe care să-l obții așa, pe nimica — este lucrul pe care ar trebui să ne socotim colosal de norocoși dacă l-am putea dobîndi !"

Mitchy se întoarse amuzat spre Nanda. „Van l-a inventat și cu mercantilismul firesc al inventatorului n-o să ni-l ofere pe nimica. Ei bine", continuă el, „o să plătesc partea ce-mi revine mie din cheltuieli."

„Dificultatea rezidă în faptul că este mult prea bun pentru noi", explică Vanderbank.

„Ingrat mizerabil", exclamă prietenul său, „și eu care-i povesteam adineaori că tocmai *tu* ești așa ! Fie ca felul în care înțelegi să mă răsplătești să nu se întoarcă împotrivă-mi lipsindu-mă de... !"

„Domnul Van nu e deloc prea bun, pentru *mine,* dacă asta vrei să spui", interveni Nanda. Terminase de pregătit ceaiul și se rezemase de perna fotoliului sprijinindu-și palmele împreunate de marginea tăvii.

Vanderbank se mulțumi să-i zîmbească în tăcere, dar Mitchy preluă remarca „Bineînțeles că pentru tine nu poate fi nimeni prea bun ; numai că, știi, tu nu faci tocmai parte *din* grupul nostru. Tu faci parte din grupul doamnei Grendon. Știu ce o să spui — că de fapt n-are nici un grup, că nu e decît o floricică albă, răzleață și abandonată la sînul indiferent al firii. Dar tu ești mlădița de un verde crud care, așezată alături, o face să devină *invoaltă.*"

Nanda îl măsură cu amabilitatea ei rece. „Ce de mai prostii îndrugi și tu !"

„Tonul pe care mi-o spui mi se pare dulce", replică el, „pentru că îmi dovedește că nici pe *mine* nu mă socotești prea bun pentru tine. Să ții minte că nimeni nu va

accepta aceasta drept scuză cînd într-o bună zi lumea mă va vedea desființat prin însuși faptul că ai pus capăt relațiilor noastre atît de nevinovate."

Fata păru că se pierde o clipă în umanitatea abisală deasupra căreia urîțenia lui absolut fascinantă se rotea asemeni vîrtejului unei bulboane. „*Martirule*" exclamă ea blînd. Dar cuvîntul nu-l însoți de nici un zîmbet. Se întoarse către Vanderbank care, cu un minut în urmă, se îndreptase spre camera alăturată apoi, ezitînd, se lăsase ghidat de prudență și se răzgîndise stăpînit de oarecare agitație. „*Ce* s-a întîmplat ?"

„Ce vrei să obții de la el, mizerabile ?" continuă Mitchy deoarece amifitrionul nu scoase nici un sunet cîteva secunde.

Vanderbank, al cărei chip frumos era iluminat de un gînd înălțător, își plimbă cam absent privirea de la unul la altul ; de adresat, însă, se adresă Nandei. „Ți-e simpatic, Nanda ?"

Ea păru surprinsă de întrebare. „Cum pot să știu atît de repede ?"

„*El* știe încă de pe acum."

Cu ochii ațintiți asupra ei Mitchy radia de dorința de a-i oferi o interpretare. „Se simte cu inima străpunsă !"

„De fapt ceea ce se petrece cu el" explică Vanderbank — „ca să mă exprim ca voi — este unul din cele mai frumoase lucruri pe care le-am văzut vreodată." O privi animat parcă de speranța că ea va înțelege. „Ceva frumos, frumos, frumos !"

„Mai precis", continuă Mitchy, „este victima nimicită dintr-o singură privire a zeiței !"

Nemișcată în scaun, Nanda îl fixă pe celălalt prieten al ei cu evidentă curiozitate. „*Frumos ?* Și de ce mă rog ?"

Gata să-i răspundă, Vanderbank se controlă. „Nu vreau să-i răpesc farmecul. Să ți-o spună *el !* —" și înapoindu-se la bătrîn, de data asta ieși din cameră.

Mitchy și Nanda se priviră, „Dar faptul în sine nu ți se pare destul de înfricoșător ?" se interesă Mitchy.

Ea se ridică, fără să răspundă ; se îndepărtă încet de măsuță. „Cred că pot spune acum dacă îl simpatizez."

„Cred și eu", exclamă Mitchy, „după ce ți-a oferit pe tavă, probabil, unul din cele mai răsunătoare triumfuri ale tale."

„Şi cred că mai ştiu, domnule Mitchy, că te simpatizez şi pe *dumneata.*“ Ea vorbi fără să acorde nici o atenţie hiperbolei folosite.

„În ciuda încercărilor mele nereuşite de a străluci ? Asta e o mare bucurie“, continuă el, „dacă nu cumva izvorăşte din stîngăcia cu care te-am flatat.“ Ea se îndepărtase de el cu destulă amabilitate, ca şi cînd lui i s-ar fi putut întotdeauna rezerva destul timp ca să-şi arunce vorbele în vînt ; îşi plimba acum vag privirile pe deasupra cărţilor şi gravurilor lui Vanderbank. „Da' mama dumitale de ce n-a venit ?“ se interesă apoi Mitchy.

Auzind întrebarea ea îl privi din nou. „Te referi la ea, numai aşa ca să găseşti o modalitate de-a face aluzie la ceva ce bănui că mi-ar fi spus ?“

„În legătură cu impresia mea că numai văzîndu-mă te trec întotdeauna fiorii ? Da“, recunoscu Mitchy. „Îmi dau seama că probabil ţi-a spus : *Poartă-te frumos cu el ca să-i demonstrezi că lucrurile nu stau chiar atît de rău !* Şi deci *te porţi* frumos — *ai să te porţi* întotdeauna frumos. Dar te ador oricum, fără să-mi fac iluzii.“

Ea deschisese, fără să-şi dea bine seama, un volum gros luat de pe una din mese şi începu să-i întoarcă filele. „Domnule Mitchy, pe o fată să n-o *adori* — s-o ajuţi doar. E mult mai potrivit.“

„Să te ajut“, exclamă el. „Simt cum mă podidesc lacrimile !“

„O fată chiar nu poate avea prieteni ?“ continuă ea. „N-am auzit în viaţa mea ceva mai cretin.“ Şi, totuşi, fără să-i dea vreo şansă s-o bombardeze cu întrebări pe această temă, trecu brusc la alt subiect. „Mama n-a venit, fiindcă aşa cum spune, socoteşte că acum ar trebui să-mi însuşesc într-o mai mare măsură modul ei de viaţă.“

Mitchy cîntări lucrurile. „Dar aşa înţelege ea să şi-l însuşească pe al tău ?“

„A ! asta e altă problemă — pe care n-ai decît s-o discuţi *cu ea.* Nu mai vrea să văd totul numai prin ochii *ei.* Mă azvîrle în lumea largă.“

Mitchy o ascultase cu cel mai viu interes, dar izbucni imediat în rîs. „În cazul ăsta ce noroc pe mine să fiu aici şi să te pot prinde !“

Fără să-şi fi făcut nici cea mai vagă impresie în legătură cu ce conţinea cartea — oricine o putea remarca — ea închise atent volumul *in folio.* Era ceva calculat în

mișcările ei. „Are să-mi facă întotdeauna plăcere cînd ai să vii acolo. Dar oare unde s-or fi dus ?“ Își îndreptase privirile spre cealaltă cameră din care se vedea o porțiune, dar de unde nu se auzea zvon de voci.

„Sînt acolo“, spuse Mitchy, „dar își spun din priviri lucruri ce nu pot fi rostite în legătură cu tine. Impresia e mult prea puternică. Lasă-i cu privirile lor și pînă atunci spune-mi dacă doamna Donner ți-a transmis mesajul meu.“

„O, da, mi-a spus niște năzbîtii.“

„Înseamnă că năzbîtiile s-au ivit din tonul cu care a dat glas declarațiilor mele absolut sincere. E drept, și mie îmi face impresia că ea exprimă lucrurile pe un ton de felul acesta. E punctul ei slab“, continuă el, „și cred că s-ar putea chiar adăuga, primejdia care o pîndește. Un motiv în plus să o ajuți, așa cum îmi închipui că o faci, nu ? Și nu mă îndoiesc, știi bine, că o faci“, adăugă el cu hotărîre.

De data asta Mitchett vorbise destul de grav și Nanda replică la rîndu-i cu o gravitate impresionantă : „E adevărat, am *ajutat-o*. Tishy e convinsă că am făcut asta. Iată de ce are Tishy nevoie de mine. Spune că pentru ea cel mai bun lucru este tocmai să aibă în anturajul ei o fată cumsecade.“

La auzul acestor cuvinte, pentru alți ochi, chipul bietului Mitchy ar fi suscitat interes, ar fi stîrnit emoții ; dar Nanda nu-i acordă deloc atenție. „O !“ reluă el după o clipă și fără voioșia sa profană, „după părerea mea ăsta e cel mai bun lucru pentru oricare din noi.“

S-ar putea, totuși, ca Vanderbank să-i fi surprins expresia, pentru că Vanderbank reapăru acum, zîmbindu-le celor doi, de parcă ar fi fost frapat de impresia de intimitate pe care o lăsau. „Văd că reușiți *de minune* să vă întrețineți !“ Apoi către Nanda pe un ton povățuitor : „N-ai vrea să te duci dincolo la el ? Țin atît de mult să te cunoască cu adevărat. Știi, tocmai de asta a venit.“

Nanda păru mirată. „Și ce-o să-mi facă ? Sper că nimic îngrozitor ?“

„O să-ți spună ce-am avut de gînd să spun adineaori.“

„O !“ făcu Nanda, „dacă el e persoana care poate uneori să-mi explice ce ai de gînd să spui... !“ După care ieși repede.

„Şi *mie* nu-mi e îngăduit să aflu ?" se adresă Mitchy amfitrionului, în timp ce amîndoi o urmăreau cu privirile.

„Ba da, dar numai de la mine." Vanderbank îl împinsese din nou spre o canapea căutînd din priviri ţigările. „Stai liniştit, fumează şi o să-ţi povestesc."

Aşezat pe canapea, Mitchy primi dus pe gînduri un foc. „Oare Nanda o să înţeleagă ? Are absolut totul pe lume afară de un anumit lucru, adăugă el. Şi acest lucru face cît jumătate."

Stînd în faţa lui, Vanderbank îşi aprinse şi el o ţigară. „La ce anume te referi ?"

„La simţul humorului."

„O ! da, e prea serioasă."

Mitchy trase din ţigară. „Ia totul în tragic."

În faţa căminului, prietenul său scrută porţiunea goală din cealaltă încăpere, apoi făcu cîţiva paşi şi împinse uşor uşa închizînd-o aproape. „E într-adevăr cam straniu", remarcă el întorcîndu-se — „e tocmai ceea ce i-am spus adineaori. El însă n-o să-i ofere un spectacol de comedie."

XII

„AI AVUT ŞOCUL ĂSTA DIN PRICINA asemănării cu bunica ei ?" îl întrebase Vanderbank pe domnul Longdon după ce îl urmă în încăperea unde oaspetele său se refugiase. Cu spatele spre cameră bătrînul privea pe geam şi cînd îşi îndreptă faţa spre el să-l întîmpine, avea ochii în lacrimi. De fapt, răspunsul lui se limită la aceste lacrimi, a căror semnificaţie Vanderbank o înţelese imediat. „Deci e încă şi mai mare decît ai putut remarca văzînd fotografia."

„E cel mai uluitor lucru de pe lumea asta. Îmi dau seama că e cu *totul absurd să mă fi tulburat într-atît*" — zîmbi domnul Longdon printre lacrimi — „dar dacă ai fi cunoscut-o pe Lady Julia mi-ai da dreptate. E *ea*, ea reîntruchipată, aşa cum era cînd am cunoscut-o ; şi nu numai ca trăsături, statură, culori şi mişcări ci şi în fiecare semn şi amănunt fizic, în fiecare privire şi mai mult ca orice — şi încă în ce măsură ! — în sunetul şi farmecul glasului." Vorbea pe un ton scăzut şi confi-

dențial, dar cu o intensitate care-i aducea acum alinarea — la el emoția se manifesta printr-o stare de agitație. În surescitarea lui se plimba de colo pînă colo, pășind cu grijă de parcă ar fi fost cuprins de o venerație sacră — de parcă ar fi avut-o aevea în fața ochilor la numai doi pași distanță. „E Lady Julia în carne și oase. N-are nici o urmă măcar din maică-sa. E unică — o reîncarnare absolută. Nu văd nimic nici din taică-său — nu văd nimic din nimeni altcineva. Nu li se pare tuturor că e un lucru minunat ? De ce nu mi-ai spus ?"

„Ca să te fi pregătit puțin ?" Vanderbank se simți aproape vinovat. „Da, înțeleg — mi-ar fi plăcut să insist asupra acestui lucru ; deși", adăugă zîmbind, „aș fi putut, punîndu-te în gardă, să risipesc ceea ce — dacă-mi permiți să ți-o spun — mi s-a părut e fi unul din cele mai emoționante omagii pe care le-am văzut vreodată aduse unei femei. Și în fond, cum să-mi fi dat seama ? N-am văzut-o niciodată pe Lady Julia iar dumneata ai putut lua act din timp de toate mărturiile de care dispuneam : portretul — recunosc, destul de neizbutit, după gustul vremii — și cele trei-patru fotografii pe care probabil că le-ai observat la doamna Brook. Toate aceste imagini le-ai putut compara cu fotografia mea de acolo reprezentînd-o pe nepoată. Bineînțeles că am observat cu toții asemănarea, dar a fost nevoie de memoria dumitale uimitoare și de remarcabilul dumitale simț al detaliului ca să întregești tabloul."

Domnul Longdon rămase o clipă pe gînduri, tamponîndu-și fața cu batista. „Foarte adevărat, ai perfectă dreptate. Este departe de orice identitate pe care ar oferi-o pozele. Dar de ce mi-ai spus", adăugă el pe un ton mai tăios, „că nu e frumoasă ?"

„Mi-ai anihilat" rîse Vanderbank, „puterea de a exprima cu decență surprinderea că o găsești frumoasă. Dar amintește-ți, te rog, că nu ți-am spus nimic care să modifice în vreun fel sentimentul meu cu privire la trăsăturile ieșite din comun ale figurii ei. Întotdeauna am deslușit în ea elemente ce amintesc de tipul de frumusețe al perioadei la care probabil te gîndești. Nu e absolut deloc o frumusețe modernă. Are un chip asemănător celor zugrăvite de Sir Thomas Lawrence" *

* Sir Thomas Lawrence (1769—1830), cunoscut portretist englez.

„Ba are unul tipic pentru Gainsborough !" *, replică domnul Longdon cu vioiciune. „Lady Julia la rîndu-i sugera și ea o vreme apusă."

Nu încăpea îndoială că Vanderbank se abandona deopotrivă emoției și veseliei. „Hai să cădem de acord atunci că are un chip demn de penelul lui Rafael."

În secunda aceea mîna prietenului mai vîrstnic se lăsă pe brațul său. „Este exact ce mi-am spus adesea eu însumi în legătură cu chipul Ladyei Julia."

„Are fruntea puțin prea înaltă", spuse Vanderbank.

„Dar tocmai această trăsătură marcată, împreună cu ochii desăvîrșiți și dispunerea cu totul specială a părului blond în jurul chipului, conferă acea grație anume, și evocă frumusețea de odinioară."

Eliberat de admiratorul Ladyei Julia, tînărul îl apucă de braț la rîndu-i, incitîndu-l parcă să se confieze. „Este un chip care s-ar cere încadrat de buclele lungi de prin 1830. Ar avea nevoie și de celelalte elemente ale toaletei : pelerina, forma bonetei, rochia din muselină brodată și sandalele cu barete prinse de gambă. Ar fi trebuit să sosească într-un faeton de un verde crud și să se numere printre cititoarele romanelor doamnei Radcliffe. Și toate astea pentru a aduce un ultim retuș viziunii lui Rafael."

Domnul Longdon, care începuse să-și revină, relaxat de faptul că dăduse glas emoțiilor, își privi o clipă atent interlocutorul. „Da' știu că ai studiat-o."

Vanderbank îi răspunse cu multă dezinvoltură. „Dar pe cine n-am studiat ? O placi ?" întrebă el brusc apoi, pe un ton cam straniu.

Bătrînul se trezi din nou pus în dificultate. „Cum să-ți spun — ținînd seama de atîtea nepotriviri."

„Felul ei de a fi probabil că e altul", sugeră Vanderbank. „Ca și genul de lucruri pe care le spune."

Vizitatorul îl privi din nou în ochi. „Nu prea știu cum să le interpretez. Nu concordă cu restul trăsăturilor ei. Lady Julia", spuse domnul Longdon, „era destul de timidă."

Amfitrionul reuși să intervină și de data asta. „Era de așteptat — iar Nanda — într-adevăr nu lasă această impresie."

* Thomas Gainsborough (1727—1788), celebru peisagist și portretist englez.

„Chiar dimpotrivă. Şi totuşi, Lady Julia avea o fire veselă !“ adăugă domnul Longdon, cu o grabă care-l făcu pe Vanderbank să zîmbească.

„Îmi pot explica şi asta. Nanda nu ştie de glumă. Şi totuşi“, continuă Vanderbank cu naivitatea lui exemplară, „nu ne putem permite să vorbim despre ea, nu-i aşa ? caracterizînd-o ca fiind sumbră şi cutezătoare.“

Domnul Longdon îl privi fix. „Crezi că e înclinată spre tristeţe ?“

Vorbeau pe acelaşi ton scăzut şi aşa cum stăteau alături ai fi putut crede că e o scenă dintr-un joc de societate, în care perechile trebuie să stea în camere diferite. „Da. Spre tristeţe.“ Apoi Vanderbank izbucni : „O să ţi-o trimet aici.“ Şi aşa se explică faptul că el reveni la ea în camera alăturată.

Ajungînd în încăperea unde se afla domnul Longdon, Nanda atacă chestiunea direct. „Van spune că este atît de frumos — lucrul pe care-l simţi cînd mă vezi : dacă am înţeles eu *bine* ce a vrut să spună.“ La fel ca mai înainte bătrînul nu scoase la început nici o vorbă ; îi zîmbi doar, dar nu tot atît de straniu de rîndul acesta, părînd apoi că-şi roteşte privirile prin cameră să descopere un loc unde ar putea sta alături. Exista şi aici o canapea pe care observînd-o ea se aşeză în grabă, aşa încît stăteau acum alături, într-un unghi ce le permitea să se privească în ochi. Trădase poate prin vreun gest bănuiala că el ar vrea să-i ia mîna într-a lui, dar domnul Longdon se feri s-o atingă, lăsînd-o doar să simtă din plin blîndeţea privirilor sale şi reveria ce-l transporta departe în trecut. Era evident că ea îşi dădu seama de toate aceste lucruri destul de repede şi continuă, înainte ca el să fi apucat să vorbească. „Am aflat că ai cunoscut-o foarte bine pe bunica. Mi-a spus mama — şi mă bucur foarte tare. Mi-a spus să-ţi comunic că doreşte cu tot dinadinsul să-mi povesteşti dumneata totul...“. S-ar fi putut spune că, la auzul acestor vorbe, de pe faţa bătrînului se desprinse vălul unei umbre ; dar cine să observe dacă fata remarcă faptul ? Oricum, asta n-o împiedică să-şi ducă pînă la capăt comunicarea. „E motivul pentru care mi-a îngăduit să vin singură astăzi aici. Spunea că doreşte să fiu aici numai pentru dumneata.“

Nu, categoric, nu era timidă : această reflecţie nerostită pluti o clipă în aer. „Fără-ndoială că e cea mai

bună soluție. Îi mulțumesc foarte mult. Am mai trecut pe la voi după ce mi-a făcut cinstea să mă invite la dineu, cred că de vreo trei ori am trecut", continuă el schimbînd brusc subiectul ; „dar de fiecare dată am avut ghinionul să n-o găsesc."

Ea îl cerceta cu aceeași insistență neiertătoare a tinereței. „N-am știut. Mama consideră că stă acasă mai mult ca oricine. O face anume ; știe", continuă Nanda, cu obișnuita-i gravitate imperturbabilă „cîtă dezamăgire resimt cei ce n-o găsesc."

„O ! o s-o găsesc totuși altădată", spuse domnul Longdon. „Și sper că atunci să te găsesc și pe *tine.*"

Un moment ea păru să examineze această posibilitate, ca apoi să o considere extrem de realizabilă. „Am suficiente temeiuri să sper că vei avea acest prilej acum, fiindcă *de acum* încolo o să fiu și eu invitată jos."

Interlocutorul ei clipi doar. „Adică în salon — întotdeauna ?"

Chiar asta intenționase și ea să spună. „Întotdeauna. O să mă întîlnesc cu toată lumea care vine la noi. O să însemne ceva deosebit pentru mine. Vreau să fiu prezentă la toate conversațiile. Domnul Mitchett spune că așa s-ar cădea — că are mare influență asupra minții în formare. Speram, tocmai din această pricină", continuă ea cu o lipsă de reținere care făcea ca sinceritatea ei să fie aproape agresivă — „speram că astăzi o să găsesc mai multă lume aici."

„Eu sînt foarte bucuros că nu-i așa !" se exprimă bătrînul tot atît de limpede. „Domnul Vanderbank a fost atît de amabil încît să aranjeze de dragul meu lucrurile în felul acesta. L-am întîlnit acum trei săptămîni la dineul dat de maică-ta și m-a adus aici în noaptea aceea și cu acel prilej ne-am asumat libertatea să discutăm despre tine în fel și chip, de vreme ce te știam din unghiuri atît de diferite. Firește faptul m-a determinat să doresc să reiau legătura cu tine — numai că asta părea un lucru dificil dacă nu primeam în continuare ajutor. Și domnul Vanderbank mi l-a oferit cu multă prietenie ; mi-a spus" — și domnul Longdon își adună tot curajul ca s-o poată repeta : *„La naiba, o să le aduc aici de dragul dumitale."*

„Acum înțeleg — știa că vom fi de acord să venim." Apoi făcu o pauză. „Dar n-am venit amîndouă, vezi ?"

„O ! nu-i nimic, nu-i nimic. În ce mă privește, ocazia a fost strălucită iar compania ireproșabilă. Am avut niște discuții atît de... cu tinerii aceia."

„Aha ! înțeleg" — se dovedi ea din nou promptă, dar spre deosebire de toți ceilalți tineri pe care avusese pînă atunci ocazia să-i întîlnească, nu-i exclus să-l fi frapat că ia lucrurile prea *ad litteram*. „Nu ești obișnuit cu asemenea conversații. Nici eu. Mi se par de-a dreptul minunate, nu ? Se spune despre ei că sînt înfiorător de deștepți — mă refer la domnul Van și la domnul Mitchy. Îți sînt simpatici ?" perseveră ea.

Domnul Longdon care, prin comparație cu Nanda, i-ar fi făcut probabil unui spectator impresia că e infernal de subtil, avu nevoie de un minut de gîndire : „Nu-l cunoscusem pînă acum pe domnul Mitchett."

„Ei bine, are întotdeauna impresia că lumea nu-l simpatizează", explică Nanda. „Dar lumea îl simpatizează, s-ar cuveni s-o facă !" adăugă ea.

Interlocutorul ei mai făcu o pauză. „El însă *te* simpatizează."

O ! Domnul Longdon n-ar fi avut nevoie să ezite ! „Știu că mă simpatizează. I-a spus-o mamei. A spus-o multora."

„Ți-a spus-o chiar și ție", zîmbi domnul Longdon.

„Da, dar nu e același lucru. Nu-mi face deloc impresia că ar fi cîtuși de puțin înfricoșător", continuă ea. Manifestă totuși un interes mai mare. „Pe domnul Van îl simpatizezi ?"

De rîndul acesta interlocutorul ei rămase chiar în expectativă. „Cum să-ți spun ? Mă uluiește."

„Da' nu-ți place asta ?" Apoi înainte ca el să fi avut timpul să-i răspundă. „Ți-e teamă că ar putea fi fals ?"

Auzind-o el rîse pur și simplu. „Nu-ți greșești niciodată ținta !" Ea se îmbujoră văzînd că l-a amuzat în asemenea măsură, dar domnul Longdon continuă imediat. „E firesc, cred, să ai o oarecare neliniște cînd îți dai seama că nu ești sigur de terenul pe care calci. Mă tem că dintotdeauna am dorit prea mult să știu încotro mă îndrept."

„Și cu el nu poți fi sigur niciodată ?" Ea vorbea cu animația aceea stranie și tenace care o caracteriza. „Înțeleg. Dar cred că mi-ar place să fiu uluită."

„O ! ai timp berechet — poţi să revii oricînd ; ai o marjă pentru accidente, pentru deziluzii şi recuperări ; poţi conta pe o compensare a lucrurilor. Mie însă nu mi-a rămas decît o ultimă fărîmă."

„Şi nu vrei să faci nici o greşeală — înţeleg."

„Nu, da' — mă indispun prea uşor."

„O ! şi eu la fel", exclamă Nanda. „În ciuda celor pe care le-ai spus, te asigur că nici eu nu vreau să fac greşeli. Am văzut o groază — deşi poate n-ai crede", insistă ea. „Ştiu foarte bine ce poate însemna o greşeală. Pe *mine* mă simpatizezi ?" lansă ea. Dar şi în cazul ăsta îl menajă ; o singură privire părea să-i fi fost deajuns. „Fireşte, cum să-ţi dai seama de pe acum ? — dacă nu poţi lua o hotărîre nici măcar în legătură cu domnul Van. Mă refer la faptul că pe el l-ai văzut atît de des. Cînd m-a întrebat adineaori dacă *te* simpatizez, i-am răspuns că e prea devreme. Dar acum s-a schimbat situaţia ; vezi cît de repede avansăm. *Te* simpatizez *nespus* de mult." Ea nu-i lăsă timp să-i mulţumească pentru acest omagiu ci, ca şi cînd ar fi fost de la sine înţeles, îl puse repede la încercare cu altceva. „Da' pe mama poţi spune dacă o simpatizezi ?"

Reuşea acum foarte uşor să-i iasă în întîmpinare. „Există raţiuni uriaşe care să-mi dicteze s-o simpatizez."

„Da, am aflat despre ele, aşa cum am şi spus : mi-a povestit mama." Dar ceea ce avea ea să-i înfăţişeze îi menţinu trează întreaga sa uimire. „Au raţiunile vreo legătură cu asta ? Nu cred că o simpatizezi", exclamă ea. *Ea* nu crede", adăugă tânăra.

În cele din urmă chipul bătrînului, în parte uluit, în parte liniştit, trădă încă şi mai mult ceva chiar şi mai înălţător prin efectul produs de vorbele ei. „În ce mistere vă avîntaţi !"

„O ! da ! asta e ceea ce spune toată lumea. Discutăm de toate şi despre toţi — întotdeauna comentăm ce fac ceilalţi. Cred că am devenit chiar destul de renumiţi pentru asta şi e un fel de şiretlic, nu-i aşa, care e molipsitor. Da' nu eşti de părere că e modul cel mai interesant de a conversa ? Mama spune că n-avem nici o prejudecată. Dumneata ai probabil cu carul — prejudecăţi frumoase : aşa că poate nu s-ar cădea să-ţi vorbesc despre asemenea lucruri. Dar o să te convingi singur."

„Da, sînt destul de lent ; de obicei însă pînă la urmă descopăr. Şi slavă Domnului", spuse domnul Longdon, „am o mulţime de prejudecăţi."

„În cazul ăsta sper că o să-mi dezvălui cîteva din ele", replică Nanda pe un ton din care răzbătea cu multă claritate faptul că-i va face mare plăcere.

„A ! trebuie să procedezi şi tu cum procedez şi *eu* — trebuie să le descoperi de una singură. Semeni cu bunica ta în chip miraculos", adăugă el imediat.

„Despre asta aş vrea să-mi povesteşti — despre amintirile tale în legătură cu ea şi sentimentele minunate pe care le ai pentru ea. Mama mi-a spus o serie de lucruri, dar ţine morţiş să aflu unele direct de la tine. Bănui că bunica era extrem de cumsecade" continuă fără şir fata, „şi într-un fel nu mă văd deloc a fi acelaşi gen de persoană."

„O ! nu spun cîtuşi de puţin că ai fi genul ei : singurul lucru pe care îl am în vedere", replică domnul Longdon, „este miracolul eredităţii fizice. În ce priveşte felul de a fi şi conversaţia, e greu să-ţi închipui ceva mai diferit."

Nanda îl privi cu toată sinceritatea. „Probabil că eşti de părere că nu sînt la înălţimea ei."

El ezită o clipă, dar răspunse tot atît de sincer. „Te desparte o prăpastie de ea — şi nu numai în privinţa timpului. Ştii, tu ca fiinţă, respiri un alt aer."

Ea reflectă — înţelegînd apoi pe deplin. „Desigur. Iar dumneata respiri acelaşi aer, vreau să spun acelaşi aer vechi ca şi bunica."

„Acelaşi aer de pe vremuri, pe cît posibil", zîmbi domnul Longdon. „Într-o bună zi o să-ţi relatez mai pe larg o serie de chestiuni pe care doreşti să le afli. Acum însă nu pot aborda această temă."

„Pentru că te-am tulburat în asemenea chip ?" întrebă Nanda cu sinceritate.

„E una din raţiuni."

„Cred că mai întrevăd una", remarcă ea după o clipă. „Nu eşti sigur că aş înţelege. Dar o să înţeleg", continuă ea, „mai mult, poate, decît îţi închipui. De fapt", spuse cu convingere, „*promit* că o să înţeleg. Am ceva imaginaţie. Da' bunica, avea ?" întrebă fata.Succesiunea ideilor nu era rapidă, în fond, dar îi ieşi lui în întîmpinare. „M-am mai gîndit şi altădată la asta, pentru că i-am pus aceeaşi întrebare şi mamei."

„Şi ce-a spus mama ?"
„Imaginaţie ? — draga de mămica. Nici urmă !"
Bătrînul se îmbujoră vag. „Maică-ta, atunci, dispune de o rezervă care echilibrează balanţa."
Tînăra îl fixă cu şi mai mare atenţie, auzind remarca. „Îţi displace că a spus aşa ceva ?"
Împurpurarea lui deveni mai intensă, deşi un zîmbet puţin forţat făcu totul ca să împrăştie răceala. „Draga mea, cînd e vorba de prietena la care mă refer, nu-mi pasă chiar deloc de părerile nimănui în afară de ale mele."
„Nici măcar de părerea fiicei sale ?"
„Nici măcar de a fiicei sale." Domnul Longdon nu pronunţă cuvintele apăsat, dar glasul îi răsună cu limpezimi de cristal.
Din admiraţie Nanda schiţă pentru prima oară ceva ce semăna a zîmbet. „Laşi impresia că bunica ar reprezenta proprietatea *dumitale* exclusivă !"
„O ! da, aşa stau lucrurile."
„Da' asta e chiar splendid !"
„Mă bucur că-ţi face plăcere", răspunse el cu multă căldură.
Tocmai căldura din glasul lui o stîrni. „Iartă-mă că mă exprim astfel, dar sînt sigură că ştii la ce mă refer. Să nu-ţi închipui", continuă ea cu entuziasm, „că n-o să vrea şi mama să te audă."
„În legătură cu Lady Julia." Clătină din cap calm dar cu multă hotărîre. „Maică-ta n-o să mă audă niciodată."
Nanda se arătă uimită cîteva clipe şi redeveni din nou gravă. „N-o să-mi spui decît *mie* ?"
„Indiferent ce-ar fi de spus, draga mea."
„O, atunci am să smulg totul de la tine", replică ea fără ezitare. Amestecul de familiaritate dezinvoltă şi de evocare plină de vitalitate a ceva, indiferent ce anume, situat la antipod — uşoara iritare produsă de această contradicţie, nu total neplăcută, continuă să pătrundă în conştiinţa lui mai clar decît oricare alt lucru. În ochii săi căprui, plini de vioiciune se putea citi că Nanda îl atrăgea şi îl respingea pe rînd, dar şi pîlpîirea abia distinctă a unei emoţii izvorîtă din încordarea ei. El o distingea din ce în ce mai clar, şi viziunea atinse momentul culminant cînd, brusc, după această ultimă declaraţie, ea exclamă pe acelaşi ton, stîrnind însă un efect diferit : „Mă bucur că semăn cu o persoană care te face să fi atît de bun

numai gîndindu-te la ea. Ești cu adevărat bun", continuă fata : „Îmi dau de pe acum seama în ce măsură o să mă înrîurească această influență". Îl privea fix cu ochii împăienjeniți de lacrimi, lacrimi ce le rechemară pe ale sale, și rămaseră așa alături, o clipă.

„Copila mea dragă !" murmură el în cele din urmă. Și în momentul acesta o atinse cu mîna iar ea răspunse acestei atingeri.

„Ai să te obișnuiești cu mine", spuse ea cu aceeași blîndețe pe care încercase s-o exprime și prin gestul de mai-nainte ; „și o să fiu atît de atentă, încît — ei bine, ai să vezi !" Nu reuși să termine fraza din pricina tremurului din glas, iar în clipa următoare își întoarse chipul — cineva era în ușă. Vanderbank, care încă nu se simțea pe deplin la largul său, se întorsese și le zîmbea. Desprinzîndu-se de domnul Longdon ea se ridică să-i iasă în întîmpinare. „Ai avut dreptate domnule Van. E un lucru frumos, frumos, nespus de frumos !".

CARTEA A PATRA

DOMNUL CASHMORE

XIII

HAROLD BROOKENHAM, PE CARE domnul Cashmore îl găsi, în momentul cînd fu introdus și anunțat, sorbind dintr-o ceașcă de ceai la masa ce, evident, fusese tocmai pregătită — Harold Brookenham sosise punctual cu atîta dezinvoltură, încît nu-i lăsă vizitatorului decît să aleagă între două ipoteze : fie aceea a unui salt disperat ca să-și lichideze cît mai repede situația jenantă, fie aceea a unei obișnuințe dobîndite, cînd era vorba de asemenea solicitări, ce-i arăta calea cea mai ușoară. Domnul Cashmore nu avea nimic sever în trăsăturile feței, ci mai degrabă o masivitate lipsită de prestanță ; și totuși e posibil să nu fi fost scutit de bănuiala că jena prietenului său era o precauție ieftină, un corectiv conștient al pericolului creat de impertinență. N-ar fi fost imposibil să deduci că dacă Harold și-ar fi închis ochii executînd saltul ar fi făcut-o numai ca să dea impresia că sare. Experiența era astfel concepută încît să demonstreze că poți obține o bancnotă de cinci lire tot așa cum faci rost de un foc pentru țigară ; trebuia însă înfrînat impulsul de a o cere cu aceeași familiaritate. De fapt domnul Cashmore se arătase surprins și totuși, dacă țineai seama de toate, nu atît de surprins pe cît se așteptase tînărul. Harold demonstră o grație aproape calmă combinînd promptitudinea cu sfioșenia cînd își asumă răspunderea posesiunii totale a biletului nou nouț de bancă, în timp ce-l strecura cu o deliberare calculată în buzunarul vestei, frecîndu-l ușurel de materialul galben pai al acelui veșmînt. „E un gest atît de extraordinar de amabil încît, zău, nu știu ce să spun" — chipul în care

rostea cuvintele îți amintea în mod vădit de dulceața din unduirile trupului mamei sale și de gingășia lamentărilor ei. S-ar fi spus că încearcă o emoție atît de puternică, încît e gata să țină discursuri moralizatoare, dar privirile pe care le înălță spre binefăcătorul său avură efectul straniu de a desemna drept sursă a parabolei pe însuși acel personaj.

Domnul Cashmore, care ar fi avut părul roșu ca para focului dacă n-ar fi fost chel, se distingea prin faptul că purta monoclu și prin faptul că avea buza de sus extrem de proeminentă ; era masiv și jovial, cu mișcări iuți și nervoase și cu izbucniri pline de patos care nu se armonizau cu înfățișarea sa. „Poți spune ce-ți trece prin minte, de vreme ce nu spui că ai s-o înapoiezi. Detest întotdeauna neroziile de felul ăsta."

Harold își păstră aerul trist, dar se dovedi într-adevăr la înălțime. „Atunci mă abțin". Rămînînd pe gînduri, un minut păru să-și închipuie vorbele în toată absurditatea lor pe buzele unui tînăr care, spre deosebire de el n-ar fi avut tact. „Văd limpede la ce te referi."

„Dar consider, știi, că ar trebui să-i spui tatălui tău", replică domnul Cashmore.

„Să-i spun că am împrumutat de la dumneata ?"

Domnul Cashmore obiectă pe un ton glumeț : „Ar fi exact ce-aș merita — e de-a dreptul scandalos faptul că te-am ascultat. Sigur, spune-i", continuă el după o clipă. „Intenționasem de fapt să-ți sugerez că dacă ai ajuns la asemenea ananghie, ar trebui să vorbești cu el ca de la bărbat la bărbat."

Harold zîmbi în fața naivității acestui amic care era în stare să-și închipuie că nu epuizase și această resursă. „Îi vorbesc întotdeauna. Întotdeauna mă adresez lui ca de la bărbat la bărbat și tocmai asta îl agasează înfiorător. Îmi spune de la obraz că *n-am intrat încă* în rîndul bărbaților. Auzindu-l ai putea deduce nu numai că sînt un copil mic și sîcîitor, dar că nici măcar nu mă număr printre oameni. Nu poate concepe că aș avea și eu o serie de nevoi."

„Oh ! știu", rîse domnul Cashmore, „voi tinerii aveți nevoie de toate lucrurile pe care le poți găsi la mica publicitate din *The Times.*"

Harold se arătă cucerit. „Ideea dumitale e grozavă. Dacă socoți că ar trebui să vorbești despre asta cu cineva", continuă el, „adresează-i-te mai degrabă mamei." Observă

apoi că s-a făcut tîrziu. „Şi-acum plec, dacă n-ai nimic împotrivă, ca să-ţi ofer prilejul."

Vizitatorul îşi consultă propriul ceas. „La urma urmelor chiar maică-ta oferă prilejurile — prilejurile de care te prevalezi *tu*."

Harold îşi luă un aer blînd şi simplu. „*A sosit,* pot să ţi-o spun. O să te bucuri de compania ei într-o clipă."

Ajunsese la jumătatea drumului spre uşă, dar deşi se arătase atît de accesibil, domnul Cashmore nu-l iertă. „Trebuie să înţeleg deci că dacă nu află decît maică-ta, te poţi bizui pe sprijinul ei."

Harold întoarse pe toate feţele această constatare de parcă ar fi fost o monedă dubioasă de aur, dar după ce se gîndi mai bine zîmbi fermecător. „Îţi închipui că după ce mi-ai dat banii poţi să începi să baţi toba ? Ai fi fost îndreptăţit desigur dacă nu mi-i dădeai." Lăsa impresia că face acest raţionament spre profitul domnului Cashmore. „Dar nu mă deranjează", adăugă el, „dacă-i spui mămichii."

„Vrei să spui chiar că nu te deranjează, deşi o irită atît de cumplit ?"

Îndemnul de a se pocăi oferit prin această frază nu putea decît să-i dea tînărului senzaţia de absurd — devansa atît de mult împlinirea bucuriei. Lui Harold îi plăcea ca lucrurile să evolueze în chip firesc ; în acelaşi timp însă raţionamentele lui se desfăşurau precipitat. „Sînt gata să recunosc că *sînt egoist,* dar mă gîndeam la faptul, mă înţelegi ? — că aş prefera să primesc săpuneala de rigoare de la ea. Ştie cum se trăieşte, ştie că trebuie să purcedem, nu din vina noastră, pe calea pe care ne-au deschis-o părinţii. Ştie perfect ce înseamnă lipsurile — nimeni nu le simte mai acut decît mămica."

Domnul Cashmore îl privi fix, dar găsea motiv de amuzament chiar şi în asta. „Aşa încît o să spună că nu-i nici o nenorocire ?"

„O ! nu ; o să-mi facă un scandal — Dar o să recunoască în acelaşi timp că în asemenea împrejurări delicate ar trebui întreprins ceva mai mult pentru un ins ca mine şi asta ar putea duce la ceva — chiar şi indirect, nu-ţi dai seama ? pentru că n-o să-i *spună* tatei, ci o să se mulţumească, în felul ei, să-l influenţeze — oferindu-mi astfel o platformă mai sigură şi deci, dacă mă gîndesc

bine, pînă la urmă o să trebuiască să-ți fiu recunoscător *ție*."

Ajutat de monoclu, ochiul domnului Cashmore îl fixă în timpul acestui discurs pe cel ce profitase de generozitatea sa cu o expresie în care se putea discerne ceva ce aducea tot mai pregnant a panică. Cursul relațiilor se încîlci oarecum prin această imprevizibilă schimbare de tactică, iar el se repliă pe terenul oferit de statutul social, situație și avere, întotdeauna eficient cînd e vorba de șarlatanie. „Promit să nu-i relatez nimic mamei tale; dar află că nu mică îmi va fi bucuria că nu te număr printre fiii mei."

Harold rămase pe gînduri auzind acest nou element în discuția lor. „Fiilor tăi nu li se întîmplă niciodată... ?"

„Să împrumute bani de la invitații mamei lor ?" domnul Cashmore îl întrerupsese evident dornic să-i furnizeze explicația; dar întrebarea fu prinsă din zbor de însăși doamna Brookenham care deschisese ușa, în timp ce prietenul ei vorbea, și pășind alert reluă ca un ecou.

„Oaspeții Ladyei Fanny ?" și deși privirile ei mai degrabă se fereau decît i le căutau pe ale lui, păreau să-l învăluiască pe soțul acestei lady într-o compătimire vagă dar bine exersată. „Ce tot îi îndrugi acolo lui Harold în legătură cu ei ?" Și astfel se întîmplă că după cîteva minute, așezat pe canapea și privind-o în față, domnul Cashmore descoperi că s-a purificat pe deplin de sentimentul real de slăbiciune și că ipoteza privitor la ceea ce se poate petrece în *propriu-ți* salon de îndată ce ți-ai întors spatele, dobîndește noi valențe. Harold se făcuse imediat nevăzut — și fusese tacit lăsat în plata Domnului, iar vizitatorul doamnei Brook avansase atît de mult, deși trecuse atît de puțin timp, în cu totul altă direcție, încît smulsese de la ea această întrebare măruntă, rostită pe un ton rece : „*Cadouri ?* Doar nu vrei să spui că e vorba de bani ?"

Era evident că el își dădea seama cît e de important să exprime exact ce intenționa să spună, cel puțin prin tăcere și jocul monoclului. „Extravaganța ei nu cunoaște limite și deși, slavă Domnului, îmi parvin destule facturi, nu-mi dau seama cum se descurcă, afară de cazul că mai există unele care sînt onorate altundeva."

Doamna Brookenham îi oferise ceaiul — pe al ei și-l pusese pe o măsuță alături, și acum putea să se lase

condusă fără rețineri de impulsul de a se dedica, în cazul de față, unui lucru de interes real. Nu era capabilă să reproșeze nimic nimănui, cu excepția lui Harold, deși existau nuanțe în resemnarea ei și judecînd exact după sentimentul pe care îl dezvălui ca urmare a discursului ținut de domnul Cashmore, un spectator ar fi găsit îndreptățită descrierea pe care fiică-sa i-o oferise domnului Longdon cu privire la lipsa ei de prejudecăți. Cum putea oare deconcerta acest sentiment dacă nu apărînd straniu de irelevant ? „Îmi pierd răbdarea cînd te aud vorbind de parcă n-ai fi putred de bogat."

El o privi o clipă avînd aerul că nu exclude posibilitatea preluării acestei supoziții de la Harold. „Ce legătură are asta ? Crezi oare că bogatul acceptă mai ușor decît săracul ideea că nevastă-sa se dă în stambă ?"

Ea făcu ochii mari : era unul din foarte puținele mijloace prin care-și trăda amuzamentul. Într-adevăr nu prea exista motiv să te amuzi în cazul de față, în afara expresiei cam deocheate la care recurse el. „Știi bine că nu cred nici măcar o iotă din ceea ce spui."

Domnul Cashmore își bău ceaiul, apoi se ridică să pună ceașca, refuzînd cu un gest intenția ei de a-l ajuta. Așezîndu-se din nou pe canapea reluară conversația lor intimă. „Îmi place enorm să stăm de vorbă, dar să nu-ți închipui că am venit aici ca să înghit de la tine asemenea lucruri îngrozitoare." Era o natură stranie, domnul Cashmore, și aerul ăsta de bunăstare fizică, strălucirea nealterată a chipului care uneori conferea o seninătate monstruoasă modului său de a exprima lucruri ce sînt aproape de neexprimat, erau uneori echilibrate sau complinite prin felul său de a utiliza într-o doară termeni extravaganți pentru probleme de-a dreptul minore. „Știi de ce vin la dumneata, doamnă Brook ? ; află că n-o să mai vin deloc dacă o să fii nesuferită și imposibilă."

„Vii la mine, bănui, pentru că — în ciuda faptului că sînt profund nefericită, te asigur — am un fel de a vedea lucrurile și mizeriile cumplite în care v-ați vîrît pînă-n gît cu toții, un fel de a vedea ce vă lipsește în asemenea măsură încît oferiți imaginea unei viermueli de cățeluși ce n-au făcut încă ochi."

„Nemaipomenit de sugestivă imaginea — reușești cu adevărat să-mi ușurezi povara necazurilor !" Rîse fără reținere în maniera unui ins care își face însemnări spre

a le folosi ulterior în cuvîntările publice ; dar o clipă mai tîrziu redeveni grav, ca și cînd observația făcută i-ar fi amintit de faptul că Harold îi lăudase ascuțimea de spirit. Și tocmai sub imperiul acestei dispoziții sufletești interveni brusc : „Apropo, unde este fiica ta ?"

„Habar n-am. Fac tot ce pot ca să mă strecor în viața ei, dar nu poți lua un tren în plină viteză."

Domnul Cashmore viră din nou spre ilaritate. „Îmi oferi o grămadă de lucruri noi. Vrei să spui că e atît de *intempestivă* ?" Se pricepea să alimenteze conversația.

Doamna Brookenham ezită. „Nu, e fantastic de drăguță, și sîntem bune prietene. Dar își are viața ei de om tînăr și liber, care conform legilor din zilele noastre — și bineînțeles că, de vreme ce știu ce *reprezintă* sînt gata să le accept așa cum fac cu toate celelalte legi — are acea prospețime neprețuită a reacțiilor, despre care îmi spun că s-ar cuveni să i-o respect, adică să nu i-o cenzurez. Încerc s-o determin să stea cu mine, și o face destul de des, pentru că e bună. Dar nici n-apuc să-mi dau bine seama că și dispare : are senzația că prezența ei stînjenește întrucîtva cursul discuțiilor noastre."

Domnul Cashmore fu impresionat de acest tablou. „Da', e nemaipomenit de atentă."

„Nu-i așa că e o comoară ?" Acest gînd păru să-i deschidă noi perspective doamnei Brook. „E fiica modernă !"

„Nici tu nu ești mama vetustă !" zîmbi domnul Cashmore.

Ea clătină din cap cu aerul să s-ar înclina în fața unor dureri nemărginite. *„Redă-mi, redă-mi o oră doar din trecuta-mi tinerețe !* O, nu mai vibrează nimic în mine la auzul unui compliment. Și acum privesc de aici evenimentele așa cum sînt. Ele se perindă, pot să te asigur, și mă găsesc pregătită", oftă doamna Brook. „Nanda a intrat în scenă iar eu mă retrag lăsîndu-i publicul. Pe de altă parte", continuă ea meditativ, *„este un spectacol fantastic de interesant.* Într-adevăr *se dă* spectacolul cu fiica modernă — chiar noi o *jucăm*, copila mea și cu mine ; și cum modernul a fost întotdeauna nota mea caracteristică — am abordat, vreau să spun, pur și simplu ceea ce este propriu pentru *Epoca* mea — și în definitiv ce temeiuri am avea să refuzăm să ne ținem în pas cu ea ?" Domnul Cashmore nu era pregătit cu un răspuns la această întrebare și

amfitrioana lui continuă adoptînd un ton diferit: „E dulce, nu, cum mă menajează!“

Asta îi oferea vizitatorului ei un teren mai sigur. „Ai în vedere conversațiile purtate în prezența ei?“

Acordul doamnei Brook fu de-a dreptul tandru. „Se ferește să-mi știrbească libertatea. E ca și cînd ar *înțelege*, scumpa de ea, cît de multe lucruri ar trebui să cenzurăm. Nu vrea să ne oblige la prudență. Dă dovadă de un sentiment aproape matern!“ căzu din nou pe gînduri. Apoi, ca și cînd i-ar fi făcut plăcere să-i înfățișeze din nou lucrurile: „Iată fiica modernă!“

„Mda“! făcu domnul Cashmore, și totuși tare aș fi vrut-o ceva mai puțin grijulie. Ar fi fost posibil atunci să o găsesc aici și dă-mi voie să ți-o spun fără înconjur că de la ea profit mai mult decît de la tine. Egoist vorbind, are în primul rînd marele merit că nu o admiră în asemenea măsură pe soția mea.“

Doamna Brookenham preluă afirmația cu interes. „Nu, într-adevăr, ai dreptate; nu o *vede* pe Lady Fanny așa cum o văd eu, și trebuie să-i mulțumim cumva sorții pentru asta.“

„Te-am prins, creatură inconsecventă ce ești“, exclamă el rîzînd; „vezi și tu că pînă la urmă *tot îmi dai* crezare. Recunoști în ce beznă s-ar cufunda fiica ta dacă nu și-ar da seama că Fanny are o comportare dubioasă.“

„Mă cam plictisești, dragul meu“, replică doamna Brookenham, „cu simplificările tale ridicole. Fanny nu e deloc *dubioasă*; este colosal de bună, în sensul că e generoasă și simplă și cinstită, cum nu se poate mai adorabilă în lipsa ei de afectare și fără nici cea mai mică urmă de *mesquinerie*. Este o statuie calmă și măreață turnată în argint.“

Auzindu-i vorbele domnul Cashmore demonstră un anume gen de spontaneitate ce derivă din experiența dezbaterilor publice. „Atunci de ce ești atît de mulțumită că fiică-ta n-o place?“

Doamna Brook zîmbi, cuprinsă parcă de acea tristețe pe care o încerci cînd ai prea multe atuuri ca să te poți bucura de victorie. „Pentru că eu nu sînt ca Fanny, lipsită de *mesquinerie*. Nu sînt generoasă și simplă. Îmi fac exagerat de multe probleme în legătură cu Nanda. Îmi pasă, în ciuda părerilor mele, de ceea ce s-ar putea să spună lumea. Nevestei tale nu-i pasă — ea se înalță cu

mult deasupra celorlalți. Îmi pot permite luxul să bravez ceva mai puțin lucrurile, fiindcă fiică-mea nu are față de ea chiar aceleași reacții ca noi ceilalți.

Domnul Cashmore ținu greu pasul. „Aceleași *reacții* ?"

Doamna Brook se descurcă admirabil. „În cazul în care le-ar avea ar trebui, poate, să-i sugerez în vreun fel să nu și le strige în gura mare. Cînd spui", continuă ea, „că se poate accepta orice lucru dubios în legătură cu Fanny, răstălmăcești cumplit ceea ce se recunoaște fără rezerve — și anume că este o păgînă plină de maiestate și strălucire. E o adevărată mîngîiere să cunoști un asemenea exemplar — e ca și cînd ai fi fulgerat de o intuiție asupra istoriei. Oricum, dacă mă întrebi de ce nu se cuvine ca tinerele să *strige în gura mare,* așa cum spuneam adineaori, pot să-ți răspund imediat." După care, cum oaspetele ei nu numai că părea prea copleșit ca să se poată îndoi ci și prea uluit ca să poată exprima în vorbe distincția dintre resemnare și admirație, spre folosul lui ea, în cele din urmă, se pronunță : „Pentru că se bizuie exclusiv pe instinct. Instinctele ei sînt magnifice — și totodată terifiante."

„Exact asta am susținut și eu dintotdeauna !" exclamă domnul Cashmore. „*Sînt* terifiante !"

„Ei bine", răspunse prietena lui. „O urmăresc. O urmărim cu toții. Este asemeni unui fenomen natural, măreț și plin de poezie — un răsărit de soare alpin, sau o năvală irezistibilă a apelor."

„Ești formidabilă !" rîse domnul Cashmore. „Și eu o urmăresc."

„Și te urmăresc și *pe tine*", continuă doamna Brook cu luciditate. „Ceea ce nu cred nici o clipă — este faptul că i-ar onora altcineva facturile. E *mult* mai probabil", remarcă ea sagace „că rămîn complet neonorate."

„Ei, ce să-i faci dacă reușește să se descurce în felul ăsta... !"

„Orice casă de modă din Londra", continuă doamna Brook, „ar fi încîntată să creeze pentru o asemenea femeie. Ea etalează modelele, nu-ți dai seama ? așa cum pe un zid mare și masiv se expun placarde și afișe. Și ce dovezi poți produce ?" întrebă ea.

Domnul Cashmore începuse să se agite ; culese un fir de ață de pe genunchiul pantalonilor. „A ! dacă vorbești de *producerea dovezilor... !*" Părea s-o avertizeze, vrînd cumva să-i atragă atenția că s-ar putea să-l plictisească,

expresia făcînd parte din vocabularul folosit numai în Camera Comunelor.

„Cînd vorbesc despre asta nu mai eşti în stare să-mi ţii piept", replică ea pe un ton placid. Îşi aţinti asupra lui privirile-i languroase dar pătrunzătoare. „Încerci să crezi ceea ce *nu eşti în stare* să crezi, ca să-ţi găseşti scuze. Iar *ea* face acelaşi lucru — în mai mică măsură, totuşi, pentru că ea în general recunoaşte în mai mică măsură nevoia justificărilor. E atît de impunătoare şi de simplă !"

Sărmanul domn Cashmore privi în gol. „Vrei să spui că e mai impunătoare şi mai simplă decît mine ?"

Doamna Brookenham căzu pe gînduri : „Nu — nu mai simplă, dar cu mult mai impunătoare. Şi chiar dacă ai avea o asemenea părere, ea n-ar recunoaşte cu adevărat necesitatea *unei* asemenea păreri."

Domnul Cashmore rămase nedumerit — replica avea ceva aproape mistic. „Nu te înţeleg."

Văzînd lucrurile din tulburarea profunzimilor, doamna Brook urmări ideea tot mai departe. „Am vorbit atîta despre ea !"

Domnul Cashmore gemu de parcă ar fi resimţit din plin aceasta. „E drept, am tot vorbit."

„*Noi* vreau să spun" — şi era fermecător modul în care tonul ei făcea discriminare. „Şi despre tine am vorbit — dar fireşte, vorbim despre toată lumea". Urmă o pauză străbătută de licărul unei raze din ceasurile pline de strălucire, a căror intimitate lăuntrică — deşi el făcea parte dintre privilegiaţi — n-avea cum să şi-o revendice ; apoi ea izbucni pierzîndu-şi aproape răbdarea : „Ne ocupăm noi de ea — las-o pe seama *noastră !*"

Arboră brusc o expresie atît de stranie, încît îi dădea aerul că ar fi cu adevărat invidios, dar încercă s-o lepede. „Mă întreb dacă, la urma urmelor, îi faceţi vreun bine."

Dar doamna Brookenham ştia ce ştia. „Este exact genul de persoană căreia într-adevăr *îi facem* bine, şi dacă are nevoie de ceva, apoi are nevoie să fie cît mai mult printre noi — să trăiască printre noi natural şi fără reticenţe, să ne audă discutînd, să simtă încrederea pe care i-o acordăm, să fie susţinută, nu-ţi dai seama ? de sentimentul lucrurilor pe care le aşteptăm din partea unui exemplar atît de magnific cum este ea, şi astfel, încetul cu încetul să lăsăm influenţa noastră să lucreze. Adineaori voiam tocmai să-ţi

atrag atenția că o văd cum nu se poate mai limpede acceptînd ceea ce tu numești cadouri."

„Ei, și-atunci", întrebă domnul Cashmore, „ce vrei mai mult ?"

Doamna Brookenham se reținu o clipă — ezitînd parcă să-i spună. „N-o văd, după cum îți spuneam, recunoscînd că asta ar obliga-o."

„Ar obliga-o... ?"

„Să dea și ea ceva în schimb. Indiferent ce" Doamna Brook vorbea hotărît. „Să conceapă ea calcule meschine ? Niciodată !"

„Nu vreau să spun că ar fi vorba de niște calcule meschine", obiectă domnul Cashmore.

„Sigur, este o făptură plină de prestanță. Dacă totuși o să se prăbușească..." Amfitrioana se pierdu în reveria care, în final, se cristaliză pînă în cele mai mici amănunte. „Te asigur că o s-o aflăm cu toții."

„Tocmai de asta mă tem și eu."

„Deci fii pe pace pînă atunci. S-ar prăbuși peste *noi*, nu-ți dai seama ? și", spuse doamna Brook clătinînd acum din cap cu hotărîre, „așa ceva nu se poate. *Trebuie* s-o menținem pe piedestal — *asta* reprezintă garanția ta. E chiar prea de tot" adăugă ea și cu mai multă vervă, „să trebuiască să te menținem și *pe tine* pe piedestal. Fii sigur că dacă într-adevăr Carrie ar oscila..."

„Carrie ?"

Intervenția lui a fost mult prea vagă pentru a fi sinceră și ea o tratà ca atare, continuînd fără să ezite. „N-o să-i mai acord atenție nici măcar trei minute. Să-mi iau față de tine răspunderea pentru Fanny fără să..."

„Să-ți iei răspunderea pentru mine față de Fanny, vrei să-spui ?" el se împurpurase brusc, de parcă s-ar fi așteptat ca ea să ajungă acolo. „Nu ți-ar cădea bine, susții ? Ei, sper însă că o să ți se ia o piatră de pe inimă", continuă el cu vervă, „aflînd că o detest din străfundurile ființei pe doamna Donner."

Privindu-l fix, doamna Brook primi comunicarea schimbîndu-se complet la față. „Și mă rog, de cînd ?" Era ca și cum se destrămase o urzeală. „A fost pe aici mai zilele trecute, și era atît de plină de tine, sărmana de ea, pe cît e plin oul de gălbenuș."

Să roşească de dragul acestei doamne fu singura reacţie de care se arătă capabil domnul Cashmore. „Nu neg asta. Viaţa mi-a devenit o povară din pricina ei."

Nimic nu i s-ar fi părut mai ciudat unui spectator decît dezamăgirea doamnei Brook, dacă n-ar fi intrat în joc şi perseverenţa cu care insistă: „Ai şi terminat cu ea?"

„Parcă poţi să spui vreodată cînd ai terminat cu o insectă bîzîitoare..."

„Pînă cînd n-ai strivit-o?" se tîngui doamna Brookenham. „Nu pot să accept asta din partea ta, omule: tu ai fost acela care a distilat la început otrava ce-i curge acum prin vine." Auzind asta el sări în picioare, ca şi cînd n-ar mai fi putut să suporte, oferind, totuşi, aşa cum se plimba prin cameră o spinare masivă, a unui om cam searbăd şi lipsit de curaj, spinare pe care ea îşi opri privirile vrînd parcă să-şi pună la încercare forţa de pătrundere. „Dacă strici totul încercînd să mă induci în eroare, cum să te pot ajuta?"

În agitaţia lui el aruncă priviri spre două-trei tablouri dar în cele din urmă se răsuci în loc. „Şi cu cine mă rog, ne foarfeci? Cu Petherton şi cu prietenul său Mitchy? Cu adoratul tău de Vanderbank? Cu Ducesa aceea dezgustătoare?"

„Îmi cunoşti cercul de intimi şi pe vremuri nu-l dispreţuiai." Cînd se întoarse spre ea, doamna Brook îl întîmpină cu o figură de stil care îi ţîşnise chiar atunci în minte. „Nu-ţi murdări propriul cuib! Adu-ţi aminte că, în definitiv, eşti într-o măsură mai mică sau mai mare creaţia noastră." Doamna Brook arboră un zîmbet care-i atenuă puţin imaginea, căci existau o serie de lucruri pe care, gîndindu-se mai bine, el părea gata să i le accepte. Ea bătu uşor în canapea cu mîna, de parcă ar fi vrut să-l invite să se aşeze din nou şi deşi el rămase totuşi în picioare, chipul său părea să spună că stilul adoptat de amfitrioană avusese efectul scontat. „N-am fost niciodată de părere, ştii, că ne faci chiar cinste, şi numai *luîndu-te* drept unul dintre noi, la început, Carrie a..."

Auzind asta şi dorind s-o oprească, el se lăsă pe canapea. „Te asigur că n-a fost absolut nimic." Continuînd să se agite îşi scoase ceasul. „Chiar nu vrea să vină deloc?"

„Te referi la Nanda?"

„Foarfecă-mă cu *ea*", zîmbi el, „dacă îți dă mîna. Dacă nu crezi că doamna Donner nu mai reprezintă chiar nimic pentru mine", continuă el, „îți subestimezi fiica."

„Ai cumva de gînd să mă înștiințezi că te-ai îndrăgostit de ea ?"

El ezită, dar numai din dorința, parcă, de a da mai multă greutate răspunsului. „Îngrozitor de tare. Nici nu pot să-ți spun cît de mult o plac."

Ea rămase pe gînduri. „Și, dacă-mi permiți să te întreb, în ce măsură o să mă ajute *asta* ? Vreau să spun cum o să mă ajute *să te ajut* ? Consideri că e tocmai lucrul pe care trebuie să i-l comunic soției tale ?"

Ședea cu privirile îndreptate aiurea, dar evident, își avea ideea lui, pe care în cele din urmă o scosese la iveală. „Și de ce n-ar fi exact lucrul cel mai potrivit ? Ar fi cea mai bună dovadă a purității mele."

Se prea poate ca tăcerea ei de moment să fi sugerat că acceptă ideea drept o contribuție practică la rezolvarea problemei lor, și bineînțeles existau o sumă de unghiuri din care o puteai aborda. După o rapidă trecere în revistă, doamna Brook îl adoptă pe cel al ironiei. „Înțeleg, înțeleg. Conform aceleiași legi aș putea să aranjez întrucîtva ca Lady Fanny să se trezească îndrăgostită de Edward. Aceasta i-ar dovedi puritatea. Și ai putea sta cum nu se poate mai liniștit", rîse ea — „el nu i-ar face nici un cadou !"

Domnul Cashmore o privi cu o candoare ce părea un reproș la veselia ei. „O simpatizez pe fiica ta mai mult decît pe tine."

Dar declarația nu făcu decît s-o amuze și mai mult: „Și asta poate pentru că *eu* nu-ți dovedesc puritatea ?"

Ceea ce i-ar fi putut replica rămase în vînt, pentru că ușa se deschise cu atîta precizie chiar în clipa în care vorbi ea, încît domnul Cashmore se ridică din nou cu o tresărire, iar valetul, intrînd, receptă întrebarea doamnei Brookenham drept în față. Răspunsul acestui slujitor rămase totuși în limitele austerității obișnuite. „Domnul Vanderbank și domnul Longdon."

Oaspeții apărură după vreun minut, iar doamna Brook, fără să se miște — privind doar de pe canapea cu calm spre domnul Cashmore — se folosi parcă de timp, corectînd impresia de frivolitate deplasată pe care ar fi putut-o

lăsa ultima ei întrebare. „Unde ai întîlnit-o pe Nanda ultima oară ?"

El aruncă o privire spre uşă să vadă dacă nu e auzit. „La familia Grendon."

„Deci, te duci acolo ?"

„M-am abătut mai deunăzi, o oră, venind de la Hicks."

„Şi Carrie era şi ea de faţă ?"

„Da. A fost cum nu se poate mai plicticos. Dar am conversat numai cu fiica ta."

Doamna Brookenham se ridică — ceilalţi se apropiaseră şi ea îndreptă spre domnul Cashmore un chip ce s-ar fi putut să i se pară straniu. „E grav."

„Grav ?" — el nu le aruncă nici o privire celorlalţi. „Nu mi-a spus nimic."

El scoase un sunet, controlat cu discreţie, destul de evident totuşi ca să-l facă pe domnul Longdon — care-l vedea pentru prima oară — să-l recepteze cu rigiditatea omului întîmpinat cu o pufnitură de rîs. Domnul Cashmore părea vizibil flatat de tăcerea în care Nanda învăluise întîlnirea lor.

XIV

DOAMNA BROOKENHAM, CARE-L prezentase celui mai vîrstnic dintre vizitatori, găsise prilejul, în timp ce-i servea pe aceşti gentlemani cu ceai, să-l îndemne cu o insistenţă căreia nu i se putea rezista : „Fă conversaţie cu domnul Longdon — condu-l în colţul *acela.*" Indicase canapeaua din capătul opus al camerei dîndu-i-se drept pildă în felul în care din locul ce-l ocupa, puse stăpînire pe *adoratul* ei Vanderbank. Aranjamentul odată făcut, constitui terenul întrebării pătimaşe pe care ea o adresă din colţul ei favorit : „O să mă deteste şi mai tare din pricina asta ?"

Vanderbank îşi aruncă o privire spre ceilalţi. „Te referi la Cashmore ?"

„Vai nu — nu-mi pasă pe cine detestă *el.* Dar cu domnul Longdon vreau să evit erorile."

„Atunci nu-ţi da atîta osteneală !" rîse Vanderbank. „Asta e motivul pentru care l-ai aruncat în braţele lui Cashmore ?"

„Da, ai intuit perfect — ca să pot avea aceste cîteva momente să-ţi cer indicaţii : probabil că pînă acum ai ajuns să-l cunoşti foarte bine. Vreau numai, cu ajutorul Proniei, să fiu cît mai amabilă cu el."

„E cel mai bun lucru pe care-l poţi face şi mai e şi unicul motiv pentru care l-am adus acum aici : întrucît a fost chiar ideea lui că s-ar putea să aibă mai multe şanse să te găsească decît a avut de unul singur. În general vorbind", adăugă Vanderbank, „îl ţin sub observaţie."

„Am priceput — şi el te ţine pe tine." Privirea încîntătoare şi pierdută a doamnei Brook înţelesese atît de multe. „Vrea să-şi formeze o părere în legătură cu ce aş fi capabilă să-ţi fac — vrea să te scape din ghearele mele. Mă detestă de-a dreptul."

Interesat şi amuzat în acelaşi timp, Vanderbank se cufundă în pernele canapelei. „Eşti fără pereche, eşti o comoară."

„Să ştii că *sînt* ; şi faptul că pot privi adevărul în faţă fără să mă înfurii sau să mă prostesc este, după cum ştii, unicul lucru pe lumea asta care mă face să am o părere destul de bună despre mine."

„O ! da, ştiu — ştiu ; eşti mult prea minunată."

După o pauză scurtă doamna Brookenham îşi completă observaţiile. „Se înţeleg amîndoi de minune — priveşte cu cîtă seriozitate îl ascultă pe Cashmore !"

„Da' Cashmore, cum îl ascultă ?"

„Cu speranţa că dintr-o clipă într-alta s-ar putea să-şi facă apariţia Nanda."

„Dar cum naiba a ajuns să-l preocupe asta ?"

„Aşa, i s-a năzărit brusc şi s-a îndrăgostit de ea." Doamnei Brook nu-i trebuise mult ca să controleze lucrurile. „A tot întîlnit-o la Tishy şi acolo Nanda i-a analizat cu atîta convingere comportarea, încît l-a făcut să-şi mute gîndul de la Carrie. O preferă pe *ea* acum — şi nici nu-i de mirare, pentru că e mult mai drăguţă."

Era clar că de rîndul acesta îi captase lui Vanderbank întreaga atenţie. „E mult mai drăguţă. Cred şi eu ! Vrei cumva să spui", întrebă el în momentul următor, „că a venit azi în vizită ca s-o întîlnească pe Nanda ?"

„Da, — chiar aşa ; deşi a încercat să mi-o ascundă. Îi dă sentimentul", continuă ea, „că e nevinovat şi bun."

O clipă interlocutorul ei nu spuse nimic ; apoi se hotărî : „Şi chiar o să apară ?"

„N-am nici cea mai vagă idee."
„Nu știi unde e ?"
„Bănui că e la Tishy, care a revenit în oraș."
Vanderbank cîntări lucrurile. „Ai adoptat acum un nou sistem — să nu pui întrebări ?"
„De ce *aș pune* cînd vreau ca viața ei să semene cît mai mult cu a mea ? O fac doar pentru că a sosit acum momentul, după cum știi. De vreme ce a coborît printre noi, singurul lucru care ne rămîne e să fim prietene. Consider că e atît de vulgar", oftă doamna Brook, „ca atunci cînd e vorba de copiii tăi, să nu dai dovadă de aceeași bună creștere pe care o manifești față de alții. Ea *nu mă întreabă* nimic."
„Nimic ?" reluă Vanderbank.
„Nimic."
El tăcu din nou ; după care exclamă : „E cum nu se poate mai dezgustător." Apoi, întrucît ea îi preluase ideea exact așa cum făcuse și el cîteva minute mai înainte, Vanderbank continuă. „E cît se poate de absurd."
Doamna Brook păru nedumerită. „Te referi la faptul că Nanda îl ajută ?"
„Nu la Nanda mă refer — ci la el", vorbi tînărul cu oarecare exasperare. „La gîndul că el s-ar afla într-un raport cît de cît direct cu ea. La gîndul că o amestecă în treburile lui încîlcite și nu întru totul imaculate."
Doamna Brook dădu semn că înțelege și că o plictisește chestiunea, dar își păstră totuși buna dispoziție. „Dragul meu, da' e un dobitoc *fără pereche* !"
Vanderbank nu-și putu stăpîni rîsul. „Și asta drege în vreun fel lucrurile ?"
Amfitrioana rămase pe gînduri, dar peste puțin timp îi veni o idee și aproape că zîmbi de mulțumire : „Pentru *noi*." Apoi cu o durere vădită în glas, „nu crezi c-ar trebui salvată Carrie ?" întrebă ea.
„De ce aș crede ? Ba deloc. S-o ia naiba !"
„Măcar pentru Fanny", interveni vehement doamna Brook. „Dacă *o să fie salvată* Carrie, e un pretext în minus pentru *ea*." Cum tînărul se arătă o clipă nehotărît și sumbru, ea reluă pe un ton dulce și tremurat. „Bănui că *nu vrei* cu tot dinadinsul să-și ia lumea în cap."
„Să-și ia lumea în cap ?"
„Doar nu e cazul să-ți reamintesc că Dent-Douglas, căpitanul acela, o tot așteaptă cu poștalionul după colț

și nici să-ți mai explic cît de tare ne agățăm cu toții la rîndul nostru de ea."

„Și la urma urmelor nu văd de ce n-o lăsați să plece."

Auzind asta doamna Brook avu o reacție mult mai puternică. „Să plece ? Și atunci cu noi cum ar rămîne ?" îi chemă ea imaginația hoinară la ordine. „Ea este încîntarea vieții noastre."

„O !" murmură Vanderbank sceptic.

„Este podoaba cercului nostru", insistă interlocutoarea lui. „O s-o facă, n-o s-o facă — n-o s-o facă, o s-o facă ! E emoția pe care o încerci zi de zi smulgînd una cîte una petalele margaretei." În timp ce amfitrioana vorbea, atenția lui Vanderbank se concentră spre celălalt capăt al camerei, asupra domnului Longdon ; faptul îi oferi ei astfel imaginea modului în care după cum avusese adineaori impresia rătăcește imaginația lui și se văzu prin aceasta îndreptățită odată mai mult să-i ațină calea în cu totul altă direcție. „Crezi că nu e destul de bogat ?" Ea nu atenuă cu nimic ascuțișul neiertător al întrebării.

Vanderbank își întoarse privirile spre ea. „N-am idee."

„Nici măcar acum cînd ați devenit atît de intimi ? De obicei, e primul lucru pe care-l remarc cînd cunosc pe cineva." După ce îi aruncă o nouă privire prietenului lor, se putea citi pe chipul ei nu atît o curiozitate agresivă, cît o expresie străbătută de o meditație plină de duioșie. „Ține ascunsă probabil, o casetă misterioasă sub pat."

„Acolo, la el, în Suffolk ? comoara unui avar ? Nu se poate ști niciodată, aș spune", continuă Vanderbank. „Nu e avar, dar am impresia că e prudent."

Între timp, doamna Brook cugetase asupra chestiunii. „Așadar are un motiv să fie prudent ; trebuie să fie ceva de-a dreptul frumos ca să-i trezească atîta interes unui om ca el. Cu cheltuielile lui modeste din toți acești ani, a făcut probabil economii imense. Și cum ar fi putut s-o ceară pe mămica în căsătorie dacă n-ar fi avut bani la momentul acela ?"

Vanderbank păru să ezite puțin, dar rîse. „Nu uita însă că maică-ta l-a refuzat."

„Da, dar nu pentru că n-ar fi avut destui."

„Nu, — îmi închipui că lovitura l-a afectat și mai mult, tocmai pentru că izvora din celălalt motiv."

„Atunci tot atît de bine ar fi putut să fie acel motiv dacă motivul acela ar fi fost celălalt", doamna Brook era ageră deşi puţin cam prea obscură, şi continuă totuşi în secunda imediat următoare. „Mămica era atît de sinceră: Averea nu conta pentru ea. Ceea ce demonstrează că era imensă."

„Dar nu la fel de impresionantă ca logica ta", zîmbi Vanderbank; „bineînţeles însă că dacă tot creşte de atunci... !"

„O văd cum creşte chiar şi în clipa aceasta, cînd el stă acolo", declară doamna Brook. Dar logica ei se conducea de fapt după legi proprii, şi următoarea schimbare de direcţie reprezentă un salt tot atît de impresionant. „Sinceritatea cu care ai recunoscut acum un minut că îl impresionez în chip straniu a fost de-a dreptul minunată. O ! nu strica efectul oferind explicaţii !" pledă ea cu mult farmec; „nu este nici primul şi nici ultimul bărbat cu care să nu realizez, aşa cum se spune, o comuniune. Singurul lucru care contează este, pe cît posibil, să nu înrăutăţesc situaţia. Aşa că trebuie să mă ghidezi. Ce oare s-ar putea întreprinde ?"

Amuzat din nou, Vanderbank o privi cu blîndeţe. „Fii tu însăţi, draga mea. Ascultă de instinctele tale superbe."

„Cum poţi fi", întrebă ea cu drăgălăşenie, „atît de înfiorător de ipocrit ? Ştii prea bine că lucrul care te terorizează cel mai mult pe lumea asta sînt instinctele mele superbe. Să fiu eu însămi ?" repetă ea ca un ecou. „Cînd de fapt ai *vrea* să spui : *Fii altcineva — asta e unica ta şansă.* Ei bine, o să încerc — o să încerc."

El rîse din nou, clătinînd din cap. „Să nu faci asta — să n-o faci."

„Vrei să spui că partida e definitiv pierdută ? Că nu există nici o cale de a şterge impresia proastă sau de a crea una mai bună ?" La auzul acestor vorbe, brusc indispus, el îi întîlni privirea şi, o clipă, dincolo de frivolitatea conversaţiei lor, ei ar fi putut lăsa impresia că se evaluează reciproc. Asta dură pînă cînd doamna Brook reluă firul : „Zău că m-aş bucura să nu-l pierd."

Vanderbank ezită, dar în cele din urmă remarcă : „Cred că n-ai să-l pierzi."

„Vrei să spui că ai să mă ajuţi, Van — *da?* ai s-o faci?" Erau momente cînd în toată Anglia nu puteai întîlni un

glas cu inflexiuni mai calde ca ale ei, și umilă, neajutorată și plină de afecțiune, ea vorbi cu intimitatea prieteniei. „Totul e numai din sentimentul legăturii cu mămica", explică ea. „Trăiește pur și simplu cu ea în suflet."

„O ! știu. E nemaipomenit."

„Ți-a povestit mai multe în legătură cu ea — îl obsedează ?" întrebă doamna Brook nestăpînită.

„Știi", răspunse tînărul oarecum evaziv ; „am discutat o groază ; nu există bătrînel mai hîtru ca el și pe scurt mi-e simpatic."

„E de înțeles", spuse doamna Brook afabil, „și la rîndul lui te simpatizează în aceeași măsură în care mă disprețuiește *pe mine*. Nu e nimic rău în asta — mă face întrucîtva să mă simt fericită de dragul tău. Are ceva anume — ce-o fi de fapt ? — care îi dă aerul unui *oncle d'Amérique*, binefăcătorul excentric, ursitoarea bună. Are ceva dintr-o bătrînică — dar nimic spre dezavantajul lui." Ea ezită numai o secundă înainte de a continua : „Ce l-am putea determina să facă pentru tine ?"

La auzul acestor vorbe, Vanderbank rămase perplex. „Pentru mine ?"

„Cum e posibil să te iubească cineva", întrebă doamna Brook, „fără să vrea să ți-o dovedească într-un fel sau altul ? Știi toate căile, dragul meu Van", șopti ea, „în care *eu* vreau să-ți dovedesc asta."

Poate că le știa, așa părea să sugereze o anume crispare ce se ivi brusc pe chipul său, dar nu ele i se înfățișară nemijlocit în spusele ei de adineauri. „De pildă, nu ăsta e tonul pe care trebuie să-l adopți cu el."

„Poftim ce-mi spune !" suspină ea descurajată. „Ei bine, atunci *învață-mă*." Și apoi pentru că el nu răspunse nimic : „Trebuie să-i semăn mai mult mămichii ?"

Zîmbetul lui mărturisea faptul că se simte puțin stînjenit. „Poate că nu-i semeni îndeajuns."

„O ! dacă el este dezamăgit de mine, cea de acum, ce dezamăgită ar fi fost mămica ; probabil chiar și mai mult, de vreme ce ar fi văzut lucrurile mai de aproape. M-ar fi disprețuit mai mult decît el. Dacă se pune problema", continuă doamna Brook, „să nu spun lucruri pe care mămica nu le-ar fi rostit, de unde să știu, nu-ți dai seama ? ce *ar fi spus* ea ?" Doamna Brook se lumină toată de parcă ar fi remarcat pe chipul prietenului ei o reflectare plină de admirație a frumoasei libertăți de spirit de

care putea da întotdeauna dovadă — în orice împrejurare. „Bineînțeles că o venerez pe mămica nu mai puțin decît el, fiindcă întreaga ei ființă și fel de a se purta erau demne de venerație. Dar să nu uităm că era mai presus de toate o femeie încîntătoare, și nu știu, în definitiv, de unde să știu ? ce anume s-ar fi ferit să-i spună chiar și ea, ținînd seama de relația deosebită dintre ei."

Vanderbank rîse din nou. „Foarte bine, foarte bine. Revin la prima mea idee. În relațiile cu el încearcă tot ce-ți trece prin minte. La urma urmelor ești o femeie de spirit, și spiritul nu mai are nevoie de alte justificări. Incercînd să te corectezi", continuă el cu amabilitate și pe un ton inexorabil, „s-ar putea să dai greș. De vreme ce *ai* fără doar și poate atîta farmec, mizează totul pe farmec. Asta-i tot ce poți face, după părerea mea. Fii așadar, tu însăți."

Ca urmare a acestor replici se măsurară mai intens, deși într-adevăr vorbitorul dădea impresia că mai degrabă recepteazä privirile prietenei sale decît că i le caută. „Nu pot intra în pielea *ta,* asta e o certitudine, Van", exclamă doamna Brook cu tristețe.

„Știu ce vrei să spui", replică el în secunda următoare. „Vrei să spui că sînt ipocrit."

„Ipocrit ?"

„Sînt diplomat și calculat — nu-i arăt cît de păcătos sînt ; în timp ce despre tine știe lucrurile cele mai compromițătoare."

Doamna Brook, ale cărei priviri se concentraseră din nou asupra domnului Longdon nu acordă mai multă atenție acestei observații, decît putea să reiasă din faptul că o pusese pe gînduri. „*Calculat* ?" în cele din urmă îi prinse ea cuvîntul din zbor. „Și ce anume trebuie calculcat ?"

„Păi", spuse Vanderbank, „dacă așa cum ai lăsat să se înțeleagă, el reprezintă o binecuvîntare deghizată — ! Recunosc fără ezitare", reluă tînărul, „că sînt gata de orice sacrificiu numai să rămîn în relații bune cu el."

„Nu ți-e teamă că o să te plictisească ?"

„O, da — categoric."

„Dar o să merite ? În cazul ăsta", spuse doamna Brook, de vreme ce el dădea impresia că o încuviințează, „o să merite foarte mult." Continuă să-l urmărească pe domnul

Longdon, care, fără ochelari, fixa podeaua, în timp ce domnul Cashmore îi povestea. Ea reluă firul, dar fără deosebită patimă. „Trebuie să fie de o îngustime... !"

„O, desăvîrşită !"

Ea tăcu iarăşi. „O să-i lărgesc eu orizontul. *Tu* n-ai să reuşeşti."

„Ferească sfîntul !" reluă Vanderbank cu vioiciune. „Dar, oricum, aşa cum am spus-o, o să te ajut."

Doamna Brook rămase în continuare concentrată. „Pe *el* ai să-l ajuţi. Dacă eşti gata să faci sacrificii ca să rămîi în termeni buni cu el, prima sacrificată voi fi eu." Apoi, întrucît Vanderbank nu dădu mult timp nici un răspuns la această remarcă, ea îşi îndreptă, în cele din urmă, privirile din nou spre el : „Sînt perfect pregătită pentru asta."

Era ca şi cum, într-un chip destul de năstruşnic, avusese timpul necesar să se decidă cum să-i replice. „La ce te poţi aştepta — cînd a iubit-o pe maică-mea."

Nimic nu putea fi mai nostim decît felul sumbru în care-şi exprimă ea surprinderea. „Şi pe a ta ?"

„Nu ţi-am spus pînă acum — din delicateţă."

Doamna Brookenham se lăsă pradă gîndurilor. „Nici *el* nu mi-a spus-o."

„Aceleaşi considerente l-au împiedicat şi pe el. Dar dacă nu ţi-am vorbit despre asta", continuă Vanderbank, „cînd am aranjat cu tine, după ce l-am întîlnit aici la cină, ca să veniţi să luaţi ceaiul în apartamentul meu — dacă n-am menţionat-o atunci nu înseamnă că nu o ştiam mai de mult."

Doamna Brook sondă mai profund această chestiune, vorbind însă cu blîndeţea excesivă care reprezenta, de cele mai multe ori, forma de manifestare a veseliei sale. „Asta bineînţeles din pricină că dezvăluie cît de nefericit a fost ! Dar, atunci, cum rămîne cu loialitatea lui... ?"

„Faţă de memoria mamei tale ? O ! a rămas intactă, pentru el lucrurile sînt limpezi. Mama ta a apărut mai tîrziu — a mea după moartea tatei l-a refuzat. Dar, îţi dai seama, îmi putea fi tată vitreg."

Doamna Brookenham acceptă explicaţia, dar brusc îi veni o idee mai plauzibilă. „*Mie* putea să-mi fie chiar tată *bun* ! În plus, dacă îi stă în fire să iubească mamele", continuă ea, „de ce naiba nu mă iubeşte *pe mine ?* Ştiu

bine ce vreau cînd spun că, la rîndu-mi, sînt și eu mamă în toată puterea cuvîntului."

„A ! dar în cazul tău nu se pune problema unei fiice ?" întrebă Vanderbank ușor stînjenit.

Doamna Brookenham făcu ochii mari. „Și eu cu ce mă aleg din asta ?"

„Păi, cum, nu ți-a spus ea ?"

„Nanda ? Mi-a spus că n-o place cu nimic mai mult decît pe mine."

La rîndul său Vanderbank se arătă surprins. „Chiar așa ți-a spus ?"

„Cînd s-a întors de la tine, a avut un straniu acces de sinceritate, pentru că de obicei nu-mi spune nimic."

„Ei", făcu Vanderbank, „și cum ți-a prezentat lucrurile ?"

Doamna Brook reflectă — și le reconstitui : „*Îl simpatizez fantastic, dar nu corespund chiar deloc* viziunii *lui.*"

„*Viziunii lui* despre ce anume ?"

„Exact asta am întrebat-o și eu. Despre nepoata ideală a mămichii."

Vanderbank ezită. „Ce să-i faci, nu e." Apoi după o pauză. „Dar o să facă față și așa."

Interlocutoarea sa îi aruncă o privire plină de subînțelesuri. „O s-o ajuți tu să... ?"

El se ridică, și văzîndu-l, domnul Longdon se sculă la rîndul său, așa încît privindu-se unul pe altul, de unde se aflau, își făcură niște semne amicale prin aer. „O s-o ajut."

XV

EXPLICAȚIA OFERITĂ DE AMFItrioană asupra motivului care-l împiedica pe domnul Cashmore să mai rămînă era atît de puțin întemeiată, încît în timp ce doamna Brook se îndreptă spre domnul Longdon, Vanderbank îl reținu în continuare fără dificultate pe oaspetele grăbit. Între timp doamna la care ne-am referit îl atrăsese pe prietenul ei mai vîrstnic spre canapea, și metoda adoptată de rîndul acesta ca să-l abordeze putea stîrni interesul unui observator ce nu ar fi fost străin de convingerea pesimistă exprimată de ea adineauri între patru ochi. O fărîmă din priveliștea gustată

o secundă de interlocutorul de acum al domnului Cashmore putea fi într-adevăr detectată în agitaţia pe care Vanderbank, în ciuda dorinţei lui de a face totul ca cealaltă pereche să nu fie întreruptă, nu reuşea s-o alunge din atitudinea sa. Şi totuşi, nu s-ar fi putut spune că doamna Brook ar fi ţinut cît de cît seama de propria ei afirmaţie, făcută cu puţin timp înainte, cînd izbucni imediat: „Cum să-ţi mulţumim, dragul meu, pentru extraordinara dumitale amabilitate ?“ Aluzia a fost făcută cu multă vervă ; domnul Longdon, totuşi, părea atît de nedumerit, încît ea se văzu obligată să se explice imediat. „Mă gîndesc la dragul de Van care ne-a relatat despre prilejul nespus de fericit — doar dacă nu cumva se înşeală mult prea amarnic — şi anume, de faptul că l-ai lăsat să afle atîtea despre dumneata. Este unul din prietenii noştri cei mai apropiaţi, aşa că nu e cu putinţă să i se întîmple ceva atît de încîntător fără ca bucuria să nu se răsfrîngă în acelaşi mod şi asupra noastră.“ Se avîntase încrezătoare dar brusc se reţinu. „Să nu-mi spui că se înşeală — n-aş fi în stare să suport asta.“ Ea îl impresură pe bătrînul palid cu o drăgălăşenie care pe moment părea de-a dreptul juvenilă. „Şi chiar nu l-ai lăsat să afle atîtea ?“

Zîmbetul domnului Longdon era straniu. „Nu-i pot ridica opreliști. Nu sînt o casă atît de mare — să dau indicaţii pe ce uşă se poate intra sau nu. Amabilitatea vine toată din partea domnului Vanderbank şi mă tem că i-am răpit o groază de timp.“

„Da aşa este.“ Doamna Brook nu se lăsă intimidată. „Adineaori nu mi-a vorbit decît despre asta. Ai putea spune“, continuă ea, „că eu l-am făcut să vorbească. Şi chiar aşa a şi fost, pentru că plăcerea lui ne bucura şi pe noi. Dacă nu-l poţi împiedica pe el să simtă ceea ce simte, să ştii că nu poţi să ne împiedici nici pe *noi*.“

O clipă pe faţa domnului Longdon se reflectă ceva care în opinia lui nu putea fi cît de cît uşor detectabil chiar şi de o sagacitate ca a ei : lupta dintre reala lui neîncredere faţă de ea, bazată pe afrontul involuntar pe care îl aducea prin firea ei oricărei amintiri legate de maică-sa, şi pe de altă parte, conştiinţa că s-ar fi cuvenit imperios s-o simpatizeze ; interesul său pentru Vanderbank contribuind la acest ultim element, în măsura în care se vedea obligat să recunoască între cei doi o legă-

tură ce nu și-ar fi găsit prea lesne o explicație la Beccles. „Poate că nu-mi dau seama prea bine în ce măsură ar avea vreo valoare ceea ce am putea face noi pentru el, adică soțul tău, tu și cu mine."

„Te referi la faptul că este atît de deștept ?"

„Ei, bine", făcu domnul Longdon, „aș spune că tocmai de aceea mă simt atît de flatat că a consimțit să mă adopte. Mă gîndesc la tinerii de pe vremea *mea,* și constat că el are o capacitate de înțelegere ce o depășește pe a tuturor. Dar voi toți simțiți așa", oftă el cam neajutorat. „Sînteți de-a dreptul uluitori, uluitori."

Ea îi replică din dorința aproape extravagantă ca răspunsul să fie exact ce ar fi vrut el. „Nu pot înțelege și accepta chiar totul, dar accept cît pot mai mult. Asta este problema la ordinea zilei în Londra de azi, și de multe ori am senzația că sînt o actriță de circ în maiou roz și în te miri ce fustiță, menținîndu-se în echilibru pe șase cai deodată. Am impresia că facem toți parte dintr-o trupă", zîmbi ea, „și sîntem obligați să plecăm mereu în turneu. Dar cînd afirmi că sîntem cu totul altfel", adăugă ea, „gîndește-te în definitiv la mămica."

Domnul Longdon o privi fix. „Față de ea *sînteți altfel."*

„A ! dar ea avea o minte colosal de rafinată. Nu sîntem cu nimic mai deștepți decît ea."

Ochii lui sinceri și pătrunzători priviră o clipă în altă parte. „Poate că deocamdată e de ajuns că sînteți mai deștepți decît mine ! Acum cîteva zile am avut bucuria", continuă el, „s-o cunosc pe fiica ta. Speram s-o găsesc aici cu tine."

Doamna Brook ezită poate numai cîteva secunde. „Dacă știa că vii, ar fi fost de față, te asigur. Ține atît de mult să-ți intre în voie !" Apoi, cum oaspetele ei nu acordă acestei intervenții mai multă atenție decît să întrebe dacă Nanda e plecată de acasă, ea se văzu constrînsă să recunoască faptul drept o subliniere și mai puternică a eșecului. Dar continuă imediat : „Bineînțeles că informația o să te lase indiferent, dar vorbește cu exaltare despre dumneata."

La început el păru într-adevăr să rămînă indiferent. „N-a împlinit încă optsprezece ani ?" — cuvintele căzură neașteptat de straniu.

„Să mă gîndesc. N-ar fi oare mai aproape de adevăr să spun că merge pe douăzeci ?" replică doamna Brook

cu îndrăzneală. Apoi încercă din nou. „Mi-a povestit totul despre întrevederea voastră. Eu anume m-am ferit să vin — am și eu ideile mele.“

„Și *care* sînt acestea mă rog ?“

„Mi-am spus că o să-ți amintească mai bine de mămica dacă n-o să fiu și eu de față. Dar e și ea un suflet care știe să vadă. Poate că nu ți-ar veni să crezi, dar ea și-a dat seama.“

„Și de ce anume și-a dat seama ?“ întrebă domnul Longdon, nereușind totuși să mascheze o anume răceală în ton, care într-adevăr sărăcea întrebarea de interesul cuvenit.

Doamna Brook lăsă doar să se întrevadă că-i percepe răceala, dar nu-și pierdu deloc cumpătul. „Păi, că n-o simpatizezi.“ Avea curajul deopotrivă să se lanseze în atac și să bată în retragere. „Își are și ea locșorul ei în circ — ăsta e modul în care ne cîștigăm existența.“

O clipă domnul Longdon nu spuse nimic, și cînd în cele din urmă vorbi, avu aproape aerul că o contrazice. „Este maică-ta bucățică tăiată.“

Amfitrioana lui îl fixă cîteva secunde. „A ! dar cu cîte deosebiri! Imaginea asta ai s-o pierzi“ adăugă ea, clătinînd din cap cu milă.

El nu-și dezlipea ochii de la Vanderbank. „În definitiv, pierderile mele mă interesează exclusiv pe mine.“ Apoi își reîndreptă privirile asupra ei. „Ți-a spus ea că n-o simpatizez ?“

Condescendența din atitudinea doamnei Brook față de simplitatea lui era evidentă. „Îți închipui că ai reușit să-ți ascunzi sentimentele atît de bine ? Nu-ți fă probleme, știe să îndure. Cred că într-adevăr, în mare măsură, are ca și mine senzația că nu contează pe cîți dintre noi îi detești atîta vreme cît ai să continui să simți ceea ce simți pentru mămica. Vrem doar să ne demonstrezi *asta* — doar atît.“

Nimic n-ar fi putut exprima mai deplin balsamul acestei asigurări, dar picăturile alinătoare nimeriră alături de locul pe care trebuiau să cadă. „Să vă *demonstrez* vouă ?“

O, pe ce ton rostise întrebarea ! „Aha — *nu te dezvălui* niciodată. E tocmai ceea ce a înțeles și Nanda în legătură cu dumneata. Dar nu ne poți împiedica să ne dăm totuși seama de ceea ce simți — de fapt nici pe dumneata nu te poți împiedica, îmi închipui, să nu trădezi asta.

Ne-ai apărea într-o lumină mult mai nefavorabilă, dacă cenuşa vechii dumitale pasiuni n-ar fi încă fierbinte." Ce păcat că în clipa de faţă Vanderbank era mult prea departe pentru a putea discerne, spre propriul său amuzament, fie şi numai cauza expresiei de pe chipul prietenului său mai vîrstnic, izvorîtă din tonul profund informat pe care-şi făcuse doamna Brook cunoscută opinia. În ce măsură şi-a dat seama de legătură vorbitoarea însăşi va rămîne o enigmă a istoriei, după cum va rămîne şi faptul dacă, în timp ce continuă, a apreciat că şi-a mărit şansele sau că pur şi simplu a pierdut definitiv partida. „Lucrul cu adevărat măreţ pentru noi este că nu putem apărea niciodată în ochii dumitale chiar de o seamă cu ceilalţi oameni."

„Şi care-i lucrul măreţ pentru *mine* ?"

„O ! mă tem că pentru dumneata nu există decît lucruri mărunte — atît de mărunte încît nici măcar nu merită osteneala să le defineşti. Împrejurarea că sîntem atît de fericiţi de revenirea dumitale în mijlocul nostru — fie şi numai să arunci o privire, ca apoi să ne părăseşti din nou, indiferent de situaţia oribilă în care ne-ai abandona pentru totdeauna ; încîntarea noastră fără margini în faţa faptului că eşti chiar atît de aparte ; plăcerea ce o resimţim vorbind despre dumneata, şi pe care o vom resimţi şi în continuare — şi poate şi mai mult încă — chiar dacă te-am văzut numai spre a te pierde din nou : indiferent cît valorează toate acestea pentru noi, nici unul nu va avea cutezanţa să spună cît de mult sau cît de puţin ai să preţuieşti *dumneata* din asta. Şi totuşi", bătu mai departe cîmpii doamna Brook, „oricît de mult te-am dezamăgi, nu e posibil să nu existe în noi o scînteie cît de slabă a trecutului — pentru că trecutul este unicul lucru pe care nimic nu-l poate altera : există, nu crezi asta ? ca să vorbească de la sine şi de va trebui numai *despre* sine." Ea se opri o secundă ; părea însă să-i fi distrus orice putere de a se exprima şi astfel în timp ce aştepta un răspuns, îi veni o nouă inspiraţie. Şi pe bună dreptate putea fi socotită drept una din cele mai fericite. „Nu ţi se pare posibil ca odată ce ajungi la concluzia că *ştiu*... ?"

Ea accentuă atît de mult acest cuvînt încît în cele din urmă articulă şi el nişte sunete. „Că ştii ce ?"

„Că în comparaţie cu mămica nu sînt decît o biată creatură tîrîtoare. Vreau să spun“ — se grăbi ea să neutralizeze orice protest izvorît din simplă curtenie care ar fi putut să-i compromită ideea — „că simt bineînţeles certitudinea inferiorităţii mele înspăimîntătoare străbătîndu-mi cu o durere fiecare mădular. Nu e ca şi cînd *n-aş fi ştiut*, nu-ţi dai seama ? Este o realitate palpabilă, ceva de la sine înţeles ; n-am avut încotro şi a trebuit în cele din urmă s-o accept ca pe un dat definitiv şi total. *Asta* nu te poate ajuta cu nimic ?“ pledă ea cu multă candoare. „Nu se poate spune că te-aş tortura amintindu-ţi în vreun chip anume de ea. Realizez perfect cît de cumplit ar fi pentru dumneata dacă, ţinînd *seama* de efectul pe care-l produc asupra dumitale, aş avea totuşi ochii ei încîntători sau nasul distins sau forma frunţii sau nuanţa părului ei. Oricît de straniu ar fi pentru o fiică, sînt total ruptă de ea şi nu crezi că s-ar putea să fiu întrucîtva salvată în ochii dumitale ieşind pur şi simplu din discuţie ? Bineînţeles“, continuă doamna Brook, „marea încercare pentru dumneata rămîne sărmana Nanda — şi ea la rîndu-i este înspăimîntător de desprinsă şi totuşi atît de înfiorător de implicată. Iar ea“, spuse amfitrioana pe un ton încîntător — „*ea* nu are habar !“

În timp ce vorbise, pe chipul domnului Longdon apăruse o împurpurare vagă şi stranie şi, ca să folosim expresia ei, oricare ar fi fost efectul pe care-l produsese era clar că nu-i îngădui atenţiei lui să rătăcească. Reuşise cel puţin să-l intereseze, fie spre noroc fie spre nenorocire ; ochii săi luminoşi se aprinseră şi mai mult şi se deschiseră larg, dobîndind o fixitate ce părea să-l dezvăluie cufundat într-o pură uimire. Ieşi în cele din urmă la suprafaţă, avînd aerul că în străfundurile oceanului a dat exact peste acea anume perlă a înţelepciunii de care avea nevoie. „Aş spune că există un dram de adevăr în ceea ce sugerezi într-un chip atît de fantastic.“

Ea se năpusti spre vorbele lui ca şi cînd ar fi fost străbătută de o durere dulce. „În ideea de a nu te mai preocupa de mine ?“

Dar la aceasta el lăsă să-i scape remarca. „N-am să renunţ niciodată să mă preocup de tine.“

Temerile ei se reînnoiră. „Nu te vei mulţumi doar cu ceea ce *sînt* ?“

El se ridică de lîngă ea, dar privind în altă direcţie şi mai împurpurat la faţă. „N-am să renunţ niciodată să mă preocup de tine“, repetă el.

„O ! eşti un înger !“ Ea se ridică plină de agilitate, ceilalţi aflîndu-se şi ei acum în picioare. „Am cutezat, am cutezat !“ îi strigă ea veselă lui Vanderbank ; „mă simpatizează, sau cel puţin poate să mă suporte — eu i-am arătat calea şi acum nu-mi pasă chiar dacă *spune* că nu-i aşa.“ Apoi se întoarse din nou spre prietenul ei mai vîrstnic. „Putem aranja noi lucrurile în legătură cu Nanda — nici nu e nevoie s-o mai vezi. A coborît în *salon*, dar se poate reîntoarce oricînd sus. Putem, oricum, aranja lucrurile — *c'est la moindre des choses.*“

„Pe cinstea mea, nici nu vreau să aud“, exclamă domnul Cashmore, „nimic de felul ăsta ! Te desfid că ai putea în vreun fel *aranja* ceva în legătură cu această domnişoară lăsîndu-mă pe *mine* deoparte. Sînt unul din cei mai mari admiratori ai ei“, îl anunţă el vesel pe domnul Longdon.

Vanderbank nu scosese o vorbă şi domnul Longdon avea aerul că ar fi preferat să facă întocmai : în privirile bătrînului se întrezărea rugămintea fierbinte ca tînărul să intervină într-un fel sau altul, să dea dovadă că e suficient de versat, în baza antrenamentului ce lui îi lipsea, în arta de a susţine o conversaţie împinsă pînă într-acolo, încît ar fi putut prin simpla ei desfăşurare s-o menţină pe o lady în văzduh. Fără privirea ce nu trăda decît amabilitate şi amuzament, tăcerea lui Vanderbank ar fi apărut aproape inumană. Sărmanul domn Longdon se văzu în cele din urmă obligat să se descurce cum putea. „N-ai vrea să vii cu fiica ta să-mi faci o vizită ?“ o întrebă el pe doamna Brookenham.

„O ! O ! — da' ştii că e o idee. N-ai vrea să vii cu ea la *mine* în vizită ?“ izbucni din nou domnul Cashmore.

Doamna Brook se mulţumise să-l fixeze pe domnul Longdon avînd aerul că sînt lucruri ce nu pot fi transpuse în cuvinte. „Eşti un înger, un înger !“ era tot ce izbuti ea să articuleze.

„Nu mai e nevoie să te rog *şi eu*, ce spui ?“ se adresă acum Vanderbank amfitrioanei. Sper că nu te deranjează faptul că m-am grozăvit peste tot în legătură cu deosebita cinste pe care mi-a făcut-o acum două zile apărînd neînsoţită.“

„Chiar neînsoțită? cum asta doamnă Brook!" continuă cu aerul lui nătîng domnul Cashmore.

Ea nu-i acordă decît acum atenție; ceea ce se traduse doar printr-un răspuns adresat lui Vanderbank. „Mă tem că n-a venit pentru tine — deși, bineînțeles, că era foarte posibil și asta: ți-a făcut vizita pentru că i-l promiseseși pe domnul Longdon. Totuși nu aș avea nimic împotrivă să te viziteze — și nici nu m-aș aștepta ca ea să fie impresionată de asta — după cum n-am nimic împotrivă să se ducă din cînd în cînd la dădaca ei cu o livră de ceai, lucru pe care-l și face, sau să meargă la azil să le citească bătrînelor. Dea Domnul să n-ai niciodată mai puține motive de grozăveală!"

„Ce n-aș da să-mi aducă și *mie* o livră de ceai!" reluă domnul Cashmore. „Sau nu fac nici măcar cît o babă, ca să-mi vină acasă să-mi citească?"

„Merge la azil cu regularitate?" se interesă domnul Longdon la doamna Brook.

Răspunsul doamnei întîrzie o clipă, dînd naștere la o încordare ce ar fi apărut unei alte perechi de ochi reflectată într-o oarecare măsură și pe chipul lui Vanderbank. „În fiecare vineri la ora trei."

Vanderbank se întoarse brusc și se îndreptă agale spre una din ferestre iar domnul Cashmore avu o revelație. „Păi azi e vineri — probabil că s-a dus acolo. Dar zăbovește atît de mult?"

„In continuare trebuia să treacă pe la micuța Aggie. Mă strădui cît pot, în ciuda dificultăților, să le fac să rămînă în termeni buni." I se adresă, sub impulsul unei noi idei, domnului Longdon. „O știi probabil pe micuța Aggie — nepoata Ducesei. Nu mai țin minte dacă ai făcut cunoștință cu Ducesa, dar trebuie s-o întîlnești și pe *ea* — există atîtea subiecte asupra cărora, sînt convinsă, va împărtăși sentimentele dumitale. Micuța Aggie este subiectul principal", continuă ea; „o să fii încîntat; *ea* ar fi trebuit să fie nepoata mămichii."

„Scumpă doamnă, cum poți susține așa ceva, sau cum o poți compara chiar și numai pentru o clipă?" izbucni domnul Cashmore. „Mie unul nu-mi spune nimic."

„Nu-i spune nimic niciunuia din noi", răspunse doamna Brook cu multă seninătate; „tocmai ăsta e genul și farmecul ei — și mai presus de orice, educația ei." Apoi îi ceru lui Vanderbank părerea. „Tu ce spui, n-o să-l

impresioneze micuța Aggie pe domnul Longdon, și n-o să i se pară interesant să discute cu Ducesa despre toată istoria asta ?“

Vanderbank reveni spre grup rîzînd, dar domnul Longdon îi luă replica din gură. „La care istorie te referi ?“

„O !“ făcu doamna Brook, „la întreaga chestiune, nu știi ? dacă să scoți sau nu fetele în lume. Problema, cum să-i spun ? — dacă să le expui sau nu. Aceasta e *unica* chestiune, după cîte se pare — chestiunea viitorului ; e colosal de interesantă și, oricum, Ducesa este magnifică pe această temă. Bineînțeles Nanda este expusă“, continuă doamna Brook — „într-un chip înfricoșător.“

„Și pentru numele lui Dumnezeu la ce este expusă ?“ întrebă domnul Cashmore într-o doară.

„Să te întîlnească pe *dumneata,* s-ar putea spune. stimatul meu domn !“ Vanderbank vorbi cu o anumită iritare ușor detectabilă, izvorîtă nu atît din faptul menționat cît din turnura pe care o luase discuția.

Se prea poate ca doamna Brookenham să-și fi întors privirea spre el cu un aer de dezaprobare superioară față de această remarcă ieftină. Totuși, răspunsul la întrebarea domnului Cashmore fu adresat domnului Longdon. „Este expusă — și asta e mult mai grav — influenței *mele.* Aggie însă nu e expusă la nimic — n-a fost și n-o să fie niciodată ; iar noi stăm de veghe să descoperim dacă Ducesa poate să mențină lucrurile în situația asta pînă la capăt.“

„Și de ce nu“, întrebă domnul Cashmore, „de vreme ce nu poate fi expusă altei influențe decît celei provenite din partea Ducesei ?“

Se adresase tuturora, dar domnul Longdon a cărui atenție era acum îndreptată numai asupra amfitrioanei, păru să nu-l bage în seamă. „Dacă stați cu toții de veghe, considerați că ar trebui să veghez și eu *alături de voi ?*“

Așa cum se desprinsese de pe buzele lui, întrebarea stîrni o boare de aer rece, și simțind-o doamna Brook se văzu constrînsă să-și formuleze invitația în niște termeni cît mai adecvați. „Bineînțeles nu la gîndul că i s-ar putea întîmpla ceva acestui odor de copil — căreia, evident, *nu i se poate* întîmpla nimic în afară de faptul că mătușa ei o va mărita în cel mai scurt timp și în cele mai bune condiții. Nu, interesul este stîrnit în mult mai mare măsură de stilul în care o pilotează Ducesa.“

„A ! se află într-un soi de ambarcațiune“, li se alătură plin de vervă domnul Cashmore, „care reclamă îndemînare nu glumă !“

Cronicarul preocupat de domnul Longdon nu poate trece cu vederea faptul că dacă nu era din cale afară de uluit părea totuși evident interesat. „Și în ce soi de ambarcațiune spuneați că se află ?“

Își exprimase curiozitatea cu politețe, adresîndu-i-se domnului Cashmore, dar rămaseră cu toții impresionați de felul minunat în care doamna Brook zîmbi deopotrivă foarte vag și foarte misterios, reușind totuși să capteze interesul general. „Cred că *tu* ești cel care ar trebui să-i răspundă, Van.“

„Ferească sfîntul“ — și Vanderbank se îndepărtă.

„*Eu* i-o spun fără ocol — dacă îmi dai într-adevăr dezlegarea“, spuse domnul Cashmore, pentru care era evident că scrupulele nu țineau de subiectul informației, ci de faptul că se afla o doamnă de față.

„Nu-ți dau dezlegarea, și chiar te rog să-ți ții gura“, răspunse doamna Brookenham. „În asemenea situații povestești cu atîta lux de amănunte încît... ! Pe scurt“, exclamă ea adresîndu-i-se domnului Longdon, „ar fi gata să-ți povestească mult mai mult decît te-ar interesa. *Se află* într-un soi de ambarcațiune, dar este un marinar experimentat. *Basta*, cum ar spune ea. Pe Mitchy îl cunoști ?“ întrebă doamna Brook pe neașteptate.

„O, da, a făcut cunoștință cu Mitchy“ — Vanderbank se apropiase din nou.

„Atunci fă-l *pe el* să-i povestească“ — îi oferi asta tînărului ca o alternativă îmbietoare, convenabilă tuturor. „Mitchy *se pricepe* să fie rafinat cînd își dă osteneala.“

„O, vai — cînd *își dă osteneala Mitchy !*“ rîse Vanderbank. „Mai curînd pentru treaba asta i-aș servi domnului Longdon un Mitchy ascultînd numai de impulsurile sale necontrolate.“

„Domnul Mitchett mi-e *simpatic*“, spuse bătrînul făcînd sforțări să-și privească amfitrioana drept în ochi și vorbind de parcă voia cumva s-o oblige să-l acuze de comiterea unei erori chiar și potrivit etichetei acceptate la Beccles.

Doamna Brookenham primi replica cu o emoție nespus de vie. „Dragul meu prieten, *vous me rendez la vie* !*

* Îmi iei o piatră de pe inimă (în franc. în original).

Dacă-l poţi suporta pe Mitchy, înseamnă că ne poţi suporta pe oricare din noi !"

„Pe cinstea mea, tot aşa zic şi eu !" remarcă domnul Cashmore cu mult entuziasm. „Ce naiba vei fi înţelegînd", o întrebă el pe doamna Brook, „cînd spui că prin comparaţie cu el sînt *generos* în privinţa amănuntelor ?"

Ea îşi întoarse o clipă chipul frumos spre acest oaspete. „Nu spun că tu ai fi mai *generos* — spun doar că el are mult mai mult rafinament. În plus, aşa cum ţi-am spus adineaori, nu faci parte din grupul nostru." După care punînd parcă o barieră în calea continuării discuţiei se adresă direct domnului Longdon. „Esenţialul în legătură cu educaţia conservatoare primită de Aggie constă în sinceritatea nemaipomenită de care dă dovadă Ducesa atunci cînd afirmă că o fiică poate fi ţinută atît de strict şi ocrotită cu atîta consecvenţă, încît (căci la asta revine) să nu trebuiască chiar niciodată să te privezi într-adevăr de..."

„Şi, de ce anume mă rog ?" întrebă curajos domnul Longdon în timp ce amfitrioana lui părea să ezite dintr-un exces de prudenţă.

Ea îi ceru din priviri ajutor lui Vanderbank, care observînd gestul nu-şi putu stăpîni rîsul. „Te desfid", exclamă el, „s-o spui !"

„Uite ce e, *pe mine* nu-i nevoie să mă desfizi !" exclamă domnul Cashmore, întrucît doamna Brook nu reuşi să răspundă provocării. „Dacă îl cunoşti pe Mitchy", continuă el adresîndu-se domnului Longdon, „probabil că îl cunoşti şi pe Petherton."

Bătrînul rămase în continuare nedecis şi nu imperceptibil de rece. „Petherton ?"

„Cumnatul meu, pe care, Dumnezeu ştie de ce, îl tutelează Mitchy."

„Îl tutelează ?" reluă domnul Longdon ca un ecou.

Doamna Brook apelă din nou la Vanderbank. „Cred că ar trebui să-l cruţăm. E foarte posibil să nu-ţi aminteşti de mămica", continuă ea adresîndu-i-se prietenului lor, „dar sper să nu te deranjeze atunci cînd îţi spun cît de mult îmi aminteşti dumneata de ea. La urma urmelor prea multe explicaţii alterează lucrurile, şi dacă noi *cît de cît* îţi spunem ceva şi ai să vrei din cînd în cînd să revii în mijlocul nostru ai să găseşti totul în prospeţimea lui iniţială. Ai să vezi, ai să simţi tu însuţi."

Domnul Longdon se afla în fața ei și cînd ea încetă, își ridică spre Vanderbank privirile pe care nu le dezlipise de pe covor cît timp îi vorbise amfitrioana. „Înseamnă că trebuie să plec, acum ?“ Ea spusese că explicațiile mai mult alterează lucrurile, dar el le-ar fi putut apărea ca un străin la o curte orientală, ridicol de neajutorat fără interpretul său.

„Dacă doamna Brook dorește să te *cruțe*“, răspunse Vanderbank cu amabilitate, „cel mai bun mod de a realiza aceasta ar fi poate într-adevăr să te îndepărteze. Da' nu speram oare s-o vedem pe Nanda ?“

„Ar folosi la ceva dacă am aștepta-o ?“ întrebarea fu adresată de domnul Londgon tot tînărului său prieten.

„A ! odată scăpată de aici... !“ oftă doamna Brookenham. „Doar dacă — *la voilà*“ făcu ea imediat cînd se auzi o mînă apăsînd clanța. Totuși nu era decît valetul care, în timp ce se apropia de stăpînă, oferea privirilor banderola cafenie a unei telegrame așezate pe o tăviță. Ea își luă de îndată libertatea să deschidă misiva, și după ce o parcurse în grabă îi cuprinse pe toți din priviri. „E de la *ea* — fiica modernă. *Reținută la Tishy STOP Dineu și operă STOP Toaletă în bună ordine STOP Întoarcerea nesigură STOP Dacă înaintea zorilor, am cheile.* N-o să se întoarcă acasă pînă mîine dimineață“, spuse doamna Brook.

„Dar gîndește-te ce mîngîiere pentru tine să știi că are cheile la ea !“ rîse Vanderbank. „Ai putea să te duci la operă“, îi spuse el domnului Longdon.

„Al naibii să fiu, dacă n-o să mă duc *eu* !“ exclamă domnul Cashmore.

Aflînd mesajul Nandei, domnul Longdon părea cuprins de o agitație nelămurită ; oricum reacționă la propunerea prietenului său cu o fervoare abia reținută. „Ai vrea să mă însoțești ?“

Vanderbank trăda o ușoară ezitare, rememorîndu-și programul ; ceea ce îi dădu timp doamnei Brook să intervină. „Chiar nu poți trăi fără el ?“ se adresă ea prietenului mai vîrstnic.

Vanderbank o privi o secundă. „Cred că pot ajunge și eu ceva mai tîrziu“, îi răspunse apoi domnului Longdon.

„Eu cred că o să ajung acolo devreme“, declară domnul Cashmore. „E foarte posibil ca doamna Grendon să aibă

o lojă ; de fapt şi ştiu care, în timp ce *ei* n-au habar", continuă el pe un ton plin de voioşie, adresîndu-i-se amfitrioanei.

Între timp doamna Brook îi întinsese domnului Longdon mîna. „Oricum, *negreşit* copila o să-ţi facă în curînd o vizită. Și bineînţeles neînsoţită", insistă ea ; „nu e nevoie să te formalizezi — ştiu eu prea bine ce spun."

„Să sperăm că într-adevăr ştii", continuă domnul Cashmore, a cărui energie era nesecată. „Uite de ce privilegii se bucură numai pentru că a cunoscut-o pe maică-ta !"

„Ţie însă nu ţi-ar fi fost de nici un folos", i-o întoarse doamna Brook „Cît despre dumneata nu eşti oare în situaţia să spui că nu te-ai ales decît cu atît ?" murmură ea plină de compasiune spre celălalt vizitator.

Acesta se întoarse spre Vanderbank cu un suspin straniu iar tînărul făcu doar : „Hai ! Lasă !"

CARTEA A CINCEA

DUCESA

XVI

UȘILE DE STICLĂ ALE CASEI IMpunătoare și albe, de o alură zveltă și totuși colțuroasă, dădeau spre o terasă largă pavată cu dale, al cărei parapet, o veche balustradă de piatră, era întrerupt la mijlocul deschiderii sale de un șir de trepte din piatră ce coborau spre o grădină splendidă. Terasa se bucura de umbră după-amiaza și domina literalmente priveliștea ce cobora în pantă și o înconjura — priveliștea ce, dincolo de suita de grădini, a unor pomi falnici risipiți ici-colo și a unor pajiști verzi, se trasa la orizont mai ales prin liziera pădurii. Ieșind într-o zi la sfîrșitul lui iulie, Nanda Brookenham găsi terasa neinvadată de alți vizitatori și rămase acolo o vreme cu aerul încîntat pe care ți-l dă posesiunea deplină. O străbătu de la un capăt la altul, oprindu-se ca să privească în jur, descoperind cu o expresie ce sugera plăcerea unei independențe de scurtă durată, modul cum se îmbinau lucruri minunate — încăperile vechi cu decorații vechi ce străluceau și se ascundeau în neguri din spatele ferestrelor înalte, grădinile vechi ce se înscriau în unghiurile largi ale zidurilor vechi, potecile de pădure ce foșneau în adierea după-amiezii și pătrundeau tot mai adînc în feritele luminișuri ale solitudinii și verii. Scena era învăluită parcă de încremenirea așteptării, dar ea se simțea mult prea vrăjită ca să dorească s-o tulbure ; o iscodi cu privirile, o ascultă, urmări fluturii albi printre florile din preajmă, apoi tresări la strigătul unui păun ce ajunse pînă la ea dintr-o alee nevăzută. Ambianța o îndemnă o clipă mai tîrziu să se

lase în voia unor mişcări mai fireşti ; o porni încet în josul treptelor, hoinărind mai departe, privind în urmă spre casa mare şi luminoasă, mulţumită şi de astă dată că nu apăruse încă nimeni. Cum soarele era destul de puternic, ea-şi deschise o umbreluţă roz. Străbătu pe rînd grădinile, mergînd pe lîngă zidurile înalte, ce aduceau atît de mult cu nişte lucrări de artă, şi gîndindu-se cum mai tîrziu se vor rumeni aici piersicile şi prunele. Se salută prieteneşte cu un grădinar, se strecură printr-o deschizătură şi, cotind cînd într-o direcţie cînd în alta, se trezi în cele din urmă în parc la o oarecare depărtare de casă. Era un loc la care ajunsese după un nou urcuş, un loc marcat de o bancă veche şi verde ce oferea o deschidere şi mai amplă a priveliştii care în depărtare, acolo unde încetau pădurile, dezvăluia în cel mai tipic mod englezesc pata de culoare roşie a unui vechi sat şi turla cenuşie a unei vechi biserici. Se lăsase pe bancă, încercînd parcă un sentiment al aventurii fără să fie totuşi într-atît de înfiorată, încît să nu se întrebe dacă n-ar fi fost poate mai inspirată să-şi fi luat o carte, al cărei farmec ar fi izvorît tocmai din sentimentul că totul în jurul ei e mult prea încîntător ca s-o mai îmbie la citit.

Sentimentul aventurii crescu în intensitate imediat ce percepu un foşnet în desişul din vale, urmat de apariţia, pe cărarea ce urca spre banca ei, a unui hoinar care, de nu şi-ar fi dezvăluit identitatea ce făcea din el o întruchipare singulară, o întruchipare de excepţie, ar fi dezamăgit-o întrucîtva dacă ar fi trebuit să recunoască în el doar un prieten. El o văzu de îndată, se opri, rîse, îşi flutură pălăria, apoi urcă panta din cîteva salturi şi, ştergîndu-şi fruntea cu batista, îi mărturisi cînd ajunse acolo, bucuros, în faţa ei, cît îi e de cald. Însăşi exclamaţia fetei în secunda în care îl văzu — „Ia te uită ! domnul Van —" răsunase cu o intensitate ambiguă şi mai mult pentru sine decît pentru el. Îi făcu loc pe bancă şi într-o clipă el se mai răcori parcă şi amîndoi se porniră pe explicaţii. Lucrul cu totul aparte era că venise pe jos de la gară ca să-şi mai dezmorţească picioarele, făcînd un ocol considerabil spre a se bucura de acel moment încîntător al zilei, pe un drum pe care îl deprinsese cu ocazia unei alte vizite la Mertle.

„Înseamnă că ai mai stat aici ?" Nanda, care nu sosise decît cu o jumătate de oră în urmă, vorbi de parcă scăpa o ocazie de a-i împărtăși ineditul impresiilor.

„Da, am mai stat aici — dar nu invitat de Mitchy ; ci de alții — oare cum naiba îi chema ? — care închiriaseră conacul pentru cîteva luni, acum vreo doi ani."

„Nici măcar nu ți-i mai amintești ?"

Vanderbank păru mirat și rîse. „O să-mi aduc eu aminte. Dar e o dovadă încîntătoare a genului de relații pe care le stabilești la Londra, nu-i așa ? — să *poți* face vizite la țară unor cunoscuți în felul ăsta, să fii *tratat* neînchipuit de bine, și apoi să pleci și să uiți totul, pînă și persoanele cărora le-ai rămas îndatorat. Ce viață stranie ducem !"

Nanda avu o clipă aerul să spună că s-ar putea nega acest caracter straniu, în schimb spuse altceva. „Bănui că un om ca tine nu prea încearcă sentimentul că rămîne îndatorat : e foarte amabil din partea ta — le faci tuturor o mare favoare — că accepți să vii ; așa încît te-ai simți extrem de împovărat dacă ar trebui să-ți amintești de toți."

„Nu-mi dau seama ce înțelegi prin *un om ca mine*" replică Vanderbank. „Nu sînt în nimic un om aparte." Ea îl privise pînă atunci, dar auzind asta își luă ochii de la el iar tînărul continuă pe un ton voios, dispus să ofere explicații. „Dacă prin asta vrei să spui că îmi fac apariția în atîtea locuri cum de-o știi altfel decît prin faptul că și tu te faci văzută pretutindeni ? — așa că, pe scurt, indiferent cum aș fi, și tu ești tot atît de păcătoasă."

„Recunoști deci că *te afli* pretutindeni. S-ar putea să fiu tot atît de păcătoasă", continuă tînăra, „ceea ce interesează însă este că nu sînt chiar la fel și în cealaltă privință. Fetele sînt niște gloabe — nu sînt în stare de ceva mai de soi."

„Și, atunci mă rog, cum să le spunem tipilor prinși în moara ucigătoare a birocrației cumplit de solicitante ? Nici măcar o mîrțoagă de la tramvaiele cu cai din Londra, te asigur, nu e alergată ca mine. În plus", adăugă tînărul, „dacă ies în societate în fiecare seară, și plec din Londra duminicile ca acum, nu poți oare înțelege, copila mea, de ce o fac ?"

Cu ochii ațintiți din nou asupra lui, Nanda cercetă o clipă misterul. „Trebuie să deduc atunci încîntată că o

faci în speranța tandră de a mă întîlni pe *mine* ? S-ar părea", continuă ea peste o clipă, „că nu te simți obligat să spui asta. Ce rost ar avea ?" Dar se opri brusc iritată.

El era cu desăvîrșire vesel, chiar dacă interlocutoarea lui nu se manifesta la fel. „Pentru că sîntem atît de buni și de vechi prieteni încît nici nu mai avem nevoie să vorbim ? Da, slavă Domnului — slavă Domnului." El aruncase priviri în jur contemplînd peisajul ; își pusese pălăria pe jos și total relaxat, sau mai curînd dorind să pară astfel, se așeză picior peste picior și își încrucișă brațele. „Ce fantastic de plăcut e aici ! Dacă nu sînt în stare pentru nimic în lume să-mi amintesc cine erau — cei dinainte — am certitudinea consolatoare că și în mintea lor există același gol. Oare își aduc măcar aminte de acest domeniu pe care l-au posedat cîndva ? «*Am avut niște invitați pentru weekend — da' unde ne aflam în conacul ăla mare în noiembrie anul trecut ? — și printre ei era unul din familia, cum se numea Doamne — îl ții minte — care ar fi fost om cumsecade dacă n-ar fi făcut atîta caz de calitățile sale.*»" Vanderbank se opri o clipă, dar interlocutoarea sa nu spuse nimic și el continuă. „Asta ilustrează, nu ? — faptul că ne întîlnim în modul ăsta — schimbarea fantastică ce s-a produs în viața ta în ultimele trei luni. Vreau să spun că dacă eu sînt de găsit pretutindeni, și cu tine, așa cum ai spus chiar tu adineaori, se petrece același lucru."

„Da — vezi ce ai făcut ?"

„Nu înțeleg ce am făcut *eu* ?"

„Te afunzi în pădure ca să ai parte de o schimbare, de solitudine", spuse fata, „și în primele momente dai de mine aținíndu-ți calea în inima codrului. Dar zău că n-aveam de unde să știu — dacă stai să te gîndești puțin — că ai să vii pe drumul ăsta."

Vanderbank ședea acolo în aceeași poziție, legănîndu-și însă ușor piciorul, de parcă totul ar fi fost mult prea *plăcut* — și ceea ce îi spunea ea acum în egală măsură — ca să mai reflecteze la asta. „Pot să aprind o țigară ?"

Nanda așteptă o clipă ; prietenul ei scosese o tabacheră mare de argint și în timp ce își extrase o țigară ea întinse mîna. „Pot s-o văd ?" Răsuci tabachera pe toate părțile cu admirație.

Vanderbank ezită. „Fumezi în prezența domnului Longdon ?"

„Imens. Dar ce importanţă are ?"
„Are o importanţă nemaipomenită", spuse el cu o umbră de iritare. „Vreau să te porţi cu mine exact cum te porţi cu el".
„A ! uşor de spus !" exclamă fata cu o intonaţie deosebită. „Ce vrei să spui prin *te porţi* ?"
„Ei bine, atunci *să fii*. Cum vrei să mă exprim ?" întrebă Vanderbank şăgalnic, continuînd să-şi legene piciorul. „Să simţi."
Ea se jucă mai departe cu tabachera, fără să fi profitat totuşi de conţinutul ei. „Nu cred că în ceea ce ne priveşte, pe domnul Longdon şi pe mine, ştii chiar atîtea pe cît îţi închipui."
Vanderbank rîse trăgînd din ţigară. „N-am nici un dubiu în privinţa lui, îmi spune totul."
„A ! ceea ce nu te împiedică să ai dubii în privinţa *mea* !" Ea îşi frecă o clipă obrazul de argintul cizelat, ca în secunda următoare să-i înapoieze tabachera. „Asta e modelul care mi-ar place."
Interlocutorul ei aruncă o privire spre obiect. „Păi, în asta încap douăzeci."
„Ei bine, îmi doresc una în care să încapă douăzeci." Vanderbank se mulţumi să dea afară fumul. „Ţin atît de mult să-ţi dăruiesc ceva", spuse el în cele din urmă, „încît în încîntarea mea că am descoperit obiectul potrivit sînt gata, dacă nu eşti prudentă, să-ţi dăruiesc ori asta ori o pipă."
„Vrei să spui chiar pe asta ?"
„O am de mulţi ani — dar chiar şi pe asta dacă îţi place."
Rămase cu ea în mînă — jucîndu-se. „Şi cine ţi-a dat-o ?"
La aceste vorbe Van se întoarse zîmbind spre ea. „Îţi închipui că am uitat şi asta ?"
„Sînt sigură că ai uitat, de vreme ce eşti gata s-o dăruieşti."
„Dar de unde ştii că a fost primită în dar ?"
„Asta e soarta unor asemenea lucruri — nu ţi le cumperi niciodată singur."
Ea îşi retrase mîna de pe obiect, lăsîndu-l pe bancă de unde Vanderbank îl recuperă. „Originea i s-a pierdut în bezna timpului, nu are nici o altă istorie afară de faptul

că am folosit-o eu. Dar te asigur că țin foarte mult să-ți dăruiesc ceva. Nu ți-am dăruit niciodată nimic."

Nanda rămase tăcută un timp. „Ce caz faci", spuse ea în cele din urmă oftînd, „de inconstanța și superficialitatea ta ! Și cîte relicve n-am păstrat cu grijă; daruri de la tine, fiindcă atunci credeam că ele ar însemna ceva !"

„*Relicvele* ? Ai o șuviță din părul meu ?" Apoi descifrînd sensul vorbelor ei : „O ! mici nimicuri de Crăciun ? Și chiar le-ai păstrat ?"

„Puse bine într-un sertar separat — învelite în foiță roz."

„Știu unde vrei să ajungi !" spuse Vanderbank. „Mi-ai dăruit o serie de lucruri, și încerci să mă învinuiești că pentru mine și-au pierdut orice farmec. Dar nu poți s-o faci. Cînd e vorba de lucrurile inimii sînt un relicvar ambulant. Foiță roz ? *Eu* folosesc poleială de aur — și de cea mai fină calitate — poleiala de aur a sufletului." Scutură scrumul țigării cu nonșalanță și aruncă o privire spre vîrful ei aprins ; după aceasta continuă pe un ton relaxat, dar cu o căldură ce prin ea însăși îndulcea declarația altminteri ușor rizibilă. „Nu vorbi, copila mea dragă, de parcă n-ai ști cu adevărat că-ți sînt cel mai bun prieten pe care-l ai pe lume." De îndată ce rosti asta își scoase ceasul, așa încît dacă vorbele sale produseseră o pauză în conversație, gestul oferi un pretext să-i pună capăt. Nanda îl întrebă cît e ceasul și cînd el îi răspunse „Cinci și un sfert", observă că la ora asta se servește ceaiul pe terasă. „Atunci propui să ne ducem și noi ?" o consultă el.

Totuși tînărul nu dădu nici un semn că ar vrea să plece și cînd, după o ezitare Nanda spuse „Da, mi-ar face plăcere", nici ea nu se urni din loc. „Mă atrage ideea", adăugă tînăra mașinal.

„Și pe mine, fantastic. Ceaiul luat pe terasă", continuă Vanderbank, „nu e la fel cu cel pe care-l bei *înăuntru*, nu ? Dar cine mai e aici ?"

„O ! toată lumea. Tot cercul tău."

„*Al meu ? Se mai poate vorbi de un cerc al meu* — *cu* vagabondajul universal de care mă acuzi ?"

„Ei, bine, atunci al lui Mitchy — sau cum vrei să-i spui."

„Și din al tău nu e nimeni ?"

„O, ba da", spuse Nanda, „toți ai mei. Cel puțin bănui că trebuie să fi sosit pînă acum. Cercul meu e alcătuit

din domnul Longdon", explică ea. „În momentul de față el e totul."

„În cazul ăsta eu unde naiba intru ?"

„A ! tu ești surplus. Există întotdeauna surplusuri."

„Un cerc complet și unul pe deasupra ?" rîse Vanderbank. „Și Tishy unde încape ?"

Fermecătoare și gravă, fata se gîndi o clipă. „Este la Paris, cu maică-sa, în drum spre Aix-les-Bains." Apoi impacientată, continuă : „Știi că ăsta nu-i deloc un lucru lipsit de importanță ? — ceea ce ai spus adineaori. Mă refer la afirmația ta că ai fi cel mai bun prieten pe care-l am."

„Dar bineînțeles că-mi dau seama ce înseamnă și chiar de asta am și spus-o. Vezi că nu îmi fac absolut deloc probleme, nu am rețineri și nu mă intimidez în legătură cu asta — n-am făcut decît să ți-o comunic și te desfid să mă contrazici. Dacă eu nu sînt cel mai bun prieten al tău, cine altcineva se poate numi astfel ?"

„Ei bine", replică Nanda, „de cînd l-am cunoscut pe domnul Longdon trăiesc întrucîtva cu senzația că am genul de prieten care face ca toți ceilalți să nu mai conteze."

„În cazul ăsta înseamnă că, după numai trei luni de zile, a ajuns să dobîndească o valoare pe care eu n-am atins-o în toți acești ani ?"

„Da", replică ea — „valoarea pe care i-o conferă faptul că nu mă tem de el."

Vanderbank își schimbă poziția, întorcîndu-se mai mult spre ea cu un braț sprijinit pe spătarul băncii. „Și ți-e teamă de *mine* ?"

„Cumplit — hidos de mult."

„În cazul ăsta bunele noastre relații de atîta amar de vreme..."

„Tocmai ele fac ca spaima mea", izbucni fata, „să fie și mai abjectă. Bunele relații nu contează. Întotdeauna mă gîndesc la tine cu teamă."

El stătea cu cotul pe spătarul băncii sprijinindu-și capul în palmă. „E nespus de straniu — dacă lucrurile stau chiar așa !"

Ea contempla priveliștea de un farmec specific englezesc, dar auzind remarca se întoarse spre el. „O ! domnule Van, poți *să te încrezi* în ceea ce-ți spun."

Cum domnul Van n-ar fi fost în stare mai tîrziu să-i redea unui prieten interesat efectul deosebit pe care-l avu asupra lui tonul acestor cuvinte, cronicarul său se prevalează de acest fapt, fără a pretinde că ar dispune de o mai mare capacitate de înțelegere — și dimpotrivă se mulțumește să afirme doar că vorbele provocară o îmbujorare abia perceptibilă pe chipul domnului Van. „Teamă, de ce anume ?"

„Nu știu. Teama e teamă."

„Da, da, așa e." Mai scoase o țigară și ocupă următoarea clipă cu aprinderea ei. „Atunci și amabilitatea e amabilitate — e tot ce se poate replica."

Fumă un timp și apoi ea se întoarse iarăși spre el. „Te-am rănit cumva spunînd asta ?"

Zîmbetul lui mai purta încă mărturia îmbujorării dinainte. „Aș spune chiar că mi-ar place să mă rănești. Am reușit ceea ce doream acum cîteva minute", continuă el cu oarecare grabă. „Am izbutit destul de bine să te fac să-ți dai drumul pe tema domnului Longdon. Asta era ceea ce urmăream, să te trag de limbă."

„Ei da", făcu Nanda ferindu-și din nou privirile. — „a intrat în viața mea."

„E tocmai locul unde îmi face o nespusă plăcere să-l întîlnesc."

„Dar lui nu i-a plăcut, acum cîteva zile, cînd am folosit expresia", replică fata. „A descris-o ca fiind o *afectare de idiom modern* și a revenit din nou asupra diferenței extraordinare dintre limbajul meu și cel al bunicii."

„Are dreptate", încuviință tînărul plin de înțelegere. „Mie însă îmi place foarte mult limbajul tău. Cu tine", continuă el, „n-a ajuns încă să arunce o punte peste prăpastie ? Cu mine a făcut-o."

„A ! da' între voi nu era o prăpastie. Pe tine te-a simpatizat din primul moment."

Vanderbank ezită. „Vrei să spui că eu m-am descurcat foarte bine cu el ?"

„Nu știu cum te-ai descurcat tu, dar în cazul meu a fost nevoie de un proces dureros și lent ca să ajungă să mă simpatizeze. Acum cred că mă simpatizează", declară Nanda. „S-a împăcat în cele din urmă cu gîndul că sînt altfel — iar acum încearcă să se descurce cu mine pe această bază. A ajuns în fine să înțeleagă că atunci cînd

îmi vorbeşte de Bunicuţa eu nu sînt în stare nici măcar să mi-o închipui."

Vanderbank pufăi din ţigară. „*Eu* sînt."

„Asta spune şi Mitchy. Dar probabil că amîndoi vi-o imaginaţi greşit."

„Nu ştiu", spuse Vanderbank — „M-am gîndit îndelung la asta. Dar e prea tîrziu. N-avem ce-i face, chiar dacă am vrea, greci nu ne mai putem naşte."

Nici măcar asta n-o făcu pe Nanda să rîdă, deşi avea întotdeauna prezenţă de spirit. „Da' ce, tu ţi-o închipui pe Bunicuţa grecoaică ?"

Interlocutorul ei se ridică fără grabă. „Da — ca să-i punem capăt problemei într-un mod elegant şi să nu mai avem de a face cu ea." Se uită din nou la ceas. „Mergem ? — vreau să văd dacă a ajuns slujitorul meu cu bagajele."

Ea rămase locului ; trebuia să reia o anume idee. „Teama mea faţă de tine nu e superficială. Vreau să spun că nu e ceva de moment — nu mi-e teamă de tine aşa cum te văd acum în carne şi oase", explică ea. „Mă tem de tine într-o posibilă, cumplită, ipostază viitoare."

„Ei bine, spuse tînărul zîmbindu-i, „nu uita că dacă stă scris să existe un asemenea monstru o să existe şi o Nandă viitoare, cu o evoluţie similară în stare să-i facă faţă."

Stînd în umbră acum, Nanda închisese umbrela şi cerceta atent locul unde înţepase pămîntul cu vîrful acesteia. „Vrei să spui că ne vom schimba într-atîta amîndoi ?"

„Ce încîntător gîndul că după toate probabilităţile o să ne schimbăm împreună !"

„A ! dacă transformarea asta n-o să însemne decît schimbare" replică ea, „în ceea ce mă priveşte n-o să fie mare lucru. Eu nu o să mă schimb niciodată, — o să rămîn totdeauna la fel. Aceeaşi gloabă cu afectări desuete şi idiom modern", continuă ea pe un ton destul de grav. „Domnul Longdon m-a făcut s-o simt din plin."

Vanderbank rîse în gura mare, mai cu seamă din pricina seriozităţii ei. „Ei asta pune vîrf la toate !"

„Da", continuă ea, „trebuie să rămîn aşa cum sînt. Îmi lipseşte acel ceva numit principiu de creştere." Făcînd desene în pămînt cu vîrful umbrelei păru că încearcă să le descifreze. „Am impresia că nu pot fi mult mai bună

decît sînt și nici mult mai rea. Dacă nu mă poate schimba domnul Longdon, atunci nu mă poate schimba nimeni".

Lui Vanderbank nu-i mai rămase decît să adopte un ton extrem de amuzat. „Și a abandonat această speranță ?"

„Da, — deși nu m-a abandonat și pe *mine* total și în toate privințele. Dar a abandonat speranța pe care o nutrise la început."

„Abandonează chiar așa de repede — în trei luni ?"

„O ! aceste trei luni", răspunse ea, „au reprezentat foarte mult : cea mai plină și cea mai însemnată perioadă din viața mea, ținînd seama de cîte s-au întîmplat." Continua să înțepe pămîntul cu umbrela ; apoi adăugă : „Și totul mulțumită *ție*."

„Mie ?" Vanderbank nu se putea dumiri.

„Da, pentru ceea ce vorbeam adineaori — pentru faptul că sînt acum introdusă în toate, fără să-mi pese pe scările cui îmi croiesc drum urcîndu-le și coborîndu-le. Nu trăiesc ora trepidantă a unei vieți glorioase ?" întrebă ea. „Viața dinainte a durat un veac, fără îndoială — dar un veac fără identitate."

Vanderbank o cercetă o clipă în tăcere, apoi vorbi fără nici o legătură. „E uluitor ce tare îmi amintești uneori de maică-ta !"

La auzul vorbelor ea se ridică în picioare. „Poftim ! De asta n-o să scap niciodată. Am senzația că același lucru îl simte și domnul Longdon."

Stînd amîndoi în picioare acum, de parcă ar fi fost gata să se alăture celorlalți, mai întîrziară totuși puțin, întrucîtva stînjeniți. Unui spectator i s-ar fi părut că tînărul ajunsese la un moment decisiv, la un moment în care nu se putea hotărî să dea glas unui anume lucru. Care erau oare cuvintele ce de mai multe ori i-au stat pe buze, de tot atîtea ori oprindu-se acolo nerostite ? Observatorul nostru ar fi fost surprins probabil că nu erau acelea pe care buzele lui le articulară în cele din urmă. „Oare nu-ți vorbește prea mult despre tine ?"

Nanda îi zîmbi vag, și în secunda aceea el ar fi putut să izbucnească frapat de o oarecare asemănare, o asemănare de expresie ce n-avea nimic a face cu bunele maniere. Pe de altă parte, asemănarea nu i-ar fi părut deloc atenuată de modul în care ea reuși să înăbușe orice semn că resimte întrebarea lui ca pe un fel de punere la punct.

Oricum, ceea ce îi sugerase el, cum menționase mai sus, putea fi trecut cu vederea, în modul în care ea îi răspunse, realizînd numai în ultimul moment că fusese brutal. „Bănui că nu asta este adevărata cauză probabil, ci modul în care mă comport". Ea vorbi cu o blîndețe la care n-ar fi putut ajunge fără un efort considerabil. „Între răbdarea lui pe de o parte și egoismul meu pe de alta, totul e posibil. Nu-i vorba de felul în care-mi vorbește, ci de modul în care știe să mă asculte." Renunță totuși la teza ei dintr-un soi de duioșie față de interlocutorul de acum. „Oare nu tu ai sfătuit-o pe mama să mă țină pe lîngă ea ? La asta mă refer cînd spun că-ți sînt îndatorată. Mulțumită ție mă aflu tot timpul acolo — mulțumită ție și poate puțin și lui Mitchy."

„O, mulțumită lui Mitchy — *bănui* că lui i s-a datorat chiar mai mult decît mie." Vanderbank vorbea pe un ton ce sugera că încearcă să-i intre în voie în chestiuni mărunte. „Fermecător cum e, Mitchy s-a dovedit, cred, un partizan și mai fervent pe această temă."

Plecară de lîngă bancă împreună, și după cîțiva pași își dădură seama că, la numai cîțiva metri, se apropiase de ei unul din ceilalți invitați, o siluetă ce apăruse din direcția de unde venise Nanda. „A ! domnul Longdon", exclamă ea cu entuziasm, de data aceasta.

Vanderbank îl salută de îndată ridicîndu-și pălăria. „Simpatic bătrînel !"

„În orice caz, cu merite împărțite", spuse ea cu mai multă veselie, „voi m-ați adus în salon."

Vanderbank nu răspunse nimic pînă ce nu ajunseră alături de prietenul lor, cînd, în loc de binețe repetă cuvintele ei. „Cred că are să-ți facă mare plăcere să afli că, deși meritele sînt împărțite, noi am adus-o în salon."

Domnul Longdon își plimbă privirile de la unul la altul. „Unde ați fost amîndoi ?"

Nanda fu prima care răspunse. „Am discutat, doar — pe o bancă."

„Aflați dar că, *și eu* vreau să discut pe o bancă !" Bătrînul era plin de vervă.

„Cu mine de bună seamă !" îi replică Vanderbank cu entuziasm.

Fata nu spuse nimic, dar domnul Longdon căută să-i întîlnească privirile. „Nu — cu Nanda. Tu trebuie să te pierzi în mulțime."

„A !“ rîse interlocutorul lor, „voi doi formaţi mulţimea !“

„Bine, bine, da' ia-ţi ceaiul mai întîi.“

La auzul acestor vorbe, Vanderbank se dădu bătut rîzînd ; înainte de-a se retrage însă îi întinse mîna domnului Longdon, gest pe care nu-l făcuse la întîlnire — gest demonstrativ cu atît mai cald din pricina tonului pe care rosti poanta. *Intrigantule !*“

XVII

NANDA ÎI LĂUDĂ DOMNULUI Longdon colţişorul încîntător pe care-l părăsise şi în consecinţă reintrară imediat în posesiunea lui, descoperind că frumuseţea priveliştii se adîncise acum, că după-amiaza era pe trecute şi umbrele se alungiseră. Plutea între ei spiritul molcom al unei armonii depline, pe această temă, care pe de altă parte nici nu le reţinu prea îndelung atenţia, unul din cei doi, cel puţin, fiind prea absorbit în momentul de faţă de alte chestiuni ce nu aveau nimic a face cu transformările fireşti şi tihnite ce animau atmosfera. „Ei bine, trebuie să-mi povesteşti despre toate“, spuse domnul Longdon cu multă vioiciune ; i se alăturase tinerei lui prietene aducînd un tezaur de impresii adunate în grabă la conac, şi din felul în care o rugă să-l lămurească în unele privinţe, se putea vedea cît de mare devenise încrederea ce le domina acum relaţiile. Ajunsese în cele din urmă să aibă senzaţia, menţionă el, că poate accepta cea mai mare parte din deosebiri ; şi totuşi, într-o situaţie ca aceasta, nu exista altă alternativă decît ca uluirea să se reinstaleze. Singurele deosebiri de pe lume — la concluzia asta ajunsese el — erau cele ce evidenţiau la tot pasul moravurile pe care le observa de trei luni în înalta societate. Abaterile generale şi ample ale acestui organism îi preocupau aproape exclusiv cugetul şi în cele din urmă ajunsese să creadă că şi în tinereţea sa moderată nu ţinuse probabil pasul contemporanilor săi. Nu-şi imaginase atunci — pe la o mie optsute patruzecicincizeci — că trece drept demodat, dar viaţa n-ar fi putut să-l lase chiar la asemenea distanţă în urmă dacă ar fi luat startul în cursă nehandicapat. Nu o dată îi înfăţişase

feţei problema în chipul ăsta : ceea ce oferă o idee destul de clară, sperăm, asupra evantaiului de subiecte pe care le abordau în unele dintre discuţiile lor. Ele se încheiau într-adevăr de fiecare dată cu sentimentul că puterea sa reală de înţelegere ar fi crescut ; dar tocmai aceste pauze dintre confruntări păreau din cînd în cînd să ducă spre ciocniri și mai acerbe. Pe scurt, tocmai atunci cînd avea senzaţia că a lichidat toate posibilităţile de surpriză se pomenea primind cele mai neașteptate șocuri. Nu existau gusturi mai stranii decît acelea scoase din căldarea ce, așa cum își imagina el, atinsese fundul fîntînii în repetate rînduri. „Acum de exemplu, faptul că am invadat așa, prin surprindere, casa cuiva — Dumnezeu știe a cui — și ne-am abătut asupra ei ca un val de lăcuste : aș spune că nu e prea politicos să critici cînd te lași și tu purtat de șuvoi, încercînd totuși un sentiment vecin cu vinovăţia ; dar din ce aluat or fi făcuţi oamenii ăştia care consimt, numai de dragul banilor, să li se violeze căminul ?"

Nanda rămase pe gînduri ; trăia permanent cu senzaţia că el o face să reflecteze intens. „Dar nu s-au închiriat totdeauna casele în Anglia ?"

„Și de vreme ce sîntem o naţiune de proprietari de dugheană, la scara la care ne apare acest fenomen, obiceiul nu poate să dateze, pari să sugerezi, numai de săptămîna trecută. Nu încape îndoială, nu încape îndoială și cu cît te gîndești mai mult la asta cu atît mai mult ai impresia că societatea — pentru că, nu-i așa ? trăim *în* societate și ăsta ni-i orizontul — nu poate fi altfel decît tot mai vulgară. Interesul rezidă în faptul că în crepusculul timpului şi, după cum vezi eu aparţin acestui crepuscul, societatea descoperise în mult mai mică măsură *cît poate fi* de vulgară. A făcut tot ce i-a stat în puteri, mai mult ca sigur, dar erau mult prea multe superstiţii de care trebuia să se elibereze. Le-a aruncat peste bord una cîte una, așa încît corabia plutește acum neașteptat de ușor. Așa se explică" — şi cu ochii aţintiţi pe orizontul auriu bătrînul urmări ideea cu ingeniozitate — „cum de am ajuns să simt atît de tare ruliul și tangajul. Dacă n-aș fi un navigator desul de încercat — ei bine, așa cum stau lucrurile", se întrerupse el rîzînd, „îţi dovedesc la tot pasul ce exhibiţii fac să-mi menţin echilibrul." Lăsă să-i scape un oftat înăbușit, exprimînd în parte detașare, în parte amă-

răciune, iar apoi brusc se redresă întrebînd-o: „Și în definitiv cui aparține această proprietate?"
„Mă simt tare jenată, dar mărturisesc că nu știu. Aceeași problemă s-a pus și pentru domnul Van", continuă fata.
Domnul Longdon avu aerul că rămîne pe gînduri o clipă. „O! ce spui, chiar s-a pus? Și domnul Van n-a fost în stare s-o rezolve?"
„A uitat complet — deși a mai fost aici și altă dată. E foarte posibil însă să fi aparținut altora", adăugă ea în chip de circumstanțe atenuante. „Vreau să spun că e foarte posibil să nu fi fost a lor atunci, după cum azi nu e a lui Mitchy."
„A! înțeleg. Și ăia veniseră tot așa intempestiv."
Nanda completă istoria simplă. „Acum i-a venit rîndul lui Mitchy să dea buzna și bănui că, de fapt, a făcut asta abia ieri. Și-a adus toți prietenii, și iată-ne aici."
„Iată-ne aici, iată-ne aici", repetă prietenul ei, cu și mai multă gravitate. „Splendid, ce să mai zic!"
În timp ce privirile lui se pierdeau în depărtare, ea îl fixa, stîrnită parcă de o inflexiune din vocea lui. „Nu crezi că e într-adevăr pasionant? Totul e gata, festinul e pe masă, și fără altceva care să ne adoarmă curiozitatea înafara informației generale că va fi lume și cîte și mai cîte, ne ocupăm tacticoși locurile." Nu răspunse nimic, deși se părea că își însușise imaginea pe care i-o contura ea. „*E* lume, sînt o mulțime de văzut, totul din belșug. Sosiseră toți invitații cînd ai venit încoace?" îl întrebă ea, deoarece el nu scosese încă nici o vorbă.
„Așa cred. Pe terasă erau doamne și domni pe care nu-i cunosc. Dar te-am căutat doar pe tine și am pornit-o în direcția asta după o indicație a mamei tale."
„Și ți-a cerut, în cazul în care mă găsești cu domnul Van, să-l determini să se ducă la ea?"
Domnul Longdon răspunse cu oarecare întîrziere la această întrebare, dar fără să schițeze vreun gest. „Cum ar fi putut să-și închipuie că e aici?"
„De vreme ce nu ajunsese încă la conac? Întotdeauna mă uimesc nespus lucrurile pe care și le poate imagina mămica! Văd totuși că ți-a cerut asta", remarcă Nanda.
Auzind replica, prietenul se întoarse spre ea. „Dar nu din pricina asta l-am expediat."
Nanda ezită. „Ție nu-ți pasă de tot ce spune mămica."

„Nu-mi pasă de *toate* cîte le spun alții ; nici măcar, draga mea, cînd persoana în cauză ești tu."

Nanda așteptă din nou o clipă. „Nici măcar dacă persoana e domnul Van ?"

Domnul Longdon cumpăni lucrurile candid. „O, îi solicit părerea într-o mulțime de situații."

„Asta dovedește, deci, ce importanță au pentru tine părerile lui. *El* îi seamănă bunicii sale ?" continuă fata. Apoi, cum interlocutorul ei avea aerul că se îndoiește : „N-ai cunoscut-o și pe bunica lui ?"

El arboră un zîmbet fantastic. „Pe mama lui", exclamă ea, îmbujorîndu-se din pricina gafei, dar el adăugă : „Nu stau chiar așa de rău, însă nici tu nici el nu le semănați cîtuși de puțin."

„Nu era drăguță ?" se interesă Nanda.

„Foarte distinsă. Dar asta n-are nici o importanță. Nici ea nu l-ar recunoaște astăzi."

Ea nu se putu reține : „Propria lui mamă nu l-ar... ?"

Gestul lui dezaprobator nu fu dus pînă la capăt : „Nu, dar nici el pe ea. Lipsește veriga de legătură." Apoi, ca și cînd, la urma urmelor s-ar fi temut că-l ia prea în serios. „Bineînțeles că eu sînt acela", spuse el cu mai multă blîndețe și pe un ton moralizator, „care am pierdut veriga cît timp am hibernat. Am dormit jumătate de secol — sînt Rip Van Winkle." * După o clipă reveni la întrebarea ei. „Oricum nu-i seamănă deloc maică-si."

Nanda chibzui un timp. „Poate că acum n-ai mai avea o părere atît de bună despre ea."

„Poate că nu. În orice caz, dacă te-am despărțit de domnul Vanderbank e numai pentru că am vrut-o eu."

„Nu mă gîndeam", spuse Nanda, „că m-ai despărțit pe mine. Mă gîndeam că te-ai despărțit tu însuți de el."

„Puteam în schimb să te fi trimis pe *tine* pe terasă ? Ei", remarcă domnul Longdon, „văd că adopt o viziune din ce în ce mai economicoasă asupra satisfacțiilor mele. Le asociez din ce în ce mai rar — o fructific tot mai mult pe fiecare în parte."

„Așa încît acum fructifici cît mai mult pe seama *mea* ?"

* Personaj din povestirea cu același titlu a prozatorului american Washington Irving (1783—1859) ; aluzie la revenirea în lume a acestuia după un somn care a durat douăzeci de ani.

„Da, cît mai mult, draga mea — cît pot mai mult." Privi un timp spre orizontul împurpurat, apoi izbucni blînd. „E drept că, aşa cum spuneai adineaori, este fascinant ! Dar asta mă face şi mai mult să doresc" — şi vorbi din nou brusc — „aşa cum ţi-am mai spus, să mă vizitezi la reşedinţa *mea*. Nu înseamnă, totuşi, că am putea să facem mai multe nebunii decît acum."

Pe bancă, alături de el, fata contempla aceeaşi privelişte. „Numeşti *asta* nebunie ?"

El ezită. „Tu însăţi considerai posibilitatea drept ceva fascinant. O să-mi vii atunci, bineînţeles, cu una din distincţiile tale rafinate, dar eu, cu firea mea mai necioplită, o văd ca pe un vîrtej. Ne tot învîrtim fără-ntrerupere." O clipă mai tîrziu îşi încrucişase şi el braţele aşa cum făcuse Vanderbank — o clipă mai tîrziu îşi legăna şi el nervos piciorul. „Ţin-te bine, ţin-te bine ; dacă o să stăm destul de aproape unul de altul o s-o scoatem la capăt. Dar vino în Suffolk ca să-ţi dobîndeşti echilibrul."

„Inseamnă oare că aş putea veni singură ?"

„Nici nu te primesc, te asigur, în alte condiţii. Vreau să-ţi arăt", continuă el, „ce *poate* oferi viaţa. Desigur", adăugă apoi, „nimic din genul ăsta de lucruri."

„Nu, mi-ai spus asta. Mi-ai spus că e vorba de linişte."

„De linişte", întări domnul Longdon. „O, nu ştii — nici măcar n-ai habar. Tocmai de asta vreau să-ţi arăt."

Nanda avea aerul că o şi vede profilîndu-se în depărtare. „Dar o să mai fie linişte dacă sînt şi eu acolo ? Vreau să spun pentru *tine*", adăugă ea.

„Nu despre *mine* e vorba. Cu toţii doar ne pregătim omleta din ouă provenite de la alţii. În plus, părerea mea e că atunci cînd o să fim singuri împreună..."

Trecu atîta timp, fără ca el să-şi termine fraza încît ea se intrigă. „Ei bine, cînd o să fim... ?"

„O ! va fi totul minunat" conchise el cu simplitate. „Anticii le numeau temple ale păcii. O să înălţăm şi noi unul, iar eu o să fiu în cel mai rău caz paznic. Te aştept să vii oricînd doreşti."

Ea i se dărui prin tăcere mai mult decît ar fi putut-o face prin vorbe. „Ai aranjat asta cu mămica ?" întrebă ea, totuşi, în cele din urmă.

„Am aranjat totul."

„Şi n-o să vrea şi *ea* să vină ?"

Rîzînd, prietenul ei se întoarse spre ea. „Nu-ți face probleme. Există o serie de lucruri în care maică-ta are, totuși, încredere în mine."

„Dar sînt și altele, în care n-are."

Se priviră o vreme după această replică și în cele din urmă el spuse : „Ei bine, trebuie să mă ajuți." Dar fără să se crispeze Nanda își mută privirile în altă parte, iar domnul Longdon, ca și cînd ar fi vrut să consfințească înțelegerea lor, luînd un aer degajat, trecu la alt subiect. „Domnul Mitchett e un amfitrion de-a dreptul princiar."

„Nu-i așa că este neînchipuit de amabil ? Știi ce pretinde ?" continuă Nanda. „Spune în chipul cel mai fantastic că face totul doar pentru *mine*."

„Că a închiriat toată proprietatea asta și a înțesat-o de servitori și invitați... ?"

„Da, numai ca să vin aici vreo două duminici. Bineînțeles că n-a închiriat-o decît pe vreo trei-patru săptămîni, dar chiar și așa, tot e un compliment măgulitor. Face tot ce-i trece prin cap. E modul lui de a se amuza. Se amuză pe spinarea noastră", continuă fata.

„Dar, sper că asta compensează într-un fel, draga mea, modul în care ne amuzăm noi pe spinarea lui."

„Se amuză", făcu Nanda, „văzîndu-ne că dăm crezare celor spuse de el."

Domnul Longdon rămase pe gînduri un timp. „Zău, copila mea, ești deosebit de pătrunzătoare."

„O ! doar n-am vegheat degeaba asupra vieții ! Lui Mitchy nu-i pasă", repetă ea.

În domnul Longdon părea că se dă o luptă între dorința de a afla mai multe de la ea și o oarecare teamă de a o stîrni. „De ce anume nu-i pasă ?"

Ea reflectă o clipă cu seriozitatea ei obișnuită și nu este exclus ca asta să fi accentuat impresia domnului Longdon cu privire la profunzimea ei. „Cum să-ți spun, de el însuși. Adică de banii lui. De orice ar gîndi lumea. De exemplu, de Lordul Petherton nu-i pasă chiar deloc. Lordul Petherton consideră că l-a ajutat — adică își închipuie că Mitchy crede că l-a ajutat. Dar pentru Mitchy reprezintă o sursă de amuzament ca nimeni altcineva. Îi trage pe toți pe sfoară."

„Pe toți, cu excepția ta ?"

„O ! mie îmi e simpatic."

„Sărmana mea copilă, dar ești de o profunzime..." murmură domnul Longdon.

Vorbea aproape stingherit, dar ea nu se alarmă prea mult și continuă cu luciditate. „Și el la rîndu-i mă simpatizează și știu cu precizie cît de mult — și cît de puțin. E omul cel mai generos pe care l-am cunoscut. Îi face plăcere să simtă că este indiferent și mărinimos — în felul ăsta găsește compensație pentru atîtea lucruri !" Bătrînul o asculta cu atenție și, conștientă de asta, tînăra sa prietenă continuă de parcă avansa pe un teren unde fiecare palmă de loc îi era cunoscută. „După cum știi este fiul unui renumit pantofar — *Furnizor al tuturor curților regale europene* — care i-a lăsat o avere substanțială, făcută, dacă nu mă înșel, în chipul cel mai neașteptat și prin speculații în construcții."

„O ! da, știu. E de necrezut !" oftă interlocutorul ei. „Că se trage dintr-o asemenea familie ?"

„Și asta, toate. Că tu vorbești în felul în care vorbești, că ai fost nevoită să *veghezi asupra vieții,* așa cum spui, și încă pentru un asemenea scop. Că ne aflăm cu toții aici — și mai cu seamă domnul Mitchett însuși. Că fiica bunicii tale a adus-o pe fiica *ei...*"

„Să-și petreacă *week-end*-ul" — preluă Nanda ideea, deoarece din delicatețe se părea că el nu reușește deloc s-o continue — „cu un om al cărui tată, după cum povestește mama, îngenunchea pe un petic de rogojină atunci cînd lua măsura piciorului deosebit de mare al bunicului ? Da, nu-i pasă nimănui. Crezi că ar trebui să ne pese ?" întrebă Nanda.

Domnul Longdon întoarse întrebarea pe toate fețele. „O să-ți răspund, punîndu-ți și eu o întrebare. Te-ai mărita cu el ?"

„Niciodată". Și apoi ca să arate că blîndețea ei nu reprezenta un semn de slăbiciune. „Niciodată, niciodată, niciodată", repetă ea.

„Și totuși, bănui că știi... ?" Dar domnul Longdon ezită din nou ; scrupulele lui se dovediră mai puternice decît orice. „Nu te superi dacă-ți vorbesc despre asta ?"

„Despre ideea lui c-ar vrea să se însoare cu mine ? Deloc. Mă bucur nespus să-ți aduc la cunoștință că nu e absolut nimic în toată treaba asta."

„Nici măcar în ceea ce-l privește pe *el* ?"

Nanda rămase pe gînduri. „Nimic mai mult decît faptul că din simple conversaţii şi din alte lucruri — care puteau foarte bine să nu se fi întîmplat — şi-a dat seama de simpatia mea reală. N-aş fi venit aici dacă nu mi-era simpatic."

„Nici măcar din alte motive ?" întrebă domnul Longdon pe un ton grav.

„Adică nici măcar pentru că eşti *tu* aici ?"

El ezită. „Eu şi alte persoane."

Ea lăsă cumva să se întrevadă că nu va da înapoi. „Nu te-a invitat decît după ce a fost sigur că o să vin. Am devenit, tu şi cu mine", zîmbi ea, „unul din cuplurile care primesc invitaţii împreună."

Aerul său speculativ păru să indice că ea îi vorbea despre cupluri de care el nici măcar n-avea habar şi chiar dacă se gîndea la ele uneori, în sinea lui alunga imediat imaginea aceasta. „Ştii, nu cred că pui problema suficient de convingător."

„Că Mitchy *este* picnit rău ? El unul o pune atît de convingător că bineînţeles ajunge pentru amîndoi. Fac şi eu parte din ceea ce am discutat pînă acum — indiferenţa şi măreţia lui. E ca şi cînd nu şi-ar permite să întreprindă decît ceea ce nu e vulgar. Ar putea perfect să se însoare cu fiica unui duce, dar asta *ar fi* vulgar — ar fi un lucru pe care nouă din zece fii de pantofari mînaţi de ambiţia izvorîtă din avere l-ar considera drept o necesitate şi un ideal absolut. Mitchy spune : *Nu ; eu merg pe linia mea proprie. Eu îmi aleg o fată de cerşetori.* Şi mă vrea tocmai pentru că sînt o fată de cerşetori."

„Bine, dar mai sînt atîtea altele", obiectă domnul Longdon.

„O ! recunosc, eu sînt aceea pe care o detestă cel mai puţin. Dar dacă aş avea cît de cît bani", continuă Nanda, „sau dacă aş fi chipeşă cu adevărat — pentru că astăzi frumuseţea autentică contează tot atîta ca şi cînd ai fi fată de duce — el nu s-ar apropia de mine. Şi cred că dincolo de asta n-ar mai fi nimic de spus. Pe de altă parte, el trebuie să se însoare cu Aggie. Şi ea e fiică de cerşetori, dar mai e şi un înger pe deasupra ; aşa încît nu există nici un obstacol."

Domnul Longdon o privi fix, dar chiar şi surprinderea sa păru să dobîndească un soi de strălucire agreabilă

datorită iuţelii cu care-l făcea Nanda să se deplaseze pe acest teren. „Da' *Aggie* îl simpatizează ?“

„Ea îi simpatizează pe toţi. După cum spuneam, este un înger — dar unul autentic, autentic, desăvîrşit. Bărbatul cel mai cumsecade de pe lume va fi deci soţul potrivit pentru ea. Dacă Mitchy vrea să facă ceva cu adevărat frumos“, declară ea cu aceeaşi competenţă superioară, „o va smulge din situaţia ei groaznică.“

Chipul domnului Longdon deveni şi mai grav. „În ce privinţă e înfiorătoare ?“

„Cum, nu ştii ?“ Privirile lui erau acum destul de reci încît să-i dea în panica ei sentimentul bulversant că ceea ce l-ar nemulţumi cel mai puţin ar fi o superficialitate plină de graţie. „Ducesa şi Lordul Petherton sînt ca tine şi cu mine.“

„Faci un calambur ?“ nu mai era nici urmă de glumă în tonul lui.

„Fac parte dintre cuplurile care sînt întotdeauna invitate ca atare.“ Cum însă pe chipul lui se reflecta acum rezultatul îndoielnic al frivolităţii ei, ea adăugă imediat pe cu totul alt ton : „Nu s-ar cuveni, zău, ca Mitchy să facă asta.“ Păstrînd tăcerea, prietenul ei îşi aţinti privirile în pămînt ; atitudine în care era ceva ce-o îmboldi să atace cu destulă înverşunare. „Dar desigur, bun cum e, nu i se poate nici pe departe imputa că ar fi pretenţios. Îşi are ideile lui — consideră că nimic n-are importanţă. Spune că am ajuns cu toţii într-o situaţie fără ieşire.“

Un timp domnul Longdon nu scoase nici o vorbă şi cînd îşi ridică în cele din urmă privirile nu şi le îndreptă spre Nanda, păstrînd o oarecare rezervă în comportare. „Situaţie fără ieşire ? Nu-ţi trebuie mult ca să ajungi la această impresie.“

Amuţi din nou şi urmă o pauză destul de lungă, acceptată de Nanda cu o neclintire încordată, care ar fi avut darul să-l impresioneze pe spectatorul atent. Stătea avînd aerul că aşteaptă un gest, un semn, fiindcă nu dorea să-şi nemulţumească prietenul, fără să fie totuşi în stare să disimuleze, să joace un rol, lăsînd impresia că nu mai poate retracta nimic din ceea ce fusese implicat în ipoteza iniţială, potrivit căreia relaţia lor era menită să se bazeze pe un anumit soi de comunicare. „Îmi dau

seama", spuse ea, în cele din urmă, „că fac aluzii care te nemulțumesc. Dar uit întruna."

El mai așteptă puțin și se întoarse spre fată cu o privire ce părea oarecum stranie, datorită modului în care reușea să se strecoare pe deasupra ochelarilor. Era chiar mai austeră decît înainte. „Ce anume uiți întruna ?"

O clipă mai tîrziu ea schiță un zîmbet vag și firav ce părea să fie o dovadă de neajutorare și care, atunci cînd rareori se ivea pe chipul ei, izvora dintr-o lipsă absolută a oricărei timidități de circumstanță în prezența altor persoane. „Păi — nu știu." Uneori s-ar fi zis că aparențele deveneau atît de complicate — atunci cînd era vorba să-i ajute pe alții să înțeleagă — că nu-i rămînea decît să renunțe.

„Nu-ți închipui, sper, că aș vrea să te porți cu mine așa cum nu te-ai purta — hai să zicem — cu tine însăți. Nu-ți închipui, sper, că nu vreau să fii sinceră. Dacă ai încerca să-mi *apari* în vreun fel..." El încheie pe un ton de pură tristețe ; tocmai asta, de pildă, n-ar fi vrut să se întîmple.

„In vreun fel total diferit de ceea ce sînt ? La asta m-am gîndit și eu de la bun început. Ești așa cum ești — nu-i așa ? Nu mă refer atît la caracter", continuă ea, „sau la temperament — pentru că aceste două elemente trebuie să fie, crezi ? *controlate așa cum se cuvine* — cît la mintea noastră și la ceea ce vedem și simțim și la genul de lucruri pe care le observăm." Nanda se opri o clipă ; apoi : „Asta e !" exclamă ea cu simplitate dar cu oarecare disperare.

Domnul Longdon chibzui asupra acestor cuvinte cu o concentrare evidentă. „Vrei să spui deci că lucrurile la care te-ai referit depind de alte persoane ?"

„Ei bine, nu toată lumea are un caracter atît de frumos ca al tău", îi răspunse Nanda cu promptitudine, deși de îndată ce rosti cuvintele avu aerul că întîmpină o nouă dificultate. „Dar uite — însuși faptul că spun chiar asta. O ! ce bine știu întotdeauna — aș cum ți-am spus și mai înainte — ori de cîte ori sînt altfel decît ea ! Nu pot să te întreb ce *ar fi spus* Bunicuța, pentru că asta ar însemna să mă ascund de tine și în consecință să mă port oribil și ca o netrebnică, lucru pe care e firesc să nu-l dorești, așa după cum nu-l doresc nici eu. Totuși, cînd spun

lucruri pe care ea nu le-ar fi spus, atunci te pun în situaţia să accepţi prea mult — prea mult ca să-ţi fac plăcere — şi eu ştiu şi văd şi simt. Dacă amîndouă sîntem în parte produsul anturajului nostru, ei bine cît de diferit era anturajul *ei.*“ Îndrăzneala plină de sensibilitate a fetei se menţinea, dar era ceva anume în glasul ei care făcea apel la răbdare. „Şi totuşi dacă ea te-a avut pe *tine,* te am şi eu. O ştiu, afirmaţia asta linguşitoare sau tonul pe care a fost rostită sînt probabil atît de nepotrivite cu ea. Bineînţeles, în asta îi semăn înfiorător mamei ; şi totuşi nu s-ar putea spune că nu m-ai lăsat să înţeleg — nu-i aşa ? ideea ta potrivit căreia n-aş fi chiar aidoma ei.“ Se opri din nou un minut ca şi cînd şi-ar fi căutat calea spre el ; şi din nou o vreme el nu schiţă nici un gest. Ea făcu o nouă încercare cu limpezimea ei rece şi stranie. „Bunica a fost aşa cum *izbutea ea să fie* — şi tot astfel sînt şi eu.“

Cît o ascultase, domnul Longdon fusese cuprins de ceva ce putea fi interpretat drept un sentiment conştient de abdicare temporară în faţa ei ; îşi schimbă nervos poziţia picioarelor, întinzîndu-le, şi-şi privea foarte concentrat vîrfurile pantofilor. Îşi ţinea bărbia în piept şi mîinile împreunate lejer, făcînd morişca cu degetele mari.

Rămase astfel un timp, tînăra lui prietenă socotind poate că s-a reabilitat în ochii lui în măsura în care se compromisese. Toată atenţia Nandei se îndrepta spre el, după cum mai înainte toată atenţia lui se concentrase asupra ei, dar în timp ce domnul Longdon se mulţumea acum să contemple şi să mediteze, fata îl urmărea cu acea solicitudine discretă arătată unei rude apropiate care-ţi face impresia că nu se simte în apele ei. În cele din urmă domnul Longdon privi în jur şi atunci, dînd ascultare unui impuls nelămurit ce crescuse în ea cît timp stătuseră fără să-şi vorbească, Nanda întinse spre el mîna cu tandreţe ca spre un copil bolnav. Discutaseră despre sinceritate, dar în acest gest ea făcu dovada unei asemenea sincerităţi, încît el se îmbujoră vizibil. De aceea reacţionă şi mai puternic luîndu-i mîna şi păstrînd-o într-a sa, un minut întreg, timp în care privirile li se întîlniră limpezindu-se un sens ce fusese prea obscur spre a fi clarificat prin cuvinte. În cele din urmă el izbucni ca şi cînd, deşi se gîndise la asta, tot timpul,

gestul ei i-ar fi determinat în ultimă instanță spusele: „Mai mult decît orice, aș vrea să te măriți!"

Tonul său lăsa să transpară o semnificație atît de deosebită, încît cuvintele dobîndiră o intonație abruptă; totuși pe chipul Nandei se distingea întotdeauna vigilența stranie specifică tinerelor deprinse să nu se mai mire de nimic datorită unei obișnuințe dobîndite în societate unde trebuie să depună eforturi spre a nu-și trăda inocența clipind de uluire la cele auzite. „Cum *aș putea* s-o fac?" întrebă ea, avînd însă aerul că mai curînd e dispusă să preia propunerea decît să o claseze.

„Chiar n-ai putea, chiar n-ai *putea?*" I se adresa el cu multă pasiune continuînd să-i țină mîna. Ea clătină din cap încet, fără echivoc; la care el continuă: „Ești nedreaptă cu domnul Mitchy." Ea nu spuse nimic, dar rămase cu privirea îndreptată spre el, ceea ce îl făcu să reia: „Ți-e imposibil?"

„Imposibil." Auzind răspunsul, domnul Longdon îi lăsă mîna și se ridică; își scoase ceasul. „Trebuie să ne întoarcem." Ea se ridicase odată cu el, și rămaseră față în față în lumina estompată, în timp ce el făcu să dispară ceasul. „Ei bine, atitudinea ta nu mă va determina deloc să doresc asta mai puțin."

„E foarte drăguț din parea ta, dar o să mă număr printre cele care nu se mărită. În cele din urmă", spuse Nanda, „voi fi una dintre acelea care nu s-au căsătorit."

„Nu, copila mea", răspunse el grav — „n-ai să fi niciodată într-o situație atît de tristă."

„Și de ce nu — de vreme ce *tu* ai fost?"

El o privi un timp, în tăcere; apoi luîndu-i mîna i-o prinse într-a lui. „Tocmai pentru că eu am fost."

XVIII

„N-AI VREA", ÎI SPUSE DUCESA A a doua zi, „să te arăți măcar cinci minute foarte prietenos cu sărmana mea nepoțică?" Cuvintele îi fură adresate pe un ton duios de rugăminte fierbinte cînd ieși din casă tîrziu, duminică după amiază — a doua seară a șederii sale acolo, ce avea să se încheie în dimineața următoare — și o întîlni pe această doamnă într-una din extremitățile terasei spațioase și umbrite. Aici se mai afla

o scară laterală pe unde Ducesa urcase venind din grădină, ca să se dedice după cît se pare din nou acelei supravegheri zeloase a micuței Aggie de la care acceptase să se lase abătută pentru scurtă vreme. Domnișoara în cauză, instalată în umbra plăcută pe o banchetă cu o linie foarte simplă, creată special pentru terasă, oferea imaginea cuminţeniei desăvîrșite, a cărei vrajă era păcat să o turburi printr-o amabilitate discutabilă. Era ora aceea splendidă cînd spre sfîrşitul uneia din cele mai încîntătoare zile de vară asemenea locuri cum era marea terasă de la Mertle evocă imaginea sălii de banchet părăsită, părăsită de oaspeţii care se adunaseră pentru ceai şi acum se împrăştiaseră în grupuri — după afinităţi şi asocieri întîmplătoare, constituite prompt şi criticate apoi poate cu aceeaşi promptitudine — fie în încăperile mai liniştite unde intimitatea putea să devină mai intensă, fie în grădini la umbra pomilor unde liniştea era însoţită de pocnetul mingilor şi buna dispoziţie a jocurilor. Pe terasă scaunele rămăseseră în oarecare neorînduială ; ceştile de ceai zăceau nestrînse pe marginea lată a parapetului ; de fapt apărură acum servitorii, gata să restabilească o ordine ce avea să fie din nou destrămată, în maniera în care sînt convocaţi prin fluier *matrozii* pe puntea unei corăbii. La picioarele terasei se vedeau ici şi colo perechi şi un grup mai mare ce se mişca agale pe pajişte, din mijlocul căruia, deşi era destul de departe, se auzea din cînd în cînd o voce destul de stridentă strigînd : *E în out !* Pe cer mai stăruia încă lumina zilei, dar anunţînd de pe acum irizarea caldă, învăluitoare şi aurie în care croncănitul pe diferite tonuri al stăncuţelor avea să sune prietenos şi melancolic. Exista o mulţime de lucruri împrejur care să-ţi solicite deopotrivă atenţia şi admiraţia, dar micuţa Aggie stătea cu ochii aţintiţi asupra unei cărţi, capul ei frumos înclinîndu-se cu o docilitate ce putea fi remarcată de la distanţă. „*Trebuie să mă întorc la un prieten ce mă aşteaptă acolo jos,* lîngă lac", continuă Ducesa, „şi mă duc acum în cameră să iau o scrisoare pe care am promis să i-o arăt. O să cobor imediat şi peste cîteva minute o să pot să te eliberez. N-o las prea multă vreme singură — ştii, nu se prea cade, într-o casă plină de lume — mai ales cînd e vorba de o copilă de vîrsta ei. În plus" — şi interlocutoarea domnului Longdon se arătă şi mai înclinată spre

confidențe — „țin chiar foarte mult, din tot sufletul, s-o cunoști. Dumneata, *par exemple*, ești genul de bărbat alături de care *mi-ar place* s-o văd." Lăsînd-o să înțeleagă că i-a receptat apelul, domnul Longdon o privi pe Ducesă drept în ochi, și cine poate spune dacă văzîndu-i expresia ea a avut sau nu intuiția că el recunoștea această situație ca fiind înscrisă în cartea destinului său ? — dacă ea l-a auzit murmurînd pentru sine : „A, în sfîrșit. Știam că va trebui să se întîmple !" Chiar și dacă acest miracol s-ar fi produs, ea ar fi fost destul de vicleană încît să-și completeze doar pentru sine sensul fără să-și îngăduie însă nici o modificare în tonul cu care ea continuă să-l înfrunte. „O " eu iau taurul de coarne — știu că dumneata n-ai vrut să ai de a face cu mine. Dacă ai fi vrut mi-ai fi făcut o vizită — ți-am făcut o mulțime de aluzii și am tușit cu subînțeles. Vezi, acum nu mai tușesc — acum mă năpustesc asupra dumitale și te înhaț. Nu mă vizitezi — așa că mă văd obligată să fac eu primul pas. In plus nu există lucru deplasat pe care nu l-aș comite de dragul copilei mele."

Impenetrabilitatea domnului Longdon se făcu țăndări ca sticla la gestul făcut cu cotul de către această femeie impozantă, frumoasă și versată, care, sub privirile lui pășea asemeni unei zeițe păgîne din bronz învăluită într-un nor de legende exotice. El se uită înspre copila care, stînd la o oarecare distanță fără să-i poată auzi, nu se mișcase. „Știu că e foarte bună prietenă cu Nanda."

„Nanda ți-a spus asta ?"

„Adesea — o preocupă foarte mult."

„Mă bucur că gîndește astfel — deși, zău așa, preocupările ei sînt atît de diverse. Dar hai la pruncul meu. N-o fac pe ea să vină", îi explică Ducesa, în timp ce-l ducea într-acolo, „pentru că vreau să șezi alături de ea — ca să zicem așa — și să reții locul ăla."

„Să-l rețin ? pentru cine ?" întrebă el cînd ea se opri.

S-a oprit brusc și a tăcut, și din nou, brusc, se confruntară conștient și intens. „Pot să mă încred în dumneata ?" exclamă Ducesa. Apoi din nou se cenzură. „Vorbesc de parcă n-aș fi demonstrat-o chiar acum ?" Tocmai pentru că mă încred total în dumneata nu m-am mai putut reține să te înhaț. Persoana pentru care țin locul nu e alta decît Mitchy însuși și în momentul de față una din preocupările mele e să i-l rețin așa cum se

cuvine. Lordul Petherton este nespus de amabil, dar Lordul Petherton nu poate face chiar totul. Ştiu că îl simpatizezi cu adevărat pe amfitrionul nostru..."

Auzind asta, domnul Longdon o întrerupse cu oarecare răceală. „Cum de aţi aflat, dacă-mi permiteţi să vă întreb ?"

Dar nu-i uşor să ai de a face cu o zeiţă care şi-a dat tot bronzul pe faţă — ! Personajului în cauză nu i-a trebuit decît să-l fixeze cu privirea o clipă. „Pentru că, dumneata, mult stimate şi prea cinstite domn, te afli aici. N-ai fi aici dacă l-ai detesta — fiindcă de fapt dumneata nu treci cu vederea..."

De data asta el izbucni, cu ochii aţintiţi asupra copilei. „Ba dimpotrivă, vă asigur că trec cu vederea o mulţime de lucruri."

„Ei bine, nu te lăuda cu cinismul dumitale", rîse ea, „pînă nu eşti sigur de cît poate îmbrăţişa. Ca să trăieşti cu senzaţia că faci ceea ce se cade", continuă ea, „gîndeşte-te doar că Nanda însăşi vrea asta."

„Nanda însăşi ?" El continua s-o urmărească pe micuta Aggie, care nu-şi întorsese încă faţa spre ei. „Mă tem că nu te înţeleg."

Ea îl duse mai departe. „O să mă întorc imediat la dumneata şi o să-ţi explic. *Trebuie* neapărat să mă duc după scrisoarea promisă lui Petherton ; după aceea o să renunţ la Mitchy, pe care aveam de gînd să-l găsesc — şi de vreme ce am spart gheaţa — dacă nu-mi permit prea multe spunînd aşa ceva unui urs polar ca dumneata ! — o să-ţi dezvălui *le fond de ma pensée.* Fetiţa mea iubită", i se adresă ea nepoatei ei, „ai grijă de domnul Longdon. Arată-i", sugeră ea plină de bunăvoinţă, „ce citeşti." Apoi adresîndu-i-se din nou celuilalt oaspete, ca şi cînd însăşi întrebarea i-ar fi dat ideea : *„Caro signore,* ai cumva o carte acceptabilă ?"

Micuţa Aggie se ridică dreaptă şi întinse volumul, spre care domnul Longdon, plin de curtenie, îşi aruncă privirile. *„Povestiri din istoria Angliei.* O !"

Deşi vagă, exclamaţia lui nu era de natură s-o împiedice pe fată să îndrăznească timid : „Aţi citit-o ?"

Receptînd zîmbetul ei abia schiţat şi plin de puritate, domnul Longdon avu aerul că pînă atunci nu o observase cum trebuie şi că fata era de fapt o persoană de care fără îndoială se va apropia. „Se prea poate s-o fi citit."

Micuţa Aggie prinse mai mult curaj, dar nu pînă într-acolo încît să-i ascundă ceva. „Nu are autor. E anonimă."

Ducesa împrumută destul de mult din gravitatea fetei ca să-i pună o nouă întrebare domnului Longdon. „E ce se cuvine ?"

„Nu ştiu" — răspunsul lui i se adresa lui Aggie. „S-au petrecut o seamă de lucruri dezgustătoare în istoria Angliei."

„O, dezgustătoare — nu-i aşa ?" Aggie al cărei ton avea nuanţe nespus de plăcute, cu un vag accent străin, vorbi cu un tremur ce trăda entuziasm şi alintare.

„Ei bine, draga mea, domnul Longdon o să-ţi recomande o lucrare istorică frumoasă — pentru că iubim istoria, nu-i aşa ? — care să facă abstracţie de lucrurile dezgustătoare. Ne place să cunoaştem", îi explică Ducesa autorităţii pe care o invocase, „lucrurile vesele, fericite şi *drepte*. La urma urmelor există atîtea şi ăsta e locul în care să ni le amintim. *A tantôt*."

În timp ce ea intră în casă, pe cea mai apropiată dintre uşile de sticlă deschise, domnul Longdon se aşeză alături de micuţa ei nepoată, pe care, în următoarele zece minute, o trată cu o curtenie desăvîrşită. O persoană care l-ar fi cunoscut bine şi-ar fi dat din nou seama, privind scena, că în felul lui calm bătrînul stăpînea două modalităţi de comportare civilizată : modul prin care mărea distanţa şi modul prin care o micşora. Un asemenea analist ar fi observat mai departe, în legătură cu mătuşa şi nepoata, de care modalitate beneficiau fiecare şi ar fi putut chiar să meargă pînă acolo încît să detecteze pe chipul său o anume manifestare pregnantă a impresiei lăsate asupra lui de interlocutoarea de acum, o iradiere a certitudinii că, ţinînd seama de punctul de vedere conform căruia fusese educată, ea întruchipa o reuşită cu totul remarcabilă şi rar întîlnită. Întrucît se urmărise crearea unei nevinovăţii aparte, bucălate şi roze, fructul atinsese perfecţiunea unei piersici pîrguite la adăpostul unui zid, şi era foarte posibil ca tocmai această calitate a obiectului, rezultat al unei evoluţii, să-i dea lui impresia că se află în contact cu ceva pe de-a întregul nou. Micuţa Aggie se deosebea de toate tinerele pe care le întîlnise, în sensul că fusese în mod deliberat pregătită pentru consum, contribuind ea însăşi considerabil, prin blîndeţea

spiritului ei, la această pregătire. Pusă alături, Nanda era o sălbatică din nord și rațiunea se explica în parte prin faptul că elementele ce alcătuiau firea acestei domnișoare deveniseră notorii și aproape scandalos de agresive. Spre binele sau spre răul ei, aceste elemente aveau o realitate incontestabilă ; experiența urma să apară de acum încolo și rămînea încă un mister în ce direcție aveau să se dezvolte ; dar suma trebuia să fie realizată din cifrele care se aflau acum înscrise pe tăbliță. Pe tăblița lui Aggie cifrele urmau de-abia să fie scrise ; lucru care explica în suficientă măsură deosebirile dintre cele două suprafețe. Amîndouă fetele îl frapară drept două mioare pe care le aștepta în viitor marele abator al vieții ; dar în timp ce una din ele, cu o panglică roz în jurul gîtului își dădea seama doar că e hrănită din palmă cu biscuitul mic și îndulcit al cunoașterii inofensive, cealaltă era hîrțuită de instincte și presimțiri, de îndoieli în legătură cu soarta ce-o aștepta și de mirosul sîngelui venit de departe peste cîmpurile smălțate cu flori.

„O ! Nanda este cea mai bună prietenă a mea după vreo trei-patru altele."

„Are înaintea ei atît de multe ?" rîse domnul Longdon. „Nu crezi că pentru cea mai bună prietenă o așezi, cum se spune, cam la coadă ?"

„Cam la coadă ?" Cu cîtă puritate se miră ea !

„Dacă nu înțelegi", îi spuse interlocutorul, „așa îmi trebuie, pentru că mătușa ta nu m-a lăsat aici cu tine ca să te învăț argoul zilei."

„Argoul ?" speculă fata iarăși imaculat.

„Nici măcar n-ai auzit expresia ? Aș considera asta un compliment măgulitor pentru veacul nostru dacă nu m-aș teme ca numai denumirea să-ți fost probabil ascunsă."

Razele ignoranței din zîmbetul copilei erau de un auriu autentic. „Denumirea ?" repetă ea ca un ecou.

Înțelegea prea puține — așa că domnul Longdon renunță. „Și care *sînt* celelalte prietene *foarte* bune pe care le așezi înaintea sărmanei Nanda ?"

„Păi, e mătușa mea și domnișoara Merriman și Gelsomina și Dr. Beltram."

„Și cine mă rog e domnișora Merriman ?"

„E guvernanta mea, nu știi ? — dar o guvernantă delicios de îngăduitoare."

„Asta din pricină că are o elevă delicios de ascultătoare. Şi cine e Gelsomina ?“ se interesă domnul Longdon.

„Bătrîna mea doică — bătrîna mea dădacă.“

„Aha ! Da, trebuie să te porţi întotdeauna drăguţ cu dădacele bătrîne. Dar doctorul Beltram, cine mai e ?“

„O ! cel mai intim prieten pe care-l avem. Lui îi spunem totul.“

Aceste cuvinte, peste care plana o umbră de incertitudine, avură un efect înveselitor asupra domnului Longdon. „Micile tale necazuri ?“

„A ! nu sînt întotdeauna chiar atît de mici ! Şi el te scapă de toate.“

„Întotdeauna ? — pe loc ?“

„Mai curînd sau mai tîrziu“, spuse micuţa Aggie senină. „Şi ce e de mirare ?“

„Ai dreptate, şi ce e de mirare ?“ rîse el. „Bănui că astfel viaţa se scurge foarte lin.“ Era categoric, un înger, aşa cum spusese Nanda, şi ţinînd seama de asta te minunai văzînd că posedă una din cele mai expresive mutriţe întîlnite vreodată chiar şi la seminţia ei atît de expresivă. Modelată ca să exprime totul, abia de putea exprima măcar şi o urmă de conştiinţă. Existau toate premizele, dar lipsea materialul din care să se realizeze jocul. În plus, după toate prin cîte trecuse el în ultima vreme, reprezenta o destindere să se afle alături de o persoană pentru care problemele se puneau atît de simplu. „S-ar părea, totuşi, că e genul de doctor, pe care vrei să-l chemi de îndată ce afli de existenţa lui.“

Auzind asta fetiţa avu aerul că e puţin încurcată. „O ! n-am vrut să spun că e doctor în medicină. Este cleric — şi mătuşa spune că e un sfînt. Nu cred că aveţi mulţi oameni de felul lui în Anglia“, îşi continuă micuţa Aggie explicaţia.

„Mulţi sfinţi ? Mă tem că nu. Mătuşa ta se numără printre fericiţii care au întîlnit unul. În Anglia spunem că doctorul Beltram e preot.“

„O ! dar e englez. Şi ştie tot ce facem — şi tot ce gîndim noi.“

„*Noi* — adică mătuşa ta, şi guvernanta ta, şi dădaca ta ? Ce bogăţie variată de cunoştinţe !“

„A, da' domnişoara Merriman şi Gelsomina nu-i povestesc decît ce poftesc.“

„Dar tu şi Ducesa îi spuneţi şi ce *nu* poftiţi.“

„O, adesea — dar nouă ne e întotdeauna *simpatic* — indiferent ce-i povestim. Şi ştim că şi el ne simpatizează la fel de mult întotdeauna."

„În cazul ăsta îmi dau seama, bineînţeles", spuse domnul Longdon foarte grav, „ce prieten bun trebuie să fie. Deci Nanda nu vine la rînd decît după toate aceste persoane", continuă el după o clipă.

Interlocutoarea lui trebui să se mai gîndească, dar brusc se agăţă de ceva. „Cred că el de colo vine înaintea ei." Sosind, după toate aparenţele din grădină, Lordul Petherton se apropiase fără ca domnul Longdon să-l fi observat şi în clipa următoare ajunsese la o distanţă de unde se puteau saluta. „Pe el îl întîlnesc foarte des", continuă ea — „mai des decît pe Nanda. O! dar *apoi* urmează Nanda. Şi apoi", conchise micuţa Aggie, „vine domnul Mitchy."

„O! mă bucur că *apare şi el*", replică domnul Longdon, „deşi destul de jos pe listă." Lordul Petherton se afla acum în faţa lor, deoarece nu se mai găsea nimeni altcineva pe terasă cu care să poată discuta, şi, cu aerul straniu al unor puteri fizice debordante ce bloca aproape complet trecerea, păru să le ofere în strălucirea dinţilor săi puternici favoarea unui soi de cordialitate brutală. Trebuia să-ţi aminteşti întotdeauna, cînd era vorba de el, că era capabil arareori să se adapteze dimensiunilor mai mici ale obiectelor din jur fără să te surprindă, aşa încît de cîte ori se proptea în cîte un obiect minuscul nu era neapărat în toate cazurile semnul unui calcul sinistru. Cînd elefantul cîntă la vioară în spectacolul de circ, o face probabil aşteptînd merele ce trebuie să urmeze ; fără îndoială, tocmai de aceea personajul în cauză avea, cel puţin o parte din timp, aerul să-ţi dea asigurări că tipul lui s-a civilizat într-atît încît merele sînt de prisos. Domnul Longdon îl privi cu o oarecare neîncredere, dînd impresia că n-ar fi deloc în stare să spună ce s-ar putea înţelege, în cazul unui asemenea personaj, prin responsabilitate socială. Oare un asemenea specimen al înaltei societăţi demola tradiţia sau o prelua de unde o găsise — în locul total diferit de acela în care o lăsase domnul Longdon cînd cu atîta vreme în urmă încetase *să mai iasă în lume ?* Fără îndoială că prietenul nostru elimină de la bun început posibilitatea unei dileme intelectuale ; dacă nu omul cobora rangul, însemna oare că rangul

îl cobora pe om ? Oricum nu se situa chiar la înălțime. Se simțea nevoia mai multor probe înainte de a conchide ; și totuși, tocmai eventualitatea unui exces de probe înspăimînta cumva. Lordul Petherton se arătă amabil față de micuța Aggie, amabil față de companionul ei, amabil față de toată lumea, după ce domnul Longdon îi relată că fusese atît de bună încît îi dăduse lista prietenilor ei dragi. „Sînt doar puțin dezamăgit, spuse bărbatul mai vîrstnic, să descopăr că domnul Mitchett se află în coada listei."

„O ! dar e o listă înfiorător de scurtă, nu-i așa ? Dacă lista constă numai din mine și din Mitchy, nu s-ar putea spune că vine prea la coadă. Nu îi îngăduim să lege *prea multe* prietenii ; cînd e vorba de noi sîntem cu ochii în patru." El se adresă copilei ca și cînd s-ar fi înțeles între ei în glumă. „Se pune întrebarea, Aggie, dacă să ți-l îngăduim pe domnul Longdon. N-o să ne *aranjeze* asta destul de bine — pe Mitchy și pe mine ? Ia ascultă, Ducesă", continuă el, cînd această doamnă reapăru, *„chiar* să i-l îngăduim pe domnul Longdon, și oare ne dăm pe deplin seama de ce facem ? Ne luăm fantastic de multe măsuri de precauție, știi !" — întoarse el gluma spre persoana al cărui nume tocmai îl pronunțase. „Cernem și sortăm îi selectăm pe candidați și aș vrea să aud unul care ar îndrăzni să susțină, cel puțin în cazul ăsta, că nu-mi țin gustul sub strictă observație. O ! sîntem exclusiviști cînd e vorba de cercul nostru."

Ducesa se întorsese, ținînd în mînă obiectul în căutarea căruia plecase. „Știi, domnul Longdon intră în cercul nostru — de acum încolo îl vei considera tot atît de demn de încredere pe cît ești tu însuți. Uite scrisoarea la care voiam să te uiți — și te rog să fii amabil să faci o promenadă citind-o, fără însă s-o scapi din ochi pe copilă, pe care te rog apoi să ne-o predai. Dacă nu te întorci o să știu că l-ai întîlnit pe Mitchy și o să fiu liniștită. Du-te inimioara mea", continuă ea adresîndu-i-se copilei, „dar lasă-mi aici volumul să-mi mai arunc o dată ochii peste el. Am oarecari dubii în această privință !" Îi expedie împreună, dar se arătă neînduplecată și solemnă cînd prietenul ei întinse mîna spre volum. „Nu, Petherton — nu, cînd e vorba de cărți ; cînd e vorba de lectura ei, n-aș putea spune că am încredere în tine. În materie de orice altceva însă — deplină !" îi declară ea domnului Longdon cu un aer de cutezanță conștiincioasă, în timp

ce Lordul se retrase. „Cred cu tărie", continuă ea în același spirit, „în existența unui cuantum de încredere fundată pe inteligență. Chiar și unii oameni extrem de cumsecade se simt mai siguri pe ei cînd au sentimentul că le-ai acordat-o. Dar mă feresc", adăugă ea pe un ton sprințar, „să am încredere *în el* în toate privințele !"

XIX

MULTE LUCRURI ÎI APĂREAU stranii, la Mertle, interlocutorului ei, dar poate pînă acum nimic nu fusese atît de straniu ca priveliștea acestor aranjamente pentru protecția micuței Aggie — aranjamente făcute în scopul de a o menține la stadiul la care ar fi trebuit să se situeze o persoană de vîrsta ei și din *lumea ei*, cum ar fi spus mătușa sa. Partea cea mai stranie a acestei impresii era că prevederile ar fi putut prea bine să-și aibă latura lor fericită și domnia sa lordul să înțeleagă într-adevăr mai bine decît oricine teoria nobilei sale prietene cu privire la primejdii și precauții. Copila însăși — observatorul detașat al acestei scene era aproape convins de asta — nu pricepea nimic, dar subînțelesurile ce-o înconjurau, umplînd tot spațiul, dădeau aerului o densitate deosebită, făcîndu-l mai greu suportabil decît orice altă atmosferă în care respirase domnul Longdon pînă atunci. Avusese senzația că apăsarea crește pe măsură ce se scurgea această zi de vară, lungă și blîndă, și cînd se pomeni instalat într-un colț retras, alături de Ducesă, senzația de sufocare deveni de-a dreptul intolerabilă. Întrevederea era de asemenea natură, totuși, încît lui nu i-ar fi venit să recurgă la un pretext cît de cît onorabil ca s-o evite. Cu atîtea mistere subtile plutind în jurul lui, în stadiul în care ajunsese, trăia un sentiment de ușurare mai de grabă decît unul de panică la gîndul că ar putea afla lucrul cel mai scandalos ; și într-un fel avea convingerea nu numai că Ducesa îl cunoaște cu lux de amănunte, dar că se și simte obligată, în orice context, să-l comunice cu toată naturalețea. Îl neliniștea oarecum ideea că o persoană care realizase o înțelegere cu Lordul Petherton l-a ales tocmai pe el spre a-l antrena într-o înțelegere similară : o asemenea persoană avea probabil

fie o minte cu o rază mare de acţiune, fie o idee cu totul stranie despre gama largă a intereselor *lui*. Fără îndoială că domnul Mitchett dovedea o capacitate de cuprindere nemaipomenită şi totuşi cu domnul Mitchett el se simţea în chipul cel mai plăcut la largul său. Amfitrionul lor, însă, era o persoană *sui generis* pe care o acceptase, odată pentru totdeauna, iar simpatia cu totul inexplicabilă ce i-o arăta izvora din nevoia pe care o resimţea de a-şi trece din cînd în cînd la activul său faptul că nu are vederi înguste. Poate că în fond ţinea atît de mult la Mitchy pentru că Mitchy ţinea atît de mult la Nanda ; în plus, mai plana asupra lui mireasma discretă a superstiţiei după care o ospitalitate nerefuzată e unul din lucrurile care *te obligă*. Devenea astfel o obligaţie pentru domnul Longdon atît în privinţa gîndurilor cît şi a manierelor, iar modul deosebit în care se vedea acum obligat l-ar fi împins, în cazul în care ar fi presupus ceva inacceptabil, să se întrebe ce naiba mai caută atunci în casa omului. Toate acestea nu împiedicau însă o serie din expresiile de o indulgenţă stranie folosite de Mitchy — dacă puteau fi numite astfel — să nu-şi atingă pe deplin ţelul de a-i linişti agitaţia vagă, o agitaţie care nu fusese niciodată atît de mare ca atunci cînd o auzi pe Ducesă adresîndu-i-se pe nepusă masă. „Ştii care e părerea mea despre Nanda ? Doresc din toată inima să ţi-o comunic — este chiar motivul pentru care te-am sechestrat. Nanda, stimate domn, ar trebui să se mărite imediat."

Ideea se dovedea mult mai interesantă decît se aştep-tase şi efectul produs asupra lui, efect ce nu-i scăpă fără-ndoială nici interlocutoarei sale, s-a dezvăluit printr-o tresărire repede reprimată. „Nu văd de ce ţi-aş reproşa emiterea unui verdict în această chestiune ; eu însumi am dat unul şi nu văd de ce n-aş spune-o deschis că este foarte apropiat de cel pe care tocmai l-ai pronunţat dumneata. Ar fi într-adevăr un lucru foarte nimerit."

„Ar fi foarte nimerit, dar consideri că e ceva care pe mine nu mă priveşte ?" — intervenţia promptă a Ducesei nu era lipsită de afabilitate.

Poate că interlocutorul ei medită o clipă tocmai asupra acestei împrejurări. „E foarte posibil să nu fie în interesul meu să afirm asta — ţi-aş oferi o replică mult prea uşoară. Oricine şi-ar da seama că te priveşte exact în aceeaşi măsură în care mă priveşte şi pe mine."

„Ştii, s-ar cuveni, totuşi, să existe unii pe care să-i privească. Te-ai aştepta s-o privească pe maică-sa — pe taică-său ; dar în ţara asta părinţii sînt mai emancipaţi chiar decît copiii. Ce-ar fi, zău, de vreme ce pare să nu fie treaba nimănui, dacă *am face-o* să devină treaba noastră, a mea şi a dumitale : N-avem nici unul din noi", continuă ea, „de ce să ne batem capul în legătură cu motivele celuilalt, deşi, te asigur, sînt gata să joc cu cărţile pe faţă. Dumneata ai motivele dumitale sentimentale — şi ştim cît de alese sînt. La rîndul meu, le am şi eu pe ale mele — fără să pretind altceva decît că sînt puternice. Fiind atît de precis conturate, nu mai este neapărată nevoie să fie şi frumoase. În plus, aş putea remarca, sînt mai degrabă bine intenţionate decît altfel. Edward şi cu mine ne aflăm în relaţii de *cousinage*, deşi dacă ţii seama de eforturile pe care le depune să le întreţină... ! Dacă el îşi lasă copiii să se joace în mijlocul străzii, eu iau lucrurile destul de în serios şi mă reped cînd şi cînd să-i salvez de sub roţile vehiculelor. Şi pentru Nanda îl vreau pur şi simplu pe bărbatul pe care şi-l doreşte ea însăşi — nu s-ar putea spune că i-aş oferi un pitic, sau un cocoşat sau un *coureur* sau un beţiv. Vanderbank este bărbatul pe care orice femeie, nu crezi ? şi l-ar visa — şi pe care şi-l *visează* nu numai o singură femeie : *beau comme le jour*, înfiorător de încrezut şi îngrozitor de condescendent, dar deştept şi un om de succes şi totuşi simpatizat şi, după cîte ştiu, fără nici una din angaralele acelea înspăimîntătoare ce atît de adesea diminuează, în această ţară, valoarea chiar şi a celor mai plăcuţi oameni. Nu are cinci gaiţe de surori nemăritate cu care nevastă-sa să se pomenească mereu în vizită. Stilul ăsta pe care-l au femeile voastre de-a rămîne nemăritate duce de rîpă societatea, şi — după cum am primit asigurări din cercuri demne de încredere, deşi nu mă pricep prea mult la asta — duce de rîpă şi conversaţia şi literatura. Şi tocmai ca s-o ferim pe Nanda însăşi să devină o asemenea angara — să spunem în spinarea bietului Harold, sau într-o bună zi în spinarea fratelui sau surorii ei mai mici — prieteni ca tine şi ca mine ne dăm seama cît e de important să ne agităm din timp. Bineînţeles se poate spune că e tînără, dar de fapt are orice vîrstă i-ai da : viaţa asta a voastră din Londra le macină şi le fanează atît de cumplit."

Ea avansase cu rapiditate și ajunsese departe dar îi dăduse totuși timp domnului Longdon să aibă senzația că plutește în siguranță. Erau atîtea lucruri ce se cereau reluate încît el se agăță de cel mai apropiat — fiind conștient că la asta îl expunea slăbiciunea lui. „Bine dar după cîte văd — după douăzeci de ani de viață în Londra — maică-sa și-a păstrat destulă prospețime."

„Prospețime ? O găsești pe doamna Brook proaspătă ?"

Ducesa avea un stil, încît atotștiutoare cum se arăta te umilea mai degrabă decît te încuraja ; dar el era din ce în ce mai hotărît să nu mai țină seama de propriile sale rețineri. „Mie îmi face impresia că cineva care arată cam de treizeci de ani și-a păstrat prospețimea."

„Da, într-adevăr, asta ar fi perfect. Dar nu e cazul ei — ea arată de parcă ar avea trei ani. Pur și simplu arată ca un baby."

„O, Ducesă, zău că ești prea pretențioasă !" replică el, avînd sentimentul că așa cum viermele se mai zvîrcolește cînd a fost călcat, neliniștea însăși poate uneori da naștere unor remarci spirituale.

Ea îi ieși în întîmpinare în felul ei propriu. „Știu ce spun. Nepoata mea e o ființă pe care *eu* o socotesc plină de prospețime. E garantată așa cum se spune în magazine. In plus", continuă ea, „dacă o femeie măritată a trecut prin multe, asta ține nemijlocit de condiția ei. *Elle l'a bien voulu,* și dacă ești măritată, apoi ești măritată ; e fumul — sau n-ai decît să-i spui funinginea ! — ce se înalță odată cu focul. Dumneata însuți îți dai seama", continuă fără menajamente, „că situația Nandei te înspăimîntă."

„O, da ! mă înspăimîntă !" îngăimă el cu jumătate de gură.

Reacția aceasta puse întrucîtva la încercare răbdarea interlocutoarei sale. „Uite, vezi, așa sînteți voi englezii — nu priviți niciodată în față situația muzicii voastre. E uluitor ce sînteți capabili să faceți cu un lucru — în afara celor legate de vînătoare sau de cîștigat bani — numai să nu trebuiască să vă bateți capul cu sensul lui. Dacă eu aș dori tot atît de mult ca *dumneata* s-o salvez pe fată, aș știi cu precizie de ce anume trebuie salvată. Dar ce rost are să discutăm în contradictoriu în privința rațiunilor", întrebă ea, „cînd sîntem la unison în ceea ce privește fap-

tul în sine ? Las de o parte cel mai important dintre meritele lui Vanderbank", adăugă ea „faptul că leagă prietenii delicioase. Și dă-mi voie să te asigur fără să mai stau pe gînduri", rîse ea, „că nu mă refer cîtuși de puțin la doamna Brook ! E drept că ea *este* delicioasă, dacă vrei, dar crede-mă cînd ți-o spun, *caro mio* — dacă mai e nevoie să ți-o spun — că atunci cînd e vorba de o influență efectivă asupra lui faci cît douăzeci de doamne Brook."

Ceea ce se putea citi clar pe fața domnului Longdon era faptul că, indiferent cum îi parveneau lucrurile, pînă acum nu avusese decît rareori ocazia să se pomenească confruntat cu atîtea probleme deodată. Din nou singurul mod de a se descurca a fost să abordeze ce îi parvenea mai întîi. „Prin influență efectivă te referi la ascendentul pe care l-aș avea asupra lui determinîndu-l s-o ceară pe Nanda în căsătorie ?"

Încuviințarea Ducesei fu de-a dreptul nobilă. „Dumneata ai posibilitatea să-l faci s-o ceară — vreau să spun că o poți transforma într-o certitudine. Ai posibilitatea să-i dai o *dotă* miresei." Apoi ca și cînd ar fi fost mînate de impulsul de a ieși cu bunăvoință în întîmpinarea înțelegerii imperfecte a interlocutorului ei, explică : „Poți pune pe numele ei ceva care s-o facă să devină *un parti.*" Înțelegerea lui era poate imperfectă, dar îl putu aduce totuși în situația de a se înroși pînă la rădăcina părului și Ducesa ținu seama pe dată de această reacție evidentă. „Știi, sărmanul Edward n-o să-i dea nici un sfanț."

Nu încăpea îndoială că ea înainta foarte repede, dar într-o clipă, domnul Longdon o ajunse din urmă. „Îți face impresia că domnul Vanderbank ar pretinde ceva de felul acesta din partea soției sale ?"

„Mă rog, cine n-ar pretinde așa ceva în lumea în care ne învîrtim ? Sînt sigură că domnul Vanderbank n-are nici o altă sursă de venit, și dacă nu crede în căsătoriile strîmtorate nu eu sînt aceea care să fiu șocată de atitudinea lui. Eu disprețuiesc asemenea căsătorii. Vanderbank nu are nimic altceva decît un biet salariu oficial. Și dacă ajunge pentru unul, ar însemna puțin pentru doi și cu atît mai puțin pentru vreo cinci-șase. Cuplul ăsta binecuvîntat, Van și Nanda, sînt exact genul de oameni care să închege o frumoasă familie englezească de tip vechi."

Domnul Longdon era acum perfect sincronizat cu stadiul discuției. „În cazul ăsta ideea pe care ești atît de

amabil să mi-o înfățișezi s-ar reduce la sfatul să-l mituiesc ca s-o ia."

Ducesa își păstră nonșalanța dar îl măsură din priviri. „Spui asta de parcă ai fi scandalizat, dar dacă ai să-l pui la încercare pe domnul Van, nu cred că el are să reacționeze așa. Și nici n-ai să mă convingi", continuă ea cu grație, „că nu te-ai gîndit chiar dumneata la asta." Rămase cu ochii ațintiți asupra lui, și efectul acestor priviri care nu se lăsă mult așteptat pe chipul său fu de natură s-o facă să exulte de îndată la gîndul că a plasat o lovitură de maestru. „Ești de o limpezime, stimate domn ! — e nevoie doar să fii îmboldit și te și pui pe mărturisiri. Conștient sau inconștient — și zău sînt tentată să cred în prima alternativă — l-ai vrut pe Van pentru ea." Se opri o clipă ca să-și guste triumful, după care continuă : „Și ai vrut-o pe Nanda pentru el. Vei zice — văd că-ți stă pe vîrful limbii — că sînt una din acelea băgăcioase, binevoitoare și dezgustătoare, de cea mai joasă speță, dar gîndește-te numai puțin — dacă-mi pot permite să merg atît de departe — și ai să zici atunci că nu e nevoie de prea *mare perspicacitate.* Nu ai decît o singură legătură cu familia Brook, dar o legătură de aur. Cum să nu fi ajuns pînă acum să ne dăm seama cu toții și cum să nu fi admirat frumusețea sentimentelor dumitale pentru Lady Julia ? Poftim — te fac să te crispezi : aduc doar vorba și comit o profanare. Atunci să nu mai aducem deloc vorba despre acest fapt dar să acționăm în virtutea lui." În cele din urmă el își întoarse fața de la ea și, favorizat de înălțimea terasei, contemplă acum doar farmecul parcului și al momentului prinzîndu-i în cîmpul vizual și pe Lordul Petherton cu micuța Aggie care, jos în grădină, avansau leneș sugerînd o tihnă domestică. Mînă-n-mînă se legănau agale plimbîndu-se ; era evident că discutau despre flori și fructe și păsări ; alcătuiau împreună întruchiparea ideală a tatălui cu fiica. Și ca să nu mai lungim vorba se vedea cale de o poștă că *ei* nu flirtau. Uluirea se abătea asupra prietenului nostru în rafale reci și stranii ; erau neverosimile și capricioase ; oricum, una dintre ele i-a vuit probabil în urechi în timpul pauzei făcută de interlocutoarea lui. Oare nu o auzi pe ea depănîndu-și mai departe vorba ca o prelungire a acestui sunet ? „Bineînțeles că știi în ce situație se află sărmana copilă."

Îi trebui multă vreme ca să poată răspunde. „Da' dumneata o ştii ?“ întrebă el, continuînd să privească în altă direcţie.

„Dacă întrebarea dumitale a fost ironică“, rîse ea, „ironnia dumitale nu şi-a atins deloc ţinta. Mi-ar fi ruşine de mine însămi dacă, ţinînd seama de gradul de rudenie şi de interesele mele, nu m-aş fi informat de-a fir a păr. Nanda se topeşte pe picioare — se topeşte ca o pisică bolnavă — de inimă albastră.“ Domnul Longdon lăsă impresia că acceptă această remarcă cu o tăcere şi mai intensă ; o vreme îşi pierdu în asemenea măsură graiul încît nici măcar ineditul imaginii nu-i putu smulge un sunet omenesc. Drept urmare, Ducesa îşi dădu din nou seama că i se iveşte o ocazie. „Fără-ndoială trebuie să-ţi fi trecut prin minte că, de vreme ce sentimentele dumitale pentru cei vii sînt fructul vrăjit al sentimentelor dumitale pentru cei duşi, aceasta ar fi cea mai înălţătoare ofrandă pe care ai putea-o închina în memoria Ladiei Julia.“

Auzind asta domnul Longdon se întoarse. „Efortul — pe linia la care te-ai referit — pentru fericirea Nandei ?“

Ea se aprinse toată de atîta speranţă. „Şi prin acelaşi gest ai realiza un act magnific de justiţie poetică ! Ar fi, după părerea mea, cel mai încîntător exemplu de care s-a auzit vreodată.“

Rămaseră aşa, faţă în faţă, o vreme. „Dar chiar nu văd în ce rezidă dificultatea pe care o întîmpini“, spuse el în cele din urmă. „Întîmplarea face să ştiu, trebuie s-o recunosc, că Nanda doreşte nespus înfăptuirea proiectului dumitale.“

Zîmbetul prietenei lui nu trădă deloc surprindere văzînd efectul elocinţei sale. „Nu te pricepi să te ascunzi pe după deget. În mod inevitabil, dorinţa Nandei este să pună capăt, în ceea ce o priveşte, oricărei perspective în afara celei reprezentate de Vanderbank. Dacă ţine să reuşesc în privinţa *domnului Mitchett, mai ai nevoie de* un semn mai grăitor în privinţa crizei sufleteşti prin care trece ? Dar văd că şi dumneata te ghidezi după o groază de semne“, se corectă ea : „am putea să le luăm pe toate ca de la sine înţelese. Mi-am dat seama perfect de la bun început că singurul obstacol îl va ridica maică-sa — şi că asta va fi o opoziţie straşnică.“

E foarte posibil ca gestul prin care domnul Longdon își scoase ochelarii să fi indicat o oarecare teamă de a nu fi prea adînc implicat în ceea ce vedea Ducesa. „Nu mi-a scăpat nici mie faptul că doamna Brookenham îl preferă pe domnul Mitchett."

Dar nu putea fi lăsat să scape atît de ușor. „Atunci, probabil că nu ai rămas orb la rațiunile care o împing să se manifeste astfel." Nu se punea problema că ar fi orbit, dar vederea sa nu dovedi prea mare acuitate și o determină pe interlocutoarea lui să o apuce pe cea mai abruptă scurtătură. „Îl preferă pe domnul Mitchett pentru că îl vrea pe *amicul Van* pentru ea."

Își dădu pînă și el seama că o privește cu asprime. „În ce sens — pentru ea ?"

„O ! sensul trebuie să i-l conferi dumneata ; eu nu-ți pot da decît faptul în sine — și pe noi faptul ne preocupă. *Voyons*", izbucni ea cu o oarecare agasare ; „nu încerca să creezi zone inutile de penumbră, arătîndu-te din cale-afară de delicat, în plus, eu nu-ți lezez cu nimic delicatețea. N-ai decît să-i conferi oricare din sensuri ar putea, în chip miraculos, să vă satisfacă duioasa voastră imaginație britanică. Eu nu insist cîtuși de puțin să-ți imaginezi ceva rău. Îl vrea cu tot dinadinsul numai pentru ea — asta e tot ce spun. *Pourquoi faire ?* întrebi — sau mai bine zis pentru că ești prea timid nu întrebi, dar ți-ar place s-o faci dacă ai avea curajul, sau nu te-ai teme că m-ai șoca. Pe mine *n-ai cum* să mă șochezi, dar ca să fim cinstiți, nici nu pot să-ți răspund la o asemenea întrebare. După părerea mea situația ține de o întocmire pe care n-o pot înțelege. Înțeleg, una din două — înțeleg fie să adopți un bărbat, fie să-l lași în pace. Dar, zău nu pot deloc s-o pricep pe doamna Brook. Oricum, trebuie să judeci singur lucrurile. Bineînțeles că *el* ar putea să-ți spună dacă ar vrea — dar n-ar fi corect s-o facă. Așa încît ceea ce ne privește este faptul că ea ni se opune. Eu nu pot să-l manevrez pe Mitchy decît prin intermediul lui Petherton, doamna Brook însă poate să-l manevreze direct. Pe de altă parte, ăsta este modul în care dumneata, stimate domn, îl poți manevra pe Vanderbank."

Evident, ca rezultat al acestei demonstrații înflăcărate un lucru se desprinse clar pentru înțelegerea neultragiată a domnului Longdon, dar, în consternarea sa, el avu nevoie de două-trei minute ca să-i dea glas. „Te pot asigura

fără tăgadă că domnul Vanderbank nu nutreşte vreun sentiment faţă de doamna Brookenham..."

„Pe care să nu şi-l poată struni printr-o simplă încleştare a fălcilor şi mulţumindu-se cu atît ? Nici nu mi-a trecut prin minte că ar avea asemenea sentimente şi nu-ţi rezerv nici o surpriză alarmantă — *rassurez-vous bien !* — cum ar fi aceea de a sugera că ar trebui îndemnat să-şi înăbuşe simţămîntul pentru mamă spre a da frîu liber celui pentru copilă. Te rog mult, nu-ţi lua zborul lăsînd baltă întreaga chestiune din pricina unei sperieturi premature. Niciodată n-am avut impresia că dintre ei doi *el* ar fi cel care ar vrea *s-o* păstreze. Nu e îndrăgostit de ea — poţi să fii liniştit ! Dar este o femeie amuzantă — deosebit de amuzantă. Ce-i al ei e al ei. Prin comparaţie cu femeile voastre — e un exemplar rar. Dacă ar fi franţuzoaică ar fi *une femme d'esprit.* A inventat o nuanţă proprie, şi a făcut-o de una singură, pentru că prezenţa lui Edward în salonul ei poate fi echivalată cu existenţa acelor extinctoare stranii de pe culoarele hotelurilor. Stă ca o găleată atîrnată într-un cîrlig. Bărbaţii, cei inteligenţi şi tineri, consideră — şi au dreptate, cerul mi-e martor — că în casa ei au unde să-şi etaleze intelectul, bucurîndu-se totodată de libertatea expresiei. Cea mai mare parte a conversaţiilor din saloanele englezeşti îţi sugerează un cadril într-o gheretă de sentinelă. Ai să-mi spui că în Italia ne permitem mai multe, şi n-o să te contrazic, dar în Italia avem atîta judecată încît să nu le aducem pe fetiţe în salon. Tinerii roiesc în jurul doamnei Brook iar cei inteligenţi o copleşesc cu laude zgomotoase care-o fac să nu-şi piardă tonusul. Se găseşte într-un impas infernal — se vede obligată fie să-şi sacrifice fiica, fie ceea ce mi-a definit cîndva drept deprinderile ei intelectuale. După cum ai văzut cu ochii dumitale, domnul Vanderbank constituie una dintre cele mai îndrăgite, dintre cele mai împămîntenite. *Acum trei luni* — *nu mai suporta amînare* nici o zi — Nanda fu invitată pur şi simplu să *pozeze* — adică să şadă acolo lîngă masa de ceai şi să adopte un aer modest şi nu din cale afară de rezervat."

„Să avem iertare — dar n-am impresia că adoptă un *asemenea aer,* Ducesă", izbucni domnul Londgon cu luciditate. Cît de departe reuşise să-l tragă alături de ea în ciuda voinţei lui o dezvăluiră înşişi termenii desolidarizării

sale. „Nu cred să lase cuiva impresia că ar avea un aer *rezervat.*“

Rîzînd, interlocutoarea lui ridică din umeri. „Pune-o la încercare şi s-ar putea să descoperi că e chiar aşa!“ Obiecţia lui însă o stîrni totuşi întrucîtva. „Nu spun că e ipocrită, pentru că fără-ndoială ar fi chiar şi mai puţin decent dacă ar chicoti şi ar arunca ochiade. Şi apoi, e însăşi teoria doamnei Brook, nu? că cel puţin între ora cinci şi şapte în cercul nostru a mai scăzut tonul. Nu pretinde chiar ea că poartă în minte clipă de clipă plictiseala provocată de prezenţa acelor optsprezece ani gingaşi şi virginali?“

„Trebuie să recunosc că n-am habar ce pretinde ea!“

Domnul Longdon vorbise cu un laconism ce dobîndi şi mai multă semnificaţie prin modul special în care interlocutoarea sa îl ignoră. „Vizitatorii au devenit“, continuă ea, „superficiali sau nesinceri sau frivoli, dar cel puţin, aşa cum e aşezată surdina, au devenit anoşti ca şi ceilalţi oameni.“

El nu arătă nici cel mai mic semn că ar fi dispus să preia această replică; în schimb interveni abrupt. „Dar dacă nu e tocmai ceea ce-şi doreşte domnul Mitchett...?“

Interlocutoarea sa aproape că nu ezită. „Ar fi exact ceea ce doreşte, dacă ar fi liber — şi ar fi exact ceea ce *i-ar* dori Lordul Petherton. Spunînd liber, mă refer la cazul în care Nanda ar fi total pierdută pentru el. Atunci doamna Brook nu va mai reuşi să-l convingă, aşa cum face acum, că aplicînd tactica răbdării îi va răsări şi lui norocul. Norocul lui va înceta să existe, iar el sărmanul doreşte cu atîta disperare să se căpătuiască. Acum ai văzut-o cu ochii dumitale pe nepoata mea“, continuă Ducesa. „Asta e un motiv în plus ca să fiu convinsă că ai să mă ajuţi.“

„Da — am văzut-o.“

„Ei bine, asta e fata.“ Era ca şi cum în pauza care urmă, ei ar fi privit-o în lipsă pe micuţa Aggie cu o uimire aproape identică. „Dumnezeu în mila lui mi-a dat-o mie“, spuse Ducesa în cele din urmă.

„Îmi face de fapt impresia că în drăgălăşenia ei deosebită îţi este de un real ajutor.“

„O să fie de două ori mai mult, dacă ai să-mi dovedeşti că te încrezi în ea.“ Şi socotind probabil că prin aceasta clarificase şi modelase convingerile interlocutoru-

lui ei, se sculă cu un aer de maiestate încrezătoare. „Te las pe dumneata să hotărăşti."

Domnul Longdon se ridică şi el, dar mai încărcat de gînduri acum. „Nădăjduieşti c-am să-i vorbesc domnului Mitchett ?"

„Să nu te încălzeşti la gîndul că n-o să vină să-ţi vorbească."

Domnul Longdon descifră sensul. „Vrei să spui că m-ar considera drept parte interesată ?"

Ea aplaudă cu nestăvilită bucurie din mîinile înmînuşate. „Este o încîntare să te audă omul recunoscînd în mod practic că *într-adevăr* eşti *parte interesată !* Domnul Mitchett o să accepte orice ar veni de la dumneata — şi mai presus de orice candoarea perfectă. Nu întîlneşti un om de felul *dumitale* în fiecare zi şi el e cunoscător în materie. Te las pe dumneata să hotărăşti — te las pe dumneata."

Vorbea de parcă i-ar fi vîrît în pumn ceva concret şi dorea acum să se îndepărteze precipitat. El îşi duse mîinile la spate, îndreptîndu-se puţin, parţial iluminat, parţial nedumerit încă. „Sînteţi cu toţii nişte persoane extraordinare !"

Făcu o mişcare bruscă din cap, gest ce arăta un entuziasm relativ. „Dumneata eşti cel mai grozav dintre noi, *caro mio* — dumneata şi cu Aggie ; pentru că Aggie este la fel de bună ca dumneata. Şi Mitchy este bun, totuşi — Mitchy este superlativ. Vezi, nu e vorba numai de banii lui. Este un gentleman. Tot aşa şi dumneata. N-au mai rămas prea mulţi. Dar trebuie să acţionăm rapid", adăugă ea mai apăsat.

„Ce înţelegi prin rapid ?"

„Ce aş putea înţelege în afară de ceea ce spun ? Dacă Nanda nu pune mîna pe un bărbat acum în prima fază..."

„Ei atunci ?" făcu domnul Longdon, de vreme ce ea dădu impresia că se opreşte sub povara ideei ei.

„Atunci, mai tîrziu n-o să mai poată — n-o să mai pună mîna pe nici unul. Vreau să spun pe nici unul care să-i convină. Va fi rămas prea multă vreme în situaţia asta ca *să le mai poată fi* pe plac."

Ea se îndreptase privind la distanţă şi în jur — avînd-o tot timpul pe Aggie în minte — spre treptele ce coborau în grădină şi acolo rămase din nou pe gînduri ; reuşise

într-adevăr să-i arate modalitatea de a ține pasul cu ea spre a o provoca. „Să fi rămas prea multă vreme în ce anume ?“

Ea cobori cîteva trepte în timp ce el rămase cu fața răvășită. „Păi în *mal'aria* * pe care ei înșiși au creat-o pentru ea.“

XX

ÎN ACEEAȘI SEARĂ, TÎRZIU, ÎN fumoarul de la Mertle, pe cînd fumătorii — volubili sau tăcuți — erau gata să se împrăștie, domnul Longdon îi ceru lui Vanderbank să rămînă și abia atunci înțelese tînărul, căruia nu-i adresase nici o vorbă toată seara, de ce acesta își prelungise șederea nefiresc de mult. „Am ceva să-ți comunic deosebit și am așteptat pînă acum. Sper că nu te deranjează. E destul de important“ Vanderbank își exprimă pe loc dorința cea mai vie de a-i face pe plac și, aprinzîndu-și repede încă o țigară, urcă din nou spre divanul confortabil care ocupa o parte a încăperii. Fumoarul de la Mertle nu era mai prejos de fastul obișnuit în asemenea locuri și era clar că se ținuse seama de spectatorul pretențios cînd se instalase canapeaua imensă îmbrăcată în piele care, înălțată cu vreo două trepte deasupra podelei, se întindea lîngă perete acoperind parțial două din laturile încăperii, astfel că permitea să urmărești din apropiere masa de biliard. Domnul Longdon continuă o clipă să se plimbe de colo-colo cu același aer absent care, deși încerca să și-l ascundă, nu-i scăpase prietenului său în ultima oră cît se întreținuse cu ceilalți invitați ; puse în mișcare vreo două mingi, examină forma unei scrumiere cu picior, își legănă ochelarii destul de violent și refuză să fumeze sau să șadă. Cum stătea cocoțat pe canapea așteptînd să vadă cum se vor desfășura lucrurile, Vanderbank avea aerul unui inculpat simpatic care, în instanță, făcuse schimb de locuri cu judecătorul. Se deosebea de mulți dintre bărbații chipeși prin aceea că efectul fracului, dintr-o îndărătnicie întîlnită adeseori în asemenea cazuri, nu era calculat astfel încît să-i scoată și mai mult în evidență suplețea. Era marca stilului său ca mai degrabă să-i

* atmosfera viciată (în ital. în original).

estompeze decît să-i accentueze calitățile, la care se mai adăuga și faptul că ședea acolo cu o discreție firească, în perfect acord cu deferența ce și-o impusese de la bun început față de prietenul său de modă veche. Avea un simț deosebit al nuanțelor de respect și în clipa de față era atent să nu-și permită mai mult decît își permitea în prezența unui șef ierarhic. „Dacă ai să mă întrebi", domnul Longdon continuă imediat, „de ce anume vreau să-ți vorbesc la ceasul acesta din noapte — după o zi ce ai putea-o numi în cel mai bun caz cam prea eterogenă — de ce nu amîn pînă mîine dimineața indiferent ce aș avea de spus, pot doar să-ți răspund că fac un apel la tine acum pentru că am ceva pe suflet și că eliberîndu-mă de acest balast s-ar putea să dorm mai liniștit."

În fața estradei se afla un spațiu suficient pe care îl tot străbătuse legănîndu-și ochelarii ; dar după ce rosti aceste cuvinte se opri sprijinindu-se de masa de biliard spre a întîmpina politețea oarecum intrigată a răspunsului pe care ele îl determinară. „Ești foarte sigur că odată scăpat de asta ai să dormi *cu adevărat* ? Este oare o simplă confidență", se interesă Vanderbank, „pe care-mi faci cinstea să mi-o împărtășești ? Este oare ceva înfricoșător care cere un răspuns, așa încît să trebuiască la rîndul meu să țin seama de odihna de care aș putea să te lipsesc ?"

„Nu ține seama de nimic — eu însumi sînt genul de om ce ține cont de prea multe. Nu-i vorba de o problemă în privința căreia să te presez pentru un răspuns imediat. Probabil că nici n-ai să-mi poți răspunde fără o îndelungă reflecție. *Eu* am reflectat îndelung — altfel nu ți-aș vorbi. Nu vreau decît să-ți înfățișez o problemă și să mă opresc la atît."

„Nu se întîmplă să ne întîlnim vreodată", spuse Vanderbank, „fără să-mi pui în față o problemă."

„Asta pare să sugereze", replică prietenul său, „că aș *supraîncărca — cum vă exprimați oare voi cei de azi ?* — meniul tău intelectual. Dacă te simți copleșit de o învălmășeală de feluri, dă-le deoparte, fără nici o reținere. Nu ți-am mai pus în față pînă acum ceva asemănător."

Vorbea cu atîta greutate, încît în încăperea goală în care vocea lui reverberă întrucîtva, făcu impresie — o impresie subliniată de tăcerea momentană ce se așternu între ei. Mai întîi sparse el oarecum tăcerea, începînd

să se plimbe din nou iar apoi veni şi rîndul lui Vanderbank, care vorbi din teama de a nu deveni poate prea solemni. „Află de la mine că mi-ai stîrnit imens curiozitatea şi zău că n-ai fi putut alege o oră mai propice. Un secret — pentru că bineînţeles asta o să facem din ce-mi spui, nu-i aşa ? — la ora asta magică, în conacul ăsta străvechi, numai asta îi mai lipsea vizitei mele aici ca totul să devină o amintire de neuitat. Aşa încît fii pe pace : cu cît ai să mă împresori mai mult cu tot soiul de probleme, cu atît mai bine."

Domnul Longdon se dedică unei alte scrumiere, cu aerul că gestul e o consecinţă directă a tonului lui Vanderbank. După ce o aşeză la loc îşi potrivi *pince-nez*-ul ; apoi fixîndu-şi prietenul, se hotărî : „N-ai nici cea mai vagă bănuială... ?"

„În legătură cu ceea ce ai în minte ? Dragă domnule Longdon, cum aş putea să-mi închipui ?"

„Drept să-ţi spun, mă tot întreb dacă fiind în locul tău n-aş bănui cît de cît. Ţinînd seama de împrejurări, nu există chiar nimic care să-ţi dea o idee în legătură cu ce aş vrea probabil să-ţi comunic ?"

Vanderbank rîse într-un chip care ar fi putut să-i sugereze unui auditor că se simte oarecum stînjenit. „Cînd vorbeşti despre *împrejurările de faţă* — dacă nu cumva te referi pur şi simplu la acestea palpitante de acum — atingi o notă care, bineînţeles, deschide o portiţă spre senzaţional pentru o persoană cu oarecare imaginaţie. E de ajuns să-i rosteşti *Bau !* pe un anume ton unei asemenea persoane că îi şi face conştiinţa un salt. În orice caz asta mi se întîmplă mie. Niciodată nu-i prea sigură pe ea — aşa încît acum e la pămînt." Se opri o clipă — zîmbetul îi era întrucîtva forţat. „Chestiunea pe care vrei să mi-o înfăţişezi e oare vreun lucru cumplit pe care l-am săvîrşit ?"

„Scuză-mă dacă insist asupra acestui punct" — vorbi domnul Longdon cu blîndeţe, dar dacă dezinvoltura prietenului său pălea din ce în ce mai mult, a sa sporea în intensitate. „Nu te gîndeşti chiar la nimic ?"

„Vrei să spui la un lucru pe care l-am săvîrşit ?"

„Nu, dar — fie că l-ai săvîrşit sau nu — un lucru de care să-mi fi dat pînă la urmă seama."

N-ar fi putut exista o dovadă mai pertinentă decît expresia lui Vanderbank la auzul acestor cuvinte că stă-

pînea perfect arta de a-i intra în voie cuiva fără să lase impresia că își ia un aer de superioritate. „Cred că ar fi cazul să-mi oferi măcar niște repere mai precise."

Domnul Longdon își scoase ochelarii. „Ei bine — reperul de bază este Nanda Brookenham."

„O ! înțeleg acum", răspunse Vanderbank repede, dar timp de un minut nu mai adăugă nimic și tic-tacul orologiului mare de marmură, ce-i conferea încăperii aerul unui club, răsună și mai puternic în tăcerea din jur. Domnul Longdon așteptă cu o neîndurare bine intenționată, cu o expresie care trăda — deși perfect ascunsă în forurile interioare — ce importanță dobîndea pentru el deznodămîntul acestei răbdări. Și tocmai de aceea tăcerea dintre ei deveni măsura conștientă și publică a onestității tînărului. Era evident că în cele din urmă el o interpretă ca atare, dar un observator ar fi avut prilejul să studieze unele lucruri bine conturate pe chipul său frumos și atît de stăpînit. „Declarația pe care înțeleg că mi-o ceri", spuse el în cele din urmă, „este de asemenea natură încît, indiferent de împrejurare, sînt puține persoane care se pot aștepta s-o audă din gura unui bărbat. Gîndește-te la toate persoanele — chiar și la cele foarte respectabile — cărora în multe situații nu le poți răspunde, în cel mai bun caz, decît că nu-i o chestiune care să-i privească."

„Văd că îți dai seama ce am de gînd să spun", exclamă domnul Longdon.

„În cazul ăsta îți dai și dumneata seama ce loc cu totul aparte îți acord. Nu există alt bărbat cu care aș accepta să discut asemenea lucruri."

„Și nici măcar cu mine nu le discuți ! Dar oricum îți rămîn îndatorat", adăugă domnul Longdon.

„Nu-i vorba numai de gravitate", continuă prietenul său ; „ci și de ridicolul care inevitabil intervine..."

Modul prin care domnul Longdon arătă spre încăperea goală reprezenta în sine o întrerupere. „Nu te cruț destul de mult ?"

„Mulțumesc, mulțumesc", făcu Vanderbank.

„Și în plus, întrebarea nu e așa de flori de măr."

„Bineînțeles că nu !" replică tînărul, dar avînd aerul că în clipa următoare remarcă o oarecare stînjeneală în asentimentul său. „Dar acum nu mă mai cruța."

„Nici n-am de gînd." Domnul Longdon stătea din nou cu spatele la masă sprijinindu-se cu amîndouă mîinile de marginea ei. „Nici n-am de gînd", repetă el.

Interlocutorul său rîse într-un chip care trăda cel puţin o cădere de tensiune. „Deşi nu prea văd ce mi-ai putea face."

„Tocmai la asta m-am tot gîndit şi eu o vreme."

„Şi ai descoperit pînă la urmă ?"

„Ştiu şi eu ? — pînă la urmă a licărit puţin în atmosfera fantastică de aici."

Vanderbank se arătă sincer uimit. „Ca urmare a unui fapt aparte petrecut de curînd ?"

Domnul Longdon făcu o pauză. „Pentru un idiot bătrîn ca mine, care nu observă mai nimic, mereu se întîmplă cîte un fapt aparte. Dacă eşti o persoană cu imaginaţie..."

„O !" izbucni Vanderbank, „ştiu cît de mult mă întreci în această privinţă ! Nu mă faci decît să regret", continuă el, „că n-am fost mai atent la tot ce ai urmărit de ieri."

„N-am urmărit nimic în afară de ceea ce urmăresc întotdeauna cînd mă aflu printre voi. Am tot privit, am tot reacţionat, m-am tot gîndit. Bineînţeles că-mi dau perfect de bine seama că asta nu prezintă interes pentru nimeni în afară de mine şi că nu mă priveşte decît pe mine. Cu excepţia faptului totuşi", adăugă el, „că mi-am pus în minte, ca urmare a întregii poveşti, să-ţi adresez acest apel cu totul special. Există o serie de lucruri care mi s-au lămurit."

„O, da ! O, da !" — se precipită Vanderbank cum nu se poate mai cordial. „Trebuie să deduc atunci, cu toată aviditatea orgoliului meu, că ţi-am apărut a fi persoana cea mai potrivită să înţeleagă semnificaţia acestor lucruri."

Domnul Longdon avu aerul că se întreabă o clipă dacă inteligenţa lui nu se înfruptase cam prea mult din acest soi de sclipiri ale spiritului ; rămase în aceeaşi poziţie cu spatele la masă, şi în timp ce Vanderbank, încolţit pe canapea, se înălţase în capul oaselor, sprijinindu-se de spetează, recunoscură în tăcere că de fapt se sondau unul pe altul. „Le eşti mult supérior. Am eu ideile mele în legătură cu tine. Eşti înzestrat cu daruri nepreţuite."

„Ei bine, în cazul ăsta sîntem demni unul de altul. Cînd doi greci se strîng laolaltă... !“ și încrucișîndu-și brațele tînărul rîse lăsînd impresia că își mobilizează toate forțele. „Și iată că ne-am strîns.“

Interlocutorul său continuă să-l mai privească o vreme, apoi întorcîndu-se înconjură agale masa. Ajuns pe cealaltă latură însă se opri și după o clipă, cu un gest nervos, puse vreo două bile *în mișcare*. „E frumos — dar e și cumplit !“ murmură el în cele din urmă. Privirile nu-i erau ațintite asupra lui Vanderbank care, timp de un minut, nu spuse nimic și el continuă imediat : „Să văd și să nu încerc să dau o mînă de ajutor — ei bine, asta n-o pot face.“ Vanderbank continuă să rămînă mut și nemișcat, cu aerul că s-ar fi putut să întrerupă ceva de mare importanță pentru el, iar prietenul său trecînd de cealaltă parte a mesei continuă să producă în tăcerea ce-i învăluia, fără ajutorul tacului, țăcănitul sec al ivoriului. „De cîtă vreme, dacă-mi permiți să te întreb, știi asta ?“

La început Vanderbank nu avu nici un răspuns, nici măcar la aceasta — se mulțumi doar să se ridice de la locul său, să coboare treptele și rămînînd acolo în picioare să-l privească pe domnul Longdon peste masă. Acum era serios, dar fără să fie solemn. „Cum să-mi dau seama ? Nu poți fi niciodată sigur. Un bărbat poate să fantazeze, poate să-și pună întrebări, dar cînd e vorba de o fată, o persoană mult mai tînără decît el și mult mai neajutorată, are senzația că e la mijloc o — cum să-i spun ?“

„O situație delicată ?“ sugeră domnul Longdon.

„S-ar putea să fie asta ; nu contează cum îi spui ; oricum se simte stînjenit. Pe de-o parte nici nu vrea să treacă drept un prostănac, pe de alta nici să apară ca o brută.“

Domnul Longdon ascultă cu solicitudine — avînd aerul acela încîntător ce părea să sugereze că atunci cînd era relaxat, se arăta dispus să primească lămuriri asupra unor asemenea chestiuni din partea unui tînăr de excepție. „Vrei să spui că nu vrea să fie nici nătîng, după cum nu vrea nici să dea dovadă de cruzime ?“

Vizibil preocupat, Vanderbank schiță un zîmbet blînd. „O ! *dumneata* știi totul !“

„Eu ? Ar trebui să știu mai puțin decît oricine.“

Domnul Longdon se îndepărtă de masă după ce rosti aceste cuvinte iar prietenul său, care o secundă mai tîrziu prinsese sensul, îl urmări cu privirea cum traversează camera și se apropie de o altă parte a canapelei. Ca urmare a acestei schimbări de poziție, Vanderbank nu-și îngădui decît: „Nici nu-ți pot spune de cîtă vreme mă hrănesc cu iluzii și-mi tot întreb conștiința. Este atît de fermecătoare — atît de interesantă și am senzația că o știu de cînd lumea. M-am gîndit la diverse alternative de a acționa și apoi deliberat nu m-am mai gîndit deloc. Mi s-a părut a fi calea cea mai bună."

„În cazul ăsta", spuse domnul Longdon, „deduc că interesul pe care i-l porți..."

„Nu este de aceeași natură cu cel pe care *mi-l* arată ea?" reacționă imediat Vanderbank întrerupîndu-l, dar după ce vorbi căută în jur un chibrit și-și aprinse din nou o țigară. „Sînt convins că îți dai seama", izbucni el, „ce efort nemaipomenit reprezintă pentru mine să vorbesc despre asemenea lucruri."

„Da, da. Dar presupune numai efort? Nu simți și oarecare plăcere? Mă refer la pasiunea ei reală pentru tine", explică domnul Longdon.

Vanderbank se văzu obligat să cumpănească puțin. „Oricît de mare ar fi plăcerea pe care aș resimți-o, am senzația că nu sînt de tipul celor ce se lasă pradă efuziunilor sentimentale. Sînt un britanic autentic, emotiv ca un baston."

„Dar chiar și un britanic autentic —!" ezită domnul Longdon. „Ce să mai lungim vorba, eu am căzut pradă efuziunilor sentimentale față de *tine*."

„În legătură cu Lady Julia?" întrebă tînărul cu sinceritate. „Asta e expresia pe care o folosești?"

„Să admitem deci că sîntem emotivi ca niște bastoane. Nu ești îndrăgostit chiar deloc?"

Înainte ca Vanderbank să răspundă, între ei se așternu din nou tăcerea de care bătrînul profită ca să înconjoare din nou masa. Domnul Longdon ajunsese între timp pînă la canapeaua înălțată pe estradă și se așeză acolo dînd impresia că acum judecătorul se află la locul cuvenit. În cele din urmă interlocutorul său vorbi. „Vrei să-mi sugerezi desigur că ești animat de o dorință."

„Exact — oricît de straniu ți s-ar părea. Dar, crede-mă, nu este ceva pripit. V-am urmărit pe amîndoi."

„O ! ştiam că o urmăreşti pe *ea*", spuse Vanderbank.

„Cu asemenea devoţiune că m-am hotărît. Ţin într-atît să se mărite încît..." dar din pricina tremurului straniu şi abia perceptibil al tonului nostalgic pe care rostise vorbele, bătrînul nu mai reuşi deloc să-şi continue gîndul.

„Încît ?" făcu Vanderbank.

„Încît, în ziua nunţii va intra în posesia dobînzii unei imense sume de bani — încă de pe acum investiţi aşa cum se cuvine — sumă pe care m-am hotărît s-o trec pe numele ei."

Admiraţia spontană a lui Vanderbank inundă întreaga cameră. „Ce colosal de inspirat ai fost — cît de generos !"

„O ! Există o modalitate mult mai practică prin care să-ţi exprimi opiniile favorabile în legătură cu asta."

Dar din pricina entuziasmului Vanderbank aproape că nu-l auzi. „N-am cuvinte să-ţi spun cît de mult te admir." Apoi cu vioiciune : „Nanda ştie de asta ?" întrebă el.

După o ezitare, domnul Longdon vorbi cu oarecare uscăciune în glas. „Am plecat de la ideea ca deocamdată s-o afli numai tu."

Vanderbank ezită şi el. „Nimeni altcineva ?"

Interlocutorul său luă un aer şi mai grav. „Nu mai e cazul, cred, să-ţi spun că sper să păstrezi asta pentru tine."

„Absolut şi total. Dar faptul nu mă împiedică să exprim ceea ce gîndesc. De multă vreme n-am mai încercat o asemenea bucurie."

Radios şi sincer îl privi o clipă pe domnul Longdon în ochi. Acesta exclamă : „Da' văd că ţi-e dragă cu adevărat."

„Imens. Cred că nu mi-a fost niciodată mai dragă *decît acum.* Asta sună a bădărănie, nu ?" rîse el. „Dar *ştirea pe care mi-ai comunicat-o, literalmente îmi inundă* mintea de lumină."

O clipă prietenul său aproape că se simţi şi el învăluit de aceeaşi plăcere. „Şi aş mai adăuga că suma prin care am înzestrat-o poate fi considerată substanţială, şi desigur mă simt pregătit să fac o declaraţie fermă — o promisiune cît se poate de clară asupra intenţiunilor mele."

„Cu atît mai bine ! Numai că“ — se cenzură brusc Vanderbank — *trebuie* neapărat să se mărite spre a o dobîndi ?“

„Nu e în interesul meu să-ţi dau a înţelege că n-ar fi nevoie, şi nu ţi-am vorbit despre asta decît din dorinţa mea intensă de a o vedea căsătorită.“

„Şi bizuindu-te totodată“ — şi pînă aici Vanderbank se arătă extrem de afabil — „pe certitudinea că nu-mi rămîne decît să-ţi ies în întîmpinare ?“

Dacă pe chipul prietenului său se citea concentrarea, asta se datora numai faptului că nu căuta decît expresia cea mai exactă. În fond nimic n-ar fi putut avea mai multă greutate decît modul calm în care rosti fără ezitare : „Băiete dragă, eu te susţin !“

Se vedea limpede că Vanderbank este emoţionat. „Ce fantastic de bun eşti faţă de mine !“ Tăcerea domnului Longdon păru să spună că e dispus să accepte această interpretare şi tînărul continuă : „Cu alte cuvinte — în felul în care pui problema — asta ar reprezenta o modalitate de a-mi adăuga o sumă frumuşică la venitul meu.“

Un timp domnul Longdon rămase cu ochii aţintiţi asupra cîmpului verde al mesei de biliard, care avea o culoare intensă sub razele plafonierei. „Cred că s-ar cuveni să-ţi comunic cifra pe care o port în minte.“

O altă persoană de faţă n-ar fi putut stabili prea uşor nici gradul de provocare al zîmbetului plin de solicitudine al lui Vanderbank, nici dacă a trecut un interval apreciabil înainte ca acesta să proclame : „Ştii, părerea mea e că n-ar trebui să faci aşa ceva. Te rog, lasă asta. Lucrul cu adevărat capital este interesul — dorinţa pe care o exprimi. Reprezintă un anumit fel de a mă vedea, o atitudine în legătură cu mine — !“ Se opri, lăsînd să-i cadă braţele şi se întoarse înainte de a oferi imaginea completă.

„În toată povestea nu e absolut nimic de natură să te copleşească. Ar fi straniu dacă tu însuţi n-ai avea, în ceea ce priveşte valoarea ta şi viitorul pe care-l ai în faţă, sentimente tot atît de vii ca sentimentele mele. Oricum, ale mele *există*. N-am încotro. Acceptă-le. Cît despre celălalt sentiment — despre modul în care mă înduioşează *ea* — nu mai e nevoie să vorbesc.“

„O dovedeşti cu prisosinţă !“

Domnul Longdon continuă să privească cercul luminos de pe masă și concentrat asupra priveliștii lăsă un moment ca răspunsul prietenului să treacă neobservat. „N-o să încep să-ți vorbesc ție despre Nanda."

„Nu e nevoie", spuse Vanderbank. Dar în pauza care urmă e foarte posibil ca fiecare dintre ei să se fi gîndit în sinea lui la ea într-un chip sau altul.

Tăcerea fu întreruptă de domnul Longdon care continuă imediat : „Bineînțeles că judecînd lucrurile superficial ar părea că mă ofer să te plătesc ca să faci un anume pas. Ai libertatea să-ți dai importanță și să te ții mîndru — să te învălui în maiestatea ta și să întrebi dacă nu cumva îmi închipui că te-ai lăsa mituit. N-am deschis discuția fără să mă fi gîndit la asta."

„Da", spuse Vanderbank cu înțelegere, „dar nu s-ar putea spune, nu-i așa ? că-mi propui ceva cumplit. Cînd ții la o fată ești al naibii de bucuros că are bani. Cu cît are mai multe calități, cu atît e mai bine. Pot să te asigur", adăugă el cu strălucirea inteligenței sale cordiale, și anume parcă pentru a-i arăta interlocutorului său calea cea mai potrivită de a scăpa de probleme — pot să te asigur că dacă aș fi dispus să acționez conform sugestiei dumitale, aș expedia cu mare ușurință orice interpretare vulgară dată mobilurilor mele. Aș încerca pur și simplu să fiu tot atît de seniorial ca și dumneata." Fuma și se plimba de colo-colo, apoi abordă un alt aspect. „Știi că amicul Mitchy, sub al cărui acoperiș binecuvîntat complotăm această trădare nocturnă, ar lua-o în căsătorie dintr-un foc și fără să pretindă nici un sfanț ?"

„Cred că știu tot — cred că m-am gîndit la tot. Domnul Mitchett", adăugă domnul Longdon, „e complet scos din discuție."

O clipă Vanderbank păru să rămînă descumpănit. „În chip absolut, ca urmare a atitudinii *ei* ?"

„Categoric."

Ezită din nou. „Ai întrebat-o ?"

„Da, am întrebat-o."

Vanderbank rămase din nou descumpănit. „Și în felul ăsta ai aflat ?"

„Despre șansele *tale* ? Da, în felul ăsta."

Trăgînd din țigară, adîncit în gînduri, tînărul mai dădu de cîteva ori ocol mesei. „Și stă *în intenția* dumitale să acorzi un răstimp de gîndire ?"

Domnul Longdon se văzu obligat să chibzuiască o vreme asupra propriei sale concepţii. „De cît timp ai nevoie ?"

Vanderbank clătină din cap cu un gest deopotrivă limitativ şi tolerant. „Trebuie să mă obişnuiesc puţin cu ideea. Nu sînt decît cîteva minute de cînd mi-ai făcut oferta şi e prea devreme ca să mă pot pronunţa într-un sens sau altul. Bineînţeles", adăugă el curtenitor, „cu excepţia faptului că-mi pot exprima gratitudinea."

La această replică domnul Longdon se ridică de pe canapea, aşa cum făcuse şi Vanderbank mai înainte sub impulsul emoţiei ; numai că, spre deosebire de Vanderbank, rămase locului cu mîinile înfundate în buzunare şi cu figura, puţin mai palidă, privind fix înainte. Chiar înainte de a vorbi se citea dezamăgirea în expresia lui. „Atunci nu eşti animat de un impuls suficient de puternic... ?"

Prietenul îl întîmpină cu o candoare admirabilă. „Oare nu e clar că dacă ar fi fost astfel aş fi făcut pasul pînă în clipa asta ?"

„Vrei să spui fără să aştepţi bani de la cineva ?" domnul Longdon mai cultivă dubiul un timp. „Bineînţeles că pînă acum a dat impresia că e mult prea tînără."

Vanderbank îşi aruncă din nou privirile în jur în căutarea chibriturilor şi o vreme îşi ocupă timpul reaprinzîndu-şi ţigara. „Pînă acum — da. Dar nu numai pentru că este atît de tînără", continuă el, „ne apare nouă şi amicului Mitchy, atît de interesantă." Domnul Longdon coborîse treptele şi Vanderbank îl urmări cu privirea pînă cînd se opri din nou. „Îmi dau seama că în ciuda celor spuse la început ai sentimentul că eşti oarecum presat."

„Adică în privinţa timpului ? O, da. Vreau foarte mult *să se facă*. Tocmai de aceea", explică bătrînul cu simplitate, „întind puţin coarda." Vorbi cu intensităţi ce trădau iritarea. „Vreau s-o văd scăpată."

„Scăpată ?"

„Scăpată din casa maică-si."

Vanderbank rîse, deşi în primul moment se înroşise la faţă. „Păi casa maică-si e chiar locul unde o întîlnesc !"

„Exact şi dacă lucrurile nu ar sta aşa, am putea acţiona mai repede."

În ciuda amabilității sale, Vanderbank arăta și mai amuzat. „Dar dacă lucrurile nu ar sta așa după cum spui, înțeleg, cel puțin așa mi se pare, că n-ai mai avea ideea unei rezolvări urgente."

Domnul Longdon își aranjă ochelarii și îl cercetă cu o privire tristă și pătrunzătoare; apoi și-i scoase cu un gest brusc. „O ! văd că mă înțelegi."

„A ! făcu Vanderbank. „Sînt mîncat de viciu pînă la os !"

„Se prea poate să fii, dar n-ai să poți", replică domnul Longdon cu hotărîre, „să scapi cu un asemenea pretext. Dacă ești acceptabil pentru mine, știi foarte bine că ești acceptabil în orice privință pentru oricine."

„Mulțumesc." Dar în ciuda acestei aprecieri atît de favorabile, Vanderbank cumpăni din nou. „În orice caz s-ar cuveni să nu uităm, nu-i așa, că doamna Brook va fi negreșit împotriva noastră."

Interlocutorul său nu ezită decît o clipă. „A ! și ăsta e unul din lucrurile pe care le știu. Și este exact motivul pentru care vreau ca Nanda să scape de acolo."

„Înțeleg, înțeleg."

Răspunsul venise cu promptitudine și totuși domnul Longdon păru brusc să arate că percepe nota de superficialitate. „Afară de cazul cînd de fapt ești îndrăgostit chiar de doamna Brook." Apoi cum prietenul său primi sugestia cu o simplă clătinare a capului în chip de negație, o repudiere care ar fi putut ului chiar prin însăși lipsa de surpriză pe care o trăda, bătrînul drese lucrurile : „Sau dacă nu e doamna Brook îndrăgostită de tine."

La această replică Vanderbank răspunse cu o veselie ce putea primi orice interpretare decentă. „A ! bineînțeles că și asta ar putea fi perfect adevărat !"

„Dar *este* ? Asta e întrebarea."

El continuă cu dezinvoltură. „Dacă mi-ar fi făcut cunoscută pasiunea, n-aș compromite-o eu cumva... ?"

„Împărtășindu-mi-o ?" reflectă domnul Longdon. „Zău dacă pot să-ți răspund — e un gen de lucru pentru care n-am un standard sau un precedent. Pe vremea mea femeile nu-și făceau cunoscută pasiunea. Mă întreb numai în ce sens doamna Brookenham te-ar vrea pentru ea, așa cum am auzit spunîndu-se."

Păstrîndu-și zîmbetul, Vanderbank trase o vreme din țigară. „Așa ai auzit spunîndu-se ?"

„Da, dar să nu-mi pretinzi, te rog, să-ți spun de la cine."

Discreția prietenului său îl amuză. „E incredibil. Dar n-are importanță. Noi dăm tuturor lucrurilor — ce nume ne trăznește. Sensul în acest caz, dacă e s-o punem așa, are — să spunem, o accepțiune modernă."

„În cazul ăsta trebuie să te descurci singur", spuse domnul Longdon, „cu accepțiunile voastre moderne." Vorbea acum ca și cînd cazul cerea un asemenea tratament.

Dar pus în fața acestei chestiuni prietenul său deveni mai grav. „*Dumneata* n-ai putea face deci nimic ? — ca s-o cîștigi, vreau să spun, pe doamna Brook de partea noastră."

Domnul Longdon pur și simplu tresări. „Să-i cer fiica pentru tine ? Dacă-mi dai mînă liberă chiar și mîine. Dă-mi mînă liberă și o să acționez imediat."

Lui Vanderbank i se ridică din nou sîngele în obraji, împurpurarea lui era totală. „Cît de fantastic o dorești !"

După ce-l fixă o clipă, domnul Longdon privi în altă parte. „Și cît de fantastic de puțin o dorești *tu* !"

Tînărul continuă să se înroșească. „Nu — nu mă nedreptăți. Nu ai făcut nici o greșeală în ceea ce mă privește — înțeleg totul din propunerea dumitale, cel puțin așa cred, tot ce ai dori să înțeleg. Numai că dumneata vezi lucrurile mult mai simplu — și totuși, nu pot să-ți explic acum de ce. *Dacă* ar fi chiar atît de simplu ți-aș spune în clipa asta : *„Vorbește-le, te rog, în numele meu* — aș fi încîntat să las lucrurile în seama dumitale. Dar am nevoie de timp, dă-mi voie să ți-o reamintesc, și dumneata nu mi-ai spus pînă acum cît timp poți să-mi acorzi."

Această rugăminte îi readuse față în față și prima reacție a domnului Longdon a fost să se uite la ceas. „E ora unu."

„O ! am nevoie" — Vanderbank își redobîndise umorul lui plăcut — „mai mult de o singură noapte !"

Domnul Longdon se îndreptă spre măsuța pe care se vedeau două lumînări pentru camera de culcare. „Bineînțeles că trebuie să ai la dispoziție tot timpul necesar. N-am să te sîcîi — n-am să te grăbesc. Mă duc la culcare."

Ajungîndu-l din urmă, Vanderbank îi aprinse lumînarea, după care i-o întinse zîmbind : „Oare am contribuit amîndoi cu ceva la odihna dumitale ?"

Domnul Longdon privi cealaltă lumînare. „Tu nu te duci să te culci ?"

„Probabil că n-am contribuit cu nimic la odihna mea. Eu mai rămîn puţin."

„Bine." Domnul Longdon era mulţumit. „N-ai să uiţi că am promis să stingem luminile ?"

„Dacă ai încredere în mine pentru lucruri mari trebuie să ai şi pentru cele mici. Noapte bună."

Vanderbank îi întinse mîna. „Noapte bună." Dar domnul Longdon îl mai reţinu o clipă. „Şi chiar nu te interesează deloc cifra ?"

„Încă nu — încă nu. *Te rog.*" Se părea că Vanderbank se teme cu adevărat să afle suma, dar cum domnul Longdon îi lăsă mîna oarecum dezamăgit, se îndreptară împreună spre uşă, unde se opriră din nou.

„Urmează să vină la mine în Surrey — de una singură — în septembrie."

Vanderbank ezită. „Atunci pot să vin şi *eu* ?"

Pus în faţa acestei situaţii prietenul său se văzu obligat să cugete. „Pînă atunci ai să ştii ?"

„Mă tem că nu pot face o promisiune — dacă trebuie să consideri venirea mea ca o chezăşie."

Domnul Longdon continuă să chibzuiască, apoi ridicîndu-şi privirile. „Nu înţeleg prea bine de ce nu-mi permiţi să-ţi comunic..."

„Detaliile intenţiilor dumitale ? Bine, *uite* de ce. Ai spus suficient de mult. Dacă vizita mea trebuie neapărat să mă angajeze", continuă Vanderbank, „mă tem că n-am să pot veni."

Domnul Longdon, care trecuse în coridor, rîse scurt, sec şi trist. „Vino atunci — aşa cum spun doamnele — *fără nici o altă condiţie !*"

După care închizînd uşa cu destul de multă grijă, Vanderbank rămase singur în încăperea mare, pustie şi luminată a sălii de biliard.

CARTEA A ŞASEA

DOAMNA BROOK

XXI

PREZENTÎNDU-SE LA BUCKINGham Crescent trei zile după duminica petrecută la Mertle, Vanderbank o găsi pe Lady Fanny Cashmore pe punctul de a-şi lua rămas bun de la doamna Brook, şi o găsi pe doamna Brook însăşi într-o stare de exaltare abia reţinută, proprie relaţiilor ei cu Lady Fanny, mai cu seamă cînd era vorba de despărţiri. Se părea că această fiinţă superbă reuşea să transmită atît de puţin din ceea ce simte, încît Vanderbank rămase din nou surprins de puterea de pătrundere a doamnei Brook, deşi la Buckingham Crescent nimic nu se bucurase de mai multă atenţie decît măreţia imperturbabilă a neputinţei aproape totale de a se exprima manifestată de această renumită frumuseţe. Fusese discutat acolo fără stînjenire fiecare aspect al fenomenului şi se făcuse risipă de ingenuitate în încercarea de a lămuri misterul prin care ceea ce în alte condiţii ar fi fost etichetat drept prostie crasă, reuşea datorită chipului ei nespus de atrăgător, să te salveze de la o plictiseală cruntă. Şi în această relaţie, ca şi în cazul altora, doar doamna Brook reuşise să ajungă la formularea memorabilă a legii pe care apoi o servi, plină de vervă, oricui se arăta interesat: „Scumpa mea dragă, totul se reduce, aşa cum se întîmplă întotdeauna, pur şi simplu la curaj. Se pune doar problema, indiferent de timp şi loc, să ai atît cît îţi trebuie. Lady Fanny are curajul să fie total taciturnă — şi încă în asemenea măsură încît e tocmai ceea ce o scoate la liman, făcînd-o totodată deosebit de interesantă. A nu te teme de ceea ce ţi se poate întîmpla atunci cînd nu-ţi poţi face în nici un

fel simțită prezența nici măcar cît un vapor fără faruri — ăsta e într-adevăr eroismul suprem, iar măreția Ladyei Fanny constă în faptul că nu se teme niciodată. Își asumă riscul ori de cîte ori iese în lume — ai putea spune că-și ia soarta în mîini. Își îndreaptă spre tine acea mască fascinantă ca și cum ar spune: *Nu, n-o să deschid gura — în adevăratul sens al cuvîntului — toate cele patruzeci de minute cît o să stau; și totuși, vă desfid plină de calm să mă omorîți din pricina asta.* Iar noi n-o omorîm — sîntem încîntați de ea; deși ori de cîte ori vreunul din noi o urmărește într-un grup de oameni are senzația că vede un orb de statură impunătoare sfidînd traficul intens de pe Oxford Street. Pur și simplu începi să te agiți în căutarea unui polițai." Înainte ca musafira să se retragă, Vanderbank avu prilejul să-i admire masca fascinantă și cu greu își ascunse amuzamentul văzînd că numai doamna Brook purta pe chip semnele efortului de gîndire. De cealaltă parte a balanței, Lady Fanny plana în sfere înalte, olimpiene, așa încît deși era evident că între cele două doamne se petrecuseră multe, gazda era singura care dusese tot greul. Pe scurt, în aer nu plutea decît Lady Fanny care se epuizase ca un banchet sau o procesiune. Doamna Brook părăsi încăperea împreună cu ea și întorcîndu-se, exclamă plină de ceea ce aflase de la Lady Fanny. „O să plece, o să plece !"

„Unde să plece ?" Se părea că Vanderbank acordă mai puțină atenție acestei probleme decît altă dată.

„Ei bine, acolo unde o să propună însoțitorul ei; probabil — asemeni Annei Karenina — într-unul din orășelele mai mici din Italia."

„Anna Karenina ? Dar n-are nimic din Anna."

„Bineînțeles nu e atît de deșteaptă", spuse doamna Brook. „Dar tocmai asta ar dezavantaja-o. Așa că e cum e mai bine."

„Mă bucur că e așa", rîse Vanderbank. „Dar bănui că un timp o s-o mai avem totuși printre noi."

„*Sînt convinsă că așa o să se întîmple, oricare ar fi situația. O să reapară din nou — am senzația că o să* rămînă una dintre acele realități copleșitoare pe care într-un fel sau altul soarta mi le-a hărăzit pare-se ca să-mi umple clipele de răgaz. Nu-mi dau seama", adăugă doamna Brook, „cum de se mai menține în echilibru cînd o desparte numai un deget de marginea prăpastiei."

De data aceasta Vanderbank avu aerul că întreabă doar ca să întrebe : „Oare nu cu sprijinul tău ?“

Doamna Brook medită mai profund. „Uneori am şi eu impresia asta. Dar nu sînt sigură.“

„Da, bineînţeles cum *poţi* fi sigură, de vreme ce ea nu e capabilă să-ţi spună ?“

„Oh ! dacă ar trebui să mă bizui pe ce spune ea... !“ şi cu aceste vorbe doamna Brook potrivi vreo două perne de pe canapea şi se prăbuşi în colţul pe care-l aranjase. După-amiaza de august era toridă şi atmosfera din Londra apăsătoare ; în plus, deşi plăcut umbrită, camera exala aerul stătut al sfîrşitului de sezon. „Dacă nu veneai azi“, continuă doamna Brook, „cine ştie cîtă vreme nu mai aveai ocazia să mă întîlneşti, pentru că am închiriat din nou *Coliba* — la un preţ de nimic, dar am închiriat-o totuşi — şi mă reped acolo vineri să mă asigur că nu e prea mare mizerie. Edward, care e furios din pricina preţului obţinut, îşi pusese în minte ca anul ăsta să ne ducem chiar noi acolo.“

„Şi acum“ — i-o luă înainte Vanderbank — „această dorinţă cu care s-a mîngîiat a devenit pur şi simplu stafia unei idei defuncte ce laolaltă cu mii de alte înaintaşe bîntuie prin casă la înserat şi te pîndesc din fiece ungher.“

„O ! ideile defuncte ale lui Edward îmi ţin o companie veselă şi sînt vrednice de jalea spirituală perpetuă de care se pare că avem într-una parte. Sînt mai cumplite decît rubedeniile ce se tot duc dintre noi fără a lăsa impresia că s-au împuţinat şi nu m-ar mira să aud într-o bună zi că *Morning Post* anunţă cu durere o nouă pierdere ireparabilă în sfera ideilor. Stafiile ce apar în urma atîtor idei defuncte *sînt într-adevăr* înfiorătoare, mai cu seamă la asfinţit, aşa că, în anotimpul acesta cînd zilele abia se mai tîrăsc mă bucur să am pe cineva în preajmă spre a le ţine eventual la distanţă.“

Vanderbank nu se aşezase ; se tot învîrtea de colo-colo tacticos ca la el acasă. „Şi Nanda, unde e ?“

„O ! *ea* nu e de nici un ajutor — mai degrabă ea atrage cele mai hîde năluciri. Edward, Nanda, Harold şi cu mine aşezaţi laolaltă constiuim pur şi simplu un caz demn de — cum îi zice — Biroul de investigaţii. Lipsiţi de avantajele îmbietoare ale *Colibei*“, continuă doamna

Brook, „vom pleca toți de pe la zece ale lunii, care cum vom putea să ne chivernisim un rost. S-ar putea“, adăugă ea, „ca Mitchy să țină cu tot dinadinsul să ne ia la Bayreuth.“

„Vrei să spui că ăsta e modul în care își va aranja el lucrurile ?“

Doamna Brook ezită un timp. „În afară de cazul în care ai prefera să-l consideri modul tău propriu.“

Un moment Vanderbank păru din solicitudine să întoarcă remarca pe toate fețele lăsînd însă impresia că descoperă un impediment. „O, mă tem că o să trebuiască să trag la jug toată luna și că atunci cînd o să mă eliberez fiecare leit-motiv al *Inelului* *, va fi răsunat cu siguranță la Bayreuth. Intenționezi s-o iei și pe Nanda ?“ întrebă el.

Ea se întinse după o altă pernă. „Dacă ți-e imposibil să aranjezi așa cum ți-am sugerat, de ce te mai interesează chestiunea asta ?“

„Femeie dragă“ — și vizitatorul ei se lăsă să cadă într-un fotoliu — „ai impresia că interesul meu depinde de lucrurile astea amărîte pe care le pot aranja *eu ?* Știi foarte bine“, continuă el pe alt ton, „de ce îmi pasă de Nanda și de ce mă interesez de ea.“

Doamna Brook era perfect pregătită. „O știu, dar numai în chip de justificare dubioasă. Nu fi prea sigur !“

O clipă se priviră. „Adică să nu fiu prea sigur, ca să nu mi se urce la cap elanul nestăvilit pe care-l implică ? Mă previi de fapt asupra pericolului deșertăciunii ?“

„De fapt, de fapt ! ești irezistibil, dragul meu Van, ținînd-o așa într-una, dar am impresia că înainte de a-ți răspunde am dreptul să te întreb ceva. Te gîndești *de fapt,* așa cum se spune, la fiica mea ?“

„Întrebarea“, replică Vanderbank, „dezvăluie exact stadiul atins de cunoașterea ta în legătură cu această chestiune. Și, în plus, nu-mi dau deloc seama, de ce vorbești *ca și cînd aș arăta un interes neașteptat și nefiresc. Ce am făcut în ultimele trei luni decît să discut cu tine* despre ea ? Ce ai făcut altceva decît *să-mi vorbești* despre diferența *monstruoasă* — așa îmi aduc aminte că ai numit-o — intervenită în viața ta mondenă de îndată ce

* Aluzie la tetralogia **Inelul Nibelungilor** compusă de Richard Wagner (1813—1883) între 1853 și 1874.

s-a statuat definitiv participarea ei perpetuă şi inexorabilă : din clipa aceea ce altceva am făcut amîndoi decît să ne punem minţile la contribuţie ca să dăm lucrurilor o înfăţişare decentă, în formularea ta — sau într-a, mea, nu mai ştiu exact — potrivită pentru mintea unei tinere fete."

Doamna Brook primi cu destulă seninătate această provocare directă. „Şi mă rog, unde vrei să ajungi ? Vorbeam bineînţeles despre schimbarea care a intervenit în viaţa mea ; întîmplarea face să fiu astfel alcătuită încît să existe o legătură între viaţa mea şi mintea mea şi între mintea mea şi conversaţia mea. Mă refer la conversaţia reuşită — ştii, şi nimeni n-ar putea înţelege mai deplin, dragă Van — ce importanţă are asta pentru mine. Deci cînd te vezi obligată prin propria ta hotărîre să-ţi degradezi conversaţia..."

„S-o *degradezi ?*" amuzat la culme Vanderbank se răsturnă în fotoliu. „Dragă doamnă Brook, eşti mai mult decît încîntătoare !"

„Înţelegi ce vreau să spun — s-o faci să devină stupidă, plată, banală. Cînd te vezi obligată să-ţi strîngi pînzele în asemenea hal — şi încă pentru un motiv cu totul exterior — nu e nimic straniu să-i faci destăinuiri unui prieten în privinţa lucrurilor care te scot din fire."

„Ei", obiectă Vanderbank, „eşti nedreaptă cu tine. Iritarea n-a fost, în ceea ce te priveşte, singura consecinţă a acestei chestiuni."

Doamna Brook medită cu o expresie sumbră. „Nu, nu — am avut parte şi de calm : calmul disperării negre. Am avut senzaţia că totul se duce de rîpă."

„O ! cum poţi spune una ca asta", o întrebă vizitatorul ei, „cînd lucrul asupra căruia am căzut de acord pe deplin de atîtea ori este imposibilitatea practică de a schimba ceva ? N-am avut oare sentimentul că în fond nu putem suprima deprinderi de conversaţie atît de bine închegate ?"

Doamna Brook reflectă din nou. „Ca şi cum modul în care consideram noi lucrurile ar fi fost prea serios pentru a fi tratat cu uşurinţă. Nu ştiu ce să spun — părerea mea e că tu eşti singurul care n-ai recunoscut sacrificiile, compromisurile şi concesiile făcute de noi toţi. Eu am avut neîncetat senzaţia că mă sufoc. Dar n-ai

ce face", continuă ea iritată. „Nu pot accepta însă ideea că m-ai fi lăsat să iau drept mărturie a *intenţiilor* tale — ca să folosesc acest termen odios — alianţa ta cu mine de dragul ficţiunii absurde, cum şi este, la urma urmelor, această inocenţă de spirit a Nandei."

Cum şedea în fotoliu Vanderbank ţinea capul dat pe spate, şi privirile îi rătăceau pe deasupra mobilelor. „N-am făcut niciodată un secret din faptul că o consider — în felul ei propriu — cea mai simpatică fată din Londra. Şi aşa şi *este.*"

Interlocutoarea sa rămase tăcută un timp. „Aşa e, fără doar şi poate. Ştii", adăugă ea apoi, „deşi poate că şi pînă acum eram pe deplin conştientă de faptul că lumea o apreciază în felul acesta, nu mi se pare deplasat să-ţi aduc la cunoştinţă că scurta şi încîntătoarea vizită de la Mertle m-a făcut să-mi revizuiesc sensibil părerile. Într-un fel", spuse doamna Brook, „Nanda a crescut în ochii mei."

Vanderbank arătă cu promptitudine ce bine înţelege asta. „Aşa încît acum nu l-ai mai considera nici pe Mitchy o partidă potrivită ?"

Prietena sa, însă, nu băgă în seamă întrebarea. „Atenţia ce i-o acordă domnul Longdon este exact lucrul care, ca să-l citez pe Harold, o ajută pe tînără *să se salte.* E un lucru nemaipomenit de straniu, care m-a făcut să chibzuiesc : luat în sine domnul Longdon nu reprezintă absolut nimic, după opinia lumii bune din Londra — atunci, mă rog, ce anume îl face, cînd *îl subsumezi* ei să dubleze valoarea Nandei ? N-aş putea să-ţi spun exact de ce, poate faptul că el, după cum se ştie, o susţine, şi povestea aceea delicioasă a loialităţii lui faţă de mămica şi tot ce mai e legat de ea (o ! dacă ţi-ai pune mintea să brodezi pe tema asta !) dar cred că şansele ei au sporit sensibil."

Vanderbank stătea cu ochii aţintiţi în tavan. „*Este cu adevărat straniu, nu-i aşa ?* — *deşi eu sînt convins că el* are o valoare *în sine* mai mare, chiar şi după cotele londoneze, decît poţi tu să-ţi dai seama." El păru să-i lase timp să chibzuiască asupra afirmaţiei, dar cum ea nu spuse nimic continuă : „Tare îmi vine să cred că dacă *aş încerca* eu însumi să candidez acum, ai considera demersul tardiv."

Ea nu dădu decît parțial atenție acestei replici. „E cum nu se poate mai vulgar să discuți despre așa ceva, dar nu-mi pot înăbuși senzația că e posibil să-i revină ceva destul de substanțial din partea domnului Longdon."

„A ! am mai discutat și altă dată despre chestiunea asta", spuse Vanderbank, „și îți amintești cît de sigură erai că s-ar putea să-mi revină chiar și mie ceva."

Totuși, de parcă nici nu l-ar fi auzit bine, ea continuă să-și desfășoare propria viziune. „E foarte adevărat că pînă în prezent..."

„Ei da, pînă în prezent ?" întrebă el, văzînd-o că ezită.

Ea mai ezită o vreme. „Da' văd că spun lucrurile cele mai dezgustătoare. Dar am spus noi altele și mai și, nu ? Adică pînă-n prezent nu i-a dat absolut nimic. Bineînțeles", rămase ea pe gînduri, „dacă nu o fi primit ceva de la el fără să-mi spună."

Vanderbank merse mult mai direct. „La ce anume te gîndești ? Te referi cumva la bani ?"

„Da. Nu-i așa că e cumplit ?"

„Faptul că te gîndești la asta ?"

„Faptul că vorbesc astfel." Cum prietenul ei nu părea pregătit să o aprobe, ea continuă fără să aștepte prea mult : „Dacă *i-ar fi dat* ceva bani ar fi ieșit la iveală din cheltuielile ei. Se bucură de o libertate fantastică și e foarte ascunsă, dar tot ar fi ieșit la iveală."

„Nu-l văd dîndu-i fără să te înștiințeze. Și nici ea", adăugă Vanderbank, „nu i-ar fi acceptat înainte de a face asta."

„A", făcu doamna Brook resemnată, „mă urăște destul ca să fie capabilă de orice."

„Asta e doar teoria ta romantică."

Din nou ea dădu impresia că nu-l aude ; reînnodă discuția în alt punct. „*Ție* ți-a dat ceva ?"

Vizitatorul ei zîmbi. „Nici măcar o țigară. Am întotdeauna buzunarele pline iar *el* niciodată ; așa încît numai el ia de la mine. O, doamnă Brook", continuă Van, „și în cazul meu — deși mă bucur și eu de o libertate fantastică ! — ar ieși la iveală."

„Presupun că tu m-ai înștiința", replică doamna Brook.

„Da, te-aș înștiința."

Ca urmare, între ei se așternu o scurtă tăcere ; și ea fu prima care o întrerupse. „A ieșit cu el azi după

amiază — o întîlnire solemnă ! — la *Muzeul South Kensington.*"

În remarca scurtă și tînguitoare a doamnei Brook era ceva anume ce dădea anunțului greutatea unei prevestiri, încît el se trezi din nou înclinat spre veselie. „A deci acolo îmi e ? In cazul ăsta recunosc că m-a întrecut la puncte. Pe *mine* domnul Longdon nu m-a dus niciodată la *Muzeul South Kensington.*"

„Mă întrebai ce intenționăm să facem", continuă ea. „Am vrut să spun — în legătură cu Bayreuth — că pentru Nanda chestiunea e simplificată. El a insistat deosebit de mult ca ea să-l viziteze în Suffolk."

Vanderbank aprobă fără rezervă. „Aha : așa încît dacă plecați totuși în străinătate în urma acestei înțelegeri ea nu va rămîne în vînt."

„Și în urma unor nenumărate alte invitații."

Acestea erau chestiuni asupra cărora, în bună parte, tînărul se simți în stare să se pronunțe. „Vrei să spui că ai accepta să facă vizite de una singură... ?"

„Oriunde ar fi invitată ?" întrebă doamna Brook. „De ce nu ? Nu-mi vorbi ca Ducesa."

O clipă Vanderbank dădu impresia că face eforturi să se abțină. „N-ar putea domnul Longdon s-o însoțească ? De ce nu ?"

Prietena lui avu aerul că e surprinsă de această idee. „Asta zic și eu să-l punem la treabă. Și încă pentru un țel înălțător !" medită ea. „Numai că ar trebui să-i facem rost și lui de invitații."

„A ! dar chiar asta e problema, nu-ți dai seama ? Imaginează-te *făcîndu-i rost* de vreun lucru domnului Longdon indiferent ce și unde ! Nu ai senzația", exclamă Vanderbank, „că imposibilitatea de a exercita o asemenea tutelă asupră-i îl și categorisește indiscutabil ?"

Doamna Brook aruncă spre interlocutorul ei una din acele priviri capricioase ce exprimau o apreciere plină *de recunoștință și care iluminau adesea relațiile lor chiar* și în ceasurile cele mai sumbre. „Ca și cînd ar fi vorba de primatul Angliei sau de ambasadorul Franței ? Da, ai dreptate — nu putem face asta ; deși e foarte straniu și nici nu-ți dai bine seama de ce. Îl categorisește într-adevăr. Dar prin asta domnul Longdon devine tocmai genul de persoană extrem de indicată s-o însoțească în societate.

Ce păcat", oftă doamna Brook, „că nu cunoaşte mai multă lume !"

„Ei, ştii, în felul nostru *îi netezim* calea în direcţia asta. Numai că nu trebuie să precipităm lucrurile. Lasă-le pe seama Nandei", adăugă Vanderbank de îndată ; şi interlocutoarea lui le lăsă baltă atît de categoric, încît după un moment de tăcere abordă cu totul alt subiect.

„Sînt tentată să cred că el te-ar înştiinţa *pe tine* — ce părere ai ? dacă ar intenţiona să-i ofere o sumă considerabilă."

Doamna Brook nu făcuse decît să dea ascultare îndemnului său, dar el rămase perplex văzînd lungimea saltului ei. „S-ar putea să facă o încercare în sensul ăsta, dar pe mine nu m-ar amuza deloc". Se simţi înclinat să abandoneze acest filon al problemei şi, cumva ca să se ajute, să abordeze altul. „Ea a înţeles, aşadar, că a fost invitată pentru o şedere de lungă durată ?"

Doamna Brook răspunse aproape fără ezitare. „A înţeles, sper, că doresc s-o lungească cît poate mai mult."

Vanderbank hohoti — deoarece chiar şi după zece ani tot mai era cu putinţă să rîzi de inflexiunile glasului ei care confereau o urmă de inocenţă copilărească celor mai aspre învăţăminte ale vieţii ; apoi cu o notă de nervozitate în tonul şi în toată comportarea lui, sări ca ars din fotoliu. „Ce binecuvîntare reprezintă el pentru noi toţi !"

„Da, dar gîndeşte-te ce reprezentăm noi pentru *el*."

„Ceva care-l interesează imens, nu încape dubiu." Făcu doi trei paşi fără o ţintă anume şi aplecîndu-se asupra unui coş cu flori le inhală parfumul cu nesaţ, îngropîndu-şi faţa în ele. „Aş spune că şi sîntem cu adevărat interesanţi."

Vorbise destul de vag, dar doamna Brook ştia perfect de ce. „Îi facem un serviciu nemăsurat. Îi întreţinem legătura cu vechile amintiri."

Vanderbank ajunsese în dreptul uneia din ferestre, apărată în exterior de un stor imens de pînză în dungi, dincolo de care, prin spaţiul ce rămînea pînă la glastrele cu flori din balcon, se vedea o fîşie din strada încinsă şi paşnică. Contemplă o vreme această privelişte. „Îmi plac nespus expresiile tale !"

Ea făcu o pauză stîrnită cumva de tonul lui. „Mămichii îi spui tu *expresie* ?"

El izbucni din nou, cam extravagant, dar, imediat, îndepărtîndu-se de fereastră, redeveni sobru. „Aş spune că ne revine *obligaţia* să-i netezim calea — el n-o face, nu-i pasă sau nu e în stare, decît cu foarte puţin succes."

„Ai perfectă dreptate. Se mărgineşte să acţioneze cu discreţie. Asta e firea lui, dragul de el. Trebuie să-l *lăsăm* să acţioneze."

Vanderbank păru să-şi înăbuşe din nou reacţia mult prea vie faţă de sublinierea ei deosebită. „Da, da — trebuie să-l lăsăm pe el."

„Deşi bănui că asta n-o s-o împiedice pe Nanda", continuă amfitrioana lui, „să descopere că farmecul unei luni întregi petrecute la Beccles — indiferent cum şi-o va umple — nu este tocmai monden şi trepidant."

Vanderbank avea aerul că socoteşte cum îşi va *umple* fata timpul. „Bineînţeles că o să fie foarte multă linişte acolo, dar atunci cînd o persoană este atît de prinsă de o altă persoană... !"

„Vrei să spui cum e ea de el ?"

Van ezită. „Da. Atunci totul merge strună."

„Într-adevăr ea e atît de prinsă de el, slavă Domnului !" spuse doamna Brook.

Tînărul stătea acum în faţa amfitrioanei cu aerul unui om care s-a hotărît brusc să facă un salt ameţitor în necunoscut. „Ştii ce a făcut el ? Vrea atît de mult să mă căsătoresc cu ea, încît a oferit un temei precis."

Doamna Brook ţîşni în picioare. „I-a oferit ? Cui, *ei* ?"

„Nu, nu cred să-i fi suflat nici o vorbă Nandei — de fapt sînt convins că fiind foarte judicios, nu intenţionează s-o facă. Dar mi-a vorbit mie duminică noaptea la Mertle — am avut atunci în fumoar o conversaţie îndelungată numai noi doi, pînă foarte tîrziu." Privirile doamnei Brook dobîndiră o fixitate gravă şi Vanderbank continuă acum de parcă sunetul glasului său îl ajuta să i le susţină. „Am vorbit foarte deschis şi pe îndelete iar amabilitatea lui a fost extraordinară — e cel mai formidabil flăcău tomnatic care a existat vreodată. Acum, cînd mă gîndesc mai bine, nu sînt convins că am dreptul să-ţi vorbesc despre asta — şi bineînţeles o să-l informez neîntîrziat că *ţi-am povestit* ; dar am sentimentul că nu sînt capabil să ajung la nici un fel de atitudine respectabilă în această chestiune fără să mă confiez

ție — tocmai de aceea am venit azi aici, deși pînă în clipa asta m-am tot învîrtit în jurul cozii."

Discuțiile cu doamna Brook ofereau fie un avantaj, fie un dezavantaj, depinzînd de părerea interlocutorului, prin faptul că fața ei, purtînd în orice clipă amprenta nefericirii universale, te lăsa inevitabil să plutești în necunoscut cînd era vorba de efectul produs de unele afirmații. Drept urmare, în modul în care Vanderbank citise în momentul de față semnele, exista ceva anume care dovedea că trebuie să învețe cum să-și dibuie drumul și că reușise mai mult sau mai puțin să stăpînească trucul. Faptul că ea pălise puțin era într-adevăr un semn ieșit din comun. „În jurul cozii, spui ? Dar pentru numele Domnului, de ce ?" Chipul lui se îmbujoră auzindu-i tonul ce sugera destul de limpede că se purtase prostește. „Vrei să spui că ai refuzat oferta ?"

Cu un zîmbet oarecum forțat, el continuă doar s-o privească o vreme ; simțind clar în cele din urmă, fără să se sinchisească prea mult, că se afunda tot mai adînc. „Ești magnifică. Magnifică."

Melancolia dulce din privirile ei prinse aripi. „*Comment donc ?* Unde — de ce ? Ai refuzat cînd ți-a fost propusă Nanda ?" continuă ea. Apoi, cum el nu răspunse decît cu un vag gest de negație ce părea să spună că pe moment chestiunea nu era chiar atît de simplă, ea avu una din acele inspirații spre care era înclinată de la natură. „Îți închipui cumva că te vreau pentru mine însămi ?"

„Dragă doamnă Brook, ești atît de admirabilă", răspunse el rîzînd, „încît dacă din întîmplare ai vrea-o, pe cinstea mea nu văd cum aș putea să nu spun *«Prea bine»*." Apoi vorbi cu mai multă gravitate. „M-am codit să-ți comunic ce mi s-a întîmplat, dintr-un motiv pe care trebuie fără îndoială să-l privesc în față. Indiferent ce ți-ai dori dumitale, pentru Nanda ți-l dorești pe Mitchy."

„Mda ! Mda !" Ea îi primi explicația așa cum se cuvenea. „Și ce spuneai în legătură cu un temei ? Omul ăsta binecuvîntat se oferă să pună pe numele... ?"

„Ești o femeie minunată", replică vizitatorul ei, „iar imaginația ta sare peste obstacole cu atîta dezinvoltură, încît mă eclipsează cu totul atunci cînd dăm cărțile pe

față. Cînd mi-a comunicat intenția asta am fost de-a dreptul surprins."

„Şi eu", îl întrebă doamna Brook, „nu mă arăt deloc surprinsă ? Nu se datorează oare faptului", sugeră ea cu modestie, „că eu l-am dibuit mai bine decît tine ? Nu ți-ai dat seama că *are să...* ?" îngăimă ea.

Vanderbank rămase pe gînduri, sau cel puțin mimă aceasta. „Că are să mă pună *pe mine* drept condiție ? Cum puteam fi sigur de asta ?"

Sensul întrebării lui nu găsi ecou în sufletul ei acum cînd lucrurile prindeau contur. „O ! Atunci condiționează totul numai în funcție de tine ?"

„În orice caz e singura mea menire. E gata să facă donația, dacă eu sînt gata să fac restul."

„Să-i ceri mîna imediat, la asta te referi ?" Ea se opri, dar cum el nu spuse nimic, continuă : „Şi tu nu te simți încă pregătit. Aşa-i ?"

„Eu nu mă grăbesc de fel."

„Ştii, bineînțeles", spuse doamna Brook, „că ea ți-ar sări de gît."

El se îndepărtă acum de ea, dar după cîțiva paşi se întoarse. „Recunoşti deci şi tu asta ?"

Ea ezită. „Față de *tine*."

Vanderbank zîmbi vag şi straniu. „Ştii că îmi placi, ca şi cînd eu nu aş vorbi despre asta !"

„Nu — numai față de mine. Şi cît trece pe numele ei ?" se interesă doamna Brook.

„N-am cum să-ți spun."

„Nu l-ai întrebat ?"

„Ba dimpotrivă — l-am oprit categoric să-mi spună."

„Oh ! în cazul ăsta", exclamă doamna Brook, „pentru mine e clar că ai refuzat."

O clipă cuvintele ei părură să-l şocheze pe interlocutor. „Atunci e clar ? e clar ?" repetă el furat parcă de gînduri. Dar în secunda următoare reuşi să se elibereze de uimirea sa, un interval de timp care în Buckingham Crescent reprezenta mai mult decît ceea ce se înțelege prin expresia *pe loc*. „Dar faptul de a fi considerat de datoria mea să te avertizez că sînt în mod cert candidatul lui nu-ți spune nimic ?"

Doamna Brook se îndreptă agasată. „Dar ştiu că vorbindu-mi despre *avertisment* îți alegi fără greş expre-

siile !“ Ea își îngropă chipul în flori, exact cum făcuse și el mai înainte ; apoi ridicîndu-și privirile : „Ce fel de monstru încerci să faci din mine ?“

„Scumpă doamnă : — interveni Vanderbank prompt — „zău, nu consider că m-aș ascunde după deget. Oare nu tocmai loialitatea mea față de tine mi-a pus, de fapt, la grea încercare discreția ?“

Ea clătină din cap cu o disperare blîndă. „*Loialitate*, iarăși te dovedești maestru. Tactul bărbaților are un farmec al său aparte. Și fiindcă veni vorba de bărbați“, continuă ea, „ești un exemplar destul de reușit.“

De data aceasta rîsul lui sună puțin stîngaci, ca și cînd ea ar fi reușit să-l facă să se simtă prost. „Întotdeauna în compania ta, îmi dau seama mai devreme sau mai tîrziu că expresiile mele nu merg la țintă — în sensul conceput de tine ; dar la urma urmelor cum poți afirma că mă aflu la asemenea distanță de țintă cînd tu *ai mizat* pe alt bărbat.“

„Tot la asta revii mereu ?“ oftă ea istovită.

El rămase puțin pe gînduri. „În cazul ăsta, nu. E de ajuns să-mi ceri să n-o mai fac și n-o să mai aduc niciodată vorba despre asta.“

„Te vei trezi într-o situație stranie procedînd astfel, dacă ai să accepți pînă la urmă. Negi faptul că ai refuzat propunerea“, spuse doamna Brook ; „ceea ce înseamnă, că i-ai lăsat prietenului nostru temeiuri să spere.“

Vanderbank făcu față replicii cu bravură. „Da, cred că speră.“

„Și îi împărtășește copilei mele această speranță ?“

Cuvintele îl făcură pe tînăr să se oprească dar numai o clipă. „Am o încredere desăvîrșită în înțelepciunea de care dă dovadă față de ea. Mă bizui pe delicatețea sentimentelor lui. O îndrăgește“, adăugă el imediat, „mai mult chiar decît o îndrăgim noi.“

Doamna Brook contempla nemărginirea spațiului. „*Noi*, dragul meu Van“, reluă ea în cele din urmă „reprezintă într-adevăr una din loviturile tale de maestru. Dar e ceva în ceea ce spui tu : E drept că între patru ochi — mă refer la mine și la el — *l-am sprijinit* pe Mitchy. Cu alte cuvinte i-am spus : *Așteaptă, așteaptă : cel puțin nu întreprinde nimic altceva.* Numai că, dacă m-am agățat de această alternativă, am făcut-o doar animată de interesul

profund pentru fericirea fiicei mele. El ar fi gata în mod absolut şi fără cea mai mică rezervă să facă orice pentru ea." Cu autocontrolul ei fantastic atinsese acum culmile demonstraţiei afabile şi calme. „Vreau ca biata de ea, *que diable,* să aibă o coardă de rezervă la arcul ei şi o bucată de pîine pusă de o parte pentru bătrîneţe. Cînd totul se va fi dus de rîpă, Mitchy va rămîne neclintit aici. Şi atunci cel puţin va fi vina ei !" continuă doamna Brook. „Ceea ce mă poate absolvi de datoria mea elementară de a-mi lua precauţii", încheie ea, „cînd ştiu cum te văd şi cum mă vezi că..."

„Şi mă rog ce ştii ?" întrebă Van cînd ea se opri.

„Ei, că, în măsura în care cineva contează pe tine, contează dragul meu Van, pe un gol de aer." Ţinîndu-l puţin în alertă de parcă el şi-ar fi auzit glasul dulce şi şoptit al destinului ea clătină din cap trist dar hotărît. „Nu, n-ai s-o faci."

„O !" obiectă el pe un ton poate cam prea ridicat.

„N-ai s-o faci", continuă ea.

„Am *zis*" — o întoarse el pe glumă.

„N-ai s-o faci", repetă ea.

Se părea că în cele din urmă el nu putu decît să se arate cu adevărat uluit ; totuşi se prea poate ca exclamaţia lui să fi trădat ce-l impresionase cel mai mult. „*Eşti* magnifică, zău !"

„Domnul Mitchett !" lansă din prag valetul pe un ton aproape familiar ; la care Vanderbank se întoarse direct spre persoana ce fusese anunţată.

Domnul Mitchett era chiar sub ochii lor şi, ieşindu-i în întîmpinare înaintea doamnei Brook, interlocutorul ei de pînă acum îi spuse fără nici o introducere : „E magnifică."

Mitchy se arătă încă de pe acum interesat la culme. „Ce spui ! Dar ce ispravă a mai făcut ?"

Replica ei fusese de fapt atît de impresionantă şi atît de subtilă, aşa cum obişnuiau ei să spună în Buckingham Crescent, încît Vanderbank nu prea ştia cum s-o formuleze. „Ei, ce mai ! ne este cu mult superioară."

„O ! Da ştiu că-mi spui o noutate !" izbucni Mitchy în timp ce dădea mîna cu ea.

XXII

PERSOANA CARE FĂCUSE OBIECTUL acestui elogiu revenise între timp la locul ei de pe canapea, unde primi omagiile noului său vizitator. „Nu eu sînt magnifică — ci domnul Longdon, dragul de el. Am aflat chiar adineaori de la Van cea mai minunată veste în legătură cu persoana sa — faptul că şi-a exprimat dorinţa să acţioneze astfel încît copila mea să devină o partidă avantajoasă.

„Să devină ?" Mitchy privea uluit. „Dar nu e şi aşa ?"

„Dragul meu prieten, n-ai decît să-l întrebi pe Van. Ştiu că tu ai fost întotdeauna de această părere. Dar oricum, trebuie să-ţi spun", continuă doamna Brook, „că sînt încîntată."

Mitchy se aşezase, dar Vanderbank rămăsese în picioare într-o atitudine care deveni poate puţin rigidă. Nu era furios — nici unul din membrii cercului restrîns din Buckingham Crescent nu se înfuria vreodată — dar arăta grav şi cam tulburat. „Chiar dacă *este* categoric un gest frumos" — i se adresă el direct amfitrioanei — „nu pot să-mi dau deloc seama, ce anume te determină să procedezi *astfel*. Mă refer la faptul că imediat faci vestea publică."

„A ! dar păstrăm noi vreodată secrete faţă de Mitchy ?" întrebă doamna Brook.

„Parcă puteţi păstra ? Ceea ce-i tot una", spuse Mitchy. „Şi în plus iată-ne aici laolaltă, împărţindu-ne deopotrivă totul — într-o armonie deplină. *Persoana* la care s-a gîndit domnul Longdon este fără îndoială Van. Nu încercaţi să mă trataţi ca pe un intrus."

Vanderbank îşi plimba privirile oarecum derutat, deşi abia dacă se putea vorbi de umbra unei umbre, de la unul la celălalt. „Am impresia că am fost cam nătărău !"

„Spune-mi şi mie, ţinînd seama de temeiurile prieteniei noastre — exact aşa cum se exprimă Mitchy — există oare vreo altă chestiune pe lume care să ne dea dreptul, lui şi mie, să ştim tot ce ştii tu şi să simţim alături de tine ? Presupun că vrei, Mitchy, nu-i aşa ?" continuă doamna Brook, „să afli totul în legătură cu *asta*."

„O ! mă refeream numai la faptul", explică Vanderbank, „că n-am putut să-mi ţin gura şi ţi-am spus toată povestea. Oricum, sînt perfect încredinţat", continuă el adresîndu-

i-se lui Mitchy, „că ceea ce există realmente între noi va rămîne numai între noi. Şi în cazul ăsta dă-mi voie să-ţi spun eu exact cum stau lucrurile." Durata pauzei pe care-o făcu după aceste cuvinte dovedi, în cele din urmă, că nu ştia cum să mai continue ; iar, intelocutorii săi schimbară, în timp ce-l aşteptau, priviri pline de înţelegere. Ei mai aşteptară o clipă apoi el se aşeză, şi aplecat înainte cu coatele sprijinite pe braţele fotoliului şi privirile aţintite în covor, prelungi tăcerea. În cele din urmă o privi pe doamna Brook. „Limpezeşte *tu* lucrurile."

Dintr-un motiv sau altul rugămintea lui trezi una din reacţiile ei cele mai infantile. „Nu prea cred că *sînt în stare*, dragă Van — să le *limpezesc* de-a binelea. Oricum, tu însuţi ai aflat pînă acum", continuă ea adresîndu-i-se lui Mitchy, „destule în legătură cu domnul Longdon şi mămica."

„Mda ! cam aşa !" rîse Mitchy.

„Şi despre mămica şi Nanda."

„O ! da, ştiu perfect : despre modul în care Nanda îi reaminteşte de ea, şi de *loialitatea desăvîrşită* care l-a împins să facă o asemenea pasiune pentru fată. Dar am înţeles deja lucrurile — nu mai e nevoie să puneţi punctul pe *i*". Aruncînd din nou o privire spre celălalt vizitator, Mitchy sări de pe canapea şi rămase acolo în picioare rubicond. „Ţi-a oferit bani ca să te însori cu ea." Îi spuse asta lui Vanderbank de parcă ar fi fost cel mai firesc lucru de pe lume.

„O, *nu*", interveni doamna Brook cu promptitudine : pur şi simplu i-a dat de ştire înaintea tuturor că banii sînt puşi deoparte *pentru* Nanda şi că deci..."

„Avantajul primului venit ?" — Mitchy îi şi luase vorba din gură „Mda, Mda. Deci, ca să-i asiguri banii", îl chestionă el pe Vanderbank, „*trebuie* să te însori cu ea, nu ?"

„Dacă depinde de asta, n-o să-i obţină ea niciodată", replică doamna Brook. „Van, dragul de el, o să se gîndească o groază de vreme şi cu multă conştiinciozitate la asta, dar n-o s-o facă."

„Zău Van, chiar n-ai s-o faci ?" îl întrebă Mitchy de pe covorul din faţa şemineului.

„Niciodată, niciodată. O să fim foarte buni cu el, o să-l ajutăm, o să sperăm şi o să ne rugăm pentru el, dar în cele din urmă", spuse doamna Brook, „o să ne trezim

exact acolo unde sintem acum. Van, dragul de el, își va fi dat toată silința și ne-o vom fi dat-o și noi pe a noastră. Domnul Longdon și-o va fi dat-o și el — și chiar și sărmana Nanda și-o va fi dat-o. Dar totul va fi fost în zadar. Oricum", continuă doamna Brook să peroreze, „probabil că se va alege cu banii. Desigur, domnul Longdon va considera că ea va avea nevoie de ei în cazul în care ar rămîne singură chiar și mai mult decît dacă s-ar mărita. Așa încît cel puțin în privința asta noi", conchise ea — „mă refer la Edward, la mine și la copilă, vom fi avantajați."

Mitchy n-avu nevoie să se gîndească decît o clipă, ca să ajungă la o certitudine tot atît de mare. „O ! în privința *asta* nu poate exista nici un dubiu. Sînt lucruri asupra cărora nu-ți mai bați deloc capul" — explică el plin de voioșie.

„Și totuși deosebirea este substanțială !" oftă doamna Brook ușurată. Apoi schimbînd tonul : „ceea ce va descoperi Van, dragul de el, în cele din urmă ca inacceptabil, nu-ți dai seama ? va fi tocmai faptul de a crea impresia că s-a lăsat mituit. Pe de o parte n-o să vrea — din solicitudine față de Nanda — să știe că se taie subsidiile ; și totuși pe de altă parte n-o să vrea ca problema pecuniară să aibă vreun amestec în această chestiune — pe scurt să lase impresia că a fost necesar să fie plătit. Îți seamănă ție, știi — e mîndru. Și din pricina asta o să eșuăm."

În tot acest răstimp, Mitchy își urmărise prietenul care, evident stînjenit mai înainte, acum își revenise și, deși arborase un zîmbet vag forțat, se lăsă în voie pe spătarul fotoliului, plimbîndu-și privirile peste obiectele din jur, dar evitînd chipul celorlalți. Vanderbank dorea acum, evident, să facă dovada unei detașări pline de voie bună.

„Ia ascultă", îi spuse Mitchy, „îmi amintesc că mi-ai expus cîndva un caz oarecum delicat."

„O ! o să ți-l expună — o să mi-l expună chiar și *mie*", interveni doamna Brook. „O să fie încîntător, emoționant, sincer — și mai presus de toate, o să fie teribil de *interesant*. Dar o să se hotărască în felul său aparte ; iar felul său aparte nu va fi convenabil pentru domnul Longdon."

Mitchy continuă să-l studieze pe companionul lor în lumina acestor remarci, apoi își întoarse spre amfitrioană

privirea sa îmbietoare și luminoasă. „E splendidă, nu-i așa, pasiunea pe care o arată pentru el flăcăul tomnatic."

Doamna Brook ezită o clipă. „Din punctul de vedere al interesului imens pe care-l prezintă problema aceasta — de pildă, în momentul de față — pentru tine și pentru mine ? O ! da, e unul din lucrurile cele mai reușite de care am avut noi parte pînă acum. Îl așază cumva alături de Lady Fanny — *o s-o facă, n-o s-o facă ; n-o s-o facă, ba o s-o facă* ! Numai că, așa cum spuneam, îi lipsește pentru a fi perfectă elementul de încordare reală."

Mitchy era sincer uimit. „Spui că-i lipsește, asta e părerea ta ? Mie nu-mi face impresia, cel puțin nu total." Se întoarse din nou, de-a dreptul insistent spre prietenul lor. „Și sper că nici ție nu-ți face pe de-a întregul."

Cultivîndu-și detașarea, Vanderbank nu răspunse nimic la început de parcă nici nu i-ar fi auzit, iar ceilalți doi demonstrau prin expresia feții absența neliniștii mai puțin convingător, poate, decît încercaseră prin tiradele lor. Singura reacție pe care-o manifestă fără întîrziere fu să se ridice apropiindu-se de Mitchy, în fața căruia rămase un minut rîzînd destul de amabil dar nu tocmai vesel. Și ca și cînd ar fi vrut să dea o dovadă mai convingătoare a veseliei sale, îl prinse de îndată pe acesta pe după umeri și tot fără să scoată o vorbă îl împinse în fotoliul pe care tocmai îl părăsise el. De pe canapea, doamna Brook nu-și dezlipi privirile de la oaspeți cît dură întreaga scenă. Vanderbank mai avu nevoie de o clipă pînă să dea glas gîndurilor, răstimp în care el se învîrti prin cameră iar companionii săi așteptară. „*Splendidă,* așa cum îi spunem noi, este această libertate extraordinară și bună dispoziție a relațiilor noastre precum și faptul că sîntem într-adevăr preocupați — fără să ținem deloc seama de interesele noastre personale, total lipsiți de egoism și alte vulgarități — să pătrundem esența lucrurilor. Exemplul frumos pe care doamna Brook tocmai mi-l oferise, în privința asta", *continuă el adresîndu-i-se lui Mitchy,* „a fost exact motivul ce m-a determinat să exclam, așa cum am făcut-o, în clipa cînd ai venit." I se adresa prietenului său dar era cu ochii îndreptați la amfitrioană. „Ceea ce o face într-adevăr să se ridice *deasupra* noastră e faptul că deși îi arăt brusc că intervin într-un plan la care ține, resentimentul ei personal nu reprezintă nimic — nu vrea decît să înțeleagă ce s-ar putea întîmpla într-adevăr, să pă-

trundă esenţa situaţiei şi să se împace cu ea. Îmi oferă adevărul, aşa cum îl vede ea în ceea ce mă priveşte, şi asta fără o infatuare nesuferită dacă întîmplarea face să fie adevărul care-i convine cel mai mult. A folosit o formulare de neuitat, de neuitat."

Aprecierea favorabilă a lui Mitchy nu punea o stavilă în calea amuzamentului său. „Eşti nemaipomenit de judicioasă în ce ne priveşte. Totuşi cu formularea asta ne-ai cucerit."

Chiar dacă doamna Brook nu avea atîtea motive să se distreze, urmărea poate cu mai mult interes. „Dacă îmi recunoşti această calitate de ce mi-ai pus o întrebare atît de rece şi neiertătoare ? — mă refer la momentul cînd m-ai atacat atît de straniu pentru că i-am împărtăşit lui Mitchy vestea adusă de tine. Dacă frumuseţea fundamentală a efortului nostru de a trăi laolaltă constă — şi asta în perfectă armonie cu propria ta elocinţă — în sinceritatea noastră, eu n-am făcut decît să dau ascultare impulsului de a mă comporta sincer. Dacă nu sîntem sinceri — atunci nu sîntem nimic."

„Nimic !" Mitchy fu primul care să reacţioneze. „Dar noi *sîntem* sinceri."

„Da, *sîntem* într-adevăr sinceri", adăugă Vanderbank imediat. „Avem marea şansă de-a nu coborî ştacheta sub standardul nostru ; deci nu încape îndoială că o să continuăm să ne avîntăm în tării şi să proslăvim. Plătim pentru asta, spun cei care nu ne simpatizează, prin conştiinţa de sine..."

„Dar cei care nu ne simpatizează", interveni Mitchy, „nu intră în calcul. Pe de altă parte cum putem fi în toată puterea cuvîntului conştienţi unul de celălalt ?"

„Tocmai asta e !" — completă Vanderbank ideea : „fără ca eu să mă regăsesc, de pildă, în tine sau în doamna Brook ? Ne vedem reflectaţi — sîntem conştienţi de farmecul întregului. Îţi mulţumesc", continuă el după o clipă adresîndu-i-se doamnei Brook — „îţi mulţumesc pentru sinceritatea ta."

Uneori nu-i venea deloc uşor doamnei Brook să-şi poată concentra privirile, dar trebuie să recunoaştem că existau şi momente cînd reuşeau să privească ferm. Schimbă cu Van o privire destul de semnificativă şi apoi, cu o artă ce-i era proprie, se uită brusc în altă parte fără să dea impresia că îl abandonează. „Esenţialul este, nu

crezi ?" i se adresă ea lui Mitchy — „să nu ne arătăm chiar așa din cale afară de deștepți încît să dăm impresia că niciodată nu putem fi simpli. Nu trebuie să discernem niște lucruri *prea* fantastice — nici măcar atunci cînd e vorba de fiecare dintre noi." Ea își cam pierdu răbdarea în fața primejdiei pe care-o vedea profilîndu-se. „*Putem* fi simpli !"

„*Putem*, pe cinstea mea !" rîse Mitchy.

„Mda, acum sîntem — și e o mare mîngiere că am ajuns la această concluzie", spuse Vanderbank.

„Vezi deci", replică doamna Brook, „ce greșeală ai face descoperind abise de subtilitate în faptul că m-am purtat pur și simplu firesc."

„*Putem* să ne comportăm firesc", declară Mitchy.

„Putem, pe cinstea mea !" rîse Vanderbank.

Doamna Brook se întorsese spre Mitchy. „N-am vrut decît să știi asta. Așa că am vorbit. E cît se poate de simplu. Și dacă se pune problema *de ce anume* am vrut să știi..."

„Ce alt motiv mai serios ar putea exista", întrerupse Mitchy, „în afara aceluia că știi pînă în vîrful unghiilor cît de mult aș fi vrut și eu s-o aflu și cîtă nefericire și jale cumplită aș fi îndurat dacă m-ați fi lăsat pe dinafară. Imaginează-ți, stimate amice" — i se adresă el simplu lui Van, „că eu *n-aș fi știut !*"

Era evident că Vanderbank nu-și putea imagina asta, dar răspunse destul de calm : „Probabil că te-aș fi informat eu însumi."

„Ei și atunci, care e diferența ?"

„O ! *există* totuși o diferență", spuse doamna Brook cu loialitate. Și apoi întredeschise de vreo două degete, pentru Vanderbank, ușa strălucirii sale voalate. „Numai că în opinia mea diferența, aș spune, e în bine. Firește", adăugă ea, „rămîne strict numai între noi trei, și nu simțiți cum se degajă din faptul că sîntem preocupați de aceeași problemă — farmecul nealterat de a fi împreună ?"

S-ar fi spus că cei doi bărbați se invitau reciproc, fiecare așteptînd o încuviințare mai fermă din partea celuilalt și apoi cum Vanderbank nu reuși, Mitchy se văzu obligat să-l acopere schimbînd cu eleganță subiectul. „Dar nu e Nanda persoana cea mai interesată să afle ?"

Auzind asta Vanderbank scoase un sunet de o ilaritate stranie „A ! asta ar pune capac !"

Expresia produse timp de cîteva secunde ceva asemănător unui val de răceală, răceală care avu drept consecință o scurtă pauză ce la rîndul ei dădu și mai multă greutate cuvintelor rostite imediat. „Nu eu sînt persoana care s-o informez despre asta", spuse doamna Brook cu blîndețe și gravitate. „Poftim ! puteți fi siguri. Dacă vreți o promisiune, luați-o drept promisiune. Așa încît dacă domnul Longdon păstrează tăcerea", continuă ea, „și o păstrezi și tu Mitchy și eu, de unde naiba să-i mai încolțească fetei vreo bănuială ?"

„Ai în vedere, desigur, că n-ar mai rămîne decît posibilitatea ca Van să se decidă să i-o comunice el însuși."

Îl priviră pe Van de parcă ar fi fost un obiect frumos și neînsuflețit ; doamna Brook însă avea răspunsul pe buze. „O ! sărmanul de el, *n-o să sufle* o vorbă."

„Aha ! Deci așa stau lucrurile."

Obiectul acestei discuții nu avu momentan nimic de adăugat, nici chiar atunci cînd Mitchy — ridicîndu-se, în timp ce rostea cuvintele de mai sus, din fotoliul unde fusese așezat — se postă și el cu un aer prietenos pe carpeta dinaintea șemineului cu fața spre amfitrioană. Se pare că această mișcare nu contribui decît la tăcerea lui Vanderbank pentru că acesta, tot fără să vorbească, se îndepărtă după o vreme de prietenul său și se lăsă din nou în același fotoliu. „Ți-am mai demonstrat, sînt sigur că-ți amintești de asta", îi spuse Vanderbank acum, „că îmi dau perfect de bine seama în ce măsură te preferă pe *tine* doamna Brook în această calitate."

„Își închipuie că pe *el* îl vreau eu însămi", explică doamna Brook afabil.

Era fără îndoială *minunată* așa cum o consideraseră întotdeauna, dar poate că nici măcar de rîndul acesta nu se situă la înălțimea la care izbuti să se ridice Mitchy. „Da' cum să-l pierzi pe amicul Van — chiar și în cel mai rău caz ?" o întrebă el vădit preocupat.

Ea ezită puțin. „Ce înțelegi prin cel mai rău caz ?"

„Atunci în cel mai fericit caz", zîmbi Mitchy. „În împrejurarea în care el ți-ar infirma prezicerea ; lucru care, fiindcă veni vorba, implică pericolul, nu-i așa ? — vreau să spun pentru reputația ta intelectuală — de a face din el,

așa cum ni s-a spus tuturor de către dădacele noastre franțuzoaice, un tip *contracarant*."

„O ! m-am gîndit la asta", replică doamna Brook. „Dar în final n-o să întreprindă, nici măcar pentru plăcerea de a-mi face mie în ciudă, un lucru pe care nu l-ar dori. N-am spus *eu* că l-aș pierde", continuă ea ; „ăsta e pur și simplu punctul lui de vedere — sau ca să mă arăt foarte dreaptă cu el, ideea pe care mi-o impută cu atîta candoare ; deși fără să-mi atribuie, îmi închipui, — pentru că nu merg atît de departe — ceva care ar fi atît de cumplit de *bête* ca de pildă sentimentul geloziei."

„Nici măcar nu ți-ar trece prin minte că aș presupune o asemenea inepție din partea ta", spuse Vanderbank auzind asta, „dacă ai înțelege pe deplin cît de mult continui să te admir. Singurul lucru care mă intrigă puțin", continuă el, „este această nemaipomenită libertate critică — sau am putea-o numi, dacă vrem, înaltă detașare intelectuală — cu care discutăm o problemă ce te privește, dragă doamnă Brook, atît de aproape, și care implică cele mai lăuntrice și cele mai sacre sentimente ale tale. La urma urmelor noi ne jucăm acum cu ideea fericirii Nandei."

„O ! eu nu mă joc !" declară doamna Brook cu o voce puțin spartă de emoție.

„Nu se joacă" — confirmă domnul Mitchett cu gravitate. „Și nu simți deloc reverberînd în aer pasiunea pe care din prea mare gingășie n-o scoate la fereastră ca o jupîneasă ce-și scutură fața de masă sau ca naționalistul ce-și agită stindardul ?" Apoi preluă ceea ce spusese Vanderbank mai înainte. „Bineînțeles, dragul meu, că *îmi dau seama*, așa cum te-ai exprimat adineaori, de toate, și nu sînt lipsit de discreție, nu-i așa, doamnă Brook ? recunoscînd atît pentru tine cît și pentru mine *imposibilitatea* despre care tu și cu mine discutam uneori întorcîndu-o pe toate fețele. Știi doar — Domnul să ne aibă în pază ! — am ajuns încă demult la concluzia că *pentru* mine nu există chiar nimic."

„A ! ia-o cu binișorul !" interveni doamna Brook.

„Are ea o teorie" — îl lămuri Vanderbank din fotoliul lui pe Mitchy, care fremăta în fața lor — „că ție o să ți se ivească desigur șansa, mai tîrziu, după ce-mi voi fi dat eu arama pe față."

„O ! dar tocmai asta", replică Mitchy în grabă, „n-o s-o faci niciodată ! O să te învălui și *pe viitor* într-un

mister magnific așa cum o faci și în prezent ; vei continua să te bucuri de toate virtuțile pe care imaginația noastră, veșnic activă, deseori deconcertată dar mereu neobosită, va continua să ți le atribuie. Și în același mod, pînă la sfîrșitul vieții, Nanda va rămîne pur și simplu impecabilă sau neîntinată sau generoasă — ori cum am vrea s-o numim. Pentru noi, care sîntem destul de vulgari prin comparație cu ea s-ar putea să conteze, dar pentru *ea* cît o să conteze dacă te decizi sau nu în favoarea ei ? Nu poți să-i aparții mai mult, în ceea ce o privește, decît îi aparții în momentul de față — și asta reprezintă exact cît să nu mai rămînă loc pentru nimeni. Și deci, fără acest loc, eu unde mă mai plasez ?"

„Niciunde, după cîte văd" — păru Vanderbank să mediteze ca să-i facă plăcere.

Doamna Brook îl urmărise pe Mitchy cu o admirație evidentă, dar auzind asta îi aruncă lui Van o privire care era ca o floare scuturată de pe aceeași ramură. „O, și atunci înseamnă c-am s-o țin tot așa cu *amîndoi ? Va fi* o adevărată bucurie." Totuși, brusc înregistră o cădere ce umbri tabloul. „Ești atît de divin, Mitchy, încît de ce n-ai putea pînă la urmă să îngenunchezi *orice* femeie."

Mitchy nu părea însă impresionat — răspunse numai din curtenie. „Ce înțelegi prin pînă la urmă ? Cam pe cînd voi împlini optzeci de ani ?"

„A ! ești genul de bărbat pentru care floarea vîrstei va fi plină de roade. Dai senzația că atunci ai să culegi cumva tot ce ai semănat."

Și de data asta Mitchy acceptă profeția numai ca s-o poată evalua. „După părerea ta cînd împlinești optzeci de ani se cheamă că ești în floarea vîrstei ? Păi bine, scumpă doamnă, frumusețea mea morală — dacă asta ai în minte cînd te referi la genul meu — e tocmai blestemul care mă apasă. Ce-i mai poate rămîne unui om care e pur și simplu putred de atîta bunătate ? Cere genul de simpatie care *scoate* din discuție orice altceva."

„Hm ! asta *este* un paradox ieftin !" oftă Vanderbank răbdător. „Să știi că trebuie să plătești amendă."

Doamna Brook preluă ideea cu mai puțină răbdare poate. „Da în privința asta sîntem *intransigenți.* Cinci lire, te rog."

Mitchy își scoase portofelul, deși oferi explicații. „Voiam de fapt să spun că eu nu transmit elementul acela teribil." Cu aceste vorbe produse o bancnotă nou-nouță.

„*Nu-l* transmiți ?" întrebă Vanderbank care, luînd-o de la el ca să i-o înmîneze doamnei Brook, o reținu cu delicatețe o clipă, spre a-și sublinia și mai mult îndoiala.

„Elementul acela teribil este înfricoșarea sacră. Numai tu transmiți *asta*."

„O !" — și Vanderbank puse banii pe servanta de la cotul doamnei Brook.

„N-am dreptate, doamnă Brook ? n-o face el într-un chip fantastic și mai presus de orice, nu explică asta totul ?"

Din nou, ca și cînd ar fi fost înțeleși, cei doi îl privirä cu interes comun pe interlocutorul lor, care le întîmpină privirile cu un aer menit să se înscrie evident pe blagoslovita cale de mijloc între jenă și exultare. Apoi doamna Brook lăsă să se vadă că îi place expresia. „*Înfricoșarea sacră !* Da, e senzația pe care o încerci. *Chiar asta* este."

„Cea mai elocventă întruchipare", continuă Mitchy, „pe care am întîlnit-o vreodată. Așa încît morala mea este suficient de tranșantă."

„O, nu cred că se poate spune că ar fi", replică Vanderbank, „pînă cînd n-ai strîns într-o cutie toate lucrurile, făcînd pentru Nanda tot ce așteaptă ea mai mult de la tine."

Mitchy prinse sensul fără nici o urmă de uimire. „O ! Cerîndu-i Ducesei mîna micuței Aggie ?" Nu-i trebui decît o clipă să cumpănească lucrurile. „Află de la mine, aș fi gata s-o cer ca să-i fac plăcere Nandei. Numai că n-am înțeles încă prea bine rațiunea acestei dorințe."

„Rațiunea decurge în mare parte", răspunse prietenul său, „din faptul că ținînd foarte mult la Aggie, și în fond admirînd-o enorm, vrea să-i facă un bine și s-o apere de orice rău. Nu-ți dai seama ? — e de-a dreptul încîntător — crede în ea fără nici o reținere."

Deși nu era ceva nou, Mitchy vibră la această sugestie. „Ai dreptate, e de-a dreptul încîntător."

„Ei, da", continuă Vanderbank, „și o înzestrează pe prietena ei cu o pasăre phoenix ca tine, și îți rezervă ție o altă pasăre phoenix precum prietenia ei. E greu de spus pentru care din voi dorește mai mult să facă acest lucru

frumos. Pe scurt, vă iubește pe amîndoi" — continuă el ideea — „deși, poate, cînd te gîndești mai bine, miza pe care o pune pe tine, Mitchy, în acest aranjament, este ceva mai ridicată. E uluitor de frumos, oricum — și în același timp uluitor de straniu — sentimentul pe care-l are față de o persoană de genul lui Aggie, de care se deosebește așa de mult."

„A !" rîse Mitchy, „dar gîndește-te în cazul ăsta la sentimentele ei față de genul meu !"

Vanderbank, acum tot mai în largul său, cu capul dat pe spate, își ațintea ochii spre sferele înalte și îndepărtate. „O ! Nanda e capabilă de atîtea lucruri... !" La auzul acestor vorbe ceilalți schimbară o privire iar companionul lor adăugă : „Micuța Aggie este într-adevăr genul de făptură cum s-ar fi vrut Nanda însăși."

„Ee !" făcu Mitchy. „Aș fi adorat-o chiar și *dacă* ar fi reușit asta."

Cîteva minute doamna Brook nu făcu nici o remarcă, dar observatorul perspicace pe care ne bizuim întotdeauna ar fi detectat poate în atitudinea ei, ca unul din efectele împrejurării deosebite pe care-o constituia, azi, prezența lui Vanderbank, o oarecare iritare înăbușită. „N-ar fi fost absolut deloc posibil să reușească", interveni ea, „cu o mamă atît de liberă, sau mai bine zis, ca să mă exprim mai corect, atît de perversă."

„Și totuși, scumpă doamnă", reflectă Mitchy prompt, „cum se face că, în cazul micuței Aggie, Ducesa n-a împiedicat... ?"

Doamna Brook se arătă plină de înțelepciune. „Știi, e cu totul altceva. Ca mamă — nu-i așa Van ? nu sînt *destul* de rea. Asta e problema cînd e vorba de mine. Aggie, nu-ți dai seama ? reprezintă moralitatea Ducesei, virtutea ei ; și avînd-o astfel, în afara ta, cum s-ar spune, poți profita mult mai mult de pe urma ei. Copila a constituit pentru Jane, recunosc, o mielușea colosală și Jane a ținut-o din scurt și a desăvîrșit-o cu atîta migală de parcă ar fi lucrat o frumoasă broderie. O ! ca operă este atît de *soigné !* Așa cum e — e numai bună de expus. O femeie ca mine trebuie să fie ea însăși, sărmana ființă, cu virtutea și moralitatea pe care le are. Ce altceva poți pretinde ? Este moda noastră englezească de a pune lucrurile de-a valma."

„Așa încît, fiica ei“, se arătă Mitchy înțelegător, „poate spera doar datorită acestei situații să întruchipeze în cel mai bun caz imoralitatea și viciul ei ?“

Fără să răspundă însă în nici un fel întrebării, doamna Brook păru brusc să se fi cufundat într-o mare de gînduri. „Singura posibilitate ca Nanda să fi devenit cu adevărat cum se cade...“

„Ar fi fost ca tu să-i semeni lui Jane ?“

După această replică Mitchy și amfitrioana sa avură aerul să contemple împreună un minut adevărul tragic. Apoi ea clătină din cap. „Ne recunoaștem greșelile prea tîrziu.“ Repetă gestul, de parcă ar fi fost gata să renunțe la totul, și între timp, scoțîndu-și ceasul, Vanderbank se ridicase cu o izbucnire ce dovedea din partea lui o oarecare absență și se adresă lui Mitchy exprimîndu-și dorința de a pleca împreună. Mitchy, antrenat pe moment în conversație cu doamna Brook, încuviințase doar printr-un gest al capului, dar atitudinea celor doi bărbați dovedea că sînt pe punctul de a pleca. Prietena lor îi privi ca și cum ar fi vrut să-l rețină pe unul din ei, și anume dintr-un motiv legat de existența celuilalt, dar în chip ciudat, aproape rizibil, îi venea greu să facă alegerea. Ceea ce i se putea citi pe chip, de fapt, în acest schimb rapid de priviri, s-ar fi dovedit dacă am fi fost pătrunzători, înfiriparea sentimentului că în ciuda oricărei intimități și amabilități, ei nu puteau, în fond, ținînd seama de turnura pe care o luau de obicei lucrurile, decît să se unească împotriva ei. Totuși, în cele din urmă făcu un soi de alegere continuînd să i se adreseze lui Mitchy : „Nu ți-a spus deloc motivul real al ideii emise de Nanda că ar trebui să candidezi pentru Aggie.“

„O ! eu mă opresc aici“ spuse Vanderbank. „În plus, el înțelege și asta.“

Pe loc, Mitchy se arătă judicios atît față de el însuși cît și față de ceilalți. „Păi, nu face decît să se descotorosească de mine.“

Agitat acum și plimbîndu-se de colo-colo în cameră, Vanderbank se opri auzind asta, cu un zîmbet adresat doamnei Brook. „Înțelegem prea bine.“

„Ba nu-i deloc așa dacă nu înțelege“, răspunse ea după o clipă, întorcîndu-se spre Mitchy, „că adevărata lui

combinație nu poate fi, ținînd seama de natura cazului de față, decît..."

„O ! da" — i se adresă Mitchy fără înconjur — „cu tînăra care este, așa cum te exprimi tu, atît de categoric și de ireversibil modernă și în privința căreia s-a renunțat — O ! bineînțeles tacit dar în mod practic — să se mai recurgă la frauda pioasă a identificării clasice cu o foaie imaculată de hîrtie. Mi-ai amintit asta de nenumărate ori. Înțeleg perfect. Dacă ar fi să candidez pentru mîna lui Aggie n-aș face-o decît ca să mă arăt îndatoritor. Fata modernă, produsul durelor realități londoneze și a conștiinței sale în care acestea se reflectă inevitabil — exact așa cum sînt — ea, ființa minunată *reprezintă*, recunosc pe deplin, obiectul real al preocupărilor mele, și nu mă rușinez să afirm că atunci cînd îmi place ipostaza individuală nu mă mai tem de tipul general. Știe prea multe — nu eu o spun ; dar nu știe, la urma urmelor, nici a milioana parte din ceea ce știu *eu*".

„Nu sînt foarte convinsă !" exclamă doamna Brook cu multă siguranță.

El fusese categoric, și rămase pe aceeași poziție cu o claritate neobișnuită. „Și produs contra produs, dacă ajungi la asta, eu sînt mai insolit decît oricare altul. Gîndește-te numai la tradițiile pe care le fac țăndări eu !" rîse Mitchy.

Doamna Brook se ridicase iar Vanderbank se dusese din nou spre fereastră. „Și tocmai de asta", replică ea, „tu și ea alcătuiți o pereche de monștri și monstruozitatea ta i se potrivește. Ea știe într-adevăr prea multe", adăugă ea.

„Ei, bine", spuse Mitchy cu hotărîre, „nu e decît vina mea."

„Nu *numai* a ta — dacă", replică doamna Brook, „nu este un mod drăguț de a spune că în cea mai mare parte e a mea."

„O ! și a ta — într-o măsură fantastică ; de fapt a fiecăruia. Chiar și a lui Edward, aș spune ; și desigur și fără nici un dubiu, a lui Harold. A ! și a lui Van — aș spune !" continuă Mitchy, „deși acum întoarce spatele și nu vrea să se amestece deloc în această chestiune."

Tocmai pe spatele întors a lui Vanderbank se odihneau acum privirile doamnei Brook. „E însuși motivul pentru care n-ar trebui să-i fie teamă de ea."

Van se întoarse într-o confruntare directă. „O ! nu neg partea mea de contribuţie."

Îi întîmpină cu o strălucire destul de vie în priviri iar doamna Brook gînditoare, melancolică şi candidă se înfruptă o clipă din această lumină generoasă. „Şi totuşi, dacă stai să te gîndeşti, la urma urmelor a fost doar atît, *un subiect de conversaţie !*"

Din nou era ceva în tonul ei care-i făcu pe interlocutori să izbucnească în rîs ; aşa încît pe acest fundal de bună dispoziţie Vanderbank se relansă. „Doar atît, doar atît, doar atît. Dar poate tocmai acest *doar* ne-a făcut să ne avîntăm în consideraţii de asemenea anvergură."

Inteligenţa doamnei Brook se revărsă din plin. „Vrei să spui că n-am avut scuza pe care o oferă pasiunea ?"

Interlocutorii ei se lăsară din nou cuprinşi de veselie. „Asta-i !" spuse Vanderbank, după o clipă, cu mai puţin antren. Şi rostind cuvintele întinse mîna să-şi ia rămas bun.

„Chiar îţi *este* teamă", răspunse ea întinzînd la rîndu-i mîna ; apoi, cum el nu reacţionă în nici un fel, îl reţinu în faţa ei. „Şi vrei să-mi spui mie că *n-ai habar* dacă are să-i obţină ?"

„Banii, în cazul în care el *nu-i cere* mîna" — izbucni Mitchy, cu un aer de responsabilitate, peste tăcerea lui Vanderbank. „Ah, dar aşa cum spuneam, desigur...!"

Privirile lui Vanderbank le căutară pe ale lui Mitchy. „Da, bănui că are să-i obţină."

„Atunci poate că, în chip de compensaţie, o să obţină chiar *mai mulţi... !*"

„Dacă n-o s-o cer ? O !" spuse Vanderbank. Şi se schimbă la faţă.

Ieşise din încăpere, dar doamna Brook îl mai reţinu un moment pe Mitchy. „Vezi — făcînd sugestia asta — şi-a dezvăluit o anume intenţie. N-are să-i ceară mîna."

XXIII

VIZITATORII PLECASERĂ DE JUMĂTATE de oră, dar cînd sosi Nanda, ea se afla tot în salon. Copila o găsi pe canapea, într-o atitudine ce ar fi putut reprezenta o relaxare reconfortantă ; la o a doua privire însă, tinerei noastre i se păru că o surprinsese într-un

efort de gîndire. Oricum era o condiție din care doamna Brook fu repede trezită de prezența fiicei ei ; își deschise larg ochii și își lăsă picioarele pe podea, așa încît acum cele două femei se confruntau într-un mod aparte, numai una din persoanele implicate participînd la dialogul privirilor. Uitîndu-se absentă în jur, fără să-și caute un loc, Nanda își scoase încet mănușile în timp ce maică-sa cu ochii ei triști o măsură din cap pînă-n picioare. „Ai scăpat ceaiul", spuse apoi doamna Brook ca și cînd aceasta ar fi constituit o pierdere ireparabilă. „Dar presupun", adăugă ea, „că ți-a împlinit toate dorințele."

„O ! vai, da, nenumărate — cu prisosință."

Nanda zăbovea acolo zveltă și fermecătoare, împodobită cu pene și panglici, îmbrăcată în mătăsuri vaporoase cu desen modern și nuanțe pale, totul creînd un efect pe care melancolia mai adîncă și mai dulce din privirile maică-si părea să-l confirme cu încîntare. „Ia răsucește-te puțin, draga mea." Tînăra se supuse pe dată și din nou doamna Brook o îmbrățișă din priviri, „Spatele e partea cea mai reușită — numai că n-a făcut ce spunea că o să facă. Cum mai mint !" îngînă ea calin.

„Da, da' și noi *le* mințim." Nanda făcu din nou o piruetă și felul admirabil în care *cădeau* ușor faldurile rochiei, produse, evident, asupra maică-si o liniște și mai profundă. „Te referi la clinul din mijloc ? știam că n-o să-l facă. Nu mă interesează să fie mai reușită în spate — doar nu merg de-a-ndaratelea."

„Da", medită doamna Brook resemnată ; „te îmbraci pentru plăcerea ta."

„O ! cum poți spune una ca asta", întrebă copila, „cînd nu înfig nici măcar un ac fără să mă gîndesc la impresia pe care *ți-ar* face-o ?"

„Mda", trase morala doamna Brook, „părerea mea este că trebuie să ne gîndim întotdeauna ca la un soi de *point de repère*, la o anume persoană bună pentru așa ceva. Numai că are mai multă valoare dacă persoana ne inspiră teamă. Faci foarte bine, dar eu nu întrunesc pe deplin condițiile necesare. Lucrul de care avem cu toții nevoie este un soi de înfricoșare salutară. *Eu* nu înfig nici un ac fără să mă gîndesc la verișoara ta Jane. Nu mai știu exact ceea ce se citează undeva în legătură cu cineva care a spus că *Persoana față de care ne aflăm*

în antagonism este sprijinul nostru — ne împiedică să fim superficiali. Dacă ai ști în ce măsură, cu îmbrăcămintea mea modestă — *mă împiedică* Ducesa — !“ Era o măsură pe care doamna Brook n-o putea exprima decît prin vaierul ei dulce de supunere în fața sorții.

„Așa-i, Ducesa nu-i femeie, nu ? E un punct de referință.“

Cuvintele nu avură, totuși, pentru interlocutoarea Nandei nici efectul unei vorbe în doi peri, nici al unei ironii și o caracteristică a relațiilor deosebite dintre cele două prietene era faptul că deși în comportare și în ton dovedeau una față de alta atîta considerație încît aceasta ar fi putut aproape să dobîndească alura diplomației, mai rămînea totuși economia expresiei, specifică unor experiențe comune. Prilejuri repetate de a le observa împreună i-ar fi demonstrat unui spectator că — fără îndoială, mai cu seamă în privința doamnei Brook — relația lor era guvernată de două-trei legi stabilite în chip riguros, și, așa cum s-ar fi putut spune, rafinate, care aveau menirea să reprezinte o pavăză împotriva vulgarității, ce atît de adesea iese la suprafață între părinte și copil. Faptul că *erau* atît de bune prietene de parcă Nanda nu i-ar fi fost fiică era un adevăr pe care fiecare întrevedere de a lor reușea într-un chip sau altul să-l ilustreze. În această privință Nanda culesese, încă de timpuriu, în viață, o floare a înțelepciunii materne : „Lumea tot vorbește despre conștiință, dar părerea mea e că trebuie s-o cultivi pînă la un punct și s-o lași așa. N-ai de ce să te preocupi de conștiință dacă îi vorbești frumos subretei.“ Doamna Brook vorbea cu Nanda la fel de *frumos* cum discuta și cu Sarah Curd — ceea ce presupunea, după cum se poate ușor închipui că Sarah se bucura de o situație dintre cele mai invidiate. „Ei bine“, reluă doamna Brook, revenind la Ducesă după o evaluare finală a înfățișării fetei ; „sînt convinsă că mă comport așa cum trebuie față de tine și că Jane nu va avea nimic de spus azi. Îi semeni nemaipomenit mămichii“, exclamă ea apoi, ca și cînd ar fi amintit de asta pentru prima oară.

„O ! verișoarei Jane nu-i pasă“, replică Nanda. „Nu reușesc însă deloc să-i semăn lui Aggie, oricît mă străduiesc.“

„A ! n-ar mai trebui să te străduieşti — nu poţi face nimic în privinţa asta. Nu putem fi decît ceea ce sîntem."

Doamna Brook adoptase un ton aproape sentenţios, dar politicoasă Nanda trecu peste asta. „Nimeni din Londra nu ajunge pînă la ea. Trăieşte într-o splendidă izolare. Cînd o priveşti ai sentimentul că ai văzut *summum*-ul."

Doamna Brook se miră fără nici o intenţie agresivă. „Ce înţelegi tu prin *summum* ?"

Chiar şi Nanda trebui, totuşi, să se gîndească un moment. „Păi, modelul fetei tinere. Aşa îi spune Lordul Petherton", glumi ea într-o doară — *„a tînără."*

Replica maică-si trecu peste glumă, luînd în seamă altceva. „Ştiu ce ai în minte. La ce foloseşte să fii bun ?"

„O ? nu asta voiam să spun", se corectă Nanda. „Şi pe de altă parte nu e Aggie oare de o bunătate..."

„Nu la ea mă refeream. Mă întrebam la ce foloseşte că *eu* sînt astfel."

„Păi, nu poţi fi altfel, aşa cum nici Ducesa nu poate fi altfel..."

„A ! dar ea ar putea dacă ar vrea ! izbucni doamna Brook pe un ton mai tăios decît pînă acum. „Nu putem să nu fim buni, dacă ne e dată această povară — dar sînt o mulţime de măsuri extreme, în alte direcţii, pe care nu sîntem absolut obligaţi să le luăm. Şi lucrul la care mă gîndesc cînd înfig ace", continuă doamna Brook, „este că după părerea mea Jane n-a trebuit niciodată să plătească." Ea păru să mediteze un răstimp asupra acestui fapt, pînă cînd nu mai putu să-l suporte ; după care izbucni : „Dacă stai să te gîndeşti n-a trebuit să plătească niciodată pentru absolut *nimic* !"

Prinsă de interesul conversaţiei Nanda se aşezase acum pe canapeaua maică-si unde, cu excepţia faptului că-şi scoase mănuşile lungi şi moi, frecîndu-le mereu una de alta şi mîngîindu-le, păstra aerul unei tinere vizitatoare prietenoase dar totuşi circumspecte, căreia doamna Brook îi aruncase cu o ocazie oarecare invitaţia *Vino negreşit !* Dar faptul că rămăsese îmbrăcată aşa cum venise exprima poate ceva şi mai evident conciliant : ca şi cînd cu o seninătate deosebită şi ca să confirme cu amabilitate sentimentul doamnei Brook în privinţa a tot ce se făcuse pentru ea, nu-şi scoase nici pălăria mare

cu pene, nici nu-și lăsase alături umbrela din mătase verde pal, *asortată* cu pălăria și cu panglicile și împodobită cu un mîner scump dintr-un material prețios. Spectatorul nostru ar fi putut descoperi eventual prea multă severitate în figura ei ca să aibă certitudinea că rămîne loc și pentru candoare. „Și vrei să spui că *tu* ai avut de plătit... ?"

„O ! da — de cînd mă știu." Doamna Brook spuse asta pe un ton cam abrupt, și tot așa adăugă, ca și cînd ar fi vrut să alunge o vagă jenă : „Dar nu te lăsa descurajată de asta."

O clipă Nanda păru să cîntărească sfatul, și totul ar fi impresionat ca o nouă tușă de penel pe tabloul vechii imposibilități ca una din ele să găsească vreo urmă de frivolitate la cealaltă. Orice evadare ar fi putut căuta fiica sau mama cînd erau laolaltă, aceasta nu se materializa niciodată în direcția umorului — împrejurare ce totuși n-ar fi putut deloc să împiedice ca întrevederile lor să devină din cînd în cînd destul de comice pentru o a treia persoană. Asupra unei asemenea persoane ar fi produs fără îndoială întotdeauna impresia existenței unei tensiuni abia mascate. „M-aș fi descurcat mult mai bine de la început, și aș fi pierdut mai puțin timp", spuse fata în cele din urmă, „dacă n-aș fi fost handicapată de faptul că nu mi-o amintesc absolut deloc pe Bunicuța."

„O ! da, *eu* mi-o amintesc !" gemu doamna Brook cu un accent care în clipa următoare o frapă ca fiind atît de deplasat, încît dădu puțin înapoi. Luă umbrela Nandei ținînd-o de parcă — era cel mai delicat obiect pe care-l poseda — i-ar fi făcut pur și simplu plăcere s-o aibă. „Rochiile mămichii — cel puțin cînd era de vîrsta ta — trebuie să fi fost hidoase. Ți-a oferit ceaiul acolo unde te-a luat cu el ?" continuă ea apoi.

„Da, la muzeu. Am făcut o adevărată orgie la bufet. Apoi însă m-a condus la Tishy și am mai băut unul și acolo."

„A intrat cu tine ?" doamna Brook se aprinse dintr-o dată de interes.

„O, da — l-am făcut să vină."

„El nu voia ?"

„Ba dimpotrivă — chiar foarte mult. Dar el nu face tot ce dorește", spuse Nanda.

Doamna Brook păru să cadă pe gînduri. „Vrei să spui că e necesar s-o doreşti şi tu ?"

„O ! nu — *asta* nu e de ajuns. După cîte înţeleg", continuă Nanda, „nu face niciodată ce nu vrea. Dar vrea destule", adăugă ea.

„Şi mă rog cine mai era la Tishy ?"

„O ! bineînţeles sărmana Tishy în carne şi oase şi Carrie Donner."

„Şi nimeni altcineva ?"

Fata nu răspunse imediat. „Ba da, a venit şi domnul Cashmore."

Maică-sa scăpă un geamăt de agasare : „A ! iarăşi ?"

Nanda cîntări lucrurile. „Ce vrei să spui prin *iarăşi ?* Stă şi el acolo ca şi pînă acum, şi Tishy n-are ce să-i facă."

„Mă gîndeam la domnul Longdon — la faptul că *s-au* întîlnit. Cînd l-a întîlnit la noi atunci nu i-a făcut deloc plăcere. Azi i-a făcut mai multă ?" întrebă doamna Brook cu un tremur în glas.

„Ba deloc, l-a indispus."

„Dar n-ar fi trebuit oare — cînd s-a hotărît să intre — să ştie *că o să-l întîlnească ?"*

„Ba, da, o ştie perfect — dar a vrut să vadă."

„Ce să vadă — ?" remarcă într-o doară doamna Brook.

„Ştiu eu, unde mă duc atît de des. Şi ştia că şi eu doream asta."

„Nu prea îmi dau seama de ce", remarcă doamna Brook cu blîndeţe. Şi apoi, cum fiica ei nu spuse nimic ca s-o ajute : „Oricum, spui că i-a făcut silă ?"

În chip de răspuns, după o clipă, Nanda puse o întrebare. „Ei, cum să poată el înţelege ?"

„Vrei să spui, că nu poate înţelege la fel de bine ca mine, de ce te duci acolo atît de des ? Într-adevăr, cum ar putea oare ?"

„Nu la asta mă refeream", replică fata — „tocmai asta înţelege perfect, pentru că i-a văzut pe toţi în ce chip fantastic — sau cum l-aş putea oare numi — mă înşfacă şi se cramponează de mine."

Cu destulă gravitate doamna Brook chibzui asupra tabloului. „Şi domnul Cashmore a fost şi azi tot atît de ridicol ?"

„Dar nu e ridicol, mămico — e foarte nefericit. Crede că probabil acum Lady Fanny n-o să mai plece, dar are

sentimentul că la urma urmelor, asta s-ar putea să fie în detrimentul lui.“

„O să plece *negreşit*“, răspunse doamna Brook într-unul din felurile ei ocolite de a-şi exprima certitudinea. „E *mult prea* imbecil. Ea a fost aici acum o oră şi dacă a existat vreodată o femeie cu toate bagajele făcute... !“

„Păi bine“, obiectă Nanda, „dar nu-şi petrece tot timpul împachetînd şi despachetînd ?“

Această remarcă, abia dacă o îndîrji pe maică-sa. „Nu — deşi fără îndoială, pînă în momentul de faţă a făcut o groază de eforturi zadarnice. Acum are vreo zece cufere — le şi vedeam în ochii ei fermecători — aşteptînd doar să fie ridicate. Aşa încît, draga mea, dacă te bizui pe faptul că n-o să plece... !“ şi doamna Brook clătină din cap, gest care exprimă cunoaşterea izvorîtă din experienţă.

„O ! nu-mi pasă ce face !“ replică Nanda. „Ce voiam să spun adineaori este că domnul Longdon nu poate înţelege de ce nu pot fi fericiţi în chip decent, cînd nu le lipseşte nimic pentru asta.“

„Şi ţi-a cerut să-i explici ?“

„M-am străduit, dar n-am dres cu nimic lucrurile. Nu îi sînt simpatici. Nu se simte atras nici măcar de Tishy.“

„Ţi-a spus-o — fură înconjur ?“

„O !“, exclamă Nanda, „bineînţeles că l-am întrebat. N-am insistat, pentru că nu o fac niciodată... !“

„Ce nu faci niciodată ?“ interveni doamna Brook ca şi cînd ar fi întrezărit o nouă lumină.

Fata se simţi ademenită spre această sferă care o clipă păru s-o aşeze în rîndul celor vîrstnici. „Îmi face nespusă plăcere, cînd sîntem împreună, să văd în fiecare clipă cum trebuie să-l iau.“

Ajunsă la acest punct, chipul şi tonul ei iradiară, evident, o notă deosebită, uluitor de sugestivă pentru interlocutoarea sa ; şi totuşi efectul lor asupra doamnei Brook nu se manifestă decît într-o întrebare atît de lipsită de legătură, încît putea foarte bine fi pusă de nenumărate ori pînă acum. Am fi tentaţi totuşi să adăugăm că pentru a pune întrebarea, ochii mamei îi cercetară cu luare aminte pe ai fiicei şi pur şi simplu chipul ei se aprinse. „Îl simpatizezi chiar atît de fantastic ?“

In clipa următoare Nanda avu aerul că se pune în gardă. Vorbi totuși pe un ton oarecum concesiv. „Știi, este oarecum amețitor să te vezi că ți se...“. Ezită însă în alegerea termenului.

„Că ți se cîntă în strună, vrei să spui — chiar și dacă este un biet veteran care face caz de toate ? Dar nu-i așa, draga mea“, continuă doamna Brook, pe un ton încurajator, „că îți cîntă în strună ?“

Auzind asta un spectator înclinat spre presupuneri ar fi citit fără îndoială pe chipul fetei o reacție vagă față de vulgaritatea bruscă a maică-si, împreună cu sentimentul general că unicul mod de a face față vulgarității a fost întotdeauna să te porți deschis și simplu. „Te face să te bucuri că ești atît de simpatizată — mai simpatizată, o cred cu tărie, decît oricînd pînă acum.“

Ezitarea doamnei Brook, evident, nu se datora faptului că citise ceva pe chipul fetei. „Fără îndoială că nu mai mult decît dragul de Mitchy ! Sau, dacă am ajuns aici, chiar decît Tishy însăși.“

Candoarea Nandei își apără cauza. „O ! cu domnul Longdon e altceva decît cu Tishy.“

Maică-sa ezită din nou. „Vrei să spui de bună seamă că el știe mai multe ?“

Copila cîntări întrebarea. „Nu știe *mai multe*. Dar știe altfel de lucruri — și e mai plăcut decît Mitchy.“

„Te referi la faptul că el nu vrea să se însoare cu tine ?“

S-ar fi părut că nu o auzi pe Nanda continuînd : „Știi, îți stîrnește mai mult admirație.“

„Ooo !“ scoase doamna Brook o exclamație extravagantă și interminabilă ce părea să pună sub semnul întrebării însăși bunul ei gust.

Asta avu drept efect s-o liniștească pe Nanda. „E unul din cei mai admirabili oameni pe care i-am cunoscut.“

Auzind-o, interlocutoarea sa o fixă cu o străfulgerare de uimire. „Spune-mi draga mea, da' el, *vrea* să te căsătorească ?“

„Da — cu tot soiul de persoane ridicole.“

„Aș vrea să știu dacă l-ai lua pe *el* de bărbat ?“

Ridicîndu-se, Nanda răspunse întrebării cu un *Da !* tăios și ironic, care vădi primul ei moment de iritare.

„E atît de încîntător", continuă ea, „să știi că există cineva care te simpatizează deși nu te aprobă."

Dar pe doamna Brook n-o interesa decît să afle. „Nu te aprobă ?"

„Nu, dar n-are nici o importanță. Și cu toate astea totul este cum nu se poate mai bine."

Doamna Brook păru să se întrebe, totuși, cum de se poate așa ceva. „Nu-ți cere să renunți la nimic ?" Avea aerul că trece grăbită în revistă lucrurile la care Nanda *ar putea* renunța.

„O ! ba, da, la toate."

Timp de o clipă păru să descopere că nu mai poate ghici intențiile fiicei sale ; apoi afișă un zîmbet straniu. „Și la mine ?"

Copila fu cît se poate de promptă. „La toate. Dar nu m-ar place chiar atît de mult ca acum dacă aș proceda așa."

Maică-sa făcu o nouă pauză. „Vrea să te *adopte ?*" Apoi continuă pe un ton grăbit și trist, deși ca și cum i-ar fi lipsit cumva curajul să împingă mai departe interogatoriul. „Ne-ar fi tare greu să renunțăm la tine, Nanda."

„Îți mulțumesc mult de tot, mămico. Dar n-o să fim supuși chiar la asemenea încercări, întrucît dacă stai să te gîndești s-ar putea afirma că de fapt eu îl adopt *pe el.* Vreau să spun că îl schimb încetul cu încetul — arătîndu-i treptat că de vreme ce nu e cu putință să mă port altfel și cum, bineînțeles, nici nu se poate renunța într-una la toate, singura soluție e să nu-i mai pese și să mă ia exact așa cum sînt. Ăsta este, nu-ți dai seama ? exact lucrul pe care nu s-ar fi așteptat să-l facă niciodată."

Doamna Brook recunoscu întrucîtva validitatea explicației, dar își avea rezervele ei. „Dar — ăă să te ia, *exact așa cum ești, unde* anume ?"

„Să zicem la *South Kensington Museum.*"

„O !" făcu doamna Brook. Apoi, oricum, pe un ton mai exigent : „Și chiar îți face plăcere să stai ore în șir cu el ?"

Nanda păru o clipă că se gîndește cum să se exprime. „Știi, sîntem prieteni la cataramă."

„Și vorbiți tot timpul despre Bunicuța ?"

„O, nu — acum aproape deloc."

„Nu se mai gîndește chiar atît de fantastic de mult la ea ?“ Se simțea o aviditate stranie în întrebare — o speranță, un soi de elan spre ceva ce putea fi în interesul Nandei.

Copila primi aceste lucruri doar cu o gravitate de circumstanță. „I s-a șters impresia, am senzația, că aș fi aidoma ei. Ori s-a obișnuit prea mult cu asemănarea, ori e complet mascată de mult prea multe lucruri ce sînt prea diferite.“

„Hm !“ exclamă doamna Brook luînd cunoștință de asta. „Cred că dai dovadă de foarte multă inteligență atunci cînd iei de la el numai părțile bune și nu-ți mai bați capul cu restul.“

Nanda se miră. „Să nu-mi bat capul ?“

„Lasă totul în seama *mea*“, continuă maică-sa pe un ton cît se poate de conciliant. „Oricum, sper că pentru tine binele va reprezenta o realitate.“

„Realitate ?“ repetă copila ca un ecou, evitînd să precizeze lucrurile.

La asta doamna Brook se arătă dacă nu chiar iritată, străbătută de o undă de austeritate. „Trebuie să ții minte că sînt o grămadă de lucruri la care sîntem nevoiți să ne gîndim. Sînt o serie de lucruri pe care trebuie să ni le acceptăm reciproc ca pe niște date ineluctabile — trebuie să dăm cu toții o mînă de ajutor, după puteri, să împingem căruța. Asta înțeleg eu prin bătaie de cap, și dacă tu n-ai habar de așa ceva, cu atît mai bine pentru tine — *în ce mă privește* face parte din rutina zilnică. Taică-tău și cu mine avem cele mai multe probleme, întotdeauna, în perioada asta, după cum prea bine știi — cînd sîntem nevoiți să întoarcem lucrurile pe toate fețele și să ne descurcăm într-un chip sau altul să putem scăpa din oraș ; trebuie să punem într-o parte ciupind din alta ca să satisfacem toate nevoile și banii, banii, banii ne scapă printre degete. Am impresia că anul ăsta copiii nu pot fi incluși în nici un plan de nicăieri, iar Harold este mai înfiorător decît oricînd, nerezolvînd nimic pentru sine și așteptînd ca totul să-i fie rezolvat de alții. Vorbește despre americanca lui, cu milioanele ei, care este teribil de prinsă de el, dar nu pot afla nimic despre ea ; singura, la ora de față, de care se pare că a auzit lumea este cea logodită cu Bobby Manger. Ăștia din familia Manger pur și simplu înhață

totul", și doamna Brook continuă acum pe un ton de-a dreptul tînguitor: „evreul acela, atît de colosal de bogat — cum îi spune? Baronul Schack sau Schmak — cel care a cumpărat de curînd Cumberland House și care se bîlbîie îngrozitor — sau ce defect are? îi lipsește cerul gurii — o să-i dea hidoasei ăleia mici de Algie, ca să poarte discuțiile pentru el, patru sute de lire pe an, și cînd te gîndești că Harold mi se lăudase că dintre toți tinerii care s-au năpustit — cu zecile! — *el* avea cele mai mari șanse. Proasta dispoziție cronică a lui taică-tău e înfiorătoare și eu trag toate ponoasele; anul ăsta nu obțin practic nimic pe *Colibă* și totuși trebuie să băgăm în ea Dumnezeu știe cît; și pentru următoarele trei luni toată lumea din Scoția și de pretutindeni ne-a invitat cînd nu ne convine și nimeni atunci cînd e nevoie: așa că te asigur, nu știu cum s-o mai întorc — lucru care nu-i împiedică deloc pe toți să vină totuși la mine cu necazurile lor egoiste." Era ca și cum cupa amărăciunilor tainice ale doamnei Brook ar fi fost brusc clătinată de o atingere a cărei perversitate, deși nu fu observată total pe moment, se dovedi, în timp ce ea își cam dăduse drumul, destul de puternică s-o facă să se reverse, dar în momentul următor ea înțelese din încremenirea fiicei cît de zadarnică era agitația ei și se controlă în grabă de parcă ar fi urmărit să sublinieze morala cu mai multă demnitate. „Sînt capabilă să-mi port povara și s-o fac pînă la capăt; dar nu trebuie să uităm nici unul că se va alege praful de noi dacă nu vom reuși să ne păstrăm cît de cît treaz un simț al responsabilității. Practic vorbind, nu pot face aranjamente dacă nu știu exact cînd ai să pleci la el."

„La domnul Longdon? O! oricînd am chef", răspunse Nanda cu multă blîndețe și simplitate.

„Și cînd ai să fii atît de amabilă să ai chef?"

„Păi el pleacă sîmbătă, și dacă vreau pot să mă duc peste cîteva zile."

„Și în ce zi poți pleca dacă vreau *eu*?" Doamna Brook vorbi cu o oarecare asprime parcă — îndulcită desigur pe parcurs — la gîndul că fiica ei se bucura de o libertate ce-i apăru brusc drept mai mare decît toate libertățile de care avusese ea parte. Asprimea se datora însă și instabilității dovedite de recipientul angoaselor ei; dar niciodată nu rămăsese în mod public pradă influenței

pe care adeseori le-o descria plastic altora cît și sieși prin termenul *cîinoșenie*. „Ceea ce vreau de fapt să spun este că ai putea să pleci în aceeași zi, nu ?"

„Să plec eu cu el — cu trenul ? De ce nu, dacă ții."

„Dar *el* ar ține ? Vreau să spun nu l-ar irita ?"

„Nu-mi vine deloc să cred asta, dar mi-e foarte ușor să-l întreb."

Doamna Brook își înclină capul spre șemineu cu ochii ațintiți la geam. „Ușor ?"

Nanda păru o clipă descumpănită de insistența maică-si. „Oricum nu mă costă nimic să încerc."

„Chiar și ținînd seama de faptul că mămica n-ar fi exercitat niciodată asemenea presiuni ?"

Chipul Nandei păru să accepte chiar și această situație. „Știi," răspunse ea oricum senină, „am convingerea că sîntem destul de buni prieteni ca să ne spunem orice."

Ținînd seama de lumina pe care remarca o produsese fără întîrziere, era foarte posibil ca maică-sa să fi urmărit să scoată de la ea tocmai asta. „Atunci, tare aș vrea să știu, cum numești tu relația dintre voi dacă nu adopțiune ?"

„A ! nu prea cred că are vreo importanță ce nume îi dai."

„Atîta vreme cît atrage după sine, vrei să spui", întrebă doamna Brook, „toate avantajele ?"

„Mda", bîigui Nanda, schițînd acum un zîmbet vag „hai să le spunem avantaje."

Doamna Brook făcu o pauză. „S-ar accepta asta destul de ușor numai de s-ar ști ceva mai precis ce profit vei culege de pe urma lor."

„O ! eu am senzația că marele avantaj e să pot face ceva pentru *el*."

Auzind replica interlocutoarea Nandei ezită din nou. „Dar oare asta, draga mea, nu face ca extravaganța capitulării tale în fața lui să se sprijine pe o bază cît se poate de șubredă ? Mila, dragostea încep acasă, și dacă nu e vorba decît de oferit, ai destule obiecte asupra cărora să-ți reverși generozitatea fără să te duci atît de departe."

Așa cum indica privirea ei fixă, copila își reținu o clipă surpriza izbucnind apoi : „Bine, dar aveam impresia că tu ții foarte mult să fiu drăguță cu el !"

„Mda, dar n-ai să mă socotești sper din cale afară de vulgară“, spuse doamna Brook, „dacă o să-ţi spun că şi mai mult doresc să-ţi faci o idee de ce ai să poţi obţine prin asta. N-am nici cea mai mică dorinţă“, adăugă ea, „să te tot plictisesc cu Mitchy...“

„Te rog să n-o faci, te rog !“ o imploră Nanda.

Maică-sa se opri, ca şi cînd ar fi fost ceva anume în tonul fetei care punea o barieră cu atît mai definitivă cu cît nu fusese premeditată. Totuşi sărmana doamnă Brook nu putea lăsa lucrurile aşa. „Atunci ce obţii în schimb ?“

„În schimbul lui Mitchy ? O !“ făcu Nanda. „N-o să mă mărit niciodată.“

La asta doamna Brook se întoarse cu spatele şi se îndreptă spre fereastră cu o sastiseală marcată. La rîndul ei, ca şi cum conversaţia s-ar fi sfîrşit, Nanda se duse spre canapea să-şi ia umbrela înainte de a părăsi încăperea, impuls ce fu mai de grabă încurajat decît oprit de apariţia fratelui ei, Harold, care intrase chiar atunci cînd cele două rude ale sale se întorseseră cu spatele la uşă, şi care o salută pe sora sa de îndată ce se întoarse cu faţa spre el, salut ce-o făcu pe mamă să-şi îndrepte privirile spre cameră. „Bună ! Nan — da' ştiu că eşti frumoasă astăzi. Nu-i aşa că e frumoasă, mamă ?“

„Nu !“ răspunse doamna Brook, dar altfel nu-l băgă în seamă. Disperarea ei în chestiuni de familie era în momentul de faţă concentrată toată asupra fiicei. „Bine, în cazul ăsta, — taică-tău şi cu mine — o să considerăm că el trebuie să suporte consecinţele.“

Nanda se afla acum cu mîna pe clanţă în timp ce Harold se lăsase pe canapea. „*El ?*“ exclamă ea scurt.

„Adică domnul Longdon.“

„Şi ce înţelegi prin *consecinţe ?*“

„E ! pentru început ajunge să faci bine şi să pleci la ţară împreună *cu* el.“

„Deci sîmbătă ? Mulţumesc, mămico“, replică fata.

Se făcu nevăzută într-o clipă, după care doamna Brook îi acordă mai multă atenţie fiului său. Rezultatul se văzu imediat cînd apropiindu-se de canapea şi ridicîndu-şi ochii de pe măsuţa de alături, izbucni. „Unde naiba e bancnota aia de cinci lire ?“

Harold privi nedumerit în jurul lui. „Care bancnotă ?“

CARTEA A ŞAPTEA

MITCHY

XXIV

GRĂDINA DOMNULUI LONGDON SE desfăşura pe trei acri şi era plină de locuri minunate, însă cea mai surprinzătoare priveliște o constituie prin întindere şi culoare vechiul zid de cărămidă cu suprafaţa roz-vineţie, rod al unor vremuri tihnite, la adăpostul căruia vizitatorul ce se plimba sau şedea, conversa sau citea putea afla acea ambianţă ocrotitoare oferită de o doică a reveriei. Acum sub cerul de august văzduhul vibra de extazul păsărilor, de zumzetul vieţuitoarelor minuscule şi nevăzute, de pîlpîirea albă a fluturilor. Pe pajiştea întinsă, netedă şi împrejmuită Nanda îi povesti lui Vanderbank despre cele trei săptămîni ce se împlineau a doua zi, şi care fuseseră — nu făcea nici un secret din asta — cele mai fericite din viaţa ei. Ziua cenuşie era dulce şi liniştită cu un cer vag marmorat, iar vizitatorul, sosit de la Londra, de abia vineri spre seară îşi petrecuse dimineaţa nefăcînd mai nimic, într-o atitudine ce prin relaxarea evidentă a trăsăturilor vorbea de vacanţa în faţa căreia luase poziţie, ca să ne exprimăm astfel, asemeni unui căpitan postat în apropierea unei citadele, rezumîndu-se la început doar la operaţiuni de recunoaştere şi de aprovizionare. Se aflau acolo sub coroana opulentă şi umbroasă a duzilor bătrîni, locuri ferite de lumina puternică, bănci cu perne. Tînărul cerceta un dicţionar voluminos de date iar Nanda ieşise să-l caute cu jumătate de oră înainte de prînz, cam în acelaşi chip în care Beatrice ieşise în întîmpinarea lui Benedick : nu ca să-l cheme imediat la masă, dar înştiinţîndu-l prompt că venise la cererea domnului Longdon. Se pare că bătrînul

o mustrase pentru că nu acordase oaspetelui lor destulă atenţie, dovedindu-i prin asta, spre marea ei satisfacţie, cît de departe ajunsese, considerînd-o acum, aşa cum spunea el, de-a casei.

„Pînă acum te considerai“, întrebă Vanderbank, „doar un amărît de angajat şi deodată descoperi că ai devenit asociat şi deţii acţiuni în întreprindere ?“

„S-ar părea că lucrurile stau cam aşa. Dar asociatul nu trebuie să vină şi el cu ceva ? Eu cu ce am venit ?“

„De ! — cu *mine* de exemplu. Oare nu faptul că te afli aici m-a adus din Londra ?“

„Vrei să spui că n-ai fi venit numai de dragul lui ? Atunci nu dai nici doi bani pe atracţia pe care-o reprezintă el ? Ar fi cazul s-o faci“, spuse Nanda, „cînd ştii cît te simpatizează.“

Tînjind parcă după răcoarea unui rîu, Vanderbank era îmbrăcat tot în alb şi răspunse întrebării ei cu un rîs senin, un chip destins şi frumos ce completau efectul ţinutei sale impecabile, elegante şi distinse. „Ai ceva împotrivă să stau aici cît mai fumez o ţigară şi să rămîi şi tu cu mine ? Poate facem mai tîrziu o plimbare prin grădină — nu ? Dar în preajma acestei case venerabile, în colţişorul ăsta încîntător te simţi mult prea bine şi ţi-e teamă ca nu cumva ridicînd un singur deget să rupi vraja. Şi totul *ar atinge* perfecţiunea dacă te-ai aşeza — da' stai jos te rog — şi m-ai dojeni mai puţin. Asta, draga mea Nanda, ar face pacea şi mai profundă.“ După cîteva minute, în timp ce răsfoia pe o bancă din apropiere cartea aceea imposibilă, cum o decretă ea, pe care i-o luase din mînă, el reveni la ultima sa remarcă. „Ţi-a vorbit mult pe tema *simpatiei* pe care o are faţă de mine ?“

Nanda aşteptă un minut tot examinînd cartea. „Nu.“

„Atunci cum de te arăţi atît de impresionată de asta ?“

„Nu sînt impresionată numai de ceea ce mi se spune. Ştiinţa mea nu se reduce numai la ceea ce“, continuă ea, „îmi povesteşte lumea.“

„A ! nu — prea eşti fiica mamei tale ca lucrurile să stea astfel !“ Vanderbank se lăsă pe spate şi trase din ţigară şi deşi atitudinea lui părea să spună că orice subiect de bîrfă e bine venit cînd te simţi la largul tău, îşi tot juca piciorul cu aceeaşi mişcare scurtă şi nervoasă ca atunci, în jumătatea aceea de oră de la Mertle, pe

care am consemnat-o în cronica noastră. „Te-ai integrat perfect în grupul nostru", continuă el. „Avem niște percepții formidabile", rîse Vanderbank. „Bineînțeles că *s-ar fi cuvenit* să vin de dragul lui. Dar în definitiv", adăugă el de parcă orice fel de vorbe aruncate în vînt s-ar fi potrivit tot atît de bine, „poate nu m-ar fi invitat, știi, dacă nu erai și tu aici."

Că Nanda nu acceptă acest punct de vedere o dovedi răspunsul : „E o presupunere total nefundată. Domnul Longdon este atît de modest încît nu-i deloc exclus să se fi temut că te-ai putea plictisi."

„Tocmai asta am vrut să spun și eu."

„Dacă așa stau lucrurile explicația e puțin cam prezumțioasă."

„O, n-am dat-o", spuse Vanderbank, „decît ca să-i subliniez modestia." În fața lui, la capătul pajiștei, casa se înălța venerabilă, profilîndu-se pătrată sub un acoperiș roșu, sigură pe dreptul ei la acel loc în lume. Și asta însemna un loc important — cel puțin în lumea măruntă de la Beccles — și ideea de bogăție se vădea pretutindeni în alcătuirea ei, în forma vechilor uși și ferestre, în tonalitatea suprafețelor vechi cărămizii, în stilul decorațiunilor exterioare vechi și albe, în vîrsta bătrînelor plante cățărătoare, în îndelunga confirmare a timpului. Sugerînd încăperi lambrisate și piese rare de mahon, portrete de femei dispărute, porțelanuri pictate irizînd prin uși de cristal și argintărie fină reflectată pe lustrul meselor, casa era una din ilustrările unei perioade anume, la care nu se poate ajunge decît după scurgerea a două veacuri. „Închipuie-ți", exclamă fără legătură tînărul, „că a putut să se despartă de toate lucrurile încîntătoare de aici, numai pentru a veni la Londra să trăiască printre *noi !*"

O clipă fata păru cuprinsă de reverie. „O ! tu n-ai idee cum e într-adevăr — farmecul iese la iveală numai cînd stai. Încetul cu încetul crește și tot crește. În fiecare colț sînt lucruri vechi neînchipuit de frumoase. Și el este atît de îngăduitor — mă lasă să scotocesc și să cotrobăiesc ; și în fiecare zi descopăr alte lucruri."

Vanderbank trase din țigară și se arătă surprins : „Și spui că îți permite să te atingi de o serie de lucruri... ?"

„Oh ! da — să le iau sus la mine în cameră și să le studiez sau să le copiez. Sînt printre ele exemplare stră-

vechi, extrem de preţioase. Numai cînd trăieşti printre ele, ştii, ajungi să-ţi dai seama. Tot ce te înconjoară aici constituie o ambianţă atît de aleasă !“

„Păi atunci se cădea să fi venit şi maică-ta“, sugeră Vanderbank imediat. „Ţine atît de mult la o ambianţă aleasă.“ Apoi, cum Nanda nu răspunse nimic, continuă : „Bunica ta a fost vreodată aici ?“

„Niciodată“, răspunse fata prompt. „Niciodată“, repetă ea pe un ton cu totul diferit. După care adăugă : „Numai eu am pătruns aici.“

„O ! şi eu. Eu şi cu tine, aşa cum se spune“, o corectă interlocutorul ei.

„Da, şi domnul Mitchy, care trebuie să sosească — nu uita — azi după amiază.“

Vanderbank făcu din nou una din pauzele sale contemplative. „Îţi rămîn îndatorat că mi-ai amintit. O să mă răsfăţ cît mai mult înainte de a sosi el — o să-mi dau silinţa să arăt tot ce pot ca să nu am de ce mă teme. Dar pe el de ce l-a invitat domnul Longdon ?“

„A“, făcu Nanda voioasă, „da' *pe tine* de ce te-a invitat ?“

„Cum, pentru motivul la care te-ai referit chiar tu adineaori — pentru că interesul ce mi-l poartă este nemărginit.“

„În cazul ăsta, interesul său pentru Mitchy nu este...“

„De aceeaşi natură generală ?“ interveni Vanderbank.

„Deloc.“ Părea să caute un mod de a exprima deosebirea, cînd îi veni brusc ideea. „N-a fost îndrăgostit de mama lui Mitchy.“

Într-adevăr“ — opină Nanda. „Se pare că mama lui Mitchy era înfiorătoare. Domnul Cashmore a cunoscut-o.“

Vanderbank trăgea asiduu din ţigară şi pauzele pe care le făcea erau frecvente. „Înfiorătoare faţă de domnul Cashmore ? Mă bucur să aud asta — probabil că o merita. Dar oricum, cred în ea, în frumuseţea ei sufletească. Mitchy însuşi e adesea înfiorător“, bătu cîmpii în continuare tînărul. „Şi tocmai de aceea cred în *el*.“

„Şi eu la fel“, spuse Nanda — „şi de aceea l-am şi invitat.“

„Tu l-ai invitat, copila mea dragă ? Ai dobîndit acest drept ?“

„O ! da.“

Privirile pe care le îndreptă spre ea păreau de fapt s-o întrebe dacă vorbește în glumă sau în serios. „Deci tot tu ai aranjat și pentru mine ?“

Ea mai răsfoi volumul un timp și închizîndu-l cu un oarecare zgomot îl puse pe bancă alături de el — gest pe care Vanderbank cufundat parcă în gînduri, îl ignoră. „Vreau să spun că eu i-am sugerat domnului Longdon să-l invite pentru că am motivele mele să-l văd — am ceva de discutat cu el. Și știi“, continuă fata, „ce a spus domnul Longdon ?“

„Ceva desăvîrșit, bineînțeles.“

„M-a întrebat dacă ție nu ți-ar displace cumva că Mitchy se va afla aici în același timp cu tine.“

Dîndu-și capul pe spate Vanderbank rîse, fumă, și își jucă piciorul mai energic decît pînă acum. „Colosal de amabil. Bietul Mitch ! Cît de puțin te înfricoșează !“

Nanda rămase uimită : „Mitch ?“

„Da, prin atracția fantastică pe care o exercită într-adevăr. Orice s-ar spune — ce-i al lui *e al lui*. Dar, firește, nu vreau să las impresia că nu mi-am dat seama“ — și ca urmare a afabilității sale surescitate își schimbă poziția. „Văd cît se poate de limpede că *nu ești* înfricoșată. Știu în cele mai mici amănunte ce ai în cap. Nici măcar în vis nu mi-ar veni ideea să te acuz — în ceea ce îl privește pe *el* — de cea mai vagă înclinație spre flirt ; tot așa cum“, continuă Vanderbank pe un ton afabil, — „nu te-aș putea acuza de vreo predispoziție mai generală spre flirt. Nu, draga mea Nanda“, continuă el cu aceeași blîndețe — „*sînt gata* să afirm, în ceea ce te privește, că deși ești fată, și slavă cerului, ești de o feminitate copleșitoare, în general nu ești mai cochetă decît o permite idealul monden de respectabilitate.“

„Vai, da' îți mulțumesc din tot sufletul“, răspunse calm interlocutoarea lui.

Ceva din tonul pe care rosti replica îl făcu să izbucnească în rîs, iar sunetele se armonizară perfect cu ziua de august și colțul acela încîntător de natură și silueta relaxată a tînărului și chiar și cu ospitalitatea ușor aferată a Nandei. „Îți las impresia că te tutelez, sînt convins de asta, cu starea mea de beatitudine inconștientă. Ei da, e chiar ceea ce trebuie, căci în aceste condiții singurul gest pe care-l poți face este să fii cît mai exuberant. Și nu va fi o încîntare să-l vezi pe Mitchy cum reac-

ţionează bucurîndu-se de tot ce este aici ? Sînt încîntat că o să vină, poţi fi sigură." Apoi, o clipă mai tîrziu, întrebă pe un ton diferit : „Ai de gînd să rămîi aici mai multă vreme ?"

Ca să-i răspundă Nanda avu nevoie de un oarecare timp. „Atîta vreme cît mă va reţine domnul Longdon — dacă asta nu sună prea respingător."

„O ! te va reţine ! Dar", continuă Vanderbank, „n-o să vrea el însuşi să se întoarcă la Londra în cursul toamnei ?"

„Păi, în cazul ăsta aş putea perfect de bine să rămîn aici fără el."

„Şi pe el să-l laşi în Londra fără *tine ?* A ! nu asta urmărim noi : fără tine n-ar mai avea deloc acelaşi farmec. N-ar fi deloc bine pentru el !", declară Vanderbank.

Nanda rămase din nou pe gînduri. „Da, am senzaţia că asta îi dă haz — această pasiune ciudată. Eu îl pun în evidenţă — cum oare îi spuneţi voi lucrului ăstuia ? — îl prezint publicului prin faptul că se-nvîrte şi se tot învîrte aşa cum călăreţul acrobat se învîrteşte la circ în jurul clovnului. Mi-a povestit o mulţime de lucruri despre mama ta", adăugă ea fără nici o legătură.

„O ! numai lucruri frumoase, bineînţeles — altfel nu mi-ai pomeni de ele."

„Chiar asta voiam şi eu să spun", replică Nanda.

„Da, da, — foarte amabil din partea lui. Vanderbank îşi ţinea cu distincţie capul dat mult pe spate, ca şi cînd ar fi vrut să surprindă, animat de un interes viu şi egal, tot ce se afla înaintea lor, lucrurile despre care discutaseră sau numai le văzuseră. „De la cine crezi că am primit ieri o scrisoare ? Una cît se poate de hazlie, de la Harold. Mi-a comunicat toate noutăţile de familie."

„Şi care sînt noutăţile de familie ?" se interesă fata după un minut.

„*Ei, primul punct foarte important este că el însuşi...*"

„Voia", îl întrerupse Nanda, „să împrumute cinci lire de la tine ? spun asta", adăugă ea, „pentru că dacă ţi-a scris ţie..."

„In cazul ăsta n-ar fi făcut-o numai din plăcerea comunicării ?" Vanderbank ezită, dar continuă să-i evite privirile. „Şi mă rog, ce ştii tu în legătură cu împrumuturile sărmanului Harold ?"

„O ! știu asta cum știu și alte lucruri. Oare nu știu totul ?"

„Chiar *totul* ? tare aș vrea să aflu", replică tînărul cu destulă voioșie.

„Și de ce n-aș știi ? Cum ar fi posibil așa ceva ? Știi și tu ce știu eu." Apoi, ca și cînd ar fi vrut să se explice și să atenueze întrucîtva patosul neașteptat cu care rostise asta, continuă : „După cîte-mi amintesc, mi-ai spus cîndva că probabil absorb lucrurile prin toți porii."

Interlocutorul ei rămase cu privirile ațintite în gol, dar rîzînd din nou, își schimbă poziția. „Că tu *probabil* le... ?"

„Da, că le absorb — și ai avut perfectă dreptate."

„Și cînd ți-am adus eu această învinuire fantastică ?"

„A, deci recunoști", spuse Nanda, „că *este* o învinuire. S-a petrecut cu multă vreme în urmă — cînd eram doar o fetiță. Ceea ce", lăsă ea să-i scape, „a făcut-o și mai gravă."

Oricum, a făcut-o mult mai amuzantă pentru Vanderbank în momentul de față. „A ! nu mai gravă — mai interesantă !"

Ea cugetă o clipă. „Pentru că în acel caz n-aș fi putut s-o înțeleg ? Dar tu ai afirmat totdeauna că eu înțeleg."

„*Întotdeauna*, draga mea Nanda ? Am oarecum senzația", reluă el cu multă căldură „că mă cam copleșești !"

„Ai numai *senzația* — în realitate, însă, n-o fac deloc. Ziua în care să te copleșesc eu, domnule Van... !" și totuși lăsă fraza în vînt ; erau prea multe lucruri de spus în legătură cu asta, și mai era și altceva mult mai simplu. „Fetele înțeleg în zilele noastre. Trebuie să privim realitatea în față, cum spune Tishy."

„Ei, da", rîse Vanderbank, „numai că nu avem nevoie de Tishy ca să ne atragă atenția asupra acestui lucru. Ce facem cu toții, cea mai mare parte a timpului dacă nu să privim realitatea în față ?"

„Faceți asta ? Oare nu faceți ceva cu totul diferit ? Pretindeți că nu există. Încercați să creați impresia — poate nu pentru voi, ci pentru *noi* — că lucrurile nu stau chiar așa."

„Dar sînt convins că n-ai vrea să ne comportăm și mai rău !"

Ea clătină din cap cu o gravitate spontană. „De fapt, nu ne interesează ce sînteți."

Veselia lui o asaltă acum și mai fățiș. „Acest *ne* al tău este nemaipomenit de reușit. E încîntător să te aud luînd apărarea tuturor zînelor. Știi, vorbești însă de parcă ai constitui singură tocmai acea categorie aparte, plîngîndu-te în același timp că — datorită scrupulelor noastre — noi te-am fi inclus acolo."

Ea cîntări această obiecție cu ochii ațintiți pe chipul lui. „Ei bine, în cazul ăsta, chiar ne pasă. Numai că..."

„Numai că e un subiect prea vast."

„O ! da — fără îndoială ; este un subiect vast." Ea avea aerul că e gata să fie de acord cu el asupra tuturor lucrurilor rezonabile. „Chiar și domnul Longdon recunoaște asta."

Vanderbank rămase nedumerit. „Vrei să spui că discuți cu el..."

„Probleme legate de noi, fetele ? Da', aproape că nu discutăm nimic altceva."

„O ! atunci nu-i de mirare că nu te-ai plictisit. Dar vrei să spui", întrebă Vanderbank, „că el își dă seama de schimbarea inevitabilă... ?"

„Nu poate închide ochii în fața evidenței. Vede că sîntem făcute dintr-un aluat cu totul special."

„Ba bine că nu" — prietenul ei își exprimă pe deplin acordul. „Și totuși, fetele de pe vremuri — ce știi tu despre asta ?"

„Eu ? Păi, am observat o serie de schimbări chiar și în viața asta scurtă a *mea*. Și cărțile de pe vremuri nu sînt oare tixite de fete ? Și apoi chiar domnul Longdon mi-a povestit."

Vanderbank trăgea și tot trăgea din țigară. „Ai intrat în amănunte cu el ?"

„Atît cît își pot permite un bărbat și o femeie cînd sînt împreună."

În timp ce o măsura cu privirea, întorcîndu-se spre ea, nu-i imposibil ca în urechi să-i fi răsunat ecoul tuturor situațiilor cînd la Buckingham Crescent se exclamase că Nanda este *minunată*. *Chiar* așa și era. „O, bineînțeles că în anumite privințe este timid."

„Cumplit — de o delicatețe uluitoare. Apoi mai e și Aggie", continuă fata. „Mă refer la modelul veritabil de pe vremuri."

„Da, fără îndoială — *dacă este* cu adevărat modelul veritabil. Dar ce naiba *este* Aggie de fapt ?

„Păi", spuse Nanda cu entuziasmul cel mai candid, „e un miracol. Dacă cineva ar putea fi exact, absolut ca ea, fără nici un fel de modificare cît de neînsemnată, cel mai bun lucru pe care l-ar putea probabil face ar fi să accepte situația. Altminteri — în orice alt caz în *afară* de ăsta — prefer să-mi dau arama pe față și să fiu eu însămi."

Apoi, se așternu între ei o tăcere de cîteva minute, la sfîrșitul căreia probabil că nici unul din ei n-ar fi putut spune dacă li se întîlniseră privirile în acest răstimp. Oricum, nu se priveau, cînd în cele din urmă Vanderbank exclamă : „Arama ta, scumpă domnișoară, e aur curat !"

„În cazul ăsta, cred că Harold ar trebui să se împrumute de la mine."

„Vrei să spui, deci, că arama mea nu-i aur ?" întrebă Vanderbank.

„Știi, de fapt tu n-ai un *tupeu* firesc — cel puțin nu așa cum au *alții*. În sinea ta te simți tot atît de stînjenit ca domnul Longdon cînd se spune ceva și toată lumea chicotește sau face cu ochiul, și dacă Lordul Petherton nu mi-ar fi declarat cîndva că bărbaților le displace tot atît de mult ca și femeilor să li se spună că sînt decenți, aș îndrăzni să afirm că, în Londra acum treci probabil foarte des prin unele momente grele."

Dacă am fi văzut complet oglindit pe chipul lui Vanderbank cît de mult îl încurcase, sau cel puțin îl uluise această replică promptă, am fi dedus fără îndoială că momentul de față putea fi unul din cele menționate. Dar el era întotdeauna pus pe șagă. „Îmi place expresia. *In Londra acum !*"

„Se simt tonul, tendința și influența celorlalți care te trag cu ei", continuă ea ca și cînd nu l-ar fi auzit. „Că asemenea lucruri sînt contagioase, așa cum spune lumea, o dovedești ca oricare altul. Dar nu tu dai tonul" — continuă ea destul de afabil, explicîndu-i pe-ndelete ; „sau cel puțin, inițial, nu ai fi fost capabil s-o faci. Oricine ar putea să-și dea seama de asta acum — după efectul înfricoșător pe care observ că-l am asupra ta vorbindu-ți astfel. Poftim — mă trezesc că m-a luat gura pe dinainte fără să-mi fi dat seama, nu ? și nu mai am ce-i face, după cum nu mai ai nici tu, nu crezi ?" Așa încît ea păru să-i prezinte situația cu o anume nuanță de luciditate nespus de emoționantă ; o conștiință calmă,

gravă și stranie a destinului lor comun și mai cu seamă a acelui element care ar fi reprezentat răul cel mai mare pentru Nanda. Și într-adevăr, el se ridică brusc, o clipă mai tîrziu, ca și cînd ar fi fost nespus de mișcat; se îndepărtă făcînd vreo cîțiva pași, contemplă din nou priveliștea, de rîndul acesta fără să aibă aerul că ar vedea ceva anume, și apoi se întoarse spre ea de parcă ar fi venit de la o mare depărtare. Un observator cît de cît inițiat ar fi stat încremenit un moment să-i soarbă cuvintele și de fapt Vanderbank la rîndu-i avu aerul — totul a durat atît cît să-l putem noi surprinde — unui om care nu mai știe ce să creadă despre sine. Dintre toți cel mai inițiat observator ar fi fost sărmanul domn Longdon, care acum s-ar fi văzut sortit să se numere printre cei înfrînți, iar mărturia tensiunii lui s-ar fi materializat în exclamația înăbușită: *A, dacă scapă acum momentul ăsta!*" Ei bine, Vanderbank *îl* lăsă acum să-i scape iar oftatul prelung, straniu și fără noimă pe care-l scoase ar fi fost suficient să consemneze faptul că-și revenise după un pericol ce durase doar cît să poată fi măsurat. Și oare Nanda reușise să-l înregistreze cît de cît? Oricum nu era nimic care să vădească fie prezența tensiunii, fie relaxarea, în modul în care, printr-o trecere bruscă ea lăsă în plata Domnului ultimul apel pe care i-l adresase. „Dar n-ai negat faptul că Harold și-a făcut într-adevăr un obicei să ceară cu împrumut."

Vanderbank izbucni aproape impetuos văzîndu-se pe un teren care spre norocul lui părea mai stabil. „Copila mea dragă, în viața mea nu i-am împrumutat nici măcar cinci lire băiatului ăsta fără minte. Da' știi că spui lucruri nostime. Nu prea știu drept cine mă iei, dar numărul celor cărora *le-am împrumutat* cinci lire..."

„Este atît de înfiorător de mic" — îi luă ea vorba din gură — „încît nu prea pledează în favoarea ta?" O clipă se opri ca și cînd dobîndise o înțelegere subtilă a intenției lui în această direcție, apoi, fără nici o asprime în glas, izbucni: „De ce încerci să lași impresia că ai fi nesuferit și strîns la pungă? De ce prezinți într-o lumină falsă... ?"

„Generozitatea mea înnăscută? Nu prezint într-o lumină falsă nimic, dar după părerea mea sînt foarte prudent cu banii." Ea rămăsese pe bancă iar el în picioare

în fața ei pe iarbă, cu mîinile în buzunare și un aer poate puțin cam stînjenit. „Ce mod mai aveți și voi tinerii de a discuta despre bani !"

„E drept că Harold vorbește despre asta — dar n-am impresia că și *eu* fac același lucru. Nu sînt deloc cheltuitoare — întreab-o pe mama, sau chiar pe tata. Mă descurc cu extrem de puțini bani — pentru îmbrăcăminte și niște fleacuri, și nu mi-ar fi greu s-o scot la capăt chiar și cu mai puțini. Harold este un consumator înnăscut, așa cum spune Mitchy ; și mai spune că face parte din genul acela de oameni care niciodată n-o să fie strîmtorați."

„A, în privința asta poți fi sigură că Mitchy n-o să-l lase niciodată să ajungă astfel."

„Vezi, ajutați de toți din toate părțile, nu-i așa că sîntem o familie încîntătoare ? Nu mă refer la asta doar așa ca să mă trezesc vorbind, dar cînd te-ai referit la scrisoarea primită de la Harold mi-au trecut prin minte o mulțime de lucruri. Se pare că trăim cu toții mai mult sau mai puțin pe spinarea altora, sîntem cu toții imens de *îndatorați*. Desigur poți spune foarte ușor că sînt mai ticăloasă decît toți. Copiii și cei care au grijă de ei, la Bognor, stau într-o locuință cedată — mama i-a convins pe proprietari să i-o lase în folosință — și în privința asta bineînțeles că îmi dau perfect de bine seama că ar trebui să mă aflu alături de ei și să am grijă de sora și de fratele meu mai mic, în loc să stau aici pe cheltuiala domnului Longdon, nemulțumită de toate și criticînd totul. Tata și mama au plecat în Scoția într-un turneu de vizite — ! Ei bine" — își redobîndi ea controlul, „cel puțin nu sînt inclusă în planul *ăsta*. Spune-mi că i-ai împrumutat lui Harold măcar cinci șilingi", continuă ea.

Vanderbank o privi zîmbind. „Hai să zicem că da. Nu dau nimănui niciodată o sumă mai mare."

„Asta nu face decît să-mi întărească și mai mult convingerea că îi scrie domnului Longdon."

„Dar dacă domnul Longdon nu mărturisește nimic de felul acesta..." obiectă Vanderbank.

„O ! asta nu dovedește nimic." Se ridică în timp ce rosti vorbele. „Harold o exploatează și el pe Bunicuța." Pe moment, auzind replica, el izbucni în rîs, în timp ce ea continuă : „Ai să-ți închipui că mă cred înfiorător de profundă — în sensul că știu totul fără să fie nevoie să

mi se spună. Asta *este*, după cum spuneți voi, marea artă a mămichii, așa că e probabil ereditară. De altfel mi se pare că lumea vorbește prea mult. Domnul Longdon e singurul care de fapt n-a povestit nimic."

Ea aruncase în jur priviri grijulii, ca și cînd n-ar fi vrut să lase în dezordine colțișorul de grădină unde stătuseră, ridicînd ici un ziar, schimbînd colo locul unei perne. „Sînt încredințat că în relațiile cu el ești remarcabilă", observă Vanderbank — „alegînd de o parte tot ceea ce ai senzație că știi și de cealaltă parte toate cele asupra cărora el își ține gura. În cazul ăsta *ce* spune totuși ?" întrebă tînărul după o mică pauză și poate chiar pe un ton oarecum iritat.

Nanda își plimba din nou privirile în jur — împăturindu-și ziarul cu o grijă cam exagerată. Imediat privirile i se încrucișară cu cele ale prietenului lor care, ieșind pe una din ușile cu geam ce dădeau spre pajiște, se oprise în prag să-i privească. „În clipa de față tocmai spune că masa e gata."

XXV

„EU L-AM FĂCUT", ÎI SPUSE Nanda în salon lui Mitchy, „eu l-am făcut pe Van să-l însoțească."

Domnul Longdon plecase la biserică pe ploaia care începuse de cu dimineață, iar celălalt oaspete al său, într-o evidentă bună dispoziție, îi ținuse companie. Ferestrele salonului dădeau spre grădina udă, proaspătă și luxuriantă în aversa de vară, și Mitchy după ce-l văzu pe Vanderbank întorcîndu-și manșeta pantalonilor și aruncînd un ultim răspuns tachinăriei nu tocmai sincere iscată de supunerea sa, îmbrățișă fără reținere și fără ostentație perspectiva unei pajiști înviorată și reconfortantă și a unui ceas întreg petrecut în verva, cum îi spunea el, unei stări de fericire reală. Ploaia prielnică, locul binecuvîntat și vechi, casa fermecătoare și demnă, încăperea mare și unică în felul ei, absența celorlalți, viziunea intensă a ceea ce tînăra lui prietenă îl lăsase să spere — sentimentul acestor încîntări se citea în privirea lui strălucitoare, concentrată și generoasă. La început simți o asemenea mulțumire, încît nu se putea hotărî

să ia loc ; măsura spațiul enorm de la un cap la altul, admirînd ceea ce admirase și mai devreme, declarînd din nou că nu există ingenuitate modernă — nici chiar a lui, pe care de altfel nu o subestima cîtuși de puțin — capabilă să producă efecte de asemenea puritate. Trăsătura definitorie a întregului tablou pe care-l aveau sub ochi era tocmai candoarea pictorului. Domnul Longdon nu-și făcuse casa ci o trăise pur și simplu, și *gustul desăvîrșit* al ansamblului — în anumite contexte lui Mitchy îi repugna expresia — dezvăluia frumusețea vieții lui. Oriunde te uitai totul pogorîse din ceruri, nici un obiect nu purta amprenta achiziției negociate, sau un semn măcar al producției de serie. Toate acestea ar fi constituit o temă minunată pentru schimbul de opinii în Buckingham Crescent — un exercițiu atît de binevenit pentru închinătorii acelui templu al analizei, încît în repetate rînduri el vorbi despre experiența lor de aici drept ceva de neconceput fără prezența doamnei Brook. Întrebările pe care această experiență le suscita pentru o minte subtilă erau, după spusele lui, tocmai acelea care-i făceau cel mai mult pe oaspeți să-și perceapă mai acut propria personalitate. Pretextul invocat de Vanderbank pentru a rămîne singur în această dimineață fusese un teanc de scrisori ce se cereau rezolvate, și Mitchy — care tocmai cobora, anunțînd din primul moment că e pregătit pentru orice — îi însoțise la biserică pe domnul Longdon și pe Nanda din cel mai rafinat spirit de curiozitate. Auzind acum remarca fetei, își întoarse privirile de la priveliștea oferită de ploaie, o ploaie ce-i păru oarecum deosebită, așa cum totul aici era deosebit, și-i răspunse că știe prea bine ce influență enormă are ea asupra domnului Longdon, dar că se miră doar de puterea tainică pe care domnul Longdon o exercită asupra prietenului lor. Stătea acolo în fața ei cu mîinile în buzunare, admirația lui clipind parcă din fiecare bulin galben al cravatei sale roșii. „Liturghia de duminică după-amiază, pe o zi ploioasă, într-un orășel mic de provincie, este o misiune grea. Oare Van se supune tuturor dorințelor exprimate de proprietar ?"

„Se prea poate să fi avut oarecari bănuieli în legătură cu ceea ce vreau *eu*", explică Nanda. „Dacă vreau în mod deosebit să discut cu tine..."

17*

„A părăsit terenul ca să-mi ofere o șansă ? Ei bine, atunci e așa ca de obicei, pur și simplu magnific. Cum să pot exprima fericirea nemărginită de a mă afla numai cu tine în această încăpere ce respiră dulcile certitudini de odinioară, puritatea neînchipuită ? Ce poate fi mai încîntător decît să dăm dintr-o dată peste ceva viu și plin de prospețime, după ce am crezut că nu mai există absolut nimic care să ne poată smulge un suspin. Presupuneam că am trăit totul, că am stors și ultima impresie din ultima dezamăgire, că am pătruns pînă în adîncurile cele mai intime ale ultimei surprize ; apoi într-o bună zi descoperim că am trecut pe lîngă viață. Există lucruri mărunte care țîșnesc la lumină și ne fac să simțim din nou. Ceea ce *s-ar putea* întîmpla este la urma urmelor incalculabil. Nu e decît o simplă aruncare a zarurilor și trei minute în șir cîștigăm. Acestea, draga mea domnișoară, sînt cele trei minute ale mele. N-ai putea crede ce delectare îmi oferă, și nici nu văd cum ți-aș putea explica. Plutește aici în încăperea aceasta un parfum vechi divin și discret — sau poate ție îți scapă ? N-aș fi putut trăi fără să-l respir, dar m-am temut, acum îmi dau seama că asta îmi va fi soarta. Tu, în ceea ce te privește, n-ai fi trăit cu adevărat fără o undă de măreție. Clipa aceasta înălțătoare este opera ta. Ai devenit impunătoare cînd ai simțit tot ce *ai putea* crea. Deci“, continuă Mitchy, care se plimba oprindu-se încă o dată în fața unui tablou, „n-o să destram toată atmosfera exprimînd dorința vulgară de a poseda și eu un Cotman * reprezentativ.“

„Ai renunțat la ceva *foarte* important ca să vii ?“ se interesă Nanda.

„Oare există pe lume, copila mea, ceva foarte important în afară de frumusețea acestui ceas ? N-am nici cea mai vagă idee *la ce anume* am renunțat cînd am primit biletul domnului Longdon. Nu-mi cere să-ți ofer o explicație clară ; totul a dispărut — a devenit imperceptibil. *Trebuie* să recunosc asta în favoarea mea : mă lepăd de răutatea din mine, uit de oameni cu o ușurință care mă face pe mici porțiuni, pe bucățele, în ceea ce îi privește, să încetez de a mai *exista* ; așa încît viața mea este presărată de la un cap la altul cu stări de scurtă durată cînd

* John Sell Cotman (1782—1842), peisagist englez ; s-a remarcat atît în acuarelă cît și în pictura în ulei.

sînt asemeni mortului despre care nu se vorbeşte decît de bine.“ Ajunse din nou în dreptul fetei în timp ce ea îi zîmbea. „Am murit de dragul acestui lucru, Nanda.“

„Singura dificultate pe care o întrevăd“, răspunse ea imediat, „este că ar trebui să te căsătoreşti cu o femeie într-adevăr deşteaptă, dar nu sînt pe deplin sigură de cîtă deşteptăciune poate da dovadă Aggie.“

„Aggie ?“ reluă prietenul ei foarte blînd. „De aceea m-ai chemat aici — ca să discutăm despre Aggie ?“

„Şi nu ţi-a trecut deloc prin minte că ar putea să fie asta ?“

„Vrei să spui că oricum nu putea fi altceva ?“ Se uită în jur după un loc unde aşezîndu-se să poată exprima abandonul său cel mai profund în faţa situaţiei ; apoi lăsîndu-se în fotoliu cu o supunere promptă şi mobilă : „N-am idee ce mi-a trecut prin minte — cel puţin nimic în afara sentimentului că eu ţi-am trecut *ţie* prin minte. Intuiţia întîmplătoare devine lut în miinile olarului. Fă din mine ce vrei.“

„Ai un simţ al valorii atît de minunat“, spuse Nanda, „încît n-ar trebui să-ţi vie greu s-o apreciezi pe Aggie. Mi-am pus atîtea speranţe în gîndul că ai putea-o salva ; şi iată de ce n-am mai aşteptat.“

„Tot ce-mi mai rămîne în viaţă“, răspunse el, „este umbra gîndului că aş mai putea într-un fel să mă remarc în ochii tăi ; şi tocmai la conturarea unui asemenea gînd ai putea tu să contribui. Ai putea de pildă să-mi faci promisiunea sau să-mi indici prin vreun semn că dacă mă remarc — dacă mă cabrez, dacă fac întoarceri în loc şi stîrnesc destul praf — privirile-ţi nu se vor lăsa abătute de la figurile mele. Cred că nu există vreo aventură în care să nu fiu gata să mă lansez de dragul tău ; totuşi pasiunea mea — cuminţită, trecînd prin toate astea, purificată şi austeră — mai aparţine destul de mult acestei lumi ca să nu fi renunţat cu desăvîrşire la fantasma de a primi o răsplată fie ea şi neînsemnată.“

„Cît de neînsemnată ?“ întrebă fata.

Vorbea parcă din sentimentul că bunătatea elementară îi cere să accepte din partea lui cel puţin tot atît cît intenţiona să-l facă pe el să accepte, şi răbdarea sobră şi plină de solicitudine pe care această convingere i-o imprima în glas a fost întîmpinată de Mitchy cu o cuminţenie fascinată, ce nu era afectată cîtuşi de puţin

de obiceiul său de a hiperboliza. Privirile lui arzătoare mărturiseau fără ocol că exista un lucru anume pe care venise să-l discute cu ea, iar fiecare sunet cald rostit exprima certitudinea că nici o culme la care ar ridica ea discuția n-ar putea fi atît de semeață încît să-i devină inaccesibilă. Fiecare cadență și fiecare mișcare conțineau, influențîndu-se parcă una pe alta, o prefigurare a sublimului. O ! el se putea menține la înălțimea situației. „Știi, mă refer la posibilitatea de a înfiripa ceva între noi doi. Vreau să spun dacă ai putea să faci în așa fel încît să fim mai mult împreună — să știm amîndoi ceva ce nu știe nimeni. Aș dori cu ardoare să împart o taină cu tine."

„O ! dacă nu vrei decît atît, poți să te mulțumesc îndeajuns de lesne. *Rien de plus facile* *, cum spune mămica. Sînt plină de taine — cred că sînt o fire nespus de tăinuitoare. Aș fi gata să împart orice taină cu tine — cu condiția să merite într-adevăr."

Mitchy ezită. „Vrei să spui că ai s-o alegi tu însăți ? N-ai să accepți una care să-mi aparțină ?"

Nanda rămase nedumerită. „Dar ce importanță are ?"

Interlocutorul ei sări din nou în picioare și o clipă umplu cu prezența lui întreaga încăpere. „Cînd spui asemenea lucruri, ești de o frumusețe... ! Ai îngădui", întrebă el oprindu-se în fața ei, „să fie una de a mea — una cît se poate de îngrozitoare ?"

Ea se arătă deosebit de interesată. „Cum îmi închipui că tainele cele mai îngrozitoare sînt cele mai strașnice — da, desigur."

„Sînt tentat la culme să ți-o spun." Dar rămase în expectativă ; apoi lăsîndu-se din nou în fotoliu continuă : „Ar fi ceva mult prea urît. Mă tem că nu sînt în stare".

„Atunci, de ce să nu recurgem la asta, așa cum e ?"

„*Asta ?*" El își plimbă privirile prin încăperea mare și primitoare. „Care anume ?"

„Cum ! Motivul pentru care te afli aici."

„*Copila mea dragă, mă aflu aici — în primul rînd —* ca să te iubesc mai mult ca niciodată ; dar lipsește acea taină propice care să-*l* pună în valoare..."

Îl privi ca și cînd își dădea seama ce vrea el să-i spună cerîndu-i doar să găsească un remediu. „Există o anume penumbră de taină pe care-o putem *invoca*

* Nimic mai simplu (în franc. în original).

acum — încît am impresia că de fapt chiar *trebuie* să o invocăm. Dragă Mitchy“, continuă ea aproape nerăbdătoare : „nu cred că *putem* să ne dăm prea bine seama.“

El se afundă în pernele fotoliului, fără s-o mai privească acum, cu coatele sprijinite și degetele încleștate ca să se poată stăpîni mai ușor. „Tot de Aggie vorbești ?“

„Păi abia am început !“

„O !“ Exclamația nu părea să exprime iritare, ci o anume tensiune izvorîtă din efortul de a stabili o legătură cu subiectul. Ca să se concentreze mai bine asupra imaginii își închise o vreme ochii.

„Vorbești de ceva ce ne-ar putea apropia, iar eu îți răspund doar că sîntem atît de aproape unul de altul prin asta, încît dacă acum nu-ți dai seama nu-mi pot imagina cînd ai mai fi capabil s-o faci. Ai probabil niște păreri uluitoare“, continuă ea pe loc, „despre starea ideală de comunicare. Îi expediez pe toți din jur pentru tine — alung tot ceea ce ar putea să ne tulbure și nici nu mă sinchisesc de faptul că știi ce încîntată sînt de situația creată. *Tu* poți vorbi, dacă ai chef, despre ceea ce se va fi petrecut între noi, dar eu n-o să pomenesc nimănui nimic ; nimănui fără nici o exagerare. Ce vrei mai mult ?“ El făcu ochii mari din respect față de întrebare, dar răspunse doar cu o privire atît de neajutorată de parcă s-ar fi uitat prin gaura unei cortine. „Spui că ești gata de o aventură, iar eu îți propun tocmai o aventură. Dacă te-aș putea face să simți tu însuți așa cum simt eu *pentru* tine, frumusețea acestui prilej de a face pasul și a o salva...“

„Mda, dacă ai putea ?“ — interveni în cele din urmă Mitchy. „Vezi nu cred“, spuse el după o clipă, „că o să-ți vină ușor să înnozi firele.“

Ea rămase ceva mai mult pe gînduri. „Unul din fire îți aparține, așa încît o să acționezi *alături* de mine. Dacă te montez de așa manieră încît să faci pasul...“

„Tu n-ai să faci altceva decît să stai deoparte și să mă privești fericită cum evoluez ? Mersi ! *Asta* va fi răsplata mea ?“

La auzul acestor vorbe Nanda se ridică din fotoliul ei ca și cînd ar fi fost violent contrariată. „Da’ chiar n-o să-ți pese de recunoștința mea, de admirația mea ?“

„O ! ba da“ — avu aerul să mediteze Mitchy. „Sigur că o să-mi pese de *ele*. Dar, știi, nu prea îmi dau seama ce îi

datorezi tu lui Aggie. N-am impresia că..." Dar odată ajuns aici se împotmoli.

„Că ar ține în mod deosebit la *mine* ? Ah ! asta n-are nici o legătură cu toată povestea ; tocmai acest sentiment te poate face fără îndoială să atingi sublimul. Sînt oameni cu sufletul nemaipomenit de frumos cărora nu le pasă de mine. Important este ceea ce vezi tu însuți și e destul că *eu* văd ce se poate face din această copilă. Căsătorește-te cu ea, Mitchy și ai să vezi la cine o să țină !"

Mitchy rămase în aceeași poziție ; momentan lăsa impresia — exact imaginea lui de adineaori răsturnată — că ar sta deoparte privind fericit. „E de-a dreptul măgulitor că îmi ceri totuși ceva !"

„Ei bine, atunci, așa cum ți-am spus, salveaz-o în chip frumos și măreț."

„Bine, o să fie așa cum spui", — își înclină el capul cu multă înțelegere. „Dar fără ca prin asta să mă simt chiar așa cum sugerezi tu."

„Împiedic-o", insistă Nanda, „să ajungă ca Ducesa."

„Dar nu-i seamănă de fel Ducesei. Este o ființă cu totul diferită."

Această obiecție a sa păru să reziste doar o singură secundă totuși. „Tocmai de aceea o să fie atît de perfect potrivită pentru tine. O s-o iei cu tine — o s-o scoți din viața mătușii ei."

Mitchy reacționă la toate cu o încremenire de parcă s-ar fi aflat sub vrajă. „Ce știi tu despre viața mătușii ei ?"

„O ! știu tot !" vorbi Nanda cu o primă undă de iritare.

Vorbele Nandei făcură să se aștearnă o vreme tăcerea între ei, apoi interlocutorul său spuse cu o gingășie și o tandrețe rar întîlnite : „Nanda, prietenă scumpă !" Tăcerea ei părea să fie în mod voit prelungită, sugerînd întrucîtva că pentru niște urechi inteligente nu mai avea nimic de adăugat la declarația făcută adineaori, pe care Mitchy o contempla acum, pare-se, într-o lumină cu totul nouă. Și purcese fără întîrziere să dea glas lucrurilor ce le înțelesese cu adevărat. „Ești fantastic de interesantă. Bineînțeles — știi multe. Și cum ai putea să nu știi și de ce ?"

„De ce ? O ! asta e cu totul altă chestiune ! Dar nici nu-ți trece prin minte cîte știu ; sînt sigură că e mult mai mult decît ți-ai putea închipui tu. Asta e acum la preț, trebuie *să*... bineînțeles cu excepția lui Aggie, micul miracol. La naiba", continuă fata, „drept ce ne iei ?"

„O, da nu văd nimic anapoda în asta!" piui Mitchy paşnic ca un sfînt.

„Nu sînt prea convinsă că nu e; nu m-ar mira dacă, de fapt totul n-ar fi decît o eroare imensă. Cel puţin însă mi se pare indubitabil corect să nu pretinzi nimic altceva. În orice caz faţă de tine asta sînt. Or, în privinţa lui Aggie frumuseţea rezidă în aceea că nu ştie nimic — dar în chip absolut şi total. Nu ştie nici măcar o iotă, nici măcar o fărîmiţă."

Ezitarea lui Mitchy fu aproape imperceptibilă şi glasul îi răsună plin de gravitate. „Ai pus-o la încercare?"

„O, da. Şi Tishy a pus-o." Gravitatea sa fusese mai puţin intensă decît a Nandei. „Nu ştie nimic, chiar nimic." Se prea poate ca amintirea vreunei scene sau conversaţii să-i fi revenit în minte cu tot farmecul ei. „A! orice ai spune — *aşa* ar trebui să fim!"

După un minut de concentrare profundă, Mitchy încetă s-o mai cerceteze; schimbîndu-şi poziţia şi proptindu-şi acum coatele pe genunchi îşi îngropă o vreme faţa în palme. Apoi brusc sări în picioare. „E un lucru pe care aş dori teribil de mult să ţi-l pot spune. Dar nu sînt în stare."

Cu o clătinare uşoară a capului, Nanda îl învălui într-unul din zîmbetele ei cele mai incerte. „Nu e nevoie s-o spui, ştiu perfect despre ce e vorba." Îl ţinu o clipă încordat după care continuă: „E pur şi simplu intenţia ta de a mă face să înţeleg pe deplin, că *ţie*, în toată sinceritatea ta, îţi este perfect indiferent cît de cumplite..."

„Da, cît de cumplite?" se aprinse el de noul său entuziasm, în vreme ce ea mai ezita încă.

„Ar putea fi lucrurile pe care le ştii. Ele nu redeşteaptă în tine nici o singură prejudecată ereditară."

„O, da, *ereditară!*" — murmură Mitchy ca în transă.

„Şi poate chiar mă placi mai mult din pricina asta; aşa încît una din raţiunile pentru care n-ai fi putut să mi-o spui — deşi, bineînţeles, ştiu, nu unica — este că practic te-ai fi simţit aproape ruşinat. Pentru că, vezi", continuă ea, „este într-adevăr stranie."

„Lipsa mea ereditară de... ?"

„Da, jena resimţită în prezenţa faptului la care mă refer. Este un soi de simţ care-ţi lipseşte."

Din nou, ochii îi ieşiră aproape complet din orbite de atîta admiraţie. „O, dar chiar că le ştii pe toate!"

„Ești atît de bun încît nimic nu te șochează", insistă ea cu luciditate. „Este un fel de sensibilitate care-ți lipsește."

Era din ce în ce mai șocat. „E ca și cum n-aș avea decît pe cea a pielii și a degetelor ?" se interesă el intrigat.

„O, și pe cea a minții. Și pe cea sufletească. Și multe alte feluri, fără îndoială, dar nu felul la care mă refeream."

„Da" — rămase el pe gînduri — „da, îmi închipui că ăsta este unicul mod de a-i da un nume." Părea să prindă contur sub ochii săi. „Felul *acela autentic* !"

„Felul care m-ar face să-ți apar penibilă. Sau poate nu într-atît pe mine", adăugă ca și cînd ar fi vrut să clarifice între ei pe deplin lucrurile ; „ci poziția mea, vulnerabilitatea mea — toate consecințele acestora care se simt în purtarea mea. Nu ajungi un fel de țeavă cînd totul trece prin tine ?"

„De ce nu găsești o comparație mai elegantă", o întrebă Mitchy care din nou se arătă șocat, „o mică harfă eoliană plasată în geamul salonului și vibrînd în boarea conversației ?"

„Pentru că harfa scoate sunete, pe cînd *noi* — ne străduim, cel puțin, să nu scoatem nici unul."

„Asta fiindcă rețineți, vrei să spui, tot ceea ce primiți ?"

„Cam așa, se lipește de noi. Și ăsta e lucrul de care ție nu-ți pasă !"

După această replică se priviră îndelung. „Da — știu. *Nu* mă deranjează. Am cele mai cumplite lacune."

„O, nu știu de altele", răspunse Nanda ; „nu le-am remarcat. Dar pe aceea o ai și e de ajuns."

El continuă să o cerceteze cu amestecul acela ciudat de acceptare și speculație. „De ajuns pentru ce draga mea ? Ca să mă fi scos din discuție în ceea ce te privește pentru că n-ai fi putut, așa cum se spune, să *respecți* decît un bărbat căruia să-i *pese ?*" Apoi, cum sub apăsarea blîndă și răcoroasă a întrebării ea își îndreptă în cele din urmă privirile în altă parte, el continuă : „Întîmplarea face ca tocmai bărbatul înzestrat cu *felul autentic* de sensibilitate, cum îi spui tu, să fie tipul de om pe care-l poți iubi ? Dar ce rost are", insistă el, de vreme ce ea nu răspundea nimic, „să iubești o persoană cu exact acea prejudecată — fie ea ereditară, sau de alt fel — care i te face antipatică ? Chiar *îți place* să iubești în zadar ?"

Modul în care se întoarse din nou spre el părea să spună că întrebarea reclama un răspuns plin de responsabilitate. „Da."

Dar după ce vorbi ea se îndepărtă și Mitchy o urmări cum străbate încăperea oprindu-se ici și colo, cu o atenție voit concentrată, ca să îndrepte un obiect sau altul, să restabilească simetria. „Mi se pare extraordinară ideea ta că aș descoperi un farmec oarecare în nevinovăția lui Aggie."

Ea puse jos imediat o casetă veche de prizat tutun. „Tocmai asta-i ! este unicul gen de lucru pe care tu nu-l știi. Nici nu-ți poți închipui", spuse ea întorcîndu-se spre el, „ce efect o să producă asupra ta. Trebuie să te apropii realmente și să vezi lucrul ivindu-se în totalitatea lui, ca să-i poți percepe întreaga frumusețe. O să-ți placă, Mitchy" — gravitatea Nandei era încîntătoare — „mai mult decît tot ce ai *cunoscut* pînă acum."

Sinceritatea totală a acestei pledoarii, chiar și de n-ar mai fi fost nimic altceva, impunea o examinare ce era incontestabil acum la îndemîna lui Mitchy, iar considerația pe care o arătă el sugerînd caracterul delicat al situației nu făcu decît să se adîncească. „Înțeleg deci, că în această condiție binecuvîntată a ei, mie îmi revine exact ce spui că ai făcut tu *însăți* — s-o pun la încercare." Și cum încuviințarea Nandei, care fusese atît de direct provocată nu veni din prima clipă, el continuă : „Dar oare însuși faptul că voi face demersul, oricît aș fi de scrupulos în precauții, n-ar fi tocmai lucrul care ar dezarticula și ar altera această condiție ?"

Nanda chibzui. „De ce asta, dacă în cazul meu nu s-a întîmplat așa ?"

„O, dar eu nu mă compar cu tine !"

„Dar sînt tot atît de netrebnică."

„Mersi, dragă !" proclamă Mitchy.

„Fără să fiu", continuă Nanda, „tot atît de cumsecade." Și după ce rosti asta izbucni la rîndul ei pe un ton diferit. „Nu-ți dai seama, Mitchy drag, — din însăși esența problemei — cît de cumsecade *te consider* ?"

Vorbise ca și cînd ar fi avut un acces de iritare pentru că într-un fel sau altul se arătase nedrept față de ea și după un moment de descumpănire veni destul de aproape de Nanda ca să-i poată lua mîna într-a lui. Fata îi îngădui gestul și cu o încredere solemnă și mută el își apropiă

buzele de mîna ei spunîndu-i astfel mai mult decît i-ar fi putut spune în orice alt chip ; aceasta nu-l împiedică totuşi o clipă mai tîrziu, după ce-i lăsă mîna şi după o pauză în care rămaseră neclintiţi, să adauge : „O ! Nanda, Nanda !“

Tonul pe care le rosti o făcu să i se adreseze din nou cu neasemuit de multă blîndeţe. „Atunci nu pune nimic la *încercare*. Ia totul pe garanţie.“

El îşi întoarse din nou privirile de la ea îndreptîndu-se ca un automat, cu aerul său de emoţie oarbă, spre fereastră, unde, privi afară cîtăva vreme. „S-a oprit ploaia“, spuse el în cele din urmă ; „ o să se lumineze.“

Încăperea avea trei ferestre şi Nanda se duse la cea de alături. „Nu imediat — dar cred că aşa o să se întîmple.“

Curînd, Mitchy se întoarse cu faţa spre cameră unde, după o scurtă ezitare, avansă tot atît de încet — şi aproape tot atît de prudent — ca şi cînd ar fi mers pe vîrfuri, spre fotoliul în care stătuse interlocutoarea sa la începutul discuţiei. Se cufundă între perne, urmărind-o pe fată care mai rămase un timp cu privirile spre grădină. „Spui că vrei s-o scot din viaţa Ducesei ; dar eu însumi dacă se pune problema astfel, nu sînt oare mai mult *implicat* în viaţa Ducesei decît Aggie însăşi ? Sînt implicat prin contactele, asocierile, indiferenţele mele — prin tot ceea ce accept, ştiu, şi mă amuză. Sînt implicat prin cinismele mele — la care, cumva de la bun început, de cînd privesc viaţa şi lumea cu propriii mei ochi, m-au condamnat împrejurările, afundîndu-mă în ele ; mă aflu implicat datorită unui soi de deznădejde pe care n-aş fi resimţit-o, poate, dacă m-ai fi luat sub aripa ta protectoare mai curînd, exact cu gestul făcut astăzi ; şi sînt implicat — mai mult decît toţi — o să recunoşti tu singură — prin însuşi faptul că mătuşa ei doreşte mult mai tare chiar decît tine, după cum bine ştii, să realizeze acest lucru. Atunci ne vom afla negreşit, — Ducesa şi cu mine — umăr la umăr !“

Nanda îl ascultă pînă la capăt fără să facă vreo mişcare, lăsînd să mai treacă încă vreun minut ca să chibzuiască asupra celor rostite de el. „Şi ce anume îţi place atît de mult la Lordul Petherton ? îl întrebă ea îndreptîndu-se spre el.

„Fata mea dragă poate mi-o spui tu. Ar fi, nu crezi asta ? — ar fi devenit probabil — subiectul unui basm,

dacă s-ar mai face basme acum, sau şi mai bine, al vreunei pantomime de Crăciun : *Barbă-cot şi Uriaşul.*"

Nanda dădu impresia că încearcă — fără prea mult succes — să şi-o imagineze. „Găseşti că Lordul Petherton ar fi Barbă-cot ?"

Drept unică răsplată Mitchy o sorbi din priviri. „Eşti încîntătoare Nanda — încîntătoare !"

„Orice om cu o avere uriaşă ar deveni uriaş pentru Lordul Petherton", continuă ea. „Te trage pe sfoară."

Cu mîinile în buzunare şi cu picioarele depărtate Mitchy stătea într-o atitudine care se armoniza cu simplitatea fetei. „Eşti adorabilă. *Tu* însă n-o faci. Dar faptul în sine e destul de odios, nu ? continuă el imediat.

Pe moment tăcerea ei ar fi reprezentat prin ea însăşi un răspuns destul de grăitor. „Nimic — din tot ce spui", replică ea totuşi, „n-o să mai conteze atunci. Ea o să-ţi simplifice viaţa atît de mult." Mitchy rămase nemişcat, privind-o doar intens ; între timp ea se întorsese din nou la fereastra ei, prin care începu să mijească, jucîndu-se, o rază slabă de lumină. Văzînd-o Nanda deschise geamul spre a lăsa să pătrundă mireasma reavănă. „A stat ploaia."

„Spui că vrei s-o salvez. Dar ceea ce intenţionezi de fapt", reluă Mitchy de pe canapea, „nu e tocmai asta."

Fără să dea atenţie remarcii, Nanda se lăsă învăluită de lumina soarelui. „Trebuie să fie foarte plăcut acum în grădină."

Prietenul ei se ridică, şi privind în jur îşi găsi pe un scaun din apropiere minunata sa caschetă în carouri şi cu ea în mînă se îndreptă spre Nanda. „Îţi faci speranţe că — de vreme ce sînt destul de cumsecade ca s-o merit — ea *o să mă salveze.*"

Nanda îl privi acum. „Da, Mitchy — *o s-o facă.*"

Rămaseră o clipă în lumina care-i învăluia din nou ; după care, cu un gest automat — ca şi cînd s-ar fi simţit sub impulsul unei alte stări de conştiinţă — îşi puse cascheta. „Bine, atunci să lăsăm ca speranţa de care ştim doar noi să fie acel lucru... ?

„Care lucru ?" se miră ea doar.

„Care să ne fi adus laolaltă — ca să ne ţină aşa, ştii — în după-amiaza asta. Vreau să spun taina de care am vorbit."

Auzindu-i vorbele ea îi întinse mîna pe care el o luase cu cîteva minute mai devreme, şi acum i-o strînse doar, cu hotărîrea pe care aceasta părea să i-o ofere şi să i-o pretindă. „O, am găsit atunci tocmai lucrul care ne trebuie !" spuse ea în timp ce ieşeau împreună.

XXVI

MITCHY LĂSASE SĂ SE ÎNŢELEAGĂ că va pleca a doua zi, în timp ce Vanderbank urma să rămînă pînă marţi. Domnul Longdon îşi invitase vreo trei patru dintre vecinii săi duminică la cină, *să-i cunoască* pe cei doi gentlemani din Londra, aşa încît abia după plecarea invitaţilor, sau cu alte cuvinte abia cînd se apropie ora culcării putură cei patru prieteni ai noştri să simtă din nou, rămaşi singuri, intimitatea relaţiilor reciproce ce constituie subiectul descrierii noastre. Faptul n-o împiedicase totuşi pe Nanda să se strecoare la etaj de îndată ce doctorul şi soţia sa plecaseră, după cum modul în care domnul Longdon îşi respectă tabietul, intrînd în posesia unei anume luminări exact cînd bătu unsprezece, exprima cu tot atîta elocvenţă această intimitate. Nimic nu era mai plăcut în ceea ce-l privea decît echilibrul menţinut între rigoarea cu care-şi respecta deprinderile de viaţă şi libertatea de imaginaţie de care dădea dovadă în privinţa deprinderilor celorlalţi. Se putea vedea uşor că în ceea ce priveşte obiceiurile sale dispreţuia cele mai multe semne de asemănare şi nimeni n-a îndrăznit vreodată să afle cum ar fi reacţionat la vreo manifestare de imitaţie. „Modul în care îl poţi flata", remarcă Mitchy vreo cinci minute mai tîrziu, „nu e să-l faci să creadă că eşti asemeni lui, ci să-l laşi să constate că observi strădania sa de a te suporta aşa diferit cum eşti. Vreau să spun, bineînţeles, fără să te deteste."

„Dar ce interes ai *tu*", întrebă Vanderbank, „să vrei să-l flatezi."

„Dragă amice, mai mare decît al tău. N-am stat aici o zi întreagă fără să trag concluzii în privinţa contului pe care ţi l-a deschis... !"

„Te referi la suma pe care ar pune-o pe numele ei ?"

„Stă în puterea ta", spuse Mitchy, „s-o faci să se ridice la cît vrei tu."

„Este deci — atît de bogat ?“

Mitchy stătea în picioare în încăperea unde îi lăsase amfitrionul, și la început nu răspunse întrebării decît cu o mișcare elocventă a umerilor, indicînd spre tot ceea ce se afla în cameră. „Privește, judecă, ghicește, pipăie !“

Dar, stînd în fața focului, Vanderbank avu aerul că își cenzurează în mod deliberat curiozitatea. „O, nu-mi pasă cîtuși de puțin !“

Acest schimb de replici se petrecea în bibliotecă și era urmarea mărturisirii făcute prietenului lor — care se pregătise să se retragă cu sfeșnicul pentru odaia de culcare în mînă — că o veghe discretă și scurtă și o casetă cu țigări ar întipări mai bine decît orice impresiile de neuitat ale zilei. Domnul Longdon îi privea și, în acel moment expresia ochilor săi, trădată de flacăra inocentă a luminării, îi putea da lui Mitchy o idee de măsura în care gazda voia și îngăduia ca ei să se comporte fără nici o reținere. Trebuiau numai să închidă fereastra cea mare și să stingă lampa din bibliotecă. Poate că într-adevăr i-ar fi amuzat să stea o clipă în dreptul ușii deschise, care constituia și o confirmare a ideilor sale privitor la cei ce, spre deosebire de *el*, nu erau adepții culcatului devreme. Se vedea cum nu se poate mai bine că prin retragerea sa, bătrînul îi lăsase în fond acolo înconjurați de o groază de lucruri menite să le țină tovărășie în miez de noapte. Dacă una din aceste prezențe nocturne era misterul pe care îl pregătise el însuși cu grijă, comportarea tinerilor noștri dovedea că pe bună dreptate se așteptau și la altele. Auzind cît de puțin *impresionat* era Vanderbank, Mitchy mai vădi o vreme acea agitație iscoditoare care-l stăpînise toată ziua, căci apărea ori de cîte ori avea sentimentul că i se dezvăluie ceva nou, agitație ce ar fi putut afecta nervii celor mai puțini vulcanici în manifestarea încîntării lor, dacă n-ar fi fost permanent cenzurată de un tact desăvîrșit. Tăcerea sa îndelungată părea să sugereze teama că indiferent ce ar spune, vorbele lui s-ar dovedi prea aluzive ; în cele din urmă își asumă, din nou, riscul. „Teribil de primitor colțișorul ăsta vechi !“

„Da, chiar așa e“, se mulțumi Van să întărească ; dar chiar atitudinea sa în fotoliul pe care-l împinse pînă în dreptul ferestrei deschise constituia în sine un fel de opinie. Noaptea de august era fierbinte și aerul care pătrundea greu de miresme. Vanderbank fuma privind gră-

dina întunecată și stelele abia vizibile ; întorcîndu-și după alte cîteva minute privirile spre cameră. „Nu ți se pare că aerul e cam îmbîcsit aici cu lampa asta mare ? Cum tot ard lumînările de pe șemineu, am putea s-o stingem."

„Acum e bine ?" Amabilul Mitchy îi făcuse imediat pe plac interlocutorului său și cu tot atîta promptitudine receptă încîntat efectul ce-l avusese scăderea luminii asupra atmosferei din încăpere, ca și cînd companionul său n-ar fi urmărit decît să adîncească obscuritatea. Ar fi putut să-i explice din nou lui Vanderbank că un om sensibil la o gamă atît de variată de lucruri nu se poate simți incomodat niciodată cu adevărat, deși acel personaj se dovedi pe moment preocupat de un alt gînd.

„E cazul cred să-ți comunic că l-am înștiințat cum ați ajuns și voi să știți, tu și cu doamna Brook. I-am spus-o azi după amiază cînd ne întorceam de la biserică — nu reușisem pînă în momentul acela. Am făcut un ocol ca să-mi arate și alte părți ale proprietății și asta mi-a oferit prilejul. Dar nu îl deranjează", continuă Vanderbank. „Singurul lucru demn de luat în seamă este că l-ar putea determina să-ți vorbească, așa că e mai bine să știi că el știe. Dar mi-a spus categoric că Nanda n-are habar."

Mitchy ascultă acestea cu o atenție ce dovedea că își dă seama cît de mult le favoriza conversația obscuritatea mai accentuată. „Și la atît s-a rezumat tot schimbul vostru de impresii ?"

„Practic vorbind, la atît ; bineînțeles cu excepția faptului că l-am făcut să înțeleagă, cred, cum s-a întîmplat de n-am putut să păstrez secretul."

„O, dar *l-ai păstrat* — nu și-a dat cel puțin seama ? — sau poate ai făcut chiar mai bine, de vreme ce ai două persoane excelente cum sînt eu și doamna Brook care să-l păstreze pentru *tine* ? Și îi vine greu să creadă cît de mult îți împărtășim sentimentele ?"

Vanderbank lăsă o clipă impresia că nu dă atenție acestei nedumeriri ; continuă să stea cu privirile ațintite asupra grădinii în timp ce fuma și-și legăna piciorul lung pe care-l așezase pe brațul fotoliului. Totuși, în cele din urmă se pronunță cu oarecare emfază — poate chiar cu oarecare vulgaritate. „O, prostii !"

Dar fără nici o tresărire Mitchy persevera totuși. „Vrei să spui că îi vine *chiar* greu... ?"

„Vreau să spun că nu e adevărat. Nu-mi fac iluzii în legătură cu voi. Știu cît de tare vă afectează, deși eu bineînțeles am perfectă încredere în amîndoi."

Mitchy lăsă să se aştearnă o scurtă tăcere. „Că n-o să vorbim ?"

„Că n-o să-i vorbiţi chiar Nandei — deși, este tot atît de sigur că vorbindu-le altora", continuă Vanderbank, „aceştia s-ar năpusti de îndată să-i spună."

„Nu i-am vorbit nimănui despre asta", spuse Mitchy.

„Sînt absolut sigur. Și nici doamna Brook n-a făcut-o."

„Mă bucur că ești sigur şi de asta", replică Mitchy ; „e o dovadă că nu o subestimezi."

„O, mă bizui foarte mult pe acest fapt", spuse Vanderbank.

„Chiar şi fără s-o întrebi ?"

„Chiar şi așa."

„Şi eşti deopotrivă sigur, fără să pui vreo întrebare că eu nu te-am trădat ?" După care, cum Vanderbank nu scoase o vorbă, de parcă ar fi vrut să lase întrebarea să zacă acolo în toată nerozia ei, prietenul său continuă : „Trebuie să-ți spun că azi am fost la un pas de a o face."

„Nu văd de ce mi-o spui ? Faptul că ai ajuns *la un pas* nu mă priveşte pe mine și nu-ți închipui sper că te urmăresc sau te încerc. E posibil ca doamna Brook să fi ajuns și ea *la un pas*", continuă Vanderbank, ca și cînd ar fi vrut să trateze problema cu superficialitate ; „dar bănui că nici ea n-a făcut-o. Deși se va fi simţit teribil de ispitită..."

„Dar n-a avut cum să cadă în ispită ?" interveni Mitchy. „Asta e — exact așa stau lucrurile. *Eu* am fost teribil de ispitit, şi totuşi n-am cedat ispitei. Cred că certitudinea ta în privinţa doamnei Brook", adăugă el, „dovedește că o cunoşti cu adevărat. N-ar face niciodată o porcărie cu bună ştiinţă."

„O, nu, nici o porcărie, oricum ai lua-o", spuse Vanderbank, meditativ și blînd.

„Da ; în general poţi şti ceea ce *n-o să facă*." După care o vreme Mitchy colindă prin cameră reflectînd. „Dar în ciuda asigurărilor date de domnul Longdon — sau poate tocmai pentru că tu le-ai acceptat — cred că ar trebui să-ţi comunic convingerea mea că Nanda știe într-adevăr despre oferta pe care ţi-a făcut-o el. Vreau să spun că a intuit-o."

„O !“ făcu Vanderbank.

„Şi de fapt mai e încă un lucru“, continuă companionul lui, „pe care am sentimentul că ar trebui să ţi-l comunic.“

„O !“ fu singurul lucru pe care-l repetă Vanderbank la început. Dar după o clipă spuse : „Scumpe amice, îţi rămîn foarte îndatorat.“

„Lucrul la care mă refer ţi l-aş fi spus în orice caz, căutînd un moment prielnic, dacă nu s-ar fi ivit acesta.“ Mitchy vorbea de parcă ultimele cuvinte ale prietenului său n-ar fi avut nici o importanţă, şi continuă în timp ce Vanderbank se ridică şi mişcîndu-se fără vreo ţintă prin cameră veni şi se aşeză cu spatele la şemineu. „Singura mea ezitare ar fi fost pricinuită de faptul că implica o analiză deschisă a situaţiei într-un chip care — ţinînd seama de natura intimă a lucrurilor — aş îndrăzni să spun că multor bărbaţi nu le-ar face prea mare plăcere. Dar dacă n-ai nimic împotrivă...“

„O, da n-am nimic împotrivă. De fapt, aşa cum îţi spuneam, mă simt îndatorat faţă de tine.“ Cu umerii proptiţi de poliţa de sus a şemineului, Vanderbank rostise asta fără să-l privească în ochi ; trase cîteva fumuri apoi îşi aţinti privirile spre vîrful aprins al ţigării. „Ai convingerea că ştie ?“ se interesă el.

„Asta-i doar impresia mea.“

„A ! orice impresie a ta — de genul ăsta — este în mod cert corectă. Dacă socoţi că se cade s-o aflu de la tine, îţi sînt într-adevăr recunoscător. Asta este — ăă — ceea ce voiai să-mi spui ?“ făcu Vanderbank cu o oarecare ezitare.

Cercetîndu-l mai intens decît era la rîndu-i cercetat de Vanderbank, Mitchy clătină din cap blînd dar hotărît. „Nu.“

Cu ochii aţintiţi asupra rotocoalelor de fum, Vanderbank avu aerul că se miră. „Atunci voiai să-mi spui — altceva ?

„Da, altceva.“

„O !“ făcu Vanderbank pentru a treia oară.

Exclamaţia fusese vagă, dar mişcarea ce-i urmă fu hotărîtă ; întorcîndu-se tînărul se trezi din nou lîngă fotoliul pe care-l părăsise, şi reintră în posesia lui în semn că se plasează la dispoziţia prietenului său. Acest prieten totuşi nu numai că se lăsă aşteptat, dar în cele din urmă se retrase ca să ţintească de pe o poziţie pe care s-ar fi putut crede că o părăsiseră. „Sînt uimit cum de îşi poate imagina — deşi e atît de pătrunzător — că ea

n-a ghicit. Nu-ți vine să crezi că poate trăi aici alături de ea în asemenea intimitate — văzînd-o zi de zi și destul de mult în fiecare zi — și totuși să comită o asemenea eroare."

Vanderbank tolănit din nou, cît era de lung, chibzui la cele spuse. „Și totuși, am senzația clară că eroarea nu-ți aparține."

Mitchy afirmă cu o seninătate redobîndită. „O, nu-mi aparține."

„Atunci, poate că" — îi veni lui Vanderbank ideea — „el n-o crede cu adevărat."

„Și-o spune doar ca să te simți mai la largul tău ?"

„Așa încît să fie posibil — din dorința de a fi nepărtinitor cu persoana în cauză — să-ți ții cumpătul, cum s-ar spune, și să decizi ținînd cont numai de propriile tale motive ?"

„Deci *se mai pune încă problema* să decizi ?"

Van zăbovi înainte de a răspunde. „Da, se mai pune încă problema să decid." Auzind asta, Mitchy redeveni, în obscuritatea relaxantă, un element vag agitat, evoluînd în rotiri lente ; apoi prietenul său continuă : „Pornești probabil de la ideea să mă ajuți din plin și cu generozitate în această privință informîndu-mă..."

„Că eu renunț irevocabil" — îl întrerupse Mitchy — „la orice pretenții și la orice speranță ? Ei bine, sînt gata să-ți ofer o dovadă a acestui fapt. Mi-am dat cuvîntul că voi face demersuri în altă direcție."

Vanderbank se întoarse și mai mult spre el. „Că vei face demersuri pe lîngă Ducesă pentru nepoata ei ?"

„Este un lucru practic stabilit."

„Dar de cînd ?"

Mitchy avu un moment de ezitare. „De azi după-amiază."

„A ! deci, nu cu Ducesa în persoană."

„Cu Nanda — care bănuiesc că n-ai uitat, a pus la cale de la bun început, cu atîta farmec, acest plan."

Vanderbank dovedi că deși nu ignorase și această posibilitate, pus acum în fața evidenței, era pur și simplu uluit. „Dar, omul lui Dumnezeu, ce anume poate *stabili* Nanda ?"

„Destinul meu", spuse Mitchy oprindu-se chiar în fața lui.

Vanderbank rămase acum un minut cu privirile înălțate spre el, sesizînd caracterul nedefinit al expresiei stranii de pe chipul prietenului său. „Mă depășiți amîndoi!" exclamă el în cele din urmă. „Nu văd ceea ce cîștigi, tu mai ales."

„Nici eu nu mi-am dat seama pînă cînd nu mi-a explicat ea în detaliu. În atari condiții ajungi să vezi o chestiune de felul ăsta cu propriii tăi ochi. Și cum tot ceea ce nu e o pierdere e un cîștig, nu am chiar nimic *de pierdut*. Mă scoate", explică Mitchy în continuare, „din discuție."

„Din ce discuție ?"

Aceasta, se vedea clar pe fața lui Mitchy, era mai greu de spus, dar pînă la urmă îi dădu drumul. „Păi aceea care ți-ar sugera că existența mea, într-o stare prelungită de burlăcie, ar putea deveni vreodată pentru Nanda o alternativă reală."

„Alternativă în ce sens ?"

„Ei, în a-ți deveni soție, lua-te-ar naiba !" Cu aceste vorbe Mitchy își întoarse din nou privirile, iar în prezența evoluțiilor sale reînnoite și vagi interlocutorul său rămase o clipă mut. Înainte ca Van să fi vorbit din nou, el reveni la loc. „Iartă-mi bruschețea, dar nu mă îndoiesc că îți dai realmente seama."

„Nu fac nici o aluzie", spuse Vanderbank — „dar omul *este dator* să înțeleagă. După cîte pot să-mi dau seama îmi oferi — prin faptul că tu ești astfel categoric eliminat — o dovadă că eu, categoric, nu mă voi putea prevala, dacă ezit *să fac pasul*, de pretextul că în felul acesta *ar fi posibil* s-o lipsesc..."

„Da, exact", încuviință acum Mitchy foarte politicos : „de ceva, avînd înfățișarea unui bărbat cu banii *mei*, pe care să ajungă cu timpul să-l regrete și să-i ducă dorul. Banii mei, nu pricepi", adăugă el cu multă simplitate, „nu-i spun absolut nimic."

„Și vrei să am certitudinea — chiar dacă mi-aș fi făcut și cele mai mici scrupule — că i s-a oferit într-adevăr șansa cea mare și ea i-a dat cu piciorul."

„Definitiv", zîmbi Mitchy.

„Pentru că" — își desfășură raționamentul Vanderbank gesticulînd cu țigara — „asta ar putea să-mi dea mie mîna liberă."

„Tot ce e posibil", rîse Mitchy.

Mai zăbovi un moment, ca şi cînd ar fi vrut să vadă posibilitatea desfăşurîndu-i-se sub ochi, şi chiar tresări auzind din nou glasul prietenului său. Oricum, ca primă reacţie la vorbele lui Vanderbank îi întoarse spatele. „O simpatizezi chiar atît de mult pe micuţa Aggie ?“

„E“ făcu în cele din urmă Mitchy, „o simpatizează Nanda, iar eu o simpatizez pe Nanda.“

„Eşti de-a dreptul uluitor“ medită Vanderbank. Gîndul avu imediat darul să-l facă să se ridice ; odată în picioare ideea puse de-a dreptul stăpînire pe el. „Atunci nu pot să nu mă încălzesc la gîndul că într-un sistem atît de original, trebuie să mă simpatizezi şi *pe mine* destul de mult.“

„La ce te poţi aştepta, dragul meu Van ?“ întrebă Mitchy cu sinceritate. „Genul de lucru, o ştii, care ţi-este probabil cît se poate de familiar. Pentru că în momentul de faţă — uite — oare nu avem cu toţii privirile aţintite spre tine ?“

Se părea că Vanderbank reuşise să dea impresia că se miră. *„Cu toţii ?“*

„Nanda, doamna Brook, domnul Longdon...“

„Şi văd că şi tu.“

„Tot unul şi unul. Şi toţi ceilalţi“, continuă Mitchy, „pe care nu-i mai pun la socoteală.“

„O, tu eşti cel mai de vază.“

„Eu ?“

„Eşti cel mai de vază“, repetă Vanderbank pur şi simplu. „Orice s-ar spune este de-a dreptul nemaipomenit“, declară el. „Dar în general pe tine te intuiesc mai bine decît pe domnul Longdon.“

„A, oare nu ne asemănăm foarte mult — nişte simpli îndrăgostiţi de viaţă ? Vreau să spun de acea esenţă mai distilată a ei, care se adresează conştiinţei...“

„Conştiinţei ?“ interlocutorul său îi preluă ezitarea. „Cam aşa, extinsă şi rafinată.“

Cuvintele rostite de Mitchy conturaseră o imagine care păru o clipă să-i reţină atenţia prietenului său. „Nu îmi dau prea bine seama ce să spun sau ce să fac.“

„O, trebuie să iei totul cu mult calm. Faci parte dintr-o categorie aparte ; eşti dintre aceia care, aşa cum spuneam cîndva — nu-ţi aminteşti ? — reprezintă o sursă a înfricoşării sacre. Oamenii zămisliţi în acest chip trebuie să suporte consecinţele ; tot aşa cum trebuie să le suporte“, con-

tinuă Mitchy, „cei care sînt alcătuiți din același aluat cu al *meu*. Așa încît, veselește-te !“

Rostind acest îndemn, Mitchy se îndreptase spre fotoliul gol de lîngă fereastră în care se afundă de îndată ; și se prea poate ca Vanderbank însuși să fi început să se rotească, stimulat întrucîtva de peregrinările anterioare ale prietenului său. Cugetarea pe care o rosti, totuși, dezvăluia o oarecare rezistență față de sfatul lui Mitchy. „Mă bucur, cel puțin, că n-o lipsesc de o avere.“

„N-o lipsești de averea mea, bineînțeles“, răspunse Mitchy din fotoliul lui ; „dar oare posibilitatea de a se bucura de cea a domnului Longdon nu este la urma urmelor condiționată în mare măsură de propria ta acțiune ?“

Vanderbank se opri brusc. „Stă oare în intenția lui să i-o lase în *întregime* ?“

Mitchy îl învălui în strălucirea privirilor lui. „Aveam impresia că nu-ți pasă cîtuși de puțin. N-am stat atîta vreme aici“, continuă el, întrucît interlocutorul său nu replică nimic la început, „fără să văd cu ochii mei de ce mijloace dispune. *Este* cît se poate de bogat.“

Remarca îl puse din nou în mișcare pe Vanderbank. „Fie, dar ea n-o să capete totul într-un anume caz, după cum nici n-o să rămînă fără nimic în celălalt. O să capete doar un fel de rentă. Dar asta o va dobîndi orice s-ar întîmpla.“

„O, dacă ești sigur... !“ comentă Mitchy cu simplitate.

„La naiba, nu sînt sigur !“ Apoi, pentru că vocea lui trădase iritare — Van vorbi mai calm. „Văd doar că aici — deși bineînțeles ca urmare a dorinței lui — ea se poartă cu tot ce o înconjoară de parcă i-ar aparține, rămînîndu-i oaspete pe o durată, aparent, nedefinită. Ce înseamnă asta, din partea *lui*, dacă nu un legămînt.“

„O, Mitchy putea dovedi pe nepregătite că știe ce înseamnă. „E în aceeași măsură un legămînt față de tine. Îți dezvăluie întreaga poveste. Nu te simpatizează cu nimic mai *puțin decît o simpatizează pe ea*.“

„O, pe dracu !“ oftă Van iritat.

„E cît se poate de *trăsnit,* dar asta e“, spuse inexorabilul Mitchy.

„Atunci, își închipuie el că am s-o fac pentru *asta ?*“

„Care *asta ?*“

„Pentru proprietate, pentru întreaga poveste, cum îi spui tu, pe care mi-o dezvăluie.“

Mitchy păstră o clipă tăcerea ce ar fi putut reprezenta o emoție perceptibilă. „Nu e destul de valoroasă ?“ Dar în același moment se corectă. „Bineînțeles că el vrea — așa cum vreau și eu — să se poarte cu tact față de tine !“

„O, nu-ți face griji“, spuse Vanderbank imediat. „*Tactul* vostru — al tău și al lui — este extraordinar, iar al Nandei îl întrece pe al amîndurora.“

Prin reînnoirea momentană a tăcerii Mitchy reuși întrucîtva să sugereze nu prea vag că se referea la ultima propozițiune din replica prietenului său. „Dacă nu ești sigur“, reluă el de îndată, „nu văd de ce nu întrebi în mod deschis ?“

Vanderbank înaintă din nou, așa cum se spune, ca un somnambul. „Pentru că nu văd la ce ar folosi.“

„Ce înțelegi prin *ar folosi* ?“

„Ei, că ar fi tocmai — cum să-i spun ? — *cinstit*. Sau chiar delicat sau decent. Să iau de la el atît de mult, pe linia unei asigurări oferite cu o generozitate rar întîlnită, ca apoi să cer mai mult : simt că nu pot face așa ceva. La asta se mai adaugă și modesta mea convingere. La o asemenea întrebare răspunsul său ar putea fi foarte bine să nu-mi bag nasul unde nu-mi fierbe oala.“

„Înțeleg“, aruncă Mitchy remarca. „O asemenea întrebare ar mai putea în plus să-i sugereze că eziți mai mult decît o faci în realitate.“

„O, în privința *asta*“, spuse Vanderbank, „cred că practic știe cît de mult oscilez.“

„Și cît de puțin ?“ Oricum, Van nu-i acordă acesteia mai multă importanță decît ar fi făcut-o în cazul unei glume proaste ; așa încît Mitchy fumă și el o clipă în tăcere. „Vrei să spui că venirea ta aici pentru trei-patru zile o va elucida ?“

De data aceasta întrebarea era dintre acelea la care vorbitorul ar fi putut aștepta un răspuns, dar singura reacție imediată a lui Vanderbank fu să-și continue plimbarea prin cameră. „Vreau nespus de mult să fiu bun cu ea“ spuse el în cele din urmă.

„Cred și eu !“ Apoi, fără prea mare legătură Mitchy se reîntoarse de unde plecaseră. „Să fac *eu* cercetări ?“

Dar Vanderbank, preocupat de alt gînd, pierduse firul. „Ce fel de cercetări ?“

„Cum, dacă Nanda primește ceva...“

„Dacă nu sînt *destul* de bun“ — se amorsă Van din nou. „Vai de mine, nu ; aş prefera să vorbeşti de asta numai în cazul cînd deschide el discuţia.“

„Păi, s-ar putea *să-mi* vorbească — de vreme ce ştie că ştim şi noi.“

„Nu e de presupus, pentru că nu poate să-şi explice de ce ţi-am spus ţie.“

„Ştii bine că nu mi-ai spus *mie*“, replică Mitchy. „I-ai povestit doamnei Brook.“

„Ei, da, *ea* ţi-a povestit ţie, şi faptul că ţi-a vorbit face ca totul să dobîndească un aspect neplăcut. O antipatizează atît de tare !“

„Sărmana doamnă Brook !“ medită Mitchy.

„Sărmana doamnă Brook !“ repetă interlocutorul său ca un ecou.

„Dar aveam impresia c-ai spus“, continuă el, „că lui nu-i pasă.“

„Faptul că ştii *tu* ? Mda aş spune că nu-i pasă. Dar nici nu vrea o revărsare de bîrfă şi de flecăreală.“

„O !“ făcu Mitchy cu smerenie.

„S-o iau de bună impresia ta“, reluă Vanderbank imediat, „că Nanda îşi are bănuiala ei ?“

„O, nu mi-a spus-o ea. Dar cu toate astea sînt convins.“

„Cam aşa“, exclamă în cele din urmă Vanderbank, „o simt eu însumi. Chiar şi numai pentru că ea ştie totul“, continuă el fără să-l privească pe Mitchy. „Ştie totul, dar totul.“

„Totul, totul.“ Mitchy se ridică.

„Mi-a spus-o ea însăşi ieri“, făcu Van.

„Şi *mie* mi-a spus azi acelaşi lucru.“

Ezitarea lui Vanderbank ar fi putut dovedi că asta îl frapează. „La drept vorbind nu cred că este o informaţie pe care vreunul din noi să o fi cerut. Dar bineînţeles că ea nici n-ar putea altfel“, adăugă el. „Totul, absolut totul în Londra, în lumea în care trăieşte, pluteşte în aerul pe care-l inspiră — şi cu cît *o să rămînă* mai mult în această atmosferă, cu atît o să ştie mai multe.“

„Cu atît o să ştie mai multe, fără doar şi poate“, încuviinţă Mitchy. „Dar aici la ţară nu mai e în acea atmosferă, nu înţelegi ?“

„Nu. Lasă însă impresia că a venit cu acumulări atît de vaste. Şi n-o să rămînă aici pe vecie“, se grăbi Vanderbank să completeze.

„De bună seamă că nu, dacă ai să te însori cu ea."

„Dar în același timp", întrebă Vanderbank, „nu reprezintă tocmai asta dificultatea ?"

Mitchy păru nedumerit. „Dificultatea ?"

„Păi cum, faptul că în postura de femeie măritată se va trezi din nou cufundată în această atmosferă."

„Bineînțeles" — oh ! Mitchy se pricepea să fie candid. „Cu diferența însă, că pentru o femeie măritată nu va avea importanță. N-are importanță decît pentru fete", continuă el plauzibil — „și chiar și printre ele, numai pentru acelea față de care nu se arată nimeni milos."

„Necazul e", spuse Vanderbank — dar ca și cînd n-ar fi rostit decît un adevăr general — „că este chiar unul din lucrurile ce pot uneori să acționeze ca o barieră în calea milosteniei. Oare nu fetele care nu se mărită sînt acelea pentru care nu contează în mod deosebit ? Pentru celelalte reprezintă o pregătire atît de stranie !"

„O ! *pe mine* nu mă deranjează !" declară Mitchy.

Vanderbank șovăi în chip vizibil. „Dar aleasa ta atunci..."

„E un lucru atît de diferit ?" În ultima jumătate de oră și în penumbra ambiguă Mitchy nu se arătase mai pus pe șagă ca acum. „Domnișoara pe care am numit-o nu este *aleasa* mea."

„Ei bine, atunci, nu e decît un indiciu în plus că faci lucrurile astea mult mai ușor."

„O ! *mai ușor !*" murmură Mitchy.

„Oricum, nu s-ar cădea s-o mai ținem așa", spuse Vanderbank uitîndu-se la ceas. „Douăsprezece și douăzeci și cinci — noapte bună. Să sting eu lumînările ?"

„Da, te rog. Eu o să închid fereastra" — și Mitchy se îndreptă într-acolo. „Vin și eu imediat — noapte bună." Un minut mai tîrziu lumînările erau stinse și prietenul său plecase, dar Mitchy, în întuneric, față în față cu grădina liniștită și abia bănuită, rămase acolo nemișcat.

CARTEA A OPTA

TISHY GRENDON

XXVII

DESCHIZÎND UŞA, VALETUL îi mormăi numele fără convingere şi Vanderbank, trecînd de prag, descoperi — pentru că i se păruse simptomatic — scaunele şi mesele, lămpile aprinse şi florile tronînd singure în cameră. Îşi consultă ceasul, ce indica ora opt, apoi se întoarse din nou să i se adreseze slujitorului care, însă, fără să rostească o altă vorbă şi ca şi cînd s-ar fi simţit jenat de situaţie, îl lăsase acolo singur. Totul era într-adevăr perfect în afara lipsei de promptitudine a doamnei Grendon, care nu prea aducea cu o urare de bun venit : în seara asta de ianuarie salonul ei îşi dezvăluia eleganţa printr-o revărsare de electricitate trandafirie ce se topea spre marginile încăperii în lumina vag aurie a unei nişe încă şi mai tainice. După o clipă Vanderbank păşi în cea de a doua încăpere, ce se dovedi la rîndul ei goală, luminată şi ea de globurile mici de foc alb protejate de abajururi de mătase galben-citron — nu prea multe la număr. Pereţii acoperiţi cu ornamente în relief de modă franţuzească erau atît de deschişi la culoare, încît păreau argintaţi ; în şemineul franţuzesc scund ardea un foc franţuzesc. Canapeaua şi fotoliile erau capitonate cu un material galben-citron, podeaua, în mare parte neacoperită, avea un luciu minunat, iar pe una din mesele cu picioare fragile se afla un roman franţuzesc îmbrăcat în hîrtie bleu. Vanderbank privi în jur o clipă ca şi cînd l-ar fi impresionat întreaga ambianţă, apoi îşi concentră atenţia asupra unui lucru care-i atrăsese în chip aparte privirile. Pe îmbrăcămintea romanului franţuzesc era scris chiar numele lui cu litere destul de mari, fapt

ce-l înzestra cu o putere de atracție care, după ce ridică volumul, îi reținu, tot mai mult atenția, pe măsură ce-l examina. Pentru propria sa liniștire, înainte de a-și transfera interesul aiurea mormăi ceva nedeslușit ; după care, cu un gest teatral, aruncînd cartea în alt loc, se îndreptă spre șemineu unde o vreme privi, concentrat, pîlpîirea slabă a lemnelor acoperite de cenușă. Cînd își ridică din nou privirile, observînd că orologiul frumos de pe polița șemineului nu merge bine, își consultă din nou ceasul, ca apoi să arunce o ocheadă în oglinda de deasupra, cercetîndu-și mustața, ale cărei vîrfuri le răsuci o clipă cu atenția de rigoare. În timp ce era ocupat cu asta își dădu seama că se întîmplă ceva și întorcîndu-se brusc, recunoscu în canatul ușii cealaltă siluetă pe care oglinda tocmai o reflectase.

„O, *tu* erai ? spuse el, întinzîndu-i repede mîna. „Doamna Grendon a coborît ?“ Dar imediat ce se salutară trecu împreună cu Nanda înapoi, în prima cameră, unde nu erau decît tot ei doi, iar ea își aminti că parcă Tishy spusese 8.15, ceea ce bineînțeles însemna pentru fiecare invitat orice oră îi convenea.

„O ! în cazul ăsta n-o să apară nimeni înainte de nouă. Probabil nu mi-am studiat îndeajuns invitația, care, pentru că veni vorba, nu menționa“, adăugă Vanderbank, „că urmează să fi și tu aici.“

„A ! dar nu văd de ce *ar fi trebuit ?*“ exclamă fata plină de candoare. Oricum, vorbi din nou mai înainte ca el să-i fi putut răspunde. „Presupun că atunci cînd ți-a scris nu știa încă.“

„Nu știa că ai să-mi ieși tu în întîmpinare ?“ rîse Vanderbank. „Oricum e nostim ca datorită erorii mele să mă bucur în felul ăsta de un moment de liniște în compania ta. Ai sosit înaintea mamei ?“

„O, nu — locuiesc aici.“

„O !“ făcu Vanderbank.

„Domnul London m-a adus la Londra — am sosit vinerea trecută direct aici.“

„Și v-ați despărțit la ușă ?“ întrebă el, cu o veselie evidentă.

Ea rămase o clipă pe gînduri — apoi deveni mai serioasă. „Da — dar numai pentru vreo două zile. Astă-seară vine aici.“

„Bravo. Ce plăcere !“

„O să-i facă plăcere să te vadă", spuse Nanda, cu privirile aţintite asupra florilor.

„Colosal de amabil din partea lui cînd eu m-am purtat ca un ingrat."

„Cum — ingrat ?"

„Păi mă refer la faptul că nici nu i-am scris — nici n-am revenit."

„O, înţeleg acum", replică Nanda simplu.

Era o simplitate care evident îl făcu pe prietenul ei să se simtă puţin stingherit. „L-a — ăă — supărat asta ? Dar e cu neputinţă să se fi plîns !" adăugă el în grabă.

„O, el nu se plînge niciodată."

„Nu, nu — nu-i stă în fire. Dar tocmai asta", spuse Vanderbank, „te face să te simţi atît de josnic. Am fost înfiorător de ocupat."

„O ştie — şi se bucură", replică Nanda. „Este încîntat de munca ta. Iar eu am făcut pentru el ce mi-a stat în puteri."

„A", exclamă interlocutorul ei, „evident, l-ai convins să-şi schimbe părerile. Vreau să spun cu privire la această doamnă."

„Te referi la Tishy ? Bineînţeles că nu pot s-o las — singură."

„Nu" — redeveni Vanderbank glumeţ — „asta e o necesitate la Londra. Nu poţi lăsa pe cineva singur — la discreţia tuturor."

Deşi inofensivă, Nandei îi scăpă gluma. „Domnul Grendon nu e aici."

„A, şi unde e ?"

„E pe un yacht — dar ea nu ştie."

„Deci pur şi simplu voi două daţi serata împreună."

„Ştii tocmai de asta", spuse Nanda, „este înfiorător de speriată."

„O, nu trebuie să se lase", replică el, „prea tare covîrşită. Dar o vom avea şi pe maică-ta printre noi ?"

„Da şi pe tăticu. De fapt serata este dată în cinstea lui Mitchy şi a lui Aggie", continuă fata. „înainte de plecarea lor în străinătate."

„Atunci înţeleg de ce aţi venit la Londra ! Tishy şi cu mine n-avem nici un rol. E numai şi numai pentru Mitchy."

„Dacă vrei să spui prin asta că sînt gata să fac orice pentru el, ai perfectă dreptate. A fost întotdeauna atît de bun cu mine..."

„Pînă la a se căsători cu prietena ta ?“ întrebă Vanderbank. „A făcut ceva fermecător, fără îndoială, şi n-am nici o intenţie să-i micşorez meritul. Dar înţeleg că Aggie însăşi a dobîndit acum un farmec... !“

„Nu-i aşa ?“ — se arătă Nanda entuziastă. „Nu-i aşa că a ieşit dintr-o dată la lumină ?“

„Dintr-un salt — pînă în mijlocul arenei. Dar cînd o tînără iese în public alături de Mitchy...“

„O, n-ai voie să spui nimic împotriva acestui lucru. Eu însămi am ieşit cu el.“

„A ! dar copila mea dragă... !“ interveni Van cu sinceritate în glas.

Oricum faptul nu era demn de luat în seamă. „Ştiam că o să se întîmple exact aşa. Întotdeauna se întîmplă cu fetele de felul ei.“

„Vrei să spui cum *părea* ea să fie ? Dar nu-ţi pui de loc întrebarea *dacă* era într-adevăr aşa ?“

„O, era — ştiu că era. Şi o să vină şi Harold“, continuă Nanda — „încă unul dintre cei care au avut de profitat de pe urma lui Mitchy. *Ar fi* un adevărat banchet, nu-i aşa ? dacă i-am avea pe toţi.“

Vanderbank ezită şi privirea pe care o aţinti asupra uşii ar fi putut sugera o atenţie trează îndreptată spre sosirea amfitrioanei sau anunţarea altor oaspeţi. „Dacă n-o să-i aveţi pe toţi, avîndu-mă pe mine, o să-l aveţi probabil pe cel care a profitat nemăsurat.“

„A, da' ce anume a făcut Mitchy pentru tine ?“ întrebă Nanda.

Prietenul ei rămase din nou în expectativă. „Ţi-aduci aminte ce mi-ai spus acolo la ţară în august ?“

Ea păru cam nedumerită dar foarte jenată. „Singurul lucru de care îmi aduc perfect aminte este că am îndrugat verzi şi uscate.“

„Mi-ai declarat că ştii totul.“

„O, da — şi tot asta i-am spus şi lui Mitchy.“

„Ei bine, draga mea copilă, nu ştii totul.“

„Pentru că nu ştiu... ?“

„Da, lucrul care face din *mine* victima bunăvoinţei lui nelimitate.“

„A ! păi dacă tu nu te îndoieşti de aceasta, nu mai e nevoie de nimic. Mă bucur nespus să aflu ceva ce nu ştiam“, continuă Nanda. „Şi ne bucurăm că o să vină şi Harold“, repetă ea.

„Printre cei care au profitat ? În cazul ăsta n-o să mai avem loc unii de alții, Harold o să ne confere tuturor o identitate."

„Nu-i așa ? Nu mai aud decît de succesele lui. Mama mi-a scris că lumea e înnebunită după el ; și", adăugă fata după o clipă, „știi ce mi-a scris verișoara Jane ?"

„Ce-o mai fi *vrînd* acum ? Mă tot întreb !"

Nanda îl scuti de acest efort. „Păi, că mama i-a transmis lui Harold toate scrupulele pe care le-a avut — *chiar peste măsură* — pe vremea *mea*, în legătură cu tot ceea ce am putea culege de la voi toți, idei și impresii nu tocmai potrivite pentru noi."

„Asta-i foarte reușită, cînd te gîndești că mi-o spui tocmai *mie !*" declară Vanderbank. „Și-mi place să te aud vorbind despre *vremea ta* antediluviană."

„O, a trecut de mult."

„Ce anume definești tu", întrebă Vanderbank imediat, „în felul acesta ?"

„Păi, scurta mea oră. Și primejdia de a culege."

„Și aici chiar nu te paște deloc pericolul ?"

Nanda păru să cumpănească în chip sincer. „Nu — pentru că, de fapt, Tishy, nu-ți dai seama ? se comportă firesc. Nu facem decît să discutăm."

Vanderbank nu-și ascunse curiozitatea. „În timp ce la maică-ta... ?"

„De, acolo vă codeați cu toții."

Vanderbank rîse fără reținere. „Te-ar deranja dacă i-aș spune asta ?"

„O, o știe deja. Am auzit-o chiar pe ea spunînd că vă codeați."

„A, eu *mă codeam*", încuviință el. „Știi că am mai vorbit și altă dată despre asta."

„Acum mă refer la toți din cercul vostru", spuse Nanda. „Dar ea se codea cel mai mult, pentru că încerca — și de asta sînt convinsă, mi-a spus-o chiar ea — să vă *țină în frîu. Și tocmai cînd vă ținea mai bine...*"

Amuzat la culme, Van interveni. „Tocmai atunci eram mai nocivi ?"

„Da, pentru că bineînțeles, lucrul care este atît de înfiorător încît să nu poată fi rostit este exact cel pe care-l observăm cei mai mulți dintre noi. Tishy știe asta", remarcă Nanda cu farmec.

Așa cum un observator ar fi putut surprinde modul în care se reflecta tonul ei pe chipul lui Vanderbank, tot astfel după toate probabilitățile îl putu surprinde și interlocutoarea lui, negreșit capabilă să recunoască acolo, chiar și la prima vedere — asta e strict ce a exteriorizat ea — doar modul cuvenit de a aștepta cina. „Deci modul mai potrivit este să dai buzna fără să te uiți ? Așa procedează prietena ai cărei invitați sîntem ?“

„O, doar știi ce face ea !“ replică fata ca și cînd brusc i-ar fi pierit interesul pentru această chestiune. Se întoarse la rîndu-i spre ușa ce se deschidea.

Era Tishy care apăru în cele din urmă iar oaspetele ei o întîmpină cu replica gata pregătită. „Tocmai discutam problemele delicate ale ocaziilor cînd tu consideri că e mai bine să dai năvală fără să te mai uiți ; dar mă simt obligat să-ți spun că invitația la dineu făcută unui bărbat hămesit nu pare să fie una dintre ele.“

Semnul distinctiv al lui Tishy Grendon — așa cum era denumit adeseori într-o societate în care gama largă de atribute specifice ridicase la o înaltă măiestrie, din rațiuni de identificare cotidiană, semnificația semnelor — era în orice situație o iluminare facială întîrziată care încheia procesiunea. Și într-adevăr se spusese despre ea că atunci cînd procesiunile se succedau cît de cît rapid, se trezea pînă la urmă — din pricina unei impresii false asupra locului în care se află — în mijlocul coloanei următoare ; așa încît acum, de exemplu, cînd ajunsese în sfîrșit pe punctul de a-l întreba pe Vanderbank «și *chiar* ți-e foame ?» Nanda începuse să-i solicite acestuia aprecierea laudativă cu privire la înfățișarea amfitrioanei lor. Bineînțeles fata exprima asta cercetîndu-i tandru toaleta de sus pînă jos. „Nu-i așa că e deosebit de reușită ? Ai mai văzut ceva atît de încîntător ?“

„Sînt atît de leșinat de foame“, îi replică Van doamnei Grendon, „încît asemeni călătorului în pustie, nu-i așa ? — deslușesc doar vag, ca o oază sau un miraj, o pată foșnitoare de un verde ademenitor. Nu-mi inspiră încredere.“

„Ba *tu* nu-mi inspiri încredere“, spuse Nanda în numele prietenei sale. „Nu este verde — bărbații sînt uluitori ; nu sînt capabili să recunoască cel mai autentic și nobil albastru ce s-a înfățișat vreodată privirilor.“

„*Asta e albastrul* tău *autentic* ?“ întrebă Van cu mult interes privind prin monoclu. „Sînt capabil să mi-l închipui nobil, dar aş fi spus...“

„Că este galben“ — îi veni Nanda în ajutor — „dacă n-aş fi fost eu atît de amabilă să-ţi spun.“ Silueta lui Tishy afişa acea încredere de sine pe care o au obiectele sanctificate prin publicitate ; trupul ei părea o minunată plantă umană şi numai furtuna puternică de anul trecut din noiembrie putea să explice scuturarea aproape completă a frunzelor din anumite părţi. Interlocutorii ei nu puteau decît să sublinieze prin direcţia privirilor natura responsabilităţii ce-i împovăra probabil în opinia unui spectator — o alegere conştientă între efectul produs de ea îmbrăcată sau fără veşminte. „O, sînt hidoasă — şi bineînţeles că o ştiu“, mărturisi Tishy. „Îmi place să fiu îngrijită. Uite-o aici pe Nanda, care e de-a dreptul frumoasă“, spuse ea de dragul conversaţiei, „şi Nanda...“

„O, draga mea, dar şi Nandei îi place să fie îngrijită !“ întrerupse domnişoara în cauză ; şi celălalt oaspete nu putu decît să rîdă împreună cu ea, uşurat oarecum de antiteza a cărei precizare o evitase prin prezenţa ei de spirit, deşi evitarea a fost într-adevăr palidă întrucît în conversaţia doamnei Grendon, acel element de stil era implicat permanent.

„În asemenea probleme nimic nu e mai eficient“, observă Vanderbank — ca şi cînd era singurul lucru decent pe care-l putea spune — „decît să porneşti cercetări ; şi iată-l pe Harold“, continuă el pe nerăsuflate, „scos ca din cutie, frumos şi neted ca o bancnotă nou nouţă de cinci lire.“

„Una nou nouţă ?“ Harold se îndepărtă ca fulgerul de amfitrioană. „Un om ca mine, ce n-a mai văzut una de şase luni, s-ar mulţumi perfect, te asigur, cu una care nu e — cum naiba i-ai spus ?“ O sărută pe Nanda afectuos din vîrful buzelor, apoi, realizînd mai bine unde se află îşi concentră atenţia asupra lui Tishy. „Copila mea dragă, *tu* laşi impresia că ai fi pierdut ceva, deşi aş spune, în apărarea ta, că nimeni nu-i duce lipsa.“

Doamna Grendon se uită de la el la Nanda. „Asta a fost o măgărie ? Pe tine nu te înţeleg decît atunci cînd Nanda furnizează explicaţiile“, îi replică ea lui Harold. „În fond dacă Nanda nu-mi explică lucrurile eu nu prea înţeleg nimic. Resimt înfiorător faptul că în ultimul timp

stă atît de mult în compania unor necunoscuţi pentru care sînt sigură că nu poate începe să facă acum ceea ce face pentru mine ; îi duc foarte mult lipsa. Şi în ce o priveşte, singurul lucru pe care am descoperit că *nu poate* să-l explice", ţinti Tishy direct spre prietena ei, „este ce naiba face ea acolo."

„Cum, îl dăscăleşte pe domnul Longdon, ca o fată bună şi devotată"", spuse Harold ; „ca o fiică bună şi devotată şi aş spune chiar, deşi nu mă iubeşte nici pe departe cît o iubesc *eu,* ca o soră bună şi devotată. Mă simt obligat să-ţi comunic, draga mea Tishy", continuă el, „că după părerea mea, ţinînd seama de direcţia în care evoluează moravurile, unei fiinţe tinere şi realmente nostime îi face nespus de bine să se dea puţin la fund. Pe cinstea mea Londra este mult prea înfiorătoare pentru fete şi orice conac mare de la ţară este şi mai cumplit — cu promiscuitatea şi prilejurile ce le oferă şi cîte şi mai cîte — după cum bine ştiţi şi voi. *Eu* cunosc o serie de asemenea locuri", declară Harold, „şi, dacă aş avea fete aş pune mai bine să le împuşte decît să le duc acolo."

„O, ştii prea multe, băiete dragă !" remarcă Vanderbank plin de compătimire.

„A, Van, nepreţuitul meu amic", replică tînărul, „nu vorbi de parcă ţi-ai fi făcut vreodată iluzii. Ştiu", continuă el adresîndu-li-se doamnelor, „exact unde s-au spulberat probabil unele din iluziile lui Van, şi cîteva din locurile pe care le am în minte sînt exact acelea unde se mai pot vedea urmele lăsate de el. Ca să nu aibă nevoie să-şi deschidă larg ochii, un bărbat din zilele noastre ar trebui să se legene în braţele unor superstiţii de-a dreptul amăgitoare. Nanda, odorule", încheie el pe un ton împăciuitor, „rămîi acolo unde eşti. Aşa cel puţin, n-o să roşesc pentru tine. Că ai avut marele noroc să fi ajuns la vîrsta ta cu nevinovăţia atît de puţin atinsă, face din tine un caz aparte, lucru de care nu putem să nu ţinem seama. Dacă Tishy nu te poate reduce la tăcere, asta, nu-i vina ta — Tishy s-a născut într-una dintre puţinele familii ireproşabile care au mai rămas în Anglia. Da, n-aveţi decît să strigaţi cu toţii *Oho !* vă desfid însă să-mi menţionaţi cinci sau cel mult şapte familii în care să nu se fi petrecut vreun lucru cumplit de o natură sau alta. Bineînţeles a noastră e una din ele, şi a lui Tishy e una, şi a lui Van e una, şi

a domnului Longdon e una, şi cu asta ai mîntuit patru. Aşa că vedeţi !" încheie Harold cu voioşie.

„Acum înţeleg de ce face furori !" observă Vanderbank către Nanda.

Dar doamna Grendon îşi exprimă faţă de tînăra lor prietenă o nedumerire ce nu se risipi. „Vrei să spui că mizezi pe adopţiune... ?"

„O ! Tishy !" murmură Nanda cu blîndeţe.

Harold îşi avea oricum tactul lui. „Drăguţul de el, o ia chiar de tot ? Dar nu total necondiţionat. Eu unul mă situez de partea babacului : consider că ar trebui să ne *alegem* şi noi cu ceva. *O ! da, dragul nostru, dar nouă ce ne dai în schimbul ei ?* — cam asta i-aş spune. Adică, vă daţi seama, după părerea mea, ea nu se tîrguieşte, cum ar trebui s-o facă. Dacă s-ar pune problema să mă vrea pe *mine* nu spun că n-ar fi posibil aşa ceva, dar aş considera-o o chestiune de conştiinţă ca într-un fel sau altul să fac din asta ceva rentabil pentru părinţi. *Eşti* nostimă băbuţo" — se întoarse el către soră-sa — „şi mai simţim şi acum, faţă de floarea tinereţii tale, ceva din *veneraţia* minunată în care am fost crescuţi cu toţii. Deci, pentru numele lui Dumnezeu — cu atît mai mult — să nu accepţi oferta lui înainte de a fi schimbat mai întîi cîteva vorbe cu mine. Îmi pun capul" — îi luă el iarăşi drept martori pe invitaţi — „dacă o s-o dobîndească chiar pe nimica !"

„Mai curînd ar trebui să ţii cont de faptul", îi spuse Vanderbank doamnei Grendon, „că e foarte puţin probabil s-o pierzi definitiv de vreme ce e capabilă în seara asta să ţi-l aducă pur şi simplu plocon pe simpaticul domn aici. Aşa stînd lucrurile n-o pierdem pe ea — ci practic îl dobîndim şi pe el."

„A, dar oare tocmai de *societatea* simpaticului domn duceam noi lipsă ?" — şi Harold îşi luă un aer preocupat şi isteţ. „Dacă ăsta e cel mai bun aranjament de care e capabilă Nanda... !"

„Dacă o să ne audă vorbind în chipul ăsta, care mi se pare oribil", interveni Nanda cu multă simplitate şi gravitate, „nu cred că va mai fi posibil să obţinem ceva."

„O, discuţia deschisă de Harold", se înflăcără Vanderbank, „suscită, cred eu, un interes nemaipomenit ; mă simt obligat să spun, însă, că pe mine mă anihilează total. Ascultîndu-l, eu trebuie să fac eforturi susţinute ca să-l

urmăresc. Nu mi se pare că a trecut prea mult", continuă el adresîndu-i-se tînărului lui prieten, „de cînd aveam sentimentul că sînt implicat ; dar chipul în care îmi explici tu lucrurile, tinere necruțător, că încă de pe acum — *nu mai sînt...* !"

Harold făcea eforturi vădite să înțeleagă. „*Generațiile flămînde te hăituiesc și te suprimă* *, nu-i așa ?"

Vanderbank clătină din cap trist și nobil. „Vorbim limbi diferite."

„A, dar eu cred că o înțeleg la perfecție pe a ta !"

„Tocmai asta e osînda mea și atuul tău. Este înfiorător de straniu", continuă Vanderbank adresîndu-se Nandei, „dar am sentimentul că îi apar lui așa cum îmi apare mie domnul Longdon. Nu știu cum se face, dar domnul Longdon nu reușește să mă intuiască. Și totuși, eu cred că îl înțeleg. Dar noi nu contăm !"

„*Noi ?*" Nanda cu ochii ațintiți asupra lui repetă ca un ecou.

„Domnul Longdon și cu mine. N-ai ce-i face. bănui", continuă el pentru Tishy, cu o tristețe plină de afabilitate, „dar nouă ne-a cam trecut veleatul."

Doamna Grendon, care era evident credulă, păru de-a dreptul speriată. „A ! dar dragul meu, să-mi fie cu iertare ! Eu nici n-am început încă să *trăiesc.*"

„Ei bine, *eu* am început — e chiar stadiul în care mă aflu", spuse Harold. „Un motiv în plus, amice Van, să-ți mulțumesc că mi-ai vîndut pontul."

Chiar în clipa aceea se auzi un nume anunțat la intrare și Tishy se răsuci să-i iasă în întîmpinare Ducesei însoțită de Harold doar la un pas în urma ei, de parcă el ar fi fost stăpînul casei. „N-o lua în seamă", îi spuse de îndată Vanderbank Nandei, „mai bine spune-mi, atîta vreme cît mă mai pot bucura de compania ta, cine mi-a scris numele pe romanul franțuzesc pe care l-am zărit acum cîteva minute în camera de alături ?"

La început Nanda se miră. „Păi dacă e scris acolo — nu-i chiar *de tine ?*"

El ezită o clipă. „Dacă ar fi aici în cameră te-ai convinge că nu e scris de mîna mea."

Nanda șovăi cam mult. „Cum m-aș putea convinge ? Ce știu eu despre scrisul tău ?"

* Vers din „Odă unei privighetori" de John Keats (1795—1821).

El o dojeni din priviri. „L-ai văzut *doar*."
„O — atît de puțin !" răspunse ea cu un zîmbet vag.
„Vrei să spui că nu ți-am scris de foarte multă vreme. Sînt sigur că ți-am scris în — cînd a fost asta ?"
„Da, cînd anume ? Și *de ce ai fi* făcut-o ?" întrebă ea pe cu totul alt ton.
Replica l-a surprins nepregătit și ceea ce spuse un moment mai tîrziu sună cam neconvingător. „Frumusețea la *tine* rezidă în faptul că ești prea bună ; ceea ce pentru mine, nu e decît un alt mod de a spune că ești prea deșteaptă. Nu emiți pretenții. Nu intervii în cursul lucrurilor. Mai cu seamă nu-ți îngădui acea slăbiciune umană care se bucură cînd surprinde întîmplător slăbiciunile altora."
Ea îl urmărise cu o atenție încordată. „Vrei poate să spui că nu arătăm îndeajuns ce dorim ?"
„Cred că asta e. Ești diabolic de mîndră."
Ea păru din nou să se mire. „Nu într-atît. în orice caz, încît să nu vreau de la *tine*...."
„Ei da, ce anume ?"
„Ei, ceea ce îți face ție plăcere", spuse ea simplu.
„O Doamne, asta este o binecuvîntare cam searbădă !" declară el. „În cazul ăsta cum se face", spuse el pe dată, „că în ciuda relațiilor noastre sporadice îți cunosc atît de bine scrisul ?"
Între timp au fost anunțate o serie de nume iar oaspeții soseau să le adeverească și privirile Nandei în clipa aceea se concentrară asupra domnului Longdon și asupra mamei ei, care intrară împreună în încăpere. Cînd își întoarse din nou ochii spre interlocutorul ei, avusese timpul să elimine o parte din tensiunea pe care o provocase întrebarea lui. „Dacă sînt mîndră față de tine, nu sînt bună", spuse ea, „și dacă sînt bună — întotdeauna față de tine — nu sînt mîndră. În orice caz știu perfect ce imens de ocupat ești, ce volum de muncă trebuie să acoperi și cum pentru tine contează fiecare minut. Nu-mi face o imputație din faptul că sînt rezonabilă."
„Nu, asta n-ar arăta decît, nu-i așa, că față de mine cam la atîta se reduce totul. Ciudat cum toate revin la... !"
„Ei bine, la ce ?" întrebă ea.
„La vechea poveste. Știi cît de ocupat sînt. Știi cît muncesc. Știi cum îmi organizez timpul."

„O, înțeleg", spuse Nanda. „*E faptul* că la urma urmelor știu totul."

„Totul. Cartea la care tocmai mă refeream este una — îmi amintesc acum — pe care cu luni în urmă i-am împrumutat-o maică-ti."

„O, ceva în coperți bleu ? Atunci îmi amintesc și eu." Chipul Nandei se însenină. „Uitasem că zace pe aici, dar probabil că eu am adus-o, de fapt îmi amintesc acum — pentru Tishy. Și ți-am scris pe ea numele ca să știm..."

„Că nu i-am împrumutat-o niciuneia din voi ? Și cum nu ți-a trecut prin minte să ți-l scrii pe al tău ?" continuă Vanderbank.

„Păi de vreme ce nu e a mea ? *Nu-i* a mea, sînt sigură."

„Deci, tot așa, dacă nu poate fi a lui Tishy..."

„E cît se poate de simplu — e a mamei."

„*E simplu*, nu-i așa ?" rîse Vanderbank. „Știi că-mi placi ! Și îmi dai voie să te întreb dacă ai citit lucrarea ?"

„O, da." Apoi spuse într-un chip fermecător : „Pentru Tishy."

„Ca să vezi dacă merge ?"

„Am făcut adeseori asta", replică fata.

„Și te crede pe cuvînt ?"

„În general, da. După cîte-mi amintesc de data asta m-a crezut."

Vanderbank ezită. „Și a citit-o ?"

„O, nu !" spuse Nanda.

El o mai privi o vreme. „Ești din cale afară de exigentă", exclamă el cam intrigat părăsind-o pe această replică, să-i iasă în întîmpinare domnului Longdon.

XXVIII

DUPĂ CINĂ, CÎND OASPEȚII SE REinstalaseră în încăperile de la etaj, Ducesa se ridică de la locul ei de îndată ce ușa se deschise și domnii își făcură apariția în salon. Atunci ar fi ieșit la iveală că urmărea un scop, pentru că de îndată ce elementele după obișnuitele tărăgănări și asocieri nedorite se amestecară, cazul ei păru să fie primul care-și găsi rezolvarea. Se așezase cu domnul Longdon alături pe una din canapelele tocmai potrivite pentru două persoane. „Te-am înhățat fără să-mi fac nici un scrupul", spuse ea deschis, „pentru că sînt o

serie de lucruri pe care vreau să ți le comunic precum și unele în privința cărora vreau să mă informez în mod deosebit. Mai presus de toate, bineînțeles, vreau să-ți mulțumesc din nou."

Ori de cîte ori domnul Longdon suferea un eșec total, faptul nu se traducea niciodată prin vreo abatere de la ținuta sa demnă. *„Din nou ?"*

„Oare aerul ăsta nedumerit", îl întrebă ea, „se datorează faptului că ai uitat cu desăvîrșire recunoștința pe care ți-am exprimat-o fiindcă te-ai arătat atît de amabil aducînd-o pe Nanda la Londra pentru căsătoria lui Aggie ? — sau fiindcă nu consideri că ar fi o chestiune asupra căreia să-mi dau osteneala să revin ? Ce pot face", continuă ea fără să aștepte răspunsul lui, „dacă-ți recunosc mîna în tot ceea ce s-a întîmplat de la conversația atît de interesantă pe care am avut-o cu dumneata la Mertle, vara trecută ? Au fost momente cînd m-am gîndit chiar să-ți scriu ; mi-a venit pînă și ideea îndrăzneață și nevrednică să mă ofer să-ți fac o vizită într-o duminică. Apoi am avut senzația că momentul de criză, de alarmă, a fost depășit și mi s-a părut că pot aștepta vreun prilej norocos ca acesta, care mai devreme sau mai tîrziu tot trebuia să se ivească." Companionul ei păru să-i lase totuși în asemenea măsură inițiativa, încît Ducesa, ca să nu-și trădeze bucuria, n-a mai putut face altceva decît să se agațe de supoziția cea mai inofensivă. „Da' știu că dovedești perspicacitate presupunînd că m-a tulburat tocmai efectul ce l-a avut asupra doamnei Brook pierderea neprețuitului ei Mitchy. Dacă din întîmplare nu ești de aceeași părere în privința acestui efect, oare nu se datorează faptului că în ultimele luni ai văzut-o atît de puțin ? Eu", spuse Ducesa, „am văzut-o destul ca să-mi ajungă." Apoi, așteptă de parcă ar fi voit ca viziunea să-i fie confirmată, dar cuvintele nu avură alt efect asupra lui decît să-l facă să-și concentreze atenția spre altcineva. Și într-adevăr tocmai acest simptom a fost semnificativ pentru ea ; încît după un minut era din nou pe linia de plutire. „Lucrurile au ieșit în asemenea măsură pe potriva dorințelor *mele,* încît aș avea într-adevăr sentimentul că sînt netrebnică dacă nu m-aș simți cu inima smerită. Există într-adevăr un colțișor", adăugă ea cu o onctuozitate rafinată, „unde nu mă sfiesc să recunosc față de mine că n-a trecut zi sau noapte fără să-mi dau seama de sme-

renia inimii mele. Oricum, știu că vouă englezilor vă displace ca un individ să discute despre propria religie. Față de religia mea încerc pur și simplu acea recunoștință — adică tot atît de puțină teamă că aș comite ceva indecent sau morbid — pe care o am cînd e vorba de sănătate sau de înfățișarea mea. Vreau oricum să subliniez, și afirm aceasta nu mînată de cruzimea pe care ți-o dă biruința, dar o afirm cu toate acestea răspicat, că s-ar putea ca protectoarea dezgustată a domnului Mitchett să fi devenit acum redutabilă." Aceste cuvinte prevesteau că se atinsese un punct culminant și le rostise de parcă ar fi intenționat, ca odată ce-și îndeplinise datoria, să le dea uitării ; dar ceva ce ochii ei surprinseră pe chipul pe jumătate întors al domnului Longdon îi oferi după o clipă ceea ce el ar fi putut denumi un nou impuls. „O, știu, părerea dumitale e că ea a fost întotdeauna astfel. Dar ai exagerat — în privința asta ; și nu spun că și în momentul de față n-ar exista ceva în care victoria să nu fie de partea noastră. Numai că trebuie să ne păstrăm cumpătul. Trebuie să ținem seama de faptul că din punctul ei de vedere ea are toate motivele să fie supărată și cel puțin trebuie să-i lăsăm impresia că avem încredere în ea. Asta, știi, e un lucru pe care nu l-ai prea făcut."

Domnul Longdon scoase un murmur de jenă, ceea ce produse în el o schimbare a poziției iar urmarea acestei schimbări a fost faptul că el acceptă imediat sprijinul sigur pe care i-l oferea unghiul capitonat al canapelei. Și dacă pe de altă parte ochii săi nu-i întîlniseră pe ai interlocutoarei, asta se întîmplă pentru că se consacrase — trecîndu-și cumva abătut mîna peste ei în repetate rînduri, — unei examinări atente a diferitelor obiecte străine, ce fuseseră prezentate alegerii la care trebuia să se decidă, așa încît să-l coste cît mai puțin alegația că ar ști să le mînuiască. Un spectator ar fi putut lesne deduce, văzînd nervozitatea abia controlată a domnului Longdon, căreia el îi puse capăt afundîndu-se și mai mult în canapea, că prețul plătit pînă acum era o anume renunțare la obiceiul său de a nu-i denigra între patru ochi pe cei față de care se purta politicos în public. Era limpede, totuși, că atunci cînd în cele din urmă vorbi, gîndurile sale parcurseseră o distanță apreciabilă. „Sînt convins că am avut toate intențiile să mă comport așa cum se cuvine. Dar nu cred că domnul Vanderbank ține la ea."

În ochii Ducesei se aprinse brusc o lumină. *Vous avez bien de l'esprit*. Te pricepi să-i faci pe oameni să se simtă la largul lor. Eu bîjbîiam fără spor în timp ce dumneata ai ajuns la ţintă. Ţine cu adevărat numai la Nanda."

„Da — cu adevărat."

Ducesa ezită. „Şi totuşi, cît de mult ?"

„Nu l-am întrebat."

Ea făcu o altă pauză, mai scurtă. „Nu socoţi că ar cam fi timpul s-o faci ?" Aşteptă din nou, apoi păru să aibă senzaţia că i-ar putea scăpa prilejul. „Am lucrat alături niţeluş, dar dumneata nu-mi acorzi încredere. Nu crezi, am impresia, că aş juca cu toate cărţile pe masă. Chiar nu-ţi dai deloc seama *cam* din ce aluat sînt făcută ?" Ea adoptă un ton rugător care îl făcu în cele din urmă să-şi îndrepte privirile asupră-i. „Nu-ţi dai seama", continuă ea, prevalîndu-se de poziţia cîştigată, „că, dobîndind tot ce voiam pentru mine, n-am nici cel mai vag motiv să-i stric plăcerea altuia ? Te asigur că nu vreau absolut deloc să i-o stric nici măcar pe a doamnei Brook ; cum ar putea oare dobîndi chiar şi numai cu o fărîmă mai puţin de la el — vreau să spun faţă de prezent — dacă *s-ar petrece* ceea ce doreşti dumneata ? Cinstit vorbind, dragă domnule, tocmai asta doresc şi *eu*, dar mai presus de toate nu vreau decît să te ajut. Sentimentul pe care-l am faţă de Nanda, te rog să mă crezi, este pur şi simplu de milă. Nu pot să spun că îi sînt recunoscătoare pînă în pînzele albe, pentru că, pînă la urmă — într-un fel sau altul — se va căpătui şi ea. Vederea ei mă nelinişteşte, mai ales din pricina acestei convingeri, pe care mi-ai întărit-o adineaori cu atîta amabilitate, că de fapt între tînărul nostru şi mama ei nu există realmente..."

Oricare ar fi fost convingerea pe care domnul Longdon i-o întărise cu atîta amabilitate, în momentul de faţă el se lansă în cu totul altă ordine de idei. „E şi tînărul *dumitale* «preferat» ?"

Întrebarea nu o amuză atît de mult încît să-şi caute cuvintele. „Oare asemenea ornamente de vază ale vieţii nu devin într-o anumită măsură proprietatea tuturor celor care le admiră şi se bucură de ele ?"

„Dumneata *te bucuri* de el ?" întrebă domnul Longdon tot fără ocol.

„Imens."

Pentru o clipă, tăcerea lui păru să fie semnul unui plan: „Ce anume nu există realmente între el și doamna Brook ?"

„Ei, ceea ce *ar constitui* complicația n-a depășit un anume punct. Ai putea să mă întrebi cum de cineva poate cunoaște asemenea lucruri, dar mă tem că nu am chiar o rețetă pentru asta. O femeie știe, dar nu poate furniza explicații. N-au făcut, așa cum se spune, nimic nelalocul său."

Domnul Longdon se încruntă. „Ar fi de-a dreptul odios dacă s-ar fi petrecut astfel."

„A ! dar pentru dumneata sau mine care știm ce e viața, nu ăsta e lucrul care — dacă împrejurările ar fi fost prielnice — i-ar fi împiedicat ! Întîmplarea face totuși ca în cazul ăsta noi să fi scăpat ieftin. Ea nu-i spune..."

Ducesa folosea o serie de formule pe care el nu putea decît să le repete. „Nu-i *spune...* ?"

„Ei, nu atît cît i-ar fi plăcut ei ca să poată crede."

„Atunci în ce rezidă pericolul împotriva căruia vrei să mă previi ?"

„Tocmai în faptul că, dată fiind situația, încearcă exact sentimentele pe care le-ar trăi cele mai multe femei. Vezi că a făcut tot ce a putut pentru fiică-sa. A făcut chiar mult, trebuie s-o recunosc, ținînd seama de cît faceți voi englezii pentru copii. L-a păstrat cu grijă și l-a cultivat pe Mitchy, pe care l-ar fi vrut deasemeni, deși bineînțeles nu în aceeași măsură, pentru ea însăși. Cu o singură vorbă, Nanda ar fi putut să-l păstreze, devenind astfel, cu atît mai puțin accesibilă pentru planul *dumitale*. Asta i-ar fi făcut o plăcere deosebită maică-si, dar fetițele voastre din Anglia, în vremurile astea anapoda — o ! știu cum le resimți ! — nu se împiedică de asemenea fleacuri ; și chiar dacă ți se pare straniu din partea mea — nu mă pot sustrage, deși am profitat în chip atît de direct, unui anume sentiment de compasiune chiar și față de indispoziția doamnei Brook. Pe scurt, ca femeie cumsecade ce sînt, nutresc sentimente pentru amîndouă ; și deplîng pretutindeni ceea ce la urma urmelor constituie o relație nefericită. Numai că, așa cum te văd și cum mă vezi, Nanda este aceea, e normal să mi-o spun, la care trebuie să mă gîndesc acum îndeosebi : dacă nu risc prea mult, adică, făcîndu-te să suferi de pe urma îndrăznelii mele."

Domnul Longdon elimină cu o simplă coborîre a privirilor problema suferinții sale ; era atît de clar că pentru el

alta era problema relevantă. „Ce ştii dumneata despre planul meu ?“

„Dar bine, dragul meu, nu ţi-am spus că încă de la Mertle ţi-am descoperit mîna în toate ? Pentru numele lui Dumnezeu, cum îţi închipui că interpretează restul lumii acţiunea dumitale, dacă nu drept o adopţiune ?“

„A — a — *lui* ?“

„Eşti o bomboană. A — a — *ei !* Dacă pentru dumneata se reduce la acelaşi lucru, cu atît mai bine. Oricum, noi o interpretăm ca atare, cu doamna Brook însăşi *en tête.* Ea vede chiar şi în cel mai rău caz — prin generozitatea dumitale — viaţa Nandei aranjată mai mult sau mai puţin şi tocmai asta îi linişteşte conştiinţa.“

Dacă domnul Longdon respira cu destul de mare dificultate, asta, se pare, era un indiciu că cel puţin o urmăreşte. „Da' ce-i lipseşte ei ca să aibă o conştiinţă netulburată ?“

„Da, şi că trebuie supravegheată. Dar — dacă e posibil — păstrîndu-ţi buna dispoziţie.“

Culoarea i se ridică în obraji, dar domnul Longdon rămase pe poziţii. „Nu îmi spui chiar dumneata că e redutabilă ?“

„Da, şi că trebuie supravegheată. Dar — dacă e posibil — păstrîndu-ţi buna dispoziţie.“

„Buna dispoziţie ?“ se miră domnul Longdon cu o voce stinsă.

„Priveşte-o acum“, continuă prietena sa cu un gest, care putea fi într-adevăr uşor de urmărit. Separată de ei prin lăţimea camerei, doamna Brook li se înfăţişa clar, deşi numai din profil ; satisfacţia cu care se lăsase de curînd pe un scaun fragil şi aurit era evident căutată şi dealtminteri, în chip vizibil neconfirmată, pentru că Vanderbank cu capul plutind undeva pe sus, oprit în faţa ei într-un efort de a înregistra toate prilejurile oferite de situaţie, lansă în direcţia privirilor ei, în timp ce discutau, o implorare fugară. Bună parte din oaspeţi se răsfiraseră în încăperea de alături iar de pe canapea Ducesei şi domnului Longdon cei doi le apăreau drept un cuplu într-un moment de comuniune, un tablou înrămat şi reliefat, reduplicat vag în luciul desăvîrşit al podelei franţuzeşti. „*Este* fantastic de drăguţă.“ Ducesa avu aerul că scapă această remarcă drept o pledoarie pentru indulgenţă, şi că se simte provocată de tăcerea interlocutorului

ei să continue ideea. „Ştii, niciodată n-am avut impresia că Nanda o egalează."

Domnul Longdon şovăi. „Sub raportul frumuseţii, vrei să spui ?"

Văzîndu-i simplitatea, prietena sa se simţi obligată să-şi nuanţeze afirmaţia. „Da, nici una din ele nu poate fi numită o *frumuseţe*. Nu e un cuvînt de care să abuzezi. Dar mama are graţie."

„Şi fiica n-are ?"

„Nici urmă. Cînd îţi spun *asta* ai să-mi răspunzi bineînţeles evocînd-o pe Lady Julia, adorata dumitale, şi vei vrea probabil să afli ce se mai alege în cazul acesta de asemănarea aceea fericită. Sînt gata să accept că Lady Julia a avut probabil însuşirea la care ne referim. Dar această însuşire binecuvîntată, dulce şi nepreţuită este în aceeaşi măsură taina pierdută ca şi *celălalt* lucru binecuvîntat, dulce şi nepreţuit care a pierit odată cu ea — tihna respectabilă pe care, în bună parte, şi noi am văzut-o dispărînd. Este, în orice caz, lucrul de care Nanda, această sărmană copilă, şi fetele de genul ei s-au debarasat fără drept de apel. O ! dacă ai avea ceva mai multă încredere în mine ai vedea că sînt absolut de aceeaşi părere cu dumneata în privinţa tuturor schimbărilor în rău. Mă ţin tare, dar sînt destul de în vîrstă ca să-mi fi dat seama. Totuşi — orice ai spune — doamna Brook are ceva anume cînd îşi înclină căpşorul ei castaniu. *Dieu sait comme elle se coiffe,* * dar ce reuşeşte să scoată din asta — ! Priveşte numai."

Domnul Longdon a sugerat într-un chip de nedescris că se retrăsese la mare distanţă ; totuşi, chiar şi din poziţia aceasta îi aruncă probabil o privire indicîndu-i că se situează pe o cale de mijloc. „Îşi dau seama amîndoi că îi urmăreşti."

„Nu-şi dau oare seama de faptul că şi dumneata faci acelaşi lucru ? Sărmanul domn Van are o perspicacitate !"

„Şi eu m-aş manifesta la fel dacă două femei de temut..."

„Te-ar admira amîndouă în acelaşi timp ?" Ducesa strînsese evantaiul mare de pene la adăpostul căruia se desfăşurase parţial discuţia lor. „Bine, dar *ea* sărmana, n-are ce face. Îl vrea pentru ea însăşi."

* Dumnezeu ştie cum s-o fi coafînd (în franc. în original).

Cînd Ducesa lăsă să-i cadă evantaiul el își fixă *pince-nez*-ul. „Dar el *n-o vrea* — n-o vrea deloc !"

„Asta e. Și-a investit banii, cum s-ar spune, fără nici un profit. A renunțat la Mitchy și n-a primit nimic în schimb."

Rezerva domnului Longdon vădi delicatețe și totuși claritate. „Vrei să spui că *eu* sînt nimic ?"

La aceasta Ducesa pur și simplu nu-și mai încăpu în piele radiind de încîntare. „Înseamnă, deci, că e la mijloc o adopțiune ?" Ea se feri totuși să insite ; continuă doar. „Stimate domn, nu se pune problema termenului pe care-l folosesc. *Dumneata* nu îi faci curte."

„Doamne sfinte !", glăsui domnul Longdon „cu ce s-ar fi ales ?"

„Un lucru care să fie mai încîntător, vrei să spui, decît faimoasa dumitale *loialitate* ? O. *caro mio,* ea are nevoie de ceva mai palpabil ! Dar te șochez", adăugă repede interlocutoarea sa.

Modul în care el se ridică hotărît nu prea arăta a desmințire ; totuși rămase locului o clipă. „La urma urmelor, ce poate face ea ?"

„Poate să-l *păstreze* pe domnul Van."

Domnul Longdon păru nedumerit. „Unde ?"

„Vreau să spun pînă cînd o să fie prea tîrziu. E capabilă să-l influențeze."

„Dar cum anume ?"

Din nou la adăpostul evantaiului Ducesa urmărise efectul exercitat de mișcarea evidentă a prietenului ei asupra doamnei Brook care se ridică la rîndu-i. Ducesa îl atinse energic cu evantaiul pe picior. „Așează-te — și ai să vezi."

XXIX

EL SE SUPUSE MAȘINAL DEȘI FAPtul îi dădea oarecum aerul că interpretează apropierea doamnei Brook drept un semnal că trebuie să-și reia locul. Aceasta veni spre cei doi, urmată de Vanderbank, și fără să-și mai schimbe poziția, cu o privire vagă și nedumerită ridicată spre ei, domnul Longdon de acolo de unde ședea primi de fapt, cum ea se oprise în fața lui, o provocare ce proiectă un fascicol de lumină asupra

unuia din sensurile afirmațiilor făcute tocmai de Ducesă. „De ce mă detești atît ?"

Stînd lîngă doamna Brook, Vanderbank îl privea cu atenție și poate a avut impresia că pălise puțin ; deși chiar și Vanderbank, cu toate motivele sale de a observa cu maximă atenție, greu ar fi putut discerne în această problemă tocmai acea imagine slab conturată menită să-i explice schimbarea de pe fața bătrînului — pîlpîirea de teamă cu privire la motivele pentru care doamna Brook, ca fiică sau ca mamă, trebuia în chip atît de straniu și de neobișnuit să dea cărțile pe față.

„Ar trebui să te previn, domnule", i se adresă dezinvolt tînărul, „că — la Buckingham Crescent, bineînțeles — noi nu considerăm o asemenea întrebare drept onestă. Cel care o pune nu joacă cinstit — ci lovește sub centură. Ne detestăm și ne iubim — mai cu seamă ne iubim — dar a ne spune unul altuia de ce anume, ar însemna să încălcăm tocmai regula măruntă și tacită care ne cere să descoperim singuri, ceea ce constituie astfel încîntarea vieții noastre și sursa biruințelor noastre. Poți să-i răspunzi, să știi, dacă vrei, dar nu ești obligat."

Domnul Longdon transmise asupra lui ceva din aceeași îngrijorare rece, privindu-l evident, mai sever ca oricînd și descoperind și în ochii lui, fără îndoială, o conștiință și mai încărcată. Se ridică imediat, dar fără să-i răspundă lui Vanderbank, o fixă din nou pe doamna Brook, căreia îi repetă fără expresie ca un ecou „Te destest ? Eu ?"

În clipa următoare, în timp ce el rămase alături de Vanderbank, din colțul capitonat al canapelei, pe care-l părăsise domnul Longdon, doamna Brook îi explica ce a vrut să spună. „Cred și eu de vreme ce întors de curînd în Londra, vii glonț, cum s-ar spune, aici."

„A ! și de ce să nu vezi în asta", întrebă Ducesa luîndu-i apărarea, „decît dorința de a o urma pe Nanda cît se poate de îndeaproape, sau cel puțin de a menține bunele relații cu ea ?"

Doamna Brook, totuși, n-avu urechi pentru această pledoarie. „Iar cînd vin și eu aici, gîndindu-mă numai la șansa de a te întîlni, și îți fac ochii cei mai dulci din lume să-ți atrag privirile, total preocupat..."

„Bineînțeles", izbucni Ducesa din nou, „de strădania de a menține bunele relații cu *mine !*"

Doamna Brook găsi acum un zîmbet și pentru ea. „A ! asta este deci un avertisment că *eu* nu voi reuși să rămîn în asemenea relații dacă vă întrerup prea mult conversația."

„Ce zici cît de amabilă e cu mine ?" îl întrebă Ducesa pe domnul Longdon, „cînd eu tocmai îi ridicam osanale !"

Răspunsul interlocutorului lor nu fu deajuns de rapid ca să i-o ia înainte doamnei Brook. „Draga mea Jane, asta nu dovedește decît că el ajunsese la vreo exagerare în celălalt sens pe care din simplă decență te-ai văzut obligată s-o contrabalansezi. Adevărul se află probabil făcînd *media* — nu așa se spune ? între voi. Și acum să nu mi-l răpești tocmai *tu* de aici", continuă ea adresîndu-i-se lui Vanderbank care aruncase priviri în jur să găsească un loc mai confortabil.

El împinse imediat mai aproape primul fotoliu pe care puse mîna, aflat din întîmplare alături de colțul de canapea al Ducesei. „Luați loc, domnule."

„Cu condiția să rămîi și tu să mă aperi."

„Tocmai de asta l-am adus și eu la tine", spuse doamna Brook în timp ce domnul Longdon se așeză și Vanderbank căută un alt fotoliu. „Dar nu știam", remarcă ea cu obișnuita-i curiozitate nereținută și suavă, „că ți se adresează cu *domnule*." Adeseori făcea descoperiri ce erau de-a dreptul copilărești. „Și unde mai pui că a făcut-o de două ori."

„Oare asta nu constituie uimirea voastră specific englezească", întrebă Ducesa, „față de politețea cea mai banală practicată în alte societăți ? — așa încît trebuie să ajungi aici în Anglia să descoperi că această etichetă e considerată de fapt drept sfîrșitul lumii !"

„O", remarcă domnul Longdon, „ e o expresie care-mi place și mie destul de mult să o folosesc cînd mă adresez altora."

„Tot întreb de cînd sînt aici", continuă Ducesa adresîndu-i-se, „ce expresie se folosește în locul ei. Și știi ce mi se răspunde ?"

Doamna Brook rămase pe gînduri, apoi din nou, înainte ca el să fi fost pregătit, sugeră cu mult farmec. „Felul nostru simpatic de a fi ?" Apoi tot repede i se adresă domnului Longdon. „Asta e lucrul pe care nu-l poți găsi la mine ?"

El rămase totuși și mai mirat decît doamna Brook. „Felul tău simpatic de a fi ?"

„Ei, toate politețurile astea vechi și pretențioase pe care Ducesa le stăpînește cu atîta măiestrie". Spunînd asta doamna Brook avu una din viziunile sale cele mai intense. „Mămica ți se adresa cu *domnule* ? S-ar cădea oare s-o fac și eu ? Oare ai cu adevărat parte să auzi asta cînd ești între patru ochi cu Nanda ? *Ea* dă dovadă de o discreție desăvîrșită" — le explică doamna Brook Ducesei și lui Vanderbank, care se întorsese acum cu scaunul — „încît ăsta este exact genul de anecdotă pe care nu mi-l împărtășește pentru nimic în lume."

Domnul Longdon aruncă de la distanță priviri spre Van, plasat acum, după un scurt schimb de cuvinte cu Tishy sub privirile tuturor, alături de brațul canapelei unde stătea doamna Brook. „Nu m-ai apărat, n-ai făcut decît să mă expui."

„O, nu există bucurie care să nu fie pîndită de primejdie" — interveni doamna Brook cu vervă. „Poate ar trebui chiar să se spună că nu există primejdie lipsită de bucurie."

Privirile lui Vanderbank o urmăriseră pe doamna Grendon după scurtul schimb de cuvinte, care fusese curmat de ceva ce reclamă prezența ei apatică în celălalt capăt al camerei. „Bizuindu-ne pe această teorie, ce explicație oferiți înnegurării cumplite de care dă dovadă amfitrioana noastră ? Conform acestei reguli ar trebui să fie în deplină siguranță."

De data aceasta Ducesa fu prima să-și dea seama care era obiectul discuției. „Expresia de pe figura lui Tishy provine fără doar și poate tocmai din aceea că i-o comparăm în chip atît de nefavorabil cu a bietei ei surori Carrie, care, deși nu se află aici astă seară alături de soții Cashmore — aproape tot atît de uimitor cum ar fi fost și dacă venea *fără* ei ! — ne-a dovedit atît de des că *une âme en peine,* gata să se prăbușească, dar așa cum ne garantează Nanda revenindu-și de obicei, poate arăta, la urma urmelor la fel de extaziată ca o păpușă olandeză."

De îndată ce Tishy se îndepărtă, privirile doamnei Brook urmară aceeași traiectorie ca și cele ale lui Vanderbank, pe care era vizibil că nu-l neglijase, mai cu seamă atît timp cît perechea stătuse acolo. „Vi-o dau pe Carrie, după cum știți, și îl arunc în joc și pe domnul Cashmore ;

dar în seara asta sînt copleşită de admiraţie, ca întotdeauna, faţă de modul în care Tishy reuşeşte să-şi exploateze urîţenia. L-aş numi modul cel mai *elegant* pe care-l ştiu, dacă expresia n-ar fi atît pe placul subretelor."

„Draga mea copilă", obiectă Ducesa, ce descrii tu drept *a-şi exploata urîţenia* este ce aş descrie eu drept a nu-şi ascunde nimic din frumuseţea ei. Bineînţeles că nu e nimic deplasat în a-i aplica cuvîntul *elegant* lui Tishy, doar că aşa cum e folosit în genere se referă mai de grabă la un farmec artificial decît la o stare pur naturală. Ca să poată fi vorba de eleganţă ar fi nevoie să posede îmbrăcămintea adecvată. Nanda îi cam impune restricţii."

Doamna Brook, poate mai rezervată ca de obicei, făcu totuşi o precizare. „Cred că *există* un locşor spre care s-o îndrum."

„Pe Tishy ?" o întrebă Vanderbank.

„O, *asta* n-ar folosi la nimic. Pe Nanda. Oricum", continuă ea, „faceţi dovada unei superficialităţi cumplite cînd nu vă daţi seama că dezolarea ei — şi asupra acestui aspect v-am atras atenţia cu puţin înainte — este pur şi simplu un accident facil şi nu corespunde sau, cum se spune, nu *rimează* cu nimic din lăuntrul ei care ar putea să-i dea un aer cît de cît interesant. Îmi place tocmai pentru că faptul este atît de nostim în sine. Deprimarea ei nu e altceva decît rezultatul trăsăturilor ei. Înnegurarea ei, aşa cum aţi numit-o voi, se datorează pur şi simplu nasului ei fracturat."

„*Are* nasul fracturat ?" întrebă domnul Longdon cu un accent care nu se ştie din ce cauză declanşă în ceilalţi resortul rîsului.

„Nanda nu ţi-a pomenit niciodată de asta ?" se interesă doamna Brook contaminată de veselia din jur.

„E tocmai genul de discreţie de care vorbeai adineaori", spuse Ducesa. „Numai că eu m-aş fi aşteptat ca un asemenea motiv să aibă un efect comic."

„Nasul fracturat al doamnei Grendon, domnule", îi explică Vanderbank domnului Longdon, „este doar un mod mai amabil adoptat de aceste doamne pentru a vorbi de inima zdrobită a doamnei Grendon. Trebuie să iei cunoştinţă de toate lucrurile astea."

„O ! da — *de toate.*" Domnul Longdon vorbi foarte simplu cu urmarea că de astă dată interlocutorii săi

păstrară o tăcere de cîteva minute, pe care trebui să o spargă în cele din urmă el însuși. „Domnul Grendon nu o place." Faptul că adăugă aceste cuvinte produse, se pare, schimbarea — ca și cînd ele ar fi reprezentat o relaţie proaspătă în comedia irezistibilă a situaţiilor. Deşi constată că a devenit brusc amuzant, domnul Longdon nu văzu nici o piedică în a-şi comunica gîndul pînă la capăt. „Nu se poate imagina ceva mai cumplit ca două surori să fie amîndouă atît de nefericite în căsnicie."

„A ! dar eu continui să susţin", replică doamna Brook, „că Tishy *nu* e deloc nefericită. Dacă aş avea convingerea că aşa stau lucrurile, n-aş lăsa-o deloc pe Nanda să vină la ea."

„Asta e cea mai uluitoare doctrină, iubita mea", interveni Ducesa. „Cînd te-ai convins că o femeie este cu adevărat sărmană, refuzi să-i oferi un codru de pîine ?"

„*Nandei* îi spui dumneata codru de pîine, Ducesă ?" întrebă Vanderbank amuzat.

„Cel puţin acum, în mod manifest, ea reprezintă tot ce o ţine pe Tishy în viaţă."

„În cazul ăsta", spuse tînărul, „eşti prea severă cu dineul de astă seară."

„O ! Jane", declară doamna Brook, „nu e niciodată severă : este doar peste măsură de spirituală. Şi în plus, numai Tishy susţine că soţul ei n-o place. *El*, bietul om, nu spune nimic de felul ăsta."

„Da, dar la urma urmelor", — o întrebă simplu Vanderbank — „unde naiba e tot timpul ?"

„Ferească Domnul", remarcă Ducesa, „să fim prea indiscreţi în întrebările noastre."

„Mă asociez fără rezerve în privinţa asta", sublinie domnul Longdon.

Deşi stîrni din nou cu succes ilaritate nu compromise cele spuse de Ducesă în continuare. „Ştii, Nanda vorbeşte, şi încă destul de tare, despre antipatiile lui Harry Grendon."

„Cred şi eu că-i vine uşor", declară doamna Brook, „de vreme ce ea însăşi nu se numără printre ele."

„Sînt convins că nu se numără printre ale nimănui", remarcă domnul Longdon grav.

Doamna Brook îl contemplă de la distanţă. „Zău, *eşti* nemaipomenit de drăguţ ! Dar să ştii că am totuşi o mică răfuială cu dumneata."

Domnul Longdon răspunse privirilor ei îndreptîndu-şi-le în acelaşi timp, într-un fel, spre Van. „Da' chiar să ştii că mă înspăimîntaţi."

„Fac eu una ca asta ?" se miră Vanderbank.

Domnul Longdon ezită o clipă. „Da."

„Trebuie să fie înfricoşarea sacră", îi sugeră doamna Brook lui Van, „de care vorbeşte Mitchy atît de des. *Eu* nu încerc cu dumneata", continuă ea adresîndu-i-se domnului Longdon, „nimic de felul acesta, ci caut numai să dobîndesc o scurtă jumătate de oră între patru ochi, pe care îmi închipui că nu mi-ai acorda-o pentru nimic în lume. Nimic nu te poate determina să accepţi o întrevedere între patru ochi cu mine."

„Da' pentru Dumnezeu", întrebă Vanderbank, „ce bănui că presupune el în legătură cu intenţiile tale "

„O ! nu e *asta*", spuse doamna Brook cu tristeţe.

„Ce nu este ?" rîse Ducesa.

„Că s-ar teme de eventualele mele intenţii — cum se spune — de a-i intra în voie." Vorbea de parcă tare ar mai fi vrut să reuşească asta. „Are o raţiune mai adîncă."

„Dar ce e de fapt, pentru numele Domnului ?"

Domnul Longdon nu mai adăugase nimic, dar doamna Brook prefera să trateze problema ca şi cînd ar fi fost între patru ochi. *Era,* aşa cum spuneau ceilalţi, minunată. „Nu poţi să te dezbari de ideea" — i se adresă ea fără ocol — „că sînt cam nesinceră." Pauza pe care o produse astfel pe moment a fost atît de intensă încît a conferit o stridenţă aproape vulgară firavului *O !* prin care imediat i se puse capăt şi al cărui motiv nici unul din cei trei interlocutori n-ar fi putut să-l identifice absolut deloc mai tîrziu. Şi nici unul nu s-ar fi străduit să-i atribuie un sens ireverenţios de care fără îndoială fiecare ar fi fost perfect capabil. „Îmi încerc şansa", adăugă ea, „numai în calitate de mamă."

Auzind asta Ducesa dezlănţui din nou ofensiva. „De dragul milosteniei, scumpa mea, încearcă-ţi-o atunci în ce-l priveşte pe Harold, care constituie un exemplu pentru Nanda însăşi prin felul cum se întreţine acolo, în spatele pianului, cu Lady Fanny."

Dacă prin aceasta Ducesa urmărise, în interesul liniştirii spiritelor, să le abată atenţia în altă parte, putem spune că a reuşit din plin. Doamna Brook, care prin poziţie nu

vedea scena de dincolo de pian, își schimbă puțin, dar imediat, unghiul. „Harold este cu Lady Fanny ?“

„Întrebi draga mea“, spuse Ducesa, „de parcă ar fi ceva chiar atît de nemaiauzit încît nu-ți vine a crede. E nota de entuziasm“, continuă ea spre edificarea domnului Longdon — „e aproape nota de speranță : una din acele note pe care *ces messieurs* — pe care de fapt noi cu toții le găsim încîntătoare și fără pereche. Visează pentru Harold cele mai mari avantaje.“

„Ei, da“, declară Vanderbank, care aruncase o privire, „e clar că le are. Asta explică succesul lui.“

„Succesul lui este real“, insistă doamna Brook. „Cum îl repurtează, n-am de unde să știu.“

„E, nu zău !“ proclamă Ducesa ca o trompetă.

„Este uluitor“, continuă doamna Brook. „Îl urmăresc și-mi țin respirația. Dar trebuie s-o recunosc că într-un fel îl admir. Face ce face și le amuză.“

„Se uită la el ca la un cireș copt“, spuse Ducesa.

„Femeile astea impozante și calme — preferă ființe mai firave.“

„Balenele impozante și calme“, rîse Ducesa, „se hrănesc cu peștișori.“

„O, draga mea“, replică doamna Brook, „n-ai decît să guști din Harold dacă-ți plac...“

„Dacă-mi plac *mie* peștișorii ?“ șuieră sarcastic Ducesa. „Îți mulțumesc, scumpa mea.“

„Dar nu cred că poate fi mîncat. Totul evoluează“, se lansă în explicații doamna Brook, „spre cel mai nobil țel. Dacă Lady Fanny se amuză, o să stea liniștită.“

„Poftim de vezi“, exclamă Ducesa, „dacă ați mai auzit vreun discurs atît de imoral — ! Ce părere ai dumneata, Longdon ? Vrea oare să spună“ — se adresă Ducesa prietenului lor — „că dacă ea o să comită o crimă, n-o să mai comită nimic altceva ?“

„O, n-o să fie o crimă“, replică doamna Brook. „Vreau să spun că dacă într-un chip sau altul Harold se ocupă de ea, ea n-o să plece.“

„Unde să plece ?“ se interesă domnul Longdon.

Vanderbank îl informă pe dată. „Într-unul din orășelele alea mici din Italia. Nu știi ?“

„O, da. Ca... ? Ts, am uitat cum o cheamă.“

„Anna Karenina ? Ai auzit de Anna ?“

„I-a povestit Nanda“, spuse Ducesa. „Dar credeam“, continuă ea spre doamna Brook, „că Lady Fanny *a și* plecat.“

„Asta înseamnă“, replică doamna Brook, „că Petherton nu te ține *au courant* ?“

Ducesa se miră afabil. „Reținusem parcă de la el că s-a întîmplat chiar așa. Și că s-a întors.“

„Pentru că asta seamănă cu un nou început ? Nu. *Noi* știm. Și mai vrei să spui“, întrebă doamna Brook „și că domnul Cashmore ar fi primit-o din nou ?“

Ducesa îl fixă un timp pe acest domn și pe interlocutoarea lui de acum. „Și ce vrei cu asta ? Poate că nici n-a observat.“

„O, nu ții pasul, Ducesă“, spuse Vanderbank. „Era o vreme cînd înaintam toți în flanc, dar acum ne dispersăm. Și toate, scuză-mă că trebuie să ți-o spun în față, sînt din pricina căsătoriei lui Mitchy.“

„A“, întări doamna Brook, „cît de profund resimt asta ! O ! știam eu. Vraja s-a rupt ; a plesnit o coardă la harfă. Nu mai sîntem ce am fost. Nici *el* nu mai e ce a fost.“

„Ca să spun adevărul, draga mea“, răspunse Ducesa, „nu prea cred nici despre tine că mai ești cum erai.“

„O, în privința asta — și este lucrul cel mai neînsemnat — o să mai vedem, poate.“ După care doamna Brook se întoarse din nou spre domnul Longdon. „Nu ți-am lămurit ce am vrut să spun adineaori. O vrem pe Nanda.“

Domnul Longdon privi în gol. „Din nou acasă ?“

„În colțișorul ei de odinioară. Trebuie să ne-o înapoiezi.“

„Vrei să spui definitiv ?“

„A, într-un fel asta va depinde de cum aranjezi dumneata. Dar practic ai avut-o cu dumneata în ultimele cinci luni, și fără dorința de a fi nerezonabili avem totuși și noi sentimentele noastre firești.“

Acest schimb de replici, investit întrucîtva de circumstanțe cu un efect neașteptat și straniu, fu urmărit de ceilalți într-o tăcere intensă, ca și cum fuseseră atinși de o rafală de vînt rece, cu deosebirea că, dintre spectatori, Vanderbank își fixă insistent privirile asupra doamnei Brook iar Ducesa îl privi tot atît de direct pe domnul Longdon, căruia voia să-i transmită evident că dacă el avusese nedumeriri cu puțin înainte asupra felului în care va proceda verișoara sa, acum probabil nu mai era asaltat de nici un dubiu. De fapt după ce doamna Brook rosti

acele cuvinte, el își oferi o scurtă pauză care ar fi putut sugera ceva din amploarea unei noi clarificări. Spuse doar foarte calm : „Credeam că vă face plăcere."

Auzind replica, vecina sa interveni. „Grija pe care o arăți față de copilă ? Într-adevăr *le face* plăcere." În timp ce vorbea, Ducesa își dădu seama că Edward Brookenham se apropiase oarecum, venind în ultimul minut din cealaltă încăpere ; și firea ei hotărîtă țîșni la suprafață în gestul grăbit pe care-l făcu în direcția lui. „O să-ți confirme Edward." El ajunsese deja în dreptul semicercului pe care-l formau oaspeții. „*Spune*, dragul meu", insistă ea, „o vrei pe Nanda înapoi de la domnul Longdon ?"

Puteai avea încredere deplină că în felul său calm Edward se va aștepta ca oracolul să fie la înălțimea vestalei. „*Dac-o vrem*, Jane ? Nici prin minte nu ne-ar trece *s-o luăm înapoi*." Ca și cum știa foarte bine ce face, n-o privi pe soția sa decît după ce se pronunță.

XXX

RĂSPUNSUL LUI SE BUCURA DE UN succes deplin, și cu greu s-ar fi putut dezminți categoric mai tîrziu că la aceasta contribuise într-o oarecare măsură o izbucnire amuzantă chiar din partea domnului Longdon. Fără îndoială exclamînd că soțul ei este întotdeauna înfiorător de politicos, doamna Brook găsi exact nota potrivită pentru a exprima o înțelegere plină de resemnare ; auzind-o, el își îndreptă un minut spre ei, cu destulă indiferență, chipul său frumos și impasibil. „*Politicos !* mă tem că tocmai asta nu am fost. De fapt vreau să spun, știi", continuă el adresîndu-i-se domnului Longdon, „că nu trebuie să te aștepți deloc să te scăpăm..."

„Nici măcar cu o săptămînă sau cu o zi mai devreme" — îl întrerupse domnul Longdon — „față de perioada pentru care consideri că mi-am asumat obligația ? Stimate domn, să nu-ți închipui, te rog, că Ducesa ți-a adresat întrebarea spre avantajul meu."

„A pornit de la soția ta, netot încîntător ce ești", elucidă lucrurile această doamnă. „Dacă ai dorit să te arăți neînduplecat cu prietenul nostru prezent aici, de fapt te-ai comportat astfel față de *ea ;* ceea ce, fără îndoială izvorăște

din lipsa unui plan strategic adecvat. Ai vorbit fără să ai indicațiile necesare."

„O !" făcu Edward Brookenham.

„Asta e, Jane" — continuă doamna Brook să reacționeze cu eleganță. „Azi ne-am îmbrăcat în grabă și n-am avut timp să facem repetiția obișnuită. De cîte ori sîntem invitați la o cină, Edward își pregătește trei batiste și șase glume. De batiste îi permit să dispună după propriul său plac, dar în mod obișnuit încercăm să punem la punct împreună desfășurarea celorlalte lucruri. Eu îi arunc doar o replică spumoasă și ăsta e semnul că poate să-și dea drumul."

„Numai că uneori nu face distincția" — o ajută Vanderbank să iasă la liman — „între replicele tale spumoase și cele rostite apăsat." El se ridică să-i facă loc amfitrionului său din atîtea ocazii și obligîndu-l să se așeze în scaunul gol, o porni agale spre acea parte a salonului unde se aflau Nanda și domnul Cashmore.

„Perfect", reluă Ducesa, „dar asta nu te scuză deloc, *cara mia*, pentru gafa de a prezenta drept o nevoie resimțită în familie ceva de care Edward dovedește că nu-și dă cîtuși de puțin seama. El a pus accentul pe interesul real al Nandei. Nu-i pasă absolut deloc în ce *lumină* apari dorind-o acasă."

„Nu te referi mai degrabă, Jane, la lumina în care apărem nedorind-o ?" se interesă doamna Brook cu o detașare completă de astă dată. „Bineînțeles, dragul și vechiul nostru prieten", continuă ea adresîndu-i-se domnului Longdon, „Ducesa mă pune cu spatele la zid cînd te ajută să vezi — ceea ce poate n-ai bănui altfel — că Edward și cu mine ne străduim să trecem drept părinți afectuoși și să obținem totuși de la tine tot ceea ce ne vei da. Eu joc rolul sentimental iar el pe cel practic ; așa încît, într-un chip sau altul, ne împodobim cu nimbul sacrificiului nostru, fără să renunțăm la drepturile asupra ei. Asta trebuie să te impresioneze ca un nou exemplu convingător al stării în care au ajuns moravurile în Londra ; bineînțeles afară de cazul în care", continuă să sporovăiască doamna Brook, „îți apare cu multă claritate — așa încît te împiedică să vezi celelalte implicații posibile — drept mărturia supremă că posed o minte mult prea complicată să-ți mai poți da seama cam ce aș urmări."

În pauza pe care o făcu, domnul Longdon, întîmpină cu înfricoşarea iniţială reprezentată acum numai de o îmbujorare persistentă ce în altă situaţie ar fi constituit un tribut firesc adus unei scene strălucite. „N-am nici cea mai vagă idee despre ceea ce ai urmări. Dar te rog să înţelegi“, adăugă el, „că nu-ţi refuz deloc acea jumătate de oră între patru ochi la care te-ai referit acum cîteva minute.“

„Eşti într-adevăr dispus să îi dai găzduire copilei pînă la sfîrşitul anului ?“ întrebă Edward placid, vorbind de parcă nu-şi dădea seama că se mai spusese şi altceva între timp.

Soţia sa îşi aţinti ochii asupra lui. „Spiritul interlocutorilor tăi, iubitule, ţîşneşte prin aer ca fulgerul, dar, spre norocul tău îţi scapără doar în jurul capului fără să te atingă. Ai şi tu la urma urmelor un fel de agerime stranie, care, nu sînt prea sigură că poate suporta vreo comparaţie cu a noastră. Numai că, fiind confruntat şi cu a noastră, nu-l văd pe bietul domn Longdon reuşind să se decidă căreia să-i iasă în întîmpinare.“

Bietul domn Longdon îl privea acum concentrat pe Edward. „O ! am senzaţia că domnului Brookenham i-aş putea ieşi oricînd în întîmpinare. Şi aş prefera, mărturisesc“, îi spuse el, „să am anume cu dumneata acea întrevedere de jumătate de oră.“

„S-a făcut !“ declară doamna Brook, „o să ţi-l trimet. Dar ştii, noi ne-am *dispersat*, aşa cum spune Van“, continuă ea răsucindu-şi capul ei delicat şi privind peste umăr spre un auditor din spate, de a cărui apropiere, deşi n-ar fi fost cu putinţă să-l fi zărit, devenise evident conştientă încă din primul minut. „Tocmai căsătoria ta, Mitchy, a întunecat vechea noastră atmosferă strălucitoare, ne-a schimbat mai mult chiar decît ne dăm seama acum, şi te-a schimbat pe *tine*, dragul meu, într-un chip grosolan şi hidos. Te furişezi într-un fel care-ţi dă fiori, tu care în vremurile bune ce s-au dus năvăleai însoţit de muzică şi cîntec. Apropie-te să te văd la faţă : poate nu mai am dreptul să te iubesc acum, dar presupun că am cel puţin permisiunea să te privesc. Te rog concentrează-ţi energiile“, continuă ea în timp ce Mitchy îi dădea ascultare, „să pui capăt, pe cît posibil acestei răceli stranii. Pune buştenii pe foc şi strînge rîndurile ; acesta a fost după cum ştii ceasul nostru cel mai propice — cu atît mai mult cu cît văd

că Tishy le face vînt celor care sînt în plus. Iată-l pe amicul Van că se întoarce", încheie ea, „înfrînt, presupun, în încercarea sa de a o abate pe Nanda de la prada ei. Nanda refuză să stea cu bieţii de *noi* ?" îl chestionă ea pe Vanderbank, care acum, întîlnindu-l pe Mitchy în faţa celorlalţi, rămase în picioare alături de el, ca şi cînd ar fi aşteptat ordine din partea ei.

„Bineînţeles că n-am întrebat-o", răspunse tînărul.

„Atunci ce ai făcut ?"

„Am făcut doar cîţiva paşi împreună."

Auzind asta doamna Brook se întoarse îndurerată spre Mitchy. „Poftim unde am ajuns. Cînd s-a mai pomenit *să facem cîţiva paşi împreună,* pe vremea *ta,* dacă plimbarea nu juca un rol deosebit în realizarea poantelor noastre reuşite. Te rog întoarce-te la Nanda", îi ceru ea lui Vanderbank, „şi spune-i că ţin în mod deosebit să se apropie şi ea pentru finalul acestei seri încîntătoare."

„Se îndreaptă spre noi din proprie iniţiativă", spuse Ducesa, „ca şi domnul Cashmore, şi Tishy — *voyez !* — care n-a reţinut — bat-o norocul cu spatele ei mic şi decoltat — pe nici unul din cei ce nu trebuiau să rămînă. Cum n-o să mai sosească nimeni de acum încolo, ar fi foarte convenabil dacă ar încuia uşa."

„Dar, draga mea Jane", se întrebă doamna Brook pe un ton plîngăreţ, „ce naiba ai de gînd să propui să facem ?"

În îngrijorarea ei doamna Brook aruncase priviri pline de interes spre prietenii lor, dar privirile Ducesei nu se avîntară mai departe de Harold şi Lady Fanny. „Poate că ar fi cazul să-i mai ţinem un timp aici pe aceşti doi porumbei înainte de a-şi lua zborul împreună."

Doamna Brook nu făcu o pauză prea lungă. „Dar în privinţa altei perechi n-ar însemna oare să tragi ivărul la uşa grajdului după — cum s-o fi spunînd mai departe ? Oare Petherton şi Aggie nu lasă impresia că ar fi zbughit-o împreună ? Mitchy, omule, spune-mi şi mie unde ţi-e nevasta ?"

„Pot să-ţi garantez", spuse Ducesa veselă, „că nepoata mea se află oriunde este şi Petherton. Sînt absolut sigură. pentru că dacă vreţi să ştiţi, *asta* este o prietenie care n-a fost întreruptă. N-a plecat Petherton, nu ?" îl chestionă la rîndul ei pe Mitchy.

Dar din nou, înainte de a reuși el să răspundă, i-o luă cineva înainte. „Mitchy tace, Mitchy s-a schimbat, Mitchy este de nerecunoscut !“ declară doamna Brook, în timp ce noii membri ai grupului, Tishy, Nanda, domnul Cashmore, iar după un minut, de îndată ce observară direcția celorlalți, Lady Fanny și Harold, terminară prin a-l lărgi — ajutîndu-se unii pe alții la adusul scaunelor — într-un cerc plăcut și animat în care obiectul exclamației interlocutoarei lor, așezat pe o sofa scundă și privind la rîndul său ciudat în toate direcțiile deodată, constituia evident centrul de atracție. Tishy ședea lîngă domnul Longdon iar Nanda, flancată încă de domnul Cashmore, între acesta și soția lui, care-l avea pe Harold de cealaltă parte. Edward Brookenham se învecina cu fiul său și cu Vanderbank care putea, cu ușurință, să se simtă întrucîtva confruntat public cu domnul Longdon, în ciuda faptului că erau separați și ținînd seama de pozițiile lor în cadrul grupului. „Soția lui se află în cealaltă încăpere ?“ o întrebă acum doamna Brook pe Tishy.

După ce privi mirată în jur, Tishy își redobîndi simțul realității ca să poată oferi explicații în legătură cu această invitată. „O, da — se joacă cu el.“

„Dar cu cine, dragă ?“

„Cum, cu Petherton. Credeam că știți.“

„Ce să știm ? că se joacă — ?“ doamna Brook se dovedea aproape socratică.

„Este de-a dreptul ambalată“, remarcă între timp soțul ei pe un ton neutru spre Vanderbank.

„Sclipitoare, într-adevăr !“ constată acesta.

„Dar e cam neastîmpărată, știi“, continuă Edward după o pauză.

„O, ticălosule !“ îi spuse interlocutorul său cu un rîs scurt și înăbușit care pentru un spectator ar fi putut reprezenta șocul în fața unei atari scăpărări de spirit analitic venind tocmai dintr-o asemenea direcție.

Oricum, cînd atenția lui Vanderbank deveni din nou disponibilă, amfitrioana lor, ajutată să facă această schimbare de subiect, descria tocmai ceea ce numise ea jocul celor absenți. „Aggie a ascuns o carte, iar el încearcă s-o găsească.“

„*Caută ce-am ascuns* ? Zău, ceva cu totul nevinovat, nu ? ia spune Mitch !“ exclamă doamna Brook.

Vorbind pentru prima oară, Mitchy o privi cu o înnegurare exagerată. „Ești chiar de părerea asta ?"
„E felul ei nevinovat de a se comporta !" rîse Ducesa.
„Și nu crezi că a găsit-o *pînă acum* ?" continuă doamna Brook cu interes către Tishy. „Crezi că n-am putea să ne jucăm *cu toții* dacă... ?" La care, controlîndu-se brusc, schimbă tonul. „Nanda, iubito, du-te te rog și invită-i să vină și ei."
Auzind asta, de pe divan, Mitchy se întoarse înfruntînd-o direct pe fată, care-l privi atent înainte de a vorbi. „Mă duc dacă mi-o cere Mitchy."
„Dar dacă se teme", spuse maică-sa, „că ar putea fi ceva în asta... ?"
Cu o răsucire bruscă spre doamna Brook, Mitchy articulă. „Ee, vezi, nu vreau să dau curs temerilor mele. Să presupunem că *ar exista* ceva ! Mai bine să nu știu."
Ea îi răspunse cu tandrețe. „Înțeleg. N-ai putea să suporți așa ceva — atît de curînd."
„Ah ! dar *savez-vous*", interveni Ducesa cu oarecare prestanță, „sînteți de-a dreptul dezgustători !"
„Lasă-i în pace", continuă Mitchy. „Oricum n-avem nevoie de o zbenguială generală."
„O ! eu credeam", spuse doamna Brook, „că tocmai de asta voia Ducesa să încuiem ușa ! Pe de altă parte, poate" — reveni ea spre Tishy — „că încă n-a găsit cartea."
„Nu are cum", spuse Tishy cu simplitate.
„Dar pentru numele Domnului, de ce ?"
„Știi, Aggie s-a așezat pe ea" — era evident că Tishy se simțea apăsată de răspunderea pe care o presupunea explicația. „Așa încît, dacă n-o clintește din loc..."
„Nu poate atinge ceea ce urmărește cu disperare ? A, sper că n-o s-o clintească de acolo !" murmură doamna Brook într-un chip fermecător. Cuvintele fuseseră spuse într-un mod care stîrni agitație și hohote unanime erau pe punctul de a încununa invocația adresată adineaori spiritului monden. „Dar ce anume carte", continuă ea, „a fost aleasă pentru o asemenea poziție ? Sper că nu e una prea voluminoasă."
„O, oare cărțile pe care se șade". se interesă dezinvolt domnul Cashmore, „nu sînt evident cele deocheate ?"
„Ba deloc", îi replică Harold cu aceeași dezinvoltură. „In zilele noastre se discută în toate părțile — vreau să spun

în ziare și pe stradă — despre o serie de lucruri colosal de bune. Și apoi eu însumi citesc cărți pe care n-aș putea — pe onoarea mea n-aș risca ! — să le citesc cu voce tare aici."

„Ce păcat", lăsă taică-său să-i scape replica pe tonul acela sec, propriu numai lui Edward, „că n-ai la tine una din cărțile favorite să o încerci pe noi toți !"

Harold privi în jur ca și cînd, la urma urmelor, ideea n-ar fi fost deloc rea. „Păi Nanda e unica fată."

„Și propria soră nu contează", spuse Ducesa.

„Lordul Petherton încearcă să i-o smulgă tocmai pentru că e una deocheată", reluă Tishy spre profitul deosebit al doamnei Brook.

Interesul la început vag al doamnei Brook se intensifică. „Deci se dă o adevărată luptă corp la corp ?"

„El spune că ea n-are voie s-o citească ; ea susține că are să reușească."

„A ! asta, nu-i așa Jane ?" i se adresă doamna Brook — „pentru că el a supravegheat-o și a sfătuit-o atîta amar de vreme în asemenea chestiuni. Oare cu inteligența lui nemaipomenită n-a ajuns pînă acum să-și dea seama de modul fantastic în care ea a ieșit la lumină ?"

„Pînă acum ?" reluă Harold ca un ecou. „Mămicuțo dragă, ești atît de dulce ! Nu sînt decît vreo zece săptămîni de cînd — nu-i așa Mitch ? Sper că nu te deranjează că am spus asta", adăugă el plin de solicitudine.

Mitchy era cu spatele la el și, încovoindu-se puțin, își ținea capul plecat și palmele strînse între genunchi. „Nu mă deranjează deloc, poate să spună oricine ce vrea."

„Doamne sfinte, ai trecut deja de stadiul ăsta ?" rîse Harold afabil.

„Pe vremuri vibra la orice. Omule, dragă, ce *s-a întîmplat ?"* întrebă doamna Brook. „Oare totul se desfășoară într-un ritm prea alert pentru tine ?"

„Poftim, ce tot *îndrugi* acolo ? De fapt asta aș vrea și *eu* să aflu !" declară domnul Cashmore cu multă vioiciune.

„Ei, ea *a pornit-o* într-un ritm — dacă Mitchy îmi permite să spun asta", interveni Harold pe un ton ce mima tactul și bunul gust. „Dar la urma urmelor nu se întîmplă întotdeauna — vreau să spun cînd sînt ca Aggie și se văd scăpate dintr-odată — s-o pornească în asemenea ritm ? De fapt asta vreau și *eu* să aflu. Presupun că nu s-a întîmplat asta cu mama, sau cu Tishy, sau cu Ducesa",

le comunică el celorlalți, „dar mama și Tishy și Ducesa, îmi face mie impresia, trebuie să fi fost fie din școala celor care știau, mă înțelegeți, o groază de lucruri dinainte, fie de tipul celor care iau lucrurile mai calm după aceea."

„Cred că o femeie nu poate vorbi decît în numele ei. *Eu* le-am luat pe toate destul de calm și înainte și după", spuse doamna Brook. Apoi îi adresă domnului Cashmore cu o ușoară înclinare convențională a capului, unul din încîntătoarele ei zîmbete abia schițate. „Mă refer, *s'il vous plaît*, la căsătorie."

„Mă întreb dacă vă dați seama", izbucni Ducesa auzind asta, „cît de nătărăi apăreți cu toții ! A existat oare vreo societate care se considera destul de *aleasă* unde să n-aibă urmări faptul că o ființă tînără și nevinovată, o floare îngrijită și ocrotită descoperă de la o zi la alta că poziția ei s-a schimbat cu desăvîrșire ? Oamenii par indignați, schimbă priviri nedumerite și își dau cu coatele, după moda voastră englezească, și își spun unul altuia prin colțuri că micuța mea adorată *a ieșit la lumină. Je crois bien*, că a ieșit la lumină ! Am măritat-o — nu-mi pasă s-o spun acum — tocmai *ca să iasă la lumină* și m-aș jena cumplit pentru toți cei implicați dacă n-ar fi făcut-o. N-am măritat-o, vă rog să mă credeți, ca să stea *închisă în casă* și dacă vreunul din voi intenționează să-l înspăimînte pe Mitchy cu asta, îmi închipui că va reuși tot atît de greu cît ar reuși cu *mine*. Și dacă n-a avut nevoie decît de un timp foarte scurt — cum se exprimă atît de plastic Harold — aș vrea să aflu față de cine am pretins vreodată că o să-i ia multă vreme ? Recunosc că există fete cărora le-ar fi trebuit mai mult timp, după cum desigur că sînt altele care n-ar fi avut nevoie nici măcar de o oră. Am certitudinea — și nu e o noutate pentru nimeni de aici — că dacă printre noi se află unele tinere care sînt foarte proaste și altele foarte înțelepte, copila *mea* dragă n-a intrat niciodată într-una din aceste categorii, ci a fost doar perfect de bine crescută și încîntător de deșteaptă. A ! ar mai fi și asta — ! Dacă e atît de deșteaptă că nu știi ce să mai faci cu ea, nu e deloc vina *ei*. Dar la asta trebuie să adăugați și faptul că Mitchy este foarte bun, și aveți întreg tabloul. Ce ați vrea mai mult ?"

Doamna Brook care părea extrem de impresionată, răspunse cu cea mai promptă înțelegere, și totuși, ca și cînd ar fi putut exista o alternativă. „Părerea mea este — și din ochi le ceru celorlalți acordul — că nu vrem nimic altceva, nu ? decît întregul tablou."

„Doamne ferește, sper că nu !" remarcă soțul ei tot atît de discret ca și înainte, adresîndu-i-se lui Vanderbank. „Da' știu că Jane intră în amănunte cînd e vorba de un cerc atît de pestriț..."

Timp de o clipă Vanderbank îmbrățișă tot cercul dintr-o privire. „Este oare cazul să-l numești *pestriț* ? Nu e decît o *singură* fată."

Edward Brookenham aruncă o privire spre fiică-sa. „Da, dar regret că nu sînt mai multe."

„Nu mai spune ?" La auzul acestui punct de vedere straniu, hohotul lui Vanderbank acoperi o clipă restul conversației. Dar cînd începu din nou să urmărească discuția, nici una din părți nu smulsese victoria.

Firește, doamna Brook era aceea care făcea caz de menținerea standardului. „Cînd spui, scumpo, că nu știm *ce să mai facem* cu deșteptăciunea lui Aggie, ții oare cont de felul în care ne înclinăm înaintea acesteia divinizînd-o ? Nu prea văd ce altceva am putea face noi cei de aici cu deșteptăciunea ei — deși *am înțeles* că doar la mică distanță, în încăperea cealaltă, Petherton îi găsește o altă utilizare. Noi facem fiecare ce ne stă în putință. Așa încît, Jane, nu te lăsa copleșită de farmecul înșelător al unei insatisfacții. Nu te-ai alege cu nimic. N-ai nici un temei pentru asta. Frumusețea vieții pe care atîția dintre noi am trăit-o împreună atîta vreme" — și ea arătă că spune asta mai cu seamă pentru domnul Longdon — „este tocmai faptul că nimeni n-a avut niciodată un asemenea temei. Nici măcar nu i-a trecut prin minte vreunuia din noi — ar fi reprezentat o notă atît de stridentă și falsă, o notă de violență cu totul deplasată. *Tu* ai auzit vreodată de un asemenea temei, Van ? Dar tu, bietul meu Mitchy. Și vedeți și voi", încheie ea cu un oftat și înainte ca vreunul din cei doi să fi apucat să răspundă, „cît de tare am decăzut cînd trebuie să afirmăm asemenea lucruri fie și numai întru apărarea noastră."

Mitchy, care de cîtva timp stătuse contemplînd podeaua, își ridică ochii bulbucați și buni rînjind cu buzele

strînse. „O ! cred că mai sîntem și acum într-o condiție destul de bună !" răspunse el apoi.

După o pauză, adresîndu-i-se din nou lui Tishy, doamna Brook avu într-adevăr aerul să ofere fără tragere de inimă un exemplu al condiției, revenind ca dintr-o incursiune foarte scurtă la întrebarea ce fusese o clipă dată uitării. „Mă văd obligată să spun, cu atît mai mult, știi, că nu prea înțeleg ce lucruri n-ar avea Aggie voie să citească acum." Brusc, totuși, privind-o pe cea care îi informase sesiză o notă de îngrijorare. „Cartea de care vorbești este *chiar atît* de înfiorătoare ?"

Cum în ultimele minute se întîmplaseră atîtea lucruri care s-o îngrijoreze, doamna Grendon era, în fine, vizibil mai implicată. „Asta e ceea ce spune Lordul Petherton despre carte. Din cele ce știe în legătură cu autorul."

„Așa încît vrea s-o împiedice... ?"

„Mda, s-o încerce ea mai întîi. Cred că vrea să vadă dacă e bună pentru ea."

„După părerea mea", spuse Ducesa, „asta e una din atențiile cele mai fermecătoare pe care un gentleman le poate avea față de o tînără femeie căreia dorește să-i fie util. N-o să spun că Petherton își dă întotdeauna seama cît de bună poate fi o carte, dar nu mă îndoiesc niciodată atunci cînd îmi spune cît e de deocheată."

Domnul Longdon, care tot timpul stătuse tăcut și nemișcat, își părăsi locul auzind asta și evident, gestul îi oferi doamnei Brook prilejul de care avea nevoie. Se ridică și astfel în cîmpul vizual îi apăru, la ușa încăperii celei mai îndepărtate, ceva ce îi smulse o exclamație abruptă. „Atunci poate să ne-o spună el pe loc — pentru că uite-i, apar !" Înaintînd alert și urmat cu atîta iuțeală de tînăra lui însoțitoare încît ea lăsa impresia că îl urmărea, Lordul Petherton flutura triumfător deasupra capului un volumaș îmbrăcat în hîrtie bleu. La vederea lor s-a creat o agitație generală, și în momentul în care li se alăturară celorlalți invitați, aceștia, împingîndu-și înapoi scaunele și schimbînd între ei, într-un șuvoi lin, o gamă largă de grimase, se aflau aproape cu toții în picioare. „Vezi, a reușit s-o clintească !" spuse doamna Brook.

Micuța Aggie căreia îi venea deosebit de bine un șirag bogat de perle, primi asta drept o manifestare a unei simpatii calde, prietenești. „Da, și zău că a fost o hîr-

joană *în toată legea*. Dar bineînţeles", continuă ea cu cel mai drăgălaş humor, ca şi cînd doamna Brook avea s-o înţeleagă pe deplin, „în momentul în care suporţi unghiile cuiva şi chiar şi dinţii înfipţi în carne... !"

Simpatia doamnei Brook trecu totuşi fără prea mare degajare, de la perlele lui Aggie la celelalte farmece ale ei ; fixîndu-le totuşi pe primele atît de vizibil, încît Harold îi scăpă o vorbă lui Lady Fanny. „Cînd sărmana mămicuţa se gîndeşte, ştii, că s-ar fi putut să-i aparţină Nandei... !"

De fapt se dovediseră tot atît de irezistibile şi pentru atenţia Ladyei Fanny. „Ba să ştii că dacă aş fi vrut, le-aş fi avut *eu !*"

„Doamne sfinte — şi *ai fi fost în stare* să-l suporţi ?" replică tînărul. Îmi închipui însă că femeile pot suporta orice !" conchise el profund. Între timp, revenindu-şi, maică-sa începuse să se mire cu glas tare văzînd urmele lăsate pe braţele lui Aggie, iar tînărul îşi simţi gîndurile abătute de la ceea ce, după propria sa expresie, el n-ar fi putut să suporte, aruncîndu-şi o privire spre trofeul Lordului Petherton, pe care se şi năsputi să-l înşface. „Mărul discordiei ?" Lordul Petherton îi dăduse drumul şi Harold rămase înmărmurit în faţa coperţii. „Păi să mă bată Dumnezeu dacă nu poartă pe ea numele lui Van !"

„Al lui Van ?" — maică-sa se văzu pe punctul de a o smulge şi ea, după care se întoarse imediat spre posesorul volumului. „Dragule, da' e chiar ultima carte pe care mi-ai împrumutat-o ! Nici nu cred", adăugă ea adresîndu-i-se lui Tishy, „că *ţi-am* pasat vreodată o asemenea producţie."

„Tocmai pentru că am văzut scrisul domnului Van", explică Aggie plină de conştiinciozitate, „mi-am închipuit că nu e interzis... !"

„Dar nu e scrisul domnului Van !" — doamna Brook zîmbi, văzînd eroarea. Îi vîrî brusc domnului Longdon cartea sub nas. „E ăsta scrisul lui Van ?"

Ţinea în mînă obiectul disputat, şi ca să-l cerceteze îşi prinse *pince-nez*-ul, apoi privi direct pe deasupra acestuia, fără să scoată o vorbă, spre Nanda, ce îi răspunse cu o privire tot atît de directă. „Eu am scris numele lui Van." Fata stătea cu ochii aţintiţi asupra domnului Longdon, dar cuvintele păreau adresate celorlalţi. „Eu am adus aici cartea din Buckingham Crescent şi am uitat-o din întîmplare în camera de alături."

„Din întîmplare, draga mea“, răspunse maică-sa. „Sper din tot sufletul. Dar pentru numele Domnului, de ce ai adus-o ? E de-a dreptul scîrnavă.“

Nanda avu aerul că se miră. „Nu zău ?“ murmură ea. „Deci n-ai citit-o ?“

Ea ezită totuşi. „Zău, nici nu mai ştii acum dacă şi în ce măsură este aşa cum ai spus.“

„A adus-o ca s-o citesc numai *eu*“, interveni Tishy grav.

Doamna Brook păru întrucîtva surprinsă. „Nanda ţi-a recomandat-o ?“

„O, nu dimpotrivă“, ca şi cînd s-ar fi speriat de atîta publicitate, Tishy se pierdu puţin. „Mi-a povestit doar...“

„Subiectul ăla înfiorător ?“ se lamentă doamna Brook.

Comicul acestui ultim schimb de replici persistă atît de îndelung că trebui să treacă un minut înainte de a se face auzită vocea lui Vanderbank. „Întreaga răspundere îmi aparţine pentru faptul de a fi pus în circulaţie porcăria asta. Totuşi“, adăugă el, pus pe şagă şi ca şi cînd ar fi vrut să minimalizeze dacă nu cauza cel puţin consecinţele, „cred că sînt de aceeaşi părere cu Nanda că nu e cu nimic mai rea decît atîtea altele.“

Doamna Brook recuperase cartea abandonată în mîna domnului Longdon şi acum, fără să se mai uite la ea, o ţinea la spate cu un aer neobişnuit de hotărît. „O ! cum poţi să spui aşa ceva, dragul meu, despre un lucru atît de revoltător ?“

Discuţia îi aduse o clipă chiar faţă în faţă. „Vrei să spui că ai *citit-o* cu adevărat ?“

Ea cumpăni ; apoi azvîrli cartea pe cel mai apropiat fotoliu, iar domnul Cashmore se năpusti asupră-i. „Nu de asta mi-ai adus-o ?“ întrebă ea. Totuşi înainte ca el să răspundă, o provocă din nou pe copilă. „Ai citit cartea asta, Nanda ?“

„Da, mămico.“

„O ! i-auzi !“ exclamă domnul Cashmore, chicotind şi întorcîndu-i filele.

Cît dură acest schimb de replici, domnul Longdon se apropiase ceremonios de Tishy. „Noapte bună.“

CARTEA A NOUA

VANDERBANK

XXXI

„CRED CĂ E MAI BINE SĂ AȘtepți“, spuse doamna Brook, „pînă verific dacă a plecat“ ; și cînd, în clipa următoare sosiră slujitorii cu ceaiul, i se ivi ocazia să pună întrebarea. „Domnul Cashmore mai este și acum cu domnișoara Brookenham ?“

„Nu, doamnă“, răspunse valetul — „l-am condus pe domnul Cashmore acum cinci minute.“

În scurtul interval ce urmă, Vanderbank arătă prin comportarea sa că nu se simte încă pregătit să dea piept cu situația, se învîrti de colo-colo prin cameră, în timp ce servitorii pregăteau măsuța de ceai, fără să-și dea nici cea mai mică osteneală să se angajeze pentru a salva aparențele, în vreo conversație. La rîndul ei doamna Brook își dădea atît de puțin silința, încît tăcerea — pe care tovarășii lor de moment aveau din plin prilejul s-o prelungească agitîndu-se fără nici un rost — deveni pentru cercul celor de la subsol una din acele lumini neprețuite, despre care cei din lumea bună se amăgesc închipuindu-și că nu le-au aprins atîta vreme cît n-au vorbit. Dar Vanderbank vorbi din nou de îndată ce se închise ușa. „Și chiar vine și pleacă în felul ăsta, fără să ți se adreseze măcar ?“

Doamna Brook se îndepărtă de focul care, tîrziu în mai, era singura mîngîiere a după-amiezei reci și aspre. „Parcă-ți vine să tragi draperiile, nu ? și să bîrfești la gura sobei.“

„O, să *bîrfești !*“ spuse Vanderbank plictisit, îndreptîndu-se spre măsuța cochetă.

În mijlocul preparativelor pentru ceai ea se opri. „Poate că preferi să-l bei la *ea*."

El şovăi o clipă. „Îşi pregăteşte şi ea ceaiul sus ?"

„Vrei să spui că nu ştii ?" — întrebă doamna Brook surprinsă. „Faptul că ignori atît de mult ceea ce fac pentru ea spune destule, cred eu, despre modul în care ne-ai tratat în ultima vreme."

„Nevenind atîta timp ?"

„Nici nu mai ştiu de cîte săptămîni, de cîte luni. aproape de la — cînd a fost asta — sfîrşitul lui ianuarie, din seara cînd a dat Tishy dineul."

„Da, seara aceea înfiorătoare."

„Înfiorătoare, spui ?"

„Înfiorătoare."

„Ei, vremea care s-a scurs fără tine", replică doamna Brook, „a fost atît de nesuferită, încît mă tem că am pierdut orice impresie dinainte." Apoi îi lăsă mînă liberă să se hotărască în privinţa ceaiului. „Vrei să-l bei sus ?"

El întinse mîna spre ceaşcă. „Da, dar şi aici." După care nu mai spuse nimic pînă cînd, turnîndu-şi lapte peste ceai ca să-l răcorească, goli ceaşca dintr-o sorbitură. „Doar ştii bine că nu e întru totul adevărat. *Am mai fost* pe aici."

„Da, dar întotdeauna în prezenţa altora — ai reuşit să te strecori cumva ; tot cu persoane nepotrivite. Aproape că nici n-a contat."

„A ! într-un fel sau altul, cred că totul contează. Şi uiţi că am fost şi la cină."

„O — o singură dată !"

„Singura dată cînd m-ai invitat. Aşa încît nu ştirbi frumuseţea propriei tale comportări prin reflexii prost plasate. Ca de obicei ai fost la înălţime."

„A, dar n-a fost nimic frumos în asta. N-a fost absolut nimic", continuă doamna Brook, „în afară de intuiţia sumbră şi stearpă, blestemul inteligenţei mele dezgustătoare. Ne-am dispersat şi cel puţin nu sînt atît de neghioabă încît să nu fi simţit asta la timp. Din clipa în care te stăpîneşte acest sentiment ce rost mai are să insişti asupra unor politeţuri. Din moment ce *tu* ai simţit asta şi te-ai grăbit într-atît să te lepezi de ele, rolul meu a fost cel de totdeauna — să accept inevitabilul. N-o să ne mai reunim niciodată. Lovitura a fost prea mare."

O vreme Vanderbank nu spuse nimic ; apoi în cele din urmă : „Tu ar trebui să știi cît de mare !"

Indiferența ce se întîmplase, înfățișarea ei încîntătoare din clipa asta îi supraviețuise : „Eu ?"

„Lovitura", replică el, „a fost într-adevăr, cred eu, pe măsura dorințelor tale. Fiecare din frînturile *dispersate* este o mărturie a succesului tău. Totul s-a petrecut în cinci minute."

Ea avu aerul că se întreabă unde voia el să ajungă. „Dar desigur nu în minutele *mele*. Cum de ai descoperit că eu aș fi aranjat căsătoria lui Mitchy ?"

„Căsătoria lui Mitchy n-are nici un amestec cu asta."

„Înțeleg." Vechile preocupări cel puțin mai reprezentau încă o sursă de interes pentru amîndoi, gîndi doamna Brook. „Ești de părere că am fi reușit să-i supraviețuim ?" Un nou gînd păru să-i licărească în minte în legătură cu asta. „Mă văd obligată să spun că mariajul lui Mitchy oferă o serie de elemente promițătoare."

„Ai făcut-o în seara aceea la cina de la doamna Grendon." El vorbea de parcă n-ar fi auzit-o. „A fost un spectacol neînchipuit. Ne-ai năruit pe toți — încercîndu-ți puterile cu fiecare din marile coloane pe rînd — precum Samson cînd a dărîmat templul. La ora aceea m-am trezit sub dărîmături acoperit de răni și în agitația și vacarmul ce au urmat n-am înțeles prea bine ce se petrecuse. Dar acum înțeleg."

„Ești foarte sigur ?" întrebă doamna Brook cu interes.

„E adevărat că sînt un neghiob în comparație cu tine, dar, vezi, am stat și în liniște am întors enigma pe toate fețele. Am dezlegat-o. Am chibzuit nopți întregi asupra ei : și cu atît mai mult cu cît a trebuit s-o fac de unul singur — soții Mitchy fiind plecați în Italia și Grecia. Mi-a lipsit ajutorul lui."

„Acum ai să-l ai din nou", spuse doamna Brook amabil. „Se întorc."

„Și cînd sosesc ?"

„De pe o zi pe alta, cred."

„Ți-a scris ?"

„Nu", spuse doamna Brook — „asta e. Vezi și tu cît de tare ne-am dispersat. Dar sînt sigură că tu ai mai primit ceva vești de la el."

„Nici măcar o vorbă."

„A, în cazul ăsta procesul e încheiat."

Vanderbank se gîndi o clipă. „Nu tocmai, nu ? — vreau să spun că nu s-a încheiat cu totul decît în cazul că nu i-a scris Nandei."

„Atunci, *i-a scris* ?" — ea se însufleți din nou.

„O, fac și eu o presupunere. *Tu* n-ai aflat ?"

„De unde *aş fi putut* ?"

El reflectă şi asupra acestei replici. „Tocmai ca o consecință a faptului că la Tishy ai abordat atît de abrupt şi neaşteptat problema întoarcerii ei, încît la numai cîteva zile după aceea, aşa cum am înţeles mai tîrziu, avea să fie încununată de un succes de asemenea proporţii că se mai simt şi acum efectele. Cu alte cuvinte de ce oare — dacă tot ştii atît de puţine despre Nanda şi n-ai făcut nimic să te apropii de ea — te-ai dat peste cap să se reîntoarcă ?"

Exista o raţiune clară, i se putea citi pe faţă, numai că nu şi-o amintea prea bine. „Oare de ce am... ?" Apoi ca şi cînd întrezări o rază : „Asta-i bună — să mă întrebi acum — după atîta vreme !"

„A, *ai observat* deci, că n-am întrebat pînă acum ? Oricum", adăugă Van prompt, „ştiu foarte bine ce observi. Nanda nu ţi-a pomenit dacă a primit ceva veşti ?"

„Absolut nimic. Dar sper că nu-ţi închipui că am rechemat-o tocmai ca să-mi bag nasul în treburile ei ?"

Auzind asta Vanderbank îşi descreţi pentru prima oară fruntea, izbucnind într-un hohot de rîs. „*Ai rechemat-o ?* Grozav îmi plac expresiile tale !"

„Deci, în ciuda tuturor celor întîmplate", întrebă ea avidă, „îţi mai readuc puţin aminte de acel *bon temps* ? A", oftă ea, „nu mai reuşesc nici o poantă acum. Dar bineînţeles că o întîlnesc pe Jane, deşi nici pe ea prea des. De la Jane am aflat ceva despre cei cărora ea le spune *puişorii ei dragi*. E atît de straniu să ţi-l imaginezi pe Mitchy în chip de *puişor* ! E bătrîn ca lumea, iar nevastă-sa, care pînă de curînd avea vreo şase ani, are acum practic cam vreo patruzeci. Şi l-am văzut şi pe Petherton, imediat după întoarcere", adăugă doamna Brook.

„De unde s-a întors ?"

„Cum, da' a fost cu ei în Corfu, Malta, Cipru — nici nu mai ştiu pe unde n-a fost ; cu iahtul în croaziere, cheltuindu-i banii lui Mitchy, *făcîndu-şi de cap,* cum spunea el — nu mai ştiu cum. I-a însoţit săptămîni în şir."

„Pînă cînd Jane, vrei să spui, l-a rechemat ?"
„Bănui că așa s-a petrecut."
„Ei, e mai bine", spuse Van, „decît dacă s-ar fi văzut Mitchy nevoit să-l expedieze."
„O ! Mitchy... !" exclamă doamna Brook cu subînțeles. Vizitatorul ei încuviință totul. „Nu-i așa că e uluitor ?"
„Unic."
El făcu o scurtă pauză. „Dar ce mai urmărește ea acum ?"
Se părea că pentru doamna Brook întrebarea avea o gamă atît de largă de aplicații, încît ea exclamă mai mult ca să facă un test. „Cine, Jane ?"
„Vai, nu. După părerea mea, pe Jane am cercetat-o în profunzime, nu ?"
„E", medită doamna Brook, „eu nu sînt absolut deloc sigură c-am izbutit. Chiar de curînd am încercat un nou sentiment că... !"
„Da' ce anume, de data asta ?" interveni Van amuzat în timp ce ea lăsă fraza în aer.
„O, în legătură cu abisuri de nepătruns. Dar sărmana Jane — este bineînțeles, la urma urmelor, și ea om. Își iese din fire ba din una, ba din alta, dar nu este deloc consecventă. A bătut atîta monedă pe faptul că a reușit, cu ajutorul lui Petherton, s-o pregătească pe Aggie pentru a deveni *une femme charmante*, încît..."
„Încît acum e prea tîrziu să strige că se poate dispensa de ajutorul lui Petherton. Vrei să spui că e un asemenea nemernic încît... ? după tot ce a făcut Mitchy pentru el..." ; în fața imaginii care se închega, Vanderbank se controlă mimînd dezgustul.
„Îl văd perfect capabil să considere, cu insolența magnifică a egoismului, că performanța cea mai *uluitoare* pe care a realizat-o Mitchy a fost probabil să i-o facă accesibilă pe Aggie, așa cum — din decență și discreție, virtuți din care Petherton își face un punct de glorie — natural *nu putea* fi ca fată. Căsătoria ei a simplificat lucrurile."
Vanderbank cîntări totul. „*Accesibilă*, e bine spus ! Atunci — tocmai asta intenționam să întreb acum — Aggie a și devenit astfel ?"
Doamna Brook, totuși, nu putea încă, cinstit vorbind, decît să se întrebe. „E tocmai lucrul pe care ard de nerăbdare să-l aflu."

Interlocutorul ei zîmbi auzind-o. *«Pînă şi-n scrumul plămădirii noastre tresaltă aleanurile lor aprinse»* ! * Dar cum îl vezi pe bietul Mitchy în situaţia asta imposibilă ? E puţin probabil ca mariajul să-*l* fi simplificat într-atît."

Era un lucru pe care, orice s-ar fi spus, doamna Brook trebuia să-l cîntărească. „Nu ştiu. Renunţ să mă gîndesc. A fost atîta ciudăţenie în toată povestea asta !"

Prietenul ei făcu şi el o pauză, şi avură aerul că, o vreme, amîndoi, uitîndu-se unul la altul, contemplau situaţia şi ceea ce rămăsese nerostit între ei. „*A fost* cam ciudat !" lăsă el să-i scape în cele din urmă.

Totuşi pe doamna Brook n-o mulţumea aproape deloc — avu ea aerul să cugete după o clipă — să învăluie toată povestea într-un exces de tăcere. „A făcut ceea ce face un bărbat — mai cu seamă în această chestiune — cînd nu face ceea ce vrea."

„Vrei să spui că a făcut ceea ce a vrut altcineva ?"

„De, ceea ce *n-a vrut* el însuşi. Şi dacă o să fie nefericit", continuă ea, „o să ştie cu cine să se răfuiască."

„A !" exclamă Vanderbank. „chiar şi dacă o să fie aşa, nu e el omul *să se descarce* pe ea, cum s-ar putea spune. O să caute compensaţii în alte direcţii şi n-o să-i pese de nici o zeflemea..."

„La cine te referi cînd spui *ea ?*" îl întrebă doamna Brook, avînd parcă senzaţia că ceva de pe chipul ei îl făcuse să se oprească. „Nu mă refeream", explică ea, „la soţia lui."

„O !" făcu Vanderbank.

„Aggie nu contează", continuă ea.

„O !" repetă el. „Te refereai la Ducesă ?" lansă Van apoi întrebarea.

„Nu fi neghiob !" interveni ea. „*S-ar putea* să nu fie nefericit — *deie* Domnul", dezvoltă ea ideea. „Dar dacă totuşi o să fie, o s-o facă pe Nanda să simtă."

Van avu aerul că doreşte o elucidare mai profundă. „*S-o facă să simtă ?*"

„Ei bine, aş vrea să ştiu, aşa cum m-a întrebat mai deunăzi o americancă în legătură cu cineva : cum anume *o să procedeze ?*"

* Vanderbank citează versul 92 din binecunoscutul poem de Thomas Gray (1716—1771), „Elegie scrisă într-un cimitir de ţară", publicat în 1751.

Vanderbank, tot în picioare, sesizîndu-i nedumerirea, rămase locului un răstimp. „Dar ce poate *ea* face... ?"

„Uite încă un lucru pe care sînt curioasă să-l văd", vorbi doamna Brook apoi, aruncînd o privire spre ceas. „Dar dacă n-ai să urci la ea..."

„Atunci intenţia mea de a o vedea între patru ochi ar putea fi oare zădărnicită de venirea ei jos, de îndată ce ar şti că mă aflu aici ?" Îşi scoase ceasul. „Mă duc peste o clipă. Dar aşa ca o idee care să mă lumineze asupra acestei primejdii, ţinînd seama de împrejurări — *tu* ai coborî ?"

Oricum, în loc de lumină pe faţa doamnei Brook nu se citea decît înnegurare. „O, doar nu pe *mine* mă iubeşti."

Rămas cu ceasul în mînă şi neavînd altă alternativă, Vanderbank îşi aţinti privirile asupra focului. „Ştii, încă nu mi-ai spus dacă domnul Cashmore vine acum *zilnic*."

„Dragul meu, cum ţi-aş putea spune ? Tocmai ţi se oferă ocazia s-o afli."

„De la ea, vrei să spui ?"

Doamna Brook ezită. „Dacă nu preferi s-o afli de la valet. Trebuie oare să-ţi reamintesc că, avîndu-şi salonul propriu şi, în afară de subretă, un valet care-i stă permanent la dispoziţie, se bucură de o independenţă ideală ?"

Vanderbank care avea aerul că se cronometrează, îşi puse ceasul în buzunar. „Mă văd obligat să-ţi spun că, ţinînd seama de acest aranjament, mă intrigă mai mult ca oricînd explozia ta nemaipomenită."

„A, iar te întorci la asta ?" întrebă ea plictisită. „Şi deşi ai atîtea lucruri mai importante la care să te gîndeşti, te intrigă în continuare ?"

„O, dar aveai o scînteiere atît de sălbatică în ochi... !"

„Poftim", spuse doamna Brook, „acum vezi că s-a stins cu totul." Era mai multă amărăciune decît stridenţă în tonul ei, dar iritarea scăpără în clipa următoare. „Am rechemat-o pentru că aşa am avut chef."

„Evident, dar ştii, nu înţeleg ce ai cîştigat de atunci încoace prin asta ?"

„Vrei să spui că fata mă urăşte şi mai mult ?"

Iritarea lui Van, vădită de gestul cu care îşi îndreptă privirile în altă parte, izbucni şi mai intens. „Ştii că nu sînt capabil să gîndesc aşa ceva."

Ea aşteptă cît timp el rămase cu spatele. „Uneori îmi spun că de fapt eşti incapabil de franchetă."

Vanderbank nu se îndreptase neapărat spre ușă, dar ajunse aproape pînă acolo după ce-i aruncă, auzind asta, o privire dură. Apoi se opri brusc, totuși, privindu-și și mai fix pălăria pe care o ținea în mînă ; cu urmarea că ajunse din nou, în clipa următoare în fața fotoliului ei. „Și faptul că n-am venit atîta vreme nu poate fi numit un act de franchețǎ ?"

Ea trebui din nou să-și intre în ritm ca să-i răspundă : „Faci cumva aluzie la *cîștigul* pe care n-am reușit să-l obțin din cauza pierderii încîntătoarei tale prezențe ? În orice caz" — ea nu-i dădu timp să răspundă — „ai pare-mi-se sentimentul că ești tot atît de franc ca și mine, și că nici unul nici altul nu sîntem făpturi care să ne lăsăm mînate de simple impulsuri nesăbuite. De fapt, a fost o vreme, nu-i așa ? cînd ne bucuram să ne intuim adîncurile neguroase unul altuia. Dacă aș vrea să mă pun bine cu tine", continuă ea, „aș putea spune că aflînd în manierele piezișe un asemenea tovarăș alături de care să trebuiască să fac meandre și să apuc pe căi cotite, aș risca să mă pierd în mină. Dar de ce să ripostăm și să ne învinuim reciproc ? Pentru numele lui Dumnezeu, să nu devenim vulgari — oricît de rău ar sta lucrurile, n-am ajuns chiar pînă *acolo*. Neîndoielnic, eu *pot* să fiu — într-o bună zi o să mă văd *nevoită* să fiu : simt vulgaritatea amenințîndu-mă ca un destin implacabil ascuns într-un viitor sumbru. Dar las-o să vină atunci cînd o să fiu bătrînă și dezgustătoare ; nici un ceas mai devreme. Așa încît ar trebui să-mi dai drumul cu binișorul — tot așa cum îți dau și eu."

„O, știu", spuse Vanderbank cu eleganță, „că sînt o serie de întrebări pe care eviți să mi le pui ! Dai dovadă de atîta tact !".

„Asta e cuvîntul. Și îmi place mult mai mult", continuă doamna Brook, „să ne referim la *tact* ca la ceva ce ține de discreție și nu de duplicitate. Dacă ești dispus să înțelegi, ai mai mult de cîștigat."

„Înțeleg întotdeauna și mai presus de orice", replică el, „adevărul universal că ești de-a dreptul prodigioasă.".

Faptul că ea nu găsi nimic împotriva acestei afirmații se datora întrucîtva, probabil, unei atenuări a tensiunii. „Ca de pildă, cînd *ar fi* atît de ușor..."

„Da, să ridici ceea ce zace acolo, şi totuşi tu te abţii atît de superb."

„Practic vorbind mă îmbii să nu las să-mi scape prilejul. *Tu* eşti superb!" rîse doamna Brook destul de straniu.

„Nu ţii cîtuşi de puţin să spui", continuă el împurpurîndu-se puţin, „ceva ce ai putea rosti în chip *atît de* evident şi firesc ?"

Văzînd că se face apel la problema dorinţei ascunse, doamna Brook îşi asumă aerul de decenţă politicoasă, sugerînd că se străduie să-i acorde avantajul pe care-l prezintă orice dubiu. „Că nu vreau, adică, să aflu înainte de a te duce sus, ce *vrei* de fapt ? Ai să fii foarte dezamăgit", întrebă ea, „dacă o să-ţi spun că de vreme ce o să aflu probabil — aşa cum ni se tot spunea cînd eram copii — *totul la vremea lui,* pot să aştept, pînă iese la lumină de la sine ?"

Vanderbank mai zăbovi încă. „*Eşti* profundă, zău."

„N-ai decît să fii şi mai profund."

„Uşor de zis. Mă tem oricum că n-ai să ai părerea asta despre mine", continuă el după o pauză, „dacă o să te întreb la ce naiba — de vreme ce Harold o face într-adevăr pe Lady Fanny să fie atît de cuminte — mai are Cashmore nevoie de indicaţiile Nandei ?"

„A, n-ai decît să descoperi !" spuse doamna Brook.

„Nu s-a terminat definitiv cu Carrie Donner ?"

„Descoperă", repetă ea.

Alături de uşă, Vanderbank era cu mîna pe clanţă, dar mai avea totuşi de întrebat ceva. „Nu poţi presupune, cel puţin aşa cred, că a ajuns să-l placă pe el *aşa cum e ?*"

„Descoperă !" şi doamna Brook, în picioare acum, se întoarse cu spatele.

El o mai privi o clipă, apoi se opri puţin şi părăsi încăperea.

XXXII

DOAMNA BROOK RĂMASE SINGURĂ zece minute, la sfîrşitul cărora reflexiile ei — care puteau să pară adînci — fură întrerupte de intrarea soţului său. Întreruperea nu era de fapt chiar atît de mare cum ar fi fost dacă soţii nu s-ar fi întîlnit — aşa cum

se întîlneau ei întotdeauna, în tăcere : în orice caz, la început ea nu-i acordă prea mare atenţie, mulţumindu-se doar să-i dea o ceaşcă de ceai cu lapte şi zahăr, fără nimic altceva alături. Nu i-a adresat nici un cuvînt, dar chiar dacă i-ar fi spus «Poftim, dragul meu Edward, ceaiul — e tocmai cum îţi place ; ia loc şi bea-l în tihnă», tot nu puteai deduce că el venise doar să-şi ia gustarea, sau că aşa gîndea ea cel puţin. Nici un spectator cît de cît competent n-ar fi avut nevoie să-i vadă prea mult împreună fără să aibă sentimentul că orice făcea, sau se abţinea să facă în prezenţa soţului ei, se baza pe o cunoaştere profundă a tabieturilor lui. Tabieturile lui Edward constituiau un capitol aparte, stăpînit de ea pe deplin şi în privinţa căruia singurul dezavantaj consta în aceea că meritul doamnei Brook era hărăzit, prin însăşi natura cazului, să rămînă întrucîtva obscur. Numărul deprinderilor stranii era atît de mare, încît nimeni *nu-l putea* şti în afară de ea ; şi nimeni nu putea să-şi dea seama prin ce strîmtori trebuiau să-şi croiască drum stratagemele ei. Printre ciudăţenii, de exemplu, se număra şi faptul că dacă adesea era nespus de tăcut cînd avea capul înţesat de gînduri, era tot aşa de taciturn şi cînd nu avea nimic de spus — o singularitate derutantă, cîtă vreme nu era cunoscută, pentru o doamnă care în cazul din urmă ar fi putut tolera aproape orice soi de remarci. „Ce părere ai", spuse el în ultimă instanţă, „de faptul că a apărut azi ?"

„Cine, amicul Van ?"

„O, a apărut şi *el* ?"

„Acum jumătate de oră, întrebînd de Nanda aproape din primul moment. L-am trimes sus la ea, şi acum se află acolo." Dacă Edward îşi avea tabieturile lui, nici ea nu era scutită de ciudăţenii ; şi una dintre acestea consta în faptul că în conversaţia cu el, dacă se putea numi conversaţie, nu dădea în vileag nimic înainte de a se ivi o nevoie iminentă. Juca întotdeauna cu două-trei cărţi mascate, teoria ei fiind că nu ştii niciodată ce se poate întîmpla. Se întîmpla totuşi ca uneori el să mizeze, cum ar fi spus ea, pe una mai bună.

„Nu e la Nanda acum. Am stat pînă adineaori la ea."

„Să nu fi urcat oare ?" doamna Brook se arătă nespus de interesată. „Ştii, a plecat de la mine ca să se ducă la ea."

„Să știu, de unde puteam să știu ? Doar am plecat de la ea acum vreo cinci minute."

„În cazul ăsta a plecat fără s-o vadă." Doamna Brook cîntări lucrurile. „Și-a schimbat intențiile, cînd a ajuns pe scară afară."

„Ei", făcu Edward, „n-o să fie prima intenție care se schimbă acolo. Cred că e singurul lucru pe care îl poate schimba un bărbat."

„Te referi în mod expres la scările mele ?" întrebă ea cu tînguirea ei capricioasă. Dar între timp meditase și asupra acestui lucru. „Atunci la cine te refereai ?"

„Domnul Longdon o să sosească să ia ceaiul cu ea. A primit un bilet."

„Dar cînd s-a întors în oraș ?"

„Cred că aseară. Biletul — care a fost adus de un comisionar acum vreo două ore — îi anunța venirea și exprima speranța că ea va fi acasă."

Doamna Brook chibzui din nou. „Mă bucur că e acasă. E un om mult prea încîntător. Adus de un comisionar, spui. Probabil că așa i le trimetea mămichii. N-ar telegrafia pentru nimic în lume."

„O ! Nanda i-a telegrafiat *lui* adeseori", replică bărbatu-său.

„În cazul ăsta Nandei ar trebui să-i fie rușine. Dar cum de ai aflat ?" întrebă doamna Brook.

„O, știu, de vreme ce sîntem implicați într-o poveste ca asta."

„Și totuși te plîngi că nu este deschisă față de tine ! Iese la iveală că vă înțelegeți ca doi răufăcători."

Edward primi această învinuire așa cum își primea toți prietenii vechi, fără nici un semn — demn de acest nume — de recunoaștere. „În ce mă privește, nu știu să mă fi plîns vreodată de lipsa de apropiere a cuiva. N-a rămas prea multă, după cîte văd, ca s-o afișeze vreunul față de mine. Ce-ți închipui că i-aș putea determina să facă ? Cum eu nu merg prea departe cu intimitățile, se prea poate să fi făcut aluzie tocmai la *asta*."

„Dar mergi departe," declară doamna Brook. „Ai numai impresia că nu, dar ajungi chiar foarte departe. Întotdeauna, exact așa cum spuneam adineaori, dai în vileag ceva ce ai aflat din altă sursă."

„Da, şi văd cum te aprinzi cînd îţi ajunge şi ţie la urechi. Ceea ce dau eu în vileag se rezumă doar la ceea ce mi se spune."

Această restrîngere a sferei nu ridică totuşi nici un obstacol în calea doamnei Brook. „A ! dar impresia mea este că lucrurile pe care şi le spun oamenii în zilele noastre... ! În fond, ce-ai vrea ?"

„De" — şi Edward, din fotoliul său îşi aţinti o vreme privirile asupra focului — „diferenţa rezidă probabil în ceea ce îţi spun ei *ţie*."

„Lucruri care sînt mai deosebite ?"

„Da — mai grave. După părerea mea", continuă el, „acelea pe care le furnizez eu..."

„Sînt mai puţin detestabile decît cele făcute de mine ? Trebuie să facem toţi ce ne stă în putinţă. Dar cînd aflu de la tine", continuă doamna Brook, „că Nanda şi-a permis ceva atît de înfiorător cum e ideea cu telegramele, mă munceşte din nou gîndul că *eu* aş fi fost persoana cea mai indicată să mă ocup de el, dacă repulsia lui faţă de mine nu mi-ar fi barat calea." Ajunsese şi ea acum în faţa focului spre care îşi aţinti privirile asemeni soţului ei. „*Eu* n-aş fi trimis niciodată telegrame. Aş fi recurs la mici gesturi delicate şi lucruri ieşite din comun, care ei nici nu i-au trecut prin minte."

„O, da, Nanda nu recurge la asemenea lucruri ca tine", reluă Edward.

„E sumbră ca un horn cînd nu arde focul, şi la urma urmelor dacă n-ar fi fost mămica..." Şi se pierdu din nou în raţiuni de ordin general.

Tăcerea soţului păru să sugereze o clipă deferenţă faţă de aluzia ei, dar chiar şi această combinaţie îşi avea limitele sale. „Cred că te foloseşti de maică-ta ca să menţii destul de vie relaţia. Dar după cum spui tu dacă ea *n-ar fi procedat* aşa..."

„Păi n-am fi ajuns nicăieri."

„Bine, şi unde ne aflăm acum ? Asta vreau *eu* să ştiu."

Urmărindu-şi propriile gînduri, nu acordă la început nici o atenţie întrebării lui. „Fără repulsia lui inexplicabilă, poate m-ar fi simpatizat." Reveni însă cu un oftat la realitate. „Dar n-are a face : trebuie să ne descurcăm cu ceea ce avem."

„Şi ce *anume* avem ?" continuă Edward.

Fără să-și plece urechea la întrebare, soția sa se îndepărtă ca, după cîțiva pași nedeciși, să se apropie din nou de el și mai hotărîtă. „Dacă domnul Longdon este așteptat să sosească, n-ai vrea să-mi faci o favoare ? N-ai vrea să te întorci la Nanda — înainte de sosirea lui — și s-o înștiințezi, bine înțeles nu ca din partea *mea*, că Van a fost aici jumătate de oră și a plecat fără s-o vadă, deși i se spusese că este singură sus ?"

Edward Brookenham rămase locului. „N-ai prefera să-i comunici asta chiar tu ?"

„Dacă aș fi preferat", spuse doamna Brook, „aș fi făcut-o pînă acum. Desigur, nu pot să-i dau impresia că nu vine de la mine dacă mă duc eu să-i spun. Pe de altă parte vreau să fiu aici să-l primesc înaintea ei."

„Atunci, nu poate s-o afle după aceea ?"

„După ce pleacă domnul Longdon ? Important e ca ea să afle din timp, să-i poată spune și lui."

Edward continuă să dialogheze cu focul. „Și ce-i important în povestea *asta* ?" Iritarea ei care crescuse vizibil o puse din nou în mișcare și cam pe cînd ea ajunse în dreptul ferestrei, el lansă o nouă întrebare. „Ești chiar atît de grăbită să-i comunici că Van n-o vrea ?"

„Asta numești tu grabă, cînd eu aștept de aproape un an ? Nanda poate s-o afle sau nu, după cum are chef — poate s-o afle oricînd : dacă n-a aflat-o destul de clar pînă acum, atunci este prea proastă și faptul nu mai contează. Dacă sînt presată, e doar în legătură cu domnul Longdon. O să i-o ofere caldă cînd o să sosească."

„Vrei să spui că o să se grăbească să i-o comunice ?"

O clipă doamna Brook își aținti ochii spre o anume imensitate de sus din tării. „O să aducă vorba despre asta."

Pe de altă parte, cu picioarele întinse, soțul ei își scruta bombeul ghetelor. „Ești foarte sigură ?" Apoi cum nu primi nici un răspuns : „Da' ce motiv ar avea atîta vreme cît el nu i-a *vorbit* despre..."

„Despre modul în care, așa cum te-am înștiințat cu atîta vreme în urmă, i-a pus el problema lui Van ? Fără îndoială că această chestiune nu s-a pus explicit între ei ; dar îmi închipui că nu au nevoie să pună punctul pe *i* chiar atît de apăsat ca noi doi, dragul meu, ca să-și transmită o serie de lucruri. Fără să-i adresezi o silabă măcar,

ea vibrează la ceea ce se petrece prin toate fibrele ființei sale delicate."

Edward își acordă un interval și mai îndelungat ca să rumege. „Sărăcuța de ea !"

„Îți dă chiar senzația că ar fi vrednică de compătimit" întrebă doamna Brook, „deși se fac fantastic de multe lucruri pentru ea ?"

„Se fac ? Cine le face ?"

Cînd vorbi din nou ea avu aerul că nici nu auzise întrebarea lui. „Are tot ce-și poate dori o femeie, fie ea tînără sau vîrstnică."

„Nu mai spune !"

Tonul lui Edward exprima uimire, dar ea continuă pur și simplu. „A găsit bărbatul care să țină la ea."

„Bine, da' dacă nu-i tocmai cel potrivit ?"

„Consideri că domnul Longdon e chiar atît de nepotrivit ? Regret", declară ea cu un suspin straniu, „că nu am avut *eu* parte de un domn Longdon."

„Și eu regret foarte mult că n-ai avut. Eu n-aș fi luat lucrurile ca Van."

„O ! a fost nevoie de Van", replică doamna Brook, „ca ele să ajungă acolo unde sînt."

„Dar unde *sînt* ? Tocmai asta e întrebarea. De pildă în aceste trei luni", se interesă Edward, „cum s-a materializat relația lor ?"

Doamna Brook chibzui asupra chestiunii. „Pentru cine să se materializeze ?"

„Cum pentru cine ? ; doar îți pasă mai mult de propriu-ți copil."

„În cazul ăsta ea a devenit pentru el tocmai ceea ce am sperat mai mult — obiectul unei compasiuni și mai pronunțate."

„Asta ai sperat pentru ea ?"

Evident, în ceea ce o privea, doamna Brook era atît de lucidă, încît noul val de iritare ce i se citi pe chip dobîndi și mai multă semnificație. „Cum poți să mai întrebi după ce vezi tot ce am făcut... ?"

„În seara aceea la doamna Grendon ? De, e pentru prima oară că *pun* această întrebare."

Tăcerea doamnei Brook fu și mai semnificativă. „Îi e milă de ea pentru că stă cu *noi*."

Edward rămase pe gînduri. „Și pentru că stă și cu mine ?"

„Nu în aceeaşi măsură — dar contribui şi tu."
„În seara aceea am crezut — că nu gîndeşte aşa."
„La Tishy ? O, tu n-ai contat", spuse doamna Brook. „Fiecare lucru şi fiecare persoană contribuie cu ceva. Harold mai cu seamă" — păru ea să treacă în revistă totul — „şi într-o oarecare măsură chiar şi bieţii copii, aş spune. O, fiecare luat în parte" — se aprinse ea în faţa viziunii — „e cum nu se poate mai clar. Jane imens, *par example.* Aproape toţi ceilalţi care vin aici, Cashmore, Carrie, Tishy, Fanny — fie ei binecuvîntaţi ! — fiecare după puterile sale."
Sub influenţa acestei demonstraţii, Edward Brookenham se ridicase încet din fotoliu, şi pe cînd soţia sa se apropia de acea fază în care te-ai fi aşteptat să ofere proba supremă, el se opri în faţa ei, cu spatele la foc. „Şi probabil şi Mitchy."
Dar n-o nimerise. „Nu, cu Mitchy lucrurile stau altfel."
El se miră. „Altfel ?"
„Nici vorbă să contribuie. A fost doar o piedică în plus." Apoi, cum chipul său avea aerul să spună că acestea *constituiau* inconsecvenţe, ea adăugă, „nu e nevoie să înţelegi, dar poţi să mă crezi. Cel care contribuie cel mai mult este bineînţeles Van însuşi." Era o afirmaţie prin care incapacitatea lui de a înţelege nu ieşea cu nimic diminuată şi ea îşi completă intervenţia. „Prin faptul că nu o place."
Mîhnirea în care se cufundă Edward auzind acestea nu-l descumpăni total şi totuşi păru profund afectat. „Vezi cu ochi buni faptul că el n-o place ?"
„O Doamne, nu. Şi nici chiar *Van.*"
„Nici el nu vede... ?"
„O ! el detestă asta."
„Evident pe el nu l-am întrebat", păru să spună Edward mai mult pentru sine decît pentru soţia sa.
„Şi evident nici *eu* n-am făcut-o", replică ea — indubitabil, nu numai pentru sine. „Dar o ştiu. Ar fi gata s-o placă, dacă ar fi în stare, dar nu e. Tocmai de asta", încheie doamna Brook, „nu încape nici o îndoială."
Se simţea în fine, în gravitatea lui Edward, un patos real. „Eşti sigură că n-o să-i ceară mîna ?"
„E sigur că domnul Longdon n-o s-o arunce peste bord acum."
„Evident, dacă lucrurile *sînt* sigure..."

„Atunci ?“
„Păi, sînt. Dar evident, dacă nu sînt...“
„Atunci ?“
„Păi n-o să se aleagă cu nimic. Cu nimic în afară de *noi*“, continuă el să reflecteze. „Doar dacă, știi, tu acționezi în baza unei certitudini...“
„Tocmai în baza asta *acționez* acum. N-am făcut nimic înainte de a ști că sînt în siguranță.“
„În *siguranță* ?“, repetă el pe un ton ambiguu, și apoi se priviră îndelung.
„În siguranță. Știam că o să persevereze.“
„Dar cum de știai că n-o să persevereze Van ?“
„Nu contează *cum* — dar eram și mai sigură. El n-a perseverat.“ Doamna Brook rosti asta foarte simplu și se îndepărtă de soțul ei.
O vreme Edward o urmări cu privirile. „La urma urmelor noi *nu știm* de ce mijloace dispune bătrînelul.“
„Nu știu ce vrei să spui prin *noi* nu știm. Nanda știe.“
„Dar la ce ne folosește dacă ea nu ne spune ?“
Doamna Brook, care se întorsese cu fața, își îndreptă din nou privirile în altă direcție. „Sper, să nu faci abstracție“, remarcă ea cu superioritate, „de faptul că noi n-o întrebăm.“
„*Tu* n-o întrebi ?“ se posomorî Edward.
„Niciodată. Dar am încredere în ea.“
„Da“, căzu el din nou pe gînduri, „trebuie să ai încredere în propriul tău copil. Dar Van ?“ se interesă el.
„Dacă are încredere în ea ?“
„Dacă știe ceva despre suma globală.“
Ea ezită. „Totul. Este apreciabilă.“
„Ți-a spus-o el ?“,
Doamna Brook, iritată la culme acum, păru să ezite chiar și în fața întrebării. „Pe *el* îl întrebăm și mai puțin.“
„Atunci cum de știm ?“
Obosise tot dînd explicații. „Pentru că tocmai de aia îi displace.“
Curiozitatea lui Edward părea într-adevăr să nu aibă limite. „Dar ce îi displace ?“
„Păi, faptul că nu o simpatizează.“
Edward rămăsese cu spatele la foc și cu privirile inexpresive ațintite asupra cornișei și a plafonului. „Nu mi-aș fi închipuit că o să fie atît de greu !“

„Ei vezi, nu e chiar așa. Domnul Longdon știe să se descurce."

„Nu-mi dau seama ce naiba se întîmplă cu ea", continuă Edward cu răceală.

„A, de nu poate să preîntîmpine... ! Din fericire tocmai acest fapt stîrnește în parte interesul pe care i-l poartă domnul Longdon."

„Dar la naiba, spune o dată ce *este* ?" întrebă el scos din răbdări.

Ea ezită puțin, dar în cele din urmă mărturisi. „Chiar *eu*."

„Și cu *tine* ce mai e ?"

Auzind asta doamna Brook schiță un gest ce-l făcu s-o privească în ochi și o clipă ea îi zîmbi vag. „E cel mai drăgălaș lucru pe care mi l-ai spus vreodată. Dar să știi că e singurul, *absolut* singurul !"

„Chiar așa ? !" Ea îi puse mîna pe braț iar el păru aproape stînjenit.

„Chiar cel mai drăgălaș. Gîndește-te bine la asta, chiar dacă ai spus-o numai din întîmplare — și acum nu te face caraghios — așa cum știi că poți fi uneori — retractînd cele spuse. E colosal. Este de-a dreptul încîntător, nu-i așa ? cînd necazurile reușesc să ne apropie. Și acum du-te sus la ea."

Ceva straniu înnegura chipul lui Edward, asupra căruia această succesiune de remarci nu aruncă nici o lumină, dar în cele din urmă el se urni din loc și nu se opri din nou decît în clipa în care ajunsese aproape de ușă. „Știi fără îndoială că i-a trimes o grămadă de cărți."

„Domnul Longdon — în ultima vreme ? O, da un adevărat potop, așa încît camera ei arată acum asemeni unui depozit de librar ; și toate în cele mai frumoase legături ; cele mai reputate opere englezești. Nu numai că știu asta, firește, dar știu ceea ce tu nu știi — de ce anume."

„De ce ?" replică Edward ca un ecou. „De ce dacă nu... doar dacă nu i-ar trimite bani — tocmai pentru că e aproape unica amabilitate pe care și-o poate permite de la distanță."

Doamna Brook ezită ; apoi cu un oftat oarecum înăbușit : „Asta e."

Dar el rămase tot pe loc. „Și poate că îi trimete totuși bani."

„Nu. Nu acum."

Edward mai zăbovi. „Atunci îl risipeşte numai...."

„Numai pe cărţi ?" Era uluitor — cu efecte vizibile acum asupra lui — pînă în ce amănunte stăpînea ea subiectul. „Da, asta e forma pe care o îmbracă delicateţea lui — deocamdată."

„Şi nu te temi pentru viitor... ?"

„Să nu considere că darurile în cărţi au rezolvat totul ? Nu. Le foloseşte doar ca o punte."

Cuprins de o veselie abia perceptibilă el ajunse la uşă, unde, totuşi, se mai opri o dată. „Nu crezi că ar fi mai bine să discut cu Van ?"

Ea îl privi nedumerită. „Pentru ce ?"

„Cum ? Ca să-l întreb ce naiba intenţionează."

„Încearcă numai ceva atît de respingător şi vulgar", replică ea instantaneu, „şi plec din casa ta în mai puţin de un ceas. Crezi", îl interogă ea, „că ai să reuşeşti să-i bagi copila pe gît ?"

Clar, el nu era pregătit să-şi explice convingerile, dar poseda o memorie amplă ce-şi spuse cuvîntul. „Atunci de ce naiba ne-a făcut curte ?"

„Nu ne-a făcut el. Noi i-am făcut *lui*."

„Dar de ce naiba... ?"

„Păi" spuse doamna Brook ca să-i pună o dată capăt „noi am fost îndrăgostiţi de el."

„O !" se scutură Edward. În clipa asta deschisese uşa şi exclamaţia se datora în parte apariţiei unui slujitor ce conducea un oaspete. Salutul pe care-l adresă oaspetelui, înainte de a-l ocoli şi de a o porni mai departe, a fost totuşi, dintre cele mai fugare şi putea sugera că nu trecuse decît o zi de cînd nu se văzuseră. „Bună, Mitchy ! Te-ai întors, pasămite !"

XXXIII

TOTAL DIFERITĂ FU PRIMIREA CE i-o rezervă doamna Brook hoinarului recuperat pe care într-un interval scurt îl copleşi cu absolut toate exclamaţiile de surpriză şi încîntare, deşi în cele din urmă, ca un corectiv adus acestor lucruri, îşi exprimă regretul în faţa refuzului său de a accepta ceaiul şi de a se lăsa, potrivit formulării ei, instalat pentru conversaţie, în col-

ţul lui obişnuit de pe canapea. El recunoscu sincer că se află într-o stare de agitaţie şi jenă ; îi aduse chiar aminte că e înfiorător de timid şi că după despărţiri, complicaţii, sau altceva ce s-ar fi putut ivi în fiece clipă, e conştient de praful ce se aşternuse peste relaţii şi pe care nu se simţea în stare să-l spulbere aşa dintr-o singură suflare. Doamnei Brook nu-i rămînea, conform firii ei, decît să-i facă toate chefurile, chiar dacă, în timp ce se plimba de colo-colo, schimbîndu-şi locul, el ieşea din carapace numai parţial şi pentru scurtă vreme. Erau atîtea lucruri pe care el voia să le afle încît — ei bine, cum nu sosise decît în seara precedentă, ea trebuia să arate înţelegere. Mai erau o serie de noutăţi pe care doamna Brook, era clar, dorea aproape cu egală aviditate să le afle, aşa dintru început se putea spune că de ambele părţi impulsul de a-şi face unul altuia confideţe putea fi compromis de curiozitate. Acest dezastru a fost în cele din urmă evitat prin faptul că spiritul de analiză al lui Mitchy găsi material care se lăsa modelat cu destulă uşurinţă. În ultimă instanţă deveni limpede că lucrurile stăteau astfel, cînd după un schimb de fraze cam fără adresă el întrebă afabil : „Spune, a făcut-o ?“

Era ceva în expresia doamnei Brook, ceva ce părea să răspundă : *O, binişor — nu da buzna, ştii doar* ! şi, mişcarea prin care ea se îndepărtă de el definea stadiul problemei lor ca nefiind deloc chiar atît de simplu. Cum Mitchy refuzase să ia ceaiul, ea sunase şi, la semnalul clopoţelului, apăruseră imediat cei doi slujitori să strîngă masa. Cîteva minute cît slujitorii au fost de faţă nu s-a mai petrecut aproape nimic ; ea nu vorbi decît în clipa cînd valetul era pe punctul de a închide uşa. „Peste cîteva minute urmează să vină domnul Longdon ; introdu-l în camera domnului Brookenham, dacă domnul Brookenham nu se află acolo. Dacă se află, introdu-l în sufragerie ; şi în ambele cazuri anunţă-mă imediat.“

Valetul rămase unde se afla fără să schiţeze un gest. „Şi dacă întreabă de domnişoara Brookenham... ?“

„N-o să întrebe !“ răspunse ea cu o asprime în faţa căreia interlocutorul se retrase. „O să întrebe“, adăugă ea pe cu totul alt ton către Mitchy. „Adică, ştii, *s-ar putea* foarte bine s-o facă. Dar, o, ce ţi-e şi cu subtilitatea servitorilor !“ oftă ea.

Mitchy era numai ochi și urechi acum. „Deci domnul Longdon e în Londra ?“

„Prima oară de cînd ai plecat. E așteptat să ne facă o vizită în după-amiaza asta.“

„Și vrei să-l întîlnești singură ?“

Doamna Brook rămase pe gînduri. „Cred că nu vreau să-l văd deloc.“

„Atunci, reținîndu-l la parter....?“

„Nu urmăresc decît să nu dea buzna înainte de a ști și eu. Eu vreau să te văd pe *tine*, dragul meu.“

Mitchy își roti privirile în jur. „Știi, să nu mi-o iei în nume de rău, dacă în chip de răspuns la asta o să-ți spun că eu vreau să-i întîlnesc pe toți. Chiar și adineaori mi-ar fi făcut plăcere să stau ceva mai mult cu Edward.“

Cu felul ei de a fi și în stilul în care își clătina ușor capul, doamna Brook era plină de farmec. „*Mie* nu.“ Apoi îi dezlegă enigma după o pauză : „Chiar mi-a venit ideea că dacă n-ai avea nimic împotrivă...“

„Spune-mi, stimată doamnă“, făcu Mitchy încurajator, „cînd am avut eu *vreodată* ceva împotrivă ? Pot să te asigur“, rîse el, „că nu m-am întors cu intenția de a o lua de la capăt.“

Auzind asta, brusc și lăsînd deoparte alte lucruri, ea își puse mîna pe brațul lui. „Mitchy, dragul meu, *ești* fericit ?“

Rămaseră o clipă privindu-se. „Poate nu atîta cît ai fi încercat *tu* să mă faci.“

„Da’ știi că *eu* îți mai aparțin încă.“

„O“, spuse Mitchy, „îmi aparțin atîtea ! Dacă stau bine să mă gîndesc, e oare posibil ca un bărbat cu firea mea aparte — zău, să știi că e înfiorător de aparte — *să nu fie* fericit ? Gîndește-te numai ce poate însemna pentru un om cu posibilitățile mele simpatetice să fie împins spre fericire.“

Cîntărind lucrurile, doamna Brook avu aerul că ezită puțin. „Da’ — dar nu trebuie să te lași împins prea mult. Tocmai din pricina posibilităților noastre simpatetice suferim. Dacă ai să te lași copleșit de ele, n-am să pot să suport.“

Ea îi rechemă în minte lui Mitchy o imagine anume. „*Ar fi* nostim, nu crezi ? Dar n-ai să te vezi obligată să suporți. Mi-aș lua lumea în cap și aș suferi de unul singur, undeva — într-o odaie întunecoasă, cred, sau pe

o insulă pustie ; oricum, unde să nu mă vadă nimeni. Şi pe de altă parte", continuă el, „ce e rău într-o suferinţă care nu te scoate din minţi, de vreme ce sînt sigur că a mea n-o să mă scoată din minţi — oricît i-ar amuza pe alţii aspectul ei exterior ? Am senzaţia că pe insula pustie sau în odaia întunecoasă n-aş face decît să ţopăi de colo-colo cuprins de fiorul ei — şi aş fi vrut foarte mult să nu-ţi ofer spectacolul acestor salturi ridicole. Te asigur, dragă doamnă Brook", încheie el, „că nu sînt deloc scos din minţi acum. Totul e atît de interesant."

„Eşti minunat !" interveni ea vag.

Dar el continuă să-i dea atenţie : „Poate că te-ai gîndit să mă trimeţi pe mine să ies în întîmpinarea... ?"

Ea nu reveni, totuşi decît lent la clipa prezentă. „Domnului Longdon ? Ei, da. Ştii că *pe mine* nu poate să mă înghită..."

„Da, da" — abia putu Mitchy să-şi ascundă nerăbdarea. Asta o îndepărtă de el. „Eşti de-a dreptul încîntător. Te-ai *întors* neschimbat. Aş spune", explică ea după o clipă, „că am vrut să fie primit..."

„Fără nici o neplăcere, ca să zicem aşa, nici pentru el nici pentru tine ? Atunci", spuse Mitchy care evident avea sentimentul că o înţelesese pe deplin, „am senzaţia că sînt absolut omul potrivit. E o încîntare că întorcîndu-mă pot fi de un oarecare folos !"

Ea însă se arătă mult mai evazivă. „Dacă ai şti la ce te-ai întors !"

„Tocmai asta încerc şi eu să aflu. Deci Van este tot acolo unde l-am lăsat ?"

Ea rămase tăcută un timp. „Şi chiar ţi-ai închipuit că o să facă vreun pas ?"

Mitchy se plimba de colo-colo prin cameră vorbindu-i întors cu spatele. „Ştii, ţinînd seama de toate motivele..." Şi cum ea îl urmărea din priviri, el o confruntă din nou cu o întrebare. „Şi problema e complet scoasă din discuţie ?"

„Dar cînd a făcut cu adevărat obiectul unei discuţii ?"

„O, îţi cunosc punctul de vedere, şi asta", spuse Mitchy, „este partea cea mai stranie a chestiunii. Pot să-ţi spun că pe mine *m-ar fi hotărît* să marşez."

„Punctul meu de vedere ?" doamna Brook rămase pe gînduri. „Ai uitat că şi în legătură cu tine am avut un punct de vedere care nu te-a convins ?"

„A, dar noi doi nu ne-am contrazis. Nu a fost o sfidare, nici o profeţie. Tu mă voiai pe *mine*."

„Chiar aşa e !" spuse doamna Brook simplu.

„Iar pe el nu-l voiai. Pentru *ea* vreau să spun. Aşa încît ţi-ai asumat riscul s-o arăţi."

Ea păru surprinsă. „Chiar aşa am făcut ?"

Se aflau din nou faţă în faţă. „Candoarea ta e divină !"

Ea se arătă mirată. „Vrei să spui că tot aşa a fost şi atunci ?"

Mitchy îi zîmbi îmbujorîndu-se. „Acum e desăvîrşită."

„Vezi", reveni ea imediat. „Ştiam eu cine-i Van al meu."

„Şi *eu* credeam că-l ştiu pe Van *al tău*", spuse Mitchy. Privirile li se întîlniră o clipă, şi el adăugă : „Dar m-am înşelat." Apoi exclamă : „Teribil ai lucrat !"

Ea avu aerul că nu-şi dă prea bine seama. „*Am lucrat teribil* ?" După care, pe un ton ceva mai strident : „De unde ştii ce am făcut eu în timpul acesta cît tu te-ai plimbat plin de încîntare prin locuri pe care n-am să le revăd niciodată, chiar de mi-aş da şi viaţa s-o pot face."

„Bine, dar ştii, am văzut în seara aceea la Tishy, chiar înainte de a pleca din Anglia, începutul fantastic pe care l-ai făcut. Ţi-am surprins atunci atitudinea, cum s-ar spune, şi sistemul."

Cu ochii aţintiţi în depărtare ea vorbi după o clipă. „Şi oare prin aceeaşi stratagemă, n-am reuşit şi eu să le surprind pe ale tale ?"

„Pe ale mele ?" Mitchy rămase pe gînduri părînd că se îndoieşte. „Draga mea copilă, n-aveam pe atunci aşa ceva."

„Vrei să spui că sistemul tău s-a închegat — de atunci încoace ?"

El clătină din cap cu hotărîre. „Poţi să fii sigură că plutesc în derivă. N-am avut niciodată, şi acum mai puţin ca oricînd nimic în afara filozofiei mele de viaţă, pe care nu voi face nici o încercare s-o elucidez în clipa de faţă, şi din care cred că, de bine de rău, ai descoperit singură o serie de elemente. Ceea ce m-a surprins la tine în seara aceea a fost excepţionalul tău simţ politic."

Doamna Brook îl privi în felul ei ingenuu. „Se pare că în seara aceea toată lumea a fost frapată de cîte ceva ! Oricum, tot ce pot spune", continuă ea, „este că în situaţia dată v-aţi arătat cu toţii mult mai pătrunzători decît mine."

„Atunci politica ta nu s-a bazat decît pe un instinct orb, fără nici un fel de program sau stratagemă ? Dar la urma urmelor, de vreme ce a reuşit perfect, numele nu mai are nici o importanţă. Aşa cum îţi spun", declară Mitchy. „sînt căzut în admiraţie faţă de reuşita ei deplină."

Ea arăta, ca şi înainte, atît de tînără şi totuşi atît de gravă. „Ce înţelegi tu prin reuşita ei deplină ?"

„Permite-mi mai degrabă să te întreb, sau nu-i voie ? ce înţelegi *tu* prin eşecul ei ?"

Auzind asta doamna Brook, care de cîteva minute era în picioare, se aşeză, ca şi cînd ar fi vrut să răspundă întrebării lui. Dar în clipa următoare căzu din nou pe gînduri. „Ai primit deseori veşti de la el ?"

„Nici măcar o dată."

„Şi i-ai scris ?"

„Nici măcar un cuvînt. Vezi, am lăsat totul", zîmbi Mitchy, „pe seama *ta*." După care continuă : „Te-a vizitat asiduu ?"

Ea ezită puţin. „Cît se poate de rar. Dar întîmplarea face că m-a vizitat tocmai acum."

Oaspetele ei se înroşi de-a binelea. „Şi cum, l-am scăpat chiar aşa ?"

Din nou pauza ei a fost dintre cele mai scurte. „Nu l-ai fi scăpat dacă *s-ar fi dus* sus."

„*Sus ?*"

„Da, la Nanda, de care Van s-a interesat de îndată ce-a venit — căci, după cum ştii, dispune acum de propriul ei salon — şi de dragul căreia, te asigur, orice ai crede tu, am fost gata să-l eliberez, la capătul unui sfert de ceas. El s-a răzgîndit, totuşi, şi a plecat fără s-o vadă."

Mitchy se arătă profund interesat. „Şi ce l-a determinat să se răzgîndească ?"

„Ştii, tot încerc să descopăr."

El păru să urmărească acest efort. „Şi încă nu ţi-a venit nici o idee ?"

„Cînd o să-mi vină, îţi voi da de veste."

Din nou, el ezită doar o clipă. „Eşti sigură că n-ai mai întreprins nimic altceva în direcţia asta ?"

Auzind replica, ea se ridică vădind o sinceritate stranie. „Să ştii, că după părerea mea, mergi cam prea departe."

„Dar, n-am stabilit chiar adineaori“, răspunse el prompt, „că totul e instinctiv şi inconştient ? Dacă aşa au stat lucrurile în seara aceea la Tishy...“

„A, *voyons, voyons*“, îl întrerupse ea, „da' chiar şi atunci ce am făcut ?“

El izbucni în rîs la o anume inflexiune din glasul ei. „Ai vrea să-ţi evoc din nou tabloul... ?“

„N-am de ce mă teme.“

„Păi, pur şi simplu — în mod public — ai luat-o înapoi.“

„Şi în ce a constat monstruozitatea acţiunii ?“

„Exact în acel unic element, neînsemnat dar îndreptăţit. În faptul că ai înlăturat orice dubiu...“

„Zii, ce fel de dubiu.“ El avea aerul că nu ştie prea bine cum să explice asta.

Dar în cele din urmă descoperi. „Cum, în legătură cu ceea am putea încă spera să facem pentru ea. Datorită grijii tale, au existat o serie de probe.“ Apoi, cum ea avea aerul că încearcă în zadar să-şi concentreze atenţia asupra cîtorva, „nu pot să mi le reamintesc luate separat“, continuă el, „dar toată povestea a fost prea sinistră ca să ne facă cinste.“

Ea reluă firul în scurtă vreme, dar într-un punct cu totul neaşteptat. „Iartă-mă dacă nu văd tocmai clar ce parte din cinste îţi revenea ţie. Pentru prima oară de cînd te cunosc subscrii în favoarea decenţei.“

Surpriza lui Mitchy se arătă a fi reală. „Ţi s-a părut un lucru decent... ?“

De vreme ce el dorea să afle, ea mai cumpăni. „O, comportarea ta...“

„Comportarea mea reprezenta — condiţia mea. *Asta* numeşti tu decenţă ? Nu, eşti cu totul pe dinafară.“ El vorbi blînd, cum îi era firea dar cu o undă de dojană. „Cum aş putea eu vreodată fi...“

Dar asta o aduse în cu totul alt punct, şi pe un teren mai ferm pe care era clar că îi convenea să păşească. „Chiar îţi merge rău, Mitch ?“

„Ei, o să-ţi spun eu cum îmi merge. Dar nu acum.“

„Altă dată ? — pe cuvîntul tău ?“

„O să aflaţi cu toţii. Nu te teme.“

Ea abia schiţă un zîmbet. „O să fie ca pe vremuri.“

El ezită întrucîtva. „Poate pentru voi. Da' nu pentru mine.“

În ciuda celor rostite, interesul ei nu scăzu, şi încercă să-l mîngîie din nou. „Dar spune — pînă cînd ai să-mi explici pe îndelete — este ceva chiar atît de cumplit ?"

„Poate că tocmai asta s-ar putea să-ţi cer să stabileşti."

„Atunci să te ajut ?" întrebă ea stîrnită.

„Cred că o să fie tocmai de competenţa ta."

La gîndul competenţei sale — suna oarecum atît de general — ea îşi luă uşor mîna de pe el cu un oftat, continuînd totuşi să-şi rotească privirile în jur de parcă ar fi fost în căutarea unor soluţii. „Ştii, Jane este într-un hal !"

„Da, ai dreptate. Şi asta e o mîngîiere !"

Ea continuă cumva să rămînă agăţată de el. „Dar e oare singura care ţi-a mai rămas ?"

El se arătă foarte amabil şi răbdător. „Poate nu tocmai."

„Sînt şi *eu* una, măcar într-o oarecare măsură ?"

„Copila mea dragă, după cum vezi."

E drept că vedea, dar apucase să se lanseze. „Şi ai să recurgi... ?"

„La ce ?" întrebă el, de vreme ce ea păru să nu-şi ducă gîndul pînă la capăt.

„Nu mă refer la nimic violent. Dar ai să-i spui Nandei ?"

Mitchy rămase uluit. „Să-i spun ei... ?"

„Da, totul. Să ştii că după părerea mea", remarcă doamna Brook meditativ, „ar putea s-o înveţe minte."

Tăcerea lui Mitchy, care dură un minut, păru să preia ideea, însă fără să ştie prea bine cum s-o folosească. „A ! mă tem că niciodată n-o să se înveţe minte !"

Tocmai cînd rosti asta reapăru valetul ; văzîndu-l, doamna Brook ghici fără întîrziere. „Domnul Longdon ?"

„În camera domnului Brookenham, doamnă. Domnul Brookenham a ieşit."

„Şi unde s-a dus ?"

„Cred, doamnă, că s-a dus să-şi cumpere ziarele de seară."

Ea îl privi cu înţeles pe Mitchy ; apoi îi spuse valetului : „Roagă-l să aştepte două minute — o să sun" ; apoi de îndată ce rămaseră singuri se întoarse din nou spre oaspetele său : „Nici nu-ţi închipui cîtă încredere îmi inspiri !"

„Încredere ?"

„Da, dacă urcă pînă aici."
Mitchy chibzui. „N-ar fi mai bine să cobor eu ?"
„Nu — s-ar putea să se întoarcă Edward. Dacă îl întîmpini, trebuie s-o faci aici. Dacă n-o fac eu însămi, am motivele mele."
Mitchy o încercă din nou. „Pentru că, așa cum ai sugerat adineaori, nu... ?"
„Da, nu-i pasă de ce spun eu." Ea făcu o pauză dar în cele din urmă își exprimă gîndul pînă la capăt. „Nu crede o iotă..."
„Din ceea ce îi spui ?" Mitchy se întrecea pe sine. „Înțeleg. Și vrei să-i comunic ceva anume ?"
„Da, un lucru pe care, fiindcă vine de la tine, o să-l accepte. Numai că ție îți revine misiunea", continuă doamna Brook, „să i-l comunici — și asta numai pentru că îmi inspiri atîta încredere — așa cum e și fără omisiuni. Și cînd e vorba de tine mă mîngîi la gîndul că ai s-o faci, dacă promiți."
Mitchy rămase extrem de surprins. „Dar n-am promis încă, nu ? Bineînțeles că nu pot să fac nimic pînă nu știu despre ce este vorba."
„E vorba să-i înfățișezi..."
„O, înțeleg — situația."
„Ceea ce s-a întîmplat azi aici. Retragerea evidentă a lui Van și cum, ținînd seama de timpul care s-a scurs, gestul lui ne face în cele din urmă să vedem în ce ape ne scăldăm. Bineînțeles", încheie doamna Brook, „îți dai tu seama de asta."
„În ce ape ne scăldăm ?" Mitchy făcu cîțiva pași și reveni. „Dar atunci la ce a mai venit Van ? Dacă vorbești de o retragere înseamnă că a existat și o înaintare."
„O", spune doamna Brook, „a vrut pur și simplu să nu pară prea brutal. După o absență atît de îndelungată *putea* veni."
„Dacă el nu a lăsat impresia că e brutal, în ce a constat retragerea ?"
„În faptul că n-a urcat la Nanda. Venise, ți-o spun deschis — să facă asta, dar gîndindu-se mai bine a decis că n-ar putea nici măcar să-și asume riscul de a fi politicos cu ea."
Mitchy se ambală în mod vizibil. „Ei bine, și în ce anume a constat diferența ?"
Ea se arătă nedumerită. „Care diferență ?"

„Păi, aceea provocată de faptul că, așa cum spui, s-a gîndit mai bine. La ce s-a gîndit mai bine ?"

„O", exclamă doamna Brook, ca și cînd ar fi fost foarte simplu — „Știu *asta !* Are bănuielile lui."

„În legătură cu cine ?"

„Cu *tine*, netot ce ești. Că tu n-ai făcut..."

„Ei bine, ce n-am făcut ?" insistă el cînd ea se opri.

„Cum să-ți spun ? Ceea ce era cel mai bine pentru tine. Și că Nanda simte asta. Nu vezi ?"

În efortul de a vedea, sau poate cînd ajunse chiar să vadă, bietul Mitchy căscă ochii mai mult ca oricînd. „Vrei să spui că Van e *gelos* pe mine ?"

Oricît ar fi fost ea presată de timp, ceva ce apăru pe chipul lui o domoli o clipă. „Asta e !" reuși ea să spună în cele din urmă.

„Pe *mine ?*" continuă Mitchy.

Ceea ce apăruse atît de brusc și straniu pe fața lui erau lacrimile care îi împăienjeniseră ochii și văzîndu-le, ca și cînd ar fi căzut pradă remușcărilor, ea fu cuprinsă de o îmbujorare plină de farmec. „Asta e, asta e", repetă ea. „Îmi ceri o explicație și e singura pe care o văd. Bineînțeles că dacă n-ai chef, nu e nevoie să urce aici. Poate să se ducă direct la Nanda."

Mitchy se îndepărtase din nou, sub impulsul, parcă, de a-și ascunde lacrimile care îl năpădiseră și care nu dispăruseră cu totul nici măcar în clipa cînd se întoarse spre ea. „Nanda știa că el urma să vină ?"

„Cine, domnul Longdon ?"

„Nu, nu. Spera ea că Van... ?"

„Dragul meu", se văicări blînd doamna Brook, „cine n-ar fi sperat ?"

Mitchy își aținti o clipă privirile în podea. „Vreau să spun, știe că a fost aici și a plecat ?"

Doamna Brook părea să privească cerul prin ferestrele închise. „Probabil că i-a spus taică-său."

„Taică-său ?" se miră Mitchy cu sinceritate. „E și el implicat în toată povestea ?"

Auzind replica, doamna Brook făcu o pauză mai lungă. „Socotești deci, probabil, Mitchy dragă", spuse ea cu voce tremurată, „că eu l-am împins..."

„Că l-ai împins pe Edward ?" interveni el.

„Nu — bineînțeles că nu asta. Că l-am împins pe Van să ajungă la ideea..."

El prinse din nou firul. „În legătură cu mine — ceea ce numești tu bănuielile lui ?“ El păru să cîntărească acuzația, însă, în timp ce-și apăsa mîna pe ochi, totul se materializă într-o senzație de plictis și într-o atitudine foarte înrudită cu răceala, cum nu încercase niciodată față de doamna Brook. „Nu contează. Asta-i soarta noastră, să fim într-un chip sau altul victime ale ideilor. În cazul ăsta“, continuă el, „nu-l împiedica pe domnul Longdon să vină sus.“

Ea sună imediat. „Atunci eu o să mă duc la Nanda. Dar nu-ți lua aerul ăsta înfricoșat“, adăugă ea apropiindu-se, „în legătură cu ceea ce am putea face în continuare — Edward sau eu. Mă duc doar s-o anunț că *el* vine s-o vadă.“

„Bun. O să-i spun eu lui Tatton“, răspunse Mitchy.

Ea mai zăbovi însă. „O să mai ții cît de cît la mine ?“

Așteptînd-o să plece, el avea aproape aerul a fi stăpînul casei, pentru că doamna Brook devenise în fața lui, cum stătea cu spatele la foc, tot atît de umilă ca și un oaspete alungat. „O, tot atît de mult. Nu văd de ce nu. Oare de fapt nu ni s-au înmulțit legăturile ?“

„Ăsta e modul în care vreau *și eu* să privesc lucrurile și din clipa în care recunoști odată cu mine...“

„Ce anume ?“

„Ei, că el, știi, în fapt, niciodată n-ar...“

El îi preluă replica înduioșat. „Și e ceva rău în asta ?“ medită Mitchy.

O făcu să mai ezite încă. „Nanda o să fie bogată. În direcția asta ne *poți* da o mînă de ajutor, și tocmai *pentru* acest motiv, acum mă simt în stare să ți-o spun, mi-a trecut prin minte că ar trebui să-l vezi pe prietenul nostru.“

El rămase în expectativă. „Mulțumesc, mulțumesc.“

„Ești îngerul nostru păzitor !“ exclamă ea.

Auzind asta el izbucni în rîs. „Așteaptă mai întîi să vezi ce o să facă domnul Longdon !“

Dar ea nu-l luă în seamă. „Vreau să înțelegi înainte de a te lăsa singur, că n-am făcut nimic spre avantajul meu. La urma urmelor, Van...“ căzu ea pe gînduri.

„Ei ? ce-i cu el ?“

„Nu face decît să mă deteste. Lucrurile nu stau la fel în ce te privește“, spuse ea. „*Pe el* l-am pierdut cu adevărat.“

O clipă cu ochii din care-i țîșniră lacrimile, Mitchy scrută depărtarea. „Știi, categoric acum el nu va mai putea să simpatizeze *pe nici unul* din noi. Scapă o avere."

„Asta e !" remarcă din nou doamna Brook. Apoi dădu dovadă de oarecare strălucire. „Mă bucur nespus că tu nu o scapi !" El mai rîse o dată, dar ea ajunsese în fața domnului Tatton care apăruse din nou la chemarea clopoțelului. „Invită-l sus pe domnul Longdon."

„Să-i spun atunci că o fac la rugămintea ta ?" întrebă Mitchy după ce ieși valetul.

„Că îl primești ? O da. O să fie ultimul care să se supere pentru asta. Dar mai e ceva."

Era un lucru care făcu brusc să-i revină îngrijorarea. „Tot încerc de luni și luni să aflu de la tine..."

„Ce anume ?" întrebă el, deoarece ea avea un aer ciudat.

„Ce anume ? dacă Harold ți-a înapoiat vreodată, așa cum mi-a promis solemn s-o facă, dîndu-și cuvîntul de onoare, bancnota aceea de cinci lire..."

„Dar care anume, dragă doamnă ?" Sentimentul că mai există și alte absurdități, în afara celor de care se ocupaseră, păru să intervină în favoarea lui Mitchy.

„Aceea pe care, cu veacuri în urmă, într-o zi cînd ne aflam aici cu tine și Van, am folosit-o pentru o glumă. Tu ai scos-o, în joacă drept *amendă* pentru ceva, și ai pus-o pe masă ; după care înainte de a-mi da seama ce aveți de gînd, înainte de a apuca să fug după voi, plecaserăți lăsînd-o aici în chip absurd. Bineînțeles, în minutul următor — și din nou, înainte de a apuca să mă întorc spre el — Harold se năpustise asupra ei și am încercat în zadar s-o recuperez. Singurul lucru pe care am reușit să-l obțin a fost să-l fac..."

„Să promită că o să i-o înapoieze direct posesorului ei ?" Mitchy ascultase mai mult amuzat decît surprins, încît, după o clipă reconstituise scena. „O, îmi amintesc — a tranșat chestiunea cu mine. Nu-ți mai fă griji în privința *asta*"

Ea îl fixă din ușa camerei alăturate. „Ai primit-o pînă la ultimul bănuț ?"

„Pînă la ultimul bănuț. Dar ce idee să aduci vorba despre asta !"

„A, întotdeauna o fac, știi, *într-o bună zi.*"

„Da, ești atît de riguroasă... ! Dar fii pe pace. Harold s-a achitat față de mine“, continuă Mitchy, „și chiar intenționam să aflu de la tine ce mai e cu el.“

Doamna Brook, se dedică prompt și total subiectului. „O, se descurcă perfect.“

Mitchy se apropie mai mult. „Și Lady Fanny...?“

„Da — a rămas de dragul lui.“

„Ah“, făcu Mitchy, „știam că ai să reușești. Dar *sst* ! — urcă“. După care, în timp ce ea se făcea nevăzută, el reveni în dreptul șemineului.

XXXIV

DUPĂ ZECE MINUTE DE CONVERSAȚIE cu domnul Longdon în fața șemineului doamnei Brooeknham, Mitchy nu găsise încă momentul potrivit ca să abordeze subiectul ce-i fusese înfățișat atît de copios în întrevederea cu amfitrioana sa. Într-adevăr, ar fi fost nevoie de un răstimp mai îndelungat ca să-l pună în temă cu acea problemă delicată și de la început era cît se poate de evidentă strădania lui neprecupețită de a nu se arăta impacientat de întrebările care, pentru o persoană cu stilul prietenului său vîrstnic, erau simple atenții și politețuri. După opinia școlii de moravuri reprezentată de domnul Longdon, discuția despre un voiaj în străinătate trebuia să se limiteze la o modalitate strict aluzivă, și fără îndoială că pe chipul lui Mitchy se citea cum nu se poate mai limpede că niciodată, la întoarcerea din desele sale călătorii, nu întîlnise o curiozitate atît de clar formulată și în același timp atît de discretă. Cînd frecventezi un cerc ai cărui membri se pot afla oricînd de cealaltă parte a globului, dobîndești inevitabil obiceiul de a pune puține întrebări, și în același timp de a compensa numărul lor redus prin îndrăzneala lor. Pe scurt, interlocutorul acesta, în timp ce reprezentantul doamnei Brook chibzuia în sinea sa asupra tuturor lucrurilor pe care le avea de rezolvat, insistă un timp și cu foarte mult farmec — de vreme ce nu era decît un tribut adus politeței reciproce — asupra asocierilor vergiliene trezite de golful Napoli. În cele din urmă tresări cînd își privi ceasul. „Mă tem că deși amfitrioana noastră nu apare, nu trebuie să-mi neglijez obligațiile. La rîndul

meu am sosit doar ieri şi am o întîlnire — văd că am şi întîrziat — cu domnişoara Brookenham, care a avut amabilitatea să mă invite la ceai."

Nehotărîrea, politeţea elocventă, decentul apelativ *domnişoara Brookenham*, fuga de amfitrioană — toate acestea erau lucruri pe care Mitchy le receptă imediat şi într-o clipă îi mobilizară prezenţa de spirit spre a profita din plin de ocazia ce i se oferea. „Te înţeleg, te înţeleg — o să te fac totuşi s-o laşi pe Nanda să aştepte. Dar e ceva anume, şi te-aş ruga să-l accepţi din partea mea drept o raţiune suficientă pentru asta : faptul că, la urma urmelor, ştii — îmi închipui că ştii cu adevărat — nu-i aşa ? — mă simt aproape tot atît de ataşat de ea cum eşti şi dumneata."

Domnul Longdon se arătă brusc îngrijorat şi chiar puţin jenat, dar vorbi cu aplombul cuvenit. „De bună seamă că înţeleg perfect. Dacă n-ai fi ţinut atîta la ea..."

„Ei bine... ?" făcu Mitchy cînd el se opri.

„N-aş fi venit în ruptul capului anul trecut în weekend la tine."

„Mulţumesc !" rîse Mitchy.

„Deşi te simpatizez şi pe tine — extrem de mult", continuă domnul Longdon, „pentru felul tău de a fi."

Se putea citi pe faţa lui Mitchy că acceptă complimentul. „Mă simpatizezi de dragul ei mai mult decît de dragul oricărei alte persoane, cu excepţia mea."

„Am impresia că ai exprimat lucrurile chiar aşa cum sînt. Bineînţeles că nu se putea s-o văd pe Nanda atît de des fără să-mi dau seama — dacă este cumva posibil un contact real între oameni de vîrste atît de diferite — că te consideră acum printre cei mai buni prieteni, acordîndu-ţi, am senzaţia clară, o asemenea încredere..."

Mitchy rîse întrerupîndu-l. „Cum nu ţi-o acordă nici măcar dumitale ?"

Pince-nez-ul bine fixat al domnului Longdon îl înfruntă. „Nici măcar ! Nu mă deranjează", continuă bătrînul, „fiindcă veni vorba, să-ţi spun deschis — şi ca de la anii mei la ai tăi — ce mîngîiere aflu în sentimentul că în caz de nevoie sau supărare ea ţi se va putea adresa ţie pentru sfaturile sau sprijinul pe care le-ar reclama împrejurările."

„Are cumva senzaţia că m-aş afla alături de ea ?" se interesă Mitchy după o clipă.

„Nu prea sînt sigur", replică prietenul său, „dacă se cade să dau în vileag tot ce mi-a *spus* ea. Nu-mi pot permite să vorbesc decît despre ceea ce am descoperit eu însumi."

„Atunci n-am cuvinte să-mi exprim mulţumirea pentru puterea dumitale de pătrundere. Maică-sa, ar trebui să ţi-o spun", continuă Mitchy, „se află acum la ea."

Domnul Longdon îşi scoase nervos *pince-nez*-ul. „I s-a întîmplat ceva ?"

„Ce ar putea să explice faptul la care mă refer ?" spuse Mitchy amuzat de tresărirea lui. „Nu este bolnavă, după cîte ştiu, slavă Domnului, nici nu şi-a rupt piciorul. Dar, totuşi, i s-a întîmplat ceva — asta, cred că aş putea afirma. Ca să-ţi spun totul într-un cuvînt, după cîte se pare, tocmai de aceea ţi-am ieşit eu în întîmpinare. M-a rugat doamna Brook să te aştept. Ea o să te primească altă dată."

Domnul Longdon rămase uimit. „Şi tot aşa şi Nanda ?"

„O, asta probabil vă priveşte exclusiv pe voi doi. Numai că, în timp ce eu te reţin aici..."

„O să-şi dea seama de ce întîrzii ?"

Mitchy rămase pe gînduri. „Probabil că doamna Brook i-a dat explicaţii." Apoi, cum interlocutorul său primi asta fără să spună o vorbă — „Dar nu-ţi face plăcere ?" se interesă el.

„Mă gîndesc doar că explicaţiile doamnei Brook... !"

„Sînt adeseori ciudate ? O, da. Dar, Nanda, ştii, ţine seama de capriciile ei. Şi datorită aceloraşi indicii", completă Mitchy, „doamna Brook ştie ea însăşi — nimeni nu o ştie mai bine — cum se pot interpeta adesea asemenea lucruri. E însuşi motivul pentru care doreşte ca, de rîndul acesta, să primeşti explicaţiile dintr-o sursă ce cu atîta amabilitate a proclamat-o mai de încredere, avînd în vedere ţelul ce ne stă nemijlocit în faţă. Cît despre Nanda", încheie el, „faptul că sîntem aici împreună nu e de rău augur."

„Nu", încuviinţă domnul Longdon atent ; „e puţin probabil să se teamă că am complota împotriva ei. Dar ce i s-a întîmplat ?" întrebă el pe un ton oarecum strident.

„Ei", făcu Mitchy, „dumneata, cred, eşti cel care trebuie să-i dea un nume. Ştiu că ştii ceea ce ştiu şi eu acum."

Domnul Longdon, cu *pince-nez*-ul fixat din nou, ezită. „Da, ştiu."

„Şi te-ai împăcat cu gîndul."

„Ce puteam face ? Să țin piept unei asemenea deșteptăciuni..."

„Te depășea ? A, n-a fost la mijloc deșteptăciunea mea", spuse Mitchy. „E una mai mare decît a mea. E una mai mare chiar decît a lui Van. Aici e toată povestea", continuă el în timp ce prietenul său îl privea sever. „Nu-ți place chiar deloc ?"

Domnul Longdon se miră. „Existența unui asemenea element... ?"

„Nu ; pur și simplu faptul că ideea dumitale există în conștiința mea."

„Presupun că îmi revine obligația să țin seama cu imparțialitate că în propria mea conștiință există ideea dumitale."

Dar Mitchy lăsă replica să treacă fără urmări. „O, am atîtea *idei* ! La fiece pas mă agăț de cîte una nouă și de cele mai multe ori o pun la încercare — ca apoi să renunț la ea considerînd-o caducă. Da, am avut una acum șase luni. Am pus-o la încercare. Și o mai încerc și acum."

„Atunci", spuse domnul Longdon cu o veselie oarecum forțată, „sper că spre deosebire de ceea ce ți se întîmplă deobicei, asta reprezintă un succes."

Oricum, era o veselie căreia Mitchy putea să-i facă față. „Promite mult. Dar mi-a venit acum o altă idee, și tocmai pe asta o încerc în momentul acesta."

„O încerci pe mine ?" domnul Longdon continuă să zîmbească oarecum extravagant.

Mitchy cumpăni. „Mda, pe vreo două-trei persoane, și dintre ele dumneata ești primul pe care-l abordez. Dar trebuie să încep prin a primi de la dumneata confirmarea că are încredere în noi."

„Nanda ?"

După o clipă ideea lui Mitchy avansase vizibil. „Nu — cele două femei de sus, care în clipa de față se află atît de straniu laolaltă. E nevoie ca doamna Brook, la rîndul ei, să aibă o încredere imensă. Dar de asta dumitale n-o să-ți pese."

Domnul Longdon trăda din nou o îngrijorare mai firească decît i se putuse citi pe chip înainte. „A cam sosit timpul ! Dar dacă Nanda n-ar avea încredere în noi", continuă el, „cazul ei ar fi de-a dreptul trist. Ea nu mai are pe nimeni."

„Da“, acordul lui Mitchy fu rostit pe un ton grav. „Numai pe dumneata şi pe mine.“

„Numai pe tine şi pe mine.“

Privirile celor doi bărbaţi se întîlniră şi se aşternu o tăcere căreia Mitchy îi puse în cele din urmă capăt spunînd. „Trebuie să-i oferim compensaţii în toate privinţele.“

„Asta ţi-era ideea ?“

„Ah“, spuse Mitchy blînd, „n-o lua în rîs.“

Tristeţea cenuşie puse din nou stăpînire pe prietenul său. „Dar ce *poate*...“ Apoi cum Mitchy arătă un chip ce păru să se crispeze într-un «Ce ar *putea* oare ?» nerostit, bătrînul îşi completă obiecţia. „Gîndeşte-te la amploarea pierderii.“

„O, nu sugerez nici măcar o clipă“, se grăbi Mitchy să răspundă, „că nu e imensă.“

„Ţine la el cu adevărat, ştii“, spuse domnul Longdon.

Auzind asta Mitchy îi aruncă o privire lungă şi învăluitoare. „Dacă ştiu... ?“ murmură el cum nu se poate mai delicat.

Ironia lui reuşi să-l afecteze pe domnul Longdon. „Dar bineînţeles că ştii ! Ştiţi totul, Nanda şi cu tine.“

Tonul pe care rosti cuvintele reuşi să declanşeze un resort, şi Mitchy rîse în gura mare. „Îmi place că mă aşezi în aceeaşi categorie cu ea ! De fapt sîntem cu toţii laolaltă. Dar cît o priveşte pe Nanda cunoaşterea ei este *într-adevăr* profundă.“

Interlocutorul său îi preluă verdictul. „Profundă.“

„Şi, totuşi, într-un fel nu e abjectă.“

Bătrînul rămase perplex. „Abjectă ?“

„Vreau să spun că nu-ţi produce milă. În felul ei“, continuă Mitchy, „e o cunoaştere avîntată.“

Domnul Longdon acceptă şi asta de la el, deşi cam îndurerat: „Da — în felul ei.“

„O dăruire atît de mare, atît de deplină“, continuă Mitchy — „indiferent dacă e satisfăcută sau nu — înseamnă o viaţă.“ Domnul Longdon vădea atîta interes, încît interlocutorul său, vizibil emoţionat de postura rugătoare şi dependentă a acestuia, deveni şi mai afabil, sau cel puţin mai sigur pe sine ca să se lanseze într-o afirmaţie. „*Nu-i pare* prea rău pentru ea.“

„A, este atît de mîndră !“

„Da, dar ăsta e un avantaj.“

„O — nu pentru *noi* !"

Ideea îl frapă pe Mitchy, dar ingeniozitatea sa nu-i îngădui decît următoarea reacție : „Ba da, are într-un singur mod — acela de a ne impune să simțim că dorința de a-i *oferi compensații* este, ei bine, mai ales spre mîngîierea *noastră*. Dacă are încredere în noi, așa cum am spus adineaori, nu *acesta* e motivul." Cum prietenul său părea că așteaptă să-l audă în continuare, el dovedi îndată, animat de o bucurie reală, că poate face față ultimei dificultăți. „Are încredere că sîntem în stare" — Oh, Mitchy o scosese la capăt — „să-l eliberăm."

„Să-l eliberăm ?" Domnul Longdon rămase tot nelămurit.

„Cu binișorul. Asta-i tot."

„Dar cum ar fi să-l eliberăm dur ? Mi se pare că— oricum ai lua-o — ne scapă încă de pe acum. *S-a eliberat singur.*"

Domnul Longdon rostise replica astfel încît Mitchy avu brusc aerul că se prăbușește sub povara unui sens mai acut al chestiunii. *„S-a eliberat singur"*, repetă el mohorît.

Interlocutorul său, din nou puțin uluit, îl cercetă ; apoi pierzîndu-și răbdarea : „Fii te rog bun și spune-mi ce s-a întîmplat."

Mitchy își adună forțele cu iuțeală. „Ei bine, după o lungă absență a fost aici, cu puțin timp în urmă, ca și cînd intenționa în mod expres s-o vadă. Dar după ce a stat jumătate de oră, a plecat fără să se mai ducă sus."

Alerta domnului Longdon nu slăbi. „A petrecut în schimb jumătate de oră cu maică-sa ?"

„O, *în schimb* — e prea puțin spus. Oricum, a renunțat la propria idee."

„Și care i-a fost ideea ?"

„Vorbești de parcă ar avea tot atît de multe ca și mine !" răspunse Mitchy. „Într-un fel chiar și are", continuă el ca pentru sine. „Dar sînt de altă natură" îi spuse el domnului Longdon.

„Și care i-a fost ideea ?" repetă, totuși, bătrînul.

Confesiunea lui Mitchy păru să explice eschivarea de mai înainte. „N-o să știm niciodată."

Domnul Longdon ezită. „Și nici *ție* n-are să-ți spună ?"

„Mie ?" Mitchy făcu o pauză. „Mie, în nici un caz."

Își comunicaseră unul altuia multe lucruri fără să le rostească și în momentul următor se transmise ceva care, evident, a fost înțeles de fiecare din ei. „Cît timp te-ai aflat în străinătate", întrebă de îndată domnul Longdon, „ai primit vreo veste de la el ?"

„Nici una. Și nici eu n-am scris nimic."

„Ca și mine", spuse domnul Longdon. „Nici n-am scris, nici n-am primit."

„Da, dar cu dumneata lucrurile vor sta altfel." Ca și cînd s-ar fi aflat sub influența unei agitații controlate pînă atunci, domnul Longdon se întoarse brusc, și, legănîndu-și cu gestul său obișnuit ochelarii, începu să cutreiere încăperea pradă unei furii abia reținute. „Tu ai să primești *sigur* vești."

„Aș fi curios s-o văd și pe asta."

„O, dar ceea ce vrea Nanda, știi, este să nu fii chiar atît de..."

Domnul Longdon îndrugă într-o doară. „Atît de... ?"

„Ca să-l eliberăm, cum spuneam, cu binișorul."

Bărbatul mai în vîrstă nu mai spuse nimic o vreme, dar în cele din urmă reveni la subiect. „Chiar ar vrea să-i ofer lui ceva ?"

„Așa aș crede !"

„Bani ?"

Mitchy zîmbi. „Un cadou substanțial." Stăteau din nou față în față, comunicîndu-și și mai multe în tăcere. „Nanda nu vrea ca *el* să fie în pierdere !" Oricum, auzind replica, domnul Longdon izbucni din nou, în timp ce Mitchy îl urmărea din priviri. „Oare nu dă asta oarecum măsura a ceea ce probabil că simte ea... ?"

El se oprise, chibzuind din nou, iar drept rezultat prietenul său se întoarse încă o dată să se împărtășească din lumina lui. „Ce anume să dea măsura... ?"

„Cum, faptului că ne este încă drag."

Domnul Longdon îl țintui cu privirile. „Îți este încă drag ?"

„Dacă n-ar fi asta ce mi-ar mai păsa... ?" Dar făcînd remarca Mitchy se controlă evident.

După ce-i mai aruncă o privire, interlocutorul său îl atinse ușurel cu mîna pe umăr. „De ce anume să-ți pese ?"

„În ce-l privește *pe el ?* O, de nimic !" Își redobîndise încrederea în sine. „Există — asemenea cazuri cu totul ieșite din comun — de oameni privilegiați."

„El *este* unul dintre ei !“ medită domnul Longdon.
„Ai pus punctul pe *i* ! Trec prin viață pe cauțiunea altora. Orice ar face sînt pe placul tuturor.“
„Ah !“ murmură domnul Longdon, „dacă n-ar fi fost vorba de asta... !“
„Ei îi atrag și îi mobilizează pe toți ceilalți“, continuă Mitchy. „E vorba de acea înfricoșare sacră.“
Un timp cei doi prieteni avură aerul că-și unesc forțele în prezența acestui element ; după care cel mai în vîrstă se îndepărtă din nou, părînd să exploreze în continuare. „Biata Nanda !“ se auzi de undeva de departe ca un suspin venind de la el spre Mitchy. Drept care Mitchy se întoarse alene și rămase așa, privind focul, pînă cînd auzi din nou vocea domnului Longdon. „Bineînțeles că pînă la urmă mi-am dat seama de asta. Tocmai de aceea am venit la Londra. Seara de la doamna Grendon înainte de plecarea ta...“
„Ei ?“ — Mitchy i se alătură din nou.
„Ei bine, m-a făcut să văd viitorul. Încă de pe atunci era prea tîrziu.“
Mitchy îi întări spusele. „Prea tîrziu. Era întinată în ochii lui.“
Dacă domnul Longdon se văzu nevoit să înghită asta, o făcu cel puțin calm, spunînd doar după o vreme. „Și maică-sa nu *e* ?“
„O, ba da, din plin.“
„Și o știe ?“
„Da, dar nu-i pasă. Seamănă cu dumneata și cu mine. Și ei îi este *încă drag.*“
„Dar la ce i-ar putea folosi ?“
Mitchy ridică vag din umeri. „Da’ *nouă* la ce ne folosește ?“
Domnul Longdon cugetă. „Noi cel puțin ne putem respecta.“
„Oare *putem* ?“ zîmbi Mitchy.
„Și *el* ne poate respecta“, continuă prietenul său de parcă nici nu l-ar fi auzit.
Mitchy avu aerul că ezită. „Probabil că ne socotește ciudați.“
„Bine, dar doamna Brook e chiar mai mult decît *ciudată.* Nu e posibil să nutrească respect față de *ea.*“
„O ! probabil că numai cu asta“, rîse Mitchy, „o să se aleagă din toată afacerea !“ Oricum era prima oară cînd

domnul Longdon lăsă să se vadă că nici după un minut nu-l înţelesese ; aşa încît se grăbi să abordeze un alt aspect. „Dacă întreprinzi ceva ai vrea să mă cooptezi şi pe mine ?"

„Dar ce pot face ? Dacă s-a terminat, s-a terminat."

„Pentru *el,* da. Dar nu pentru ea sau pentru dumneata sau pentru mine."

„O, eu nu mai am mult !" spuse bătrînul cu un aer ostenit, întorcîndu-se în clipa următoare spre uşă, unde apăruse unul dintre valeţi.

„Vă rog să primiţi, domnule, complimentele doamnei Brookenham", rosti acest mesager, „şi vă rog să poftiţi la domnişoara Brookenham care este acum singură."

„Mulţumesc, o să urc."

Servitorul se retrase şi privirile celor doi vizitatori se întîlniră din nou un minut, după care Mitchy îşi căută din ochi pălăria. „Bun rămas. Eu o să plec."

Domnul Longdon îl urmări cum, după ce-şi găsise pălăria, îşi căuta acum bastonul. „Vrei să fii cooptat în *toate* ?"

Fără să răspundă Mitchy îşi netezi pălăria ; apoi spuse : „Declari că nu mai ai mult, dar n-ai de gînd s-o abandonezi."

„O, vreau doar să spun că n-o să trăiesc cît lumea."

„Bine, de vreme ce ai afirmat-o chiar dumneata, şi eu tot la asta mă refer. Te asigur că *eu* n-am s-o părăsesc. Şi dacă te pot ajuta..."

„Să mă ajuţi pe mine ?" domnul Longdon îl întrerupse privindu-l cu severitate.

Îl făcu să se simtă cam stînjenit. „Să te ajut s-o ajuţi, ştii... !"

„Eşti de-a dreptul fantastic", replică domnul Longdon imediat. „În urmă cu un an şi jumătate voiai să mă ajuţi să-l ajut pe domnul Vanderbank."

„Ei !", izbucni Mitchy, „şi nu poţi spune că n-am făcut-o."

„Dar ideile tale în privinţa ajutorării sînt de o splendoare... !"

„O, ţi-am spus cum e cu ideile mele." Mitchy avea aerul că încropeşte o scuză.

Domnul Longdon ezită. „În cazul ăsta presupun că nu comit o indiscreţie recunoscînd în căsătoria ta una

din aceste idei. Şi că, deşi ţi-ai asumat o răspundere atît de mare, pari sincer dispus să îmbrăţişezi încă una..."

„Mă face să par un soi de monstru al generozităţii ?" Mitchy cîntări ideea cu chipul împurpurat. „Cele două responsabilităţi sînt în mare parte una şi aceeaşi. Căsătoria mea m-a adus, într-un fel, mai aproape de Nanda. Soţia mea şi cu ea, înţelegi, sînt deosebit de bune prietene."

La rîndul său domnul Longdon păli puţin ; privea cu mare atenţie podeaua. „Mda, mda." Apoi îşi ridică ochii. „Dar — pentru un tip bătrîn ca mine — totul e atît de straniu !"

„*E* într-adevăr straniu." Mitchy vorbea cu foarte multă blîndeţe. „Dar nu e nimic rău în asta."

Domnul Longdon clătină uşor din cap, cuprins de amărăciune. „Totul e reprobabil. Dar în ceea ce *te* priveşte nu ţi se poate reproşa nimic !" adăugă el controlîndu-şi cu greu vocea, şi părăsi grăbit încăperea.

CARTEA A ZECEA

NANDA

XXXV

DUPĂ ÎNTOARCEREA DOMNULUI Longdon, timp de două săptămîni Nanda Brookenham avusese multe probleme de rezolvat; dar într-o vineri după amiază a lunii iunie agitația ei se înteți într-atîta, încît ne-a surprins și pe noi. Intrase pe neașteptate în stăpînirea acelei camere plăcute de la etaj ce fusese proaspăt rearanjată și căreia i se schimbase destinația, odaie unde își petrecuse în ultima vreme o parte atît de însemnată a existenței ei, bucurîndu-se cît se cuvine, atît de solitudine cît și de societate. Trecînd în revistă obiectele din jur, ea acordă o atenție deosebită cărților aflate acolo în mare număr; schimbă în repetate rînduri, timp de vreo cinci minute, poziția diverselor volume, mută pe măsuțe unele din cele ce se aflau pe rafturi și rearanjă biblioteca, ținînd întrucîtva seama de efectul pe care-l producea culoarea legăturilor. Era tot timpul complet absorbită de studiul efectelor obținute, ceea ce dealtminteri putea fi remarcat și detectat în înseși detaliile propriei ei înfățișări, în cazul cînd legea unei extreme noutăți nu s-ar fi manifestat cu atîta fervoare în întreaga ambianță. Pe scurt, plana în aer venirea oaspeților și în întregul *tablou* încordarea așteptării. *Florile de pe măsuțe* se deschideau cu o trufie preluată conștiincios de strălucirea bibelourilor și reprodusă pe rînd de exuberanța veselă a pernelor de pe canapele și de distanța bine gîndită pînă la care fuseseră coborîte storurile. Mai ales prietenii din fotografii erau pe deplin pregătiți, cu chipurile lor mici și expresive, îndreptați ca din întîmplare cu toții cu fața spre ușă. Poate că perechea de ochi cu

pupilele cele mai dilatate aparţinea amicului Van, prezent îndărătul unui cristal încadrat de o ramă de piele cu chenarul aurit; imaginea proclamînd pînă în celălalt capăt al camerei darurile cumpărate de Crăciun în Picadilly; iar pupilele i se măriseră parcă şi mai mult cînd se deschise uşa şi un valet anunţă un nume după care apăru un gentleman ce aducea extrem de mult cu chipul înrămat, cu deosebirea că înfăţişarea gentlemanului sublinia modestia reproducerii. Nu trecuseră nici zece secunde de cînd Vanderbank se afla în cameră şi deveni limpede că sosise cu intenţia de a se purta amabil. Amabilitatea devine deci pentru noi, printr-o rotire a oglinzii care reflectă întreaga scenă, nota dominantă a întrevederii — o amabilitate ce umplu aproape imediat spaţiul, punînd în umbră tot restul, cu o voce familiară şi prietenoasă, cu strălucirea frumuseţii şi a bunelor intenţii, cu un rîs continuu, deşi poate uneori nu tocmai la locul său, şi aproape cu o revărsare supraabundentă a interesului, dezinvolturii şi mişcării.

Cum deschise gura, tînărul o înştiinţă ce bucurie fantastică i-a produs biletul pe care i-l trimisese ea. „Să ştii că a fost ceva nemaipomenit de drăguţ din partea ta." Şi tocmai acest gînd păru să devină, în clipa în care fu rostit, o floare asortată splendorii din jur — ca şi cînd drăgălăşenia pe care o adusese cu sine era atît de mare, încît pe loc preschimba totul în propria lui imagine. „Singurul lucru din bilet care m-a indispus puţin", continuă el, „a fost afirmaţia ta în legătură cu ezitările ce te-au făcut să aştepţi atîta înainte de a-l scrie. Sper foarte tare că pe viitor n-o să se mai întîmple aşa ceva. Dacă vei avea cea mai mică dorinţă să mă vezi — oricare ar fi motivul; dacă vreodată aş putea face un lucru oricît de neînsemnat, indiferent de ce natură pentru tine, să ştii că n-o să te iert uşor dacă te ţii de etichetă. Mi se pare că atunci cînd doi oameni se cunosc de atîta vreme, aşa cum ne cunoaştem noi, îşi pot îngădui cel puţin să se simtă relaxaţi în relaţiile lor reciproce. Bineînţeles că mă refer", continuă Van, „la faptul că se pot comporta degajat, deschis şi firesc. Există şi aşa atît de multe relaţii cînd nu te simţi asftel, cînd nu merită să te simţi astfel, cînd a te comporta degajat ar constitui una din cele mai mari neplăceri şi a te comporta firesc, cea mai mare ipocrizie. De fapt", continuă el, ridicîndu-se brusc ca să-şi

pună în alt loc pălăria, „nu-mi dau deloc seama de ce oi fi predicînd cu atîta fervoare, pentru că eu sînt perfect conştient că nu pretind aşa ceva. Cel puţin jumătate din timp predicăm mai mult sau mai puţin pentru noi înşine, nu ? Nu mă înşel socotind că *ăsta* e lucrul potrivit pentru tine, cel puţin aşa cred. Şi sînt convins că ţie îţi ajunge o simplă aluzie să înţelegi care este lucrul cel mai potrivit pentru mine.“ In timpul discuţiei privise tot timpul în jurul său şi îşi schimbase de două ori locul ; aşa încît impresia căreia îi dădu glas imediat ar fi trebuit să dobîndească un oarecare aer de oportunitate, fiind în perfectă armonie cu observaţia sa general-admirativă. „Ce flori nemaipomenit de frumoase ai şi cît de încîntător ai aranjat totul aici ! Veşnic întreprinzi ceva — femeile schimbă mereu aşezarea mobilelor. Dacă din întîmplare intri în cameră pe întuneric — oricît de bine ai cunoaşte locul — te trezeşti aşezîndu-te pe o ceaşcă de ceai sau pe căţeluşul din salon. Dar, bineînţeles, ai să-mi răspunzi că nu intră nimeni pe întuneric, iar dacă o face atunci îşi merită soarta. Ştii doar cum îşi ţin unele femei odăile. Trebuie să recunosc însă că nu e cazul *tău* ; tu nu te dai în vînt după glastre cu flori la ferestre şi după draperii peste draperii. Şi de ce *ai face-o ?* Slavă Domnului *ai* din plin ce arăta !“ Spunînd asta se ridică pentru a treia oară, ca şi cînd ar fi vrut să domine mai bine scena. „Am în vedere, de exemplu, această canapea — care, aproape, e teribil de reuşită : zău, draga mea Nanda, îţi dai osteneală, nu glumă ! Cu siguranţă că data trecută era aici, nu-i aşa ? şi obiectul acesta era acolo. Ultima oară — vreau să spun ultima oară cînd am urcat aici sus — a trecut înfiorător de multă vreme de atunci : apropo, cînd *s-a petrecut* oare ? Dar vezi şi tu că *am fost* aici şi că îmi aduc aminte. Şi acum ai o mulţime de lucruri noi. Strîngi o adevărată comoară. Zău aşa, ce luxos a devenit totul... ! Ce grămadă simpatică de cărţi ai strîns — le-ai citit pe toate ? De cînd ai devenit atît de expertă în privinţa lecturilor ?“

Vorbea întruna, lua în mînă cîte un obiect şi-l punea apoi la loc ; fără a schiţa vreun gest — neclintirea şi paloarea ei contrastau cu degajarea lui oarecum congestionată — Nanda avea doar aerul că aşteaptă, în parte surprinsă, în parte concesivă, momentul cînd şuvoiul vervei lui debordante avea să secătuiască, aşa încît, de

vreme ce ea provocase această ocazie, s-o poată folosi ceva mai mult. Oricum, prezenţa lui nu încetă nici o clipă să domine scena ; pentru că erau minute în care chipul Nandei, singurul element mobil al făpturii sale, însoţindu-i toate meandrele mişcărilor şi urmărindu-i privirile, lăsa impresia că este compatibil doar cu supunerea în faţa oricărui detaliu imprevizibil. Poate că exprima dorinţa ca el să converseze aşa la nesfîrşit, o acceptare a oricărui mod de a umple ora sau a oricărei interpretări sau a absenţei oricărei interpretări a gestului ei ce s-ar fi potrivit mai bine nonşalanţei lui structurale, sau chiar şi anticiparea resemnată a ceva ce ar putea interveni şi care să o lase pierdută şi jenată cu aerul că îl chemase parcă numai pentru a-l putea privi. Se prea poate ca ea să-şi fi dat seama că e incapabilă să-i arunce doar o scurtă privire şi să-i dea de înţeles fără dubii că îl chemase din motive cu totul diferite. Între timp, continuînd să rămînă în chipul acesta stăpîn pe situaţie, el descoperi o nouă schimbare deasupra şemineului. „Aici exista o stampă mare, nu-i aşa, ceva din anii cincizeci — aveam şi acasă la noi o mulţime ; un conac sau ceva asemănător *de pe vremuri*. Şi acum în locul ei se află splendoarea asta de oglindă franţuzească. Aşa că vezi !“ Vorbea de parcă ea l-ar fi contrazis într-un chip sau altul, cînd de fapt el nu-i lăsase nici măcar răgazul să răspundă la o întrebare. Dar izbucni din nou impresionat de frumuseţea florilor ei. „Ai nişte flori fantastic de reuşite, de unde faci rost de ele ? Flori şi tablouri şi — ce alte lucruri mai au oamenii care se numără printre cei fericiţi şi răsfăţaţi de soartă ? — cărţi şi păsări. Ar trebui să ai şi tu aici vreo două, deşi probabil îţi spui că prin zgomotul pe care-l produc eu singur fac cît zece. Îţi aduci aminte, era o fată într-o poveste — nu, nu-i de Scott ; cum era povestea ? — avea încurcături în familie şi o colivie la fereastră, o fată pe care o asociem cu busuiocul şi cu virtutea ? Nu e Esmeralda — Esmeralda avea un pudel, nu-i aşa ? — am impresia că m-am încurcat în eroinele mele. Tu însăţi stai aici sus ca o eroină de poveste ; stai cocoţată în turnul tău sau cum îi zice — în alcovul tău. Pur şi simplu te afli suspendată deasupra oraşului, ştii — marele oraş plin de păcate, cerul minunat al Londrei şi monumentele care se profilează vag în depărtare : sau iarăşi nu reuşesc să fac altceva decît un

ghiveci din Zola-ul meu ? Probabil că ai parte de apusuri, nu ? Sigur că nu — ce tot vorbesc eu ? Evident ai ferestrele orientate spre nord. Ei bine, am senzaţia că e cam singurul lucru care-ţi lipseşte. Şi apoi să ştii că mă simt umilit, nu numai pentru că te invidiez. Ar fi trebuit să-ţi trimet cîteva flori." Se lovi dezgustat cu palma peste genunchi, dîndu-şi capul pe spate, la gîndul acesta neaşteptat. „Doamne sfinte, de ce oare, cînd am primit biletul de la tine, n-am făcut măcar o dată în viaţă un gest cu adevărat elegant ? Mi-a făcut pur şi simplu plăcere şi i-am dat curs. Iată-mă ! Dar am venit cu mîna goală. Nici măcar n-am adus o cutie de bomboane. Ce mai, nu sînt un om de lume."

„Cele mai multe din florile de aici le am de la domnul Longdon", spuse Nanda în cele din urmă. „Mai ţii minte grădina lui ?"

Reacţionînd prompt, Vanderbank o evocă cu voce tare. „O, Doamne — ce încîntătoare era ! Şi dimineaţa aceea pe care am petrecut-o acolo, tu şi cu mine, conversînd sub copaci" — se străduia atît de mult să pară degajat în legătură cu asta.

„Ieşiseşi ca să citeşti în linişte..."

„Iar tu ai venit să mă cauţi. Da, da, îmi amintesc", continuă Van, „că am purtat o conversaţie interesantă."

Conversaţia, lăsă să se înţeleagă Nanda, i se ştersese din memorie ; dar îşi amintea de atîtea alte lucruri. „Ştii, e un horticultor iscusit — vreau să spun că e într-adevăr dintre cei mai iscusiţi. Grădina lui e tot atît de reuşită ca un dineu într-o casă unde stăpîna — stăpîna casei — este extrem de pricepută şi de atentă."

„Înţeleg. Şi bătrînul îţi trimite bucate de la masa lui."

„Adeseori — în fiecare săptămînă. Adică, acum cînd e în Londra, mi le trimite grădinarul."

„Extrem de frumos din partea lor ! "exclamă Vanderbank. „Da, grădinarul lui — tipul ăla foarte înalt, cu barba lungă şi roşie — era aproape tot atît de amabil ca şi el. Am discutat cu el în mai multe rînduri şi îmi amintesc fiecare cuvînt pe care l-a spus. Mi-aduc aminte că se mira de *cîtă învăţătură* demonstrau întrebările tale. Aş spune chiar că n-am întîlnit nicăieri nişte oameni atît de încîntători — asemenea celor de acolo, pe care prietenul nostru i-a strîns în jurul lui. E o notă extrem de bună cînd cineva, am fost întotdeauna de părerea asta,

are servitori amabili, nu-i așa ? Servitorii domnului Longdon mă impresionau — chiar și fără să scoată o vorbă — cum, prin felul lor de a fi și de a se comporta, păreau să îi înalțe osanale. Același lucru îmi amintesc că l-am observat și la servitorii lui Mitchy de la Mertle", vorbi Vanderbank în continuare cam fără șir. „Mitchy este genul de om la care te-ai aștepta să se înconjoare de servitori cumpliți, dar țin minte că i-am comunicat chiar atunci impresia deosebită că m-am simțit de parcă aș fi fost invitatul *lor*. E o notă extrem, extrem de bună", repetă el vesel. „Trebuie să recunosc, știi", continuă el în aceeași tonalitate, „că ai un dar teribil de a intra în relații cu oameni care te fac să te simți bine. Apropo, ia spune, mai e în Londra ?"

Nanda ezită. „Te referi la domnul Mitchy ?".

„O ! *el* este, știu asta — l-am întîlnit acum două seri ; și din nou apropo — să nu uit — vreau să vorbesc cu tine despre soția lui. Dar pe domnul Longdon, știi, nu l-am întîlnit — și asta-i nespus de neplăcut. De două sau de trei ori, cred, m-am smuls în împrejurări asemănătoare celei de față din afacerile mele presante ; dar e absolut imposibil să-l găsești pe bătrînul demon la o oră pămînteană. *Tu* cînd te duci — sau *el* vine numai aici ? De bună seamă văd că totul este aranjat ca să-l primești. Cînd m-am interesat la hotelul lui, la ce oră poate fi totuși găsit, să mă bată Domnul dacă individul nu mi-a răspuns : *Foarte adesea în jurul orei zece* ! Și cînd am întrebat *zece seara ?* pur și simplu a rîs de naivitatea pe care o dovedeam în aprecierea unei persoane cu obiceiuri ca ale lui. Spune-mi și mie *care sînt* obiceiurile lui actuale și la ce vrei să-l împingi ? Vorbind serios acum", continuă Vanderbank, „zău, îmi pare groaznic de rău și mă întreb dacă prima oară cînd vei avea ocazia vei fi atît de amabilă încît să-i comunici ce m-ai auzit declarînd și să-i spui că totuși sper să dau de el pînă la urmă. Și același lucru, zău, și cu soții Mitchy. Acum două seri nu am reușit, cu atîția oameni cîți erau, să ajung la ei. Dar tot timpul mesei am stat vizavi de Aggie și asta începe să mă persecute. Te-aș ruga să-mi vorbești întruna despre Aggie. Este de-a dreptul revoltător că nu m-am dus să-i fac o vizită. Dar știe toată lumea cît sînt de ocupat. Sîntem vîrîți în treburi pînă-n gît."

„N-am cuvinte să-ţi spun“, replică Nanda, „cît de impresionată sînt de amabilitatea ta, fiindcă avînd atîtea probleme pe cap, ţi-ai găsit o clipă şi pentru *mine*. Dar te rog, ca să nu te mai reţin, permite-mi să-ţi comunic...“

Totuşi, de fapt, el nu era dispus s-o lase să-i comunice nimic ; optimismul său prietenos şi aproape agresiv se agăţa cu atîta îndîrjire de cele mai neînsemnate aluzii. „Vai, te rog, dar n-ai pentru ce. Este nespus de drăguţ din parte-ţi să găseşti timp şi pentru mine. În altă ordine de idei îmi face bine că *te* văd. Chiar deosebit de bine. Şi faptul că mi-ai scris m-a impresionat — zău, crede-mă. Am recunoscut tot soiul de lucruri de pe vremuri în biletul tău.“ Apoi se entuziasmă din nou de cărţile ei, fiindcă de cîteva minute ţinea una în mînă. „Văd că ai o preferinţă pentru seturi — şi fără glumă, copila mea dragă, pentru seturi *mari*. Ce mai e şi asta ? — Volumul 23 : *Poeţii britanici*. Volumul 23 este încîntător, te rog mult, vorbeşte-mi despre volumul 23. Te ocupi mult de poeţii britanici ? Dar spune-mi cînd naiba mai găseşte timp de citit o fiinţă atît de minunată ca tine ? *Eu* nu mai găsesc deloc — e de-a dreptul infernal. În Londra te vezi împins spre analfabetism şi barbarie. Mă simt obligat să întreţin o falsă strălucire, ca să-mi pot ascunde în conversaţie ignoranţa ce avansează cu repeziciune. La urma urmelor ar trebui să mă ruşinez, cînd văd că pe alţii *nu-i şochează*. Dar instruieşte-mă, instruieşte-mă“, continuă el vesel.

„*Poeţii britanici*“, răspunse Nanda imediat, „mi-au fost dăruiţi de domnul Longdon ; tot el mi-a dat toate cărţile bune pe care le am, cu excepţia cîtorva — cele de pe rîndul de sus — dăruite cu diverse prilejuri de domnul Mitchy. Domnul Mitchy mi-a trimes şi el flori ca şi domnul Longdon. Şi amîndoi — întrucît ne-am referit la faptul că îi întîlnesc — şi-au anunţat vizita în după-amiaza asta ; dar nu împreună : domnul Mitchy la 5.30 iar domnul Longdon la 6.30.“

Vorbise cu o promptitudine deliberată, compensînd ceea ce nu reuşise încă să spună printr-o descriere rapidă dar completă a cazului ei. Era evident că intenţiona să continue, dar vizitatorul ei de acum îi şi luase cuvintele din gură. „Da' ştiu că *ai* o zi, nu glumă, şi ne programezi de parcă am fi trenuri. Se uită la ceas. Mai rămîne ceva timp şi pentru *mine ?*“

„După cîte îmi face impresia *eu* ar trebui să spun : *Mai rămîne şi pentru mine* ? Dar încă nu e nici patru jumă-

tate", continuă Nanda, „şi, deşi trebuie să-ţi comunic, bineînţeles, ceva cu totul deosebit, n-o să dureze mult: N-o să ne aducă ceaiul decît la ora cinci şi fireşte ai să stai pînă atunci. Îţi şi trimisesem biletul, cînd fiecare din ei separat şi din acelaşi motiv, au propus după amiaza asta. Pleacă mîine din Londra ca să-şi petreacă duminica."

„O ! înţeleg — şi înainte de plecare trebuie să te vadă. Cred că-ţi dai seama ce influenţă exerciţi asupra comportării oamenilor !"

Pe cît era prietenul ei de glumeţ, pe atît era ea de gravă. „Ei bine, aşa s-au înlănţuit lucrurile, şi nu m-a deranjat de vreme ce rugîndu-te să faci singur alegerea, ţii minte, ai optat pentru această oră oarecum timpurie, care ţi s-a părut cea mai convenabilă."

„O ! perfect." Dar el îşi scosese din nou ceasul. „Am o treabă — asta mi-a determinat opţiunea — tocmai în celălalt colţ al lumii ; care, pentru că veni vorba, mă tem că n-o să-mi permită să aştept ceaiul. Dar nu-ţi face nici un fel de griji în privinţa ceaiului meu." Ceasul dispăru din nou în buzunar. „Regret, dar trebuie să plec înainte de cinci. Oricum, a fost o încîntare să te revăd."

Spunînd asta se şi ridică şi, deşi aproape jumătate din timp se plimbase, ultimele cuvinte avură efectul să-l împingă aproape instantaneu spre uşă. Din ele păru să reiasă, întrucîtva mai clar decît pînă atunci, că Vanderbank se simţea atît de stînjenit, încît avea nevoie de ajutor, şi fără îndoială că tocmai dîndu-şi seama de această situaţie Nanda, cu felul ei calm de a fi, se văzu în măsură să profite ceva mai mult de împrejurare. Calmul ei provenea în mod vădit din înţelegerea aproape spontană a faptului că era cel mai bun ajutor ce i-l putea oferi. Era oare chinuit de o spaimă lăuntrică ce explica agitaţia lui aparentă, incoerenţa unei locvacităţi menite, poate, să pună stavilă oricărui avans din partea ei ? În acest caz el nu făcea decît să şi-o alimenteze iar bunăvoinţa lui prudentă nu făcu decît să-l înfunde şi mai mult.

Oare unde presupunea Van că vrea ea să ajungă, şi ar fi putut ea să facă vreodată vreun gest mai frumos faţă de el decît folosind prilejul acesta pentru a-i risipi deruta şi a contribui cît mai mult la mulţumirea de sine rafinată care izvora probabil din convingerea că se descurcase cu atîta eleganţă şi dezinvoltură într-o oră foarte dificilă ? A-l împinge într-o situaţie ingrată ar

fi echivalat cu a-l răni sau desfigura, încît la capătul unui minut — timp în care expresia ei deveni un soi de imagine proiectată a ocaziei unice — ea avu în cele din urmă aerul că schimbase locul cu el și că se aflau cumva împreună tocmai pentru ca el și nu ea să-și primească cu menajamente dezlegarea.

XXXVI

„DOAR N-AI SĂ PLECI CHIAR acum ?“ întrebă ea. „Doamne sfinte de ce-ți închipui că te-am chemat la mine ?“

„O, nu. Am timp suficient la dispoziție.“ El se lăsă să cadă pe un scaun, cuprins de un rîs nervos și impacientat. „Ești nespus de interesantă. E vorba chiar de un *apel* ?“ Punînd însă întrebarea el nu-i acordă nici măcar răgazul să-i poată răspunde. „Drept să-ți spun m-ai cam speriat înșirîndu-mi toate persoanele care vor da năvală aici. Și mai e ceva“, continuă el repede : „Vreau doar să precizez acum lucrurile ca nu cumva să fim întrerupți. N-are haz decît dacă te văd așa, singură.“

„*Asta* e ce voiai să precizezi ?“ întrebă Nanda grav, în pauza pe care el o făcu să-și tragă sufletul.

„Doar în parte am sentimentul, te rog să mă crezi, că este o încîntare. Dar ceea ce voiam să spun — dacă îmi acorzi puțin timp, știi, să pot rosti o vorbă — este tocmai ce ți-am și spus : îmi strici aproape plăcerea tot amintindu-mi că un noroc ca ăsta — noroc pentru *mine* : te și văd intervenind ! — nu e la urma urmelor pentru tine decît o chestiune de afaceri. Lasă-le naibii de afaceri ! Bun, nu mă înjunghia cu *coup-papier*-ul ăla. Te ascult. Care este de fapt marea chestiune ?“ Apoi cum un moment s-a creat impresia că înseși cuvintele pe care ea le pregătise se destrămaseră tocmai în clipa supremă cînd avea mai multă nevoie de ele, Vanderbank încercă din nou să profite de acest avantaj. „O ! dacă nu-ți vine ușor să-i dai glas, las-o baltă — o s-o luăm drept ceva de la sine înțeles. Există un anume lucru, pe care oricum — dă-mi voie să-ți spun asta — aș vrea să *nu mă lași* să-l uit : doresc, înainte de a pleca să te conving să-mi lămurești problema micuței Aggie. O, mai sînt și alte chestiuni în privința cărora consider că ești o sursă ne-

secată de informații insolite! Oricum, o să le luăm pe rînd — celelalte cu vreo altă ocazie. Îmi dai întotdeauna impresia că mînuiești sforile a nenumărate drame mărunte dar stranii. Pune ceva deoparte şi pentru mine pentru cînd o să ne revedem. *Numărul unu* în momentul de față este cum vezi tu situația lui Mitchy ? Ținem prea mult la amicul Mitch ca să nu avem senzația că ne-am simți mai în siguranță dacă am dispune de cîteva puncte de reper. De fapt am intenția să te exploatez cu regularitate."

„A ! dar, vezi tu, lucrul pe care mi-am propus să ți-l spun", reluă acum Nanda destul de placid, „n-are nici cea mai mică legătură, te asigur, nici cu Aggie, nici cu *amicul Mitch.* Dacă nu vrei să-l afli — şi cauți doar o portiță de scăpare — te rog să mă crezi că *ei* nu te vor ajuta nici un pic." De fapt, ea simțea că găsise în cele din urmă tonul potrivit. Nimic în afara unei asemenea convingeri n-ar fi putut-o determina să adauge după o clipă : „De ce oare ți-o fi atît de teamă, domnule Van ?"

Ei bine un singur minut a fost deajuns să demonstreze că tonul *era* cel adecvat — un minut, trebuie totuși să mă grăbesc s-o spun, destul de lung în ciuda scurtimii lui, care le-a permis celor doi prieteni să se privească intens cum nu se priviseră niciodată pînă atunci. Era una din acele priviri — nu chiar atît de frecvente, trebuie să recunoaștem, pe cît le prezintă muza istoriei obligată prin însăși condiția ei să descrie în cel mai bun caz doar crîmpeie de viață — care după ce s-au aprins și apoi au pierit dau senzația nu numai că au schimbat raporturile dintre oameni dar că pur și simplu au limpezit atmosfera. Cert este că l-au ajutat pe Vanderbank să-și găsească răspunsul. „Nu mă tem, cred eu, decît de conștiința ta."

Într-adevăr la început pe Van îl ajutase mai mult decît pe Nanda. „De conștiința mea ?"

„Gîndește-te la asta — pe îndelete — și într-o bună zi ai să înțelegi. Nu e nici o grabă", continuă el, „nici o grabă. Și cînd ai să înțelegi nu e nevoie să-ți devină o povară ideea că trebuie să mi-o spui." O, era atît de bun — mai bun decît oricînd. „Lucrul grav, vezi, este că *eu* n-am conștiință. Eu nu urmăresc decît să mă distrez."

Schimbară acum o nouă privire deosebit de liniștitoare, deși devalorizată așa cum se spune, prin compor-

tarea aceea de mai înainte, care de fapt, în felul ei, epuizase toate privirile posibile. „O, *şi eu* vreau să mă distrez", spuse Nanda şi, în unele prinvinţe, oricît de puţin te-ar izbi faptul că ar fi vorba de aşa ceva, tocmai acesta, te rog să mă crezi, este lucrul adevărat. Originea acestei descoperiri", continuă ea, „se află într-o conversaţie pe care am avut-o nu demult cu mama."

„Ce spui", replică Van cu un interes viu ce-l făcu să se roşească. „Distracţia", rîse el, „ce se poate realiza pe seama *mamei.*"

„O, nici prin gînd nu-mi trece aşa ceva. Mă gîndesc la ceea ce ar mai putea încă să o bucure. Distracţia mea de acum, nu-ţi dai seama ? este să descopăr cum aş putea aranja lucrurile pentru mama. Bineînţeles", continuă fata, „îmi vine destul de greu să-ţi spun exact ce înţeleg prin asta."

„O ! dar nu mi-e deloc greu să te înţeleg !" vorbi Vanderbank în felul său curtenitor, ca şi cînd asta ar fi fost chiar cel mai neînsemnat fleac. „Eşti întotdeauna obsedată de maică-ta. Asta înţeleg eu mai ales, cînd mă refer la conştiinţa ta."

Nanda ezită din nou, deşi, evident, eliberată acum de orice încordare chinuitoare. „N-o mai *simpatizezi* pe mămica ?" izbuti ea să rostească în cele din urmă. „Trebuie să-ţi spun", adăugă ea repede, „că deşi am menţionat conversaţia avută cu ea drept motivul care m-a împins în ultimă instanţă să-ţi scriu, nu înseamnă absolut deloc că ea mi-ar fi sugerat atunci să-ţi pun întrebarea. „O pun", explică ea, „pentru că aşa mi-a căşunat mie."

Explicaţia a produs instantaneu şi manifest o destindere pentru Vanderbank. El să lăsă pe spătarul fotoliului cuprins de un plăcut — şi deosebit de voios — sentiment faţă de asocierea propusă. „Sînteţi o familie adorabilă !"

„Bine, bine, dar dacă mama e adorabilă, de ce renunţi la ea ? Nu văd ce m-ar reţine să ţi-o spun că în ziua la care m-am referit ea mi-a dat să înţeleg că tocmai astea ar fi sentimentele ei în legătură cu purtarea ta ; dar fără nici cea mai vagă aluzie — te rog să mă crezi — fără să-mi sugereze cîtuşi de puţin să-ţi fac o scenă pentru asta. Bineînţeles ştie perfect, şi de la bun început, că orice lucru care ar aduce a scenă n-ar ajuta la nimic. Chiar să vrei şi n-ai avea cum să consideri", continuă Nanda, „că între noi s-ar petrece *aşa ceva. N-o*

să ne audă — nu-i aşa ? — sfărîmînd mobila. O vreme, am crezut că nu pot face absolut nimic şi m-am frămîntat cumplit din pricina acestei idei. Apoi brusc mi-am dat seama că aş putea face exact ceea ce fac acum. Adineaori ai spus că între noi doi totul trebuie să fie cinstit şi firesc. Tot asta mi-am spus şi eu — de ce n-ar fi ? Iată-mă deci c-am ajuns pentru tine firească asemeni unui guturai. Te întreb insistent — te conjur chiar. Asta pentru că, spre a mă folosi de cuvintele ei, ai încetat practic să mai vii. Bineînţeles, ştiu că totul se schimbă. Este legea — cum îi spune — *marea lege*, a cui lege oare ? Se petrec tot soiul de lucruri — toate lucrurile au un sfîrşit. In urma căsătoriei lui, ea l-a pierdut mai mult sau mai puţin pe Mitchy. Nu vreau să piardă totul. Rămîi, te rog, alături de ea. Nu-mi vine să cred, asta-i în fond ceea ce voiam să-ţi spun — să ţi-o spun fără înconjur — că-ţi dai într-adevăr seama cît de fantastic te simpatizează. Sper că n-ai să-mi iei afirmaţia drept *lipsă de decenţă*. Nu poţi şti niciodată — dar nici nu-mi pasă prea mult dacă îţi las această impresie. Dacă ţi-aş spune că o cred într-adevăr îndrăgostită de tine, ei da atunci, *m-ai putea* considera indecentă. Şi asta nu fiindcă l-ar afecta pe tata — el n-ar da, cum îi place să spună, nici doi bani pe aşa ceva. Aşa că“ — se menţinu ea în chip miraculos pe aceeaşi linie — „ici ce crezi că-ţi poate fi de folos din ceea ce ţi-am spus : deşi, mă tem că formularea sună groaznic. Dar nu contează — dacă produc în tine o zdruncinare. E singurul lucru pe care-l doresc. Cînd mă gîndesc cum stă acolo la parter cea mai mare parte a timpului practic singură, simt că nu mai pot suporta situaţia. Este nemaipomenit de tînără.“

Cel puţin acum, cum trecea de la un punct la altul, peroraţia ei îl amuţi cu totul, şi văzînd destul de clar direcţia în care se angajase, el încetă să-i mai întîlnească privirile, aţintindu-şi ochii numai la desenul covorului. Chiar şi cînd vorbi în cele din urmă, el tot nu şi-i ridică. „Eşti fără doar şi poate, exact cum spunea ea adeseori, fiica modernă ! Trebuie să faci parte din această categorie, ca să vrei să netezeşti drumul părinţilor.“

„O“, făcu Nanda cu multă simplitate, „n-aş numi asta *să netezeşti drumul*, nu ? — atunci cînd se pune problema să nu pierzi un prieten vechi ; şi ar putea totuşi fi întrucîtva o consolare, nu ? pentru absenţa altuia. Oricum,

n-am vrut să las lucrurile pînă cînd ar fi fost prea tîrziu. Bineînțeles că nu știu ce anume nu merge între voi, și nici măcar dacă există cu adevărat ceva care să nu meargă. În orice caz, nu-mi pasă *ce* anume e — nu poate fi nimic prea grav. Împacă-te, împacă-te — uită ce a fost. Nu înseamnă însă că asta ar reprezenta o netezire de drum pentru *tine*, după cum nu înseamnă nici pentru ea ; dar asta e situația. Știu cum îți apar probabil — o creatură infatuată și agresivă ; dar cine nu riscă nu cîștigă. Nici nu-ți dai seama *ce* reprezinți tu pentru ea ! Cred însă cu tărie că nimeni nu a însemnat *vreodată* atît pentru ea. Îmi repugnă să las impresia că aș complota împotriva ei, folosindu-mă chiar de ea ; așa încît o spun acum pentru totdeauna. Cîndva a afirmat față de o persoană, care mi-a repetat-o apoi mie, că tu reprezinți pentru ea mai mult decît oricine în lumea asta, tu fiind cel care ai scos-o la lumină. Și *e drept* — tu ai făcut-o. Mi-am dat seama eu însămi încă de pe vremea aceea. Eram foarte mică, dar *am fost în stare* să-mi dau seama. Ai să declari probabil că eram o zgîtie nemaipomenit de stranie, și într-adevăr așa și eram, și acum îmi țin plăcuta promisiune. Ceea ce nu te împiedică însă să ai sentimentul că atunci cînd o persoană te-a scos la lumină..."

„Atunci și persoana aceea ar trebui să suporte consecințele", interveni Vanderbank, „și să te însoțească pînă la capăt ?" Putea acum să-i facă față perfect și izbuti în chip admirabil. „Sînt imens de multe implicații în chestiunea aceasta, recunosc — recunosc. Trebuie să mărturisesc că nu-mi dau prea bine seama ce am făcut — lucrurile astea le faci fără îndoială într-o binecuvîntată stare de inconștiență : eu aș fi spus chiar că lucrurile s-au petrecut invers. Dar te asigur că accept toate consecințele și responsabilitățile. Dacă tu nu știi ce nu merge între noi, află că nici eu nu știu. Nu poate fi mare lucru — o să analizăm împreună. Nu mă refer la tine și la mine — *tu* nu mai trebuie să te necăjești ; mă refer la ea și la cel care s-a dovedit, fără să-și dea seama, atît de neloial față de dînsa. Știu, n-am mai venit tot atît de des" — continuă Van pe un ton plăcut. „Dar există un flux și un reflux în destinul bărbaților — și tot așa și în cel al femeilor, al fetelor și al oricui. Știi ce vreau să spun — o știi din propria ta experiență. Lucrul cu adevărat colosal este tocmai că — aibă-vă cerul pe amîndouă în pază —

nimeni nu poate, e pur și simplu *imposibil* chiar dacă ar vrea, să renunțe la maică-ta. E absurd să mai discuți despre asta. N-a făcut nimeni așa ceva, în viața lui. Așa este ea, precum luna sau Arcul de triumf. Nu afirm, te rog să ții cont", explică el plin de candoare, „că toți o *simpatizează* în egală măsură : asta e altă chestiune. Dar nici unul din cei care *au simpatizat-o* nu-și mai poate permite să se lipsească de ea o perioadă lungă de timp. Sînt prea mulți netoți, sînt prea mulți tipi nesărați în societate. In Londra asemenea indivizi găsești cu tonele ; pe de altă parte inteligența maică-ti va fi întotdeauna la mare preț. Porți discuții cu ea ca să-i uiți pe ceilalți. Este minunată, minunată, minunată. Așa încît, draga mea copilă, fii pe pace. E o stea călăuzitoare."

„O, știu că așa e", spuse Nanda. „*Tu ești* acela..."

„Care s-ar putea să fie doar un meteor efemer ?" El se așeză, zîmbindu-i. „În cazul acesta îți declar solemn că vorbele tale m-au oprit în crugul meu. M-ai făcut să încremenesc la fel cum a oprit Iosua soarele în loc." După care se ridică imediat. „Și zici că e încă *tînără* ?" continuă el și mai afabil, ca și cum ar fi vrut să echilibreze lucrurile. „N-are seamăn. E tinerețea întruchipată. E tinerețea *mea* — *a fost* a mea. Și dacă ai vreodată ocazia", încheie el, „vorbește-i în favoarea mea și spune-i că dacă vrea *într-adevăr* să știe, am rezervat-o pentru bătrînețele mele. E destul de deșteaptă, după cum bine știi" — și Vanderbank se duse rîzînd să-și ia pălăria — „ca să înțeleagă ce ai să-i apui."

Nanda receptă asta cu atenția cuvenită ; se ridică și ea în picioare. „Și apoi e atît de încîntătoare."

„Da, e colosal de drăguță."

„N-o spun, așa cum se spune, știi", continuă fata. „*pentru că* e mama, dar adeseori mă gîndesc cînd ieșim în societate că oriunde s-ar afla ea..."

„Nu mai găsești femeie în jur care să-i stea alături ?" Vanderbank preluă ideea cu zel. „O ! e părerea pe care o au cu toții, și de fapt aprecierea de care se bucură felul ei de a fi fermecătoare nu este lipsită de efecte puternice. Și apoi, la naiba, are niște intuiții — cum nu întîlnești la fiecare colț de stradă. Te surprinde la tot pasul." Mai că nu găsea cuvinte de atîta entuziasm. „Are micile ei ciudățenii."

„Mă bucur, să știi, c-o simpatizezi cu adevărat“, răspunse Nanda grav.

Auzind asta el se întoarse complet cu fața spre ea, tăcerea de moment subliniindu-i și mai tare gestul. „Îmi place, te asigur, cum poate nu mi-a plăcut nimic pînă acum, ideea ta minunată de a pleda pentru solitudinea și tinerețea ei. Să nu crezi că nu o apreciez la justa ei valoare dacă am să afirm — ceea ce spune foarte mult — că e tot atît de fermecătoare pe cît e de amuzantă. Și acum la revedere.“

Îi întinsese mîna, dar Nanda ezită. „Nu aștepți să iei ceaiul ?“

„Draga mea copilă, nu pot.“ Avu însă aerul că simte nevoia să mai spună ceva. „O să ne mai vedem. Dar am impresia că se tinde spre o dispersare generală, nu-i așa ?“

„Da, și sper că anul ăsta ai să ai parte“, îi replică ea, „de o vacanță plăcută.“

„O ! o să ne mai întîlnim înainte de asta. O să fac tot ce-mi stă în putință, dar pe cuvîntul meu, știi, am senzația“, rîse el, „că acordajul la care m-ai supus astăzi o să țină destul de mult. Are același efect ca o cură pe culmile Alpilor.“ Apoi întinzîndu-i din nou mîna adăugă : „Tu ce planuri ai ?“

Se pare că își făcuse atîtea, încît n-avu nevoie să se gîndească. „O să fiu probabil plecată un timp îndelungat.“

Van se miră candid : „La domnul Longdon ?“

„Da — cea mai mare parte a timpului.“

El făcu o altă pauză. „Și chiar pe multă vreme ?“

„O perioadă lungă, lungă, sper.“

„Maică-ta este din nou de acord ?“

„O, absolut. Și vezi, tocmai de aceea.“

„Ce ?“ Ea nu mai adăugă nimic iar el nu reuși să înțeleagă.

„Vezi, nu trebuie s-o lași prea mult singură. *Să n-o lași !*“ exclamă Nanda.

„N-am s-o las. Dar“, adăugă el imediat, „mai sînt vreo două trei lucruri...“

„Zii, care anume ?“

El îl dădu în vileag, cu oarecare seriozitate, pe primul. „N-o să se viziteze, la urma urmelor, cu soții Mitchy ?“

„Oricum nu atît ca înainte. Bineînțeles că acum lucrurile stau cu totul altfel.“

Vanderbank ezită. „Dar nu și în ceea ce te privește, bănuì, nu ? Nu crezi că vei avea ocazia să-i întîlnești ?"
„O, ba da — sper că vor veni la țară."
El se îndepărtă puțin — nu direct spre ușă. „La Beccles ? Un loc cam ciudat pentru ei, cel puțin așa mi se pare, nu ?"
El pusese întrebarea ca și cînd n-ar fi urmărit decît să se amuze, dar Nanda o luă *ad litteram*. „A ! nu atunci cînd invitația e făcută cu un farmec irezistibil, cînd el îi dorește în asemenea măsură."
„Cine, domnul Longdon ? Atunci înseamnă că asta a rezistat ?"
„*Asta* ?" — ea avea un aer nedumerit.
„Mă refer la intimitatea lui cu Mitchy."
„În măsura în care e o intimitate."
„Dar, apropo, nu mi-ai spus" — și se uită din nou la ceas — „că sînt pe punctul de a sosi împreună ?"
„O ! nu tocmai împreună."
„Mai întîi Mitchy singur ?" întrebă Vanderbank.
Ea schiță un zîmbet cam straniu. „Dacă nu rămîi să ne ții companie."
„Mulțumesc — dar mi-e imposibil. Și apoi domnul Longdon singur ?"
„Dacă nu rămîne Mitchy."
El făcu o nouă pauză. „Și pînă la urmă nu mi-ai spus chiar nimic despre transformarea petrecută în soția lui."
„Cum să-ți spun dacă nu-mi dai răgazul ?"
„Înțeleg, ai perfectă dreptate." O clipă păru să se simtă din nou sub imperiul curiozității. „Și totuși nu s-ar cădea, nu-i așa ? s-o punem pe tapet în prezența *lui*. Nu, trebuie să plec." El reveni spre ea, și în clipa aceasta ea îi întinse mîna. „Dar dacă ai să-l vezi, totuși, pe domnul Longdon singur, ai vrea să-mi faci un serviciu ? Bineînțeles că nu ți-l cer chiar azi ; dar cînd se va ivi o ocazie prielnică... ?"
Ea așteptă. „*Orice* serviciu. Dar care e primul ?"
„Ei bine", replică el imediat, „să spunem că e un tîrg. Eu mă îngrijesc de maică-ta..."
„Iar eu... ?" Trebui să aștepte din nou.
„Tu te îngrijești de reputația mea. Vreau să spun în numele decenței comune față de *el*. S-a arătat atît de bun față de mine, încît atunci cînd mă gîndesc că n-am reușit să-i răspund cum se cuvine simt cum roșesc. L-am

neglijat într-un chip odios — printr-un concurs nefericit de împrejurări. Sînt o serie de lucruri pe care ar fi trebuit să le fac și nu le-am făcut. Și mai cu seamă unul — dar nu contează. Și nici măcar nu i-am dat explicații în legătură cu *acesta.* M-am purtat ca o brută, deși n-am avut intenția, dar nici n-am avut încotro. Asta e. Pune o vorbă bună pentru mine. Arată-i într-un fel sau altul că *nu sînt* o brută. Pe scurt", spuse tînărul, împurpurat din nou de intensitatea gîndului, „hai să spunem că poți să ai încredere totală în *mine,* dacă ai să mă lași puțin să am încredere în *tine* — atît cît îi stă bine unui gentleman."

„A, poți să ai încredere în mine", răspunse Nanda strîngîndu-i mîna.

„Atunci la revedere !" strigă el din ușă.

„La revedere", spuse ea, după ce el o închise.

XXXVII

CÎND INTRĂ MITCHY SE FĂCUSE cinci și jumătate ; iar reveria Nandei nu fusese întreruptă decît de sosirea ceaiului, de care, oricum, nu se atinse. Intrînd, el își exprimă temerile că se făcuse vinovat de nepunctualitate, la care ea replică asigurîndu-l că dimpotrivă depășise doar foarte puțin ora fixată, adăugînd că la răbdarea ei contribuise și plăcerea de a fi petrecut jumătate de oră cu domnul Van — o aluzie care, pe bună dreptate, stîrni imediat în Mitchy cel mai viu interes. „Deci a apărut în cele din urmă ? O da' e de-a dreptul palpitant ! Și maică-ta ?" continuă el ; apoi, cum Nanda nu spuse nimic : „adică l-a văzut și *ea ;* și se află, poate, acum la ea ?"

„Nu ; probabil că nu s-a întors încă — doar dacă n-ai aflat tu întrebînd de ea."

„Nu, n-am întrebat. Am întrebat numai de tine."

Nanda rămase pe gînduri o clipă. „Dar ai să mai vii din cînd în cînd s-o vizitezi. Vreau să spun că n-ai să renunți niciodată la ea, nu ?"

Auzind asta Mitchy rîse cu poftă. „Copila mea dragă, da' sînteți o familie adorabilă !"

Ea primi replica destul de placid. „Tot asta spunea și domnul Van. A spus că încerc să-i netezesc ei drumul."

„Nu zău ?“ Vizitatorul ei păru surprins, dar fără să-și strice în vreun fel buna dispoziție. „Probabil că ați pătruns pînă în miezul lucrurilor.“

Ea cîntări din nou situația. „Da, cam așa ceva, cred. A fost minunat și fantastic de amabil.“

„O“, întări Mitchy, „în privința asta poți să te bizui întotdeauna pe el !“

„Pe biletul pe care i l-am trimis“, continuă Nanda. „mi-a scris cîteva rînduri colosal de reușite.“

Mitchy se arătă din nou surprins. „Biletul tău ? Care bilet ?“

„Cel prin care-l rugam să vină. I-am scris la începutul săptămînii.“

„O — înțeleg“, remarcă Mitchy ca și cînd asta ar fi schimbat lucrurile. „Bineînțeles că în cazul ăsta n-a avut altă ieșire decît să vină.“

Totuși interlocutoarea lui rămase iarăși pe gînduri. „Știu și eu...“

„O, lasă asta, știi foarte bine“, rîse Mitchy. „Tare mi-ar fi plăcut să-l văd — sau chiar și pe tine ! Spectatorul martor la ambele episoade și-ar fi dat seama de o asemănare între stilul și mișcările pe care le făcuse Mitchy după ce sosise și cele ce însoțiseră instalarea predecesorului său. El își așeză pălăria, așa cum făcuse Vanderbank, succesiv în trei locuri, și păru să aibă cam aceeași varietate de vederi cu privire la plasarea bastonului și la oportunitatea păstrării mănușilor în mînă. Amînă alegerea finală a unui scaun, și cercetă din priviri obiectele din jur în timp ce discuta despre alte chestiuni. Și, într-adevăr, în cele din urmă obiectele acestea îl impresionară tot ca pe Van. „Ce încîntător ți-ai aranjat camera, și ce multe lucruri frumoase ai adunat !“

„Exact așa s-a exprimat și domnul Van. A părut extrem de surprins.“

Auzind asta Mitchy își redobîndi aerul extravagant. „Așadar nu pot face nici un pas fără să-l repet ? Știi, eu am venit cu intenția să fiu original.“

„Ar fi original din partea *ta*“, replică prompt Nanda, „să fii în general ca el. Dar n-ai să vii“, reluă ea o replică anterioară, „uneori numai ca s-o vezi pe mama ? O să ai nenumărate prilejuri...“

Vorbele ei fură primite cu și mai multă gravitate. „Ce vrei să spui prin prilejuri ? Că pleci ? Asta va spori atracția !“ exclamă el de vreme ce ea tăcea.

„O să trebuiască să aștept“, răspunse ea în cele din urmă, „ca să-ți pot spune precis ce urmează să fac. Totul plutește în aer — totuși cred că am să aflu azi. Urmează să-l văd pe domnul Longdon.“

Mitchy se miră. „Astăzi ?“

„Da, sosește la șase jumătate.“

„Și cînd ai să știi ?“

„Ei, — *el* o să știe.“

„Domnul Longdon ?“

„Da, asta voiam și eu să spun, domnul Longdon“, răspunse ea după o clipă.

Mitchy își scoase ceasul. „Atunci n-o să vă deranjez ?“

„Mai e o groază de timp. Trebuie să-ți iei ceaiul. Cred că vezi oricum“, continuă fata, „ce vreau să spun cînd mă refer la prilejurile pe care o să le ai.“

Ea îi pregăti ceaiul pe care el îl acceptă. „Da' știu că ne înghesui.“

„Ei, nu-i decît o întîmplare faptul că veniți cu toții astăzi — bineînțeles cu deosebirea că *nu* vă aflați toți laolaltă. Pur și simplu am acceptat ora pe care ați propus-o fiecare, independent unul de altul. Dar ar fi fost perfect chiar dacă *v-ați fi* întîlnit. Vreau să spun“, explică ea, „chiar dacă tu și domnul Longdon o să vă întîlniți. Pe domnul Van, trebuie să mărturisesc, am vrut să-l văd separat.“

Mitchy făcuse ochii mari privind spre ea peste ceașca de ceai. „Ești din ce în ce mai uluitoare.“

„Ei bine, dacă fac asemenea progrese, atunci promite-mi că ai să faci ce te-am rugat.“

În timp ce sorbea din ceai, Mitchy rămase cu privirile îngîndurate. „O să mai vreau puțin, dacă ai să-mi dai. Și, mă rog, îmi dai voie să te întreb dacă Van știa...“

„Că urmează să sosească domnul Longdon ? O, da, i-am spus-o chiar eu și cînd a plecat i-a lăsat un mesaj.“

„Un mesaj ? Colosal de interesant !“

Nanda rămase pe gînduri. „O *să fie*, colosal — pentru domnul Longdon.“

„Mai dă-mi puțin acum“, spuse Mitchy în timp ce îi lua ceașca din mînă. „Și spui că numai pentru domnul

Longdon ? E oare un mod de a-mi da să înțeleg că nu mă privește și *pe mine* ?"

Faptul că ea se ocupă — vădind în mod fericit o grijă deosebită — de dorințele lui materiale imediate, spori cumva, în timp ce îi răspundea, efectul marcat al sincerității ei. „A, domnule Mitchy, am avut eu probleme care să nu fi devenit pînă acum și ale dumitale ? — ei bine, nu mă pot gîndi la nici una în momentul de față, și chiar dacă aș putea, n-aș face-o."

„Pot să-ți declar solemn atunci", făcu Mitchy, „că nici de partea mea nu există ceva care, în baza aceluiași temei, să nu se fi supus exact aceleiași reciprocități. Te rog să nu uiți că dacă vreodată o tînără s-a aflat amenințată de vreo perspectivă gravă..."

„Ce înțelegi", îl întrerupse ea, „printr-o perspectivă gravă ?"

„Ei, certitudinea de a se vedea împovărată pe toată viața cu problemele unui gentleman de care nu se va putea descotorosi niciodată, pentru simplul motiv, că e soțul sau iubitul sau tatăl sau fiul sau fratele sau unchiul sau vărul ei. Poftim, îl ai înaintea ochilor deși nu îndeplinește nici una din aceste cerințe."

„Da", făcu Nanda cuprinsă de gînduri binevoitoare, „nu e altul decît Mitchy al ei."

„Exact. Și un Mitchy, înțelegi, este — cum îi spui tu ? — pur și simplu indisolubil. Și pe deasupra mai este și excesiv de curios. Merge atît de departe, încît se întreabă dacă Van a aflat și faptul că mă aștepți pe *mine*."

„O ! da — i-am spus totul."

Mitchy zîmbi. „Totul ?"

„Da, totul — totul", răspunse ea agasată.

Mitchy ezită. „Atunci, mi-a lăsat și mie un mesaj ?"

„Nu, absolut nimic. Ceea ce trebuie să fac în numele lui", explică ea imediat, „este practic să-i transmit domnului Longdon un soi de scuze."

„A ! și în ce mă privește" — interveni repede Mitchy — „nici nu poate fi vorba de ceva similar. Înțeleg. Mie nu mi-a făcut nici un rău."

Cu ochii îndreptați spre fereastră, Nanda întoarse replica pe toate părțile. „Nu-l prea văd dîndu-și seama nici chiar dacă i l-aș face eu."

„Da, da, așa e. Iar noi nu i-am spune-o."

Ea se dezlipi oarecum pe neaşteptate de priveliştea din afară revenind în mijlocul camerei. „Nu i-am spune. Dar luat în totul s-a comportat splendid, continuă ea. De pildă nimeni nu s-ar fi justificat atît de elegant pentru că a venit atît de rar în ultima vreme pe la noi. De parcă n-ar fi avut atîtea altele de făcut ! Nici măcar nu s-a referit la toate impedimentele pe care le-ar fi putut invoca. Dar imaginează-ţi că — în ciuda obligaţiilor lui importante şi a tuturor problemelor mari pe care trebuie să le rezolve — noi mai sîntem în stare să-i facem mărunte scene vulgare, pe motiv că am fi fost neglijate ! De fapt el a dat atît de puţină importanţă lucrurilor pe care ar fi putut prea bine să le folosească drept argumente — vorbind, vreau să spun, ca şi cînd ar fi fost total vinovat — încît te vedeai efectiv în situaţia *să-i găseşti* chiar tu scuzele. Ca şi cînd" — nu se lăsa ea deloc — „el n-ar fi avut o grămadă !"

„Numai oamenilor din categoria mea", izbucni Mitchy, „nu li se acordă nici o scuză ?"

„Da — celor din categoria ta. Oameni care nu ştiu să facă nimic, fără ocupaţie şi lipsiţi de orice importanţă. Şi ca tine, ştii", continuă ea, „mai există atîţia." Apoi adăugă fără nici o schimbare perceptibilă în ton : „Mitchy, dacă te porţi urît, n-o să-ţi mai spun nimic."

„Şi dacă mă port cum trebuie ce o să-mi spui ? Aş vrea întotdeauna *să aflu* mai ales de ce ar fi vrut, aşa cum ai afirmat adineaori, să-i ceară scuze domnului Longdon. Şi ce rău recunoaşte că i-ar fi făcut *lui* ?"

„O, l-a *neglijat* — dacă asta poate constitui o mîngîiere — cum a făcut-o şi cu noi."

„Că nu l-a căutat — şi treburi de felul ăsta ?"

„Da, şi a mai menţionat şi o altă chestiune."

Mitchy îşi exprimă nedumerirea. „Chiar a menţionat-o ?"

„In privinţa căreia", spuse Nanda, „nu i-a făcut pe plac."

După o clipă Mitchy riscă. „Dar ce altă chestiune ?"

„O, spune că atunci cînd o să-i vorbesc despre asta, domnul Longdon o să înţeleagă."

Mitchy preluă cuvintele cu gravitate. „Şi ai să-i vorbeşti ?"

„În favoarea domnului Van ?" Cum, păru ea să întrebe, de putea el să se îndoiască ? „Bineînţeles, din prima clipă."

„Şi atunci domnul Londgon o să-ţi spună ?"
„La ce se referă domnul Van ?" se gîndi Nanda. „Ca să fiu sinceră — sper că nu."
Mitchy urmări replica pînă la capăt. „*Speri deci că...* ?"
„Păi dacă e vorba de ceva ce ne-ar putea eventual determina să-l simpatizăm mai puţin — Vreau să spun că în cazul ăsta n-aş vrea nicidecum s-o aflu."
Mitchy avea aerul că poate înţelege asta şi că totuşi e capabil să-şi imagineze eventualitatea unui oarecare conflict. „Dar dacă domnul Longon insistă... ?"
„Să mă facă să aflu ? N-o să-l las să insiste. *Tu* l-ai lăsa ?" îi ceru ea să se pronunţe.
„O, eu nu intru în discuţie !"
„Ba, da intri !" spuse ea pe un ton destul de ridicat.
„A... !" rîse Mitchy. După care adăugă : „Ei, în cazul ăsta aş putea să mă impun în faţa ta."
„Nu, n-ai putea", declară ea din nou, tot atît de hotărît, „şi oricum nici n-ai dori-o."
În cele din urmă el arătă că putea accepta şi asta de la ea — o arătă prin tăcerea în care o clipă li se întîlniră privirile ; apoi o arătă poate şi mai mult prin exclamaţia sa profundă : „Eşti invulnerabilă !"
Şi faţă de o asemenea remarcă ea manifestă aceeaşi detaşare. „Nu cred că sînt în nici un fel, am numai dorinţa de a *te* păstra în felul acesta."
„O păstrează-mă, păstrează-mă ! Văd limpede că în momentul de faţă nu am o bază sigură ca să o pot face eu însumi. De fapt chiar te previn", continuă Mitchy, „că de acum încolo o să vin la tine pentru orice. Dar eşti nespus de minunată", încheie el, de vreme ce pentru început, ea nu spuse nimic. „Nici măcar nu te înspăimînt."
„Da — din fericire pentru tine."
„A ! dar te avertizez categoric că intenţionez să fac tot ce pot ca să te înspăimînt !"
Nanda primi asta cu acel grad de voioşie de care era adesea în stare. „Ei bine, dacă ai să reuşeşti vreodată, ziua aceea va fi o zi neagră pentru tine."
„Eşti înarmată pînă în dinţi", continuă el, „dar mă voi folosi de ingeniozitatea mea de o viaţă ca să te împing pe un tărîm cu totul necunoscut ţie."
„Şi, mă rog, despre ce tărîm poate fi vorba ?"
„A ! nu sînt chiar atît de prost ca să-ţi servesc de la început un punct de reper !" Spunînd asta Mitchy se în-

depărtă cu un oftat ambiguu și totuși cum nu se poate de firesc ; examină fotografii, luă în mînă vreo două cărți, așa cum făcuse și Vanderbank, și cîteva minute între ei se așternu tăcere. „Ceea ce văd înaintea ochilor", reluă el după un interval în care evident, în ciuda agitației sale, nu se uitase la nimic — „ceea ce văd într-adevăr este perspectiva luminoasă deschisă de sentimentul că am găsit în tine o prietenă alături de care în chip total, simt asta, și fără nici o rezervă, să pot pătrunde oricînd pînă în miezul lucrurilor. Și te asigur, acum, intenționez să profit din plin de luxul acesta, înțelegi, luxul libertății noastre de a privi lucrurile în față." El se opri din nou în fața ei, și ea din nou păstră tăcere. „Este de-a dreptul colosal, nu crezi ? faptul că în cele din urmă nu există nici măcar o singură chestiune pe care să n-o putem discuta în voie. Înțeleg prin asta lucrul ce nu poate fi numit și nici acceptat cu dezinvoltură. Ne-am croit drum prin tunelul lung al rezervelor artificiale și al misterelor învăluite în superstiții, iar mie, cel puțin, nu-mi va mai rămîne decît să simt că, exprimîndu-mi toată încrederea și punînd de fiecare dată punctul pe *i*, nu fac decît să urmez exemplul pe care l-ai dat în chip atît de admirabil. Vrei să pătrunzi lucrurile pînă la cele mai adînci rădăcini ? Perfect. Nici nu cer altceva !"

Vorbind se lăsă într-un fotoliu și, cîtă vreme rămase și ea așezată, privirile lor se întîlniră ; dar ea se ridică imediat, iar în clipa următoare, în timp ce el nu-și părăsi locul, ea își făcu de lucru restabilind ordinea printre obiectele pe care amîndoi vizitatorii le deranjaseră. „Dacă n-ai fi încîntător, ai fi înspăimîntător."

„Tocmai asta e ! Cu alte cuvinte, dacă mi-aș pune în gînd, aș putea foarte ușor să te înspăimînt."

Ea nu dădu nici o atenție remarcei, oferind doar, după ce mai aranjă ici și colo cîte ceva, o observație proprie. „Oricum, el o să se arate, mă refer la domnul Van, plin de atenție față de mama. Am convenit asupra faptului acesta."

„A, deci *poate* să-și găsească timp... ?"

Ea ezită. „Numai pentru asta — da. Vreau să spun, atît cît trebuie ca să-i arate că n-a renunțat. Îți dai seama, cît de mult timp poți să găsești *tu* ?"

„A — înțeleg perfect — iată-ne din nou ajunși în același punct !" exclamă Mitchy prompt.

Totuși, se pare că el mersese mai departe și ea nu-l putu urmări. „Și unde anume... ?"

„Cum, așa cum spuneam, la rădăcinile și în miezul lucrurilor."

„O !" Ea recăzu într-o indiferență ce se înscria în răbdarea pe care o arăta, în general, față de toate ironiile lui.

„N-are nici un rost să dezbatem problema nerenunțării la maică-ta. Pur și simplu *nu poți renunța* la ea. N-ai cum. Există, orice ai spune."

„Exact asta afirmă și *el*. Există, orice ai spune."

„A ! dar nu vreau să spun decît ceea ce spune și *el* !" rîse Mitchy. „Nu e posibil, oricum, să se fi referit și el la o legătură ca aceea care în cazul meu a devenit, dacă ne putem exprima astfel, cea mai palpabilă. Acum *am* o soție, știi !"

„O, Mitchy", murmură fata disculpîndu-se, deși destul de neconvingător.

„Iar soția mea — știai asta ?" continuă Mitchy, „strînge din ce în ce mai tare prieteșugul cu maică-ta. Bineînțeles, nu constituie o noutate pentru tine că ea e un balsam pentru neveste. Acum cînd căsătoria noastră este fapt împlinit, ea îi acordă cel mai mare interes — sau face eforturi în această ordine de idei : numai de și-ar mobiliza pe deplin atenția — și se arată, presupun, preocupată mai cu seamă de situația noastră delicată așa cum e numită în general, pentru că, știi, aș spune că ne aflăm evident, într-o situație delicată. Aggie se situează deci, încă de pe acum, și e foarte posibil să pătrundă din ce în ce mai mult, în ceea ce este universal recunoscut ca fiind sfera preocupărilor predilecte ale maică-ti. Maică-ta o s-o atagă, o s-o studieze și în cele din urmă o s-o *înțeleagă*. De fapt o s-o ajute, așa cum le-a ajutat pe atîtea altele înainte, și o să mai ajute atîtea altele de acum încolo. Avînd-o astfel pe Aggie ca satelit și vizitatoare frecventă, — cum *n-a fost* niciodată pînă acum", continuă el, „toată povestea se va reduce practic la o multiplicare a punctelor noastre de contact, nu-i așa ? S-ar putea să-mi amintești de alegația doamnei Brook că dacă pe vremuri avea ceva ce putea fi numit un *salon*, în prezent, ca urmare a evenimentelor, nu mai e decît o colecție de atomi întîmplători ; dar asta, draga mea Nanda, o să-i apară, totuși, judecății tale mai limpezi, doar ca un ecou pios al sfioșeniei ei de moment sau, hai să-i spunem

în cel mai rău caz — al disperării ei de moment. Generațiile se vor perinda una după alta, iar *obişnuiţii* salonului, așa cum spun ziarele, se vor schimba și se vor permuta, dar instituția însăși, bazîndu-se pe o necesitate profund umană, va mai dăinui încă multă vreme și se va mai ilustra încă prin opere de binefacere. *Noi* n-o să rezistăm, dar maică-ta o să reziste, și cum din fericire Aggie este foarte tînără, doamna Brook are la dispoziție tot ce vrea pe viitor, și încă pe o scară considerabilă, ca să ne lase deocamdată în pace. Între timp, de vreme ce tu ești aproape tot atît de pricepută în materie de soți pe cît e doamna Brook în materie de soții, nu se poate oare spune că noi doi, cuplul celor doi Mitchy, ne-am căpătuit în chip ideal, și nu pot eu oare vorbi de viitorul meu ca avînd garanții suficiente ? În ce mă privește singura umbră de îndoială, demnă de luat în seamă, provine din întrebarea pe care mi-o pun în legătură cu ce se va petrece azi între tine și domnul Longdon. Înțeleg eu oare bine", întrebă Mitchy, „că va sosi dintr-o clipă într-alta ca să primească un răspuns la o propunere pe care ți-a făcut-o ?"

Nanda îl privi un timp cu un soi de tandrețe solemnă iar vocea ei, cînd vorbi în cele din urmă, tremura din pricina unei emoții ce evident crescuse în ea pe cînd asculta înșiruirea de fantazări amare și dulci pe care el tocmai o derulase. „Ești nestăpînit, spuse ea simplu — ești nestăpînit."

Ochii lui scînteiară lumini de vrajă. „Deci te înfricoșez încă de pe acum ?" Apoi clătină din cap cuprins de o oarecare tristețe. „Să știi că nu fac încă nici cel mai mic efort în direcția asta. Există un anume lucru", adăugă el după o clipă, „pe care aș vrea cu tot dinadinsul să-l aflu de la tine."

„Dă-i drumul — !" Dacă nu arăta entuziasm, demonstra cel puțin generozitate.

„*O ! dar vezi îmi fac socoteala că deși tu dai dovadă* de tot curajul ca să pătrunzi pînă la rădăcini și în miezul lucrurilor alături de *mine*, eu nu sînt — n-am fost niciodată — pe deplin convins că o să am puterea să fac același lucru alături de tine. Se pune chestiunea", explică Mitchy, „cît anume știi... dintr-o anumită problemă."

Ea continuă să-l cerceteze cu aceeași blîndețe. „N-a ieșit încă la iveală pe deplin că știu totul ?"

Răspunsul ei, sub forma aceasta, avu nevoie de vreo două minute ca să-şi facă efectul, dar cînd începu să i se simtă influenţa, pur şi simplu răspîndi o lumină. Chipul lui Mitchy dobîndi nuanţe ce ar fi putut fi produse numai dacă Nanda i-ar fi vîrît sub ochi un lampion cu străluciri mirifice. „Ştii, într-adevăr ştii !" proclamă el atunci.

„Bineînţeles că ştiu."

„Ştii, într-adevăr ştii !" repetă Mitchy.

„Absolut totul", continuă ea imperturbabil, „afară de lucrul la care te referi."

El rămase tăcut o vreme, cu ochii aţintiţi asupra ei. „Îmi dai voie să-ţi sărut mîna ?"

„Nu", răspunse ea : „asta numesc eu nestăpînire."

Cînd pusese întrebarea el se ridicase şi primind răspunsul rămase un moment pe loc. „Vezi — te-am înspăimîntat. Se dovedeşte a nu fi chiar atît de greu. Dar nu voiam decît să ţi-o demonstrez şi să fiu sigur. Acum, cînd am dobîndit raţional certitudinea n-o să mai vreau niciodată să mă folosesc de ea altfel." El se îndepărtă ca să înceapă din nou, adîncit în sine, una din evoluţiile sale prin cameră. „Domnul Longdon ţi-a cerut de data asta să-ţi manifeşti faţă de el o adeziune impresionantă şi publică şi acum vine tocmai ca să primească hotărîrea ta definitivă ? Fuga definitivă şi irevocabilă alături de el e pasul următor pe care-l recomandă, şi te aşteaptă pregătit cu trăsura la scară şi cu pistoalele încărcate ?"

Imaginea păru într-adevăr să dobîndească pentru Nanda un oarecare relief şi ea o privi un timp fără nici o umbră de zîmbet. „N-o să avem nevoie de pistoale, orice hotărîre s-ar lua în legătură cu trăsura ; şi orice fugă am întreprinde împreună nu va avea nevoie de vălul misterului şi al nopţii. Aşa cum ţi-am spus, mama..."

„N-o să se arunce de-a curmezişul căii alese de tine cu nesăbuinţă ? Îmi amintesc", spuse Mitchy, „că ai făcut aluzie la resemnarea ei magnifică. Da' tata ?" întrebă el în chip neaşteptat.

De data asta Nanda avu nevoie de un răgaz mai lung. „Păi domnul Longdon posedă — undeva la ţară — întinse terenuri de vînătoare."

„Aşa că Edward poate veni din cînd în cînd cu vechea lui carabină ? Şi asta e perfect — dacă n-o s-o folosească luîndu-ţi urma — şi ţintind în *tine*. Ai aranjat şi ai pus totul pe roate cum se spune, şi nu-ţi mai rămîne decît,

dacă-ți dă ghes inspirația, să-ți iei tălpășița. Îți iei tălpășița — și lași în urmă loc berechet. Cît de interesant", exclamă Mitchy, „să pătrund astfel alături de tine în miezul lucrurilor! Privesc în jur și văd că i-ai pus pe toți la punct și cu toții, afară de unul sau doi, au căpătat ce merită. La ce bun atunci să mai chibzuim și să mai amînăm ?"

„Nu știi, dragul meu domn Mitchy", reluă Nanda firul și reintrîndu-și în ritm, „nici pe departe cît îți închipui că știi."

„Dar întrebarea mea ce-a fost altceva decît o recunoaștere absolută a ignoranței și o renunțare la gîndire ? Din clipa asta, în ceea ce te privește", declară Mitchy, „mă plasez pe poziția omului care nu știe absolut nimic și care așteaptă să primească din chiar mîinile tale toate datele și viața însăși. Acceptă, draga mea Nanda, să ți-o dovedesc prin atitudinea mea de căutător perpetuu. Orice ezitare pe care ai mai avea-o, după cum sugerezi tu, decurge dintr-un sentiment al obligațiilor pe care le ai în Londra, și la care nu poți renunța ușor ? O !" făcu el meditativ. „Cel puțin știu că le ai."

Ea îl urmărea cu aceeași blîndețe, în timp ce el evolua în cercuri. „Ești nestăpînit, ești nestăpînit", insistă ea. „Dar n-are nici o importanță. N-am să te abandonez."

El se opri brusc. „A ! exact asta voiam de la tine, rostită în cuvinte, săpate în aur — deși, bineînțeles, n-am să pretind deloc că aș resimți nevoia lor. Nu am absolută nevoie de turcoaza mare din acul meu de cravată ; ceea ce vrea să spună, cu alte cuvinte, că bunăoară în cazul în care ai admira-o, s-ar afla total la dispoziția ta. Cuvinte de felul celor pe care le-ai rostit — asta vreau eu să spun — sînt asemeni acestor nestemate : înțelegi, ele constituie fala propriei noastre ființe. Nu sînt decît pură deșertăciune, dar te ajută să înduri. Bineînțeles că tu o s-o ai întotdeauna pe biata Tishy", continuă el.

„N-ai vrea să fii atît de bun să lași totul în seama *mea* ?" spuse Nanda ca și cînd nu-l auzise.

„Și apoi o mai ai și pe biata Carrie", continuă el, „deși pe *ea* bineînțeles că o cam împarți cu maică-ta."

„N-ai vrea să fii atît de bun să lași totul în seama *mea* ?" repetă fata.

„Ca să nu mai vorbim de bietul Cashmore", continuă el, „care cred că-ți revine ție în întregime."

„N-ai vrea să fii atît de bun să lași totul în seama mea ?“ repetă ea încă o dată.

De rîndul acesta el se controlă, brusc și evident încurcat. „Ai de gînd să faci ceva în legătură cu asta în momentul de față ? — vreau să spun împreună cu prietenul nostru ?“

Ea păru să-și facă scrupule în privința răspunsului, dar în cele din urmă îi dădu drumul. „Da — acum nu-l mai deranjează.“

Mitchy izbucni din nou în rîs. „Luați laolaltă, ca familie — *sînteți... !*“ dar se și controlase. „Sugerezi că oricum pe domnul Longdon îl vor interesa întrucîtva...“

„Preocupările *mele ?* Bineînțeles — de vreme ce a mers atît de departe. Te-ai arătat surprins că vreau să aștept și să mai cuget ; dar cum să nu aștept și să nu cuget, cînd depind atîtea de întrebarea — acum atît de hotărîtoare — cît de departe va mai merge ?“

„Înțeleg“, spuse Mitchy profund impresionat. „Și de ce anume depinde asta ?“

Ea trebui să reflecteze. „De cît de mult *trebuie* să merg și eu mai departe.“

Încă de pe acum Mitchy pricepuse pe deplin. „Și vine astăzi să afle de la tine ce înseamnă acest *departe ?*“

„Da — în mare măsură.“

Mitchy se uită în jur după pălărie. „Așa încît îmi dau seama bine că mie mi-a cam sosit sorocul să plec, de vreme ce voi veți vrea să fiți absolut singuri.“

Nanda își aruncă o privire spre ceas. „O, mai ai nițel timp.“

„Dar n-ai nevoie de o pauză în care să chibzuiești... ?“

„Acum că te-am văzut pe tine ?“ Era evident că Nanda devenise din nou gînditoare.

„Vreau să spun, dacă ai de luat o hotărîre importantă.“

„Ei, da“, replică Nanda, „faptul că te-am văzut mi-a fost într-adevăr de ajutor.“

„Da, dar în același timp te-a tulburat. Deci... !“ și își luă umbrela.

Privirile ei se opriră pe mînerul de o formă stranie. „Dacă tu ții morțiș la ideea că sînt înspăimîntată, ai să fii dezamăgit. N-o să ți se ivească niciodată prilejul să mă liniștești.“

„Vrei să spui prin asta că sînt înzestrat cu o constituție atît de solidă..."

„Da, că pînă cînd n-am să te văd pe tine însuți speriat..."

„Ei ?"

„Ei bine, n-o să recunosc că ar exista ceva care să nu fie exact așa cum mă așteptam."

Mitchy privi cu interes în fundul pălăriei. „În cazul ăsta ce trebuie *să las* în seama ta ?" După care, îndepărtîndu-se cu un sunet înăbușit și ne mai spunînd nimic în timp ce o urmărea, Mitchy continuă : „Fără îndoială, e firesc ca tu să ai ultimul cuvînt, dar văd că te agasez. La revedere — la revedere."

Ea îl făcu totuși să se oprească, printr-un nou gest, cînd ajunse la ușă. „Aggie încearcă doar să descopere..."

„Da — ce anume ?" întrebă el, așteptînd.

„Cum ? ce fel de om e. De unde ar fi putut afla pînă acum ? I-au ascuns-o cu grijă și cu artă — i-au ținut-o în asemenea obscuritate, încît n-a putut distinge nimic. Nici acum nu este ca *mine*."

El o asculta nedumerit. „Ca tine ?"

„Păi eu profit de faptul că n-a existat nici un moment cînd n-am știut *cutare* sau cutare lucru, și că pe măsură ce am crescut mi-am dat seama tot mai mult de existența a nenumărate crăpături prin care pătrunde lumina zilei."

Mitchy făcu ochii mari. „Ești uluitoare, draga mea !" murmură el.

A ! dar ea nu se lăsă. „*Eu* am avut ideile mele în legătură cu Aggie."

„O ! mie-mi spui că le-ai avut ? Și cu cîtă siguranță vorbeai despre firea ei neobișnuită."

„De care nici măcar ea nu avea habar ?" izbucni Nanda. „Sînt tot atît de sigură și acum. E exact ceea ce îmi închipuiam, doar că este cu mult mai mult. *A ieșit* mai *mult la lumină — și o să mai iasă încă.* Vezi, cînd n-a fost nimic mai înainte, totul trebuie să izbucnească intempestiv. Așa încît, dacă și eu sînt surprinsă nu te mira că e *ea*."

„Și nu te mira că sînt *eu* !" interesul lui Mitchy, care nici acum nu-și pierduse pe de-a-întregul nuanța de voioșie, se adîncise vizibil. „Recunoști deci", continuă el, „că ești surprinsă ?"

Nanda ezită puțin. „Surprinsă doar de proporții. Consider că e splendid. Singura persoană a cărei uimire n-o prea înțeleg“, adăugă ea, „este verișoara Jane.“

„O, verișoara Jane își merită cu prisosință uimirea.“

„Dacă susținea în asemenea măsură“, continuă Nanda, „că mariajul trebuie să rezolve totul...“

„N-ar trebui să fie într-o asemenea derută descoperind ce anume *rezolvă*? O, nu, ea este ultima care ar avea acest drept!“ declară Mitchy. „Pe cinstea mea că mă încîntă speriectura ei.“

„Da, dar să știi că e la pămînt“, spuse Nanda.

„O! e cumplit.“

„Ei, bineînțeles“, păru fata să chibzuiască dîndu-i dreptate, „la urma urmelor nici prin vis n-ar fi bănuit...!“ Dar se controlă. „Important este să-i poți veni în ajutor.“

„Și în ce chip?“ — întrebă Mitchy cu aerul acela minunat al lui ce părea să aștepte soluții competitive.

„Așa încît Aggie să se poată găsi pe sine. Crezi oare“, continuă ea imediat. „că Lordul Petherton este într-adevăr...?“

Mitchy cîntări lucrurile fără părtinire. „De folos? O, face tot ce-i stă în putință, bănui. Da“, adăugă el imediat — „Petherton știe ce face.“

„Firește, tu însuți“, riscă interlocutoarea lui, „ești cel care-o poți ajuta cel mai mult.“

„De bună seamă, și fac și eu la rîndul meu tot ce-mi stă în putință. Așa încît cu ajutoare atît de bune“ — păru el în cele din urmă să-i fi preluat în întregime ideea — „dar te întreb din nou ce anume trebuie să las în seama ta, așa cum ți-ai exprimat dorința?“

Nanda avu nevoie, în vreme ce el aștepta, de oarecare timp ca să poată răspunde. „Să-mi țin promisiunea.“

„Promisiunea ta?“

„Să nu te abandonez.“

„A!“ strigă Mitchy, „așa mai merge!“

„Atunci, la revedere!“ spuse ea.

„La revedere.“ Dar el făcu cîțiva pași spre fată, „*N-aș putea* primi îngăduința să-ți sărut mîna?“

„Niciodată.“

„Niciodată?“

„Niciodată.“

„O!“ făcu el pe un ton straniu, ieșind în grabă.

XXXVIII

PAUZA PE CARE EL ŞI-O REPREZENTASE ca fiindu-i ei probabil utilă, a fost de fapt destul de mult scurtată de punctualitatea domnului Longdon, atît de extremă încît îl aduse chiar pe acesta în situaţia să îngaime din primul moment un soi de scuză. „Nu poţi spune“, începu imediat noul ei vizitator, „că nu te-am lăsat singură toate zilele astea, exact aşa cum ţi-am promis cînd am urcat la tine în după amiaza aceea, după revenirea mea la Londra, şi l-am găsit pe domnul Mitchett aşteptîndu-mă în salon în locul mamei tale.“

„Da“, făcu Nanda, „ai procedat într-adevăr aşa cum ţi-am cerut.“

„Ei bine“, reluă el, „acum jumătate de oră am avut senzaţia că deşi eram atît de aproape de clipa ce avea să-mi aducă alinarea, nu mă mai puteam stăpîni ; aşa încît, deşi am ştiut că o să ajung totuşi prea devreme, am pornit la şase fix spre locul nostru de întîlnire.“

„Şi după toate, nu mai am nici ceai să te răsplătesc !“ Era clar că abia acum observa. Probabil că au strîns ceştile fără să-mi dau seama.“

Bătrînul său prieten o privi cu oarecare concentrare. „Erai în cameră ?“

„Da, — dar nu l-am văzut pe valet cînd a intrat.“

„Da' ce făceai, atunci ?“

Nanda rămase pe gînduri ; zîmbetul ei, ca întotdeauna nu constituia decît o exteriorizare extrem de vagă. „Mă gîndeam la *tine*.“

„Atît de concentrată ?“

„Ei, mă mai gîndeam şi la alte lucruri, şi la alte persoane. La toate lucrurile despre care ţi-am povestit în ultima noastră întrevedere, ţii minte ; mi s-a părut că ar trebui să le clarific pentru mine înainte de a ne întîlni pentru ceea ce bănui că intenţionezi să-mi spui acum.“

Domnul Longdon stătuse cu privirile aţintite asupra ei, dar auzind asta şi le întoarse în altă parte ; totuşi nu ca o alternativă care să treacă în revistă situaţia ei materială cu optimismul stînjenit al lui Vanderbank sau cu tristeţea potolită a lui Mitchy. „A !“ — o interpelă el pe un ton cam sec, „ai lămurit lucrurile cu tine însăţi ?“. Dar continuă înainte ca ea să-i răspundă. „Nu vreau ceai,

îți mulțumesc. După ora cinci m-am trezit într-o asemenea stare de agitație, încît m-am dus de trei ori în decurs de o oră la club, unde îmi face impresia că am luat cîte un ceai de fiecare dată. Și totuși aș spune că nu acolo l-am băut", continuă el după o clipă, „pentru că am rămas cu imaginea vagă a unei ceainării de pe Oxford Street — sau mai degrabă pe Regent ? — unde am intrat posomorît să înșel timpul cu un lichid pe seama căruia te conjur să pui întreaga vină, în cazul în care îți las impresia că aș fi indispus. Știi ce fac de fapt de zece minute încoace ? Am tot hoinărit de colo-colo prin frumoasa piață Crescent, pînă să-mi iau inima în dinți și să intru."

„În cazul ăsta l-ai văzut pe Mitchy ieșind ? Dar nu, n-aveai cum" — se corectă Nanda. „A trecut mai mult de cînd a plecat."

Vizitatorul ei se prăbușise pe o canapea, unde, sprijinit de spătar, stătea destul de țeapăn cu ochelarii pe nas, mîinile în buzunare și coatele mult depărtate de trup. „Spui că Mitchy a ieșit de la tine de mai bine de zece minute și ai rămas totuși după plecarea lui într-o asemenea dispoziție, încît a fost cu putință ca servitorii să se fi agitat prin cameră fără să-ți dai seama ? Fii bună atunci și luminează-mă și pe mine asupra stării de spirit în care te-a cufundat."

Chipul ei plană înaintea lui cu zîmbetu-i obscur. „O constați tu însuți."

El clătină din cap cu hotărîre. „Nu constat nimic eu însumi, și te rog să înțelegi că nu de asta am venit astăzi aici. Te avertizez că orice aș mai putea, totuși, constata din ceea ce nu am constatat încă o să depindă de măsura în care ai să clarifici tu lucrurile. Uite — pari să le ai pe toate gata sortate. Și pot oare să te întreb dacă le-ai sortat împreună cu domnul Mitchett, așa cum ai pomenit ?"

Nanda privi în jur ca și cînd ar fi meditat la multe lucruri ; după care privirile i se opriră asupra lui. „Te deranjează dacă nu iau loc ?"

„În situația în care am ajuns — nu mă deranjează nici dacă stai în cap."

„N-am să-ți pun răbdarea la încercare chiar atît", răspunse fata șăgalnic. „Vreau numai să nu te neliniștești dacă o să mă preumblu puțin prin cameră."

Domnul Longdon rămase neclintit în aceeaşi poziţie. „O, în privinţa asta nu te pot sili. O să mă neliniştească, fără doar şi poate. Am venit special ca să mă necăjesc, şi cu cît mă supun mai mult torturii, cu atît am senzaţia că vom fi lichidat toate problemele rămase în suspensie. Aşa încît dacă ai chef poţi chiar dansa peste obiectul absolut pasiv în care m-ai transformat."

„Ei bine, ceea ce mi-a *oferit* Mitchy", răspunse ea veselă, „a fost practic o lecţie de dans ; aş spune mai degrabă că în ceea ce mă priveşte, o lecţie de stat jos, încremenită ca un şoricel, aşa cum vreau să faci şi tu în timp ce vorbesc *eu*. *Ei* fac foarte multă mişcare în timp ce vorbesc", declară ea.

„Ei ?" se miră domnul Longdon. „A fost şi soţia lui cu el ?"

„O, nu — el şi domnul Van."

„Domnul Van a venit împreună cu el ?"

„O, nu — înainte, singur. Dintr-un capăt într-altul al camerei."

Domnul Longdon făcu o pauză atît de grea de nedumeriri, că atunci cînd în cele din urmă vorbi însăşi întrebarea lui sună ca un răspuns. „Domnul Van a venit să-ţi facă o vizită ?"

„Da. Eu i-am scris şi l-am rugat."

„O !" făcu domnul Longdon.

„Dar nu te scula." Ea făcu un gest cu mîna. „Te rog !"

„De ce aş face-o ?" El nici nu se clintise din loc.

„A fost cum nu se poate mai drăguţ ; a stat jumătate de oră şi cînd i-am spus că ai să vii, a lăsat un mesaj amabil pentru tine."

Domnul Longdon păru să aştepte acest tribut care nu-i fu oferit imediat. „Ce înţelegi printr-un mesaj *amabil ?*"

„Îmi revine obligaţia să îndrept lucrurile faţă de tine."

„Ce să faci ?"

„Păi, că de atîta vreme n-a venit să te vadă şi nu ţi-a scris, lăsînd impresia că te-a neglijat."

Vizitatorul Nandei privea la o asemenea distanţă în jur, încît părea să ia toate împrejurimile drept martore ale surprizei sale. „Că m-a neglijat pe *mine ?*"

„Ei, şi pe alţii, bănui — care nu ne privesc pe noi. A fost atît de prins ! Dar pe tine mai cu seamă."

Domnul Longdon întîmpină acest act de reparaţie cu o răceală, poate cea mai cumplită pe care o manifestase vreodată în viaţă în împrejurări similare, şi care era infinit confirmată prin însăşi imobilitatea sa prelungită. „Dar de ce anume m-am plîns eu ?“

„O, nu mi-l închipui suspectîndu-te că te-ai fi plîns.“

„Şi cum m-ar fi putut căuta“, continuă el, „cînd de multe luni vin atît de rar la Londra ?“

El se dovedea tot atît de pregătit în materie de obiecţii, totuşi, pe cît devenise acum interlocutoarea sa în materie de răspunsuri. „Probabil că s-a gîndit la această ultimă şedere. Spunea că nu te-a întîlnit.“

„Şi-a dat destulă osteneală — a lăsat cărţi de vizită“, replică domnul Longdon. „Ce vrea mai mult ?“

Nanda îl măsură în maniera ei directă, gravă şi insistentă prin care adesea răzbătea un joc de lumini ce venea de dincolo de orice zîmbet. „O, ştii doar, că el vrea mai mult.“

„Atunci n-a avut decît de ales...“

„Este puternic stăpînit exact de sentimentul ăsta“, interveni ea rapid — „încît nu se poate să nu-l fi simţit şi tu. Şi de aceea vorbesc acum în favoarea lui.“

„Să nu faci aşa ceva !“ spuse domnul Longdon.

„Dar i-am promis că am s-o fac.“

„Să n-o faci !“ repetă bătrînul.

În tot acest răstimp Nanda îşi îndreptase spre el limpezimile ei desăvîrşite ; dar auzind asta s-ar fi putut crede că a renunţat cu un gest de supunere, însoţit de un suspin straniu şi dulce. Sunetul înăbuşit ar fi putut chiar să reprezinte pentru un ascultător cît de cît iniţiat o retragere consimţită din faţa unui efort ce depăşea aşteptările — o retragere care reprezenta în mare măsură răbufnirea unei tensiuni acute. Totuşi, în minutul următor descoperi, în mod evident, o nouă provocare, la vederea rigorii absolut excesive şi palide pe care ea i-o impusese, aşa încît, deşi prietenul ei nu făcea decît să se conformeze voinţei ei, se simţi brusc mînată de un impuls să-l critice. „Eşti mîndru în privinţa asta — prea mîndru !“

„Ei, şi ce contează dacă sînt ?“ Privirile lui o învăluiau cu mesaje de o asemenea complexitate, încît cuvintele s-ar fi dovedit neputincioase să le tălmăcească. „Mîndria este

justificată atunci cînd te ajută să suporți o serie de lucruri."

„A", făcu Nanda, „dar asta numai în cazul în care urmărești să obții foarte puțin de la ele. Cînd vrei să obții foarte mult..."

„Ei, atunci ?" — văzînd-o că ezită el își manifestă interesul pe un ton mai aspru.

Ea rămase totuși evazivă pînă la urmă. „O, nu știu cum să spun." Se roși ca focul făcînd sforțarea. „Trebuie să lași ca sensul tuturor lucrurilor de care vorbesc eu — ei bine, să-l lași să iasă la iveală pe de-a întregul. Trebuie chiar să-ți placă. Nu știu — dar presupun că trebuie aproape să te prosternezi în fața lui."

Domnul Longdon chibzui asupra vorbelor ei, deși fără nici un fel de tragere de inimă : „Asta-i ceva foarte frumos — dar tu ești femeie."

„Da — asta probabil că schimbă lucrurile. Dar într-o asemenea situație faptul că ești femeie", continuă Nanda, „prezintă și unele avantaje."

Ajungînd la această concluzie prietenul ei avu poate pe moment aerul că se relaxează. „Îmi face impresia că și în situația asta avantajele sînt mai cu seamă pentru alții. Și mă bucur, Domnul mi-e martor, că nu ești flăcău."

„În cazul ăsta ne potrivim în toate privințele."

Ea vorbise cu o promptitudine ce păru din nou să acționeze asupra lui întrucîtva ca un iritant, pentru că îi răspunse — cu oarecare întîrziere — printr-un murmur prelung și batjocoritor.„O, mîndria *mea* — !" Dar ea nu dădu nici o atenție exclamației ; așa că un răstimp el rămase cu propriile lui gînduri. „Asta complotai cînd mi-ai spus acum cîteva zile că ai nevoie de timp ?"

„A, nu complotam — deși trebuie s-o recunosc, încercam să pun ordine în lucruri. Ideea mai ciudată de a-l invita printr-un bilet pe domnul Van — această țîșnire deosebită a inspirației nu-mi venise de fapt chiar atunci."

„*Mie*, trebuie s-o recunosc, nu mi-a venit deloc", spuse domnul Longdon. „Nu mi-a trecut prin cap să-i scriu."

„Foarte bine. Dar nu ai aceleași motive. Eu voiam să-l atac."

„Nu în legătură cu mine, sper cel puțin !" reluă răspicat domnul Longdon pălind puțin.

„Nu te speria. Cred că instinctul mi-a spus cum ai fi interpretat *așa ceva*. Era în legătură cu mama."

„O !“ făcu vizitatorul ei.

„Cu ea s-a purtat și mai rău decît cu tine“, continuă Nanda. „Dar o să îndrepte lucrurile.“

Atenția domnului Longdon își păstră îndîrjirea. „Dacă are asemenea remedii pentru cazurile mai grave, ce oferă pentru cele mai puțin grave ?“

Oricum, Nanda nu se opri decît o secundă. „O, eu sînt aceea care trebuie să îndrept lucrurile în ce te privește pe *tine*. În cazul mamei, vezi, nu există altul să le îndrepte.“

Evident, la început soluțiile ei i se părură mult prea complicate ca să le poată accepta. Dar se schimbă la chip cînd se ivi o rază de lumină. „Asta vrea să spună, deci, că *ai să vii* ?“

„O să vin, dacă mă iei *așa cum sînt* — este tocmai lucrul pe care trebuie să ți-l explic în prealabil mai amănunțit decît am făcut-o pînă acum. Ceea ce înțelege el însă prin *remediul lui,* cum l-ai numit tu, este să fac totul ca să nu mai ai o impresie atît de proastă despre el.“

Bătrînul o privea. „Faptul că *tu* o faci este mult prea frumos. Și chiar a fost în stare să vină la tine ca să-ți ceară asta ?“

„O, nu“, răspunse fata alert, „a venit pur și simplu ca să facă ceea ce *trebuia* să facă. Primind biletul meu cum ar fi putut să nu vină ? Apoi a acceptat cu extremă amabilitate ce i-am spus în legătură cu mama, înțelegînd perfect că la asta se reduce întreaga problemă pe care o aveam cu el ; așa încît apelul pe care mi l-a adresat ca să pledez față de tine — ei, în favoarea lui — a fost doar aruncat așa, într-o doară, pentru că se ivise o șansă atît de bună.“

Aceste cuvinte îl făcură pe domnul Longdon să sară brusc în picioare, dar înainte ca Nanda să apuce să-l avertizeze că-i solicită în continuare răbdarea, ca și cînd ceea ce îi evocase ea îl lăsase mult prea uluit, el se arătă din nou supus. „Individul a avut îndrăzneala să-ți ceară să-i faci un serviciu ? — să-l ajuți și să-l lauzi ?“

„A, dar nu-mi cerea ceva care să presupună eforturi din parte-mi, nu vezi ? Știa că ai să vii aici peste puțin timp.“ Strădania ei de a-l face să înțeleagă îi trezi un zîmbet cu totul singular și forțat. „Nu trebuie să insist prea mult — asta m-a rugat — și n-am nici o îndoială

că, decît să ajungi să gîndești ceva rău despre el pentru că m-a rugat să pun o vorbă bună, ar prefera să rămîi cu impresia proastă pe care se prea poate să ți-o fi lăsat." Rostind aceste cuvinte Nanda se replie ca și cînd ar fi avut brusc sentimentul că de fapt, prin simpla lor rostire, ele o înfundau și mai rău ; și nu putu decît să îndrepte spre prietenul ei una din acele priviri ce exprimau : «Dacă aș fi convinsă că n-ai să mergi mai departe decît doresc eu, aș spune : *Știi doar ce am în minte !*»" Ea nu-i lăsă, totuși — sau încercă să nu-i lase — timp să rostească vreo ironie, înainte de a continua : „S-a purtat așa cum era de dorit ; vorbește tot atît de frumos despre *tine* — "

„Ca și despre tine ?" — o întrerupse domnul Longdon.

Ea ezită. „Ca și despre mama." După care privi în altă parte, de parcă asta rezolva frumos chestiunea.

Și pe cînd ea se îndrepta spre fereastră, replica îl lăsă acolo în fotoliu cuprins de mîhnire. „Știi, îmi place", exclamă el urmărind-o cu privirile, „să te aud spunînd că tu nu ești mîndră ! Ba *ești,* draga mea, slavă Domnului. Da — și e mai bine pentru noi."

Auzind asta, după o clipă, ea se întoarse cu fața spre el. „Mă bucur că sînt așa — oricum i-ai spune, chiar dacă eu nu-i pot spune la fel — încît să-ți placă ție."

O vreme el nu mai scoase o vorbă ca și cînd prin cele rostite i s-ar fi simplificat și îndulcit ceva în suflet. „Mi-ar conveni — și pentru asta vreau să spun că mi-ar veni mai ușor — dacă n-ai ține la el atît de mult."

„O !" exclamă de la fereastră Nanda cu inflexiuni liniștitoare și totodată atît de precipitate și vagi, încît la început atitudinea ei păru s-o plaseze într-o situație cam ingrată. „O !" repetă ea imediat, dar cu o subliniere a aceluiași efect. Apoi, dîndu-și seama, din dorința poate de a se salva, veni rapid cu o precizare. „Dragă domnule Longdon, oare nu dumneata însuți ai fost acela care în cea mai mare măsură... ?"

„Ar fi mai ușor pentru mine", continuă el fără să-i acorde atenție, „sărmana mea copilă, dacă nu l-ai iubit uluitor de mult."

„A, da' nu-l iubesc — te rog să mă crezi cînd te asigur că *nu !*" Exclamația izbucni din ea ca o vîlvătaie ce pîlpîi straniu și se stinse și mai straniu — în prăbușirea ei neașteptată pe cel mai apropiat scaun unde se înecă în

șiroaie de lacrimi. Cu fața îngropată în palme nu putu slobozi șuvoiul decît după o clipă și hohotea dezlănțuită, pradă unei emoții intense și acute, asemeni tulburării unei sălbăticiuni scăpate o clipă din cușcă ; între timp bătrînul ei prieten — pironit locului și la distanță, în colțul celălalt al camerei, în tăcerea întreruptă de suspine — își ascunse ochii jenat de neputința proprie și de umilința ei. Rămaseră astfel împreună, tulburarea unindu-i și despărțindu-i deopotrivă. Ea își reveni totuși cu un efort pe măsura căderii, se ridică în picioare în timp ce vorbea întretăiat și se ștergea la ochi mînioasă. „Ce importanță are — ce importanță poate avea ?" Apoi, chiar pe cînd rostea vorbele, și lacrimile se opriseră, putu să vadă limpede că avea o importanță atît de mare, încît plînsese și el ; „Nu înțeleg de ce îți pasă !" se tîngui ea cu extravaganță.

„N-ai idee ce aș fi fost capabil să fac pentru el. N-ai idee, n-ai idee !" repetă el — în timp ce pe chipul ei se citea că, firește, n-are de unde ști — ca și cînd și-ar fi reamintit de visul său de generozitate și de amărăciunea propriei sale răni.

„Ei bine, dar *el* apreciază totul — el are idee. Așa că asta dovedește, dovedește... !"

Dar nefiind în stare nici pe linia aceasta să spună ce dovedește, Nanda rămase iarăși cu fraza neterminată și iarăși de abia putu să se stăpînească și-și lăsă prietenul acolo la distanță. „A ! Nanda, Nanda !" murmură el din străfundul sufletului ; și profunzimea compasiunii sale suna la fel de sardonic și de nebunesc ca profunzimea unui repros.

„Deci eu sînt aceea — eu sînt aceea", făcu ea de parcă se vedea obligată ca în clipa aceasta să analizeze situația împreună cu el ; „sînt înfiorător de imposibilă și eu am învăluit totul în propria-mi neputință. *Ai fi putut* face pentru altă persoană lucrul la care te-ai referit, și pentru o altă persoană îl mai poți face și acum."

El o privea fix în durerea lui stearpă. „O altă persoană decît el ?"

„O altă persoană decît *mine*."

„Și cu ce mă poate interesa pe mine o asemenea persoană ?"

„Dar interesul tău față de mine — vezi foarte clar în ce impas *ne duce*."

Domnul Longdon se ridică în picioare acum, şi rămase aşa puţin cam ţeapăn ; apoi, ca unică reacţie, întrebă : „Spui că *ai să vii* deci ?“ Apoi, cum — se pare din pricina ultimului ei gînd — ea păstră tăcerea : „Înţelegi foarte clar acum, sper, că venirea înseamnă să nu mă mai părăseşti niciodată — după cum *n-am să te părăsesc* nici eu.“

„Înţeleg“, răspunse ea imediat. „Niciodată. Tocmai de asta“, continuă ea, „ţi-am cerut aceste zile.“

„Bine, de vreme ce te-ai folosit de ele...“

„Dar *tu* ?“ spuse Nanda. Acum erau alături unul de celălalt şi cu tandreţea unui avertisment ce era ajutată de statura lor aproape egală, ea îşi lăsă mîna pe umărul lui. „Motivul principal pentru care i-am scris“ — ea îşi redobîndise acum îndeajuns limpezimea gîndului ca să se poată exprima, „a fost — indiferent ce-ai fi putut crede — să vezi cu propriii tăi ochi că poate veni şi pleca.“

„Şi cu ce mă putea ajuta oare ? *Nu văzusem* doar cu ochii mei ?“

„Ei, — ai mai văzut o dată. A fost aici. Mi-e indiferent ce-a crezut. L-am făcut să vină aici. Şi motivele lui rămîn în picioare.“

Ea stătea cu ochii aţintiţi pe chipul interlocutorului ei, dar privirile lui, şi în clipa aceasta şi mai tîrziu, păreau să rătăcească în depărtare. „Ce-mi pasă mie de motivele lui, de vreme ce nu-sînt ale mele ?“

Ea se gîndi o clipă, ţinîndu-l uşor de umăr, ca şi cînd ar fi vrut să asigure succesul pledoariei. „Dar poate că nu i le înţelegi pe deplin.“

„Şi la ce bun *le-aş înţelege* eu pe deplin ?“

„A pentru că ai atîta nevoie“, spuse Nanda cu aceeaşi căldură. „Ai recunoscut asta cînd am discutat...“

„O, dar cînd *am discutat* ?“ o întrerupse el tăios.

De data asta o provocase atît de direct încît *ea* îşi îndreptă privirile aiurea. „Cînd ?“.

„Cînd.“

Ea ezită. „Dar cînd *n-am discutat* ?“

„Hm, poate că *tu* ai făcut-o : dacă asta numeşti tu discuţie — fără să scoţi o vorbă. Eu însă n-am făcut-o. Oricum în privinţa motivelor, nu mă preocupă decît ale mele.“

„Deci rămîn în picioare şi ale tale ? Pentru că trebuie să ştii“, continuă fata, *eu* aşa sînt.“

„Cum așa ?"

„Așa cum mă crede el." Apoi pe un ton atît de grav că deveni aproape o rugăminte fierbinte : „Să nu-mi spui", adăugă ea, „că *nu știi* ceea ce gîndește. O știi prea bine."

Pe acest teren straniu privirile li se putură întîlni în cele din urmă și efectul asupra domnului Longdon se văzu imediat. „Intr-adevăr, o știu prea bine."

„Și ?"

„Și, e perfect !" Ridicîndu-și mîinile îi prinse obrajii și cum ea se lăsă în voia lui, el o trase atît de aproape, încît putu s-o sărute solemn pe frunte. „Hai !" spuse el apoi foarte hotărît — exact ca și cînd s-ar fi pus problema să plece împreună imediat.

O făcu pur și simplu să surîdă, reacție pe care cu oarecari scrupule o corectă imediat, repetînd prin atingerea buzelor de obrazul lui gestul pe care-l schițase el mai înainte. „Astăzi ?" întrebă ea pe un ton grav.

El se uită la ceas. „Mîine."

Ea tăcu dar evident în chip de consimțire. „Înțeleg prin asta că mă iei așa cum sînt. Pentru o fată, *este,* să știi — un lucru extraordinar."

„O, știu ce este !" exclamă el cu o epuizare stranie în tandrețea sa.

Dar ea continuă să explice cu o reținere vagă. „Multe dintre noi — cea mai mare parte dintre noi — așa cum ai dovedit cu multă vreme în urmă că o simți — sîntem extraordinare acum. N-avem ce-i face. De fapt nici nu este vina noastră. Există nenumărate alte lucruri extraordinare, încît de vreme ce sîntem atît de implicate în totul, firește, trebuie să fim și noi așa." Era evident că totul îi devenea mult mai clar Nandei decît pînă acum și conștiința acestui fapt se întrupă într-o expresie reînnoită ; așa încît, trăgînd aceste concluzii, ea ar fi putut apărea drept o persoană mult mai în vîrstă decît prietenul ei. „Totul este altfel de cum era pe vremuri."

„Da, totul", replică el cu aerul unei edificări depline. „Tocmai asta ar fi trebuit și el să înțeleagă."

„Cum ai înțeles-o și *tu* ?" Nanda se afla din nou — și de data asta definitiv — instalată în jilțul justiției supreme. „O, el este mult mai învechit decît tine."

„Da, într-adevăr, mult mai mult", spuse domnul Longdon cu o expresie ciudată.

„A încercat, continuă fata — a făcut tot ce i-a stat în puteri. Dar n-a fost în stare. Şi are atîta dreptate — în ceea ce îl priveşte."

Înainte de a răspunde acestei pledoarii, vizitatorul ei îşi culese pălăria şi bastonul, îndeletnicire care-i ocupă atenţia un minut. „Ar fi trebuit să se însoare cu..."

„Cu micuţa Aggie ? Da", spuse Nanda.

Ei ajunseră la uşă unde domnul Longdon îi întîlni din nou privirile. „Şi atunci Mitchy..."

Dar ea îl opri cu un gest nestăpînit. „Nu — nici măcar atunci !"

Aşa încît înainte de a se despărţi ei se priviră din nou un răstimp. „Eşti îngrijorată în privinţa lui Mitchy ?"

Ea ezită, dar în cele din urmă exclamă. „Da. Se vede ? *Asta* sînt."

„Văd. Asta sîntem. Deci", spuse domnul Longdon — „pe mîine."

Lector : DAN RĂDUCANU
Tehnoredactor : ELENA PREDA

Apărut 1978. Bun de tipar 4.07.1978. Tiraj 140 000 ex. Broşate 130 000 ex. Legate 10 000 ex. Coli tipar 25.

Comanda nr. 80 226
Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"
Piaţa Scînteii nr. 1, Bucureşti
Republica Socialistă România

Lei 24,50

Colecția
«Romanul de dragoste»
152

Măritișul posibil al Nandei Brookenham învolburează spiritele personajelor ce-o înconjoară, iscă pronosticuri și manevre tactice subtile... Dincolo de diafanele notații, în care perspectiva se realizează prin suprapunere de tente sufletești, ia naștere istoria prozaică și în fond tristă a două minore «pe care le așteaptă marele abator al vieții». Reprezentativă pentru mijloacele realismului psihologic, și în special ale lui Henry James, unul din reprezentanții lui de frunte, Vîrsta ingrată **(1899) este cîntecul de lebădă al unei societăți debusolate, aflată la capătul resurselor morale, cu demnitatea subminată și cu standardele de puritate sufletească abolite.**

ULTIMELE APARIȚII: